

ATLASUL LINGUISTIC ROMÂN

PUBLICAT SUB ÎNALTUL PATRONAJ AL
M. S. REGELUI MIHAI I

DE MUZEUL LIMBII ROMÂNE

SUB CONDUCEREA LUI

SEXTIL PUȘCARIU

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN CLUJ
REGELE FERDINAND I SIBIU
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

PARTEA I (ALR. I)

VOL. II

FAMILIA

NAȘTEREA, BOTEZUL, COPILĂRIA

NUNTA

MOARTEA

DE

SEVER POP

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN IAȘI

SIBIU
MUZEUL LIMBII ROMÂNE

LEIPZIG
OTTO HARRASSOWITZ

1942

ATLASUL LINGUISTIC ROMÂN

PUBLICAT SUB ÎNALTUL PATRONAJ AL
M. S. REGELUI MIHAI I

DE MUZEUL LIMBII ROMÂNE
SUB CONDUCEREA LUI
SEXTIL PUȘCARIU
PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN CLUJ
REGELE FERDINAND I SIBIU
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

PARTEA I (ALR. I)

VOL. II
FAMILIA
NAȘTEREA, BOTEZUL, COPILĂRIA
NUNTA
MOARTEA

DE
SEVER POP
PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN IAȘI

TOATE DREPTURILE REZERVATE
Hărțile acestui Atlas au fost imprimate de
Institutul Cartografic „Unirea”, Braşov.

CUPRINSUL

VOLUMUL II

FAMILIA, NAȘTEREA, BOTEZUL, COPILĂRIA, NUNTA ȘI MOARTEA

FAMILIA

Harta

151. Părinți „Les parents (le père et la mère)“.
152. Tată „Père“.
153. Tată (vitreg) „Beau-père (second mari de la mère)“.
154. Tată vitreg „Beau-père (second mari de la mère)“.
155. Mamă „Mère“.
156. Mamă (vitregă) „Belle-mère (seconde femme du père)“.
157. Mamă vitregă „Marâtre“.
158. Mamă-ta „Ta mère“.
159. Frate „Frère“.
160. Frate bun „Frère germain“.
161. Frate vitreg „Frère consanguin et frère utérin“.
162. Neve (badă) „Terme de respect en parlant à un frère aîné“.
163. Soră-mea „Ma soeur“.
164. Țață (lele) „terme de respect pour une soeur aînée“.
165. Unchiu¹ „Oncle“.
166. Unchiu² (soțul mătușii) „Oncle par alliance“.
167. Mătușă¹ „Tante“.
168. Mătușă² (soția unchiului) „Tante par alliance“.
169. Bunic „Grand-père“.
170. Bunică „Grand-mère“.
171. Nepot „Petit-fils“.
172. Nepoată „Petite-fille“.
173. Văr „Cousin“.
174. Vară „Cousine“.
175. Văr primar „Cousin germain“.
176. Vară (verșoară) primară „Cousine germaine“.
177. Văr al doilea „Cousin issu de germain“.
178. Vară (verșoară) a doua „Cousine issue de germain“.
179. Tânăr „Jeune homme“.
180. Junc „Jeune garçon“.
181. Copil „Enfant“.
182. Aceștia sânt copiii miei „Ce sont mes enfants“.
183. Dânișii sânt copiii miei „Eux sont mes enfants“.
184. Băiat „Garçon“.
185. Băiatul cel mare „L'aîné des garçons“.
186. Băieții cei mari „Les plus grands des garçons“.
187. Fecior „Jeune homme“.
188. Om „Homme“.
189. Moșneag „Vieillard“.
190. De aceeași vârstă „Du même âge“.
191. Copilă „Petite fille“.
192. Fată „Jeune fille“.
193. Fică-mea „Ma fille“.
194. Femeia cea mai mică „La femme la plus petite“.
195. Femeile cele mai mici „Les femmes les plus petites“.
196. Babă „Vieille femme“.
197. Cotoroantă „Vieille commère“.
198. Măi ! „Hé! (en parlant à un homme)“.

Harta

199. Fă ! „Hé! (en parlant à une femme)“.
200. Care e acolo ? „Qui est là ?“.
201. Bătrânule ! „Père (un tel)“.
202. Badă „Terme de respect amical envers un homme plus âgé“.
203. Lele „Terme de respect amical envers une femme plus âgée“.
204. Bărbat „Mari“.
205. Bărbate ! „Mari (vocatif)“.

NAȘTEREA, BOTEZUL, COPILĂRIA

206. Femeie însărcinată „Femme enceinte“.
207. Placentă „Placenta“.
208. Colaștră „Le premier lait“.
209. Secreția glandelor mamare „Sécrétion des glandes mammaires“.
210. Gemeni „Jumeaux“.
211. Copil din flori „Bâtard“.
212. Moașă „Sage-femme“.
213. [Popa] îl botează „[Le curé] le baptise“.
214. Creștin „Chrétien“.
215. Copil nebotezat „Enfant non baptisé“.
216. Naș (la botez) „Parrain (au baptême)“.
217. Nașă (la botez) „Marraine (au baptême)“.
218. Fin „Filleul“.
219. Fină „Filleule“.
220. Cunătru „Compère“.
221. Cumătră „Commère“.
222. Doică „Nourrice“.
223. Orfan „Orphelin“.
224. Orfană „Orpheline“.
225. Femeie stearpă „Femme stérile“.
226. Copil sugaci „Nourrisson“.
227. [Mama] dă țată „[La mère] donne le sein“.
228. Eu înfăș [copilul] „J'emmaillote le bébé“.
229. [Mama] înțarcă pe copil „[La mère] sèvre le bébé“.
230. [Copilul] se trezește „[Le bébé] s'éveille“.
231. [Copilul mic] plânge „[Le bébé] pleure“.
232. Pe copilul mic îl doare burta „L'enfant a mal au ventre“.
233. Copilul tresare din somn „L'enfant a un sursaut en dormant“.
234. [Pe copil îl port] în brațe „Je porte l'enfant dans mes bras“.
235. Mângâiu (pe obraz) „Je caresse (la joue)“.
236. Desmierd copilul „Je cajole l'enfant“.
237. Împac pe copil (când plânge) „Je console l'enfant qui pleure“.
238. Leagăn „Berceau“.
239. Eu leagăn pe copil „Je berce l'enfant“.
240. Copilul umblă de-a-bușilea „L'enfant marche à quatre pattes“.

Harta

241. Ursitori „Les fées“.
 242. [Țiganca] deoache pe copii „[La bohémienne] jette un sort (le mauvais oeil) à l'enfant“.
 243. Deochiu „Mauvais oeil“*)

N U N T A

244. Dor „Désir“.
 245. Fata mea e de tot frumoasă „Ma fille est très belle“.
 246. Îmi place fata aceasta „Cette fille me plaît“.
 247. Iubît „Aimé“.
 248. Fată mare „Vierge“.
 249. [Doi tineri] se iubesc „[Deux jeunes gens] s'aiment“.
 250. Mă mărit „Je me marie (en parlant de la femme)“.
 251. Mă însor „Je me marie (en parlant de l'homme)“.
 252. Flăcăii trebuie să se însoare „Les jeunes gens doivent se marier“.
 253. Cununie „Mariage“.
 254. Nuntă „Noce“.
 255. Nuntași [p] „Les gens de la noce“.
 256. Mire „Promis“, „Fiancé“.
 257. Mireasă „Promise“, „Fiancée“.
 258. Miri „Les fiancés“.
 259. Ginere „Gendre“.
 260. Noră „Belle-fille“, „Bru“.
 261. Socru „Beau-père“.
 262. Soacră „Belle-mère“.
 263. Cumnat „Beau-frère“.
 264. Cumnată „Belle-soeur“.
 265. Cuscru „Parent par alliance“.
 266. Cuscără „Parente par alliance“.
 267. Nun „Parrain (au mariage)“.
 268. Nună „Marraine (au mariage)“.
 269. Tânăr însurat „Jeune marié“.
 270. Nevastă „Épouse“, „Femme“.
 271. Soție „Épouse“, „Femme“.

Harta

272. Femeia lui însăși mi-a povestit „La femme elle-même m'a raconté“.
 273. Dacă n'ar fi fost dansa . . . „Si ce n'était pas elle . . .“
 274. . . . Ar fi fost vai de capul meu . . . „J'étais perdu“.
 275. Burlac „Garçon (qui n'est pas marié)“.
 276. Fată bătrână „Vieille fille“.
 277. Concubină „Concubine“.
 278. Soț gelos „Mari jaloux“.
 279. Văduv „Veuf“.
 280. Văduvă „Veuve“.
 281. Am luat nevastă de-al doilea „J'ai pris une seconde femme“.

M O A R T E A

282. Viu „Vivant“.
 283. Mi s'a urit cu viața „Je suis dégoûté de la vie“.
 284. Mă grijesc „Je me prépare à la mort (spirituellement)“.
 285. Eu mor „Je meurs“.
 286. Eu pier, tu pieri, el piere „Je meurs, tu meurs, il meurt“.
 287. Noi perim, voi periți, ei pier „Nous mourons, vous mourez, ils meurent“.
 288. Eu mă spânzur „Je me pends“.
 289. Eu omor, tu omori, el omoară „Je tue, tu tues, il tue“.
 290. Noi omorim, voi omoriți, ei omoară „Nous tuons, vous tuez, ils tuent“.
 291. Euucid „Je tue“.
 292. Eu sugrum „J'étrangle“.
 293. Eu injunghiu pe cineva „J'égorge quelqu'un“.
 294. Eu plâng după mort „Je pleure le mort“.
 295. Priveghiu „Vieille (du mort)“.
 296. Pânza de pe fața mortului „Linceul“.
 297. Cosciug „Cercueil“.
 298. Înormântare „Enterrement“.
 299. Mormânt „Tombeau“.
 300. Cruce pe mormânt „Croix funéraire“.
 301. Cimitir „Cimetière“.
 302. Așa mi-a fost soarta „Tel fut mon sort“.

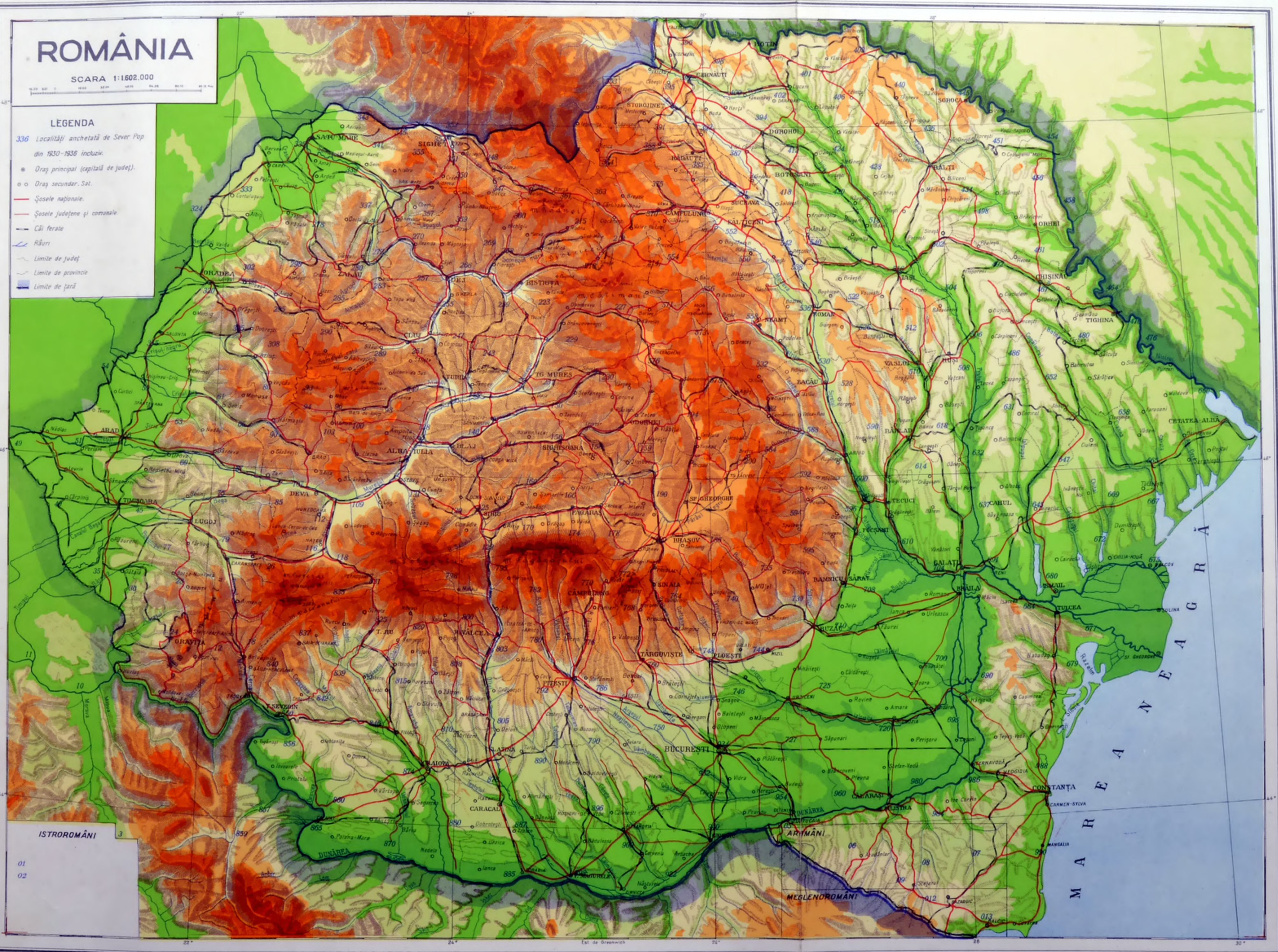
*) Titlul hărții ar fi trebuit să fie GHIOC.

ROMÂNIA

SCARA 1:1602.000

LEGENDA

- 336 Localități anchetate de Sever Pop din 1930-1936 inclusiv.
- Oraș principal (capitală de județ).
- Oraș secundar, Sat.
- Șosele naționale.
- Șosele județene și comunale.
- Căi ferate
- Râuri
- Limite de județ
- Limite de provincie
- Limite de țară

ISTROROMÂNI 3

01
02

M A R E A N E A G R Ă
M A R E A

PĂRINȚI „LES PARENTS (LE PÈRE ET LA MÈRE)”

[486]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Tatălui și mamei d-tale, cu o singură vorbă, cum le zici? Dacă primeam răspunsul în plural, pentru ca să obțin singularul, am întrebat: La unul cum li zici d-ta?

II. 61. [e] părinți [p]; părintă.
122. Se zice astfel „la mamă și la tată”.

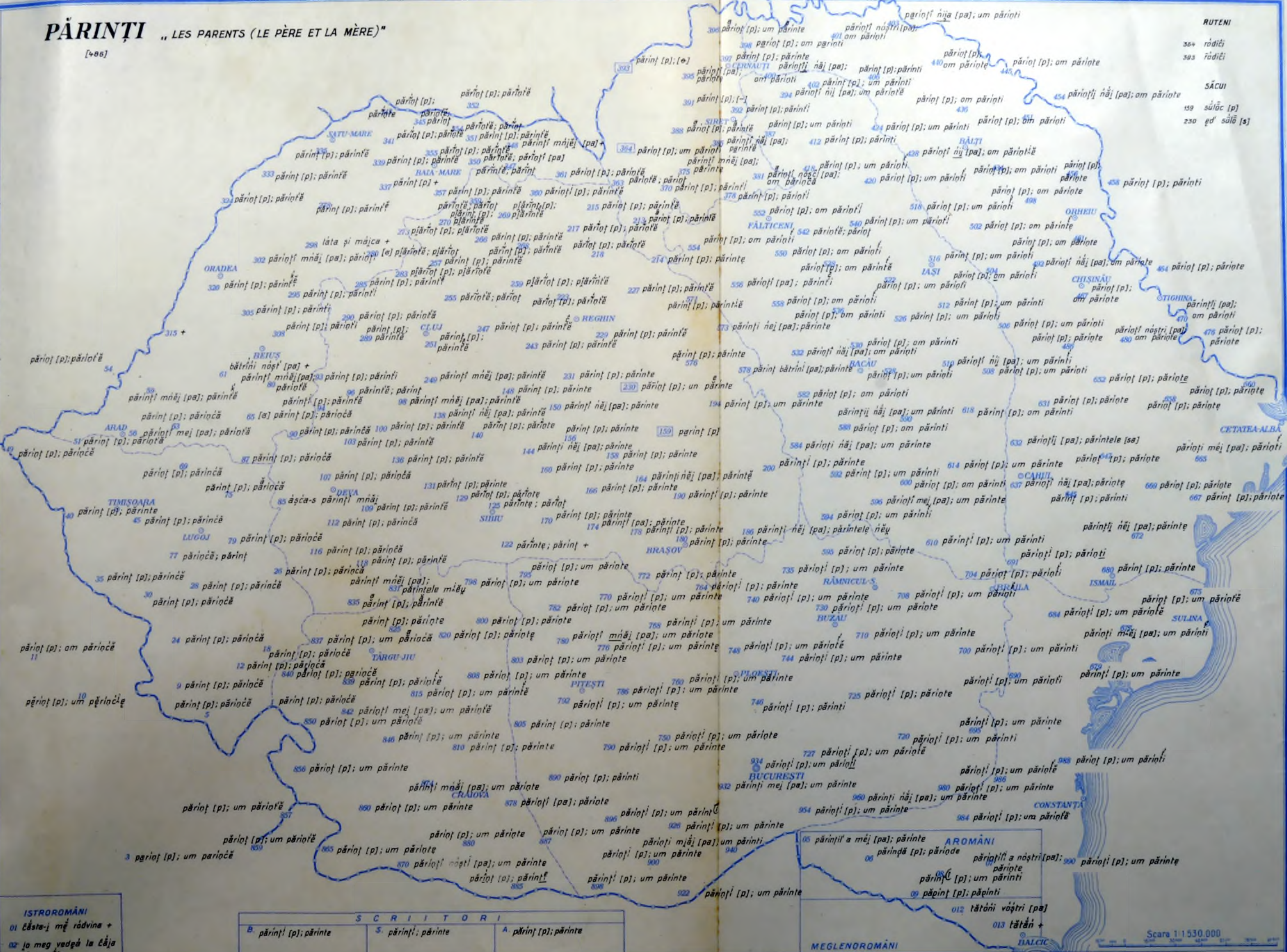
298. [e] părinți mână [p]; părintă.
315. părintă se zice „la popa”.
337. Formă pluralului se întrebuințează numai pentru „tată și mamă”, iar singularul părintă la adresa preotului.
348. Se întrebuințează numai pluralul.

01. Informațiile a explicat cuvântul astfel în limba italiană: „tanta genitori, che parenti in genere”.
ors. I se zice „tatălui și mamei”. — mi pitrică carte tătăne „imi trimise o scrisoare tata”.

III. Informatorii au răspuns mai des cu forma din plural, influențați probabil de felul cum am pus întrebarea. Câteva note și contactul cu realitatea îmi permit să afirm totuși că în acest caz întrebuințarea pluralului reprezintă o realitate lingvistică.

Prin abreviațiuni în paranteză am arătat toate cazurile în care mi s-a răspuns mai întâi cu forma pluralului. În celelalte cazuri, după forma din singular, urmează pluralul.

După materialul de limbă din această hartă sau redactat hărțile colorate 208 (PALATALIZAREA LUI T), 210 (SUNETUL E) și 211 (PLURALUL PĂRINȚI) din volumul II (ALR. I, VOL. II).

ISTROROMÂNII
01. Căsta-și mîi rădvina +
02. Jo meg vedpă la căja și la măie

S C R I T O R I		
B. părinți [p]; părinte	S. părinți; părinte	A. părinț [p]; părinte

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

TATĂ „PÈRE”

[457]

I. Întrebarea am pus-o astfel: La ta d-tale, când vrei să vorbești cu el, cum îi zici? Pentru a primi pluralul, am întreat: La doi, cum le-ai zice?

M. s. Pluralul *tătîn* „nu se întrebuințează”.

5. La vocativ se zice *tăto!*

10. Când nu e vocativ, se zice *tată*.

40. *tăică* se zice „mai rar”.

69. Se mai zice și: *tăiculu*, *tăiutu*.

85. ... *să mai făș dumjătă?*

122. Pluralul se întrebuințează „rar”.

125. *tată* se zice „numai când vorbești cu cineva despre el”.

129. Se întrebuințează „numai când vorbești cu el”, altfel se zice: *tătă*, *doi tătîni*.

131. Cei care vreau să vorbească mai frumos zic *tătu*.

170. Se zice „des”. Se întrebuințează și: *tăjule!*, *tăiculu!*

225. *yo* „sau” *tătuc*; *tătucă*.

302. Te rog, *tată!*

337. [a] *ta!* [p].

332. Când îl iubesc mult... Zic însă *tătucă* și când vorbesc despre el.

„Alții zic *tătă*”.

395. „Mulți zic *tătă*”.

401. „Mai des se zice *tătuc!*”.

405. Și *tăiulu* *nău!*

418. Și mai *făș* *tătă*?

445. Zic astfel când vreau să *săr* cuvînt, adică atunci când vreau să *mă* adresez lui, ca să pot începe vorba.

461. *tătu* drept, despre cel care nu e vitreg.

476. „sau” *nicuța*.

492. „Unii zic *tătă-tă!*”

505. „Când vorbești cu altul zici *tăișica*” [a].

508. „Înainte vreme se zicea și *tătucă*”.

592. *ta!* nu vine gîni „pluralul *ta!* nu sună bine”. Ziceau înainte vreme și *tetic!*, astăzi „mai nu mai zic”.

679. „D-ta se zice rar”.

694. „Eu am rămăș orfan când eram de cinci ani”.

720. „Cel care vrea să-l mîngăie îi zice și *tătica*”.

735. Se zice: *du-te la tăt-tu!*, *ducă-se la tăt-su!*

750. „matăle zic copiii mici”.

760. Când vorbesc cu altul zic *ta-ta-l mîșu*.

770. Se zice și *dumjătă* și *tăle*.

815. Pluralul *ta!* „nu se zice”.

840. Tot astfel zic și când vorbesc cu altul despre el”.

892. [a] și: *ta!*

898. Se întrebuințează cuvîntul cu care s'a obișnuit cineva.

926. Când vorbești cu altul despre el, zici: *tăta*; *ta!*

940. Dar se zice: am un *tătă*.

950. Se zice și *măi tătici!*

980. Când vorbești despre el zici: *tătă*; *ta!*

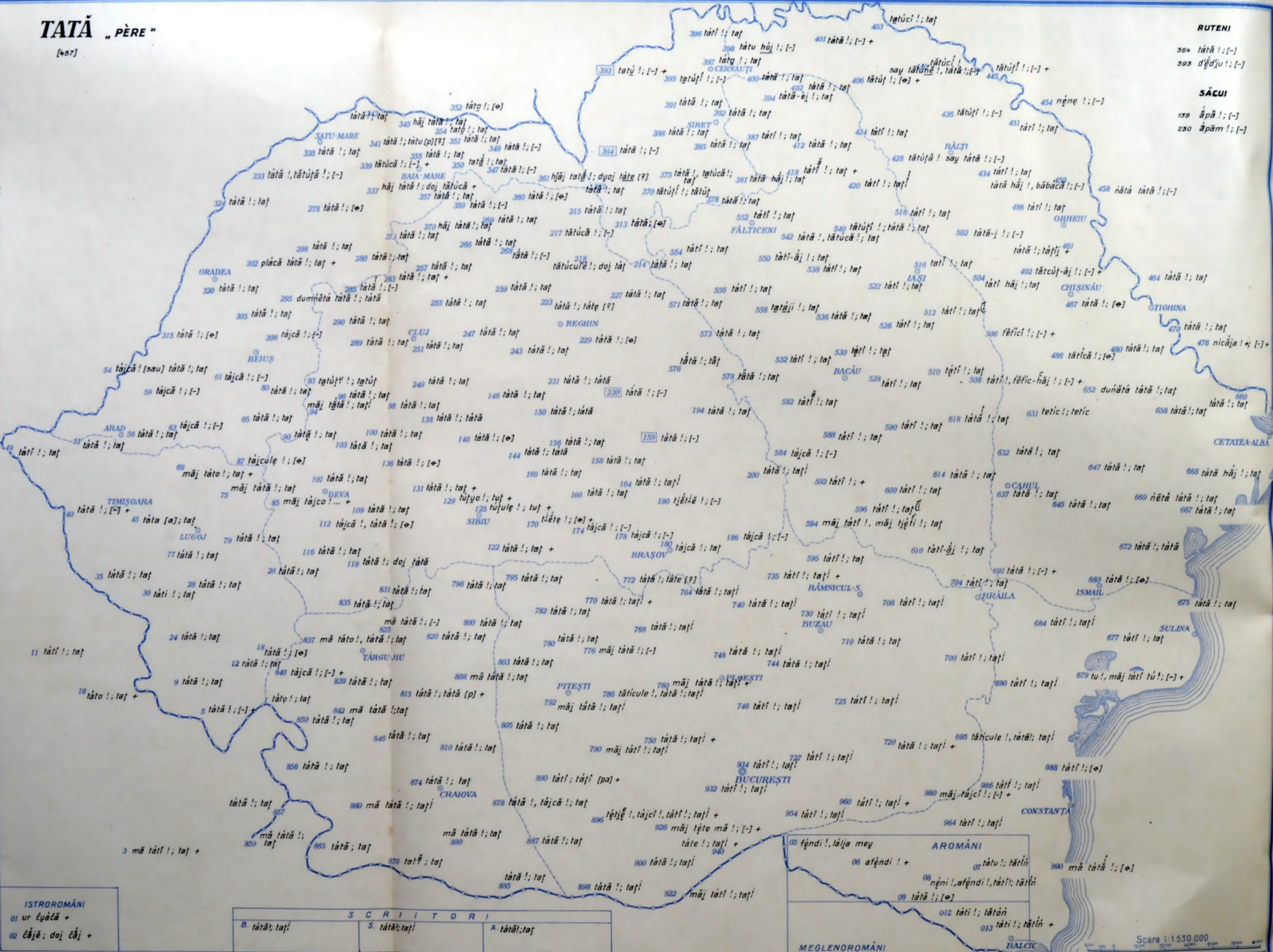
01. „*tăto!* zic copiii” - *io răș ryada ganji cu tătă* „eu aș vorbi bucuros cu *tăta*”.

02. „*tăta* zic în comuna Mune” - *io răș rād cuvîntă cu a mev tătă* „eu aș vorbi bucuros cu *tătă* meu”.

06. „*tătă-nô* se zice când vorbesc despre el”.

013. Altfel se zice un *tătă*.

III. Potrivit felului cum am pus întrebarea, răspunsurile cu forma din singular

ISTROROMÂNII
01 ur tătă +
02 tătă; doi tătă +

SCRITORI
B. tătă; ta!
S. tătă; ta!
A. tătă; ta!

AROMÂNII
05 tătă; ta!
06 tătă; ta!
07 tătă; ta!
08 tătă; ta!
09 tătă; ta!
012 tătă; ta!
013 tătă; ta!

lar par a fi toate în vocativ: Din această pricină am pus înlocuindu-se după singular semn! Când informatorii au comunicat mai multe sinonime, le-am separat prin virgulă. După forma din singular, urmează pluralul, separat prin punct și virgulă. În multe cazuri singularul este identic cu pluralul (de ex. 150,

144, etc.). Când forma din plural nu se întrebuințează sau când, din scărpare din vedere, n'am întrebat-o, am făcut mențiune prin abreviațiunile arătate în vol. I din ALR. I. Această hartă să se confrunte cu hărțile 153 și 154. După materialul de limbă din această hartă am redactat hărțile

colorate 212 (TATĂ) și 213 (PLURALUL TA!) din volumul II (ALR. I, vol. II).

Scara 1:1.530.000

TATĂ (VITREG) „BEAU-PÈRE (SECOND MARI DE LA MÈRE)”

[+58]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 Dacă, Doamne ferește, ți-a munit tata, cum îi zici „la acela” care s-a căsătorit cu mama d-tale, atunci când vrei să vorbești cu el ?

Pluralul l-am întrebat astfel: La doi, cum le-ai zice ?

II. 10. Zic astfel cei „mai mulți”.

28. Î se zice astfel, deși „nu e tată bun”.

40. Î se zice și „în față”.

69. Când e „mai bătrân”, iar brata când e „mai tânăr”.

87. Zic astfel „mai ales când nu mi-e tată bun”.

90. Atunci când „se trezește cu el”, adică atunci când îl cunoaște de mic copil.

98. „Atunci când nu ești mândros cu el”.

118. „Nu se supără”, dacă îi zici astfel.

158. Dacă „nu e bătrân”, i se zice „tăte”.

159. „Î se zice tată și de către copilul care a rămas orfan când era mic”.

159. „Mai des î se zice bade”.

160. „Când eu sânt mai mare”.

170. „Dacă e mai bătrân”, iar „dacă e mai tânăr îi zic prietîn”.

190. „Sau bade, când copilul e mai mare”.

281. Î se zice și „cum îl cheamă”, adică pe nume.

285. Și: badije.

290. Î se zice „și când e mai bătrân”.

302. „Te rog, baciule!”.

339. „dumneță”, atunci când nu vrei să-i zici tată”.

343. „hăida măștăhoj să grăim!”.

345. „vuj” sau „tătă vuj” pe nume.

352. „Dacă sânt mai mare”, adică mai în vârstă.

354. „Dacă-l știu când a luat pe mama, că eram mare”.

375. „cum i gustu omului” „cum îi place omului”, așa î se zice.

390. „Dar zici cu zământă de gură”.

456. Adică tătăj [cf. harta 152].

457. Adică tătuc! sau tătună [cf. harta 152].

476. „măcar cu de-a-sîla” „chiar silit fiind”.

512. Când ai fost crescut de el „de mititel”, altfel îi zici badij sau moșule”.

582. „da cu de-a-sîla” i se zice.

588. „tătuc! îi zic „dacă îl iubesc mai tare”.

678. „dumnețăle tăt”. „La Ruși se zice tu”.

780. „Dacă e cunutat cu mama”.

786. „Când sânt mai mic”; dacă sânt mai mare îi zic nene.

798. „Dacă e mai bătrân”, i se zice moșule!”.

808. Cel care știe că nu-i este tată, îi zice nene.

818. „Numai când sânt mai mic; dacă sânt mai mare îi zic unkule”.

890. „Când îmi place de el; dacă nu-mi place de el îi zic ujcă”.

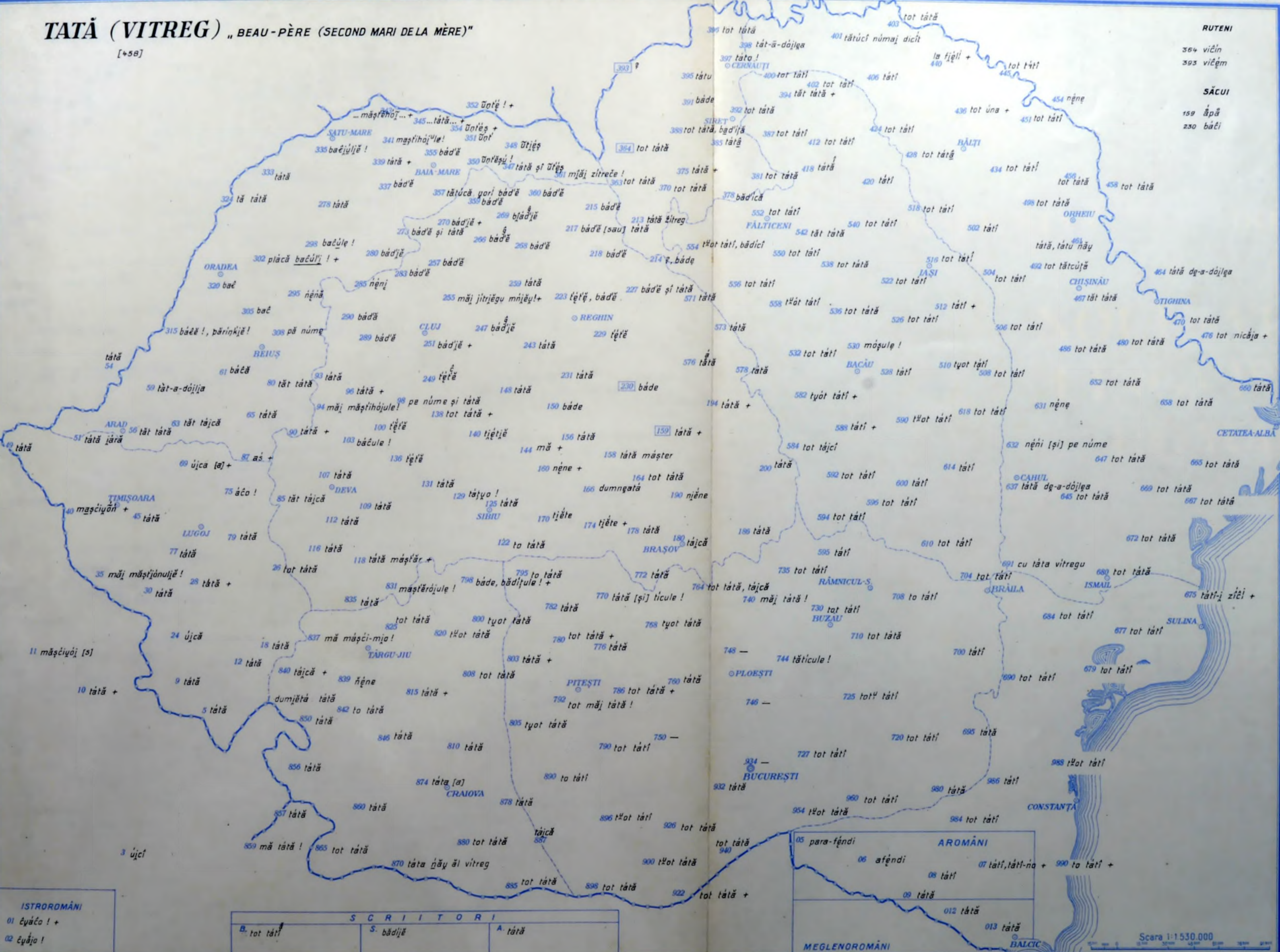
922. „Dacă e rău, îi zic bărbatu mării”.

990. „Nu-l deosebim” de tata ade-vărat.

01. „Î spunem așa ca să nu-l supă-localități”. În asemenea cazuri pe hartă n'am făcut nici o mențiune.

07. „Îș di altu tăt”.

III. Am reprodus toate răspunsurile

S C R I T O R I		
B. tot tăt!	S. badije	A. tătă

primite.
 În cazurile când n'am pus în-
 trebarea, pe hartă, în locul răspun-
 sului, am pus o linie mică.
 Pluralul l-am întrebat în puține
 lumii II (ALR.M. I, vol. II).
 01. „Î spunem așa ca să nu-l supă-
 localități”. În asemenea cazuri pe har-
 tă n'am făcut nici o mențiune.
 07. „Îș di altu tăt”.
 Această hartă să se compare
 cu harta 152 (TATĂ) și 154 (TATĂ VI-

TRIG).
 După materialul de limbă din a-
 ceastă hartă am redactat harta
 colorată 214 (TATĂ VITREG) din vo-
 lumul II (ALR.M. I, vol. II).
 Pluralul l-am întrebat în puține
 lumii II (ALR.M. I, vol. II).
 01. „Î spunem așa ca să nu-l supă-
 localități”. În asemenea cazuri pe har-
 tă n'am făcut nici o mențiune.
 07. „Îș di altu tăt”.
 Această hartă să se compare
 cu harta 152 (TATĂ) și 154 (TATĂ VI-

05 para-fendi	06 afendi	07 tăt, tăt-na +	08 tăt!	09 tătă	010 tătă	011 tătă
---------------	-----------	------------------	---------	---------	----------	----------

Scara 1:1530.000

TATĂ VITREG „BEAU-PÈRE (SECOND MARI DE LA MÈRE)”

[+58 a]

I. După ce înregistram cuvântul sau cuvintele cu care se numește tatăl vitreg, foarte des am mai pus următoarea întrebare: Când tatăl vitreg nu-i de față și vorbești despre el cu altul, cum îi zici? Pluralul l-am întrebat astfel: La doi cum le-ai zice?

II. Zic astfel străinii.

96. „Când vorbești despre el”.
 122. „Zic numai străinii”.
 129. Pluralul: doi tătâni măștiere.
 227. Se zice „între străini”.
 259. „Zic cei care știu că nu le este tată”.

363. „Nu știu cum se zice românește, numai nemțește”.
 370. În batjocură i se zice tată di scârțâ.

406. nu driăpt tată.
 436. ...și numără se numește?
 454. Se zice astfel pi bătrâniș.
 458. nu-i tătu nău.
 516. Și: tăți de-a-doișea.

562. Căci „sa băgat de-a-gata în gospodărie”. [a] tată gîrreg.
 600. Și: tăți vitregi la gălăți băieții săi „la bieții băieții aceia” nu vîz cumu-i băta dacă nu-s a lui.

922. ...nu prie m-ascultă cu jăl, nu prea mă ngăduj cu jăl nu prea mă. Înțeleg, nu mă am bine cu el”.
 oz. I se zice la căla ce se măje merita după a doișea om.

III. Această hartă, cu același titlu ca și harta precedentă (nr. 153), am redactat-o separând materialul de limbă primit la întrebarea +58.

Năm grupat materialul acestei întrebări pe aceeași hartă din două motive: a) există o deosebire destul de mare între termenii cu care se poate adresa cineva tatălui vitreg când acesta e prezent și între cei cu care este numit tatăl vitreg atunci când el nu e de față; b) reproducerea materialului de limbă pe aceeași hartă n-ar fi permis cititorului să recunoască și să studieze această situație atât de interesantă din punct de vedere lingvistic.

Partea subiectivă din aceste răspunsuri și raporturile dintre fiu și tată vitreg sînt ilustrate de notele celor două hărți.

La reproducerea materialului n-am arătat cazurile când n'am întrebat pluralul.

Această hartă să se compare cu harta TATĂ (VITREG) (nr. 153) și cu harta TATĂ (nr. 152).

ISTROROMÂNII
 01 gâhu
 02 očohu +

SCRITORI
 B. tătă vitreg; tați vitregi
 S. nene, bădîră
 A. tătă meșcăi vitreg

AROMÂNII
 05 para-fendi
 06 nercul meș
 07 tătă nercu
 08 tătă-nu
 09 nercu
 012 tătă măști
 013 tătă măști;
 tătă măști
 BALCIC

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1530.000

MAMĂ „MÈRE”

[459]

I. Întrebarea am pus-o astfel: La mama d-tale adevărată, care te-a făcut și te-a crescut, cum îi zici? Pluralul l-am întrebat astfel: La două, cum le zici?

II. 15. Se mai zice și *mumiță* și *măică*.

20. „Dacă e mai bătrână i se zice *măică*”.

69. Și: *măică*.

129. „Când vorbesc despre ea zic *mămă*”.

150. Și: *mumă*; *mume*.

166. „Tinerii zic *mămă*” „Jumătate satul zice *mumă*, iar cealaltă jumătate *mămă*”.

217. „Înainte vreme se zicea *mămucă*”.

273. Și: *măică*; *măicé*.

335. Pluralul *măicé* se întrebuințează rar.

357. Și: *mămă*; *măme*.

359. „Când vorbesc cu alții despre ea zic *măica me*”. Nu se zice *mămă*.

361. Și: *mămă dultă*.

396. „Când o strigi, zici *mămă*”.

410. *mămă-i!*

476. „Copiii zic astăzi *mucúta*”.

486. „Dacă m'a învățat de mititel să o dezmiard, îi zic și *mucúta*”.

504. „Înainte vreme se zicea *mă-muca* și o strigam *mămucă-i!*”

534. I se zice și *nata*.

540. „Când o chemi, strigi: *măm-hă!* sau *mamăi!*, *mămuc!*, *mă-măic!*”.

665. *mămă* se zice rar.

669. „Dacă e bună îi zic *măică*”.

750. „Și la călugărițe le zicem *măic!*”.

744. „O chem *mamițica!*”

774. „Când copiii sânt mici îi zic *mico!*”

786. Vocativul e *mamiço!*

799. „Când e bătrână îi zic *mămă*”

900. „Alții zic *măică*; *măic*, *mămicuță*; *-cúte*, cum s'au obișnuit”.

980. „Sau *mamiço!*, cum e obiceiul”.

989. „Înainte vreme se zicea *mum!*”.

06. „Când vorbesc despre ea zic *mum-mea*”.

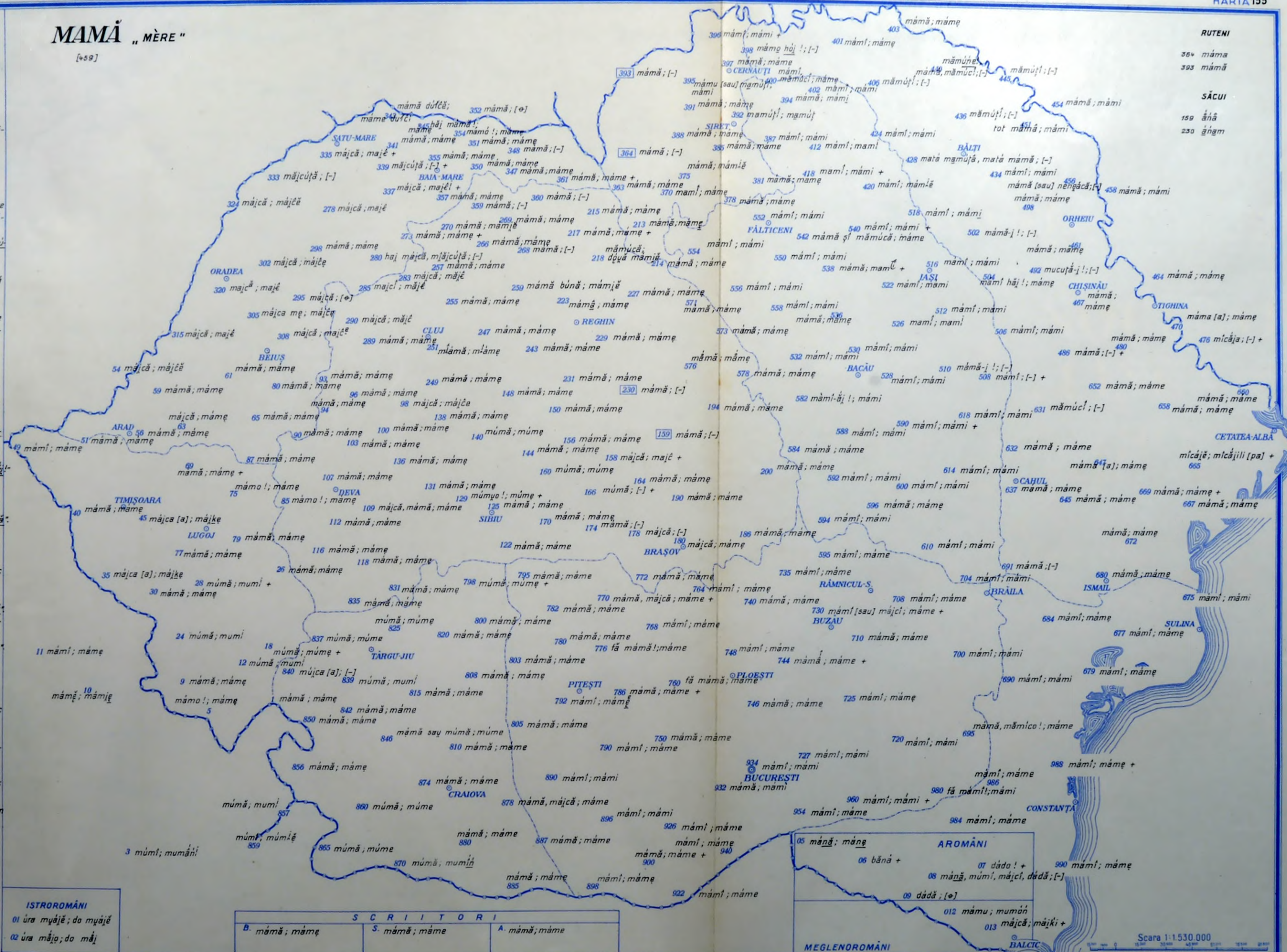
07. *dăda mja*, zic când vorbesc cu altul”.

013. Vocativul este *măica!*

III. Am reproduș tot materialul cul.

Această hartă să se confrunte cu hărțile *MAMĂ (VITREBĂ)* (nr. 156) și *MAMĂ VITREBĂ* (nr. 157).

După materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 215 (*MAMĂ*, hartă lexicală) și 216 (*SUNETUL ÎN MAMĂ*) din volumul II (ALR.I, vol. II).

ISTROROMÂNII
01 úra myájě; do myájě
02 úra májo; do máj

SCRITORII		
B. mămă; măme	S. mămă; măme	A. mămă; măme

AROMÂNII
05 mǎnǎ; mǎne
06 bǎnǎ +
07 dádo! +
08 mǎnǎ, múmí, máicí, dádá; [-]
09 dádá; [ø]
012 mǎmu; múmón
013 máicǎ; máiki +

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

MAMĂ (VITREGĂ) „BELLE-MÈRE (SECONDE FEMME DU PÈRE)”

[461]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 Dacă, Doamne ferește, și-a murit mama și tata d-tale și-a căsătorit a doua oară, cum îi zici la mama a-cesta, când vrei să vorbești cu ea?
 28 „Dacă e mai bătrână”. Dacă e mai tânără îi zic dădă.

96. „Dacă am avut obiceiul să-i zic mamă”.
 107. „Dacă e mai tânără îi zic nână”.
 194. „Când sânt mai mare îi zic lêle”.

295. „Nu se supără dacă-i zic așa”.
 290. Îi zic „lêle, dacă e mai bătrână”.

315. Sau nână cutare (îi spun numele).

333. „Dacă e bătrână”. „Dacă e tânără îi zic nână”.

345. mămă-i dîc d'îpt-ăe „mamă îi zic cu toate acestea”.

352. Îi zic așa, „dacă sânt mai mare”.

359. Î se zice „și de față și de dos”.

375. [Zic acestei mame] care cum să lovăsc copiii, adică așa cum se obișnuiesc. Cu mama vitregă se întîmplă că, ori copiii umplu lumea, ori ea nu trăește cu copiii.

388. Zic așa „o seamă”.

394. „Dacă e mai mare”, iar mătușă dacă e mai bătrână”.

401. Informatorul a adăugat: da liki-turi, adică e o lipitură.

461. după lêle, observă informatorul.

512. „Dacă am fost mic când s-a căsătorit cu tata”. Altfel îi zic lêlî.

540. dac-o îni tata, adaugă informatorul.

554. „Mai rar î se zice mămî”.

590. Îi zici numai dăci vrîj, însă nu cu tyătlî jînima.

700. „Nu se supără”.

700. Și: lêlî, dacă sânt mai mare”.

706. „Dacă sânt mai mare îi zic lêlî”.

702. „sau lêle, dacă nu ești obișnuit să-i zici mamă”.

708. „Dacă e mai bătrână”. Se mai zice și túșe, lêlî și lêlîș.

803. „Cel care știe că nu e mama lui îi zice lêle”.

840. Și: mămă, dacă e mai bătrână și nu știu că nu mi-e mamă”.

856. Și: múmă, múică, măică.

859. Adaugă informatorul: dî slă.

900. Adică „pe nume”, atunci „când ești mai mare”. Dacă „ești mai mic îi zici lêică, lêlîș, iar dacă ea e mai bătrână, mămă”.

922. Adaugă informatorul: mă ja tata dă pâr că n-o băg î sjămă.

930. Căci trebuie „să-i porți respectul”.

940. Adaugă informatorul: îi zic că n-aj dă fătă.

S. „Nu cunosc un cuvânt special”. În orașe se zice mată.

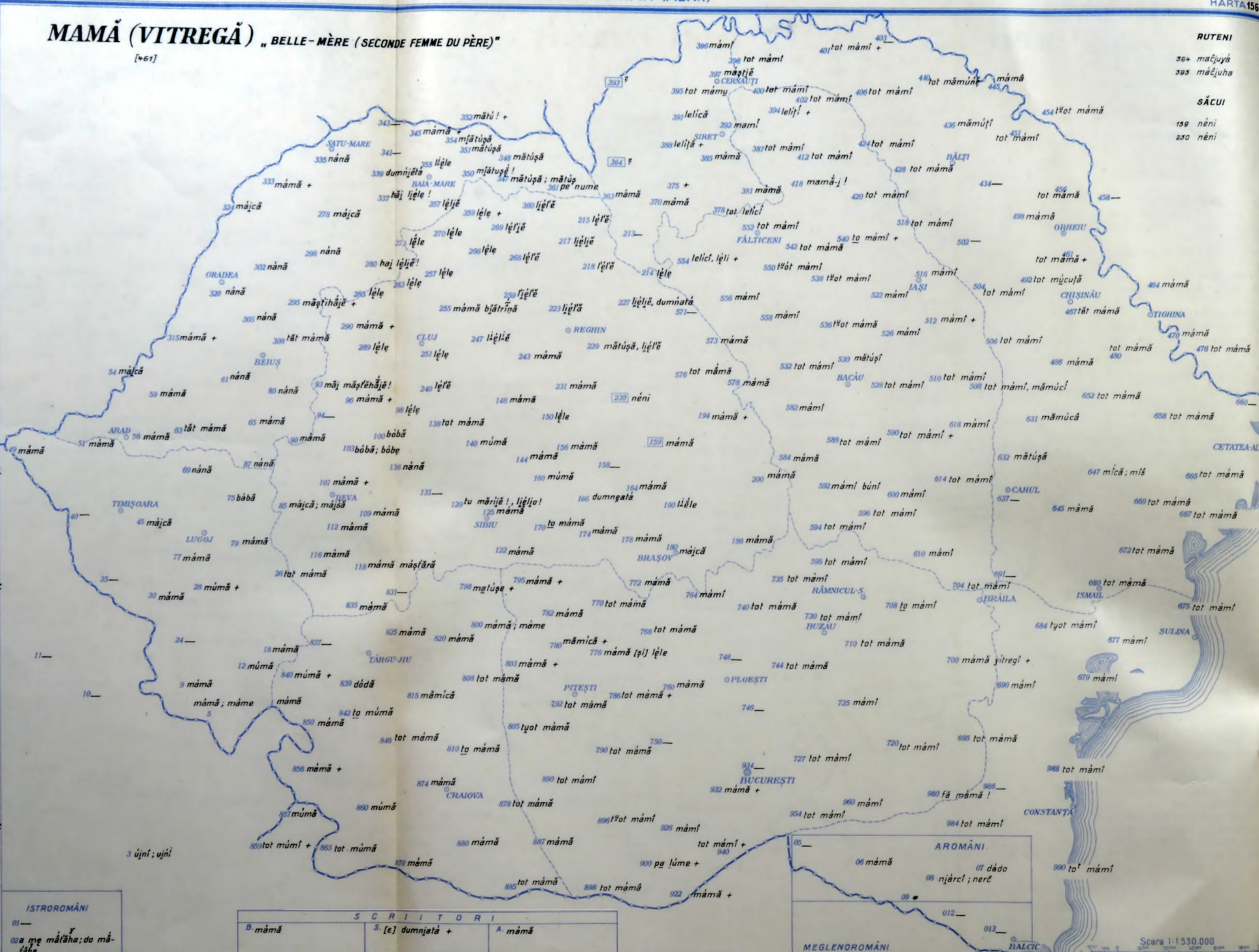
III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

În cazurile când n'am pus întrebarea, pe hartă, în locul răspunsului, există o linie mică.

Pluralul l-am întrebat în puține localități. Pe hartă n'am făcut nici o mențiune în cazurile când nu l-am întrebat.

Această hartă să se confrunte cu harta MAMĂ (nr. 155) și cu MAMĂ VITREGĂ (nr. 157).

După materialul de limbă din această hartă am redactat harta colorată 217 (MAMĂ (VITREGĂ)) din volu-

ISTROROMÂNII
 01 — y
 02 a me mălăha; do mălăhe

SCRITORI		
B. mămă	S. [e] dumniată +	A. mămă

AROMÂNII
 06 mămă
 07 dădo
 08 niărci; nerc
 09 —
 012 —
 013 —

MEGLENOROMÂNII
 SCARA 1:1530.000

RUTENI
 364 mačujuja
 393 mačjuha
 SĂCUI
 159 nēni
 230 nēni

MAMĂ VITREGĂ „MARĂTRE”

[+61 a]

I. După ce înregistrăm cuvântul sau cuvintele cu care se numește mama vitregă, foarte des am mai pus următoarea întrebare: Când mama vitregă nu-i „de față” și vorbești despre ea cu altul, cum îi zici ?

Pluralul l-am întrebat astfel: La două, cum le-ai zice ?

II. 365. „Vine pe nemțește”.

552. „Mai des se zice mămi de-a-doi”.

573. Sau *mămă de-a-doi*ga.

677. Și: *mămă vitregă*; *măme vitregă*.

690. „nu iă bună”.

692. [k] *yitregă*.

697. Și: *mumlin*.

698. *măjki măștejki* [p].

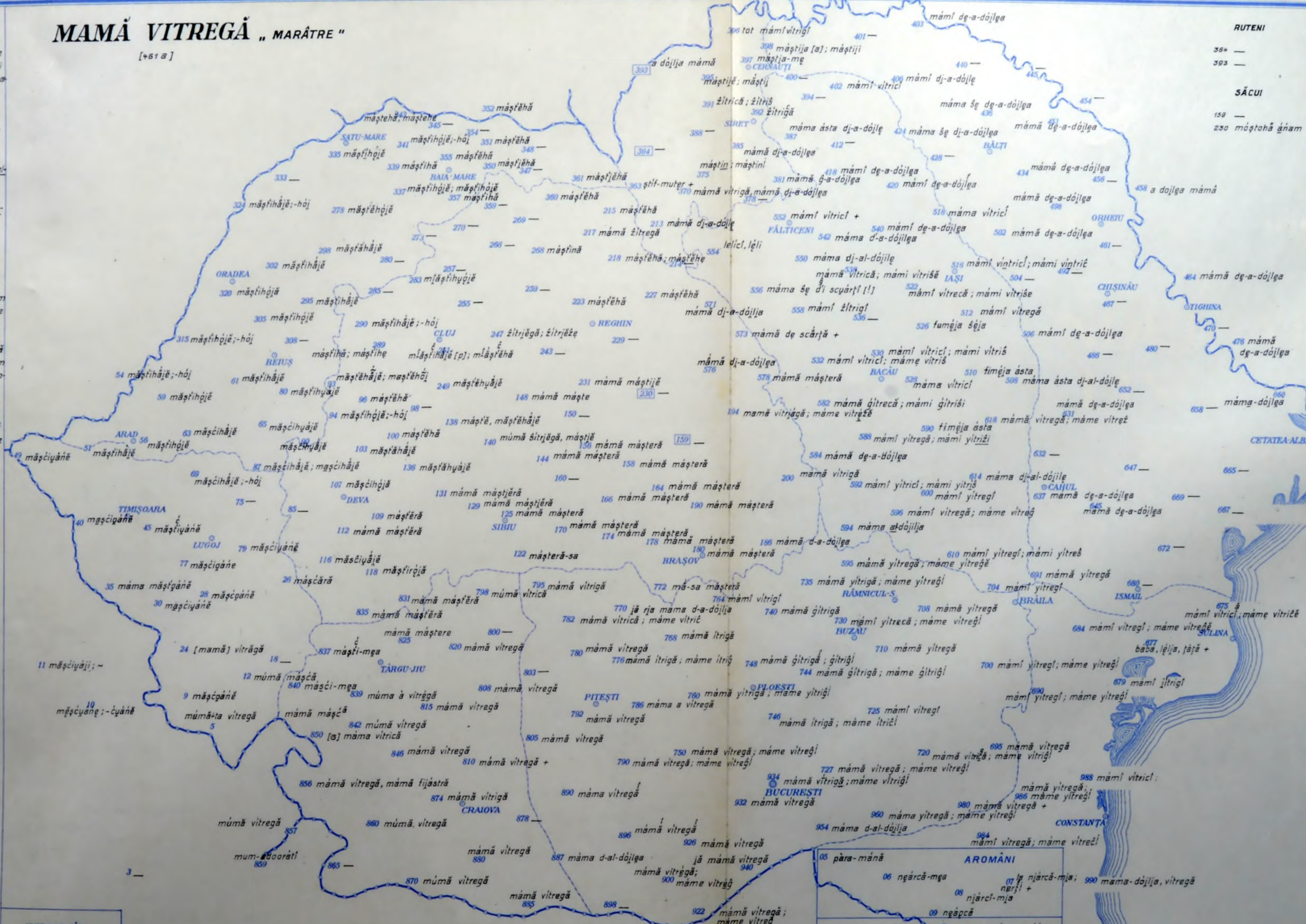
III. Această hartă, cu același titlu ca și harta precedentă (nr. 156), am redactat-o separând materialul de limbă primit la întrebarea +61.

N-am putut grupa materialul acestei întrebări pe aceeași hartă din aceleași motive pe care le-am arătat în harta 156 (cap. III din note).

Materialul de limbă cules, atât de interesant din punct de vedere lingvistic, justifică această separare și permite o interpretare mai ușoară.

Pluralul l-am întrebat numai în câteva localități.

Această hartă să se confrunte cu hărțile 156 (MAMĂ VITREGĂ) și 155 (MAMĂ).

RUTENI
364 —
393 —

SĂCUI
159 —
230 măștohă ânăm

ISTROROMÂNII
01 ursa myáčaha; do myáčaha
02 mătăha

S C R I T O R I		
B. mămă vitregă; măme vitregă	S. măștîhă	A. mama meă aj vitregă

AROMÂNII
05 pâra-mănă
06 ngărcă-meș
07 ngărcă-meș
08 ngărcă-meș
09 ngărcă
102 mămă măști
103 măică măștăică +

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

MAMĂ-TA „TA MÈRE”

[+60]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum zici către un copil când vrei să se ducă la mama care l-a făcut ?

II. 72. S'a răspuns: muma copilului.

85. Și: asta-i muma-ta mă ?

166. Și: muma-ta.

223. S'a răspuns: mama lui.

269. Ori mă-ta.

270. mama culărijă-tă cyoptil' ma-ma culărujii copil'.

285. măica pruncului așteuțuț.

378. ori mama-tă.

+18. și fași mă-ta, măi băieți ?

+70. Ori la mama.

+86. și: mucus-ta.

508. și: la mămuc-ta.

542. și: mămuc-ta.

637. ț-o bălăt mă-ta.

835. Și: [a] muma-ta.

900. du-te la mă-ta ta care ț-a făcut pă tine.

B. Se zice astfel într-un graiu intim. Forma obișnuită este: măi-că-ta.

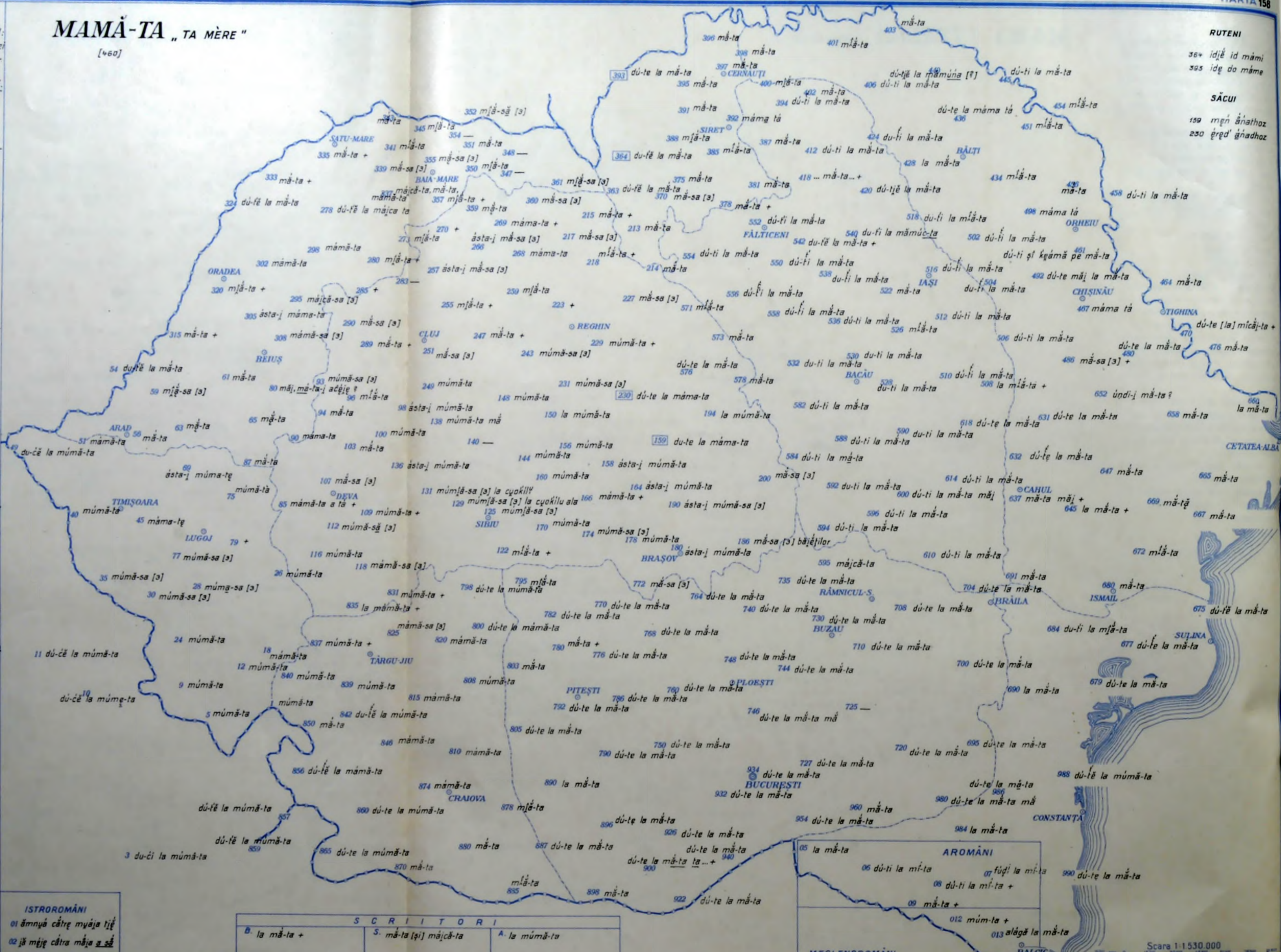
os. și: la măi-că-ț, la măi-că-ț, la dăd-ț.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

În mai multe comune informatorii au răspuns gândindu-se la persoana a treia. Aceste cazuri mi se pare că trebuie atribuite unor conversații suplimentare pe care le-am avut adesea cu informatorii, după ce le puneam întrebarea arătată în capitolul I. Pentru ca cititorul să poată recunoaște mai ușor aceste cazuri, am trecut pe hartă, în urma răspunsului, o cifră în paranteză (de exemplu: răspunsurile din 28.30.35.59, etc.).

Incidental, pentru persoana a treia am mai înregistrat următoarele forme: muma-sa (în 109.229 și 831), muma-sa (în 012), mă-sa (în 215.247.289.333.335.645.700 și 09), mă-sa (în 315), mă-sa (în 122.216.253.280.320 și 357) și muma-sa (în 037).

După materialul de limbă din această hartă am redactat harta colorată 218 din volumul II (ALR.I, vol II).

RUTENI
36+ idjé id mami
365 idjé do mame

SĂCUI
159 męn ăniathoz
230 ęręd' ăniadhoz

ISTROROMÂNII
01 ămnyă către muma-tă țij
02 jă męjje către măi-că-tă

S C R I I T O R I		
B. la mă-ta +	S. mă-ta [și] măi-că-ta	A. la muma-ta

AROMÂNII
05 la mă-ta
06 du-ti la mă-ta
07 fujđi la mă-ta
08 du-ti la mă-ta +
09 mă-ta +
012 muma-ta +
013 alăgă la mă-ta

MEGLENDROMÂNII

Scara 1:1.530.000

FRATE „FRÈRE”

[+52]

I. Întrebare indirectă pusă astfel:
 Ce neam(rudă) ești d-ta cu alt copil
 făcui de mama d-tale? Pentru a pri-
 mi pluralul, am întrebat: La doi
 sau la mai mulți, cum le spuneți?

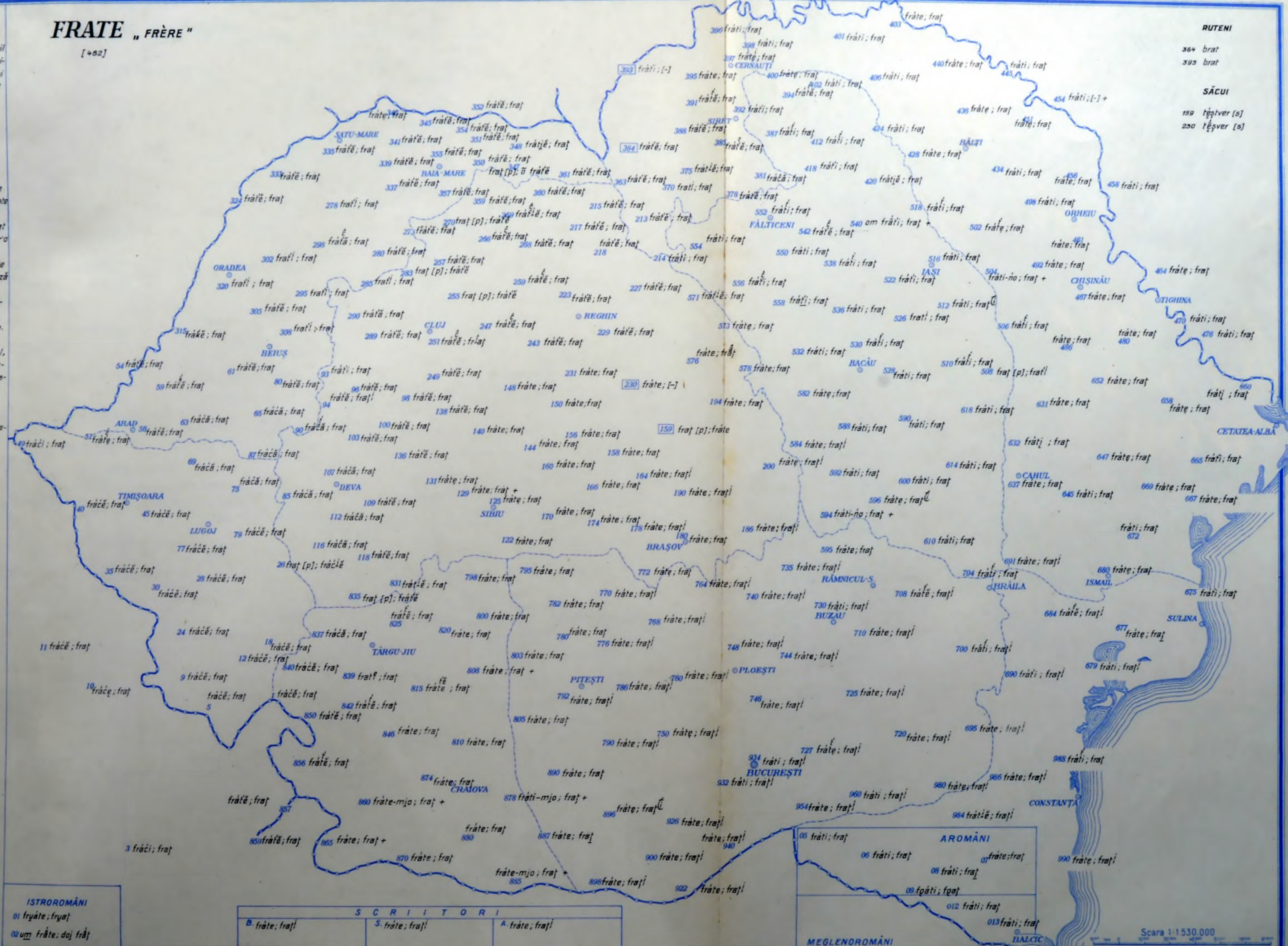
- II. **frăi-su** „fratele său”.
 +54. **măi frăilor!**
 50v. **frăi-no** „fratele meu”.
 51v. **frăi-no** „fratele meu”.
 50v. **frăi-no** „fratele meu”.
 600. **frăte-mjăy.**
 665. **frăte-mjō.**

III. Harta aceasta cuprinde și formele
 din plural. Ordinea de reproducere este
 cea fixată prin felul cum am pus
 întrebarea. Când răspunsul a fost dat
 în plural, am făcut mențiune printr-o
 abreviațiune pusă în paranteză. În
 cele mai multe cazuri răspunsurile
 încep cu singularul; pluralul urmează
 după punct și virgulă.

Câteva răspunsuri prezintă cu-
 vântul **FRATE** urmat de pronumele
 posesiv **MEU** (în 50v. 51v. 59v. 600. 660.
 670 și 685).

FRATE fiind un cuvânt general,
 răspunsurile oferă interesante par-
 ticularități fonetice. O parte din ace-
 ste particularități le-am ilustrat în
 hărțile colorate.

După materialul acestei hărți am
 făcut următoarele hărți colorate: 21v (Pa-
 latalizarea lui **r** în **FRATE**), 22v (Sunetul
ē în **FRATE**), 22v (Pluralul **FRĂȚI**) din
 volumul II (ALR. I, vol. II).

RUTENI
 364 brat
 395 brat

SĂCUI
 159 țegșver [s]
 250 țegșver [s]

ISTROROMÂNII
 01 frjate; frjaj
 02 um frăte; doj frăt

S C R I T O R I		
B. frăte; frăț	S. frăte; frăț	A. frăte; frăț

MEGLENOROMÂNII
 05 frăti; fraj
 06 frăti; fraj
 07 frăte; fraj
 08 frăti; fraj
 09 frăti; fraj
 012 frăti; fraj
 013 frăti; fraj

Scara 1:1.530.000

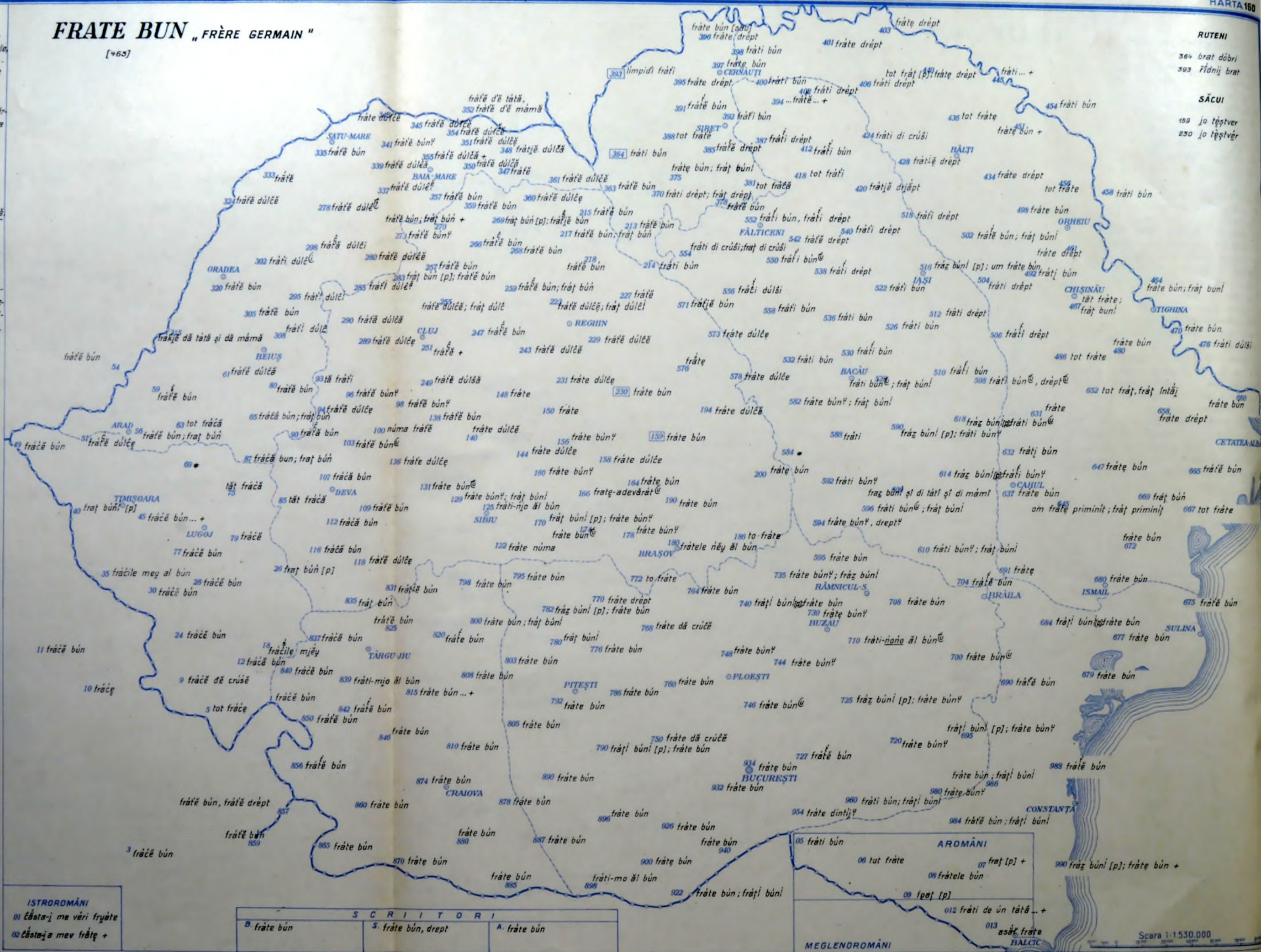
FRATE BUN „FRÈRE GERMAIN”

[465]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi zici (spui) fratelui d-tale, dacă omândoi sântei răscuși din același tată și din aceeași mamă?
II. ... și după mămă și după tătă.

- 251. Is căputăj, se zice „despre bărbajii sau femeile căsătorite a două oară”.
- 270. și: frățē dūlcē; frăț dūlc.
- 335. și: frățuc.
- 390. ori-și-cum îi lăi frățē-j.
- 445. frățē g-ati; frate și atăt.
- 451. [k] drept.
- 495. ... și dupe mămă și dupe tătă.
- 590. și: frăț vitraț [p].
- 02. Căsta frățē-j bur căla yātu nu-j bur.
- 07. di ună mămă și di un tăt.
- 012. ... și de ună mămă

III. Pluralul l-am înregistrat în puține comune. Câteva răspunsuri prezintă numai forma din plural, fiindcă astfel au răspuns informatorii.
 Pentru răspândirea geografică a variantelor lexicale să se vadă harta colorată 222 din volumul II (ALR.M.I, vol. II).

RUTENI
 364 brat dobri
 393 fīdnij brat

SĂCUI
 192 jo tēstvēr
 250 jo tēstvēr

ISTROROMÂNI
 01 Căsta-j me vėri frățē
 02 Căsta-j me v frățē +

S C R I I T O R I

B frate boun	S frate boun, drept	A frate boun
--------------	---------------------	--------------

AROMÂNI
 05 frati boun
 06 tut frate
 07 frăț [p] +
 08 fratele boun
 09 [paj] [p]
 012 frati de un tătă ... +
 013 asăț frate

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

FRATE VITREG „FRÈRE CONSANGUIN ET FRÈRE UTÉRIN“

[+66]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi zici la fratele d-tale, atunci când d-ta și el n'aveți (nu sânteți de la) același tată sau (ori) aceeași mamă?

II. r. „frate adaus“.
26. „Când e mai bătrân“.
28. „Când e mai mare decât mine“.

40. nu-i frăci bûn.
69. „Dacă e mai mare“.
87. „Se zice astfel chiar dacă e mai mare decât mine“.
90. „Nu se supără, dacă îi spun așa“.
107. Când nu e prezent... În față i se zice frăcă“.
108. „Când e mai mare i se zice frăț“.

116. „Îi zic pe nume, chiar dacă e mai mare decât mine“.
118. i se adresează: măi frăț!
122. Străinii îl numesc: frate mășter, frăji-so.

142. nu sîntem frăj bûni.
144. „Când vorbesc despre el“.
150. „Când e mai mare decât mine“.
156. Când nu e prezent, i se zice mășter!

160. „Când îi spun cuiva“.
166. Despre el se zice frate mășter“.
178. „Îi strig: mă!“, dacă e mai mic“.

180. Îi chem: mă gîrjî-al nostru!
212. dăspre, tătă, dăspre mămă, nu-m-i frăț bûn“.
251. „Dacă e mai mare“.
268. ... da știți ușmîni că nu-i frăț bûn.

273. În batjocură, și: nu-m-i frăț bûn“.
289. „Când e mai mare decât mine“.
335. nu-m-i frăț duleț“.
348. ... da năma di tătă“.
370. ... năma di pi tătă, năma di pi mămă“.

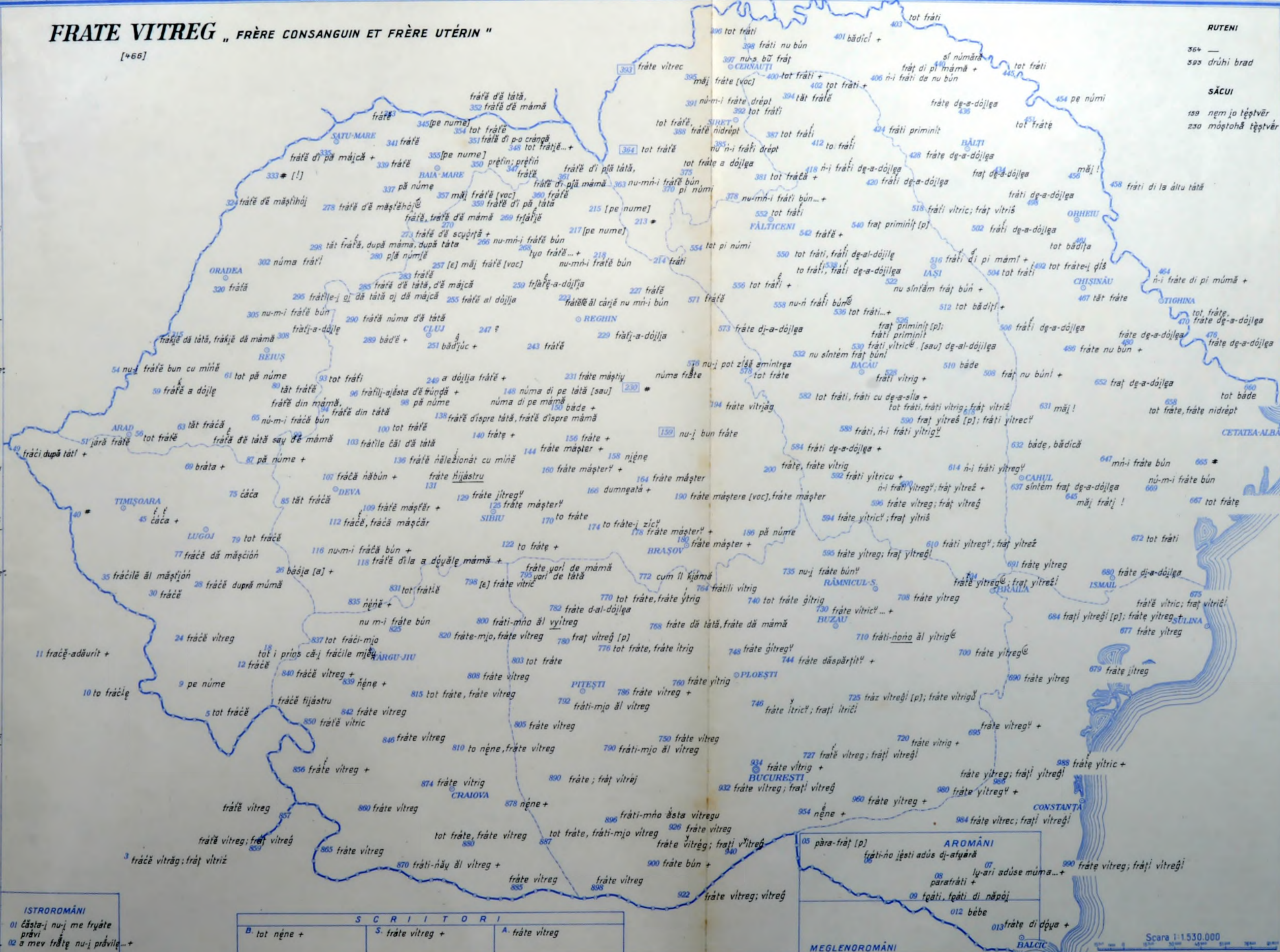
381. nu-i frăț bûn, și-i năma gi pe mămă“.
402. frăț ȋtorlocăt“.
401. „Dacă e mai mare“.
402. da di fôrmi“.
410. Sau frăț di pi tătă“.
461. frate di pi tătă, nu n-i frăț bûn“.

486. și: frate di pi mămă, frate di pi tătă“.
508. „Când vorbești cu el, îi spui pi nûmi cum îl kămî pi dîosu“.
512. frati vitreg, când vorbești cu altul“.
516. sau frati di pi tătă“.
522. Când mă adresez zic: măi vasîli!

528. „Îi strig pi nûmi sau măi frati!“
536. ... da nu-i zic cu tătă jînima“.
542. „frate d-a-dôjlea, când vorbesc cu altul“.
556. „frățili di pi tătă, frățili di pi mămă, când vorbesc cu altul“.

582. „Numai mama și tata țin socotalea“ de acest fapt.
584. „Se zice astăzi“... Înainte s'a zis frati itreg“.
592. „Când vorbești cu el, îi zici tot frati“.
600. năma di mămă sîntem frăț bûni“.

681. „Când vorbesc cu altul“.
685. măi frati-mjo! haj să stăm dă vorbă“.

ISTROROMÂNII
01 căsta-i nu-i me frățte prăvi
02 a mev frățte nu-i prăvilă...+

S C R I T O R I		
B	S	A
tot nene +	frate vitreg +	frate vitreg

ARMÂNII
05 para-frăț [p]
06 frati-no ȋesti adus di-afură
07 lu-ari aduse muma...+
08 paratrati +
09 țgati, țgati di năpaj
012 bebe
013 frate di dăpa +

Scara 1:1530.000

720. „măi frati-mjo!“, când mă adresez lui“.
730. ... da-i zic pe nume“.
744. măi frățimjule!
785. și: frati-mjo al vitregu“.
835. „Dacă e mai mare“.
839. „Dacă e mai mare“.
840. „fraci-mjo, când mă adresez, mijău acă vitreg nu m-ascultă“.
886. și: frate fiăstru și soră fiă-

870. „Nu se zice frastru“.
878. „Când e mai mic, îi zic pe jume“ pe nume“.
900. „Când stau bine cu el“... Mă adresez: că măi făc frati-mjo!
Când vorbesc cu altul; zic: frățili
840. „fraci-mjo, când mă adresez, mijău acă vitreg nu m-ascultă“.
934. „Îi chem: frati-mjo“.

954. „Dacă e mai mare“.
960. „Mă adresez: măi frati-no!“ el“.
980. „Mă adresez: măi frati-no!“.
988. [K] vitric.
B. „Dacă e mai mare“.
S. Se adresează după felul cum sânt raporturile dintre acești frăți.
02. ... măr-k n-are prăvilă răzom.
07. ... nu ȋeste aliția frate“.

08. „Când vorbesc cu altul despre tunci când se vorbește cu cineva despre el. La această din urmă categorie aparțin termenii FRATE VITREG, MAȘTER, etc.
Explicația „mai mare“ din notele precedente, dată de informatori, are înțelesul de „mai în vârstă“, adică „mai bătrân“.
Această hărță să se confrunte

018. frate di dăpa măjkă, frăț di doj tătăn [p]“.
III. Se pare că și în cazul acesta (cf. hărțile 153, 154, 156 și 157) există deosebite între termenii cu care se poate adresa cineva unui frate vitreg și între cei întrebuințați a-

cu hărțile 153, 154 (TATĂ VITREG), 156 și 157 (MAMĂ VITREGĂ).
După materialul acestei hărți s'a făcut harta colorată 223 (FRATE VITREG) din volumul II (ALRM.I, vol.II).

RUTENI
364 —
393 druhi brad

SĂCUI
189 nem jo țestvër
230 mōstohă țestvër

NENE (BADE) „TERME DE RESPECT EN PARLANT À UN FRÈRE AÎNÉ”

[+60]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Le fratele d-tale mai mare (mai în vârstă) decât d-ta, cum îi zici, când nu vrei să-i zici pe nume?*

II. *„Numele nu se zice”. Înțelegându-se că e vorba de fratele mai în vârstă.*

- 59. „Sânt tot una”, adică au aceeași valoare semantică.
- 90. *ilijă* e nume propriu.
- 93. „Chiar dacă e mai bătrân”.
- 94. „Rar se zice d-ta”.
- 96. Sau i se spune „pe nume”.
- 118. *frățele* al mai bătrân.
- 174. *frățele* al mare.
- 180. Și: *mă* al mare!
- 251. *măi bădă* [d'cul]!
- 333. *Na* avut frați mai mari.
- 337. „i se zice și pe nume”.
- 345. „Ești d'otitî c-aș grăi căva”.
- 348. „și pe nume”.
- 347. *măi găvri* [gavril] *zînă* tu *ncăcșă*!
- 348. „i zici astfel dacă-i mai mare și nu-i dâmn”. Când e „dâmn”, îi zici *dumgă*”. Așa e obiceiul.

- 354. Sau: *măi frăț!*
- 352. Și pe nume.
- 363. „Nu se zice nici nene, nici bade”.
- 365. Sau: a nostru șâl marjă.
- 392. Când e hăt mai marjă.
- 400. „bade-hăi”.
- 502. Și: *frăți-no șâl mai marj!*
- 508. *bădică*-j [voc]. „Aștăzi se zice *bădiji*, iar în Muntenia, *nēni*”.
- 598. „Când e ceva mai mic îi zic *bădijă*”.

- 677. „Se zice mai des”. Se aude însă și *nēnja* [a].
- 750. Și: *nenicule* [voc].
- 772. Și: *nenicule* [voc].
- 900. „Alții zic *nēne*”.

S. „Se întrebuițează mai mult în orașe; la sate se zice *bădijă*. Se întrebuițează însă și *amândouă*”.

- 01. *me fruyate* mai betăr.
- 02. *a mev frate* jă mai betăr.
- ur jă mai marjă, ur jă mai mic, *rupj căla a trejile jă înca mai mic*.

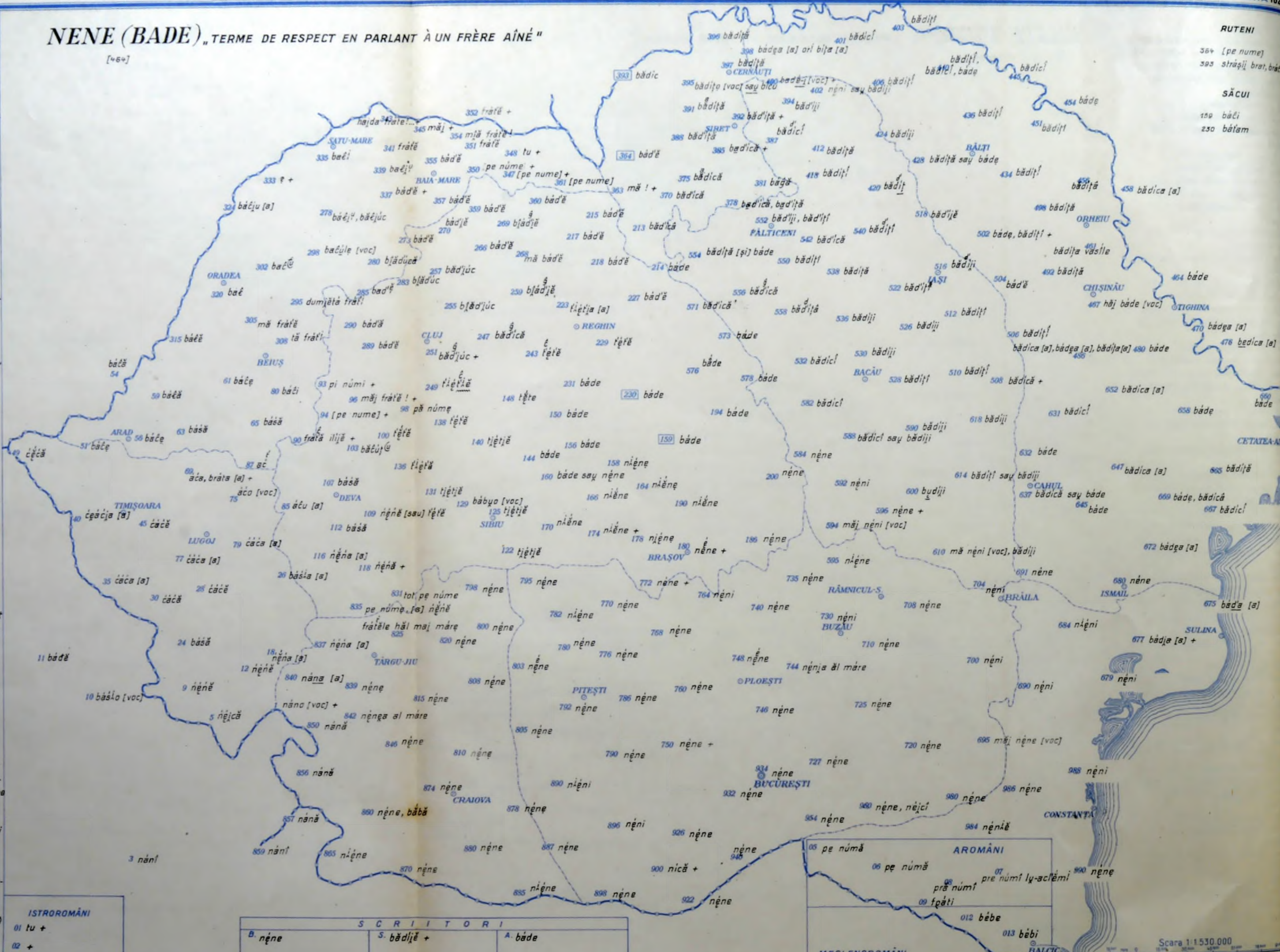
III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

Formele de vocativ pe care le-am crezut sigure, le-am indicat printr-o abreviație pusă în paranteză. Se pare însă că există forme de vocativ și în alte răspunsuri date de informatori.

Bogăția termenilor înregistrați ne arată respectul de care se bucură un frate mai în vârstă, în raport cu frații mai mici.

Harta aceasta trebuie confruntată cu harta 202 (BADE).

După materialul acestei hărți s'a făcut harta colorată 224 (NENE (BADE)) din volumul II (ALRM. I, vol. II).

ISTROROMÂNII
01 tu +
02 +

S C R I I T O R I		
B. nēne	S. bădijă +	A. bade

AROMÂNII
05 pe nómă
06 pe nómă
07 pre nómi ly-scl'emi
08 pre nómi
09 fpăti
012 bébe
013 bébi

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 [pe nume]
395 străși] brat, brăta

SĂCUI
159 băci
230 băiam

SORĂ-MEA „MA SÆUR”

[468]

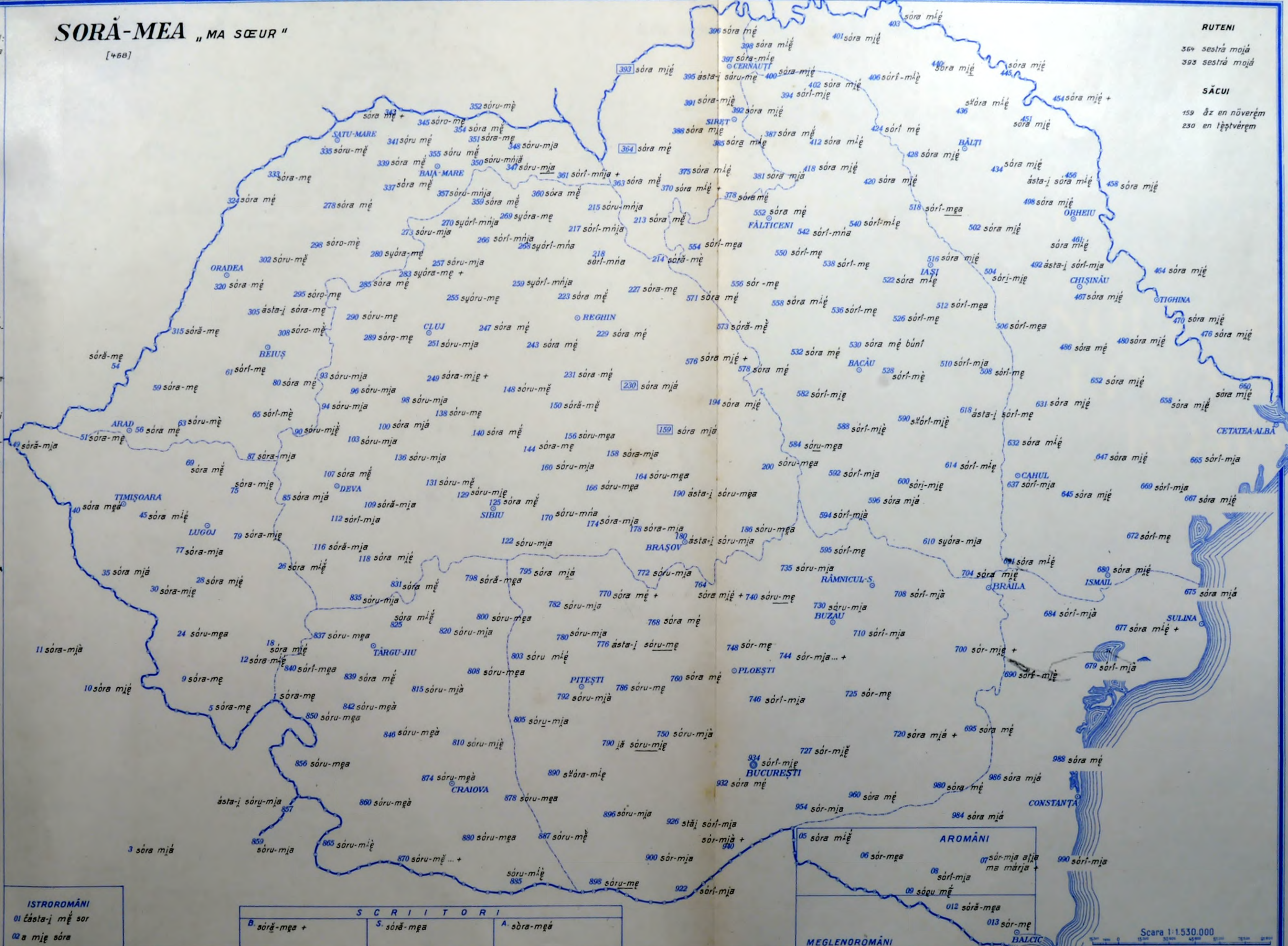
I. Întrebarea indirectă, pusă astfel:
 Dacă vrei să-mi spui mie că asta
 e sora d-tale și nu a mea, cum
 zici ?

- II. ex. și: sôrî-mîe.
 283. pîă sÿora-mîe.
 343. sorele mîe [p].
 361. și: sÿoru-mîja.
 370. și: sôrî-ta, sora luj.
 454. și: surôrîle mîe.
 576. î se zice și soră dulce.
 677. Sau sôrî-mîe.
 700. [x] sôr-mîe-mîe.
 720. și sôr-mîa-mîa. Când trece
 pe drum zic: îă sôr-mîa-mîa.
 744. sôr-mîa mică.
 764. și: sÿoru-mîe.
 770. [x] sÿoru-mîe.
 870. sÿoru-mîe a mică.
 940. sora mîe [L].

B. „Aș scrie soră-mea”... Când
 vorbesc, zic sôr-mea.
 07. sora mea așa mai mare.

III. Am reprodus răspunsurile în fe-
 lul cum le-am primit de la infor-
 matori.
 Prin liniara pe care am pus-o
 între substantivul soră și pronume
 le MEA, am arătat cazurile când
 aceste două cuvinte au fost pro-
 nunțate de informatori fără nici
 o pauză, ca și când ar fi vorba
 de un singur cuvânt. Când infor-
 matorii înșiși au făcut o scurtă
 pauză în pronunțare, pe hartă
 cuvintele poartă fiecare accent
 și nu sînt legate printr-o lini-
 oară.

Materialul de limbă din a-
 ceastă hartă l-am grupat în
 hărțile colorate 229 și 230 din
 volumul II, arătând formele pe
 care le au cuvintele soră și MEA
 în această construcție.

ISTOROMĂNI
 01 ăsta-i mîe sor
 02 a mîe sora

S C R I T O R I		
B. <u>soră-mea +</u>	S. <u>soră-mea</u>	A. <u>sora-mea</u>

AROMĂNI
 05 sora mîe
 06 sor-mea
 07 sôr-mîa a
ma mârja +
 08 sôrî-mîa
 09 sôgu mîe
 012 soră-mea
 013 sôr-mîe

Scara 1:1.530.000

ȚAȚĂ (LELE) „TERME DE RESPECT POUR UNE SŒUR AÎNÉE”

[+59]

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
La sora d-tale, mai mare (mai în vârstă) decât d-ta, când vrei să vorbești cu ea, cum îi zici?
II. sa. dida âna.
98. Sau cum o tîmă.
116. „Zic astfel unii, iar alții pî nume”.
130. tu sora! hai ncățe, say nănă.
210. „say pe numjē, cum e obiceiul în casă”.
243. „Unii îi zic și pe nume”.
339. Îi zice astfel numai dacă-i hăpt mai mnic.
347. măricuță zină ncățe.
354. sora! zină șiă grăim yoricē.
355. „Î se zice liēlē numai dacă e mult mai bătrînă”.
357. „Î se zice când e mai mare”.
Când sântem de o vârstă i se zice sora.
361. hăi mări! „Marie”, hăi iŷă! „Ileană”.
363. „În casă, între frați și surori, se zice tu”.
385. Și: a nyōstră ōe măriē.
393. „auzi soră!”
398. or „sau” lelița [a].
412. „Îi zice o soră mai mică”.
„Un străin zice: fa tu!”
418. Și: leliță-i! „leliță hăi”.
436. În alte familii, dacă „nu-i învață” părinții, „zic mai la oricare”.
440. „Răzeșii zic liēlē”.
466. Sau lelița [a].
508. „Se zicea înainte”, „Astăzi se zice: l'ŷăji, ŷăja [a], ŷanti”.
554. „După obiceiul vechiu se zice lelic”.
584. „E vorba veche”. Se zice și liēlē.
592. „ŷăji se zice mai rar”.
596. „Când e mai mare”. „Când e mai mică se zice ŷăji”.
675. lēlija [a].
677. „Se zice astăzi”. „Înainte se zice lēlija [a]”.
680. Și: surorile ale mări.
770. Și: ŷăŷă, ŷăŷico!
790. „Mai pe vechime se zice gīgă”. „Astăzi zic ŷăŷo!”
810. „Acum zic ŷăŷă”.
900. Și: sōr-mja-mja ŷă mai mare.
940. lēle iŷă [pentru sânt] mai mări!
960. „Mai des se zice dădica”.
984. „Acu se zice ŷăŷă”.
B. „Țăranii zic lēle, leică”.
08. Și: sōr-mja mā mare.
III. Am reprodus materialul cules împreună cu toate notele.
Înănd seamă de felul cum am pus întrebarea, între răspunsuri se pare că sânt mai numeroase cazurile de vocativ, decât cele pe care le-am indicat prin abreviațiuni.
Variantele și răspândirea diferitelor forme lexicale le-am arătat în harta colorată 251 din volumul II (ALR. I, vol. II).

RUTENI
384 —
393 dēstra

SĂCUI
158 nēni
230 nēneim

ISTROROMÂNII
01 tu
02 tu

S C R I T O R I		
B. ŷăŷă; ŷăŷe +	S. leliță, ŷăŷă	A. nănă

AROMÂNII
05 pe nŷmă
06 pră nŷmă
07 prī nŷmă-l' grim
08 pră nŷma +
09 pi nŷm!
012 dōdu [voc]
013 dōdo [voc]

MEGLENOROMÂNII

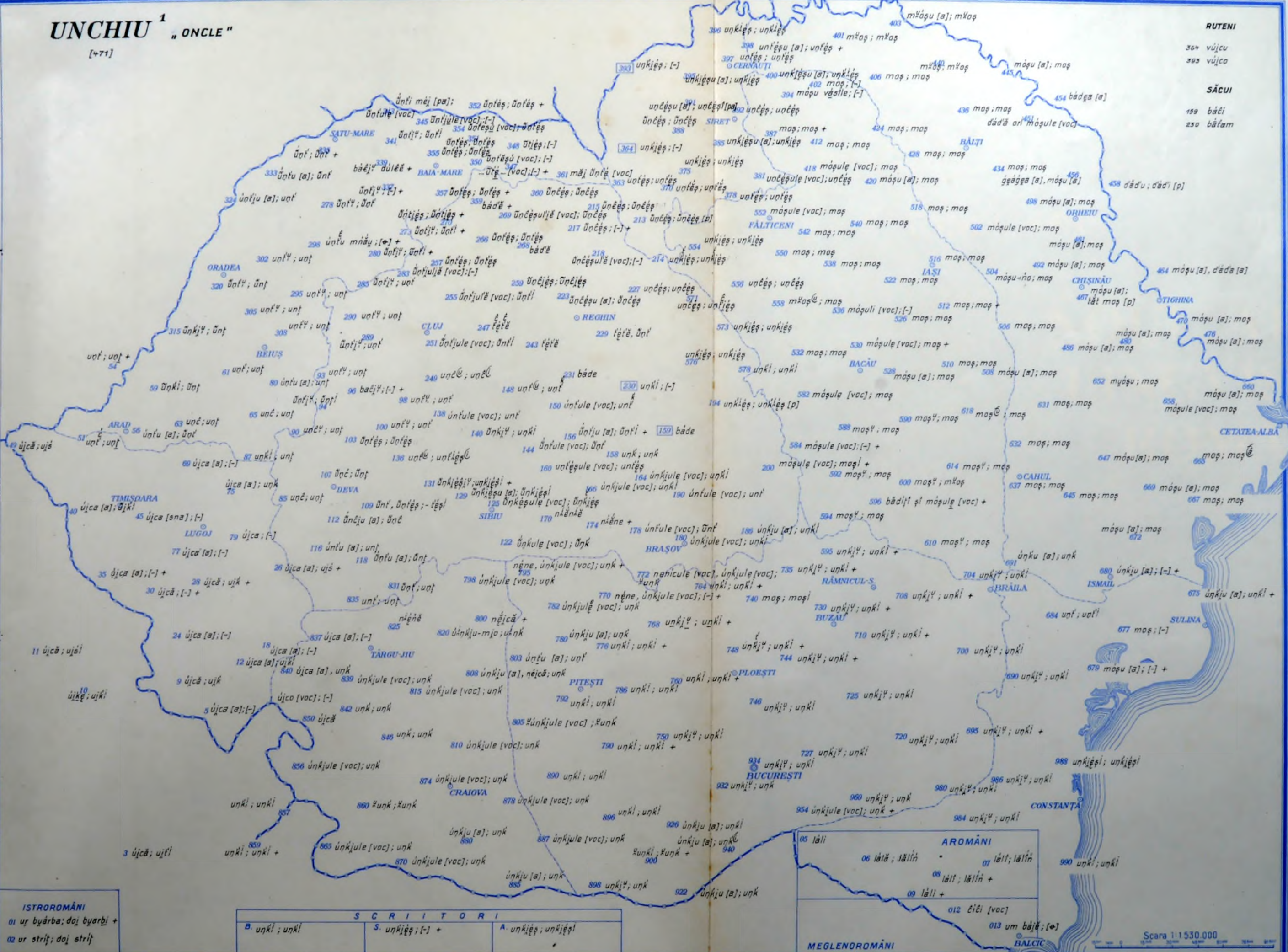
Scara 1:1530.000

UNCIU¹ „ONCLE”

[+71]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi zici d-ta la fratele tatălui d-tale? Pentru a primi pluralul, am întrebat: La doi cum le-ai zice?*

- II. 26. *Și: unki [p].*
- 28. *„Când vrei să-l mărești”* „alinji” îi zici *unki*.
- 30. *„Dacă e cel mai mare dintre frați”, i se zice tata mărie, iar dacă e mai mic, tata micu.*
- 35. *Și: tata mărie, la cel mai mare dintre frați.*
- 51. *untule [voc].*
- 96. *unțu se zice, cam printre domni.*
- 131. *Se zice și unki.*
- 146. *Î se adresează cu bade.*
- 217. *și bade, întrebuințat, mai des.*
- 270. *Și: badi.*
- 273. *Se zice și unțes; unțesi.*
- 280. *unțule [voc].*
- 298. *Î se adresează cu bade.*
- 335. *unțule [voc].*
- 337. *unțule [voc].*
- 347. *hăi unț, zină năcă!*
- 352. *unț [voc].*
- 357. *Se mai zice și badiucă.*
- 359. *„Copiii zic mai rar și unțesul” [voc].*
- 398. *ur sau mōșu [a].*
- 530. *De obicei, i se spune și numele: mōș vasile.*
- 584. *„Când e mai tânăr i se zice nje-ne.”*
- 595. *Se zice și mōșule [voc].*
- 596. *„Când e mai bătrân”. Când e mai tânăr, i se zice nene.*
- 675. *Când i se adresează, îi zic mōș.*
- 679. *Sau unki, unki.*
- 680. *„Când e mai bătrân”. Altfel i se zice mōș.*
- 695. *măi unkiule [voc].*
- 708. *Sau mōșu [a].*
- 710. *Când nu e rudă, i se zice mōșu [a].*
- 730. *Sau mōș; mōși.*
- 735. *Când nu e rudă, i se zice nene.*
- 744. *unkiu lu tata. Când i se adresează, îi zic unkiule.*
- 748. *Când îl cheamă, îi zic mōș.*
- 760. *unkiule [voc].*
- 764. *„Când e rudă”. Î cheamă: unkiule sau nene.*
- 768. *unkiule [voc].*
- 770. *unki se zice rar.*
- 776. *unkiule [voc].*
- 790. *Se zice și nene. unki-mjo, unkiule [voc].*
- 795. *„Când e mai bătrân, i se zice mōșule.”*
- 859. *Î se adresează cu vorba unca.*
- 900. *unki-mjo.*
- 954. *Când e „mai bătrân”. Când are 40-60 de ani, i se zice bîțule [voc], iar când e mai tânăr nene.*
- 5. *„i se zice unui om bătrân sau unei rude”. În Moldova se zice mōșule [voc].*

ISTROROMÂNII
01 ur byârba; doi byârbi +
02 ur strîț; doi strîț

SCRITORII		
B unki; unki	S unkiș; [-] +	A unkiș; unkiș!

AROMÂNII
05 lăli
06 lăiș; lăiș
08 lăit; lăiș +
09 lăli +
012 eiēi [voc]
013 um baje; [ə]

MEGLENOROMÂNII

puțin frecvente în această hartă. cuvântul UNCIU. Pluralul nu l-am întrebat în Materialul acestei hărți să mai multe comune. Pe hartă am se confrunte cu al hărții 166 atras atențiunea cititorului asupra acestei împrejurări, făcând o mențiune în paranteză. Informații din câteva comune (774, 200, 339, 307, 312 și 800) au fost declarate că nu „întrebuințază”

Informații din câteva comune (774, 200, 339, 307, 312 și 800) au fost declarate că nu „întrebuințază”

Scara 1:1.530.000

RUTENII
364 vūjcu
393 vūjco

SĂCUI
199 bāci
230 bāțam

UNCHIU² 'SOŢUL MĂTUŞII' „ONCLE PAR ALLIANCE”

[472]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La bărbatul surorii mamei d-tale, care nu-ți este neam (rudă) de sânge, cum li zici?

II. 26. Și: unchi.

94. Informatorul declară că nu-i poate zice altfel.

100. cumnăță [voc].

104. „Când e mai mare ca mine când e mai mic li zic mă”.

170. „Nu se zice unchiu”.

174. Informatorul declară: „aud pe unii [zicând], eu n'am”.

180. Și: tăjca mășu, unchiu [a].

251. I se adresează și pe nume.

269. Sau bădăje.

290. „nenea, dacă e mai bătrân”.

298. Când i se adresează, altfel i se zice tăt unchi.

320. Și: unchișule [voc].

345. „Dacă e mai bătrân”.

378. Și: unchi.

492. I se zice astfel și omului „care e mai bătrân”.

504. Când e între „patruzeci și cincizeci de ani” „Până la patruzeci i se zice nenea”.

600. „Când e mai bătrân” „Când e mai tânăr i se zice bădăje”.

604. Și: mășu [a].

690. I se adresează tăta măre.

700. mășu se zice „mai rar”.

710. „Unchiu se zice mai rar”.

750. „Când e mai mare decât mine” „Când e și mai mare, i se zice mășu” „Când e numai cu puțin mai mare decât mine, li zic nenea”.

774. „I se poate zice și unui om bătrân, chiar dacă nu e rudă cu el”.

770. „Când e rudă, i se zice unchișu”.

776. „Când e rudă, i se zice tot unchi”.

782. „La noi nu se respectă așa și nu se zice unchiu”.

790. „Când mă adresez, li zic nenea, nējică”.

795. Sau pā nūme.

805. sau nja cutăre, nējică, unchi.

825. „Când e mai bătrân”.

839. Și: unchișu; unchi.

870. „Când e mai bătrân” „Dacă e mai tânăr, i se zice nenea, nējică”.

880. unchi după mămă.

900. i se căde [să i se zică] unchi.

940. Și: tēte anchișle, tătă anchișle.

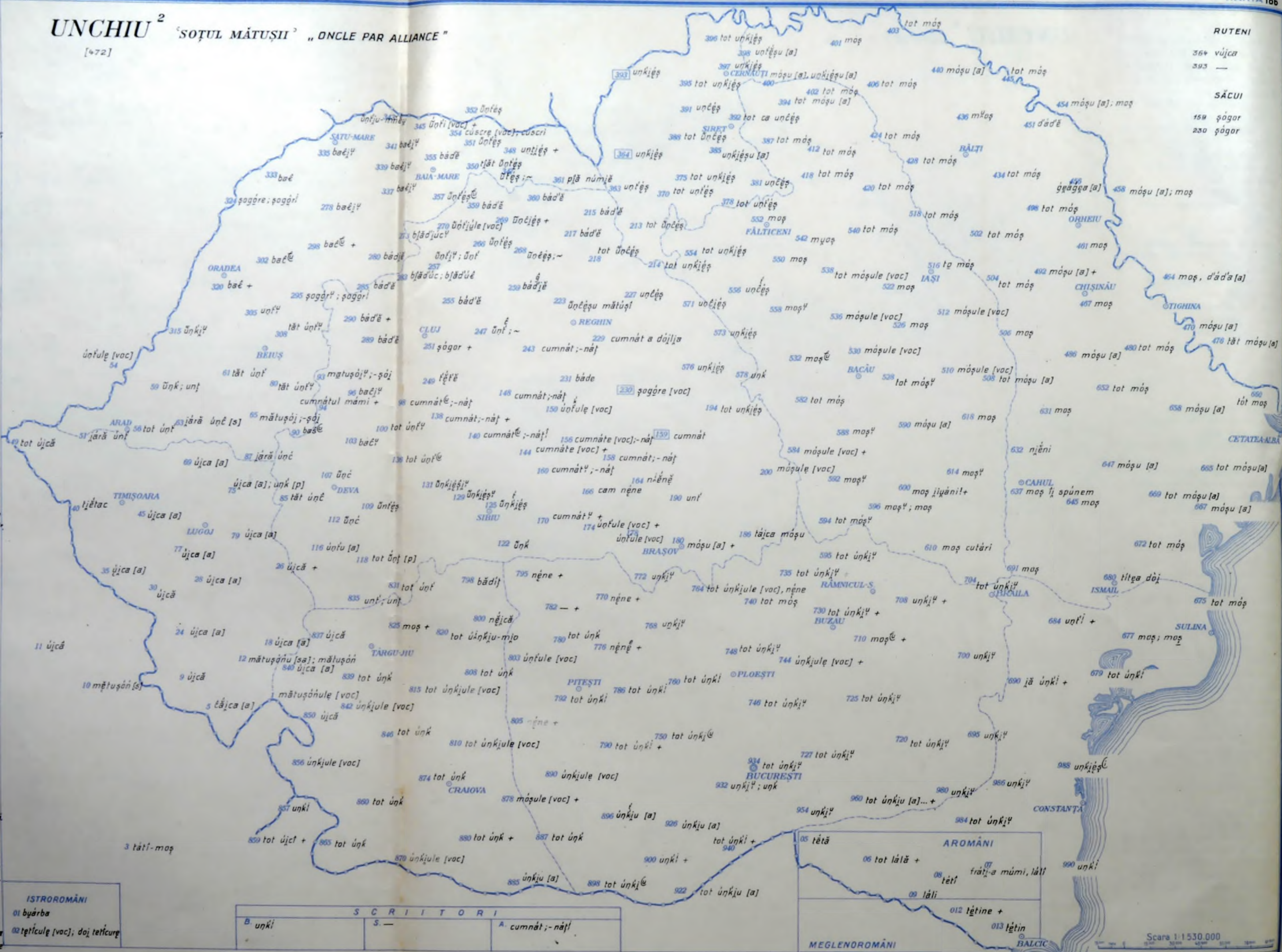
960. „trebuie să-i zici”.

96. lălă di la mū-mea.

012. wūči i se zice fratelui mamei.

III. Am găsit necesar să reproduc sub formă cartografică toate răspunsurile primite la această întrebare, pentru a ilustra mai bine deosebirile care se face între unchiu „fratele tatălui” (harta 165) și unchiu „soțul mătușii”.

În harta colorată nr. 233 am ilustrat răspândirea geografică a celor mai mulți termeni cu care se numește soțul mătușii, care nu e rudă de sânge.

ISTROROMÂNII
01 byârba
02 tētīcūle [voc]; doi tētīcure

S C R I I T O R I		
B. unchi	S. —	A. cumnăt; -năt

AROMÂNII
05 tot lălă +
06 tētī
07 frātī-a mūmi, lălī
08 tētī
09 lālī
012 tētīne +
013 tētīn

MEGLENOROMÂNII
BALÇIC

Scara 1:1.530.000

MĂTUȘĂ' „TANTE”

[+75]

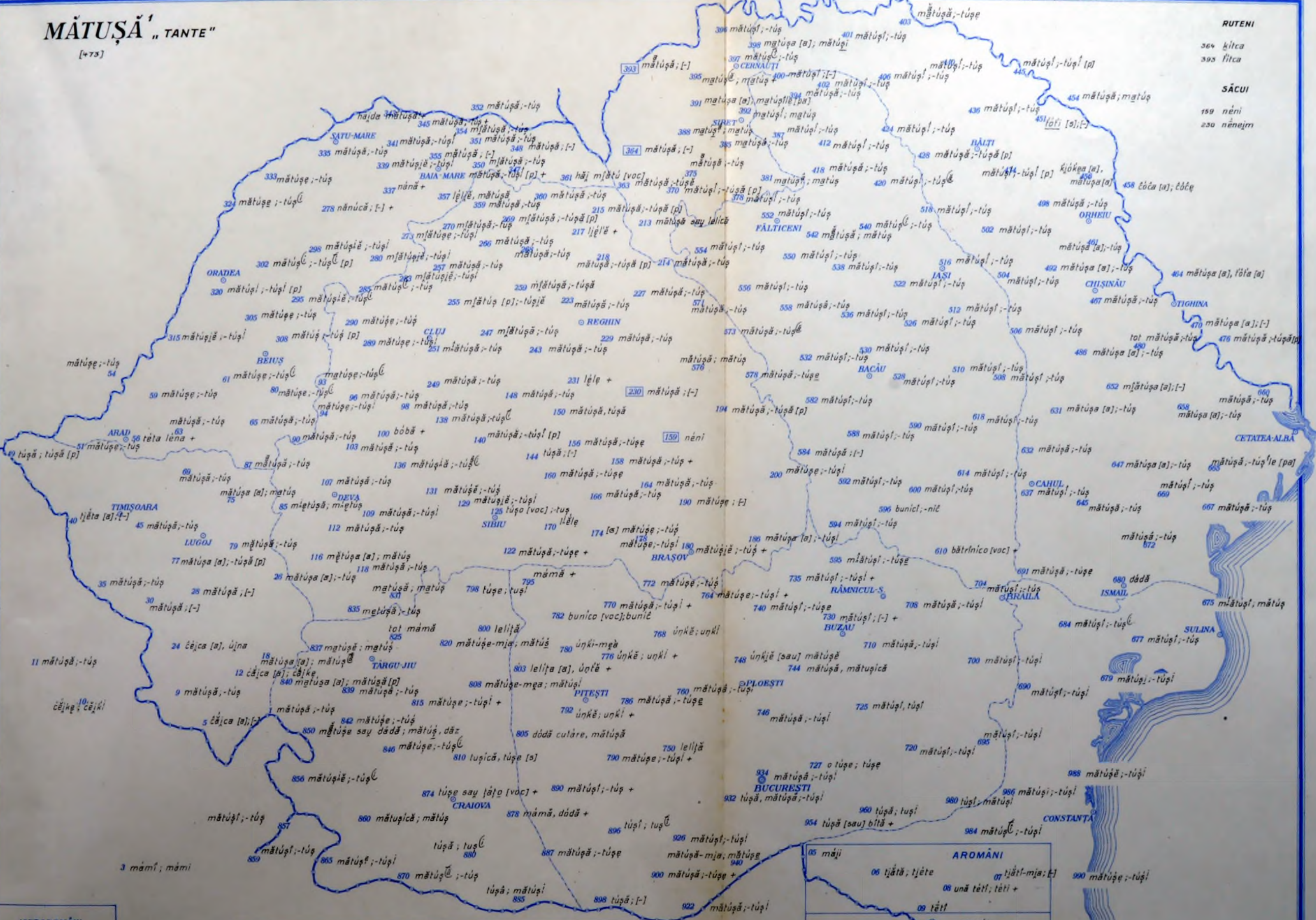
I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
La sora mamii d-tale, când vrei să vorbești cu ea, cum îi zici? Plu raiul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le zici?

- II. 56. lena e nume propriu.
100. Sau mătușă; -túș.
122. mătușă [voc]. Se zice și mămă [voc].
158. Și: túșă.
160. mătușă-mă.
217. Se zice „mai des”; „mai rar” mătușă.
231. „Nu se zice mătușă”.
278. Și: [s] mătușe.
337. „La Urmeniş se zice mătușă”.
343. „vină, mătușă”.
345. hăi mătușă [voc].
347. hăi mătu [voc] zina ocă.
395. mătușă [voc].
510. say bunici; bunici.
730. Când e „mai mare”.
735. „Când îi vorbești, îi zici leliță”.
764. „Când e rudă”.
770. „Când vorbesc cu altul despre ea. Se zice altfel și [a]o [voc], lèle, lelco [voc].
776. I se zice unke say kjar pã nume cum o kjamã. Se zice. am o unke.
790. „Când vorbesc cu ea, îi zic túșe”.
792. „Zic: unki-mja”.
793. „Mătușă i se zice la o femeie mai bătrână”.
803. unke-mja.
819. „Dacă e mai bătrână”. Dacă e „mai tânără i se zice dójcã”.
874. mătușă [voc].
878. „Când mă adresez, îi zic mătușe-mă”.
890. mătuși [voc].
900. mătuși-mja.
954. „dodă, când e mai tânără”.
B. „In familia noastră ziceam tanti”.
01. cum staijé teta „cum vă aflați, mătușă”.
02. tetti-mja.
013. teta [voc].

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

In mai multe comune n-am întrebat pluralul.
Materialul acestei hărți să se compare cu al hărții MĂTUȘĂ „soția unchiului” nr. 160, pentru a recunoaște deosebirile care există și care încep, se pare, să progresaie în mai multe graiuri.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 234 (MĂTUȘĂ, hartă lexicală) și 235 (sunetul ă în MĂTUȘĂ) din volumul II colorat.

ISTROROMÂNII
01 úra teta; do teta +
02 teta; do tete

S C R I I T O R I		
B. mătușă [sau] túșă +	S. mătușă; -túș	A. mătușe; -túși

MEGLENOROMÂNII
05 máji
06 tjăță; tjete
07 tjătti-mja; [t]
08 ună tetti; tetti +
09 tetti
012 tete
013 ună teta; teta +

Scara 1:1.530.000

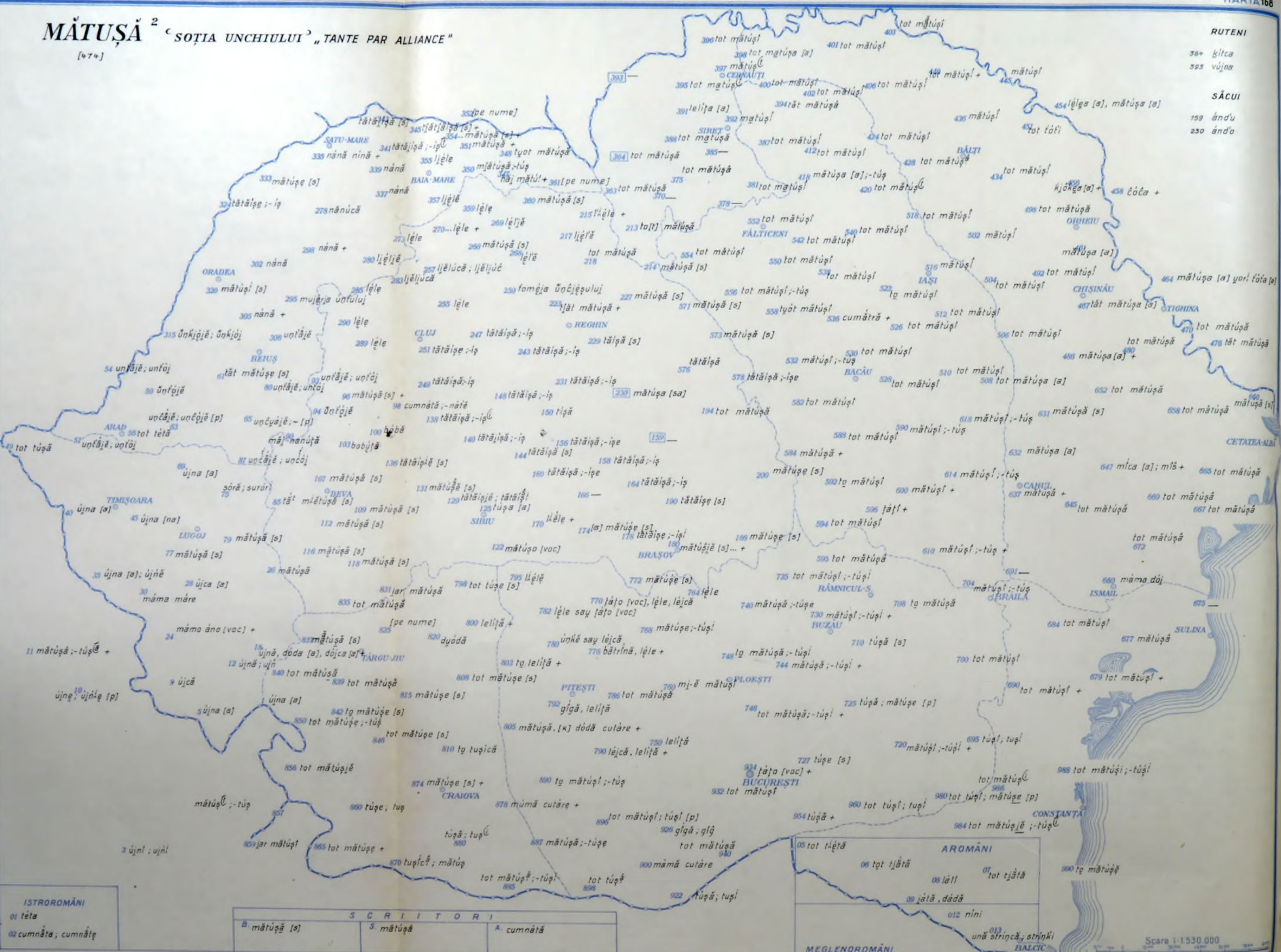
MĂTUȘĂ² 'SOȚIA UNCHIULUI' „TANTE PAR ALLIANCE”

[47+]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La soția (nevasta) unchiului d-tale, care nu-ți este neam de sânge, când vrei să vorbești cu ea, cum îi zici?

II. Sau *újnî*; *újnî*.

- 19. „Numa pe nume nu-i zic”.
- 24. *mămo păuno* [voc] ‘mamă Păună’.
- 26. „Dacă vrea poate să-i zică și pe nume”.
- 170. „I se zice astfel, dacă e mai bătrână”; „când e mai tânără, i se zice tu”.
- 180. — *cua* [caută] să-i zic”.
- 215. „Sau pe nume”.
- 223. Și: *tătăișă*; *-iș*.
- 270. *dă-i bătrînă tătăișă* [i se zice] *lăișă* [bătrînă dacă nu...]
- 295. „Când i se adresează”. Altfel i se zice *tăt mătușă*.
- 305. „Dacă sînt mai mic”. Când e mai în vîrstă i se zice *pă nune*.
- 335. *ninã* e nume propriu. De obicei după *nănã* se mai pune și numele persoanei.
- 345. „Când sînt de o vîrstă”.
- „Dacă e o persoană mai în vîrstă i se zice *mătúșă*”.
- 347. *dacă-i mai bătrînă*, indiferent de gradul de rudenie. I se zice *pă nune* *dacă-i de-o măsură* cu mine.
- 351. Dacă nu e mai bătrînă, i se zice pe nume”.
- 354. după *unfîș* i *dîc* și *lăi*—
- 440. „I se zice și unei străine, dacă e de vîrstă”.
- 456. „Dacă e mai mare”.
- 458. „Când e mai mare”. Dacă e mai bătrînă, i se zice *mîcã*; *mîc* [p].
- 466. I se zice „*lăișă*, dacă nu e cu mult mai mare ca mine”.
- 536. „*say* *lelic*, când e mai tânără”.
- 564. „Când e mai bătrînă”. Când e mai tânără, i se zice *lîcã*, iar când e și mai tânără, *lăișă*”.
- 596. „Când e mai bătrînă”. Când e mai tânără i se zice *lăi*”.
- 600. „Când e mai înaintată în vîrstă”. Când e mai tânără, i se zice *lăi*”.
- 610. „Chiar când nu e rudă de sânge”.
- 637. Se zice și *mămã ilgãnã*, *ilgãnã*.
- 647. „Care e mai bătrînă”. Când e mai tânără i se zice *mătúșă*”.
- 672. Și: *tușica* [a].
- 690. „*mămo mără* [aceleia] care e mai mare ca mamă”.
- 720. Și: *túșe*; *tușî*.
- 730. „Celei bătrîne”. Când e mai mică ceva, i se zice *dădã*”.
- 744. Când i se adresează, zic *lăișă*”.
- 746. „Când e mai mică, i se zice *lăișă*”.
- 776. Când e rudă, i se zice tot *úñkã*. O expresie o fîne *pă úñkã-mă* vine. Informatorul completează: *imî vine mătúșă*.
- 800. „*lăișă*, dacă e ceva mai tânără”.
- 803. „Ca rudă, *úñfã* vine”.
- 805. Și: [k] *dújã*.
- 865. *mătúșî*-*mjê*.
- 874. „Dacă e mai bătrînă”. Când e mai tânără, i se zice *lăișă*”.
- 878. „Când e mai bătrînă”. Celei mai tinere i se zice *dădã*”.

ISTROROMÂNII
01 teta
02 cumnăta; cumnătę

S C R I I T O R I		
B. mătúșă [s]	S. mătúșă	A. cumnătã

AROMÂNII
05 tot tjetã
06 tot tjetã
08 lãil
07 tot tjetã
012 nini
013 unã strîncã; strînci

MEGLENOROMÂNII
BALCIC

UNCHIU¹ și UNCHIU² (nr. 165 și 166). *tezã*, arătând dacă forma reprodusă este în singular, plural sau cu prilejul anchetei arată că de-dacă este articulatã.

Notele culese de la informatori dusã este în singular, plural sau cu prilejul anchetei arată că de-dacă este articulatã.

Aceastã hartã ilustreazã deosebi-osebirea lexicalã este în funcție reã lexicalã existentã între *mătușã* și de vîrstã persoanei cãreia i se adreseazã cineva. Variantele lexicale ale acestei hãrți le-am ilustrat în harta coloratã nr. 236 din volumul II.

Pentru a evita interpretãri greșite, rãspunsurile le-am com-aceasta se recunoaște și în hãrțile pletat cu abreviațiuni în paran-

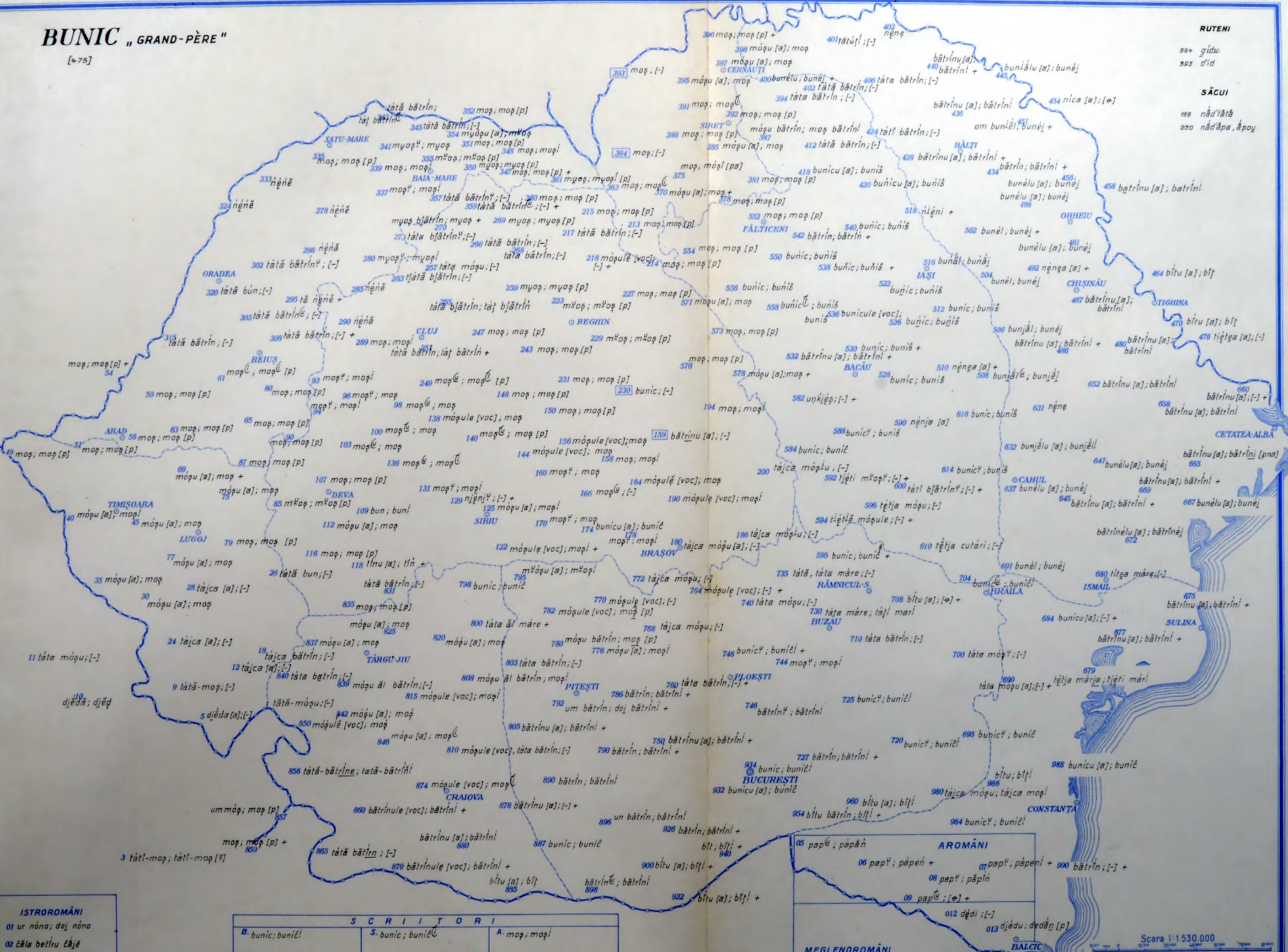
Scara 1:1530,000

BUNIC „GRAND-PÈRE”

[4-75]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La tata tatălui d-tale, când vrei să vorbești cu el, cum îi zici? Pluralul l-am întrebat astfel: La doi sau la mai mulți, cum le-ai zice?

- II. 54. mășule [voc]. 69. Și: tata mășu. 118. Și: mășu [a]; măș. 122. Și: nene. 129. nene [voc]. 218. say tata bătrîn. 251. Informatorul rade când spune pluralul. 270. Și: tata bătrîn. 295. "tot nene". 300. Când vorbește cu el, îi zice baci. 347. hăi mășule! 359. mai di demult [se zicea] mășule! 370. "Rar se zice și bunic". 396. Sau bunic; buniș. 400. say măș; măș [p]. 428. say tătuca. 434. Și: bunel; bunej. I se adresează bătrînule hăi! 440. "De când au venit Românii zicem bunicu". 451. bunje [voc]. 486. Și: bunelu [a]; bunej. 492. nene [voc] "nene hăi". 502. I se zice astfel la tătă tătăluji. 510. "Bunel nu se zice". 514. say bunje; bunej. 530. Când e rudă mai îndepărtată, i se zice răzbunic. 532. bătrînule, vini nene! 533. bătrînule [voc]. 542. "Nu se supără când îi zici astfel". Se zice și tata bătrîn. 578. Și: bunicu [a]; buniș. 582. și bunic; buniș. 592. say bunic; buniș. 594. unchiș i se zice unui om bătrîn. 595. Sau bătrîn; bătrîni. 600. și bunic; buniș, adică tătălu la tata nău. 645. "I se zice bătrînule, nu măi". 660. I se zice la tătă tătă. 662. "Sau bitu" [a]. 675. "Pe boierește se zice bunje; bunje". 677. Și: tata mare. 684. "Sau țetă-măria". 690. "Sau bunicu [a]; buniș". 708. Și: bunic; buniș. 727. "Sau bunic; buniș". 748. "Sau bătrîn; bătrîni". 750. "Sau bunicu [a]; buniș". 760. I se adresează astfel: măi tătă bătrînule! 764. Când e rudă îi zic: măș; măș [p]. 786. bătrînule [voc]. 790. "Unii zic bunicu [a]; buniș". 792. bătrînule [voc]. 800. [K] tătă al bătrîn. 805. bătrînule [voc]. 859. mășule [voc]. 860. "Nu se supără când îi zic așa". Se zice: mă duc la bătrîn. 870. la bătrîn. 878. "Sau tica". 900. bitu-mjo sau bunicu-mjo. 922. "Așăzi se zice bunic". 926. "Sau bunicu [a]; buniș". 940. Și: bunic; buniș. 954. "Când are peste șaptezeci de ani înainte".

ISTROROMÂNII
01 ur năno; doji năno
02 căla betru țajă

SCRITORI

B. bunic; buniș	S. bunic; buniș	A. măș; măș
-----------------	-----------------	-------------

AROMÂNII
05 pap; papă
06 pap; papă + 07 pap; papă + 900 bătrîn; [-]
08 pap; papă
09 pap; papă +
012 dădi; [-]
013 dădu; dădu [p]

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

990. "Sau bunicu [a]; buniș".
06. păp-nă "bunicul meu".
07. păp-nă.
09. "păp-nă", termen colectiv pentru mamă și tată.
III. Informatorii au răspuns cu mulți așăzi.
Când n'am întrebat forma din plural, pe hartă am făcut o mențiune pusă în paranteză.
Întâiul răspuns dat de informatori, potrivit felului cum am pus întrebarea, se referă la singular.
La reproducerea răspunsurilor, de vocativ, determinate, de sigur, deși după punct și virgulă urma de felul cum am pus întrebarea, ză de obicei pluralul, am arătat totuși printr-o abreviațiune acestei hărți am redactat harta toate cazurile de forme de plural lexicală nr. 237 din volumul al care ar fi putut da naștere la interpretări greșite.
În mai multe răspunsuri cred că trebuie să vedem forme
După materialul de limbă al acestei hărți am redactat harta

BUNICĂ „GRAND'MÈRE”

[476]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
La mama mamei d-tale, când vrei să vorbești cu ea, cum îi zici?
Pluralul l-am întrebât astfel: La două sau la mai multe, cum le-ai spune?

II. st. „Nu se supără dacă i se spune așa”.

69. „Nu se supără”.

79. I se zice și *băbă* [a].

118. Sau *buna* [a].

205. „Mai des se zice *mămă*”.

359. „Mai înainte se zicea *mășă*”.

363. „Nu se supără”.

370. Sau *mășă* [a]; și *mășă*. „O seamă zic, mai rar, și *bunica* [a]”.

396. Și: *bunică*; *buniș*.

518. Când e „rudă” i se zice și *bunic*; *buniș* [p]. Când i se adresează, i se zice: și *faș bătrîn*?

532. *bătrînă*, vini *ncyăși*!

538. și *bătrînă*; *bătrînă*.

590. Și: *mămă bătrînă*.

595. *bătrînă* [voc].

600. sau *mămă bătrînă*.

675. „Astăzi i se zice *bunica* [a], *mămă mare*”.

677. Sau *mămă mare*.

684. Sau *ma-măria* [a].

700. „Astăzi, pe boierește, se zice *bunic*”.

740. „Sau *bătrînă* [a], *bătrînica* [a]”.

764. I se adresează: *fa mămă mare*!

764. *bătrînă* [voc].

776. Sau *măică*; *măică*.

790. Și: *bunica*; *buniș*. *bătrînă* [voc]. *bunica* [voc].

792. *bătrînă* [voc].

799. Și: *mătușe* [s], *mămă bătrînă*.

805. I se adresează: *bătrînă cutare*.

874. „Nu se supără”.

890. *bătrînă* [voc].

896. *bătrînă* [voc].

900. Și: *bătrînă* [a]; *bătrînă*.

922. *bîtă* [voc].

926. Și: *bunica*; *buniș*.

940. Și: *bunica*; *buniș*.

954. „Când are peste șasezeci sau șaptezeci de ani”.

990. I se adresează: *ascultă bunică!*

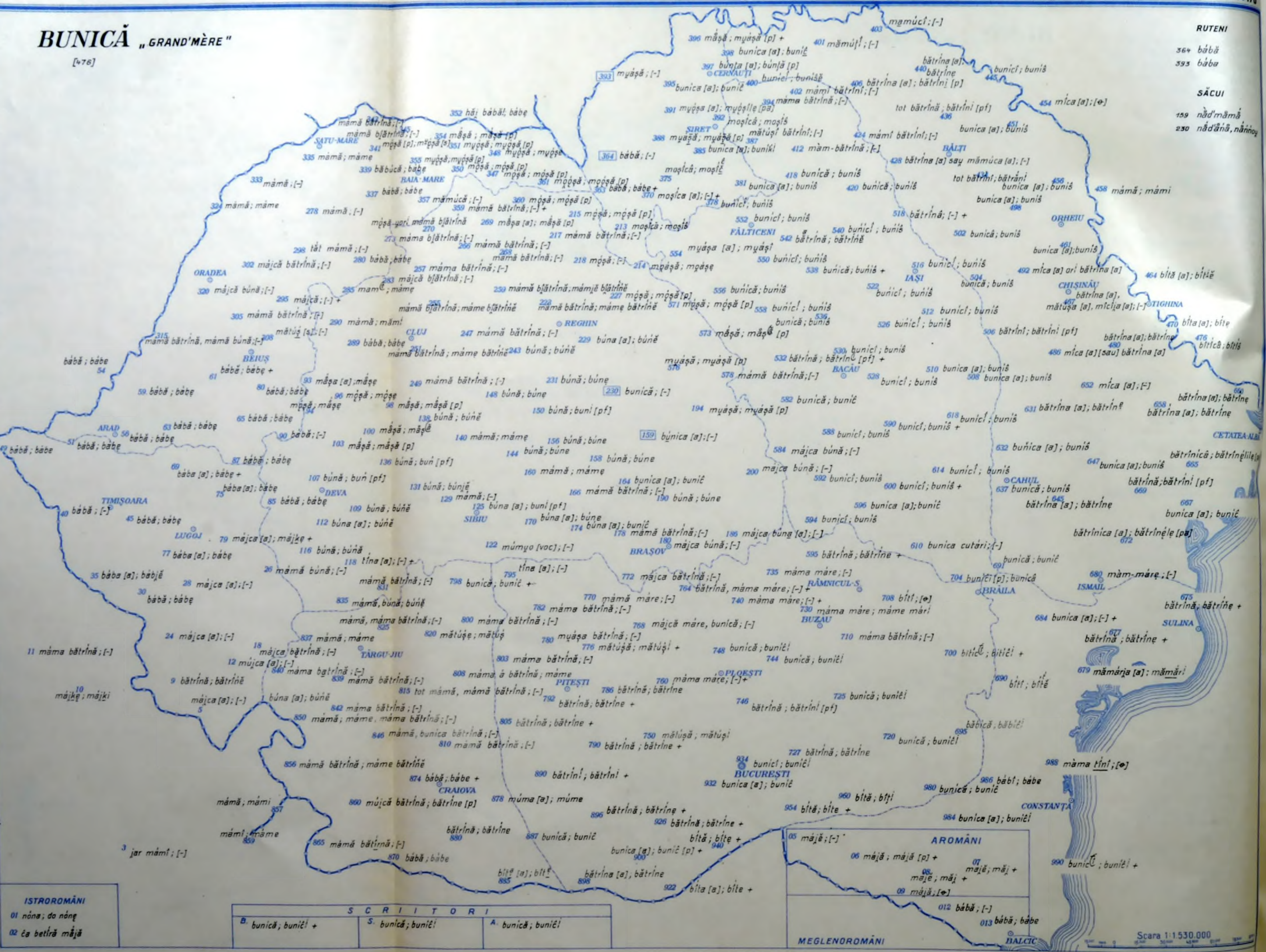
B. „În familie ziceam *lecúșă*, după grecește”.

06. *măie-mă*.

07. *măie-mă*.

08. În *Samarina* se zice *băbă*; *băbe*.

III. În mai multe cazuri n'am întrebât pluralul, indicând acest fapt pe hartă printr-o abreviațiune.
Formele de plural, având suficient spațiu pe hartă, le-am reprodus în întregime.
Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată nr. 230 din Atlasul colorat, vol. II.

ISTROROMĂNI
01 nōna; do nōņ
02 ca betrîă măjă

S C R I T O R I		
B. bunică; buniș +	S. bunică; buniș	A. bunică; buniș

MEGLENOROMĂNI
05 măjă; [-]
06 măjă; măjă [p] +
07 măjă; măj +
08 măjă; măj +
09 măjă; [-]
012 băbă; [-]
013 băbă; băbe

Scara 1:1.530.000

VOL. II

I. Într-o
Ce rudă
tatălui d
trebat a
le spune
II. Tot
mai tina
275. Și:
245. mă
361. și
370. și
le, copiii
se nume
de care
342. „m
unui tân
900. i c
07. m
III. Am r
tografiat
mit la e
două mu
și cazul
pe comp
române;
cum sâr
vântului
comunel
Pe b
din ace
hărțile t
tul n t
în nepot
din volun

NEPOT „PETIT-FILS”

[+77]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Ce rudă (neam) ești d-ta la tata tatălui d-tale? Pluralul l-am întrebât astfel: La mai mulți, cum le spuneți?

II. Tot astfel zic „bătrânii celor mai tineri”.

275. Și: *năpătoșăgi*.

276. *măi năpă!*

277. *măi năpă!*

278. *strănpăt [p]* le zice bunicul

la „copiii miei”. „*străstrănepot [p]*

se numesc nepoții din strănepot, de care a avut noroc tata meu”.

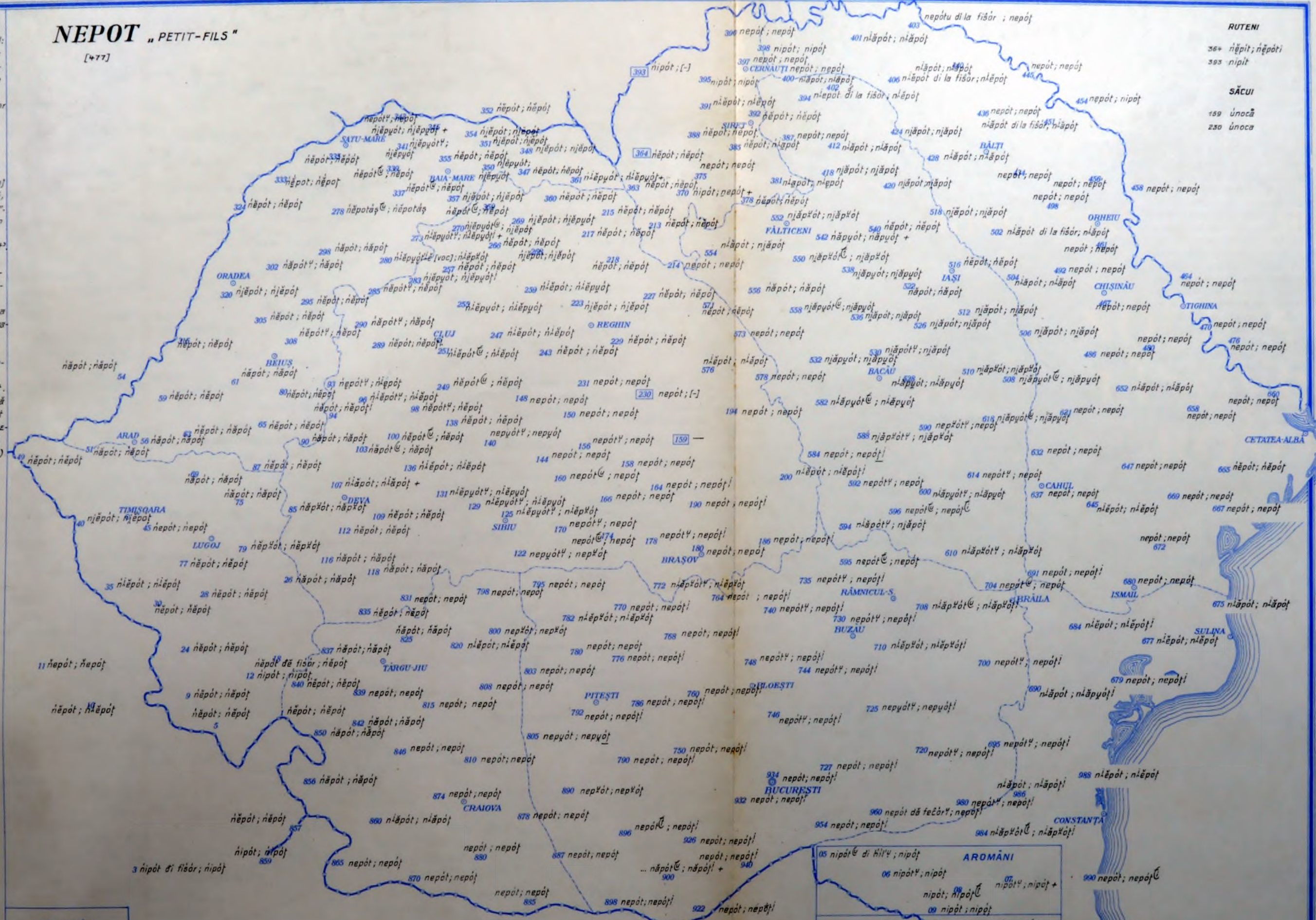
279. „*mă năpăte* zice un bătrân unui tânăr”.

280. i *căd năpăt* ‘*ti sânt nepot*’.

281. *nipăt-nu*.

III. Am reprodus, sub formă cartografică, materialul de limbă primit la această întrebare din două motive: a) pentru a ilustra și cazuri de unitate lexicală aproape completă în domeniul limbii române; b) pentru a arăta felul cum sânt pronunțate sunetele cuvântului NEPOT (NEPOTI) în toate comunele pe care le-am studiat.

Pe baza materialului de limbă din această hartă am redactat hărțile fonetice colorate 239 (SUNETUL N ÎN NEPOT), 240 (SUNETUL E ÎN NEPOT) și 241 (PLURALUL NEPOTI) din volumul II colorat.

ISTROROMÂNI
01 [z] căoțe-; meŋ nēpŋt;
doj nēpŋt
02 ur unŋc; doj unŋc

S C R I T O R I		
B. nēpŋt; nēpŋt!	S. năpŋt; năpŋt!	A. nēpŋt; nēpŋt!

AROMÂNI
05 nipŋt di fiŋŋr; nipŋt
06 nipŋt; nipŋt
nipŋt; nipŋt
09 nipŋt; nipŋt
012 nipŋt; nipŋt
013 nipŋt di fiŋŋr;
nipŋt di fiŋŋr

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

NEPOATĂ "PETITE-FILLE"

[479]

I. După ce primeam răspuns la chestiunea 477 (NEPOT, harta 171), întrebam: Dacă e parte femeiească, cum îi ziceți? Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le spuneți?

II.96. „Unei fete mai mici i se zice *njēpōt'ot'iță*”.

343 *nepōt'i-me*.

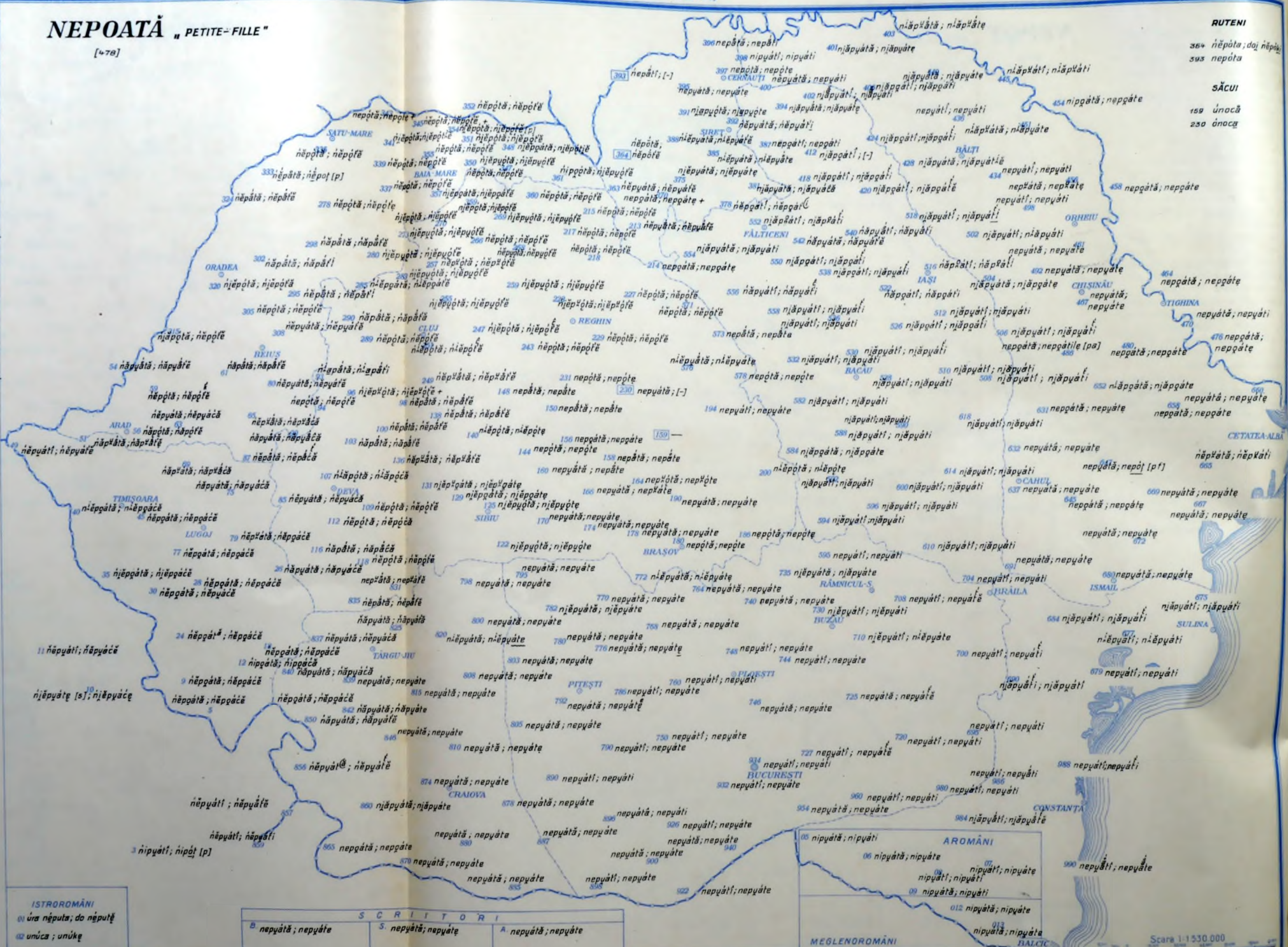
345. *măi nēpō* [voc].

370. Se zice și *strānēppātă*.

III. Materialul de limbă primit la această întrebare l-am reprodus sub formă cartografiată pentru motivele arătate în harta 171 (NEPOT, v. cap. III din notele hărții).

Din comparația particularităților fonetice ale acestei hărți cu cele ale hărții 171 (NEPOT) se pot scoate importante concluzii. Cercetătorul trebuie să țină seamă de faptul că întrebarea (477) referitoare la NEPOATĂ a urmat în chestionar imediat după chestiunea NEPOT (478).

După materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 242 (DIFTONGUL *oa* în NEPOATĂ), 243 (SUNETUL *ă* în NEPOATĂ) și 244 (SUNETUL *i* în NEPOATĂ).

ISTROROMÂNII
 01 *ura nēpută; do nēputē*
 02 *unūca; unūke*

SCRITORII		
B	S	A
<i>nepoată; nepoate</i>	<i>nepoată; nepoate</i>	<i>nepoată; nepoate</i>

AROMÂNII
 05 *nipoată; nipoate*
 06 *nipoată; nipoate*
 07 *nipoată; nipoate*
 08 *nipoată; nipoate*
 09 *nipoată; nipoate*
 012 *nipoată; nipoate*
 013 *nipoată; nipoate*

MEGLENOROMÂNII

RUTENII
 364 *nēpōta; doj nēpōta*
 393 *nepōta*

SĂCUII
 159 *únocă*
 230 *ónocă*

Scara 1:1530.000

VĂR „COUSIN”

[+80]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Dacă noi sântem frați, copiii noștri ce neam (rudă) sânt unul cu altul? Singularul l-am întrebat astfel: La unul, cum i se zice?

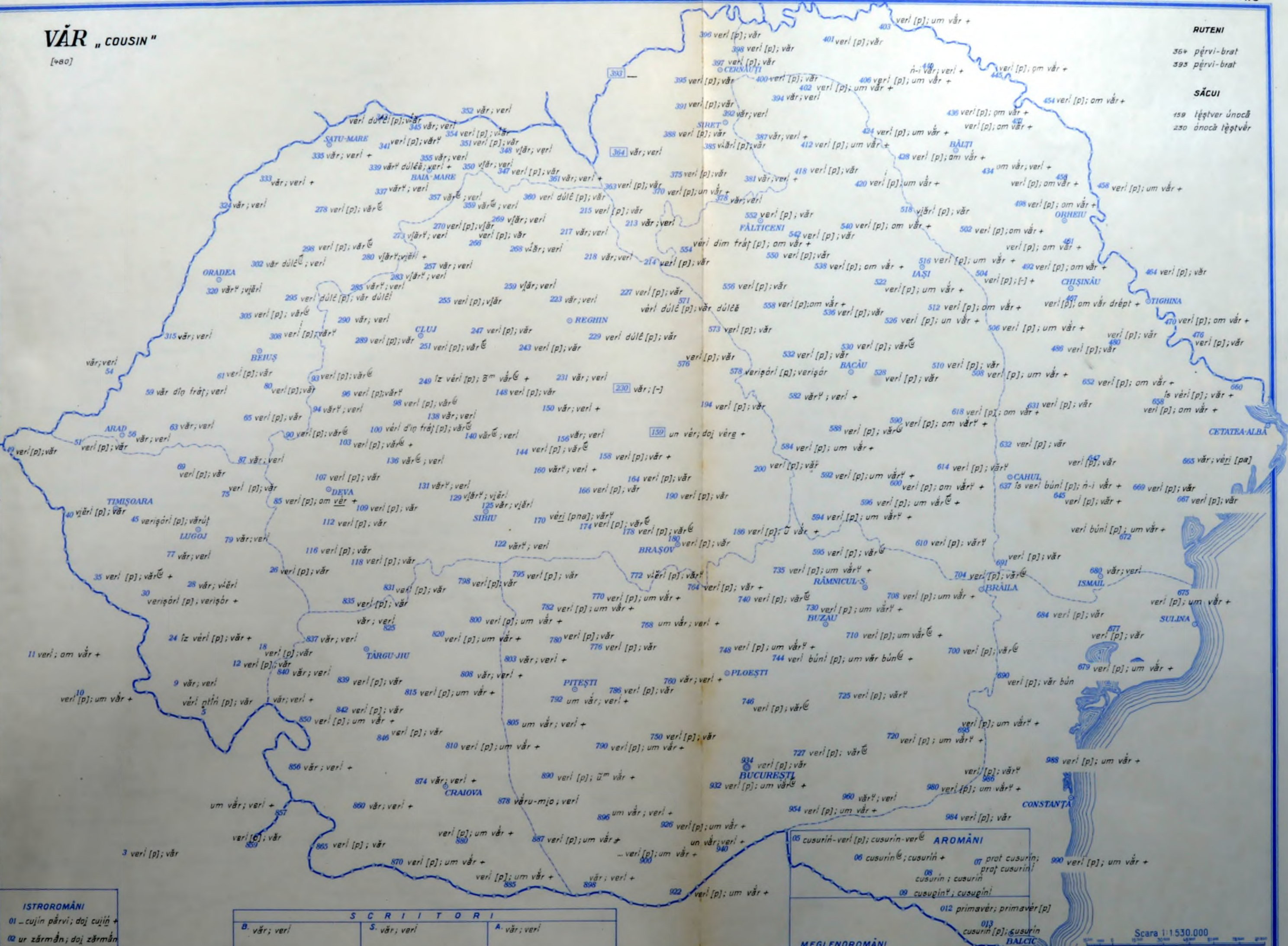
- II. 1. vĕrĕ [voc]. 29. 'sânt veri'. 30. Se zice și veri [p]. 35. Se zice și verișóri [p]. 103. Se zice și vărú [s]. 150. vĕrĕ [voc]. 158. vĕrĕ [voc]. 160. vĕrĕ [voc]. 249. 'sânt veri'. 280. vĕrĕ [voc]. 333. vĕrĕ [voc]. 335. vărú [s]. 339. Informatorul precizează astfel: a frățilĕ lătúki băjătĕ. 361. măj vĕrĕ [voc]. 381. mă vĕrĕ [voc]. 387. măj veri [voc]. 434. vĕrĕ [voc]. 440. 'mi-e văr'. 504. vărĭ-nó. 558. vĕrĕ [voc]. 582. măj veri [voc]. 584. măj vĕrĕ [voc]. 590. vărĭ-nó. 592. vărĭ-nó. 637. 'sânt veri buni; mi-e văr'. 645. Se zice și verișóri; -șóri. 660. 'sânt veri'. 760. vĕrĕ [voc]. 764. vĕrĕ [voc]. 768. vĕrĕ [voc]. 792. vĕrĕ [voc]. 803. vĕrĕ [voc]. 805. vĕrĕ [voc]. 808. vărú măj. 850. vĕrĕ [voc]. 856. vĕrĕ [voc]. 857. vĕrĕ [voc]. 860. vĕrĕ [voc]. 874. vĕrĕ [voc]. 898. vĕrĕ [voc]. 900. să cad veri. 910. vĕrĕ [voc]. 01. Căsta-i mev cujĭn părvi. 06. cusurin-nó 'vărú mieu'.

III. Am reprodus răspunsurile date de informatori fără de nici o modificare. Potrivit felului cum am pus întrebarea, aceste răspunsuri încep, în cele mai multe cazuri, cu forma din plural.

La reproducerea răspunsurilor, am făcut totdeauna mențiune, printr-o abreviațiune în paranteză, în toate cazurile când forma din plural se află înaintea celei din singular.

Multe răspunsuri sânt precedate de articolul nehotărît un, pe care l-am înregistrat sub formele: un (159. 370. 826. 940), un (10. 402. 403. 406. 412. 420. 424. 438. 506. 508. 516. 522. 584. 592. 594. 596. 672. 675. 679. 695. 708. 710. 720. 730. 735. 744. 748. 768. 770. 782. 790. 792. 800. 805. 810. 818. 820. 850. 857. 870. 880. 889. 887. 896. 900. 922. 926. 932. 934. 980. 988. 990), om (11. 85. 428. 434. 451. 454. 456. 461. 467. 470. 492. 498. 802. 812. 838. 840. 854. 338. 590. 800. 618. 632. 638), om (+36. 445), om (249), om (890) și om (108).

După materialul de limbă din această hartă am redactat harta colorată 245 (y final în văr) din volumul II.

ISTROROMĂNI
01 - cujĭn părvi; doj cujĭn +
02 ur zărman; doj zărman

SCRITORI

B. văr; veri	S. văr; veri	A. văr; veri
--------------	--------------	--------------

AROMĂNI
05 cusurin-veri [p]; cusurin-verĕ
06 cusurinĕ; cusurinĕ +
07 prot cusurin; prot cusurinĕ
08 cusurin; cusurin
09 cusupinĕ; cusupini
012 primavĕr; primavĕr [p]
013 cusurin [p]; cusurin

MEGLENOROMĂNI

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 pĕrvi-brat
393 pĕrvi-brat
SĂCUI
159 lĕgtver únocă
250 ónocă lĕgtvĕr

VARĂ „COUSINE”

[481]

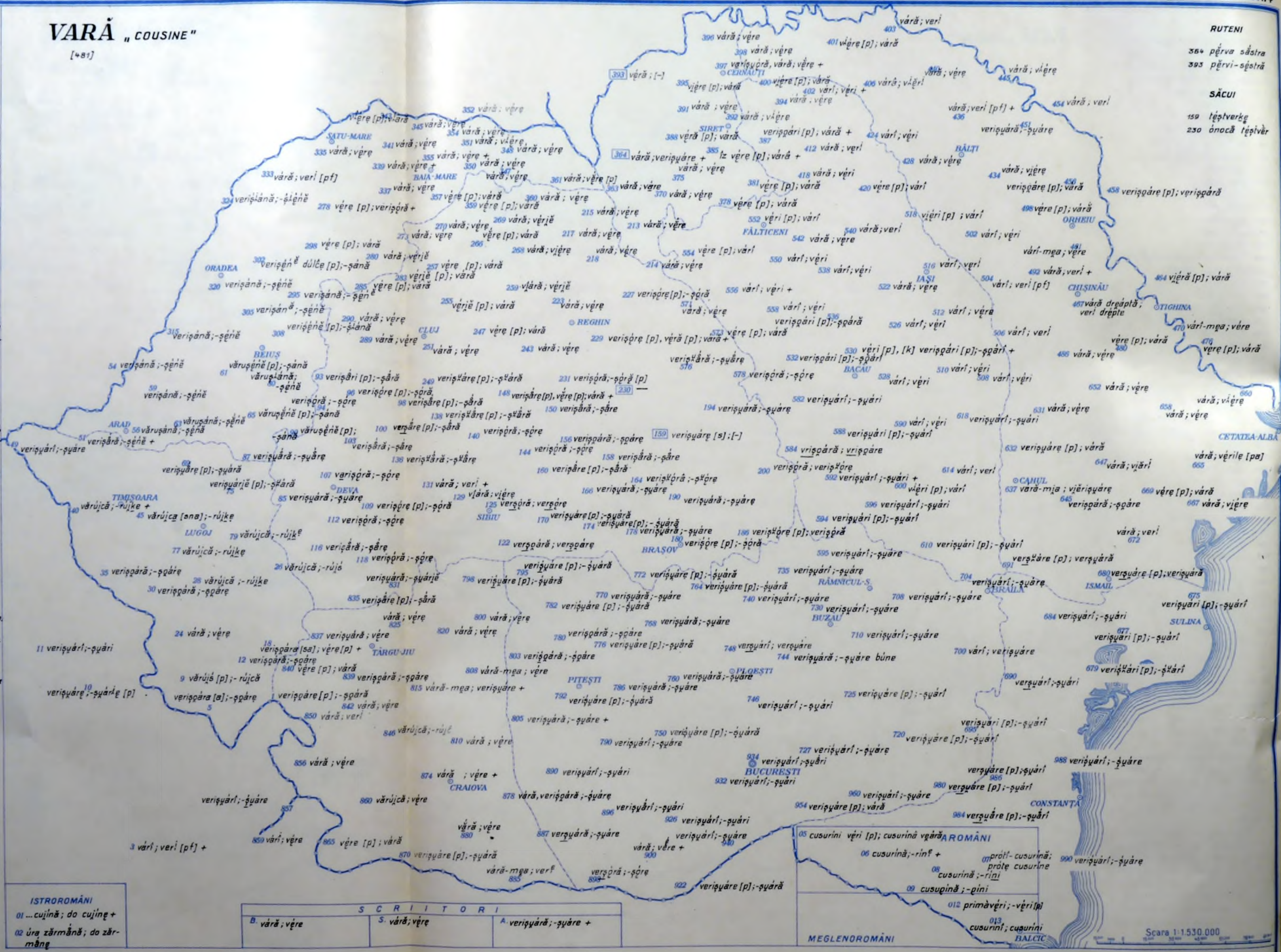
I. După ce primeam răspuns la chestiunea 490 (v.â., harta 173), întrebam: Dacă e parte femeiească, cum li ziceți ? Pluralul l-am întrebât astfel: La mai multe, cum le spuneți ?

- II. s. Și: *vișere* [p].
 40. Și: *verișoră*.
 51. Și: *verișoare*.
 131. Și: *verișoră*; -șore.
 339. „Dacă o mădărești li zici *verișoră*; -șore”.
 355. Și: *verișoră*; -șoră [p].
 385. „sânt vere”.
 402. Și: *verișoră*; -șoră.
 436. Și: *vere* [p].
 492. *vări-mea*.
 556. *vărilor* [voc].
 592. *say vări-mja*.
 605. *say vără-mja*; *văre* [p].
 615. o *verișoră*.
 674. *vără-mja*.
 900. *vări-mja*. „Se zice și *verșoare* [p].
 A. „*vărută*; *vărute* se zice la acele cu care nu ești rudă, ci legi o prietenie, adică te prinzi *vărută*”.
 01. *časta*; *mja cujină*.
 06. *cusurină-mja*.

III. Informatorii au început foarte des răspunsul cu forma din plural, probabil influențată de felul cum am pus întrebarea precedentă (490, harta 173), referitoare la *vără*. În toate cazurile acestea am făcut o mențiune în paranteză, atrăgând atenția cititorului că întâia formă este dată în plural. După aceeași formă urmează întotdeauna singularul. În celelalte cazuri, după forma din singular urmează, separat prin punct și virgulă, forma din plural.

Formele din plural (sau din singular) prezintă deosebit interes, căci ele ilustrează foarte bine amestecul dintre diferitele variante lexicale (cf. 10, 51, 149, 229, 276, 354, 397, 397, 590, etc.). Acest proces lingvistic este demonstrat și de notele precedente (cap. II).

După materialul cuprins în această hartă, am redactat harta lexicală colorată nr. 246.

ISTROROMÂNII
 01 ... *cujină*; do *cujiņe* +
 02 *ura zărmăne*; do *zăr-măņg*

S C R I I T O R I		
B. <i>vără</i> ; <i>văre</i>	S. <i>vără</i> ; <i>văre</i>	A. <i>verișoră</i> ; -șoare +

05 *cusurini* *vəri* [p]; *cusurină* *vără*
 06 *cusurină*; -rin +
 07 *prôl*-*cusurină*;
 08 *prôte* *cusurine*
 09 *cusurină*; -rini
 00 *cusupină*; -pini
 012 *primăvəri*; -vəri [p]
 013 *cusurini*, *cușurini*

Scara 1:1.530.000

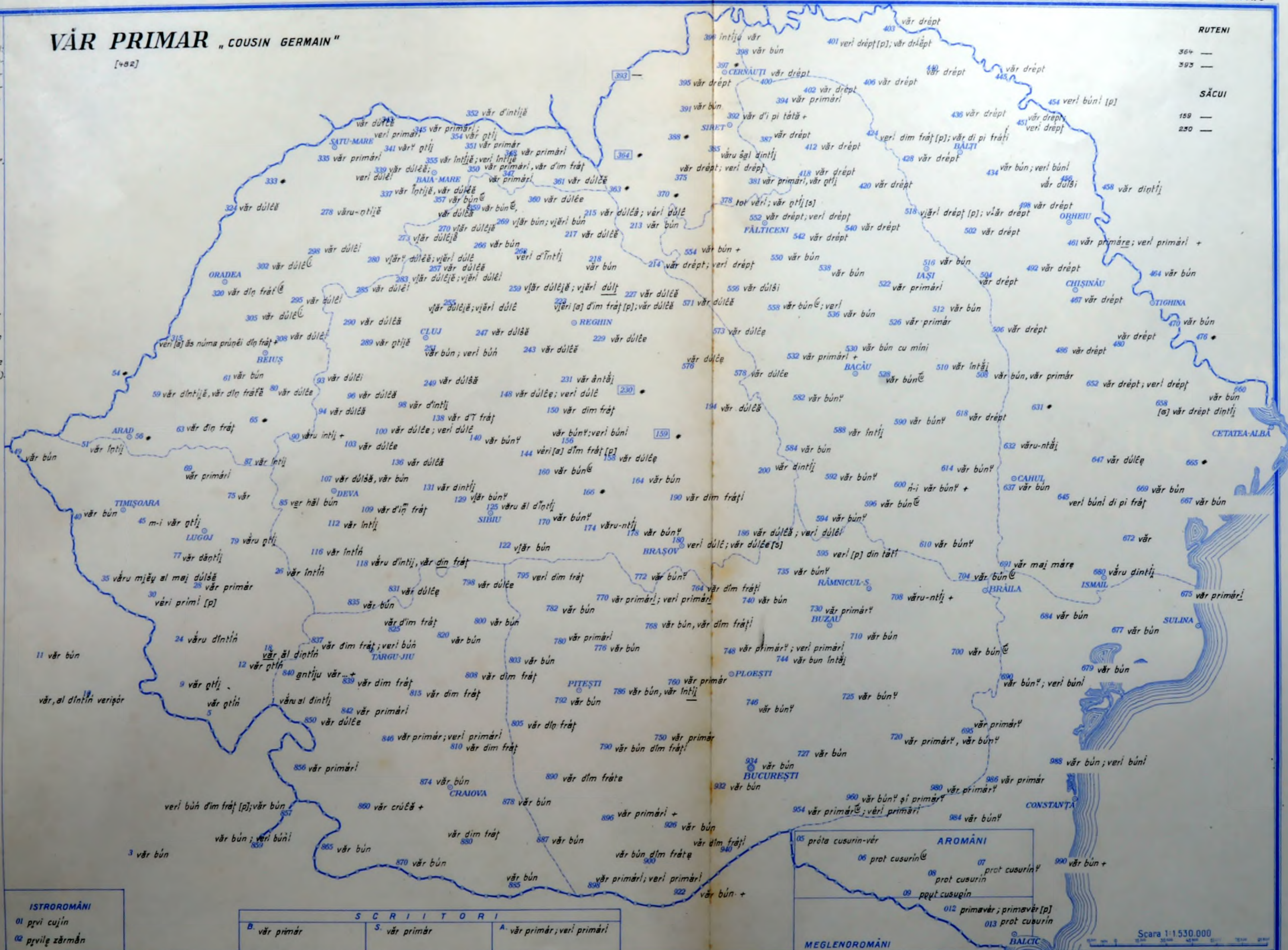
VĂR PRIMAR „COUSIN GERMAIN”

[482]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi spuneți la vărul care e de-a dreapta din frați & Pluralul, întrebat mai rar, l-am obținut prin întrebarea: La doi, cum le-ați spus-le?

II. 90. Și: vărugaș.
 315. „veri sânt numai copiii din frați”.
 392. „Mai des se zice văr drăpt”.
 461. Se zice și veri dim fraț.
 532. ori văr drăpt.
 554. Se zice și văr dim fraț.
 500. „Imi este văr bun”.
 708. [k] văr bun.
 804. Informatorul completează astfel: sîncăm dim fraț „sântem din frați”.

860. Sau văr bun.
 898. Se zice și văr dim frați.
 922. Sau văr primări.
 990. [*] veri primări [p]; văr primăr.
 III. Am întrebat pluralul în puține comune. Pentru aceste cazuri n'am făcut nici o mențiune pe hartă.
 Această hartă să se confrunte cu harta nr 6 (VĂRĂ [verușor] PRIMARĂ).
 Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată 247.

RUTENI

364 —
393 —

SĂCUI

159 —
250 —

ISTROROMÂNI
 01 prvi cujin
 02 prvile zärmân

S C R I I T O R I		
B. văr primăr	S. văr primăr	A. văr primăr; veri primări

AROMÂNI
 05 prota cusurin-ver
 06 prot cusurin
 07 prot cusurin
 08 prot cusurin
 09 prot cusurin
 012 primavăr; primavăr [p]
 013 prot cusurin

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

VARĂ (VERIȘOARĂ) PRIMARĂ "COUSINE GERMAINE"

[1983]

I. Întrebare indirectă, pusă, după ce primeam răspuns la chestiunea **VĂR PRIMAR** (v. harta nr. 175), în felul următor: Dacă e parte femeiască, cum îi spuneți ?

- II. 45. "imi este vară întâi".
- 46. "vară-mea dreaptă".
- 67. Sau **vări buni**.
- 70a. Sau **vări buni**.
- 74. Sau **verișoară întâi**.
- 80. Sau **vară bună**.
- 90c. Și: **verișoară buni**.

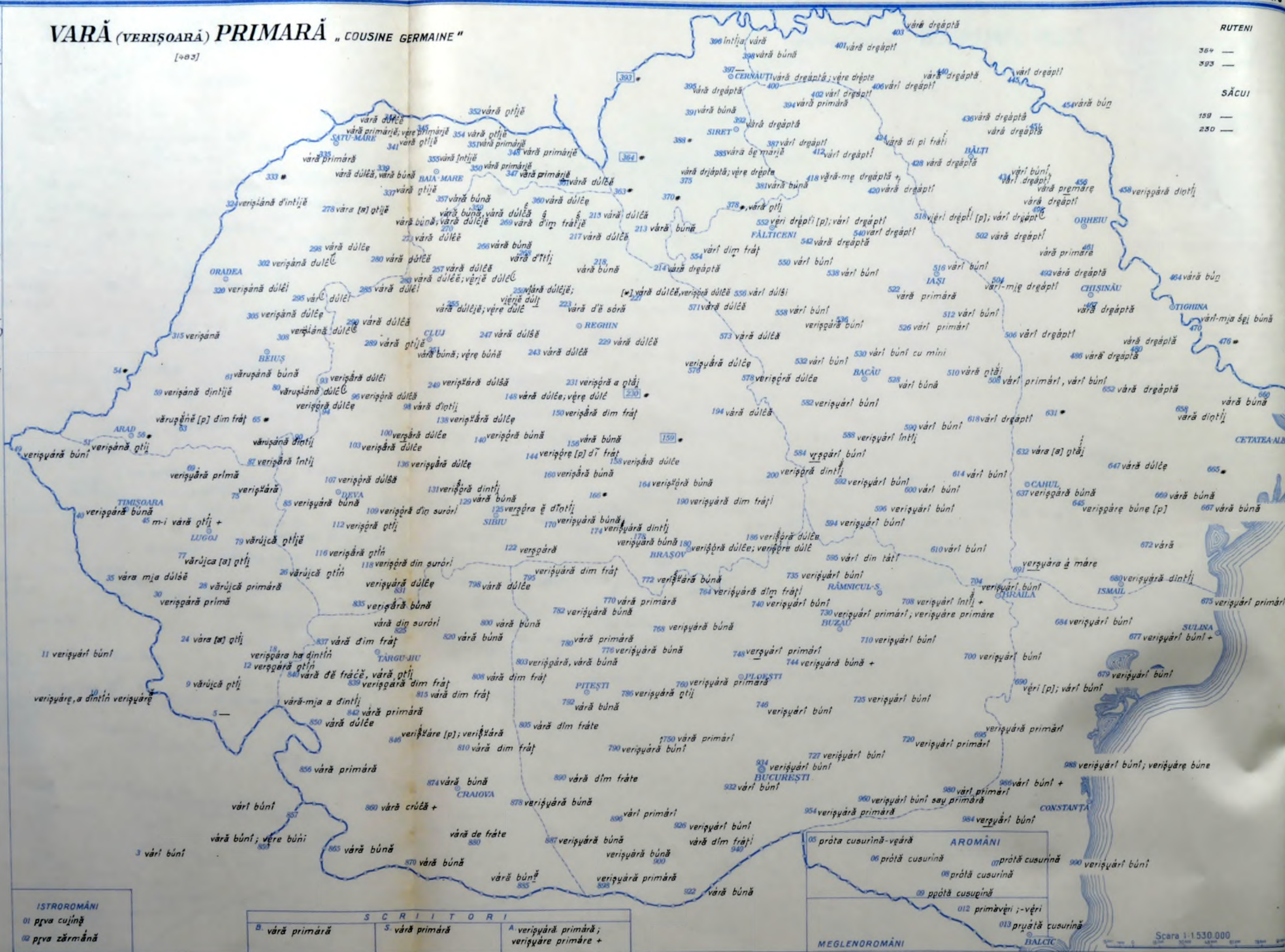
A. "Popular se zice și **vară primară**".

III. Informatorii au răspuns cu multă ușurință. Pluralul nu l-am întrebat. Câteva cazuri de plural au fost date spontan de informatori.

În cazul când răspunsul a început cu pluralul, am făcut o mențiune în paranteză.

Această hartă să se confrunte cu hărțile 174 (VARĂ, VERIȘOARĂ) și 175 (VĂR PRIMAR).

În harta colorată 248 am ilustrat cele mai importante variante lexicale din materialul acestei hărți.

ISTOROMĂNI
01 prva cujină
02 prva zărmână

S C R I I T O R I
B. vară primară
S. vară primară
A. verișoară primară;
verișoară primară +

AROMĂNI
05 protă cusurină-vșară
06 protă cusurină
07 protă cusurină
08 protă cusurină
09 protă cusurină
012 primăveri; -veri
013 pruată cusurină

Scara 1:1.530.000

VĂR AL DOILEA „COUSIN ISSU DE GERMAIN”

[+e+]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 Dacă nu ți-e văr bun (dulce), adică
 din frate sau din soră de-a-drept-
 tul și vine așa „a doilea”, ce fel
 de văr e acesta?

- II. 26. Dar văr al trîiilea.
 85. ni-s veri de nu-ăsa bun.
 150. Se zice și nepot de văr.
 164. Dar văr dj-al trîiilea.
 170. Dar văr dj-a trîiilea.
 401. sl numărî „numesc” s-a-ăia a
 d-ăia veri.
 424. Dar văr al trîiilea.
 434. Dar a trîiilea văr.
 454. Dar văr de-a-d-ăia.
 461. a d-ăia veri [p].
 486. Dar văr de-a trîiilea.
 554. Dar văr al trîiilea.
 596. Se zice și văr al d-ăia.
 645. Dar veri-gără de-a-d-ăia.
 679. Dar a trîiilea văr.
 803. al d-ăia să ia dă s-ă, adică
 se poate căsători.
 810. „sp-ă m-ăz-ă și până la al
 cincilea văr”.

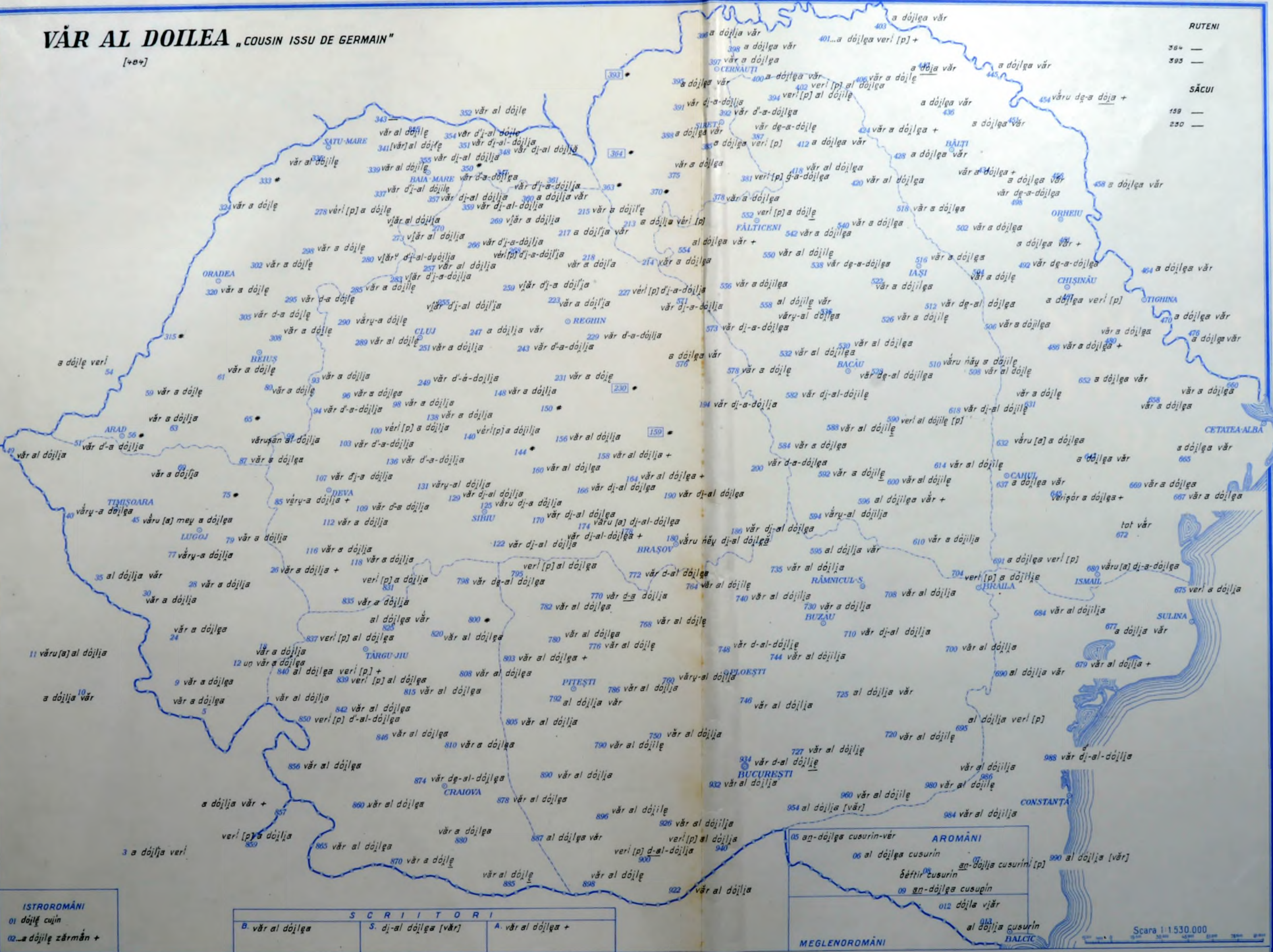
857. Se mai zice și a d-ăia veri-gără.
 A. Is veri de-al d-ăia.
 cz. Čela-yātu ja a d-ăia zărman.

III. Am reprodus sub formă car-
 tografiată materialul de limbă cu-
 les cu această întrebare pentru
 a putea pune în lumină toate par-
 ticularitățile lui fonetice, morfolo-
 gice și sintactice.

Această hartă trebuie confrun-
 tată cu harta 176 (VĂR A DOUA).

Situația articolului posesiv AL
 din aceste răspunsuri am arătat-o
 în harta colorată 299. Particulari-
 tățile fonetice ale grupului -LEA din
 VĂR AL DOILEA le-am arătat în harta
 colorată 250.

Termenii referitori la VĂR AL
 TREILEA, precum și observațiile in-
 formatorilor le vom arăta în ma-
 terialul necartografiat (harta 93).

RUTENI
 384 —
 393 —
 SĂCUI
 159 —
 230 —

ISTROROMÂNII
 01 d-ăia cujin
 02 a d-ăia zărman +

S C R I T O R I		
B. văr al d-ăia	S. dj-al d-ăia [văr]	A. văr al d-ăia +

AROMÂNII
 05 an-d-ăia cusurin-văr
 06 al d-ăia cusurin
 07 d-ăia cusurin
 08 d-ăia cusurin [p]
 09 an-d-ăia cusurin
 012 d-ăia văr
 al d-ăia cusurin
 BĂLCUC

Scara 1:1.530.000

VARĂ (VERIȘOARĂ) A DOUA „COUSINE ISSU DE GERMAIN”

[+v+a]

I. Întrebare indirectă pusă, după ce primeam răspuns la chestiunea **VĂR AL DOILEA**, în felul următor: Dacă e parte femeiească, cum îi spunem?

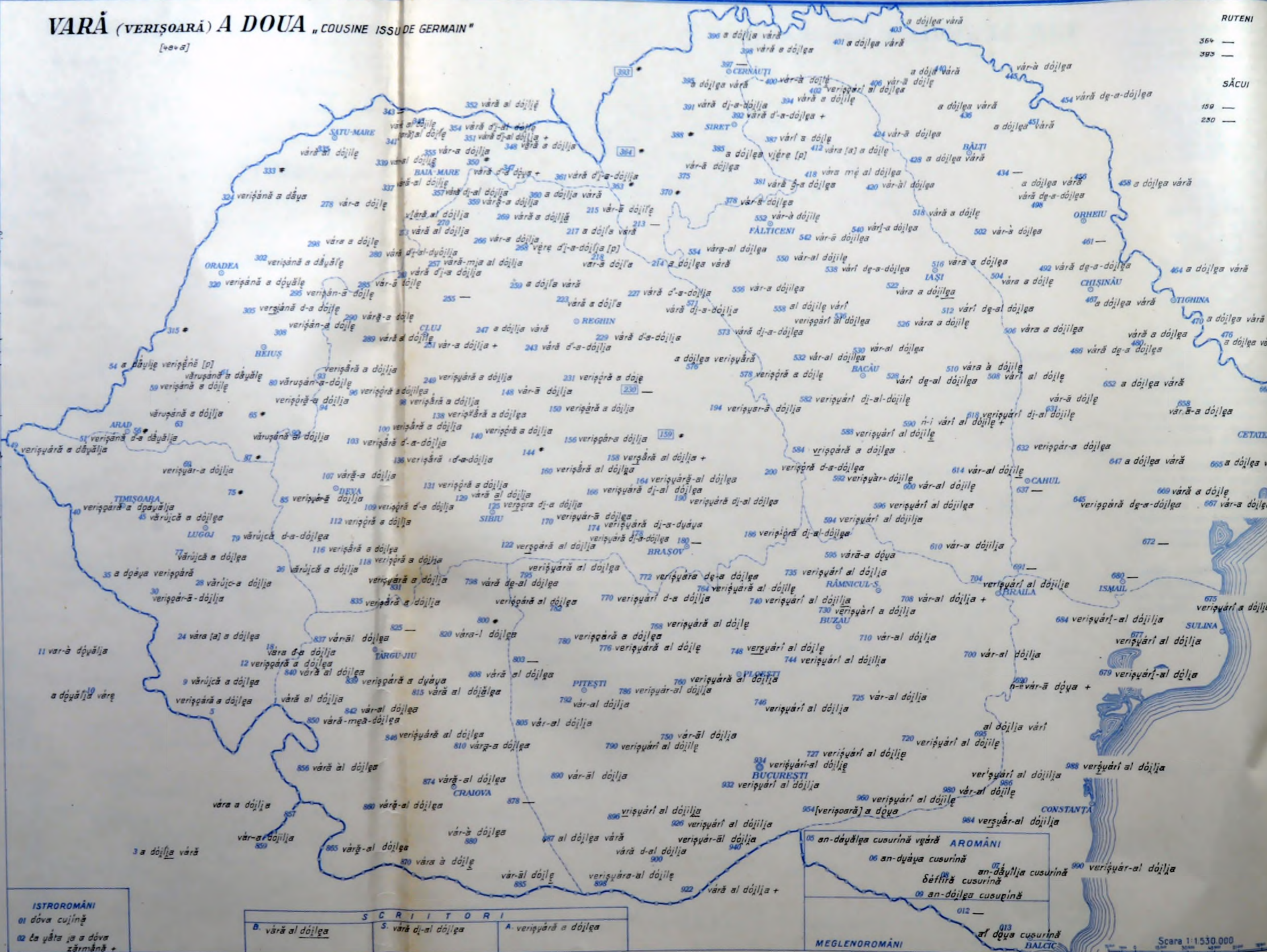
- II. ca. și: nepătă de verișără.
 251. *vâr-a dâjle* [p].
 257. *Dar vâră a trija*.
 251. *Dar vâră d-a trija*.
 252. *Dar vâr d-a trija*.
 250. "îmi e vară..."
 250. "îmi este vară a doua".
 208. *Se mai zice și verișără-al dâjle*.
 222. *Se mai zice și verișără a dâjle*.

22. "Cealaltă este a doua verișără".
 III. Bogatele particularități fonetice, morfologice și sintactice pe care le cuprinde acest material de limbă m-au îndemnat să-l prezint sub formă cartografică.

Cercetătorul acestei hărți trebuie să țină seamă de faptul că această întrebare am pus-o imediat [+v+a] după ce am primit răspunsurile referitoare la **VĂR AL DOILEA** (chestiunea +v+), fiind deci posibilă o influență a chestiunii +v+ asupra chestiunii +v+a.

Prezentat sub formă cartografiată, acest material, confruntat cu cel din hărțile 174 (VARĂ), 176 (VARĂ PRIMARĂ) și 177 (VĂR AL DOILEA), oferă cercetătorului bogate constatări lingvistice.

Termenii referitori la vară a treia, precum și interesantele observații ale informatorilor le vom arăta în materialul necartografiat (harta 18).

ISTOROMĂNI
 01 *dova cugină*
 02 *ca yăta ja a dova zărmănă +*

S C R I T O R I		
B. <i>vără al dâjle</i>	S. <i>vără d-a dâjle</i>	A. <i>verișără a dâjle</i>

AROMĂNI
 05 *an-dâjle cusurină vără*
 06 *an-dâjle cusurină*
 07 *an-dâjle cusurină*
 08 *dâjle cusurină*
 09 *an-dâjle cusurină*
 012 —
 013 *af dova cusurină*

MEGLENOROMĂNI
 BALTIC

Scara 1:1.530.000

TÂNĂR „JEUNE HOMME”

[1950]

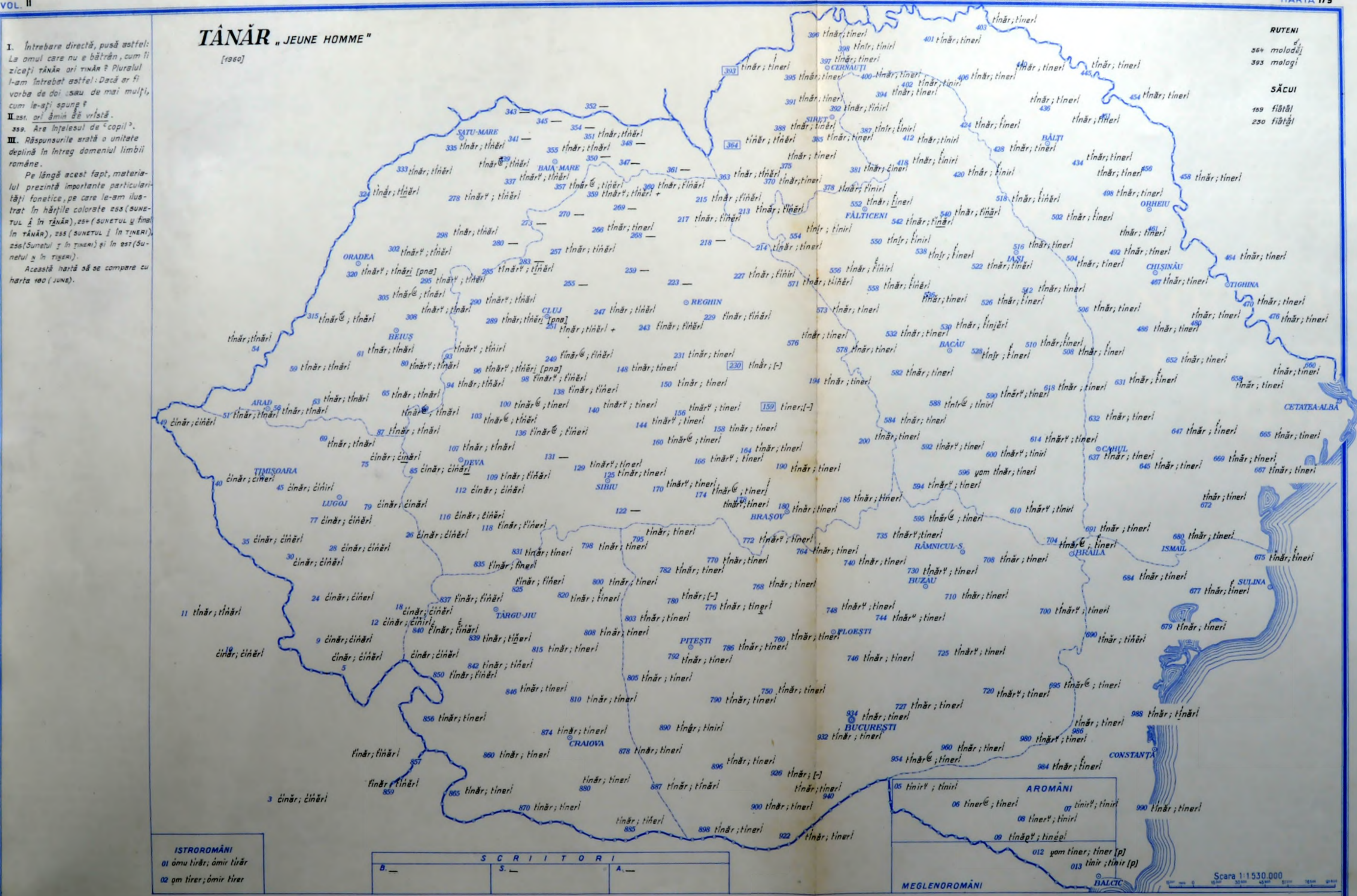
I. Întrebare directă, pusă astfel:
La omul care nu e bătrân, cum îi
ziceți TÂNĂR ori TINĂR? Pluralul
l-am întrebat astfel: Dacă ar fi
vorba de doi sau de mai mulți,
cum le-ați spune?

II. Ess. ori ămînă o vîrstă.
359. Are înțelesul de „copil”?

III. Răspunsurile erată o unitate
deplină în întreg domeniul limbii
române.

Pe lângă acest fapt, materia-
rul prezintă importante particula-
rități fonetice, pe care le-am ilus-
trat în hărțile colorate 253 (SUNE-
TUL ă în TÂNĂR), 254 (SUNETUL y final
în TÂNĂR), 255 (SUNETUL i în TINERI),
256 (Sunetul y în TINERI) și în 257 (Su-
netul y în TINERI).

Această hartă să se compare cu
hartă 100 (JUNE).

ISTROROMÂNII
01 omu tânăr; omir tîrăr
02 om tîrer; omir tîrer

S C R I T O R I		
B. —	S. —	A. —

AROMĂNI
05 tîrîr; tîrîr
06 tîner; tîneri
07 tîrîr; tîrîr
08 tîner; tîneri
09 tîrîr; tîrîr
102 om tîner; tîner [p]
103 tîrîr; tîrîr [p]

MEGLENOROMĂNI

Scara 1:1.530.000

JUNE „JEUNE GARS”

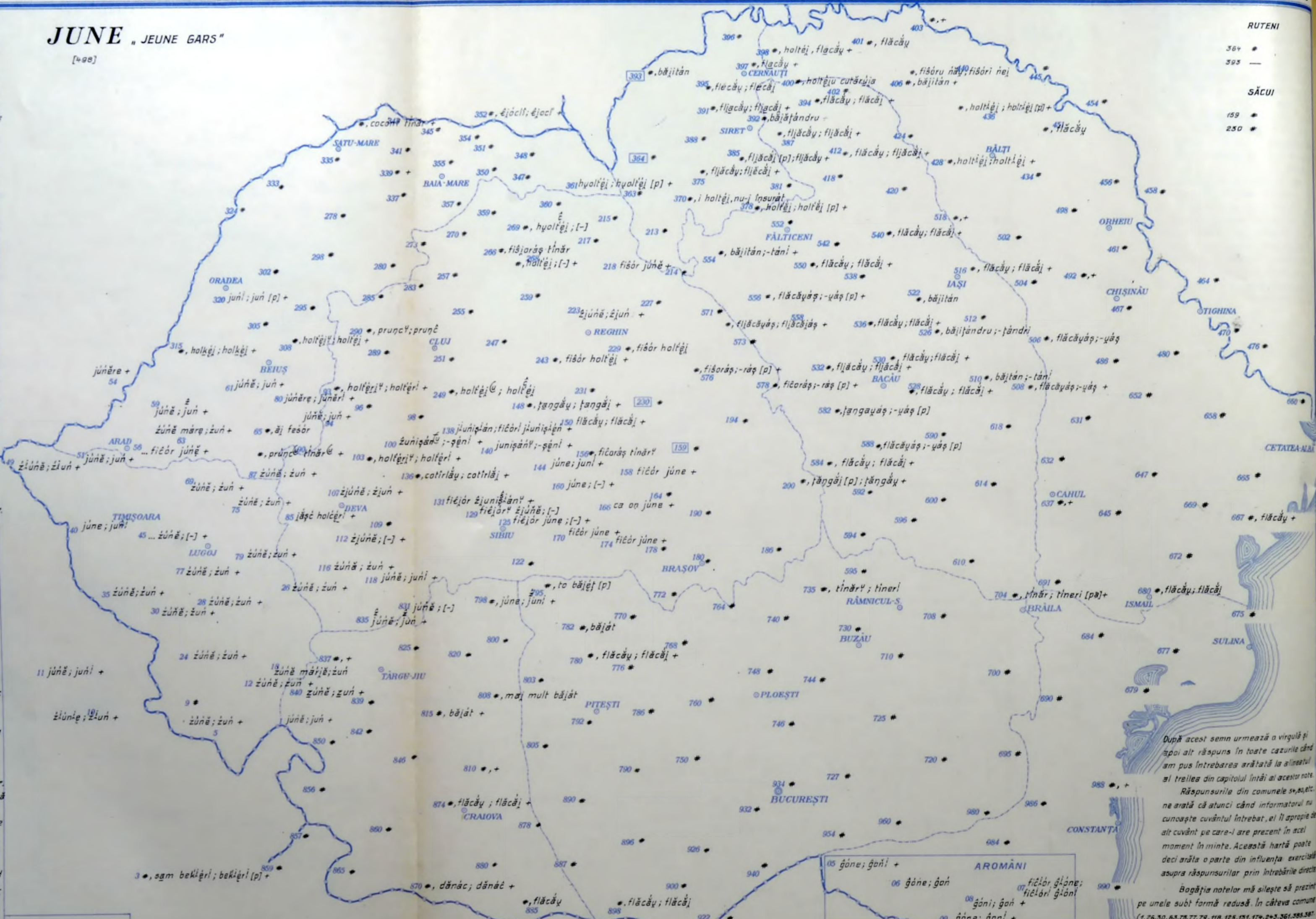
[498]

I. **Întrebare directă, pusă astfel:** Ziceți d-voastră vorba **JUNE**? Dacă informatorul cunoștea și întrebuița cuvântul, îl rugăm să-l spună (să-l zică și el odată). După ce notăm răspunsul, întrebăm pluralul astfel: La doi sau la mai mulți, cum le-ați spus? Pentru a cunoaște înțelesul pe care-l are cuvântul, am întrebat: La cine ziceți d-voastră așa?

Când informatorul sau informatorea nu cunoșteau cuvântul **JUNE**, îi întrebăm: La un băiat mai mare, care nu s-a însurat încă, cum îi ziceți? Această întrebare n'am pus-o în toate comunele studiate.

II. **„sam” sunt”? I se zice „când ajunge de însurat”.**

- 5. „De la 15, 17 ani înainte”.
- 10. „De la 16 ani înainte”.
- 11. „De la 15 ani înainte”.
- 12. „Când e de 17, 18 ani”.
- 24. „Celor care vin de însurat”.
- 28. „Celui care nu e însurat”.
- 35. „Li se zice „când ls dă însurat”.
- 49. „ăsta-i zună. I se zice „după ce a ieșit de la școală, până la 18 ani”.
- 49. „De când a terminat cu școala”.
- 51. „Când se însoară”. În ziua aceea [când se însoară] e fițor holțej. Când vreme merge la Pecaia la joc e fițor jună”.
- 54. „Celui care merge în casă la socru-său”.
- 56. „am om fițor jună, când e de 18 ani”.
- 59. „I se zice mirelui, când se însoară”.
- 61. „După ce s'a însurat”. Se zice că e june de cinci ani”, adică însurat de cinci ani”.
- 69. „După ce iese de la școală, șorică de la 15 ani până se însoară”.
- 80. „Când nu e însurat”.
- 87. „De la 16 ani înainte”.
- 90. „Se mai zice și holțej; holțeri, când e între 18 și 20 de ani”.
- 93. „Până se însoară”.
- 94. „Până ce vine din armată și se însoară”.
- 100. „Până se însoară”. Fiind tineri „umblă la lucrări”, adică muncesc cu ziua”.
- 103. „Când e neînsurat”.
- 107. „I se zice unui „flăcău până la 20 de ani”.
- 112. „I se zice feciorului meu”.
- 116. „Când e la 18, 19 ani”.
- 136. „De la 16 până la 20 de ani”.
- 138. „De la 16, 17 ani, când începe să prindă coasa în mână”.
- 140. „De la 12 ani înainte, până ce trece de serviciul militar”.
- 144. „I se zice celui trecut de 20 de ani”.
- 148. „De la 15 până la 16 ani”. Când e ceva mai în vârstă, i se zice holțej
- 150. „fițor june, i se zice „de la 17 ani înainte, când e de însurat”.
- 158. „De la 16 ani înainte”. „Când e mai tânăr i se zice tingăy”.
- 160. „ăsta-i june. Când are 20 de ani”.
- 166. „c' un june”, se zice „despre unul care e tânăr”.
- 170. „Celui tânăr, gata de însurătoare”.
- 200. „Unuia mai tânăr, între 15 și 20 de ani”.
- 210. „Când este între 18 și 20 de ani”.
- 223. „De la 14 până la 24 de ani”.
- 223. „Când s-apucă feciôr mare”.
- 352. „De la 15 până la 16 ani”. Când armata”.
- 260. „Când e tânăr, între 15 și 16 ani,

ISTROROMÂNII
01. „mlădițu [a]; doi mlădiț”
02. „falôt; falôț”

SCRITORI		
B. june +	S. „+”	A. flăcây - june [și] jûni [pa]

- 01. „cîț holțejăgă”.
- 308. „De la 20 până la 30 de ani, chiar dacă e însurat”.
- 315. „De la 15 până la 20 de ani”.
- 320. „I se zice astfel mirelui”.
- 330. A văzut vorba „numai în gazete”.
- 343. „Când s-apucă feciôr mare”.
- 352. „De la 15 până la 16 ani”. Când armata”.
- 375. „Când merge la însurat”.
- 378. „Când iese la joc”.
- 397. „Dacă începe armata, flăcâyq; flăcây [p], de la 16 ani înainte”.
- 398. Cuvintele sânt sinonime.
- 403. „holțej se zice rar”.
- 412. „De la 15 ani până ce țip face e holțej sau băjătan”.
- 420. „După ce s scăpat de armata”, „De la 10 până la 15 ani i se zice flăcâyq;”.
436. „Până la moșcaci” „Inrolarea în flăcâyq [p].”
452. „De la 14 ani până ce țip face serviciul militar. I se mai zice și flăcâyq;”.
- 492. „I holțej, rar celui neînsurat”.
- 508. „flăcây [p]; flăcây, de la 16 ani înainte”.
- 516. „De când iese la joc, p' și s-nsapari”.
- 518. „De la 16 ani până se însoară. Când joacă în joc i se zice flăcâyq;”.
- 554. „De la 16 ani până ce face serviciul militar”.
- 550. „De la 15 ani până la 16 ani”.
- 556. „De la 12, 15 ani, până la 19, 20 de ani”.
- 558. „Până la 16 ani”. „De la 16 ani până se însoară, i se zice flăcâyq; flăcây [p]. una cu băiat”.
- 584. „După ce a ieșit din armată”. Când e de 25, 26 de ani e flăcây tomnatic”.
- 637. „yo prigs a umblă la fițe”.
- 704. „Mirela și mireasa”, la nuntă”.
- 780. „Pe la 18, 19 ani”.
- 810. „I se zice flăcâyq; flăcây rar, mai ales când joacă în joc”.
- 815. [o] flăcâyq; flăcây, care „e tot june, astăzi nu se mai zice”.
- 837. „umblă băjăț după fițor [o] și înțelesul de „tânăr”.
- 840. „De la 15 până la 20 de ani”.
- 870. „Când începe să merge la fete a se căsători”.
- 878. „De la 12, 15 ani până se însoară”.
- 874. „Când umblă prin sat, la țoră”.
- 880. „S'a zis înainte la flăcây june”.
- 895. „I se zice unui băiat tânăr”.
- 915. „Cel voinic se numește gunăr”.
- 919. „Om tare, voinic”.
- 921. „I se zice unui om tare”.
- 930. „În Moldova nu se zice june”.
- 940. „De la 18 până la 24 ani, înainte de primele înțelesul cuvântului june se poate vedea în notele din capitoul II. În cazul când informatorul nu cunoaște cuvântul, am trecut, imediat lângă numărul cartografic, semnul

După acest semn urmează a virgulă și apoi alt răspuns în toate cazurile când am pus întrebarea arătată la alinațul al treilea din capitoul întâi al acestor note.

Răspunsurile din comunele s, etc., ne arată că atunci când informatorul nu cunoaște cuvântul întreg, el îl apropie de alt cuvânt pe care-l are prezent în acel moment în minte. Această hartă poate deci arăta o parte din influența exercitată asupra răspunsurilor prin întrebările directe.

Bogația notelor mă silește să prezint pe unele subț formă redusă. În câteva comune (1, 26, 30, 83, 78, 77, 79, 118, 128, 131, 174, 213, 261, 285, 387, 520, 550, 578, 635 și 619) prin cuvântul menționat la răspuns se înțelege „un tânăr de la 14 ani până se însoară”, iar în altele (88, 89, 91, 94, 96, 97, 657 și 658) „un tânăr”.

Bogăția notelor mă silește să prezint pe unele subț formă redusă. În câteva comune (1, 26, 30, 83, 78, 77, 79, 118, 128, 131, 174, 213, 261, 285, 387, 520, 550, 578, 635 și 619) prin cuvântul menționat la răspuns se înțelege „un tânăr de la 14 ani până se însoară”, iar în altele (88, 89, 91, 94, 96, 97, 657 și 658) „un tânăr”.

RUTENI
364
393
SĂCUI
159
250

ORHEIU
401
407
OTIGHINA
470
476
CETATEA ALBĂ
600
614
632
647
665
667
672
675
SULINA
677
679
CONSTANȚA
988
990

AROMÂNII
05 gône; gôn +
06 gône; gôn
07 fițôr g'îone; fițôri g'îon +
08 gôni; gôn +
09 gône; gôn +
012 june; juni +
013 gône; gôn +

MEGLENOROMÂNII
BALCIC

ACEȘTIA SÂNT COPIII MIEI „CE SONT MES ENFANTS”

[258]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ai zice, pe limba d-tale, așa cum îți vine mai bine, vorbele aceștia: ACEȘTIA SÂNT COPIII MIEI!

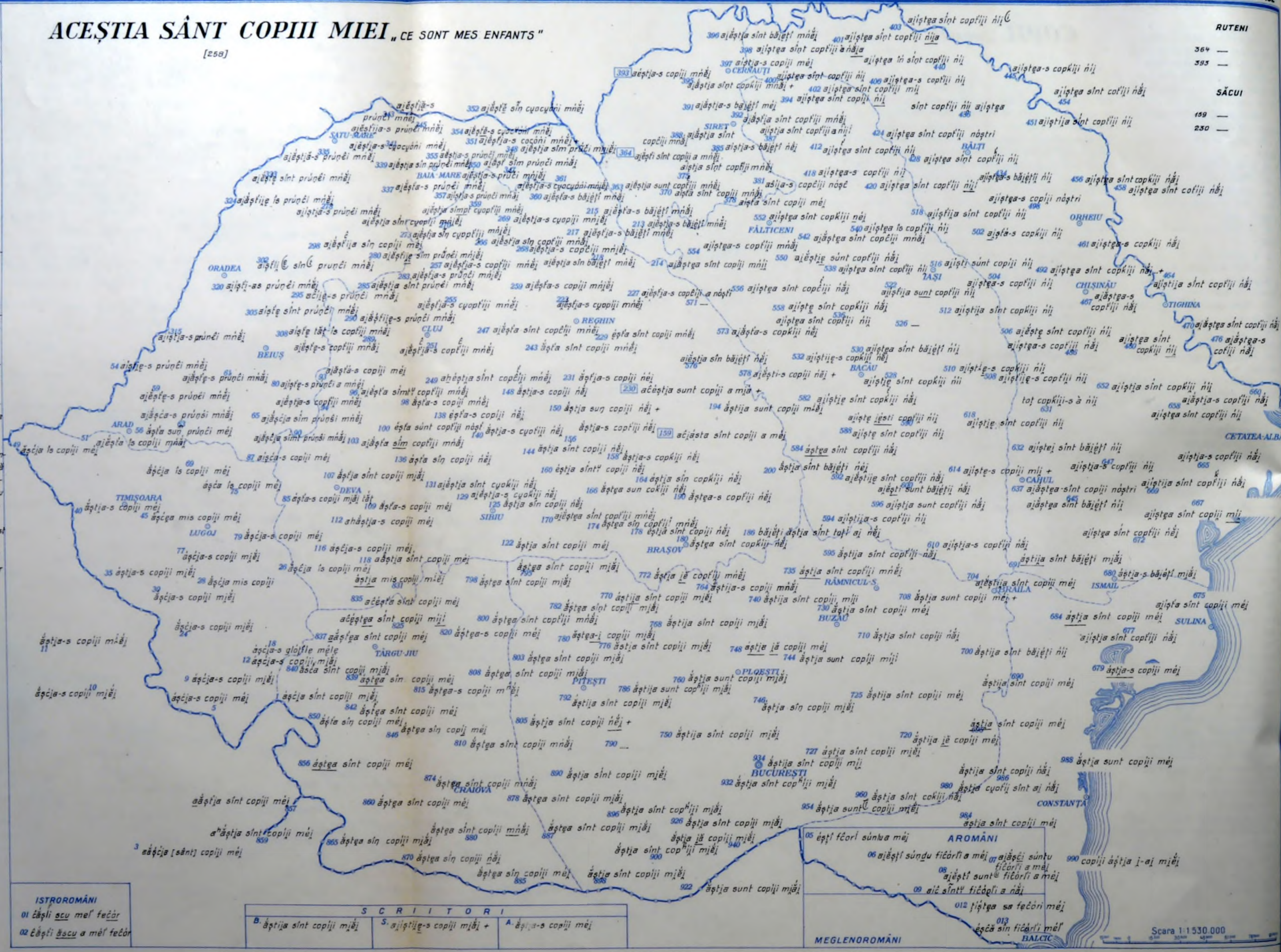
- II. ca. Se zice și ăștia-s.
230. Informatorul e minoritar.
351. Se zice și pruncîi.
395. Se zice și měj.
492. ăiștea sînt coplii năi da așia nu-s a năi.
578. Se zice și měj.
64. Se zice și năi.
708. Se zice și năi.
805. [k] měj.
S. se zice și sînt.

III. Materialul de limbă cules cu această întrebare directă oferă cercetătorului posibilitatea de a recunoaște influența unor asemenea chestiuni asupra informatorilor, deci asupra răspunsurilor.

Pentru a constata stabilitatea formelor lexicale în graiul informatorilor, să se compare aceste răspunsuri cu hărțile 181 (COPIL, redactată după materialul cules cu întrebarea 494) și 183 (DÂNȘII SÂNT COPIII MIEI, redactată după materialul cules cu întrebarea 293). Distanța, în chestionar, între întrebări (258, 293 și 494) reduce în cea mai mare măsură influența unui răspuns asupra celui alt.

Studiile speciale asupra accentului din această propoziție trebuie să țină seamă de faptul că informatorii voit au vorbit mai rar, pentru ca să pot eu scrie mai ușor răspunsul lor.

După materialul acestei hărți au fost redactate hărțile colorate 261 (Formele lui SÂNT în ACEȘTIA SÂNT COPIII MIEI) și 262 (Formele lui MIEI în ACEȘTIA SÂNT COPIII MIEI).

ISTROROMÂNI
01 ășli scu mel' fecôr
02 ășli ăscu a mel' fecôr

S C R I T O R I		
B. ăștia sînt coplii mîșî	S. ăiștîiș-s coplii mîșî +	A. ăștia-s coplii měj

AROMÂNI
05 ăștî fêorî sîntu měj
06 ăiștî sîntu fîcôrî a měj
07 ăiștî sîntu fîcôrî a měj
08 ăiștî sîntu fîcôrî a měj
09 ăiștî sîntu fîcôrî a měj
102 ăiștî sa fêcôrî měj
103 ășcâ sînt fîcôrî měj

Scara 1:1.530.000

DÂNȘII SÂNT COPÎII MIEI „EUX SONT MES ENFANTS”

[1995]

- I. *Întrebare directă, pusă astfel:*
Cum ai zice, pe limbă d-tale, așa cum îți vine mai bine, vorbele acestea: **DÂNȘII SÂNT COPÎII MIEI?**
- II. *Informatorul declară că nu se zice așa, ci mi:*
- 214. Se zice și *băieții* [ps].
 - 215. Se zice și *ajăștia-s...*
 - 230. Informatorul este minoritar.
 - 339. Se zice și *ajăștia-s prunței mână*.
 - 364. [x] *jăi sînt cyocyonii mînej*.
 - 397. ... *ajăștia sînt ai c.*
 - 402. ... *da ajăștia-s copîii tăi.*
 - 657. *ijă* "acela" [f].
 - 615. Se zice și *ajăștia sînt copîii mînej*.

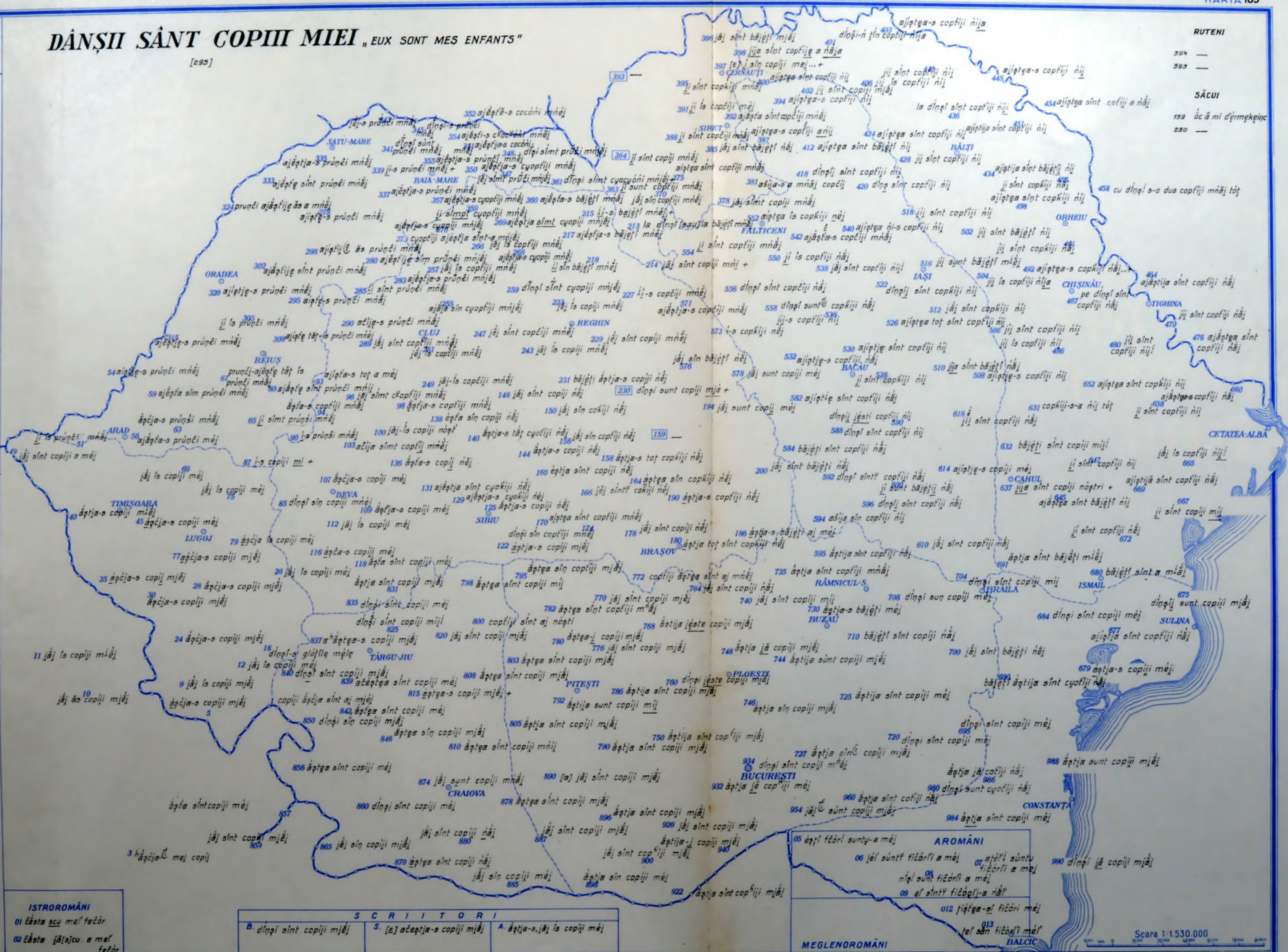
III. *Materialul acestei hărți oferă interesante particularități lingvistice în legătură cu pronumele, verbul, etc. și în câteva cazuri chiar cu topica frazei pe care informatorii au reproduș-o în graiul lor.*

Din punct de vedere al posibilităților de comparare a materialului cules, a reacțiilor informatorilor la aproape aceeași întrebare (cf. harta 182), pusă de mine intenționat în chestionar mai la distanță de altă înrudită, acest material oferă constatări deosebit de utile (cf. și cele spuse de mine în cap. III al notelor hărții 182).

Aceste considerente, care reprezintă o parte esențială în chestionarul pe care l-am redactat personal și intenționat astfel, m'au determinat să public acest material de limbă cartografiat.

Cercetătorul va putea face hărți colorate după acest material și le va confrunta cu mult folos cu cele făcute după materialul hărții 182.

În legătură cu accentul din această frază, cele spuse în cap. III al hărții 182 sînt valabile și pentru această hartă.

ISTROROMÂNI
01 căsta scu mei' fecôr
02 căsta jă[s]cu a mei' fecôr

S C R I T O R I

B. dîngi sînt copîii mînej	S. [e] acăștia-s copîii mînej	A. ajăștia-s, jăi s copîii mînej
----------------------------	-------------------------------	----------------------------------

AROMÂNI
05 ești fîcôrî a mîej
06 jêl sîntv fîcôrî a mîej
07 aștîl sîntv fîcôrî a mîej
08 nîl sîntv fîcôrî a mîej
09 el sîntv fîcôrî a mîej
012 fîștîș-a fîcôrî mîej
013 jêl sînt fîcôrî mîej

MEGLENOROMÂNI
013 jêl sînt fîcôrî mîej

Scara 1:1.530.000

BĂIAT " GARÇON "

[497]

I. Întrebare directă, pusă astfel:

Ziceți vorba BĂIAT? Dacă informația cunoștea cuvântul, îl rugăm să-l spună și el odată. După ce îl notăm, îl întrebăm: La doi sau la mai mulți, cum le ziceți?

II. 10. După ce iese din școală.

11. BĂIAT nu se zice.
12. Li se zice când sânt mai mici.
13. Copii.
14. Li se zice celor care sânt mai mari.

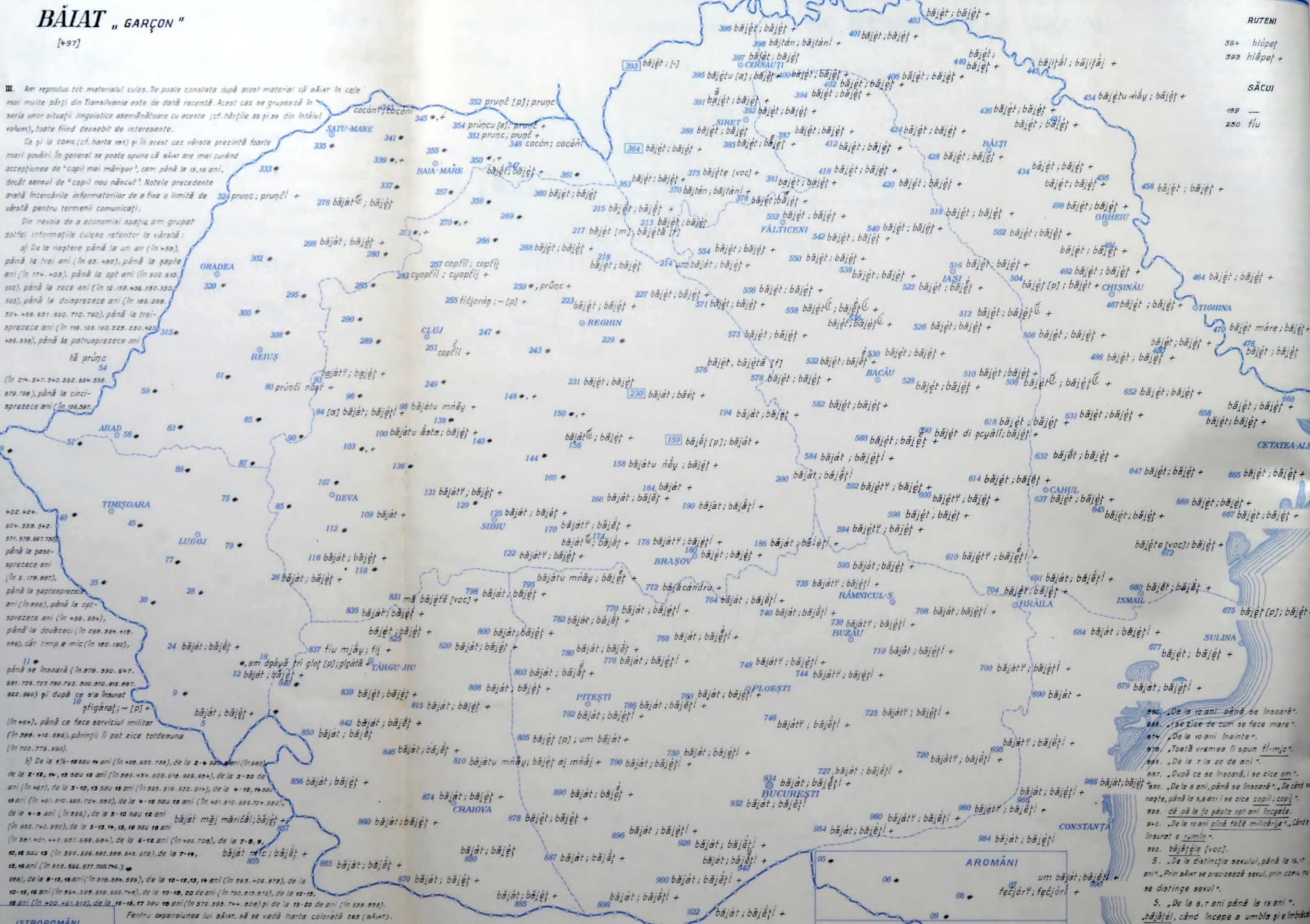
26. i se zice de la 12 la 16 ani.

30. Așa se zice din bătrâni; cei mai tineri zic băieț.

31. i se zice până e mic.
32. Se zice rar.
33. Li zic când e mic.
34. Dacă se apucă de lucru, îl poartă trimitre la treabă.
35. De când e România, zicem băieț.

36. După zece ani i se zice pe nume.
37. mai zicem, adică destul de rar.
38. De la 6 până la 12 ani.
39. Se zice rar.
40. Băieț e vorbă mai nouă, de acum.

41. Băieț e domnește.
42. i se zice, până e mic.
43. Pentru ambele genuri se zice scândă copiliu.
44. Cam după ce intră în școală, până iese din școală.
45. i se zice la care a mai mărișor, până la 10, 15 ani.
46. Băieț mare, celui de la 6, 7 ani până la 15 ani.
47. Când vorbesc cu cineva despre băiatul meu, li zic fiu nău; fiu nău.
48. De la 5 până la 15 ani.
49. Se zice și băieț; băieț (f).
50. i se zice de cum îl face până la 18 ani.
51. BAIET nu nău îndemână de zic.
52. De la 5 ani până la 15 ani.
53. Când îl face, se zice: u-tă fiș prunc micuț.
54. BAIET zicem numai de când cu Regatul.
55. Băieț se zice rar.
56. De la 7 până la 15 ani.
57. Cei care au venit din Regat zic băieț (p).
58. Zic mai băieț numai dacă-l strig ca dă trufă glumă.
59. Băieț (p) am început a zice numai după război.
60. De la 12 până la 17 ani.
61. Clin i pifloc mic, până la 10 ani.
62. Când merge la joc. Când îl drăgoșteși, cât umbli la școală, li zic băiețu nău.
63. Băieț nău, când e între 15 și 16 ani; băieț nău, când merge la recreare.
64. După ce s'a lăsat de supt.
65. Băieț nău i se zice de la 9 ani înainte.
66. După 7 ani i se zice pe nume.
67. Băieț nău, până la un an.
68. Băieț nău; băieț nău, de la 10 până la 12 ani.
69. Fiș cū i se zice la 17 ani.
70. După trei ani i se zice pe nume.
71. Până la 7, 8 ani i se zice și măi copli; fiș cuminf; fiș bini; băieț nău; băieț nău.

1. Istroromânii

SCRITORII

B. băieț; băieț +	S. băieț +	A. —
-------------------	------------	------

2. Băieț; băieț +
3. Băieț; băieț +
4. Băieț; băieț +
5. Băieț; băieț +
6. Băieț; băieț +
7. Băieț; băieț +
8. Băieț; băieț +
9. Băieț; băieț +
10. Băieț; băieț +
11. Băieț; băieț +
12. Băieț; băieț +
13. Băieț; băieț +
14. Băieț; băieț +
15. Băieț; băieț +
16. Băieț; băieț +
17. Băieț; băieț +
18. Băieț; băieț +
19. Băieț; băieț +
20. Băieț; băieț +
21. Băieț; băieț +
22. Băieț; băieț +
23. Băieț; băieț +
24. Băieț; băieț +
25. Băieț; băieț +
26. Băieț; băieț +
27. Băieț; băieț +
28. Băieț; băieț +
29. Băieț; băieț +
30. Băieț; băieț +

31. Băieț; băieț +
32. Băieț; băieț +
33. Băieț; băieț +
34. Băieț; băieț +
35. Băieț; băieț +
36. Băieț; băieț +
37. Băieț; băieț +
38. Băieț; băieț +
39. Băieț; băieț +
40. Băieț; băieț +
41. Băieț; băieț +
42. Băieț; băieț +
43. Băieț; băieț +
44. Băieț; băieț +
45. Băieț; băieț +
46. Băieț; băieț +
47. Băieț; băieț +
48. Băieț; băieț +
49. Băieț; băieț +
50. Băieț; băieț +
51. Băieț; băieț +
52. Băieț; băieț +
53. Băieț; băieț +
54. Băieț; băieț +
55. Băieț; băieț +
56. Băieț; băieț +
57. Băieț; băieț +
58. Băieț; băieț +
59. Băieț; băieț +
60. Băieț; băieț +
61. Băieț; băieț +
62. Băieț; băieț +
63. Băieț; băieț +
64. Băieț; băieț +
65. Băieț; băieț +
66. Băieț; băieț +
67. Băieț; băieț +
68. Băieț; băieț +
69. Băieț; băieț +
70. Băieț; băieț +
71. Băieț; băieț +
72. Băieț; băieț +
73. Băieț; băieț +
74. Băieț; băieț +
75. Băieț; băieț +
76. Băieț; băieț +
77. Băieț; băieț +
78. Băieț; băieț +
79. Băieț; băieț +
80. Băieț; băieț +
81. Băieț; băieț +
82. Băieț; băieț +
83. Băieț; băieț +
84. Băieț; băieț +
85. Băieț; băieț +
86. Băieț; băieț +
87. Băieț; băieț +
88. Băieț; băieț +
89. Băieț; băieț +
90. Băieț; băieț +
91. Băieț; băieț +
92. Băieț; băieț +
93. Băieț; băieț +
94. Băieț; băieț +
95. Băieț; băieț +
96. Băieț; băieț +
97. Băieț; băieț +
98. Băieț; băieț +
99. Băieț; băieț +
100. Băieț; băieț +

BĂIATUL CEL MARE „L'AÎNE DES GARÇONS”

[241]

I. **Întrebare directă, pusă astfel:**
 Cum ai zice, pe limba d-tale, așa cum îți vine mai bine, vorbele acestea: BĂIATUL CEL MARE ?

Întotdeauna i-am atras atenția informatorului (sau informatoarei) că eu spun vorbele „ca în carte”, rugându-l ca să le spună așa cum „li vine mai bine”.

II. s. „Băiatul e mai mare decât un copil”.

26. „Când e mai mare decât ceilalți”.

27. „Când e mai mic, i se zice copil”.

29. Se zice și fișôru hăl mărjê.

39. Se zice și acâl.

39. Se zice și băiatu cāl mai mare.

59. „La noi se zice flăcău șâl mai mări”.

67. avem um băjêț acâl mai mare.

79. Sau băiatu ăl mare.

B. Se zice și ăl.

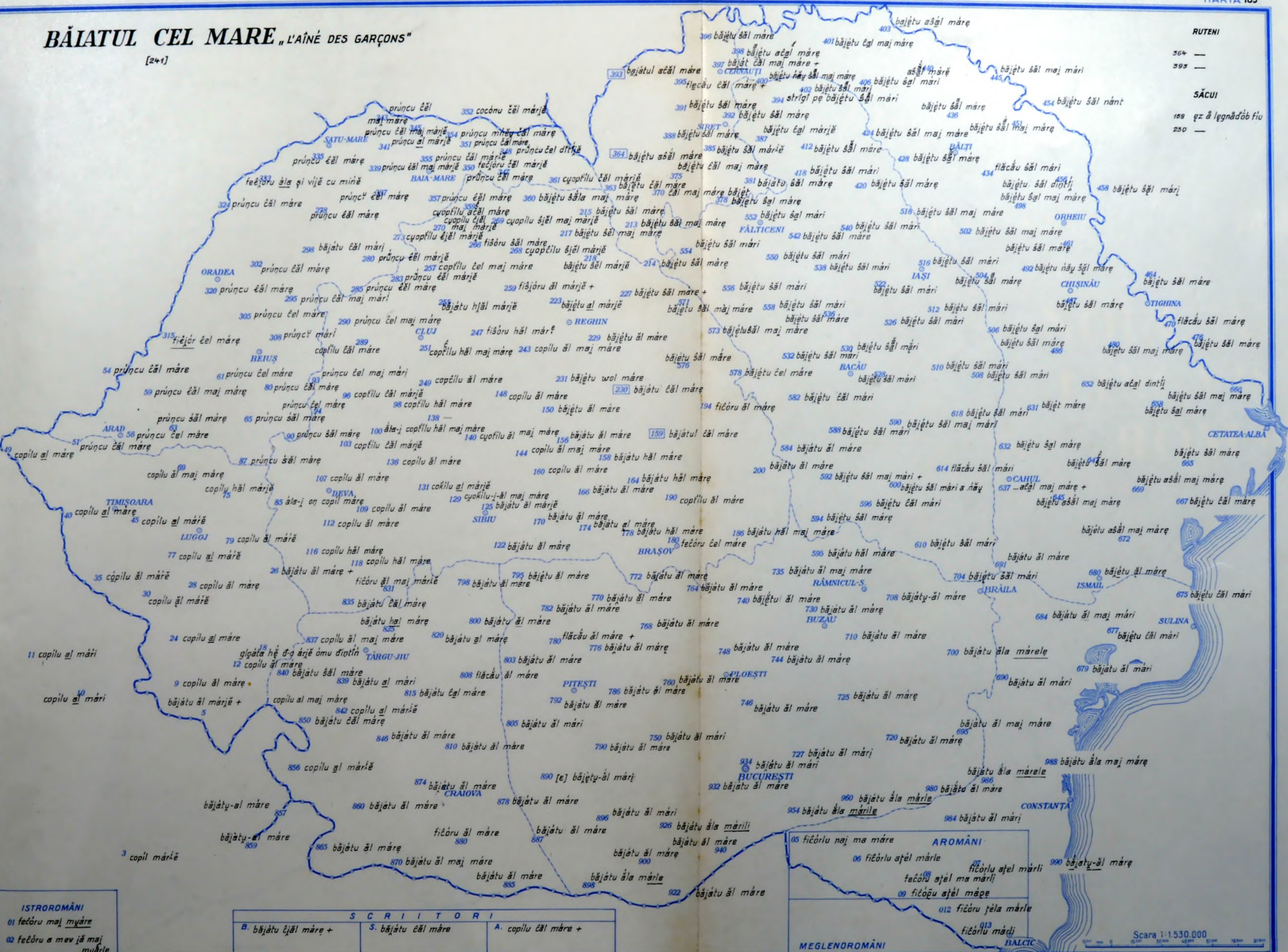
A. Se zice și fișôru [a].

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

Această hartă, ca și celelalte hărți redactate după întrebări directe, ilustrează felul cum reacționează informatorii când sânt puși să traducă, în graiul lor local, expresii rostite literar.

Variantele lexicale ale lui BĂIAT din această hartă se pot confrunța cu mult folos cu răspunsurile hărții 104 (BĂIAT).

În harta colorată 264 am ilustrat cele mai importante forme ale lui CEL din BĂIATUL CEL MARE.

ISTROROMÂNII
 01 fečôru mai mărjê
 02 fečôru a mev jê mai mărjê

S C R I I T O R I		
B. băiatu țjâl mare +	S. băiatu cāl mare	A. copilu cāl mare +

AROMÂNII
 05 fičôru mai ma mare
 06 fičôru ațel mărle
 07 fičôru ațel mărli
 08 fečôru ațel ma mărli
 09 fičôru ațel mape
 012 fičôru țela mărle
 013 fičôru mărli

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

BĂIEȚII CEI MARI „LES PLUS GRANDS DES GARÇONS”

[241 a]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ai zice, pe limba d-tale, așa
cum îți vine mai bine, vorbele a-
cestea: BĂIEȚII CEI MARI?

Pentru a-l ușura pe informator,
am atras atenția că e vorba de
mai mulți*.

II.288. Se zice și mai mări!

352. Se zice și doj cocoi mări.

592. Se zice și șăi mări.

694. Se zice și șăi 'cei?

772. Informația adăugă: „tot
o formă”.

780. Sau băieții ai mări.

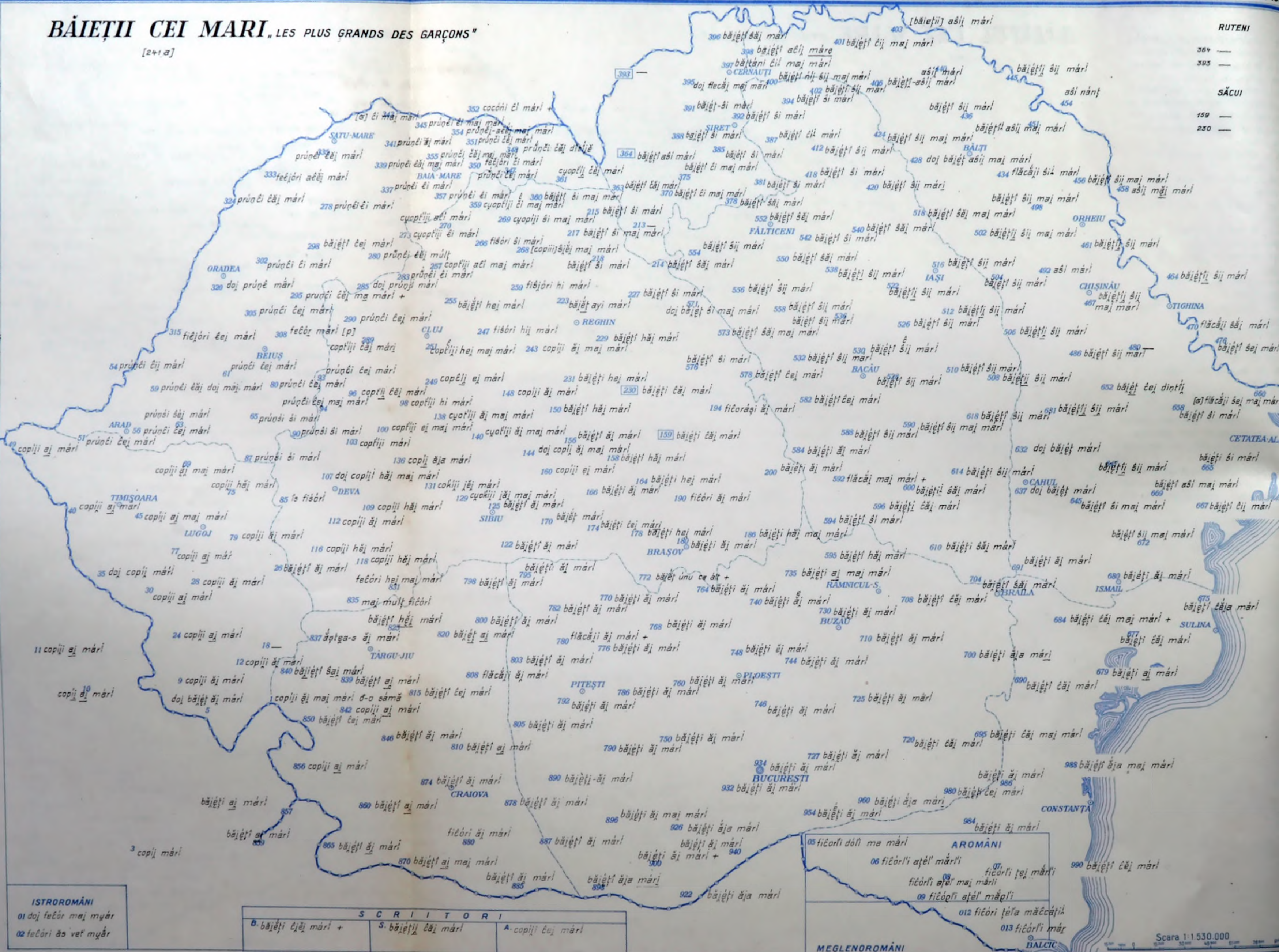
900. „Le zice astfel, dacă e tată”.

B. Se zice și ai sau aj mări,
mai ales „când se reproduc cuvintele
cuiva”.

III. Întrebând pluralul de la BĂIATUL
CEL MARE tot la chestiunea 241 din
chestionar, la reproducerea ma-
terialului cules am crezut că e
mai bine să grupez aceste ră-
spunsuri sub numărul 241 a.

Răspunsurile din această hartă
pot fi confruntate cu cele ale hăr-
ților 105 (BĂIATUL CEL MARE) și 104
(BĂIAT).

În harta colorată eas am ară-
tat formele lui CEI (pluralul) în
BĂIEȚII CEI MARI:

RUTENI
364 —
395 —

SĂCUI
159 —
230 —

ISTROROMÂN
01 doj fecôr mai myâr
02 fecôri as ve' myâr

S C R I I T O R I		
B. <u>băieții ței mări</u> +	S. <u>băieții ței mări</u>	A. <u>copiți ței mări</u>

AROMÂN
05 ficôrli doli ma mări
06 ficôrli ațel' mări
07 ficôrli ței mări
08 ficôrli ațel' mai mări
09 ficôpli ațel' mări
012 ficôri ței'a măccății
013 ficôrli mâr

MEGLENOROMÂN
BALÇIC

Scara 1:1.530.000

FECIOR „JEUNE HOMME”

[+99]

I. Întrebare directă, pusă astfel: Ziceți vorba FECIOR? Dacă informa...

Pentru a cunoaște vârsta pentru care se întrebuințează cuvântul, am întreb...

11. „Apoi, vine om?” Nu se zice fiu...

12. „om se zice după douăzeci de ani”.

26. „i se zice, atunci când e june”.

29. care a crescut la vremea de însurat”.

30. „i fișor că-i tânăr”.

53. „Unii zic feșor mare, alții zună”.

69. „i se zice numai când îl face, dacă e parte bărbătească”.

80. „i se zice, de când umbli la pești”.

93. „De la trei ani în sus, până la opt ani”.

118. „fișor se zice mai rar”.

149. „Când e nelinsurat, i se zice fișor holtėj”.

158. „Se zice că el are doi feciori în armată”.

159. „Părinții îi zic totdeauna fiu meș”.

194. „Între 15 și 20 de ani i se zice fișorăș; fișorăș”.

214. „Când îi sănt tată și, dacă e însurat, îi zic fișoru meș”. De la 10 ani înainte zic flăcău; flăcăi”.

217. „Până la 10 ani zicem fișcău; meljăn, meljănăș, apoi fișor”.

218. „Când umbli pe uliță, noaptea, i se zice prașcău; prașcăi”.

242. „i se zice: când e bărbat la naștere și când e mai mare”.

257. „De cum s-a născut, până s-a însurat”.

266. „Mama îi zice cât trăește”.

268. „Se zice și fișorăș”.

270. „La optsprezece ani i se zice cȃotîngan”.

273. „Și: feșorăș; feșorăș”.

308. „De la 10 până la 20 de ani”.

324. „De la 11-17 ani i se zice fișorăș; fișorăș”.

345. „Și: feșorăș”.

348. „Părinții îi zic totdeauna; limes, mai ales până la însurătoare”.

352. „Și când îl face, zicem am yș feșor”.

357. „De când se naște, până se însură”.

361. „lezij; lezij, de la șaptesprezece ani până s-a însurat”.

363. „Tata zice băiețu mňay”.

364. „Pe la 16, 18 ani i se zice băitán”.

378. „Cin-ă d-a dăcului, fleacău holtėj, nelinsurat”.

101 ur feșor; doț feșor +

102 um feșor +

112. „Feciore se zice pe la București și prin lalomița”.

132. „am fost la ..., dacă e însurat”. Pe la 17, 21 de ani se zice flecău, flecău ai băitán sau holtėj”.

134. „Se zice și fișoru nostru”.

136. „Când vorbesc cu altul, zic băiețu năy, fișoru năy”.

140. „Se zice și nu s-a geyără”.

III. Am reprodus toate răspunsurile referitoare la FECIOR.

Notele pe care, din lipsă de spațiu, nu le-am putut reproduce în capitolul II, le grupez aici astfel:

a) După vârstă: de la 10 ani înainte (159), de la 10-20 de ani (186, 227, 345), de la 12, 15 ani înainte (185, 174, 250, 266, 269, 332, 340), de la 12-22 de ani înainte (350), de la 14-20 de ani (12, 223, 335, 365, 669), de la 15 ani până se însură (+9).

b) Alte cazuri: când sânt tineri (77), când sânt mai mari (524, 308, +24, 704, 727, 746, 790, 850), când merg la joc (166, 301, 381), când merg la fete (+9, 100, 190, 400), sau în armată (376, 573, 780), după ce termină armata (370, 397, 798), până se însură (5, 24, 28, 51, 103, 107, 109, 122, 125, 131, 136, 140, 144, 150, 200, 215, 247, 259, 54 fișor; fișori +

268, 273, 289, 333, 341, 360, 395, 398, +34, +45, +56, +64, 316, 354, 669, 815, 831,

c) Părinții îi zic astfel cât trăește (10, 307, +01, 304, 308, 310, 318, 320, 328, 330, 332, 336, 338, 339, 352).

d) Cuvântul fecior nu se zice în: 614, 735, 744, 768 și 807.

e) Fiu nu se zice în: 11, 194, 396, 675, 704 și 746.

Pentru sunetul e în FECIOR, am redactat harta colorată 266.

Chestiunea +99 (FECIOR), urmând în chestionar după +98 (JUNE), se pare că fișoru, fișu meș; fișor, fișu.

Unele răspunsuri au fost influențate de întrebarea JUNE.

Pentru a ilustra expansiunea și variantele cuvântului FLĂCĂU, întrebăm incidental în mai multe comune, am redactat harta colorată 267 (FLĂCĂU).

Notele semantice referitoare la FLĂCĂU le vom reproduce în materialul necartografiat (harta 00).

ISTROROMĂNI

01 ur feșor; doț feșor +

02 um feșor +

05) și chiar după căsătorie (394, 418, +20,

217. „Până la 10 ani zicem fișcău; meljăn, meljănăș, apoi fișor”.

218. „Când umbli pe uliță, noaptea, i se zice prașcău; prașcăi”.

242. „i se zice: când e bărbat la naștere și când e mai mare”.

257. „De cum s-a născut, până s-a însurat”.

266. „Mama îi zice cât trăește”.

268. „Se zice și fișorăș”.

270. „La optsprezece ani i se zice cȃotîngan”.

273. „Și: feșorăș; feșorăș”.

308. „De la 10 până la 20 de ani”.

324. „De la 11-17 ani i se zice fișorăș; fișorăș”.

345. „Și: feșorăș”.

348. „Părinții îi zic totdeauna; limes, mai ales până la însurătoare”.

352. „Și când îl face, zicem am yș feșor”.

357. „De când se naște, până se însură”.

361. „lezij; lezij, de la șaptesprezece ani până s-a însurat”.

363. „Tata zice băiețu mňay”.

364. „Pe la 16, 18 ani i se zice băitán”.

378. „Cin-ă d-a dăcului, flecău holtėj, nelinsurat”.

412. „Feciore se zice pe la București și prin lalomița”.

315 feșor; feșori +

316 feșor; feșori +

317 feșor; feșori +

318 feșor; feșori +

319 feșor; feșori +

320 feșor; feșori +

321 feșor; feșori +

322 feșor; feșori +

323 feșor; feșori +

324 feșor; feșori +

325 feșor; feșori +

326 feșor; feșori +

327 feșor; feșori +

328 feșor; feșori +

329 feșor; feșori +

330 feșor; feșori +

331 feșor; feșori +

332 feșor; feșori +

333 feșor; feșori +

334 feșor; feșori +

335 feșor; feșori +

336 feșor; feșori +

337 feșor; feșori +

338 feșor; feșori +

339 feșor; feșori +

340 feșor; feșori +

341 feșor; feșori +

342 feșor; feșori +

343 feșor; feșori +

344 feșor; feșori +

345 feșor; feșori +

346 feșor; feșori +

347 feșor; feșori +

348 feșor; feșori +

349 feșor; feșori +

S C R I T O R I

B	S	A
feșor; feșori +	feșor +	

- 542. „De la 10 ani, până se însură, fișor sau băitán”.
- 578. „Când e la câțane și vine acasă”.
- 582. „De la 15 ani pîn la scria la sori”.
- 602. „De la 19-20 de ani e flăcăyan”.
- 606. flăcău e pîn să ospăr”.
- 610. „De la 16-21, când se însură, e flăcău”.
- 620. Se zice și: mă duc pîn la fișu-nó e fișor sau băitán”.
- 632. I se zice, când e mănșor”.
- 637. „De la 15-21 de ani, apăr trăbuj să-l geyărăm”.
- 643. „Când poate merge la lucru”.
- 692. Se zice și fișu-nó; [e].
- 694. Și: fișu năy; [e].
- 600. Se zice și: mă duc pîn la fișu-nó e fișor sau băitán”.
- 632. I se zice, când e mănșor”.
- 637. „De la 15-21 de ani, apăr trăbuj să-l geyărăm”.
- 643. „Când poate merge la lucru”.
- 692. Se zice și fișu-nó; [e].
- 694. Și: fișu năy; [e].
- 696. „De la 15 ani pîn să ospăr”.
- 660. „De la 12-18 ani, e flăcăyan”.
- 690. „fișu sau fișu-nó zic bătrânii”.
- 710. „fișu se zice rar”.
- 725. „flăcău, când se face mare și începe să bage mâna în sân”.
- 730. „Nu e deosebit”.
- 750. „Feciore zic tinerii”.
- 770. „Feciore se zice rar”.
- 792. „Când iese la lume, îi zic fișu-mjor, făcut fișor”.
- 795. „Zic numai cei care se duc prin Ardeal”.
- 803. „Când îi răgească”, feciore se zice în Transilvania”.
- 808. „Se zice mai rar”.
- 835. „Și când îl face și mai târziu”.
- 837. Se zice: am doț fișori, am

- 839. Numai în fraza, doi feciori prin Ardeal”.
- 840. „De la 20-45 de ani”.
- 846. „Când e mai mare și mai bătrân: e-o făcut fișoru ala ai nóșt”.
- 857. am doț fișu
- 870. băiețu năy a făcut un fișor”.
- 854. „De la zece ani înainte i se zice fișoru năy, ori pe lume”.
- 887. „flăcău, de la 10-25 de ani, când merge la fete”.
- 890. „băiețândru, când nu e ajuns mai mare”.
- 896. Se zice „mai des”, rar se zice fișor”.
- 901. După căsătorie, se zice fiștu și feciore”.
- 902. „De la trei, cinci, zece ani până

tor”. „flăcău e un tânăr necăsătorit, iar burlăc, cel trecut de căsătorie”.

S. În Moldova i se zice când e mai mare”. Până la 15 ani e flăcăuș, iar până ce se însură e flăcău”.

901. După căsătorie, se zice fiștu și feciore”.

902. „De la trei, cinci, zece ani până

se însură”.

07. Se zice și fișu-a-măy; fișu a măy sau fișor și măy”.

RUTENI
364 légin, páruboc
393 páruboc, légin

SĂCUI
159 légenňockę
230 légen

CHUȘINĂU
458 fișoru năy, fișoru frátiluj +

ORHEIU
498 fișor; fișori +

CHIȘINĂU
464 fișor; fișori +

TIGHINA
470 fișoru năy; fișori +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

flăcău; flăcăi +

OM „HOMME”

[ere]

I. *Întrebare directă, pusă astfel:*
 Ziceți vorba om ? După ce punem
 pe informator să pronunțe și el
 cuvântul, îl întrebăm: La mai mulți,
 cum le spuneți ?

II. *Se zice și un yom.*
 as. u-ê-ô yom ² uită-te un om?
 as. ū yom.
 as. c-un-om ³ cu un om?
 or. și: ur om; doj omir.

III. *Am reprodus, sub formă carto-*
grafică, materialul de limbă al ace-
stei întrebări, pentru a ilustra par-
ticularitățile fonetice din singular
și plural.

Câteva răspunsuri din singular
sânt precedate de articolul neho-
tărit un (în 26. 90. 268. 337. 406. 526.
530. 556. 635. 820. 885 și 904).

După acest material am redactat
următoarele hărți colorate: 268
(Sunetul g în om), 269 (u final în
om), 270 (Diftongul oa în oameși),
271 (Sunetul g în oameși) și 272
(Sunetul x în oameși).

ISTROROMĂNI
 01 un om; doj om +
 02 ur om; doj omir

S C R I T O R I		
B om; yâmenî	S om; yâmenî	A om; yâmenî

AROMĂNI
 05 om; yâminî
 06 yom; yâminî
 07 om?; yâminî
 08 yom?; yâminî
 09 om; yâminî
 012 yom; yâminî
 013

MEGLENOROMĂNI

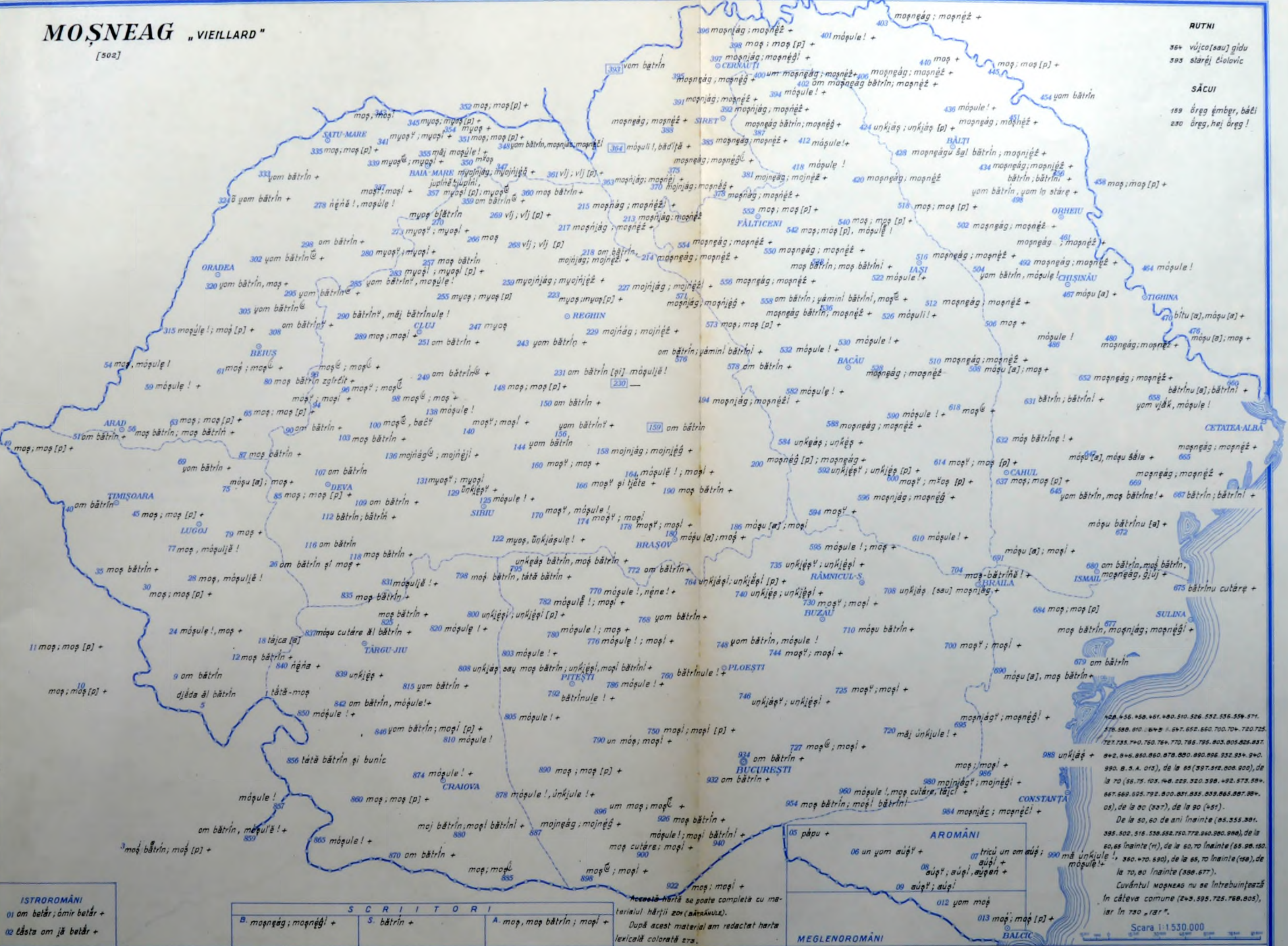
Scara 1:1.530.000

MOȘNEAG „VIEILLARD”

[502]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 La un om tare bătrân, cum îi ziceți?
 În mai multe comune, după primirea
 răspunsului, am mai întrebat: Cami
 de la câți ani, până la câți, îi ziceți
 așa?

- II. 10. *djeda! strig la jă!*
 11. *moș, când e bătrân rău.*
 12. *moș, de la 60 de ani înainte.*
 13. *moș bătrîn, de la 50 înainte.*
 14. *om mai vîl în etăfă, moș, de la 60, 65 înainte.*
 15. *nișniș niculaș.*
 16. *„I se zice bătrînului care nu se mai poate mișca.”*
 17. *„De la 50 înainte, moș, moș.”*
 18. *Și: mîșule!*
 19. *Și: băjă niculaș!*
 20. *„Se folosește des mîșule!”*
 21. *„Nepoșii trebuie să-mi zică așa.”*
 22. *„De la 70 înainte e moș.”*
 23. *„Ii strig mîșule!”*
 24. *„În răș se zice potăjă bătrînă.”*
 25. *„Când e cu părul alb.”*
 26. *„moș, la care e bătrîn bătrîn.”*
 27. *„Când nu mai moare.”*
 28. *„tăta bătrîn, moș, de la 60 înainte.”*
 29. *moș, mîșule!*
 30. *„De la 50 de ani înainte.”*
 31. *Se adresează cu nișă.*
 32. *„amă numa mîșu-î de la 70 de ani înainte.”*
 33. *bačju! iujă mări!*
 34. *moș, mîșule!*
 35. *hăj mîșule!*
 36. *„Când nu e de față.” „Când e prezent i se zice unțeg.”*
 37. *moș!*
 38. *„Când e cărunț, prinde a slăbi, i sau mai mulț vinele.”*
 39. *„moșneagu zice nora la socru, cam în batjocură.”*
 40. *Se adresează cu mîșule!*
 41. *„Când s-a făcut brumăriu, alb.”*
 42. *mîșule!*
 43. *„De la 40, 50 de ani pînă îi kieri.”*
 44. *„Nu e rudă.”*
 45. *„cîl di bătrîn g-ar și.”*
 46. *„mîșule!, găgă, de la 50 înainte.”*
 47. *„Când e și mai bătrîn, i se zice: buneli cutări un-ti duș.” „In batjocură se zice moșneag.”*
 48. *„moșneag, când nu e de față.”*
 49. *„mîșule, de la 50 înainte.”*
 50. *mîșule!*
 51. *„băd’i, când e mai bătrîn, iar „băd’i, când e pe la 50, 60 de ani.”*
 52. *„moșneag, când nu e prezent.”*
 53. *„De la 40 înainte, moșneag bătrîn.”*
 54. *Și: mîșule!*
 55. *„După ce începe să-i albească părul.” „Când e cărunț, e moșneag.”*
 56. *„După ce a albit.” „Ii strigă mîșule!”*
 57. *Și: moșneag bătrîn.*
 58. *„Nu se supără, dacă i se zice astfel.”*
 59. *„moșneag, de la 50 înainte.”*
 60. *„moșneag, moș, când e bătrîn.”*
 61. *„De la 70-100, unțeg.”*
 62. *Și: mîșule!*
 63. *mîșule!*
 64. *„De la 50 înainte, când nu e prezent, se zice unțeg: jă-ti îi gijoi di unțeg!”*
 65. *„Când nu e de față, unțeg.”*
 66. *Și: moșneag, de la 50 înainte.*
 67. *„Când o pripe a-pauri bătră.”*

ISTROROMÂNII
 01 om betăr; omir betăr +
 02 căsta om jă betăr +

S C R I T O R I		
B. moșneag; moșnegi +	S. bătrîn +	A. moș, moș bătrîn; moși +

67. *Și: om moșneag bătrîn.*
 68. *Se zice și mîșu [a].*
 69. *Se adresează cu moș sau bunjeli.*
 70. *Fără deosebire de înțeles.*
 71. *„Pe la 50, 60 e yom în tyătî hirja, iar dacă e mai mare, îi zice nișni.”*
 72. *„moșneag, când e bătrîn.”*
 73. *„moșule!”*
 74. *„Ror se zice măj mîșule!”*
 75. *„Dacă e mai mare ca mine: măj unțule, măj nea cutăre, măj nene.”*
 76. *„moș, când e bătrîn rău, pe la 70, 80.”*
 77. *„moșneag, când e mai bătrîn, și nu e rudă.”*
 78. *„Dacă e mai mare ca mine: măj unțule, măj nea cutăre, măj nene.”*
 79. *„moșneag, când e mai bătrîn, și nu e rudă.”*
 80. *„După ce albește.”*
 81. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 82. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 83. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 84. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 85. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 86. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 87. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 88. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 89. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 90. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 91. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 92. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 93. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 94. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 95. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 96. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 97. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 98. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 99. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*
 100. *„De la 50 înainte. Se zice om moșneag, când e trecut de 80.”*

Scara 1:1 530.000

DE ACEEAȘI VÂRSTĂ „DU MÊME ÂGE”

[+41]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum zici când vrei să spui că ai tot atâția ani ca și un alt om din sat?

În cazuri de șovăire, am adăugat că în alte părți se zice: DE O SEAMĂ ȘU DE O VÂRSTĂ.

II. 5. ni-săm „ne sântem”.

18. Și: cu asta mie vristă.

100. Sau dintr-un an cu mine.

112. Sau d-o vristă cu mină.

136. jătăte, vristă.

148. Sau d-o vristă cu mine.

178. Și: tot dintr-un an cu mine.

217. Și: de o sâma mă.

247. Și: d-o vristă cu mină.

270. Și: d-o dată, d-o sâma, d-o vristă mă.

283. Și: d-o măsură, d-o vristă cu noi, d-o sâma mă.

305. Sau: cu mină.

313. Sau de-vo-dată cu mină.

354. Și: de-vo-dată cu mină.

355. Și: d-o potrivă cu mină.

370. Sau sintem d-o dată.

378. Sau d-o vristă.

397. Sau d-o vristă.

454. jă „ești”.

464. „Mai rar d-o vristă”.

522. Sau d-o vristă.

542. Sau d-o vristă.

576. Sau d-o vristă cu mine.

588. Sau d-o vristă cu mină.

590. Și: d-o vristă, jăt cu mină.

600. Și: d-o sâmi suntem.

675. Sau d-o sâmi.

677. Sau d-o sâma mă.

691. Sau d-o sâma.

695. jături, într-o zi tot amindoi.

720. „măi țizule! se zice celui care are același nume”.

764. Sau d-o-dat cu mină.

770. Și: jăt cu mine.

772. „țiză, sură! se zice celei deodată cu mine”.

„Când e mai mare, se zice jăcă”. Răspunsul a fost dat de o informatoare.

780. Și: d-o dată.

808. Și: jă d-o vristă cu mine.

810. Se strigă cu vere!

820. Și: d-o dată cu mină.

840. „Se zice și la o femeie”.

857. Și: d-o vristă.

859. Și: d-o vristă cu mină.

870. Sau de-o vristă.

890. „La armată se zice jăt”.

896. vere!

900. I se adresează astfel: Că mai făci tu măi jăt? I se zice și pe lume.

926. Sau jăt cu mină.

B. „Din aceeași categorie socială”.

„Când au aceiași ani, zic d-o vristă”.

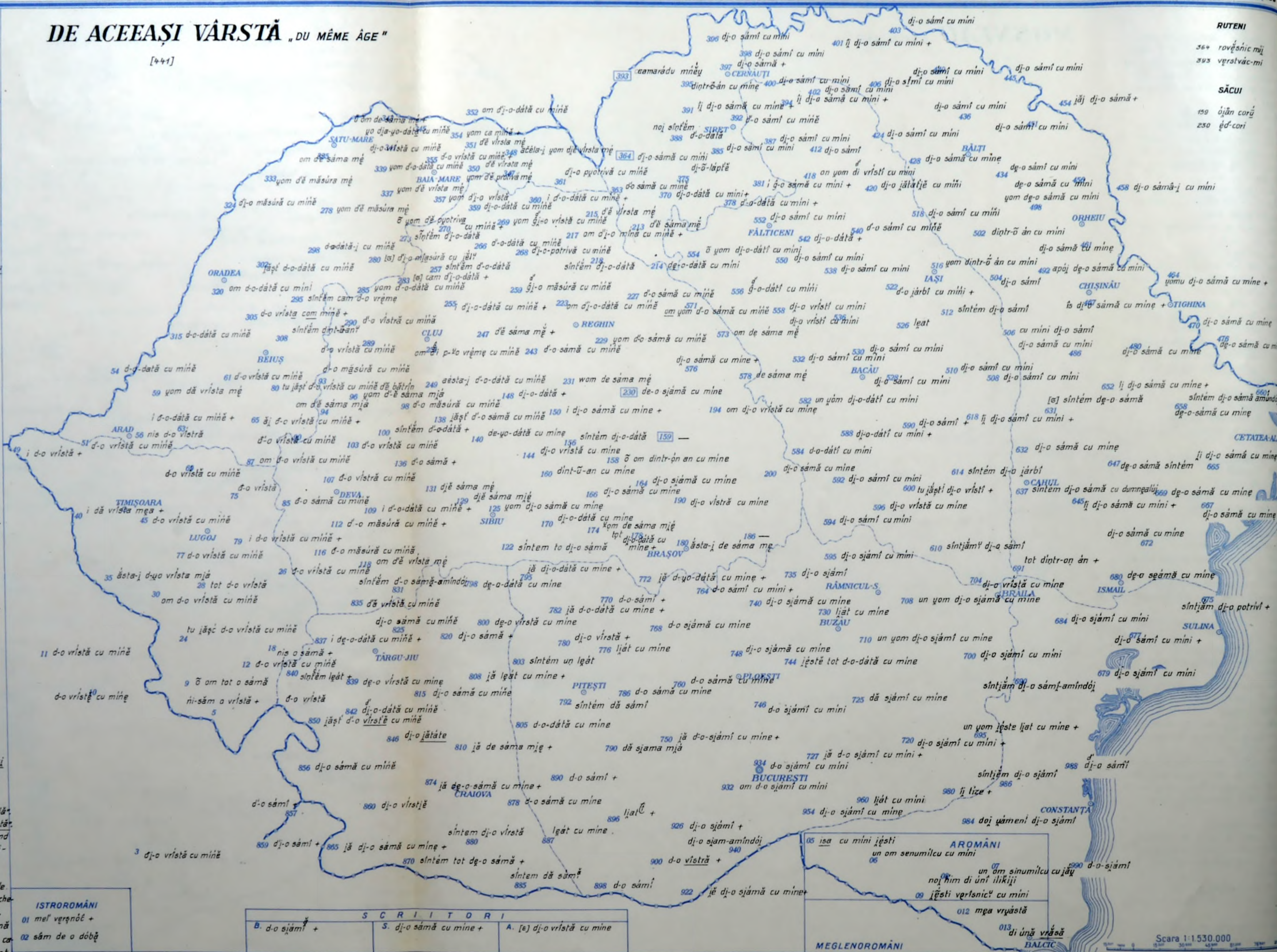
S. Sau d-o vristă cu mine. „Când zic de o sâma mă, înțeleg și diferență socială”.

01. jo și tu smo vristăc.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite. Ele arată importanța acestei chestiuni, trecută de mine în chestionar.

Cercetătorul va trebui să țină seamă, la interpretarea ei, de cauzile când informatorii au fost femei. Numele informatorilor îl voi publica în volumul de introducere.

Unele răspunsuri încep cu verbul am. Dintre formele mai puțin frecvente, menționez următoarele: jă (772, 922), jă (727, 750, 782, 795, 808, 810, 865, 874), jă (65), jă (391, 394, 401, 618, 643, 652, 900), jă (40, 49).

ISTROROMÂNII
01 mel vristăc +
02 sâma de o dobă

SCRITORII
B. d-o sâmi +
S. d-o sâma cu mine +
A. [e] d-o vristă cu mine

AROMÂNII
05 isa cu mină jăști
06 un om senuilcu cu mină
07 un om senuilcu cu jăști
09 jăști vristăc cu mină
012 mea vristă

MEGLENOROMÂNII
013 di ună vristă

63, 79, 109, 150, 255, 360, 381, 837, jă (665), nis „sântem” (10, 56), jă (+67).

Scara 1:1.530.000

COPILĂ „PETITE FILLE”

[195]

I. Întrebarea aceasta, urmând în chestionar imediat după chestiunea copil (v. harta nr. 1), m-am adresat astfel informatorilor: Dar dacă atunci când îi faci (îi naște) femeia nu-i copil, cum îi ziceți?

În mai multe cazuri am întreat pe informatori dacă nu zic copilă.

Pentru a cunoaște vârsta, i-am întreat: Cam de la câți, până la câți ani îi ziceți așa?

II. 19. i măruiță/fătă țețe mărișoare/fată țețe?

20. „Fătă mare e la 15 ani”.

21. Sau copil mic.

22. Îi se zice pînă-i mărișcă, de 15-16 ani.

23. Poate fi și mică și mare.

24. M-o făcut o fătă.

25. Se zice și fiată.

26. pîr la doi [ș] ani.

27. Îi se zice când o naște, pentru că-i preciza sexul „făturiță” i se zice până crește mai mare.

28. Îi se zice „când o fătă” naște.

29. Se zice și fetiță.

30. Se zice și fetișă mică.

31. Pentru a preciza sexul, se zice yo făcut făturiță.

32. Se mai zice fătucă; fătuc și fetișăpăr.

33. o făcut o fătă. Părinții îi zic cât trăgește.

34. Se zice și fătă mrică.

35. cyocpîlă, de la 7-11 ani, iar făturiță de la 12-15 ani.

36. „Când o naște”, iar copilă de la 10-12 ani.

37. Și „băiată; băiețe”, pînă se mărită.

38. Se mai zice și făturiță, cyocpîlă; cyocpîjă.

39. s-o născut yo irință „irină”.

40. Se zice și băiețe.

41. „Până când e feceră, la 14 ani”.

42. „Până la 5-6 ani” „Pe la 15-16 e copilă; copile”.

43. „După 15 ani e fătă”.

44. „Până se lasă de supt”.

45. „pîn la wo lină ani”.

46. „Când e mică”, i se zice băiată; băiețe.

47. „făturiță”, de la 12-16 ani.

48. „De la 10-12 ani înainte i se zice fetnișă; fetnișăpăr”.

49. „Pe la 4, 5 ani, când si mai rădici”.

50. o născut fumēja mij o fătă.

51. „De la 5-6 ani, până se căsătorește, i se zice copilă; copile”.

52. o făcut o făt.

53. „Până la un an” „Când sânt mai mari, îi se zice copile” „De la 15 ani înainte se zice și fetnișă; fetnișăpăr”.

54. „Până la doi ani” „De la doi ani înainte, copilă”.

55. „Apoi îi se zice fetnișăpăr, fetișă [p]”.

56. „Când o naște e fătă” „De la 5-12 ani e fetnișă; fetnișăpăr”.

57. „Când o naște, apoi, până la 14 ani, e copilkă; copile”.

58. „De la 4-16 ani e fetnișăpăr; fetnișăpăr”.

59. „De la 10-12 ani e fetnișăpăr, copilkă”.

60. „De la 5-6 ani e fetnișăpăr”.

61. „De la 5-16 ani e fetișă”.

62. „De la 6-8 ani e fetișă”.

63. o făcut fumēja o copilă”.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

Când informatorii au declarat că nu se zice copilă, răspunsul începe cu semnul *

După acest semn urmează celelalte răspunsuri.

Pe hartă sîm menționat cazurile când nîm întreat forma de plural

Boșajia răspunsurilor a fost determinată, probabil, de efectunșa pe care o au părinții față de copii.

În ce privește vârsta, am grupat răspunsurile în două

grupe: a) cele cu răspuns precis și b) cele care arată

mai mulți ani.

a) Pînă la: un an (647), un an și jumătate (550.652), doi ani (516.735), trei ani (174.512.674), patru ani

(431.672.695), cinci ani (194.255.261.305.677.910)

șase ani (990), șapte ani (259.263.292.405.470)

821.284.510.634.758.989), opt ani (87), zece ani

(60.251.341.545.598.706.770.526.556.556)

631.652.665.672.704.740.748.750.760.835.960

989), douăzeci ani (65.109.125.140.217

227.229.273.305.336.400.420.428.552)

558.645.710.766), treisprezece ani

(138.251.285.352.402), patrusprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

280.347.360.434.532), cincisprezece ani (214.515.557

476.536.542.573.578.667

810), șaptesprezece

ani (148.150.150.269.280.54)

ISTROROMÂNII
01 a născut o fetișă
02 ura fetișă; do fetișă

S C R I T O R I		
B. copilă; copile +	S. copilă, copilă, fetișă +	A. copilă; copile +

306. „Apoi e fătă”. 307. „De la 12-15 ani e fetișă”. 308. „De la 7-12 ani e fetișăpăr, pe la 11-13 ani e copilkă, iar de la 12 ani înainte fătă mări”. 309. „pîr la 7, 8 ani, iar de la 15, 16 înainte, fetișăpăr”. 310. Se zice a gnăscut o făt.” „Până la 15, 14 ani se zice mai	des fetișă”. 311. a făcut fumēja o făt.”. 312. „De la 5-14 ani e fetișă”. 313. „Îi zice mai ales tata și mama”. 314. o făcut nevasta yo fetișă. „De la 2 ani până se mărită e domnișăpăr”. 315. „Rar se zice copilă”. 316. „Apoi cum o cheamă”. 317. „Până la 12 ani făt; fete”. 318. „Ori e mare, ori e mică”.	319. „Când e mică” i se adresează cu fa tû! 320. „Îi se zice și când e mică”. 321. „De la 4-12 ani, fetnișă și fetnișăpăr”. 322. „De la 4-12 ani, fetnișă și fetnișăpăr”. 323. „Rar se zice copilă”. 324. „Apoi cum o cheamă”. 325. „Până la 12 ani făt; fete”. 326. „Ori e mare, ori e mică”.	327. „De la 2-10 ani, fetișă”. 328. Și: fetișă; fetișă”. 329. „De la 4-5 ani e fetișă, iar de la 10, 12 ani înainte fătă mare”. 330. „fătă mare, când iese mai întâiu la horă”. 331. Se zice și copilkă; copile, de la 3-10 ani. 332. „Copilă se zice la Poiana Si-	biului”. 333. „De la 15 ani înainte e domnișăpăr”. 334. „Pentru părinți și după măritat”. 335. „Părinții îi zic astfel tot timpul”. 336. „Când o măngăieîm, îi zicem: da că pîlîg copilă!”. 337. „Copilă la cea care e făcută de o fătă mare” (necăsătorită). 338. „Ori e mare, ori e mică”. 339. „De la 15 ani înainte e domnișăpăr”. 340. Se zice a făcut o fătă sau a născut”. 341. „De la 7-12 ani, iar de la 12-16 fetișăpăr”. 342. „De la 13-12 ani; înainte de 3, 4 ani e copil mic”. 343. „fetișăpăr de la 6, 7 ani înain-	te”. 344. „Când e mică e fetișăpăr”. 345. „a dobîndit o fătă” „De la 5-10 ani, [e] copilă”. 346. „De la 4-12 ani e fetișă”. 347. „De la 10-15 ani, fetișă”. 348. „Apoi fătă”. 349. „De la 10 ani înainte, fătă”. 350. „De la 17, 18 ani”. 351. „Până la 3, 4 ani”. 352. „Până la osăm-năjat” „c 18”. 353. „Căt e mică, unî fetișă; fetișă”. 354. „femine; fîmînî” c parte femeiască”. 355. „Când e de câteva luni”

Scara 1:1.530.000

FATĂ „JEUNE FILLE”

[500]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la copilă, înainte de a se mărita? Pluralul l-am întrebat astfel: La două sau la mai multe, cum le spuneți?

În chestionar această întrebare urmând după fecior (v. harta 187). În multe comune am mai pus informatorilor următoarea întrebare: Cum de când, până când îi ziceți așa?

II. s. *fătúță; fătúță [p]*, când e mai mică.

26. Când e feciorul june.

148. Mama îi zice totdeauna *fată mare*.

150. Pe la 16, 17 ani.

249. *fătúță*, când e mai mică.

259. De la 15 ani înainte e *fată fecioră* sau *fată mărășoră*.

259. De la 15-20, când nu se mărită mai curând.

260. Până să se mărită.

269. De la 14 ani, până să mărită.

270. Până să se mărită.

273. s-apucă fecioria.

289. Până se mărită.

324. *fătúță; fătúță [p]*, când e mică de tot.

343. s-apucă fată.

348. Părintele îi zice totdeauna.

pricu *mișeu* (li zic) când e în armată.

351. De la 10-15 ani e *fetișoră*.

378. Când joacă în joc.

387. *copilă*, când e mai tânără.

398. I se zice tot când e mare.

394. *fata mijie* s-o dus la țig.

402. De când se naște. Pe la 12, 14 anie *fetișoră*.

403. De la 7 ani înainte o strigă cu *fa*.

406. Când e fată mare.

418. După măritat (li zic părinți).

424. I se zice aricând.

428. De la 15 până se căsătorește e *fată mare*.

461. După 10, 15 ani e *fată mare*.

506. Ii zic oamenii.

536. De la 10 până la 17, 18 ani e *fetișoră*.

590. [s] *fata mijie; fėti*.

595. De la 10 ani până se mărită e *fătú mare*.

669. Când îmblă la țară.

691. Dacă joacă la horă.

727. Se zice și *fetică; fetițe*.

746. Când merge la horă e *fată mare*.

776. De la 12 până la 13 ani e *fetișoră*.

780. *domnișoră*, când e mai mare, de la 14 până la 15 ani.

831. Pe la 12 ani e *fătúță*.

880. După căsătorie e *fameje* [s] *tânără*.

887. Când e mică, pe la 12, 13 ani, e *fetișoră; fetițe*.

926. Când e mai măricică, e *fetișoră*.

990. Mai des se zice *fătú; fete*.

B. Ar traduce în franceză cu *JEUNE FILLE*.

S. Până se mărită.

A. De la 14 ani până se mărită e *nemărită*.

01. Se zice, pe la 14 ani, și o *fetișoră*.

09. I se zice toată vremea.

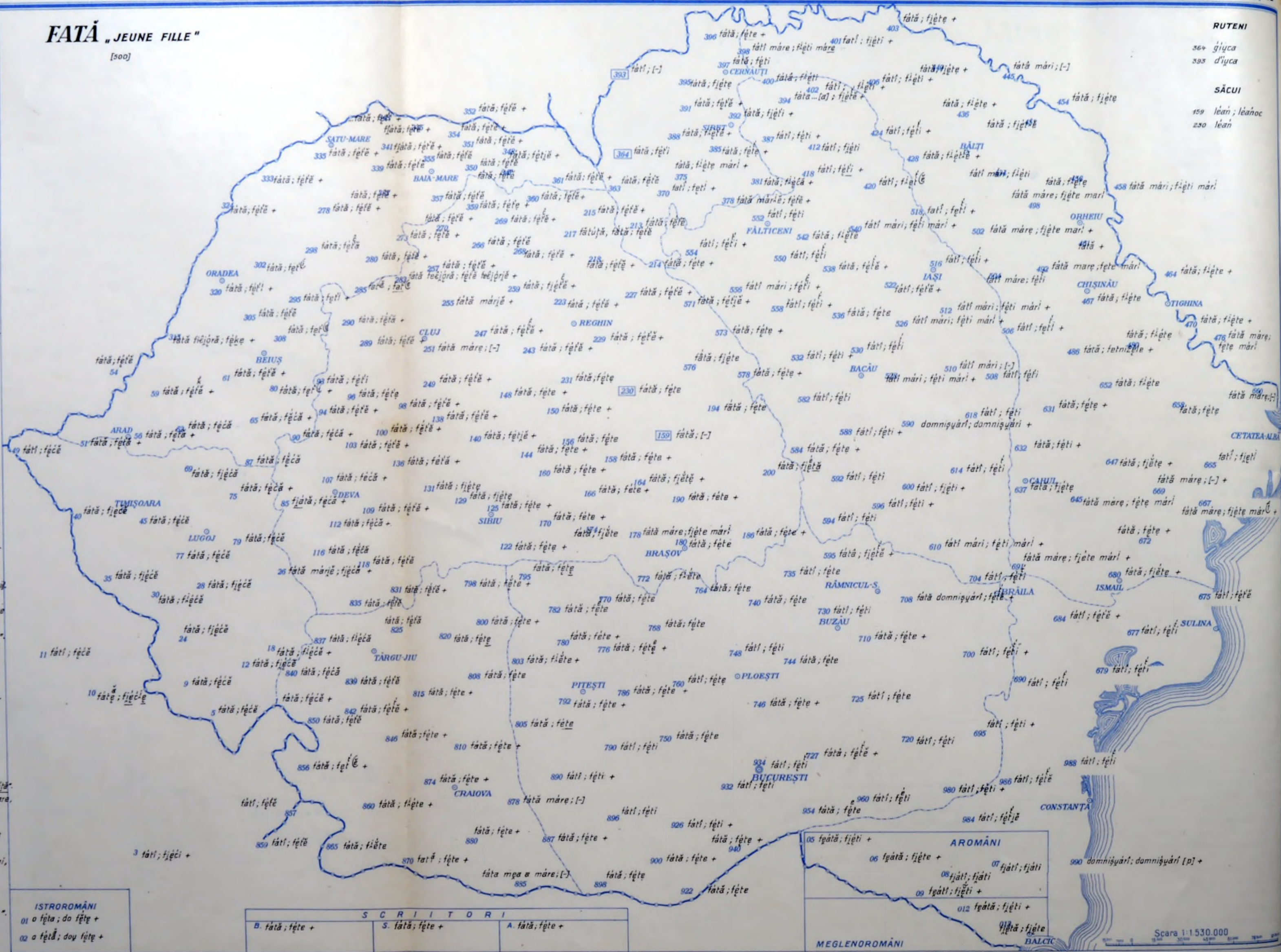
III. Informatorii și informatoarele do fiște [p].

02. Se zice pînă la se meritu și *fetișoră* [p]; *ura fetina*.

După măritat, *atúnca-s jînăje* [p] "femei".

05. I se zice, până este tot fată.

06. I se zice toată vremea cît

ISTROROMÂNII
01 o feta; do fete +
02 o fetă; doj fete +

SCRITORI
B. fată; fete +
S. fată; fete +
A. fată; fete +

AROMÂNII
05 fătă; fieti +
06 fătă; fiete +
07 fătă; fiali
08 fătă; fiali
09 fătă; fieti +
12 fătă; fiete +

de la naștere (61. 69. 280. 808. 012).
până ce se mărită (18. 51. 59. 80. 90.
94. 98. 100. 103. 107. 109. 112. 122. 125.
144. 158. 164. 166. 190. 215. 229. 243. 247.
257. 273. 278. 283. 289. 295. 320. 333.
335. 341. 345. 352. 354. 359. 360. 370.
383. 470. 502. 518. 532. 596. 695. 792.
800. 803. 810. 870. 874. 880. 940. 02), pă-
rinții putându-i zice *FATĂ* totdea-
una (352. 387. 316. 318. 776. 798. 815.
842. 846. 856. 860).

Celelalte răspunsuri se pot
grupa în două categorii: a) cu vâr-
sta nelimitată exact și b) cu
vârsta limitată la anumii ani.
a) Se întrebuințează cuvântul
de la un an înainte (647), de la trei
ani înainte (632), de la patru ani
înainte (672), de la cinci ani înainte
(381. 394), de la cinci, șase înainte
(401. 438), de la șase ani înainte
(484. 700. 900), de la șapte ani înam-
te (844. 610. 884), de la zece ani
înainte (337. 440. 486. 631), de la
doisprezece ani înainte (140. 227.
396. 528. 540. 558. 600. 659. 708. 710.
746), de la treisprezece ani înain-
te (268. 786), de la patrusprezece
ani înainte (1. 56. 136. 160. 522. 554.
990. 01), de la cincisprezece ani
înainte (138. 168. 170. 186. 255. 315. 361.
391. 392. 526. 538. 571. 573. 578. 388.
667. 980), de la șaseşprezece ani
înainte (375. 512), încă până ce se că-
sătorește.
b) De la patru până la zece ani

Cu ajutorul materialului de lim-
bă din această hartă am execu-
zeo până la șaseşprezece ani (+28), lat
următoarele hărți colorate:
274 (SUNETUL \bar{E} în FETE), 275 (SU-
NETUL \bar{I} în FETE) și 276 (SUNETUL
 \bar{E} final în FETE).

Scara 1:1.530.000

FIICĂ-MEA „MA FILLE”

[+98]

I. Întrebare directă, pusă astfel: Ziceți FIE-MEA SAU FIICĂ-MEA ?

Dacă informatorii cunoșteau cu-
vântul, după ce îl notam, îi întrebam:
Când ziceți așa ?

II. S. „arar se zice fiică-mia”

110. „Numai mama zice așa”.

122. Se întrebuințează numai îm-
preună cu pronumele posesiv. Se
zice și hiică-tă.

129. Se întrebuințează „rar”. Când
moare se zice hiicu-nău.

174. „De la trei ani, până la șase”.

177. „De la 12 până la 16 ani”.

200. „I se zice și când e mare și
când e mică”. „La copii se zice hiu
nău”.

251. „De la 4 ani în sus”.

264. fiică zic domni.

340. „I se zice și dacă oă mărită”.

355. „Imi va fi”, adică trebuie oă-mi
fie.

375. „De la 4 ani înainte”.

378. Se întreabă astfel: fi-fi fiică ?
Se răspunde: fiu.

385. „De la 12 până la 16 ani”.

392. „De la 7 ani înainte”.

393. Și: copilă.

397. „Când e mică”.

398. „Până la 15 ani e fiică-gară”.

401. dăuși fiică-ăm.

424. sau fiică-mie.

428. la șică mije oă-și mărită.

436. „fiică se zice uneșori”.

451. „Când e mare”. „Se zice și
fătă mije”.

456. „I se zice oricând și când e
mărită”.

461. „mi-e fiică”; „am fiici”.

464. „Dacă se ceartă cu ea, nu-
zice FATA-MEA, ci fiică mija”.

486. Se zice și șică mije.

502. „Ca să știe a cui este”.

506. „I se zice la doi ani, când
li maj mărită”.

508. „După ce e fată mare și se
mărită”.

510. „De la 16 la 17 ani se zice
feticăni mări”.

518. Sau fiică [p].

522. „I zic părinții, după ce s'a
măritat”.

526. „De la 10 până la 15 ani e
fetiță”.

528. Se zice și fiică-mje.

530. „De la 10 ani înainte se zice
domnișară”.

532. „De la 14 ani până se mărită”.

542. [w]. „șică-mje nu zic astăzi”.

552. „E vorbă veche”.

570. „De la 15 ani până se mărită”.

594. „I zice mama totdeauna”.

596. Se zice și hiică-mia.

614. „Se zice prea puțin”.

632. „Când e fată mare”.

645. „Până se face de 17 ani”.

647. „Când e mărită în alt sat”.

652. am dăuși.

660. am fiică.

691. „Se zice până la măritat”.

704. „De la 10 până la 15 ani”.

708. „hiică se zice în Moldova”.

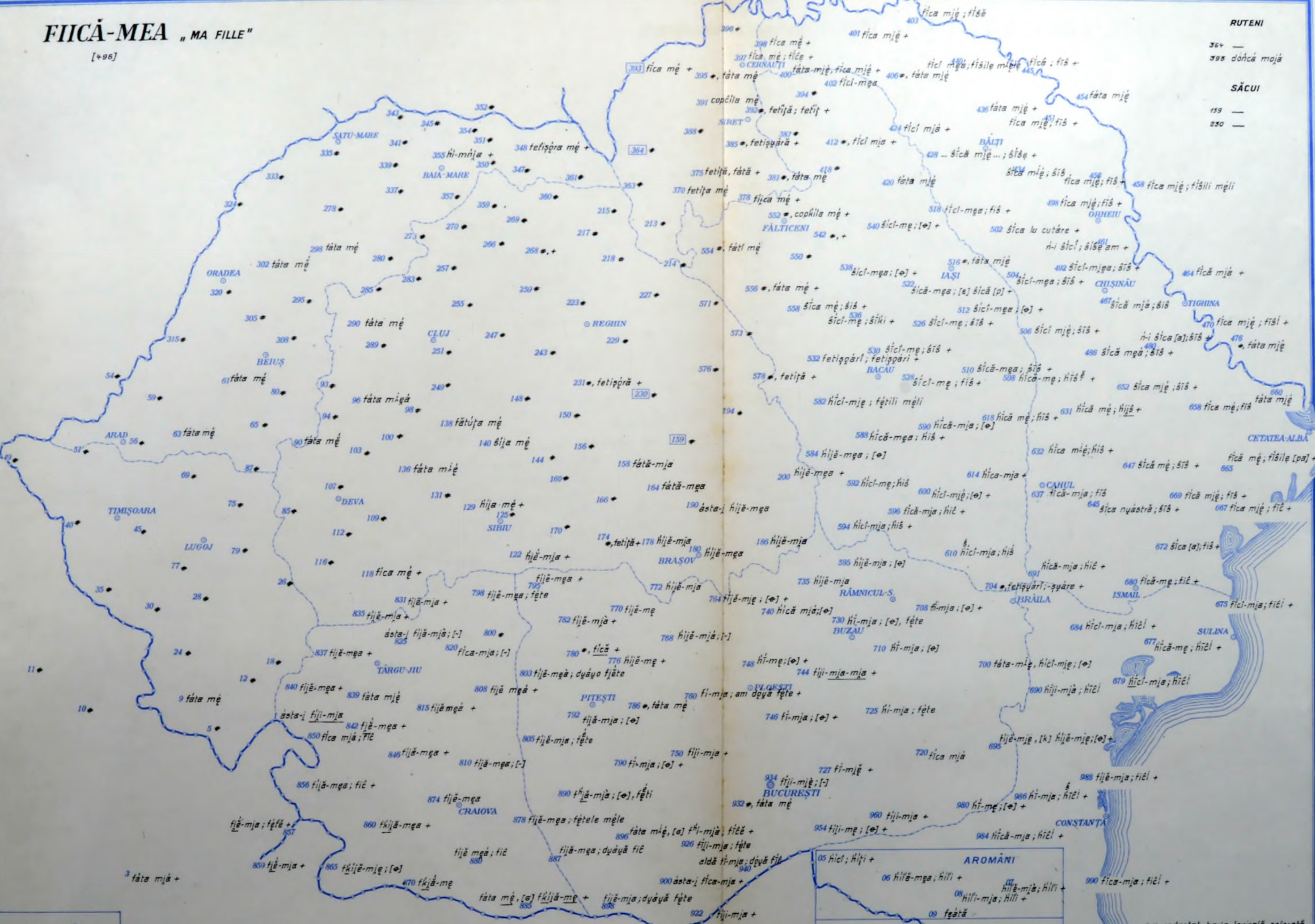
727. „De la 10 ani înainte”.

749. „Nu se zice fiică”.

750. „Se zice înainte vreme, acum
se zice fiică mije”.

764. Se zice și hiică-mije.

780. „Când o mărită zice că e fiică
în avera lui”.

- ISTROSROMÂNI
01 fiia mje
02 a mje fiică, doș fiică +
102. Se zice și fii-miă.
120. Se zice „rar”.
1708. „hiică se zice în Moldova”.
1727. „De la 10 ani înainte”.
1749. „Nu se zice fiică”.
1750. „Se zice înainte vreme, acum
se zice fiică mije”.
1764. Se zice și hiică-mije.
1780. „Când o mărită zice că e fiică
în avera lui”.

202. Se zice și fii-miă.
219. Se zice „rar”.
260. strigă mă pe fiică mje!
261. „Dacă mă întreabă cineva, zic
că am dăuși fete”. „Se zice rar și
fiică”.
281. fiică-mia, fiu mjeu o spusă.
285. „Când a venit acasă, se zice
că a venit fiu meu”.

307. „Zic multe în sat. [Ancheta
am făcut-o cu o femeie].
308. mă duc pi la fiică-mje. „Se
zice și fiică-mje”.
309. „Nu se zice fiică”. Când e
mică, i se zice fiică-tă.
309. mă duc la fiică-mja.
309. Se zice și fiică.
310. „I se zice toată viața”. Se
zice și: fiu; fi [m]; fiică-mje [f].

357. „Se zice în Moldova”. Cunos-
c și formele: fiică-mje, șică-mja.
A. „Nu zic nică”.
362. Se zice pt la dăuși „dăușeci”, ois. Se zice pe la 19, 20 de ani”.
363. Se zice pt la dăuși „dăușeci”, ois. Se zice pe la 19, 20 de ani”.
365. „La băiat, până trăește cu
mine, li zic hiicu; hiic [p].
367. „Am două hiicu mirtate”.

369. Se zice până la moarte”.
370. ois. iică-mje va singură „fiică-mea
era singură”.
372. Pluralul nu l-am întrebat în toate
comunale. Când l-am întrebat, for-
mele date de informatori sânt de-
osebit de importante din punct de
vedere psihologic.
373. Când informatorii nău cunosc

374. Se zice până la moarte”.
375. ois. iică-mje va singură „fiică-mea
era singură”.
377. Pluralul nu l-am întrebat în toate
comunale. Când l-am întrebat, for-
mele date de informatori sânt de-
osebit de importante din punct de
vedere psihologic.
378. Când informatorii nău cunosc

S C R I T O R I		
B. fiică; fice +	S. fată-mje +	A. fată-mje +

AROMÂNI	
05 fiică; fiică +	06 fiică-mje; hiică +
07 fiică-mje; hiică +	08 fiică-mje; hiică +
09 fiică +	012 iică-mje... +
013 iică; iică +	

MEGLENOROMÂNI	
012 iică-mje... +	013 iică; iică +

ISTROSROMÂNI	
01 fiia mje	02 a mje fiică, doș fiică +

- RUTENI
364 —
393 dohca mje
- SĂCUI
159 —
230 —

am redactat harta lexicală colorată
277 (FIICĂ-MEA).
Scara 1:1530.000

818. 669. 677. 684. 727. 74+7+6.7+8. 760.
776. 790. 835. 842. 846. 857. 856. 922. 980.
984. 998. 999. 05). chiar când vorbesc
cu altcineva despre fete lor (400.
401. 445. 451. 461. 480. 492. 502. 540. 667.
780. 831. 840. 850. 885. 06) și chiar când
ea este măritată (4+2. 470. 498. 508.
520. 530. 536. 539. 556. 558. 598. 598. 600.

După materialul acestei hărți

FEMEIA CEA MAI MICĂ „LA FEMME LA PLUS PETITE”

[24+]

I. *Întrebare directă, pusă astfel: Cum zici, pe limba d-tale, așa cum îți vine mai bine, vorbele acestea: FEMEIA CEA MAI MICĂ?*

- II. *Și: ce mai mică.*
- 358. „I se zice băbă imediat ce s'a măritat și are copii”.
 - 727. Se zice și a mai mărunți.
 - 740. Se zice și mică.
 - 746. Se zice și aia mai mică.
 - 795. „mic se zice la copii”.
 - 815. Se zice și nevasta a mică.
 - 825. [k] ha mai mică.
 - 846. „Se întrebunțează mai mult vorba mic decât scundă”.
 - 877. „Se zice și: femeia asta ieste scundă” sau a mai pitică.
 - 890. m-am întâlnit cu mujerjia a mai mică, noi nu zicem fomejia.
 - 894. Se zice și aia.
 - 894. [e] femej-ă mică.
 - or. „In Valdarsa se zice te. Dacă zicem fămēja cea mai mică, înțelegem FAMILIE”.

III. Pentru a cunoaște răspândirea cuvântului FEMIE și a celorlalte sinonime (MUIERE, BORSAȘ, etc.), am reprodus toate răspunsurile primite la această întrebare directă.

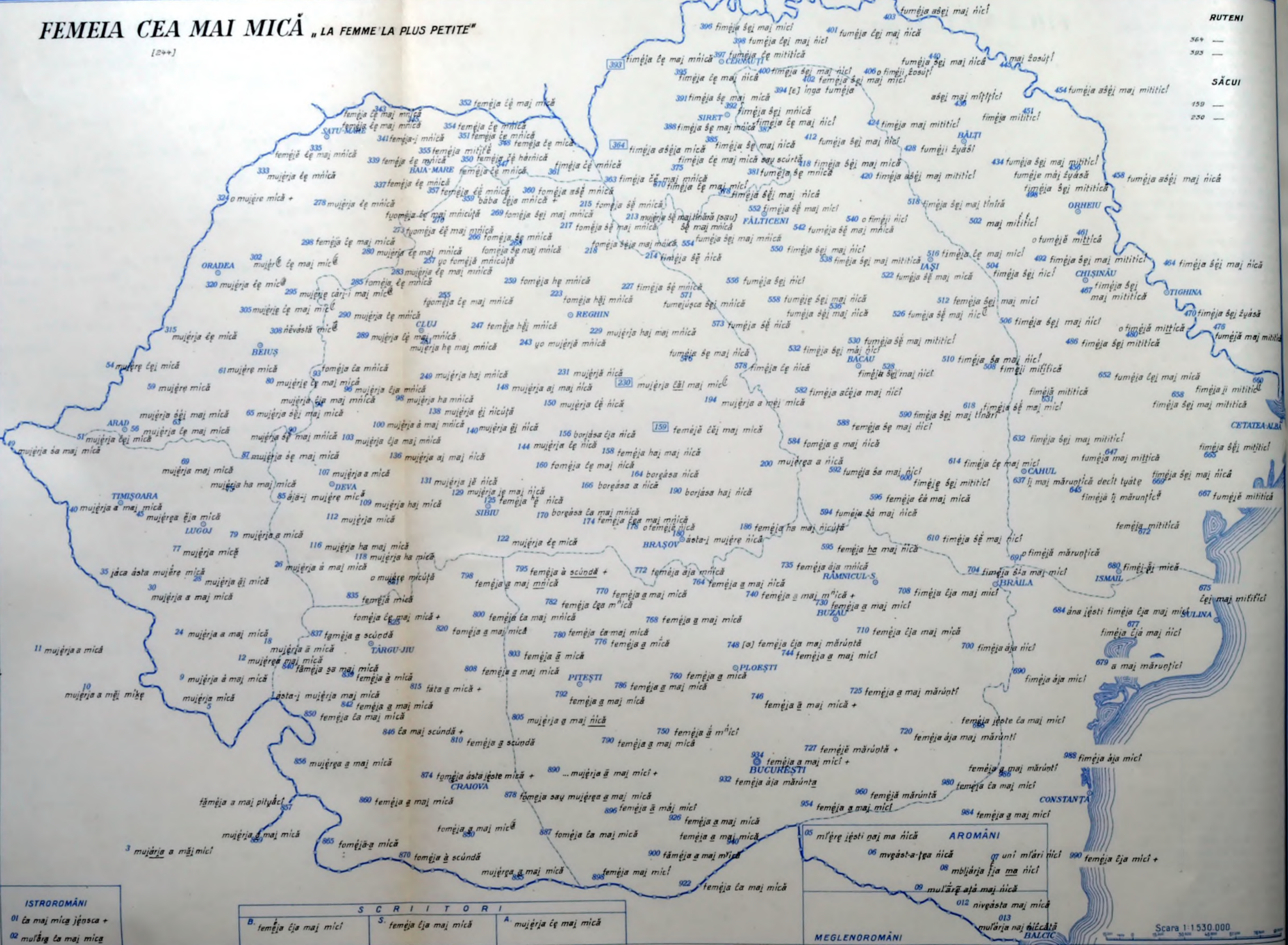
Fiind vorba de o traducere a unei forme literare, răspunsurile informatorilor oferă cercetătorului importante constatări lingvistice.

În ce privește valoarea semantică a cuvântului MIC (MICĂ) a-tragem atenția cercetătorului asupra hărții nr. (OM MIC) din volumul I din ALR. I. Notele de acolo arată de ce se zice SCUND, MĂRUNT, etc. în loc de MIC (MICĂ).

Această hartă și altele asemănătoare demonstrează în ce măsură s-au lăsat influența informatorii miei de chestiunile directe.

Expansiunea cuvintelor MICĂ, MĂRUNTĂ, SCUNDĂ, etc. poate fi comparată cu folos cu harta colorată nr. 61 din volumul I al Atlasului colorat. Pe baza acestui material am redactat hărțile colorate 279 (FEMEIE), 279 (SUNETUL E ÎN FEMEIE) și 280 (CEA ÎN FEMEIA CEA MAI MICĂ).

Întreg materialul de limbă din singular se poate confrunta cu cel din plural, reprodus în harta următoare (195).

ISTROROMÂNII
01 ca mai mică jensca +
02 mulțig ca mai mică

S C R I I T O R I		
B. femeia aia mai mică	S. femeia aia mai mică	A. mujerjia ce mai mică

MEGLENOROMÂNII
05 mlțeg ieste naj ma nica
06 mvğast-a-jea nica
07 uni mlari nica
08 mbljaria fja ma nica
09 mulțig aia mai mică
012 nivașta mai mică
013 mulțig aia nica
090 femeia aia mică

Scara 1:1.530.000

FEMEILE CELE MAI MICI „LES FEMMES LES PLUS PETITES”

[2++*]

RUTENI

364 —

393 —

SĂCUI

159 —

250 —

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum zici, pe limba d-tale, așa cum
fîi vine mai bine, vorbele acestea
FEMEILE CELE MAI MICI ?

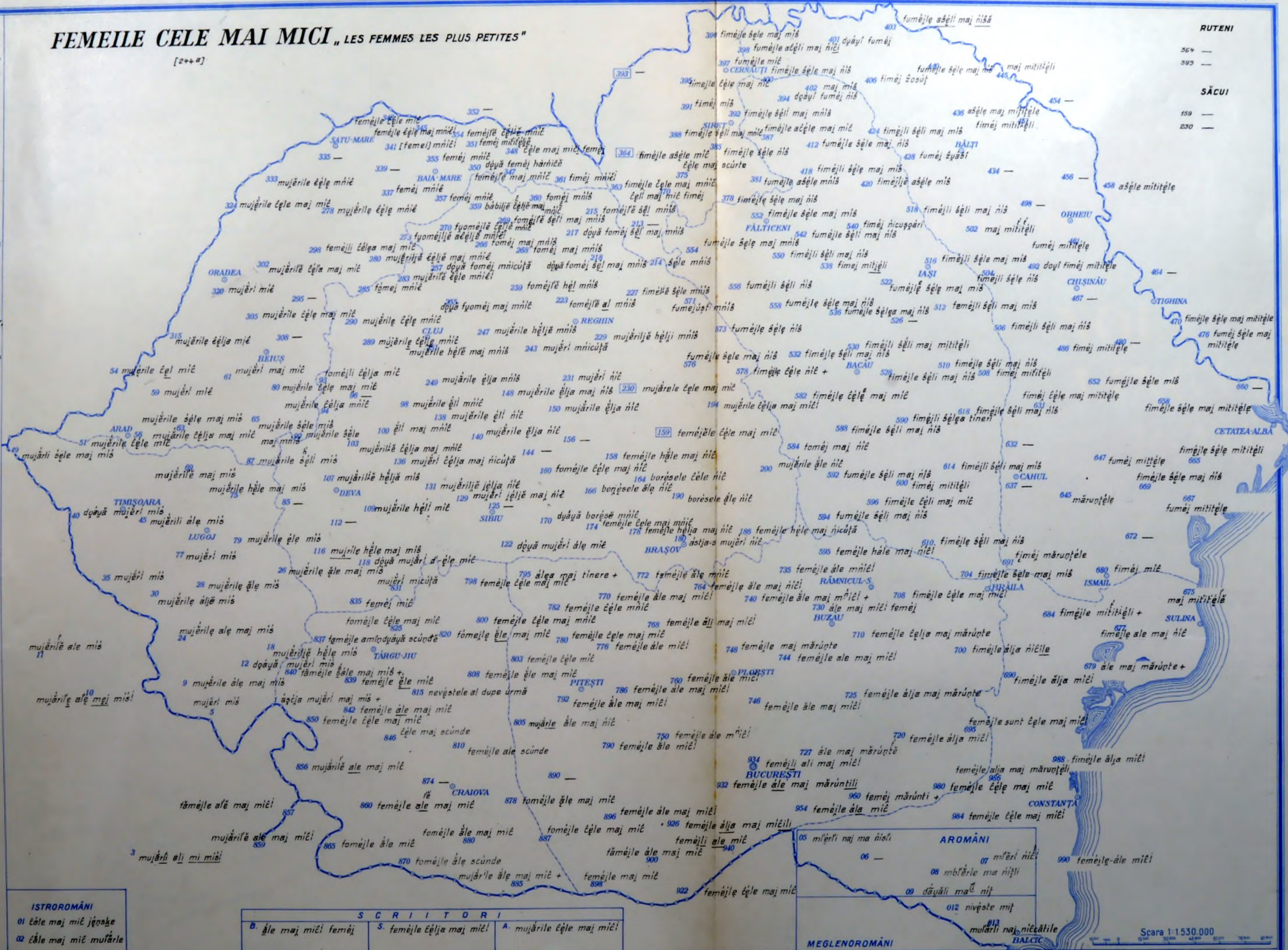
Această întrebare n'am pus-o
în toate comunele cercetate.
II. 1. Se zice și ăli după mujeri
mai miș.

- 578. Se zice și miș.
- 679. Se zice și mărunteli.
- 684. Și: cele mai mititeli.
- 740. Se zice și ăli.
- 795. Se zice și mniș.
- 840. Se zice și șele.
- 885. Se zice și mărunte.
- 960. Se zice și mărunteli.

III. Materialul de limbă din această
hartă reprezintă forma din plural
a propoz. FEMEILE CELE MAI MICI, repro-
dusă în întregime în harta 194.
În chestionar amândouă între-
bările au fost trecute la numărul
2++*. Pentru a le distinge mai ușor,
forme din plural i-am pus acum
numărul 2++*.

Observațiile pe care le-am făcut
la harta 194 se pot aplica și ace-
stui material.

Cu ajutorul acestui material am
redactat harta colorată 281 (CELE
ÎN FEMEILE CELE MAI MICI).

ISTROROMĂNI
01 țale mai miș jenoșe
02 țale mai miș muțarile

S C R I I T O R I		
B. țale mai miș femei	S. femeile țelja mai miș!	A. muțarile țele mai miș!

AROMĂNI
05 mișeri naj ma nișoi
06 —
07 mișeri nișoi
08 mișerile ma nișoi
09 dăuăli maș niș
012 nișeste miș
013 muțarile naj nișcățile
BĂLCI

Scara 1:1530.000

BABĂ „VIEILLE FEMME”

[50+]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La o femeie bătrână, cum îi ziceți? Pluralul l-am întrebat astfel: La două sau la mai multe, cum le spuneți?

II. 10. Se strigă măico!

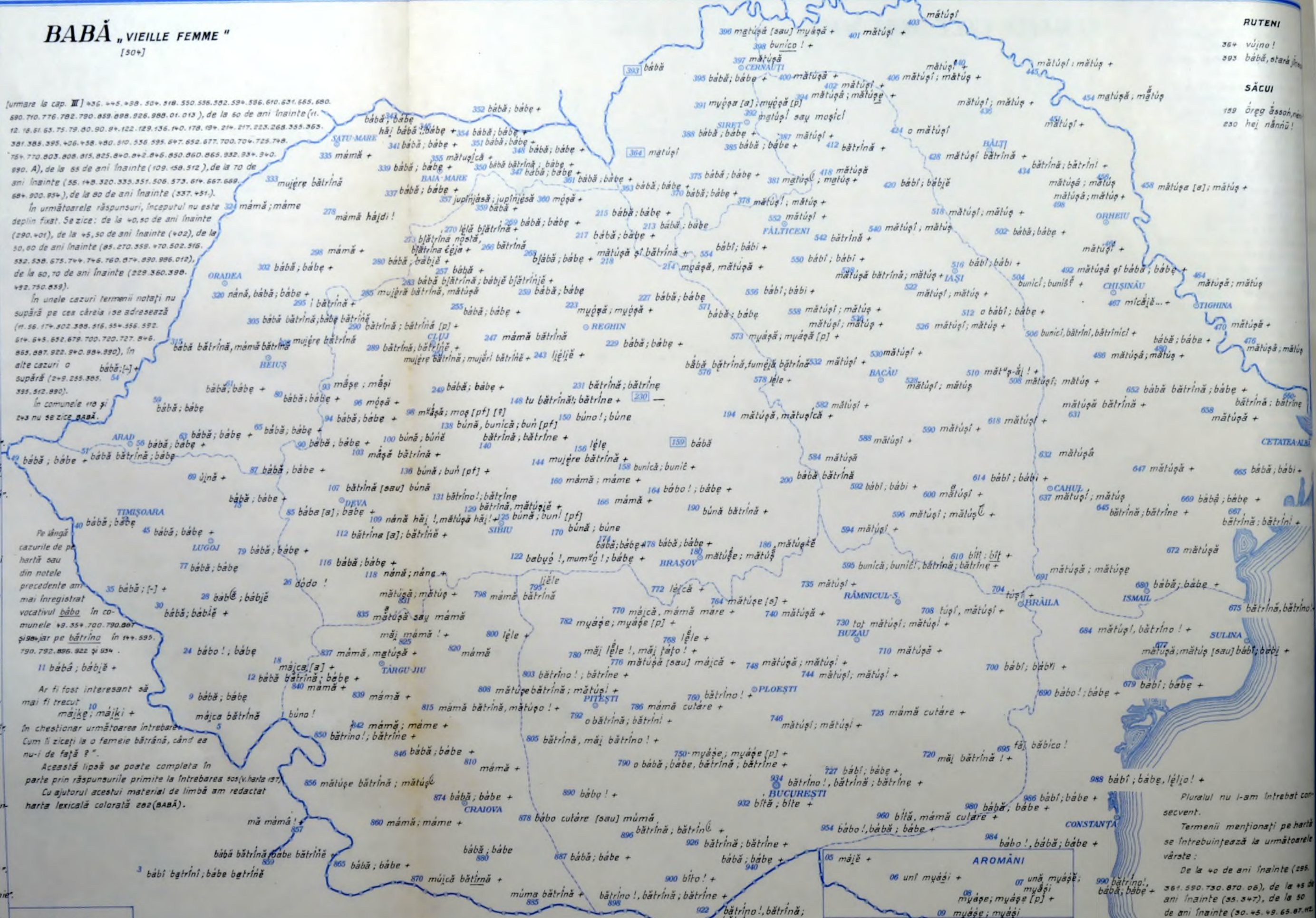
- 10. „Între 50 și 60 de ani se zice măico”. „Gloțile ”copiii” zic dăina”. „Până la 50 de ani se zice dăină”.
11. „Li zici așa, dacă nu-ți știi numele; altfel, îi grăjești numele”.
12. „Până la 60 de ani, apoi e baba”.
13. „Când e de față”. „Când nu e prezentă, i se zice bătrână”.
14. „Când e de 70 de ani”.
15. „Li zic la care e mai mare ca mine”. [Am făcut ancheta cu o femeie].
16. „Chiar dacă e străină”.
17. „Când vorbești cu ea, îi zici mătușă”.
18. „Nu se ține seamă dacă e rudă sau nu”.
19. „N-are de ce să se supere, dacă-i așa”.
20. „Se zice numai lijele, oricât ar fi de bătrână”.
21. „Când vorbești cu ea, zici: unde-ai tuș bătrână?”.
22. „Se supără dacă-i zici baba”.
23. „Dacă-i zici pe nume, nu se supără”.
24. „Le e ciudă când zici baba/bătrână, mujerie/bătrână, mujerie/bătrână”.
25. „Baba vine cam în batjocură”.
26. „Copiii zic baba”. „Altfel se zice lele”.
27. „E bătrână”. Se strigă la dumijătă bătrână.
28. „Când e tare bătrână”. „Celei mai tinere, năna”.
29. „Când e tare bătrână”.
30. „Vine în batjocură, căci altfel îi zici jupinișă”.
31. „I se zice baba și la femeie care e tânără, dar a făcut mulți copii”.
32. „Se cam supără, dar ce să-i faci”.
33. „Alta se supără, alta nu”.
34. „măcar că nu-i num”. „Când nu e de față, i se zice baba”.
35. „Când e mai tânără, e njavăstră”.
36. „Când vorbești, zici: că făcăli, bunico?”.
37. „Pe la 50, 60 de ani se zice mătușă”.
38. „yo kîn, yo strîc” o chiemi, o strigi”. „Când vorbești despre două, zici baba/băb; babei”.
39. „babi, când nu e de față”.
40. „mătuși hai!”.
41. „Se adresează cu mătuși”.
42. „Când nu-i cunoști numele”.
43. „cum ar și di bătrână”.
44. „Se zice țară să-ți fie rudenie”.
45. „micăjă ia vină cude!”.
46. „De la 50, 60 de ani înainte”.
47. „De la 30 până la 50 de ani e mătuși”.
48. „babi hai! nu se poate zice când e de față”.
49. „Se adresează cu mătuși”.
50. „La una mai tânără i se zice lele, iar la alta și mai bătrână”.
51. „Pe din dos se zice baba!”.
52. „De la 50 de ani înainte, când nu e de față, i se zice babi/babi”.
53. „Bătrînă se zice la mama mamei sau a tatălui”.
54. „baba, când vorbești despre ea”.
55. „Când se vorbește despre ea, se zice: bătrînă az-dî ișea” aceas-ța de aici, baba; babe”.
56. „Se adresează cu mătuși”.
57. „babi, când nu e de față”.
58. „babi, când vorbești cu altul”.
59. „I se zice de la 20 de ani până moare”.
60. „babi, când nu e de față”.
61. „m-am babeiț am îmbătrânit”.
62. „hirci, bătrîn, când nu e prezentă”.
63. „babi, babi, când nu e de față”.
64. „Așfel i se adresează”.
65. „Dacă-i zicem mai curând de 70 de ani, se supără”.
66. „Unchișorul o strigă baba!”.
67. „Chiar dacă nu e rudă”.
68. „baba; babe, când nu e de față”.
69. „Chiar dacă nu-ți este mamă”.
70. „La una mai bătrână i se zice zice mamă, fie cine ar fi”.
71. „Pe la 40 de ani, i se zice lele”.
72. „I se adresează ”mai des” cu mătușă”.
73. „Fie că e rudă, fie că nu, trebuie să-i zici așa, dacă nu știi”.
74. „baba se zice în batjocură”.
75. „I se zice la o femeie care ia

- [urmarea la cap. III]
690. 710. 776. 782. 790. 859. 898. 926. 988. 01. 013. de la 50 de ani înainte (11. 12. 18. 61. 63. 75. 79. 80. 80. 84. 122. 129. 136. 140. 178. 194. 214. 217. 223. 228. 259. 263. 301. 305. 395. 406. 458. 480. 510. 535. 595. 647. 652. 677. 700. 704. 725. 748. 754. 770. 803. 808. 815. 825. 840. 842. 846. 850. 860. 865. 932. 934. 940. 890. A), de la 55 de ani înainte (109. 158. 512), de la 70 de ani înainte (35. 148. 320. 339. 351. 506. 573. 614. 667. 689. 694. 900. 934), de la 80 de ani înainte (337. 431).
În următoarele răspunsuri, începutul nu este deplin fixat. Se zice: de la 40, 50 de ani înainte (290. 401), de la 45, 50 de ani înainte (402), de la 50, 60 de ani înainte (85. 270. 359. 470. 502. 516. 532. 538. 675. 744. 746. 760. 874. 890. 898. 912), de la 60, 70 de ani înainte (229. 360. 398. 442. 750. 859).
În unele cazuri termenii notați nu supără pe cea cărora i se adresează (11. 16. 17. 302. 398. 516. 554. 592. 614. 645. 652. 679. 700. 720. 727. 846. 865. 887. 922. 940. 984. 990), în alte cazuri o babă; [-]. supără (2+9. 225. 305. 54. 335. 512. 890).
În comuna nr 110 și 2+3 nu se zice baba.
Pe lângă cazurile de pe hartă sau din notele precedente am mai înregistrat vocativul baba în comunele 49. 354. 700. 790. 807. 819. 847. 859. 892. 922 și 934.
Ar fi fost interesant să mai fi trecut măie; măiki + măieca bătrînă în chestionar următoarea întrebare: Cum îi ziceți la o femeie bătrână, când ea nu-i de față?
Această lipsă se poate completa în parte prin răspunsurile primite la întrebarea 505 (v. harta 137. Cu ajutorul acestui material de limbă am redactat harta lexicală colorată 202 (BABA)).

ISTROROMÂNI
01 o jînca belăra +
02 cêsta jâ betira jîocca

SCRITORI
B baba; babe, mătușă + S bătrînă + A baba; babe +

MEGLENOROMÂNI
05 măie +
06 unî myăși +
07 ună myășe; myăși
08 myășe; myășe [p] +
09 myășe; myăși
1012 babă myășe +
1013 mulăre myășe, mulări myășe și babă; babe +

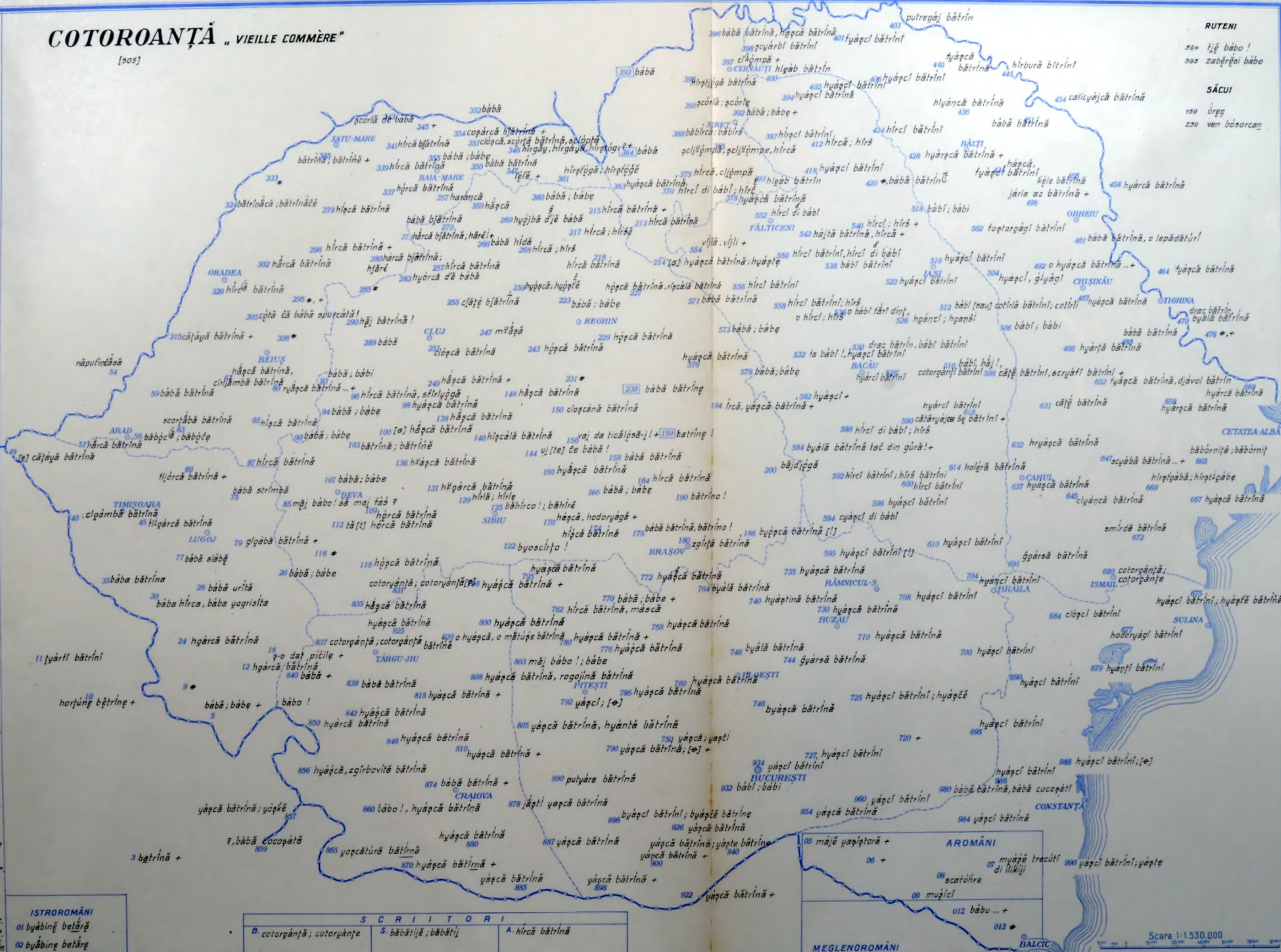
- 512. „Când se vorbește despre ea, se zice: bătrînă az-dî ișea”.
513. „m-am babeiț am îmbătrânit”.
514. „hirci, bătrîn, când nu e prezentă”.
515. „babi, babi, când nu e de față”.
516. „Așfel i se adresează”.
517. „Dacă-i zicem mai curând de 70 de ani, se supără”.
518. „Unchișorul o strigă baba!”.
519. „Chiar dacă nu e rudă”.
520. „baba; babe, când nu e de față”.
521. „Chiar dacă nu-ți este mamă”.
522. „La una mai bătrână i se zice zice mamă, fie cine ar fi”.
523. „Pe la 40 de ani, i se zice lele”.
524. „I se adresează ”mai des” cu mătușă”.
525. „Fie că e rudă, fie că nu, trebuie să-i zici așa, dacă nu știi”.
526. „baba se zice în batjocură”.
527. „I se zice la o femeie care ia
528. Se adresează astfel: mă mamă, vino ncy!
529. Și: baba bătrînă, mumulică, bîț.
530. baba cutare, dacă nu jî lingă ascultă mamă [sau] mătușă! mine.
531. „Înainte de 60 de ani, i se
532. „Ujînă, până la 60 de ani”.
533. „mătușă i se zice la o strînă” zice mamă cutare, dădă cutare, după etetga fecolului”.
534. „Chiar strâină să fie”.
535. Se adresează cu bunici, sau, dacă e mai tânără, cu tușică, deși nu e rudă.
536. Când și-a pierdut farmecele tinereții”.
537. „De la 60 înainte, iar baba de la 70 înainte”.
538. Chiar dacă nu e rudă”.
539. De la 40 de ani înainte (295. 361. 550. 730. 870. 06), de la 45 de ani înainte (35. 547), de la 50 de ani înainte (30. 45. 49. 65. 87. 116. 160. 164. 190. 215. 218. 269. 280. 283. 289. 339. 344. 345. 352. 394. 396. 434).

Scara 1:1530.000

COTOROANȚĂ „VIEILLE COMMÈRE”

[905]

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți în batjocură la o femeie bătrână, urtă și rea? Pluralul l-am întrebat astfel: La două sau la mai multe, cum le spuneți?
- II. a. *nă rîdēm dî ja cã jã bātrînă.*
b. *că merz cucușatã, adică susșă de spate.*
- 10. „Se supără”. „Babă nu se zice”.
- 11. Informatorul completează:
„nu-i mai bună”.
- 12. Omului i se zice *florcău bătrîn.*
- 13. Și: *strîmbă dă babă!*
- 14. *hyăscă bătrînă și să și fi năl-coși* “să știe îngâmfa”.
- 15. Și: *vaj da prăpădită-i!*
- 16. „Li zici cum vrei”.
- 17. Se zice și *sîngură bătrînă.*
- 18. „Dacă e bună de gură” „Se zice și hăscală”.
- 19. Se zice *cîp să sfădăsc la Holăltă.*
- 20. Se zice și *bjăbjiție, hircă.*
- 21. „Nu se batjocuresc în comună”.
- 22. „Se zice când se sfădăsc”.
- 23. i se zice *celeia căni dūce rău cu iliggiu ‘copiii’.*
- 24. „Nu se supără”.
- 25. „sîmț sânt”, dar li se zice numai cum le e poreclă, adică numele de batjocură.
- 26. „Vine în batjocură”.
- 27. *uj ijtăt de cîn t-o trās čēla și čēla.*
- 28. *yo babă sfîrșit dă bătrînă.*
- 29. „În batjocură se zice *baboi*”.
- 30. Și: *starjuncă bătrînă.*
- 31. Moșului i se zice *giuj bătrîn.*
- 32. „Nare poreclă”.
- 33. *š-ar š-i sî maj nkēdišē lūmga* “ar știi această?”.
- 34. „Când te cerți”.
- 35. Sau *hyăscă dî bābi.*
- 36. [w] *hyăscă.*
- 37. „De la 60 de ani înainte, cum vrăj”.
- 38. Și: *porjāvīl bātrîn!* [și] *cîti și maj mūlți.*
- 39. „Când te cerți cu ea”.
- 40. *say cotorjānfi.*
- 41. *scybā bătrînă sã jășt lū.*
- 42. *a mbātrîn dă lotj bātrînă āsta.*
- 43. „Când li zici mātūpe, se supără”.
- 44. Și: [s] *bābă*, de la 60, 70 de ani înainte”.
- 45. „Când zici *bābūto!* se supără câte una”.
- 46. „Se zice câteodată”.
- 47. „Unei femei bătrâne i se zice *māmă*”.
- 48. „Se zice când te necăjești”.
- 49. „De la 60 de ani înainte nu se supără”.
- 50. Și: o *florșyājă de babă bātrînă*!
- 51. „Nu se prea zice nici cum”.
- 52. „Se zice când te cerți”.
- 53. „Zic femeile unele altora”.
- 54. „Se zice când te cerți cu ea”.
- 55. nu sî *nirjijęti* “nu se supără”.
- 56. *atjēj ūnī mūșj și zburli pjin ŝ-n-ārdęm dî jă, ny-ādukl jivā* “întîlnii o bătrînă și vorbii puțin și ne băteam joc de ea. [eș] nu bānui de loc”.
- 57. *bābu dî je jăș bŭnă și tu jăș bŭnă dî cāșpānjă* “bătrînă, de ce ești bună și tu ești bună de măce-lărie”.
- 58. Am reproduc tot materialul de limbă cules.

RUTENI
30+ *tjē bābo!*
30+ *zabēręși bābo*

SĂCUI
199 *ōrgg*
230 *ven bāsorcan*

ISTROROMÂNII
01 *byābinjē betārjē*
02 *byābinjē betārjē*

S C R I I T O R I

B. cotorjānfi; cotorjānfe	S. bābātijē; bābātijē	A. hircă bătrînă

MEGLENOROMÂNII
05 *mājē yāșjtorā +*
06 +
07 *mūșjē tracūti dî llikijj*
08 *scatōhre*
09 *mūșjci*
012 *bābu ... +*
013 +

Pluralul nu l-am întrebat în toate comunele cercetate. Această hartă se poate compara cu folio cu harta 109 (moștele), remarcându-se, în amândouă cazurile, felul cum se respectă sau se ironizează bătrânețea. Flora lexicală bogată, determinată de spiritul ironic, nu per-

Scara 1:1.530.000

MĂI! „HÉ! (EN PARLANT À UN HOMME)“

[3+6]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum strigi (chemi) pe un bărbat, când vrei să vorbești cu el?

II. 3. Și: pi nûmi.

63. bāsă! „baciule“.

69. kizulă! „tizule“. Când e mai bătrân, se zice: măi ujo!

85. Informatorul declară că acule! are înțelesul de „dumniata“.

251. Se zice și: măi omulă!

255. Când sânt mai mulți, se zice: vinî! pçôjje mjă!

259. hăida! pçôjje mjă!, când sânt mai mulți.

269. Când sânt mai mulți, se zice: mjă, hăida! p-ai!

270. Se zice și: tu ijuănă! Întrbu- injează și pe hăi!, dacă mai bî- trinăscă uâmini. Mamei i se zice: [w] hăi mamă!

273. Se zice bādă „când e mai bătrân“; iar mjă fjuorje!, dacă e mai tânăr.

280. mjă! [p].

283. Se zice și: mjă pruncu!.

Când sânt mai mulți se zice: mjă!, hăida! pçôjje cu ijuă!

289. Pluralul e măi.

302. Ind-aj fo mă? „unde ai fost mă“.

343. Se zice și: măi todă! „Toaderă“.

347. pe! „Petre“ sau măi djo!

„Gheorghe“.

348. iju! „Ioane“ sau: măi al!

„Alexe“, măi vas! „Vasile“, măi yomule! „Dacă e mai bătrân, se zice: hăi uju!“ „unchiașule“.

351. iju! „Ioane“.

352. iju! „Ioane“.

355. Și: hăida măi!

361. djo! „Gheorghe“.

394. „Când e mai mare decât mine“.

„Când e deodată cu mine, se zice: măi!“; când e mai bătrân, mōgule!“.

399. Se zice: și tu și mă.

397. Și: bre omule!, auz?

400. „Dacă e mai mare“. Când e mai mic, se zice: bre yomule!

401. bre yomule!, ja-n vină nçyă!

402. „Când e mai tânăr“. Când e bătrân, se zice mōgule!, iar dacă e mai tânăr, bādji!“.

403. „Dacă e mai mare“. Se mai zice și: mōșl-aj! „mōșle hăi“.

„Când e mai mic, se zice: mjă!“.

406. „Dacă e de aceeași vârstă“.

„Când e mai bătrân, i se zice: mōguli!, bādă-j!“.

418. „Dacă e mai bătrân, se zice: mōgule!“.

„Dacă e mai tânăr, se zice: vère! ori cumătre!, iar celui mai tânăr, pe nûmă!“.

421. Și: măi ijuănă! „Când e mai mare, i se zice mōș sau bādică“.

440. Și: [w] mjă yomule!

451. „Dacă e mai mare, i se zice bādă-j!“.

458. „Când e mai tânăr“. Celui mai bătrân i se zice mōguli!“.

476. Se zice și: măi tu!

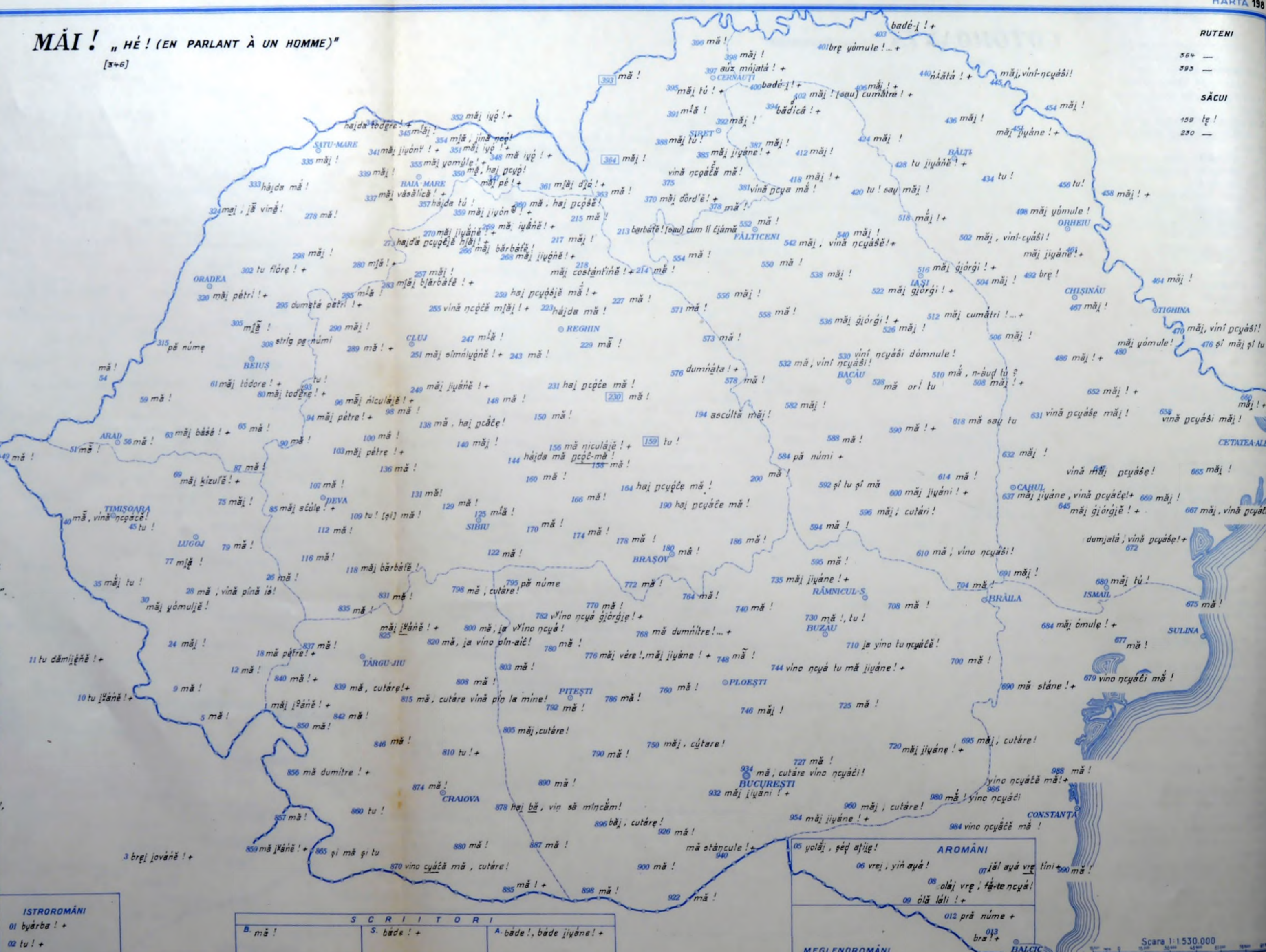
486. Se zice „tu, dacă sânt de o seamă“. Când e mai mare, se zice bādă-j!, iar când e și mai mare, mōgule!“.

508. Și: hăida mjă!

518. „Dacă nu-l cunoaș, îi zic: mjă cumătri!, ja vini nçyă!“.

519. „Dacă e mai bătrân, i se zice bādji!, iar când e și mai bătrân, mōgule!“.

542. „Când e mai mare, i se zice bādă-j!“.

ISTROROMÂNII
01 bårba! +
02 tu! +

Table with 3 columns: B. mă!, S. bādă!, A. bādă!, bādă ijuănă! +

AROMÂNII
05 voiăj!, şed ajije!
06 vrej!, yin ayă!
07 jăi ayă vre tini!
08 olăj vre!, te nçyă!
09 olă lăli!
012 pră nûme +
013 bra! +

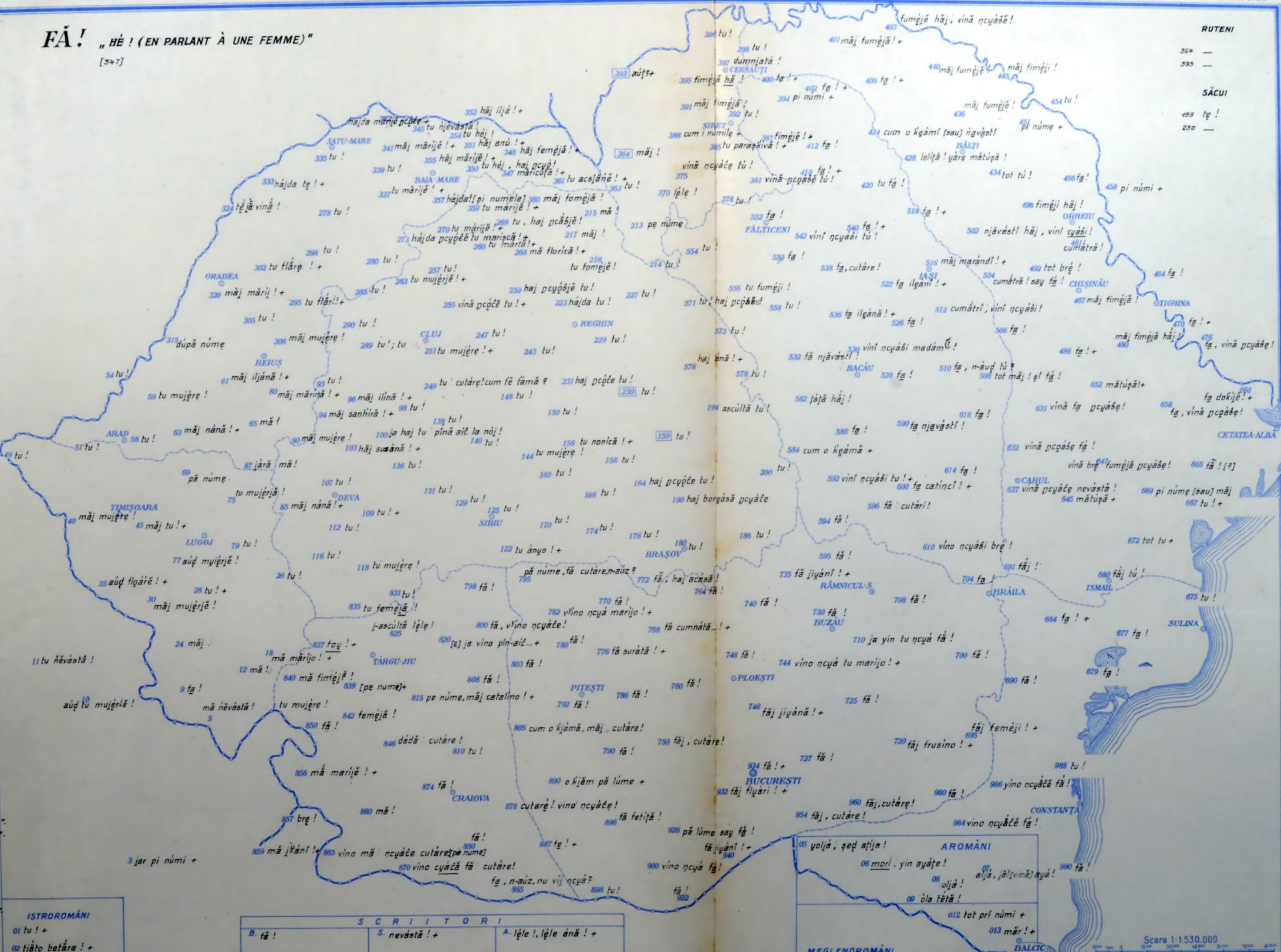
MEGLENOROMÂNII

576. „Nu se zice nici mă, nici tu“.
577. Nu se zice „tu, că e urît“.
578. Îl strigă pã jume.
579. Și: mjă cutăre!
580. „Dacă îl chemi“.
581. „Se fine seamă de vârstă“.
582. Și: mă cutăre, vino nçyă!
583. nçene sau un hujule i se zice mjă flăcău!, bājete!
584. „Este titlu de respect pentru un bărbat“. Când e tânăr, i se zice tu, iar dacă e bătrân, voj!
585. Și pã nûme. Înainte vreme
02. betăr om bårba-l clemyâm.
03. Pe jăi îl traduce informatorul cu „vină“.
04. „Când e mai mare, i se zice lăli!“
05. „Dacă e mai mare, i se zice prindeu nûme de persoană“.
06. Răspunsuri cu nume de persoană am înregistrat în următoarele comune: 1. 3. 10. 11. 18. 61. 60. 94. 96. 103. 156. 218. 249. 251. 268. 269. 270. 299. 302. 320. 337. 341. 343. 347. 348. 351. 352. 359. 361. 370. 385. 428. 451. 461. 516. 522. 536. 600. 637. 645. 690. 720. 735. 744. 760. 776. 782. 825. 836. 859. 932. 940. 954 și A.
07. rarii celor cu care nu sânt rude. Gruparea acestor termeni într'un capitol separat am crezut-o necesară și utilă, pentru bogăția și interesul lingvistic pe care-l oferă acest material.
08. După materialul de limbă al acestei hărți am redactat harta colorată 203.
Scara 1:1.530.000

FĂ! „HÉ! (EN PARLANT À UNE FEMME)“

[347]

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum strigi (chemi) pe o femeie, când
vrei să vorbești cu ea?
- II. 1. Și: tu! brig. muțări! vino până
la mină!
26. „Înainte fi spui numele și apoi
zici: vină pin-ai-a tu!”
45. „Șă în nătura năstră, adică
șă e obiceiul să se spună.”
55. nână are același înțeles ca
și lele.
85. „Dacă e mai bătrână”.
109. „Nu se zice MĂ”.
251. Sau: tu iljănă!
255. viniț pccă tu! [P].
270. „Se zice și: măi mărije!”.
285. „Se zice și: hăida lăle pccăe!”
302. și: hej! „Ind-aj fost hej!”
„unde...”
333. „Dacă e mai bătrână”.
345. „Când e mai bătrână se zice dumnjată”.
343. Se zice și: hăida pccăe măi
mari! „Marie”.
347. Și: tu mărije! „Mănuțuț” hăj
ncă! Se zice și hăida pccăe!
348. „Când sănt de aceeași vârstă”.
- „Dacă e mai bătrână, se zice hăj
mătuș!” „mătușă”.
351. anu! „Anuț”. Se zice și hăj
mări! „Marie”.
352. iljă! „Ileană”.
355. Și: tu femjje!
367. „Nu se zice MĂ”.
388. parăscă „Paraschivă” hă!
„O seamă zic ascultă!”
394. „Când sănt de aceeași vârstă”
„Când e mai mare, se zice lăle, iar
când e mai bătrână, mătușă”.
400. „Când e mai mică”. „Când e
mai mare, se zice lăle”.
401. Și: vină ncyăcă măi!
402. „Se zice la fete”. Se mai zice:
„mătuș”, la una bătrână; lăle!, la
una mai tânără; iar njăvâst!
406. „Când e mai mică”. „La o bă-
trână, se zice mătuș”, iar la una mai
mare, lăle! sau mătuș”.
410. „Se zice în general”. Se mai
zice: mătușă, când e bătrână;
cumătră, când e mai tânără; iar
njăppăt!, celei mai tinere”.
451. Ilgani vint ncyăși!
459. „La o nevastă i se zice pe
nume, iar fa fetelor!”
470. „Se zice numai dacă e de
seama ta”. „Când e mai mare,
se zice lăle vină ncyăcă!”
486. „Când e de o seamă cu mine”.
Se mai zice tu și nătă. „Când e mai
mare, lăle-!; celei mai mari, a-
dică mai în vârstă, i se zice mătușă”.
510. „mătuș”, când e mai bătrână”.
530. „cumătră, când e mai bătrâ-
nă”.
540. „Când nu sănt rude”. „cumă-
tră hăj!, când sănt rude”.
570. Și: [s] tu ilgănă!
584. „Se zice și tu”. „FA nu zicem”
592. „dumnjată!, i se zice când
e mai mare”.
605. „Dacă e mai mare”. „Când nu
ești rudă și e mai mică, se zice
cumătră”.
652. „Când e mai mică”. „Dacă e
mai mare, se zice dumnjată”.
776. Și: lă iljănă!
800. Apoi i se spune numele.
807. „Je vino foy pin-ai-!”
809. „Dacă e mai bătrână, i se
zice mătușă sau dódă”.
807. fe marijo!
888. „Dacă nu știi cum o cheamă”.
890. „FA nu se zice”.

I S T R O R O M Ă N I		
01 tu!		
02 țjăto betăra!		
S C R I T O R I		
B. fă!	S. nevastă!	A. lăle!, lăle ană! +

760. „Je vino pină-ncyăcă să-!
spu-o vrbă!”

776. Și: lă iljănă!

800. Apoi i se spune numele.

807. „Je vino foy pin-ai-!”

809. „Dacă e mai bătrână, i se
zice mătușă sau dódă”.

807. fe marijo!

888. „Dacă nu știi cum o cheamă”.

890. „FA nu se zice”.

891. „Când e mai mică”. „Dacă e
mai mare, se zice dumnjată”.

5. „Se ține seamă de vârstă”.

„Se zice, la cea mai mică, măi
fică!, apoi băjătică!, copiljă hăj!,
fetjă!, lăle!, lăle!, femjje!”,
nevastă!, mătușă!, babă!”

01. „Pentru tinere”, iar voi pen-
tru bătrâne”.

02. tu șă țirăra mulăra, betăra
jepsca.

012. „njăvâsto!, dacă e mai mare”.

013. jef măr! „vino fă”?

III. Ca și răspunsurile hărții 198,
și acestea se pare că sănt influen-
țate de unele obiceiuri existente în
familie din care fac parte informa-
tori mei. După cele văzute în

cursul anchetelor, pot afirma că, în
ce privește termenii de politeță,
există deosebiri de la regiune la
regiune, de la un sat la altul sau
chiar în aceeași regiune. În
examinarea răspunsurilor, acest
fapt trebuie luat în considerare.
Notele precedente arată că
termenii de adresă variază după

vârstă și că sănt adesea influențați
de termenii de înrudire.
Răspunsurile de pe hartă
cuprind nume de persoane în
următoarele comune: 10. 33. 01. 00.
94. 96. 103. 122. 128. 266. 270. 275.
293. 302. 320. 337. 341. 343. 347.
351. 352. 353. 359. 361. 365. 518. 522.
536. 576. 600. 660. 720. 755. 744. 746.

702. 015. 056. 059. 092. 040 și A.
Cu materialul acestei hărți
am redactat harta colorată 204.

Scara 1:1530,000

CARE E ACOLO ? „QUI EST LÀ ?”

[340]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Noaptea, când nu se vede și când nu poți ști dacă e un bărbat sau o femeie, cum strigi (chemi) atunci?

II. Se răspunde cu: sculă-tă mă-tu!
Se pare că informația s'a gândit la cazurile când cineva doarme și i se bate în geam.

90. „După ce îi zici Măi, apoi începe el să vorbească”.

91. Sau vis dumneavoastră?

107. Tu yo mă cum i să nimere „potrivește” mai bine?”.

207. „Se zice cum îți vine pe limbă”.

229. Yări tu cărie sîntîț acolo?

305. Dacă e femeie, eă cuprîțe pã vyãrvã “vorbã”.

308. Flãre “Floare”.

309. cu spõri “repede”.

324. Se răspunde: jãg brę.

426. Când sãnt mai mulți, se zice: cãre-s așia?

438. Se zice și: șini jãști?

466. hej cumãtre! [p].

462. Conversația se continuã astfel: sîntîț acãș? ja priiñt-mã la gãzdã al mji “dorm” la duñã-vyãstre.

590. ...am crezît cã-j pãrti bãrbã-tiãsci.

600. ...tu fa jiyãni! say tu mãj vyãști!

651. Unui bărbat i se strigã: rã-spõdi, mãj?

652. Și: vinã pcyãș mãj!

672. răspõnd șini jãști! spũni-te!

677. Și: tu jãști mã? [unei bărbat] ori tu jãști fa? [unei femei].

770. Și: mã ãla cãre jãști acolo?

790. „Se strigã în totdeauna bărbatul, chiar dacã știi cã el nu e acãș”.

815. Bãrbãtu-to jęșt-ãșia say nu?

820. vino pin-ãi!

829. strigã pã unu pe lumre: mã vęrel mã uñkijã!

890. „Se strigã pã jumili “numele” bărbatului”.

B. Sau cãre-j acolo?

02. Ćire clemã la õcna “fereastrã”, pac ã zice: jo eãm.

06. jo nu him “sãnt” acãș.

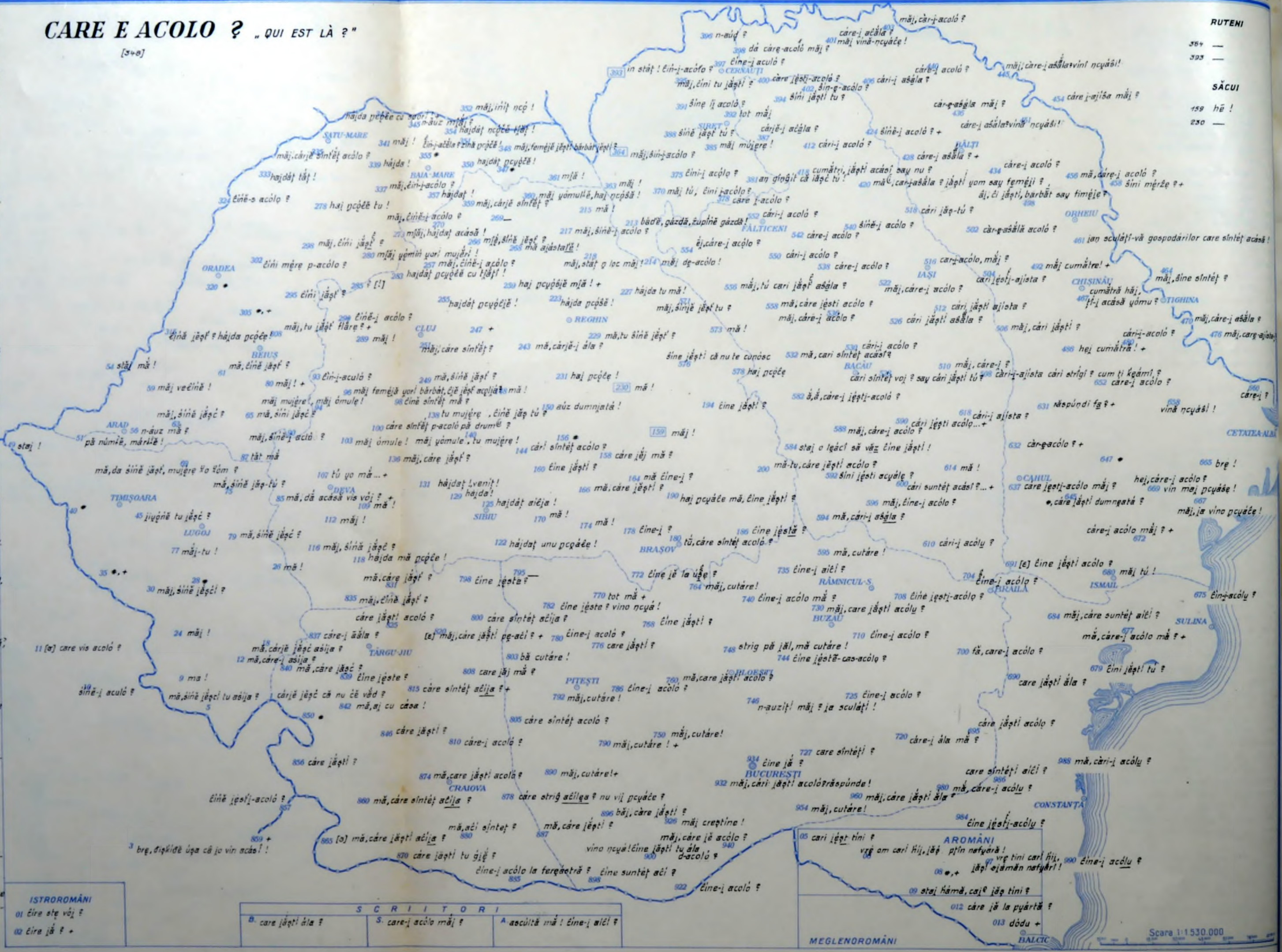
015. Are aceeași valoare ca și ȚAȚĂ.

III. În multe cazuri răspunsurile date de informatori nu le-am primit în formã întrebãtoare.

Cercetãtorul va trebui sã finã eamã de felul cum am pus întrebarea. Cãteva rãspunsuri mai îndepãrtate de chestiune aratã cã întrebarea ar fi trebuit formulatã mai precis.

Rãspunsurile, prin alternanța lui CARE și CINE, precum și prin oarțea lui este (devenit e, i, j) oferã interesante perspective lingvistice. Acest material ne indicã drumul parcurs de mã pãnã e ajunge la formã MĂI.

Acesotã hartã eã se confruntã cu harta 199 (MĂI) și cu harta coloratã 203.

RUTENI
364 —
393 —

SĂCUI
159 hã!
250 —

ISTROROMÂNII
01 Ćire stę vj?

S C R I T O R I		
B. care jãști ãla?	S. care-j acolo mãj?	A ascultã mã! Ćine-j aic!

MEGLEROMÂNII

Scara 1:1.530.000

BĂTRÂNULE ! „PÈRE (UN TEL)“

[505]

I. Întrebare directă, pusă astfel: Pe un om bătrân putești să-l strigi (chemați) BĂTRÂNULE sau MĂI BĂTRÂNULE ?

Pentru a cunoaște cât mai bine valoarea semantică a cuvântului, în multe comune am pus întrebarea aceasta : Se supără sau nu se supără, când îi zici așa ?

II. a. Și: tăta mōșule !

10. „E rușine să-i strigi BĂTRÂNULE“.

24. „Pe la 70 de ani“.

26. „Îi dezmiardă tăta-moș și bunicule“.

25. „Nu baș zicem“. Nu prea...?

26. Bătrîn se zice de țăfălă în batjocură și dă doș.

100. „Doar vede că-i bătrân“.

103. „Zic câte unii“.

116. „De la 50 înainte, mōșule !“.

122. „E vorbă urtă“.

125. „De la 50-60 de ani“.

131. „Se zice câte odată“.

140. „De la 60 înainte“.

160. Se zice numai: tu jehi bătrîn, ca vocativ nu.

166. „Zic numai moșii unul la altul“, adică jehi de jehi.

174. „Se zice de multe ori“.

215. „Celui trecut din vârstă“.

218. „De la 50 înainte“.

223. „De la 60 înainte“.

229. „De la 70 înainte“.

243. Î se adugă și numele“.

247. Sau bade bătrînule, pe la 50-70 de ani“.

249. Măi bătrînule, numai în batjocură“.

251. dă undă vij bătrînule ?

253. „Pe la 70 de ani, dar nu-i place să-i zici așa“.

259. „Când e tare bătrân“.

270. „De la 50, 60 înainte, către care mai îndrăznim“.

273. Bătrîn e car sau moș ?

203. „Se zice rar“.

295. „De la 40 de ani înainte“.

298. Se zice rar. Se mai zice bacule !, nene !

302. „La care e bătrân tare“.

339. „La care nu-i hăpt moș, ci între vârstă“.

351. „La 70-80 de ani“.

354. „Se zice rar“.

360. „Către care e mai slăbănog și nu vrei să-l cinești cu moș“.

370. E, mai îndru mōșule, ca bătrînule, BĂTRÂNULE și ca și când i-ai zice tu“.

378. „Nu stă bine să zici BĂTRÂNULE“.

392. „Ori îi-e neam, ori nu îi-e neam“.

394. „De-i zici mōșule, e ca și când i-ai de cu ciomagul în cap“.

406. „Măi moșnege e rușine de zis“.

412. „E cam în batjocură“.

434. „Nu se zice cu mōș pus înainte“.

436. „Șede rău să strigi BĂTRÂNULE“.

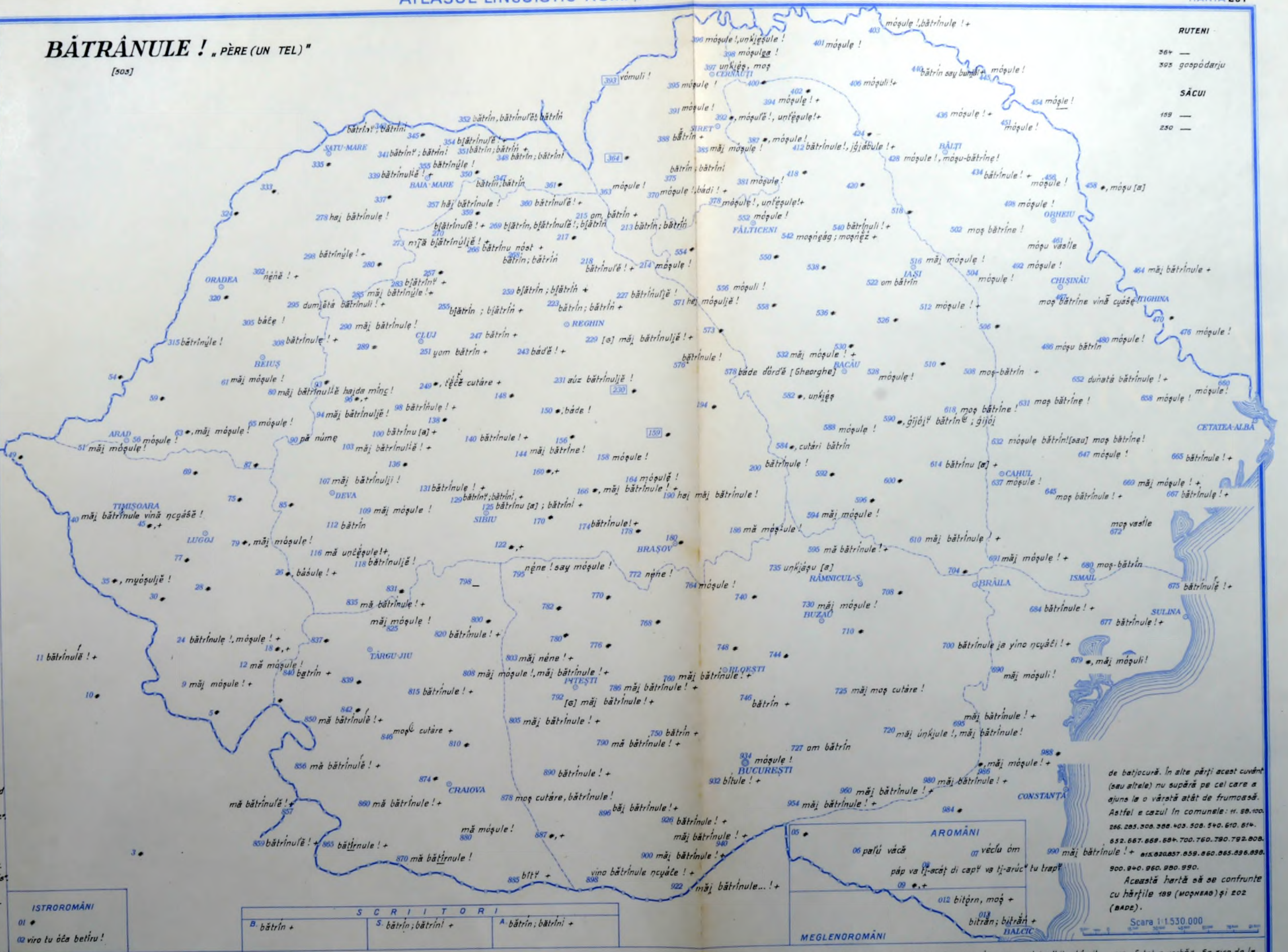
440. „Se zice la tătu tătului nău“.

464. „Numai dacă te sfădești cu el“.

512. „Cu mōș nu se zice niciodată“.

532. „Bătrînule ! se zice la tata tătă“.

540. „În casa noastră spuneam bătrîn la tata tătă, iar tăta bătrîn, la tata mamei“.

de batjocură. În alte părți acest cuvânt (sau altele) nu supără pe cel care a ajuns la o vârstă atât de frumoasă. Astfel e cazul în comunele: nr. 100, 266, 283, 300, 308, 403, 508, 540, 670, 674, 652, 667, 689, 694, 700, 760, 790, 792, 808, 852, 867, 889, 894, 900, 960, 980, 990. Această hartă să se confrunte cu hărțile 199 (MOȘNEGE) și 202 (BADE).

Scara 1:530.000

de batjocură. În alte părți acest cuvânt (sau altele) nu supără pe cel care a ajuns la o vârstă atât de frumoasă. Astfel e cazul în comunele: nr. 100, 266, 283, 300, 308, 403, 508, 540, 670, 674, 652, 667, 689, 694, 700, 760, 790, 792, 808, 852, 867, 889, 894, 900, 960, 980, 990. Această hartă să se confrunte cu hărțile 199 (MOȘNEGE) și 202 (BADE).

BADE „TERME DE RESPECT AMICAL ENVERS UN HOMME PLUS ÂGÉ”

[510]

- I. Înțebare indirectă, puă atfel: La un om mai bătrân decât d-ta, când nu-i zici pe nume, cum îi zici?
- II. 3. „moș-bătrân, când e și mai bătrân”.
 - 5. „Când e cu 3-4 ani mai bătrân”.
 - 10. „La 50-60 de ani; ȳca pe la 40-50”.
 - 12. „Pe la 40-50”. „Pe la 50 e ȳcã, iar pe la 26-27, nãne”.
 - 26. „Dacă are cu 10-12 ani mai mult ca mine”.
 - 35. „Cãca [a], dacă e mai tânăr”.
 - 49. „Pe la 50, bãdã, pe la 40”.
 - 54. „Pe la 50-60; bãdã, pe la 40-50”.
 - 65. „Dacă e mai bătrân ca mine cu 30-40 de ani”. „ȳcul e mai onorat, cãci trãge” trãge” mai pã cunãrã”.
 - 90. „Dacă e mai bătrân, altfel e bãdã”.
 - 98. „Am zis mai înainte, acum zicem dumnãle și bãdã”.
 - 107. „Indiferent dacă e rudã sau nu”.
 - 174. „bã fãtãle”, celui cu care mã am bine”.
 - 194. „Pe la 50, 40, 50 e bãdã”.
 - 231. „Când e tare bătrân, altfel bãdã”.
 - 249. „bãdã ori tãtã, dacă e mai tânăr”.
 - 273. [x] mãj moșule!
 - 283. „bãdã, când e de vãrstã mijlocie”.
 - 290. „Mai tânăr, bãdã”.
 - 295. „Sau pe nume”.
 - 304. „am mai bãnec, mai bătrân, de la 40-60”.
 - 337. Și: hãj bãdã!
 - 347. „am țeva dã grãit cu duma”.
 - 352. „moșu”, „daca-i bătrân tare”.
 - 363. „Pe la 60”, bãdã, pe la 40”.
 - 381. „bãgicã hãj”, când e ceva mai tânăr”.
 - 387. „Mai tânăr, cumãtri!”.
 - 391. „Mai tânăr, bãdicã!”.
 - 394. „Mai bătrân ca mine, bãdicã!”.
 - 396. „Pe la 30, 40, bãdã!”.
 - 400. „bãdã-j”, „ceva mai bătrân”.
 - 403. „Pe la 50 de ani”.
 - 406. „Mai tânăr, bãdã!”.
 - 412. „Mai tânăr, bãdã-j!”.
 - 416. „Mai tânăr, bãdã-j!”.
 - 424. „Mai tânăr, cumãtre!”.
 - 428. „Mai tânăr, cumãtre!”.
 - 434. „Mai bătrân, bãdã-j!”.
 - 438. „cucyane!” „domnule”.
 - 461. „Celui care e cam de o vãrstã”. Tinerii zic în acest caz moș.
 - 467. „bãdã-j”, celui mai tânăr”.
 - 498. „Celui mai bătrân, țãdã moșule!”.
 - 502. „Mai tânăr, bãdã-j!”.
 - 504. „Mai tânăr, bãdã-j!”.
 - 506. „bunãl”, celui și mai bătrân”, bãdã-j”, celui mai tânăr”.
 - 512. „bãdã-j”, când e mai tânăr”.
 - 522. „moșgãg”, când nu este prezent”.
 - 526. „bãdã-j”, celui mai tânăr”.
 - 528. „bãdicã”, celui mai tânăr”.
 - 532. „Pe la 50, 40 ani”.
 - 536. „bãdicã”, când e mai tânăr”.
 - 538. „bãdicã”, când e mai tânăr”.
 - 540. „bãdicã [a], celui mai tânăr”.
 - 542. „bãdicã, bãdã-j”, când e mai tânăr”.
 - 550. „bãdã-j”, când e cu 7, 8 ani mai mare decât mine”.
 - 552. „bãdã-j”, când e mai tânăr”.
 - 554. „bãdicã”, când e mai tânăr”.
 - „bãdã-j”, și mai tânăr”, bãdã-j”, „cunãrã”, bãdã-j”, „cunãrã”.
 - 556. „unțepule”, pe la 40”, bãdicã, pe la 30, 40”.
 - 558. „bãdã-j”, celui mai tânăr”.
 - 564. „nãne”, pe la 50, 40”.
 - 588. „bãdicã”, când e mai tânăr”.
 - 590. „bãdicã”, bãdã-j”, când e mai tânăr”.
 - 590. „bãdã-j”, mai tânăr”, bãdã-j”, celui și mai tânăr”.

III. Am reproduc întreg materialul cules cu această înțebare. După examinarea rãspunsurilor, recunãștem cã ar fi fost mai bine dacã formulãm trei întrebãri: a) întâia, pentru cei între 20 și 40 de ani; b) a doua, pentru cei între 40 și 60 de ani; c) a treia, pentru cei trecuți de 60 de ani.

In reproducerea materialului de limbã am indicat vocalivul, în cazurile când am fost aproape sigur de prezența lui în rãspuns.

Notele le-am redat cât s'a putut mai succint, din pricina lipsei de spațiu.

Prin moș se numește de obicei o persoanã trecutã de 50 de ani. Acesta e cãșul în comunele: 11, 170, 215, 402, 449, 490, 510, 516, 518, 520, 530, 532, 582, 660, 926.

Rãspunsurile sã se examineze fãcându-se seama de felul cum am pus întrebarea, iar dupã ce volum publicat volumul de investigație și de vãrsta informatorilor.

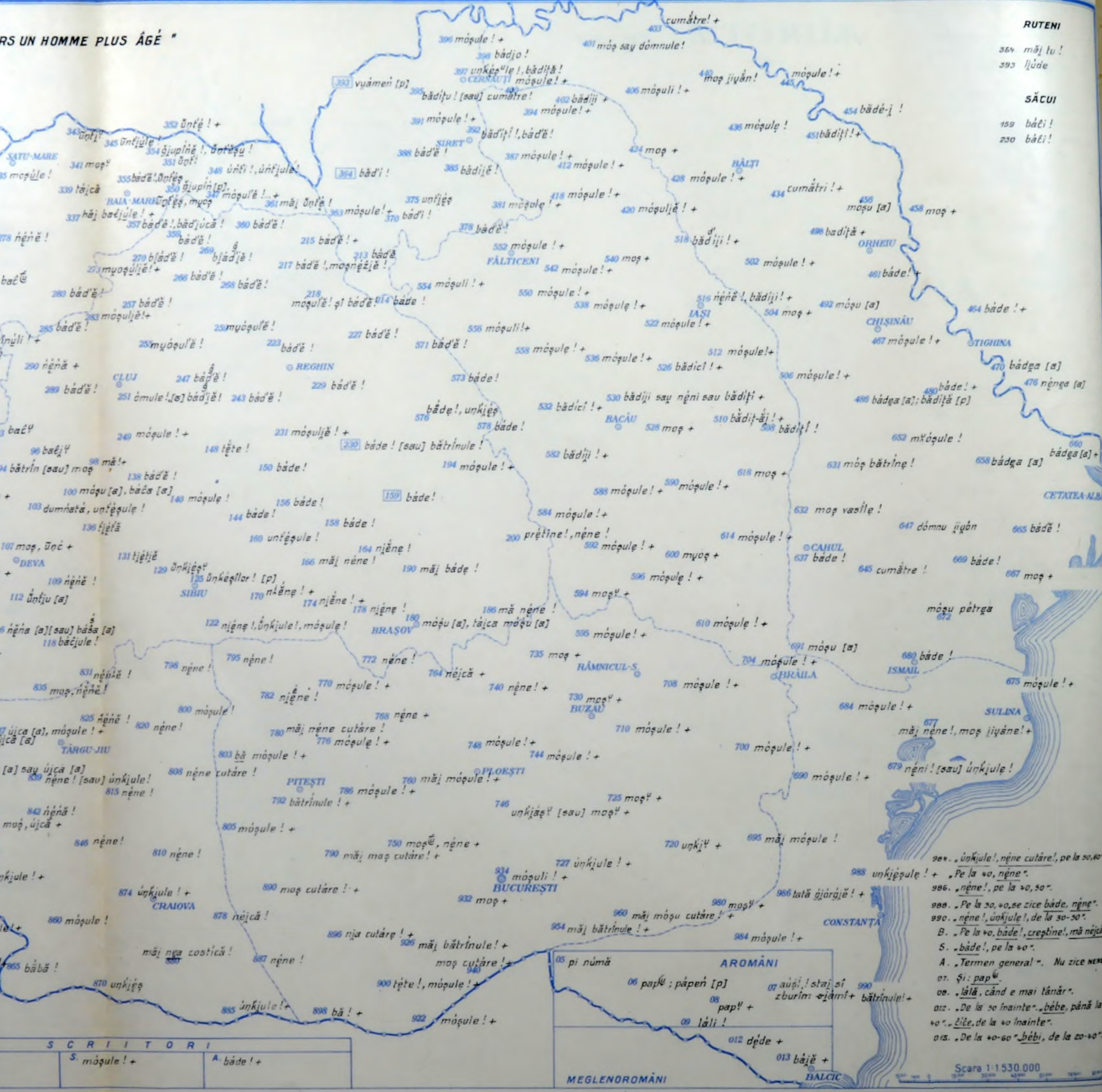
Această hartã sã se confrunte cu harta 162 (v. 164D), remarcãndu-se raportul care existã între o alocațiune și un termen 54 moșule! + de înrudire.

Dupã materialul acestei hãrți am redactat harta coloratã zes.

1. Înțebare indirectă, puă atfel: La un om mai bătrân decât d-ta, când nu-i zici pe nume, cum îi zici?

II. 3. „moș-bătrân, când e și mai bătrân”.

- 51. „Când e cu 3-4 ani mai bătrân”.
- 10. „La 50-60 de ani; ȳca pe la 40-50”.
- 12. „Pe la 40-50”. „Pe la 50 e ȳcã, iar pe la 26-27, nãne”.
- 26. „Dacă are cu 10-12 ani mai mult ca mine”.
- 35. „Cãca [a], dacă e mai tânăr”.
- 49. „Pe la 50, bãdã, pe la 40”.
- 54. „Pe la 50-60; bãdã, pe la 40-50”.
- 65. „Dacă e mai bătrân ca mine cu 30-40 de ani”. „ȳcul e mai onorat, cãci trãge” trãge” mai pã cunãrã”.
- 90. „Dacă e mai bătrân, altfel e bãdã”.
- 98. „Am zis mai înainte, acum zicem dumnãle și bãdã”.
- 107. „Indiferent dacă e rudã sau nu”.
- 174. „bã fãtãle”, celui cu care mã am bine”.
- 194. „Pe la 50, 40, 50 e bãdã”.
- 231. „Când e tare bătrân, altfel bãdã”.
- 249. „bãdã ori tãtã, dacă e mai tânăr”.
- 273. [x] mãj moșule!
- 283. „bãdã, când e de vãrstã mijlocie”.
- 290. „Mai tânăr, bãdã”.
- 295. „Sau pe nume”.
- 304. „am mai bãnec, mai bătrân, de la 40-60”.
- 337. Și: hãj bãdã!
- 347. „am țeva dã grãit cu duma”.
- 352. „moșu”, „daca-i bătrân tare”.
- 363. „Pe la 60”, bãdã, pe la 40”.
- 381. „bãgicã hãj”, când e ceva mai tânăr”.
- 387. „Mai tânăr, cumãtri!”.
- 391. „Mai tânăr, bãdicã!”.
- 394. „Mai bătrân ca mine, bãdicã!”.
- 396. „Pe la 30, 40, bãdã!”.
- 400. „bãdã-j”, „ceva mai bătrân”.
- 403. „Pe la 50 de ani”.
- 406. „Mai tânăr, bãdã!”.
- 412. „Mai tânăr, bãdã-j!”.
- 416. „Mai tânăr, bãdã-j!”.
- 424. „Mai tânăr, cumãtre!”.
- 428. „Mai tânăr, cumãtre!”.
- 434. „Mai bătrân, bãdã-j!”.
- 438. „cucyane!” „domnule”.
- 461. „Celui care e cam de o vãrstã”. Tinerii zic în acest caz moș.
- 467. „bãdã-j”, celui mai tânăr”.
- 498. „Celui mai bătrân, țãdã moșule!”.
- 502. „Mai tânăr, bãdã-j!”.
- 504. „Mai tânăr, bãdã-j!”.
- 506. „bunãl”, celui și mai bătrân”, bãdã-j”, celui mai tânăr”.
- 512. „bãdã-j”, când e mai tânăr”.
- 522. „moșgãg”, când nu este prezent”.
- 526. „bãdã-j”, celui mai tânăr”.
- 528. „bãdicã”, celui mai tânăr”.
- 532. „Pe la 50, 40 ani”.
- 536. „bãdicã”, când e mai tânăr”.
- 538. „bãdicã”, când e mai tânăr”.
- 540. „bãdicã [a], celui mai tânăr”.
- 542. „bãdicã, bãdã-j”, când e mai tânăr”.
- 550. „bãdã-j”, când e cu 7, 8 ani mai mare decât mine”.
- 552. „bãdã-j”, când e mai tânăr”.
- 554. „bãdicã”, când e mai tânăr”.
- „bãdã-j”, și mai tânăr”, bãdã-j”, „cunãrã”, bãdã-j”, „cunãrã”.
- 556. „unțepule”, pe la 40”, bãdicã, pe la 30, 40”.
- 558. „bãdã-j”, celui mai tânăr”.
- 564. „nãne”, pe la 50, 40”.
- 588. „bãdicã”, când e mai tânăr”.
- 590. „bãdicã”, bãdã-j”, când e mai tânăr”.
- 590. „bãdã-j”, mai tânăr”, bãdã-j”, celui și mai tânăr”.

S C R I I T O R I		
B. moșule! +	S. moșule! +	A. bãde! +

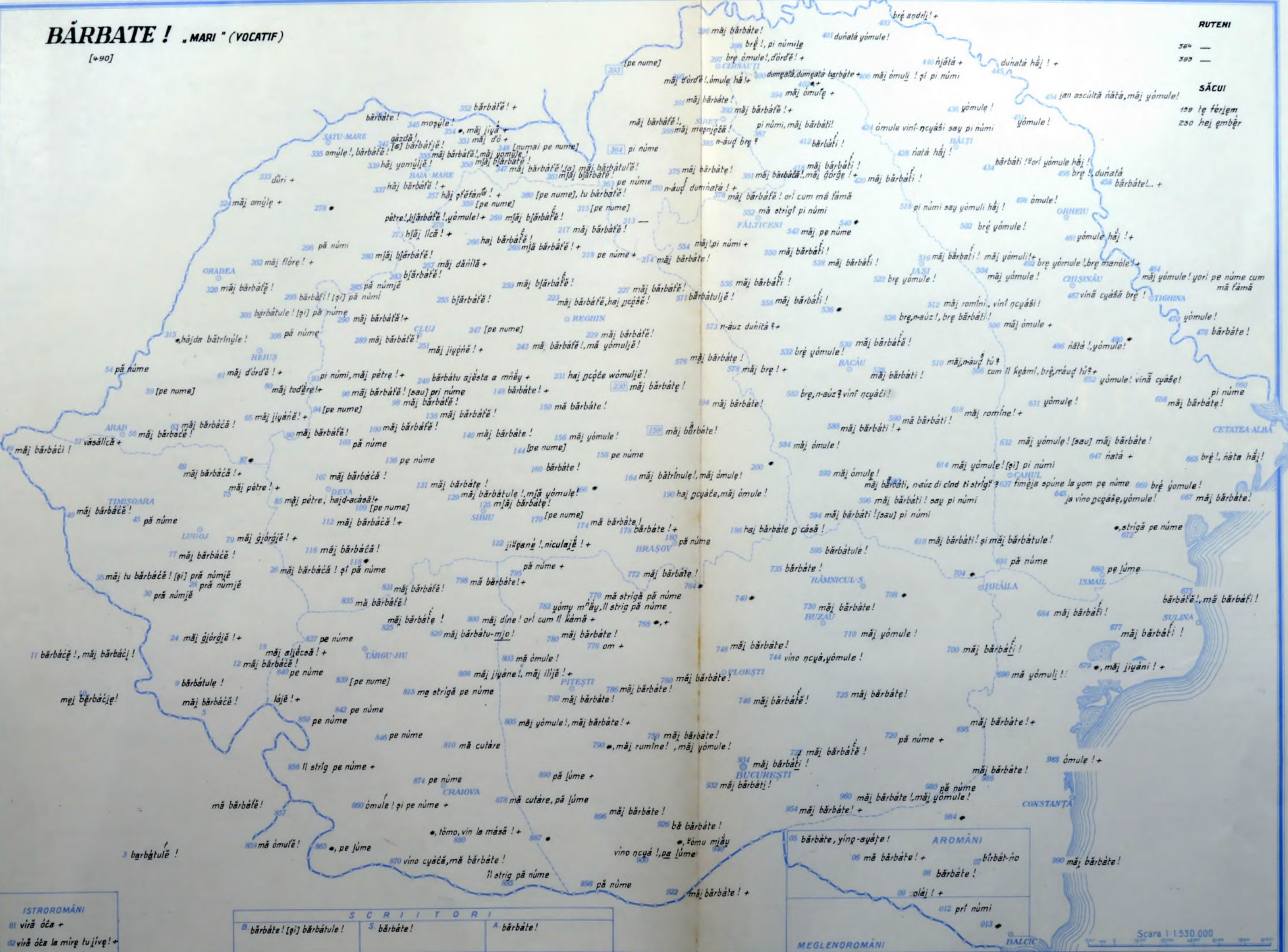
- 644. „bãdã-j”, celui mai tânăr”.
- 648. „nãne”, pe la 40, 50”.
- 652. „nãne”, pe la 40”.
- 654. „nãne”, pe la 40”.
- 656. „nãne”, pe la 40”.
- 658. „nãne”, pe la 40”.
- 660. „nãne”, pe la 40”.
- 662. „nãne”, pe la 40”.
- 664. „nãne”, pe la 40”.
- 666. „nãne”, pe la 40”.
- 668. „nãne”, pe la 40”.
- 670. „nãne”, pe la 40”.
- 672. „nãne”, pe la 40”.
- 674. „nãne”, pe la 40”.
- 676. „nãne”, pe la 40”.
- 678. „nãne”, pe la 40”.
- 680. „nãne”, pe la 40”.
- 682. „nãne”, pe la 40”.
- 684. „nãne”, pe la 40”.
- 686. „nãne”, pe la 40”.
- 688. „nãne”, pe la 40”.
- 690. „nãne”, pe la 40”.
- 692. „nãne”, pe la 40”.
- 694. „nãne”, pe la 40”.
- 696. „nãne”, pe la 40”.
- 698. „nãne”, pe la 40”.
- 700. „nãne”, pe la 40”.
- 702. „nãne”, pe la 40”.
- 704. „nãne”, pe la 40”.
- 706. „nãne”, pe la 40”.
- 708. „nãne”, pe la 40”.
- 710. „nãne”, pe la 40”.
- 712. „nãne”, pe la 40”.
- 714. „nãne”, pe la 40”.
- 716. „nãne”, pe la 40”.
- 718. „nãne”, pe la 40”.
- 720. „nãne”, pe la 40”.
- 722. „nãne”, pe la 40”.
- 724. „nãne”, pe la 40”.
- 726. „nãne”, pe la 40”.
- 728. „nãne”, pe la 40”.
- 730. „nãne”, pe la 40”.
- 732. „nãne”, pe la 40”.
- 734. „nãne”, pe la 40”.
- 736. „nãne”, pe la 40”.
- 738. „nãne”, pe la 40”.
- 740. „nãne”, pe la 40”.
- 742. „nãne”, pe la 40”.
- 744. „nãne”, pe la 40”.
- 746. „nãne”, pe la 40”.
- 748. „nãne”, pe la 40”.
- 750. „nãne”, pe la 40”.
- 752. „nãne”, pe la 40”.
- 754. „nãne”, pe la 40”.
- 756. „nãne”, pe la 40”.
- 758. „nãne”, pe la 40”.
- 760. „nãne”, pe la 40”.
- 762. „nãne”, pe la 40”.
- 764. „nãne”, pe la 40”.
- 766. „nãne”, pe la 40”.
- 768. „nãne”, pe la 40”.
- 770. „nãne”, pe la 40”.
- 772. „nãne”, pe la 40”.
- 774. „nãne”, pe la 40”.
- 776. „nãne”, pe la 40”.
- 778. „nãne”, pe la 40”.
- 780. „nãne”, pe la 40”.
- 782. „nãne”, pe la 40”.
- 784. „nãne”, pe la 40”.
- 786. „nãne”, pe la 40”.
- 788. „nãne”, pe la 40”.
- 790. „nãne”, pe la 40”.
- 792. „nãne”, pe la 40”.
- 794. „nãne”, pe la 40”.
- 796. „nãne”, pe la 40”.
- 798. „nãne”, pe la 40”.
- 800. „nãne”, pe la 40”.
- 802. „nãne”, pe la 40”.
- 804. „nãne”, pe la 40”.
- 806. „nãne”, pe la 40”.
- 808. „nãne”, pe la 40”.
- 810. „nãne”, pe la 40”.
- 812. „nãne”, pe la 40”.
- 814. „nãne”, pe la 40”.
- 816. „nãne”, pe la 40”.
- 818. „nãne”, pe la 40”.
- 820. „nãne”, pe la 40”.
- 822. „nãne”, pe la 40”.
- 824. „nãne”, pe la 40”.
- 826. „nãne”, pe la 40”.
- 828. „nãne”, pe la 40”.
- 830. „nãne”, pe la 40”.
- 832. „nãne”, pe la 40”.
- 834. „nãne”, pe la 40”.
- 836. „nãne”, pe la 40”.
- 838. „nãne”, pe la 40”.
- 840. „nãne”, pe la 40”.
- 842. „nãne”, pe la 40”.
- 844. „nãne”, pe la 40”.
- 846. „nãne”, pe la 40”.
- 848. „nãne”, pe la 40”.
- 850. „nãne”, pe la 40”.
- 852. „nãne”, pe la 40”.
- 854. „nãne”, pe la 40”.
- 856. „nãne”, pe la 40”.
- 858. „nãne”, pe la 40”.
- 860. „nãne”, pe la 40”.
- 862. „nãne”, pe la 40”.
- 864. „nãne”, pe la 40”.
- 866. „nãne”, pe la 40”.
- 868. „nãne”, pe la 40”.
- 870. „nãne”, pe la 40”.
- 872. „nãne”, pe la 40”.
- 874. „nãne”, pe la 40”.
- 876. „nãne”, pe la 40”.
- 878. „nãne”, pe la 40”.
- 880. „nãne”, pe la 40”.
- 882. „nãne”, pe la 40”.
- 884. „nãne”, pe la 40”.
- 886. „nãne”, pe la 40”.
- 888. „nãne”, pe la 40”.
- 890. „nãne”, pe la 40”.
- 892. „nãne”, pe la 40”.
- 894. „nãne”, pe la 40”.
- 896. „nãne”, pe la 40”.
- 898. „nãne”, pe la 40”.
- 900. „nãne”, pe la 40”.
- 902. „nãne”, pe la 40”.
- 904. „nãne”, pe la 40”.
- 906. „nãne”, pe la 40”.
- 908. „nãne”, pe la 40”.
- 910. „nãne”, pe la 40”.
- 912. „nãne”, pe la 40”.
- 914. „nãne”, pe la 40”.
- 916. „nãne”, pe la 40”.
- 918. „nãne”, pe la 40”.
- 920. „nãne”, pe la 40”.
- 922. „nãne”, pe la 40”.
- 924. „nãne”, pe la 40”.
- 926. „nãne”, pe la 40”.
- 928. „nãne”, pe la 40”.
- 930. „nãne”, pe la 40”.
- 932. „nãne”, pe la 40”.
- 934. „nãne”, pe la 40”.
- 936. „nãne”, pe la 40”.
- 938. „nãne”, pe la 40”.
- 940. „nãne”, pe la 40”.
- 942. „nãne”, pe la 40”.
- 944. „nãne”, pe la 40”.
- 946. „nãne”, pe la 40”.
- 948. „nãne”, pe la 40”.
- 950. „nãne”, pe la 40”.
- 952. „nãne”, pe la 40”.
- 954. „nãne”, pe la 40”.
- 956. „nãne”, pe la 40”.
- 958. „nãne”, pe la 40”.
- 960. „nãne”, pe la 40”.
- 962. „nãne”, pe la 40”.
- 964. „nãne”, pe la 40”.
- 966. „nãne”, pe la 40”.
- 968. „nãne”, pe la 40”.
- 970. „nãne”, pe la 40”.
- 972. „nãne”, pe la 40”.
- 974. „nãne”, pe la 40”.
- 976. „nãne”, pe la 40”.
- 978. „nãne”, pe la 40”.
- 980. „nãne”, pe la 40”.
- 982. „nãne”, pe la 40”.
- 984. „nãne”, pe la 40”.
- 986. „nãne”, pe la 40”.
- 988. „nãne”, pe la 40”.
- 990. „nãne”, pe la 40”.
- 992. „nãne”, pe la 40”.
- 994. „nãne”, pe la 40”.
- 996. „nãne”, pe la 40”.
- 998. „nãne”, pe la 40”.
- 1000. „nãne”, pe la 40”.

La carte sunt prezentate și unele variante dialectale în regiunile Ruteni, Săcui și Meglenoromân.

BĂRBATE ! „MARI ” (VOCATIF)

[+90]

- I. **Întrebare directă, pusă astfel:** Poate zice o femeie bărbatului ei BĂRBATE, BĂRBATULE SAU MĂI BĂRBATE ?
- II. **Și: pe nume.**
 - 61. **Și: bărbătu-mău, omu-mău.**
 - 62. „Mai mult pe nume”.
 - 63. **pă nume, cum îl țămă.**
 - 112. **„măi bătrînule, dacă e mai bătrîn”.**
 - 142. „Mai des, omule !”
 - 172. „Când vorbește cu cineva”.
 - 212. **„măi bărbăte !, se zice la ope-lrecere, când vrea femeia să te ia mai pe sus, că-i între oameni”.**
 - 242. „Când e de față, se zice totdeauna pe nume”.
 - 251. „BĂRBAT nu se zice”.
 - 262. [a] bărbătule !
 - 270. **Și: [m] măi yomule !**
 - 273. **Și: h[ăi] yomule !**
 - 280. „Sau pe nume”.
 - 324. „BĂRBATE nu se zice”.
 - 333. **Și: n[ă] hăida !**
 - 337. „Când e bătrîn”.
 - 351. „Gheorghe” și: **măi pă !** „Petre”, **măi mihihă** „Mihai”, **măi dumil** „Dumitru”.
 - 352. „Se zice rar”, mai des „pe nume”.
 - 394. „Ioane”.
 - 370. „Când nu e mănoasă” „Când e cam supărată: ascultă, nu vii la mîncare ?”.
 - 392. „Se zice mai des” „Când se sfă-dește, zice măi bărbătule !”.
 - 394. „bărbātu meu se zice numai la oraș”.
 - 404. **Și: dumgată yomule !**
 - 402. „Nici femeia, nici bărbatul nu pot chema cu MĂI”.
 - 444. **vin nițăte și-i mîncă !**
 - 445. **yomu năy, când vorbește cu alții**
 - 458. **bărbate !, jân dă-ti măi ncyăși să măi vorbim săvâj !**
 - 461. „Ori cum ț-e numele”.
 - 502. „Când e mai departe, îl strigi pe nume”.
 - 503. „Înainte vreme se chema astfel: omule-i !, frat[er]-i !”.
 - 512. **Și: yomu năy.**
 - 554. **bărbate !, Mai des strigă pi numi.**
 - 573. „Nu poate zice femeia nici MĂI, nici TU”.
 - 576. „Când îl strig de departe”.
 - 582. **La un străin, se zice: măi yomule, măi gîjorgi !**
 - 612. „Când strigi la el”.
 - 647. „Este mai mare” „Se zice și br[ă].”
 - 695. **Și: măi angjălăké !**
 - 720. **Și: bărbātu meu, omu meu.**
 - 762. „BĂRBAT i se zice rar unui om însurat”.
 - 776. „BĂRBAT se zice mai rar”.
 - 795. „bărbātu mîăy, când vorbesc cu altul”.
 - 798. **sîntem cam cu mă și cu ță.**
 - 805. **„măi bărbate ! poate zice numai nevasă”.**
 - 856. „mă omule !, dacă nu-i zic pă nume”.
 - 860. „Nu se zice BĂRBAT”.
 - 894. „Trebuie să mă cheme pe nume; cu mă se cheamă numai un străin”.
 - 922. **Și: măi cutărijă, cutăre. „Moda nouă e: după lămela, cum îl țămă”.**
 - 934. „Mai mult se zice pe nume”.
 - 960. „Nu se zice BĂRBATE”.
 - 971. Informalitatea lămurită, în ita-liană „secondo il nome”.
 - 972. **Și: măi cutărijă, cutăre. „Moda nouă e: după lămela, cum îl țămă”.**
 - 984. „Mai mult se zice pe nume”.
 - 986. „Nu se zice BĂRBATE”.
 - 991. Informalitatea lămurită, în ita-liană „secondo il nome”.
 - 992. **Și: măi cutărijă, cutăre. „Moda nouă e: după lămela, cum îl țămă”.**
 - 994. „Mai mult se zice pe nume”.
 - 996. „Nu se zice BĂRBATE”.
 - 997. Informalitatea lămurită, în ita-liană „secondo il nome”.
 - 998. „Nu se zice BĂRBATE”.

Din punct de vedere metodic, răspunsurile acestea ne arată, în rapo-rt cu întrebarea 400 (harta 204), rezultatele la care putem ajunge printr-o întrebare directă și prin-tru una indirectă.

Răspunsurile cuprind nume pro-priu în următoarele comune: 1. 18. 24. 51. 61. 65. 75. 79. 80. 85. 93. 122. 251.

Le examinarea răspunsurilor să se țină seamă de felul cum am pus întrebarea.

Această hartă să se confrunte cu harta 204 (BĂRBAT).

Scara 1:1530.000

FEMEIE ÎNSĂRCINATĂ „FEMME ENCEINTE”

[535]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la o femeie cu burta (pântecule) mare, gata să nască?*

Adeeseam însoțit Întrebarea cu un gest, prin care arătăm, cu amândouă mâinile, forma rotundă a burții.

II. *ca o pornit gră „a rămas însărcinată”, Ță „a făcă” e gata să nască?*

51. „Se zicea mai înainte”. „Astăzi se zice țărșășă”.

54. Sau *Înt-ăltă stăre*.

57. *a făcîe cî d’ē g grăbă* - va naște cât de curând?

58. *femejē dj-avūt cocōn* - copil?

59. *grășă e vorbă mai delicată*.

60. Și: *însărcinătî; însărcinată*.

67. „Așa zic bătrânii”. „Tinerii zic: *îm pozițijē*”.

69. *arj-o burți plin la gurlă agj-ăg dučă bărdăhanu*.

70. Sau *gravidă, însărcinată*.

75. „Așa zic bătrânii”. „Azi se zice *însărcinată*”.

77. „Așa se zice mai des”. „Pe sus, se zice *îm pozițijē*”.

78. „Așa se zice pã ramîngēte”.

80. *mujeri grăle, însărcinate [p]*.

82. „Se zicea înainte vreme”. „Azi se zice *însărcinată*”.

92. „E vorbă mai nouă”. „Pe vorbe noastre vine *borțușă; borțușe*”.

96. „Mai des se zice: *borțușă, îm pozițijē*”.

B. Și: *a rămas gră, însărcinată*.

S. *a purcēs îngreunată*. „Nu se face deosebire între *îngreună* și *îngreună*”.

A. „În satul meu se zice: *grășjē* și *nt-ăltă stăre*”.

08. Se zice *sărținî*.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite. Informatorii au răspuns cum e firesc, cu multă ușurință.

Pluralul a fost întrebare în puține cazuri.

La interpretarea hărții să se țină seamă de felul cum am pus întrebarea.

În multe răspunsuri credem că trebuie subînțeles cuvântul *FEMEIE*, cuprins în întrebare, dar nereprodus în răspunsuri-decât rar-de informatori.

Multe răspunsuri cuprind diferite forme ale verbului auxiliar *a fi*.

Aceste forme sînt: *Țeste* (940.954), *Țesti* (382.08.07), *Ță* (750.870.922.926.00), *Ți* (401.637), *Ți* (26.394.436.440.461.467.470.647.652.988), *Ți* (148), *Ți* (98), *Ți* (65.96.100.305.335), *Ți* (10), *Ți* (72.18.20.40.56.63.80.93.94.122.136.150.174.190.231.269.278.285.289.302.345.359.360.397.510.522.536.540.571.578.632.837), *Ți* (387), *Ți* (1.24.85.295).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 206.

ISTROROMÂNİ
01 jensca năsiē
02 a me mulăre jă ăo sărțin +

S C R I T O R I

B. femejē borțușă +	S. îngreunătî și însărcinătă +	A. Țărcinătă +

MEGLENOROMÂNİ
05 grăyo
06 mîlregră țesti pčărcătî +
07 mîlregră țesti grăyo +
08 mbări grăyo +
09 căpcătă [p] săqțină
012 mujeri grăyo
013 mulari grăyo [și cu] fertiē

Scara 1:1.530.000

PLACENTĂ „PLACENTA”

[536]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi ziceți la locul (casa) acela (a-
ceia) unde se face și stă copilul în
pânțelele mamei?

II. «strat se zice numai la mărver
«vite»».

99. «crijmă se numește cămașa
cea dintâi, făcută de moașă copilului
nou născut».

160. «La vite se zice sârte».

180. «Unde a trăit copilul în măr-
sa».

247. «Unde stă până se naște».

254. «Unde stă până se naște».

255. «sârte se zice la vite».

257. «La femeie», «sârte se zice la
vacă, oaie», «cămășă se zice la
mânz».

273. «crijmă se numește cămașa da-
dă nănașă copilului după botez».

343. «locu pruncilor» este cel care
iese afară după naștere».

347. «Nu-i vine în minte».

250. «crijmă se numește cămașa
sau scutecele copilului mic».

354. «apji se numește lichidul care
iese înainte de naștere».

355. «Na auzit de acest loc».

370. «La vite se zice curătură».

376. «cămășă se zice și la copii și
la vite».

401. «yo născut locu».

402. «La vacă se zice sârte».

440. «La vite se zice sârte».

508. «La vite se zice sârte».

540. «sârta uoii, vâși».

645. «La vacă se zice sârte».

652. «Se zice și la vacă».

684. «sârte se zice la vili».

690. «Așlăzi se zice mitri».

700. «O lăpădă când îl naște».

706. «După naștere».

835. «strat se zice la vite».

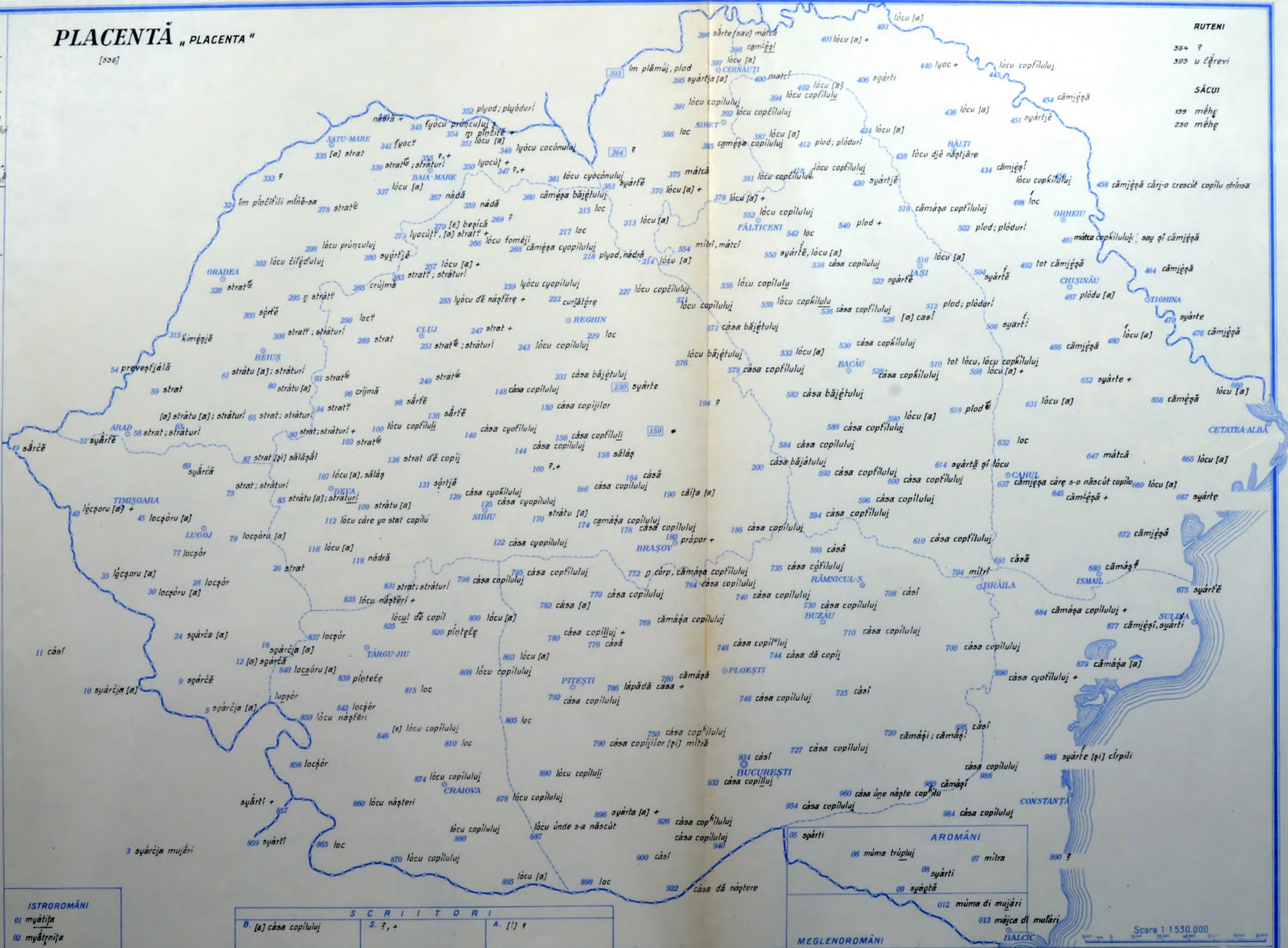
857. «Se zice și la vaci».

896. «Când e cu copil se zice că are
pânțele mări».

5. «Popular se zice cămășă».

III. Răspunsurile oferă interesante
constatări lingvistice. În ce privește
deosebirea care se face, în unele co-
mune, față de termenii întrebuin-
țați la animale.

Pentru a ilustra expansiunea
diferiților termeni, am redactat
harta colorată 209.

ISTROROMÂNI
01 myătija
02 myătijna

SCRITORII
B. [e] căsa copilului
S. ?, +
A. [!] ♀

AROMÂNI
05 sparti
06 muma truplui
07 mitra
08 sârta
09 sârta
012 muma di mujari
013 măica di mufari

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

RUTENI
36+ ?
393 u cĕrevi

SĂCUI
159 mēhē
250 mēhē

COLASTRĂ „LE PREMIER LAIT”

[11*]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 Cum îi ziceți la cel dintâi lapte
 pe care-l suge copilul de la mamă?

II. ex. corăsta din yo lăpăt fița mai
 qtiñ p gură.

- 26. „corăstă se zice la oi și la vaci”.
- 27. „Acesta nu i se dă copilului trei zile”.
- 28. „corăstă se zice la vaci”.
- 29. „corăstă se zice la vaci”.
- 30. „corăstă e numai la vaci”.
- 31. „corăstă se zice la vacă”.
- 32. „corăstă se zice la vaci”.
- 33. „Dacă nu suge pururi, moare”.
- 34. „mă, ai mîncat corăstă, i se zice în glumă unui bărbat a cărui nevastă e lăuză”.
- 35. „să sugă o țir de punoj căpătă putiere”.
- 36. „corăstă se zice numai la vacă”.
- 37. „corăstă se zice numai la vaci”.
- 38. „corăstă se zice la vaci”.
- 39. „lăpțe d-ala gaintă, corăstă se zice la marhă” vite”.
- 40. „n-o prios d-ă fița mină-se, cyorăstă se zice la vacă”.
- 41. „In batjocură, se zice: cam alăbă cyorăstă yo avūt mîlă-te”.
- 42. „Se zice: n-aj supț punojlă”.
- 43. „La femeie nu se zice corăstă”.
- 44. „n-aj supț fița” nu ca lă josăg vite cyorăstă”.
- 45. „o supț fița d-ă copilul” bini”.
- 46. „sujă fița”.
- 47. „curăstă se zice la vacă”.
- 48. „La femei n-am băgat de seamă”.
- 49. „nu-i sūca obiceiu” să se zică, corăstă se zice la vacă”.
- 50. „Nu se zice corăstă”.
- 51. „sujă fița”.
- 52. „La vacă se zice corăstă”.
- 53. „Mai târziu se zice lăpțe”.
- 54. „Se zice: n-aj supț jn fița”.
- 55. „și la cea de la vacă”.
- 56. „și la cea de la vacă”.
- 57. „ca și la vâs”.
- 58. „și la vaci”.
- 59. „La vacă se zice corăslă”.
- 60. „La femei eu nu-l pricep”.
- 61. „corăslă se zice la vite”.
- 62. „Se zice și la vaci”.
- 63. „și la vacă”.
- 64. „corăstă nu se zice”.
- 65. „Se zice și la vițel”.
- 66. „sūze fița, corăstă se zice numai la vite”.
- 67. „[*] colăstră”.
- 68. „Se zice și la vacă”.
- 69. „corăstră dubindente copșilu”.

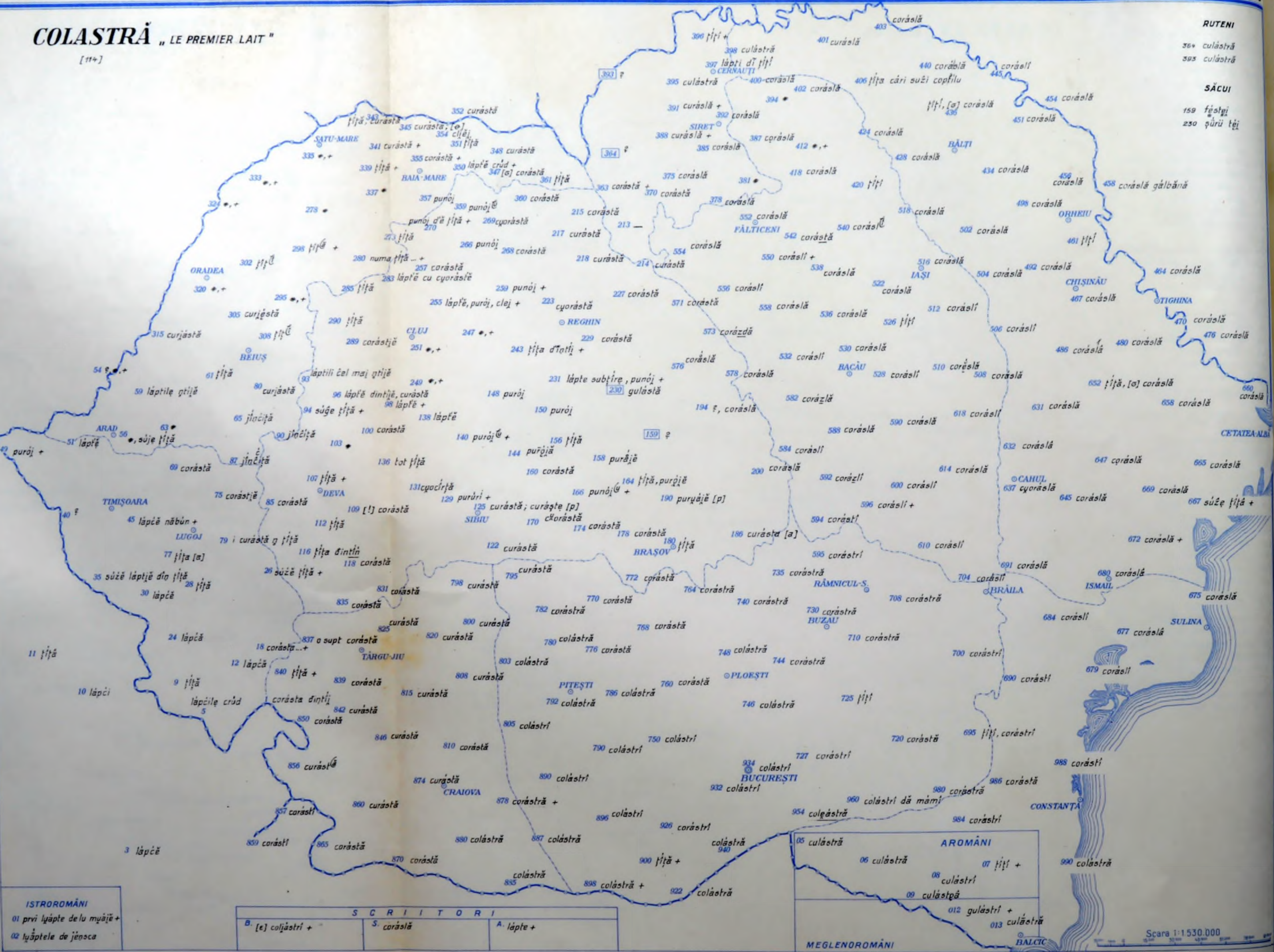
B. și: colăstră. „Eu nu știu cum se zice”.

A. „corăstă se zice la vacă”.

- 01. fecorițu posnit-a sūje.
- 02. culăstră se zice la oi”.
- 03. „Până la două zile nu suge de la mamă”.

III. Răspunsurile trecute în această hartă trebuie să se confrunte cu harta următoare (209), iar mai târziu cu aceiași termen, întrebare în legătură cu laptele care se închiagă.

Notele precedente arată nume-
 ruse cazuri când se face deose-
 bire între acest termen și cel în-
 trebuințat la animale.
 Cu materialul acesta am re-
 dactat harta colorată 250.

ISTROROMÂNII
 01 prvi lăpțe de lu mușăje +
 02 lăpțele de jenosca

S C R I I T O R I		
B. [e] colăstră +	S. corăslă	A. lăpțe +

AROMÂNII
 05 culăstră
 06 culăstră
 07 fița +
 08 culăstră
 09 culăstră
 102 gulăstră +
 013 culăstră

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1530.000

SECRETIA GLANDELOR MAMARE „SÉCRÉTION DES GLANDES MAMAIREs”

[114 a]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Înainte de a suga copilul, se destupă țâța. Cum ziceți la dopurile a-celea care ies din țâță?*

II. *cu năma puron cîrjă „curge”?*

54. „Cînd se destupă țâța”.

77. *cu „curge” puron.*

100. „Aa nu-i bun”.

112. „Se zice și la vaci”.

148. „Și la vaci și la oi”.

257. „puron se zice la vacă”.

320. „Se zice tot la vacă”. „La femeie na fost atent”.

333. „Nu știe cum se zice la femeie”.

337. „La vacă, se zice; mujl clejós”.

339. *lăsă și sugă puronjile.*

363. „Cînd e galben”.

378. *dă clej din țîță. Se zice și la vaci.*

385. [x] ca coráslă.

406. „La femeie nu curge”.

461. „Cînd se destupă țâța”.

504. „La femeie nu știe”. „La vacă se zice clej”.

540. „Și la vacă și la femeie”.

550. Și: [x] coráslă, clej.

595. „Se zice și la vite”.

631. „Se suga de copil”.

660. *li pare că zic femeile.*

665. „Zic femeile”.

679. „Se zice și la oi”.

695. „Ca la orice animal”.

744. „Văd la vite”.

786. [o] clej, la vaci, cînd e aproape să fete”.

825. *Așa să fámă. Se trage, ca să iasă laptele”.*

837. „Iese la dobitoace”.

899. *s-a d’eschijutorát țîța la mujere.*

898. „Care iese înainte”.

926. „Înainte de a suga”.

5. „Femeile știu cum se zice”.

06. *culástră iese ca pron galbină.*

07. „Se mulge și apoi suga”.

08. „Iese la început, ca puronul la femeile cărora le vine imediat laptele”.

III. *Această întrebare am adăugat-o chestionarului în cursul anchetei, simpin-du-i nevoia, pentru a putea preciza mai bine chestiunea 11 (vezi harta 208).*

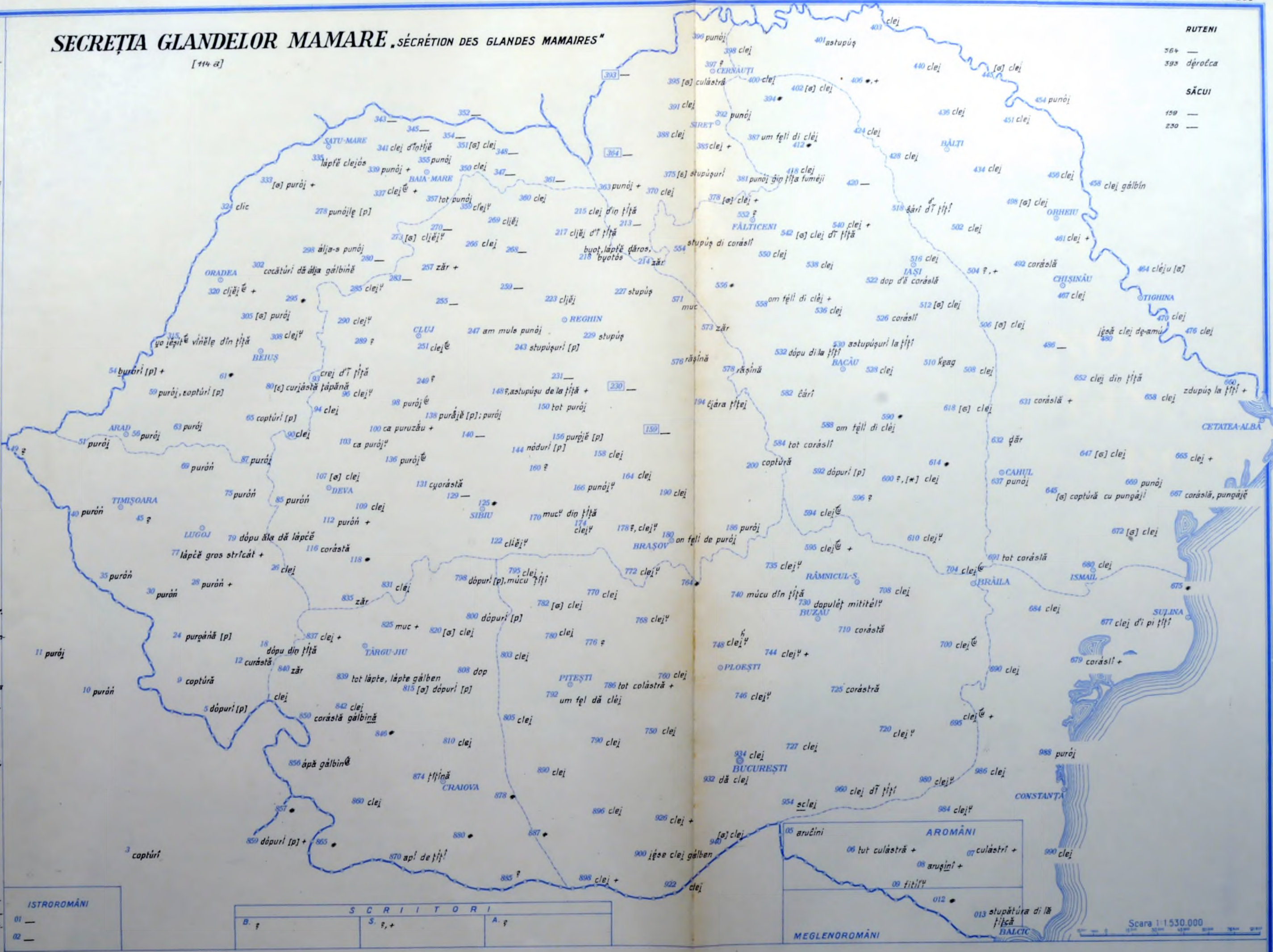
Răspunsurile primite arată valoarea și importanța acestei întrebări.

Notele și materialul acestei hărți să se confrunte cu cel al hărții 208 (COLÁSTRĂ).

Ca titlu al acestei hărți a trebuit să pun un termen științific (medical), adică SECRETIA GLANDELOR MAMARE.

Acest proces începe după nașterea copilului și după expulsiia placentei, care împiedecă ocreștiunea tot timpul cât copilul și placenta se găsesc în cavitatea uterină. După această eliminare intră în funcțiune prolactina, adică hormonul lobului anterior hipofizar, care declanșează această ocreștiune.

Țărani cred că procesul secrețiunii este împiedecat de niște dopuri care ar exista în canalele oă-nului.

ISTROROMÂNI

01 —

02 —

S C R I T O R I		
B. ?	S. ? +	A. ?

AROMÂNI

05 arucini

06 tut culástră +

07 culástră +

08 arușini +

09 fițif

012

013 stupătura di lă țîță

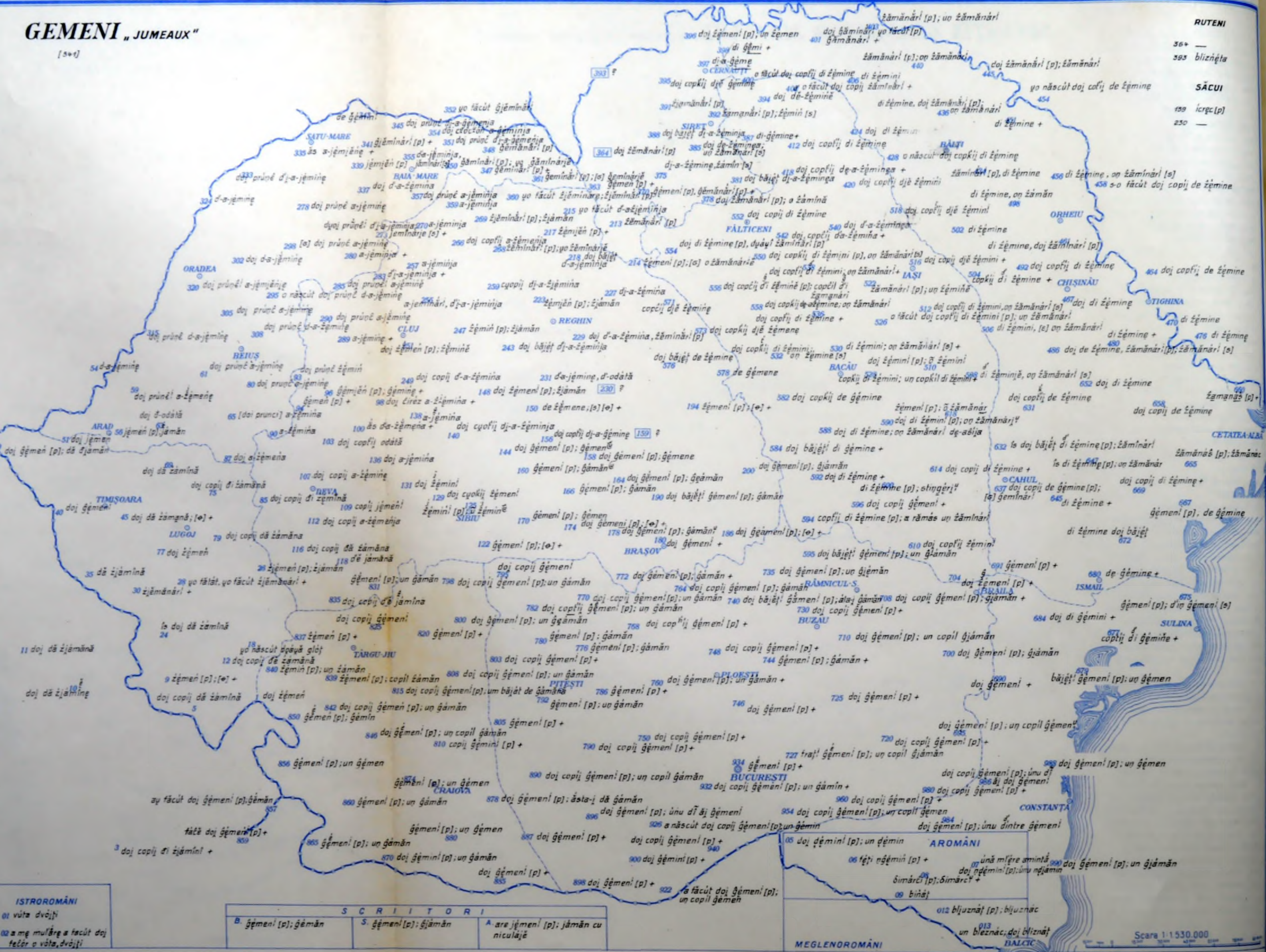
MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

GEMENI „JUMEAUX”

[540]

- I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum ziceți la copiii pe care i-a făcut mama deodată? Singularul l-am întrebat astfel: La unul singur, cum i-ați zice?*
- II. *s. bag să jo am "chiar și eu am?"*
26. „Se zice când li vezi pe drum”.
30. Pentru singular: a răspuns astfel: *yo făcut dă zjămână.*
31. Singularul: *a jăsta-i dă jămîn.*
32. *yo coplîi dă jămîn.*
33. *ăzăz "cilezi", adică copii.*
34. *ăz "sânt”.*
35. Singularul: *băjăt dintre gemeni.*
36. *și: zjămînărî [p], d-a-zjămîn.*
37. *Se zice și: doj coplîi d-a-jjămîn.*
38. „Dacă face doi deodată”.
39. „Dacă a făcut deodată”.
40. *ăz "sânt”.*
41. Declarați că nu știți singularul.
42. Pentru singular: [o] tu a j făcut zjămînare cu călăială.
43. Pentru singular: i "este" d' zjămînărî.
44. Pentru singular: *on coplîi d-a-ăz d' gîmi.*
45. „Dacă unul a murit”.
46. Singularul nu-l poate spune.
47. *on zjămînărî [s].*
48. „Dacă unul a murit”.
49. Pentru singular, a răspuns: *zjămînărî amîndoi.*
50. „Dacă a rămas în viață unul”.
51. „Ei au fost zjămînărî”.
52. Pentru singular: a rămas numai unu.
53. *și: doj zjămînăz.*
54. Pentru singular: a rămas un copil din doi gemeni”.
55. Singularul se întrebuințează „rar”.
56. „Când moare unul, se zice că a rămas stingjâr”.
57. Pentru singular: unul d' gemeni”.
58. Singularul și: [e] gîmen.
59. Pentru feminin: *gămănă [sf].*
60. Pentru singular: a rămas unu d' gîmăn.
61. Pentru singular: *jă dă gîmenî.*
62. *și: [k] gîmăn.*
63. Pentru singular: a rămas unu „Cine-l știe, li zice gîmenâr”.
64. Se zice ș-o perăkê.
65. *și: i dădmărîi.* „Vine pe grecește”.
66. În Bălăsa se zice *gîmin; gîmîn [p].*
- III. *Ca titlu al hărții am trecut forma de plural, căci această figură în întrebare.*
- Singularul l-am întrebat numai în unele comune.
- Pe hartă, cum era firesc, am trecut în primul loc răspunsurile primite pentru plural. După aceste răspunsuri, separat prin punct și virgulă, urmează singularul, în cazurile când l-am întrebat. Informații au declarat că nu întrebuințează singularul în următoarele comune: 9, 45, 122, 150, 174, 185, 194, 203, 209, 265, 370, 402, 418, 430, 504, 516, 564, 592, 596, 614, 645, 660, 677, 680, 684, 691, 704, 706, 720, 725, 730, 740, 750, 768, 786, 790.

ISTROROMÂNII
01 vîta dvîjîi
02 a mî mulțire a făcut doj felor a vîta, dvîjîi

SCRITORII		
B. gîmenî [p]; gîmăn	S. gîmenî [p]; gîmîn	A. are jîmenî [p]; jămîn cu niculăjê

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

RUTENII
36+ —
393 bliznêta

SĂCUII
159 icrîc [p]
250 —

010, 020, 035, 047, 050, 050, 054, 060 și 060.
În harta colorată 291 am arătat numai formele din plural, prezentându-le sub formă literarizată.

I.
Cui
fă
le
La
II.
CO
CO
f.

COPIL DIN FLORI „BÂTARD”

[5+8]

I. *Intrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la copilul pe care l-a făcut o fată, înainte de a fi măritată? Pluralul l-am întrebat astfel: La doi, cum le ziceți?*

II. *so. copile, dacă e fată. Fata s-o copilă.*

28. *Fata zice: m-am copilit „mam f...”, am făcut o gîță.*

29. *yo făcut dă copilă.*

30. *copil făcut dă fată mare.*

31. *Informatorul răspunde cu greu.*

32. *Informatorul răspunde că nu are nume. Se zice: o făcut nēmăritată.*

33. *ogreșit, o păcătit cu binăva.*

34. *o făcut ū copil.*

35. *s-o vgdul fată.*

36. *bitângă, dacă e fată.*

37. *Se zice și: șpur! [s]: șpur!*

38. *s-o copilă fată.*

39. *Fata s-o copilă.*

40. *Copiii din a doua căsătorie se numesc frății dă măștihoj sau dă măștihoj.*

41. *Pe alte sate se zice mărindăy.*

42. *și: cyoptil.*

43. *l-o făcut pî urdîș.*

44. *E cuvânt de rușine.*

45. *De când cu Românii, se zice copil m flori.*

46. *[a] bajstruc; bajstrus.*

47. *E făcut în buruieni, nu știe cu cine.*

48. *„Iăpădatu [a], la cel care-l la-pădă prin buruieni.”*

49. *făcut di fati fari sojji qtiufi.*

50. *fata o fgratî.*

51. *dim potit zice fata, oă nu-i fie rușine.*

52. *și: copil dim flori.*

53. *mă pripășule!*

54. *fătlană, dacă e fată.*

55. *și: [a] din flori, pă cyastf.*

56. *Dacă e fată, i se zice nelépcă; nelépcă.*

57. *și: tufări [s]: tufări.*

58. *și: aj făcut dă fată, din dudaj buruienă.*

59. *și: adunăt dă pă cîmp, strînsuri.*

60. *boji e nește iarbă.*

61. *Aici se întîmplă rar.*

62. *La copil nu i se zice.*

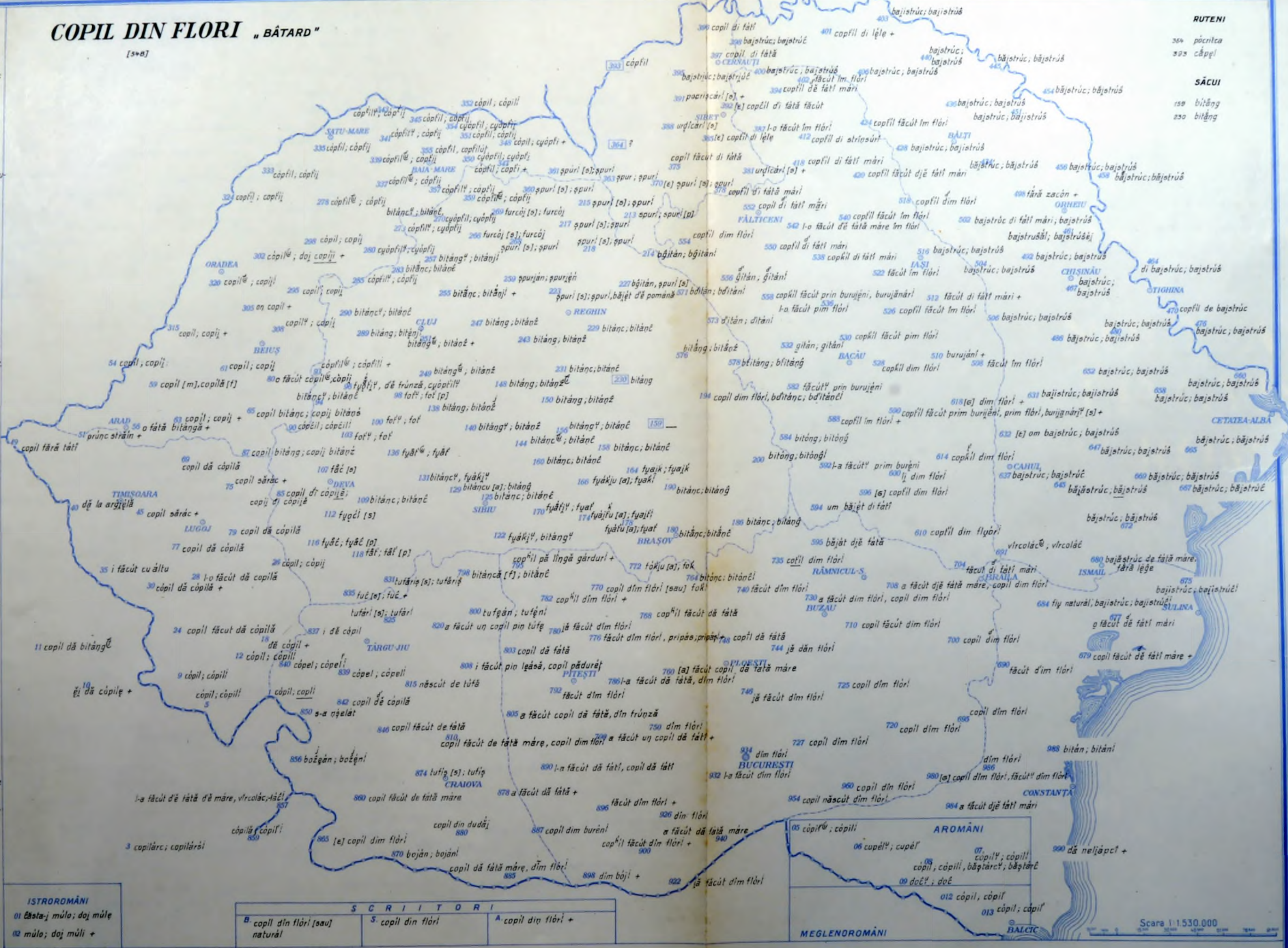
A. *„Când scriu” în satul natal se zice bitâng.*

63. *fecôru lăr de căjî l' zicîm ur mulo.*

III. *Nam întrebat pluralul în toate comunele studiate.*

Pluralul, când l-am reprodus, urmează după singular, separat prin punct și virgulă.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 292.

ISTROROMÂNII
01 Băsta; mulo; doj mule
02 mulo; doj mulo +

SCRITORI
B. copil din flori [sau] natural
S. copil din flori
A. copil din flori +

AROMÂNII
05 copilă; copili
06 cupelă; cupel
07 copilă; copili
08 copil; copili, băștărcă; băștărc
09 doel; doe
012 copil, copil
013 copil; copil

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

MOAȘĂ "SAGE - FEMME"

[537]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la femeia care taie buricul la copil, când se naște? Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați zice?*

II. *za Pluralul nu se întrebunțează. ex. "Termenul oficial este mărășă, noi însă zicem băbii".*

III. *Informatorul corectează forma de plural astfel: dăuă mărășă.*

IV. *și pluralul (*) mărășă.*

V. *ex. Copilul îi zice bunică.*

VI. *ex. ăă f oăăce buricu "care taie buricul".*

VII. *ex. Se zice și mami; mami, în Bălțasa.*

VIII. *Informatorii au răspuns cu multe variații.*

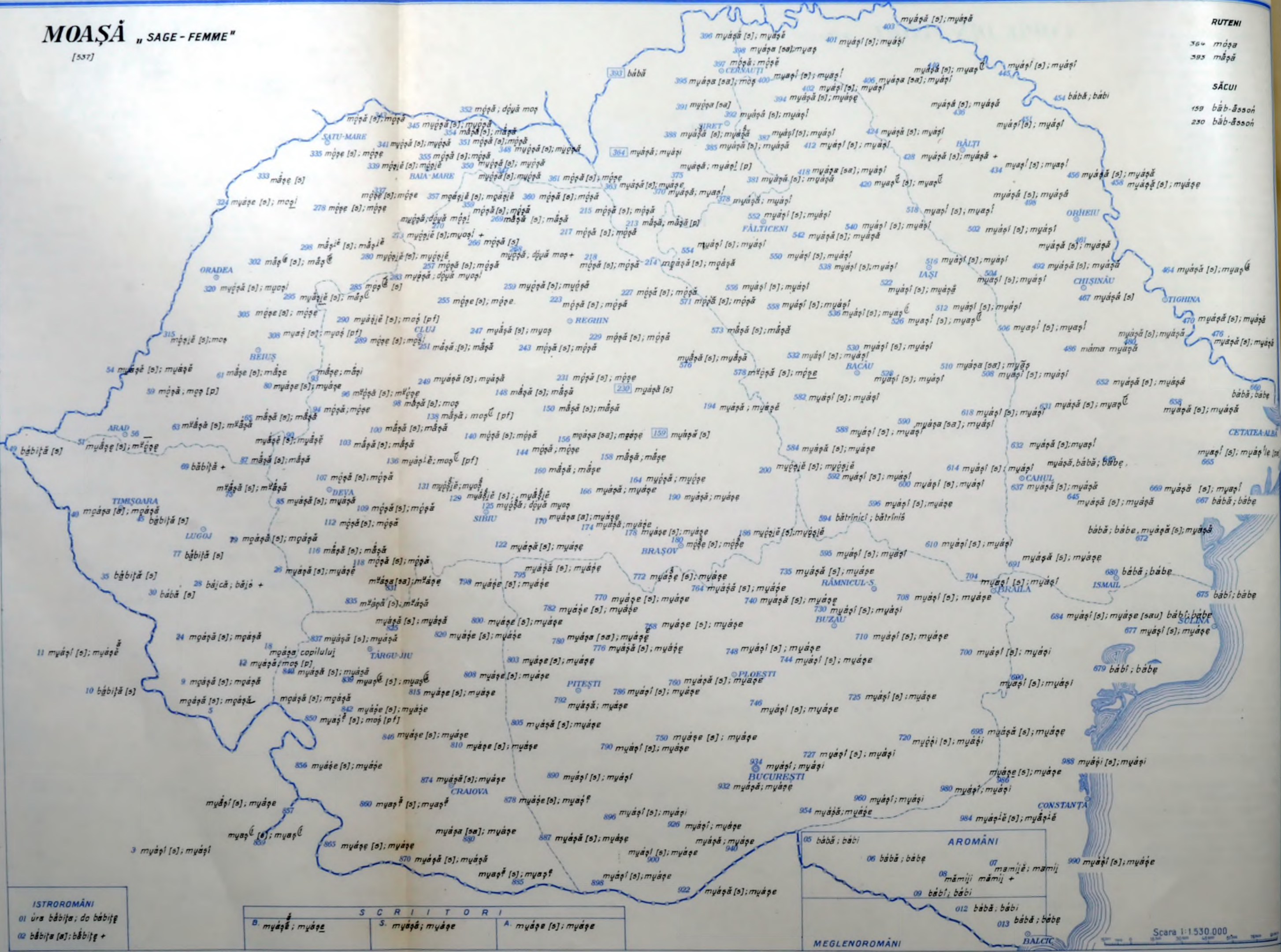
IX. *Primul răspuns se referă întotdeauna la singular. Fiind foarte frecvente cazurile de identitate între forma din singular și cea din plural, printr-o abreviație în paranteză am indicat numărul la care se referă răspunsul primit.*

X. *Tot astfel am procedat și în cazul formelor mai puțin obișnuite.*

XI. *Pluralul nu l-am întrebat în toate comunele.*

XII. *Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată 203.*

XIII. *Fiind cuvântul moașă deosebit de răspândit, am redactat trei hărți fonetice colorate: a) Diftongul oa în moașă (harta 204), b) Sunetul ș în moașă (harta 205) și c) Sunetul ă în moașă (harta 206).*

RUTENI
364 mărășă
393 mărășă

SĂCUI
159 băb-ășsoh
230 băb-ășsoh

ISTROROMÂNI
01 ursa băbiișe, do băbiișe
02 băbiișe [a]; băbiișe +

S C R I T O R I		
B. mărășă; mărășe	S. mărășă; mărășe	A. mărășe [s]; mărășe

AROMÂNI
05 babbă; babbă
06 babbă; babbă
07 mamișe; mamiș
08 mamiș mamiș +
09 babbă; babbă
012 babbă; babbă
013 babbă; babbă

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

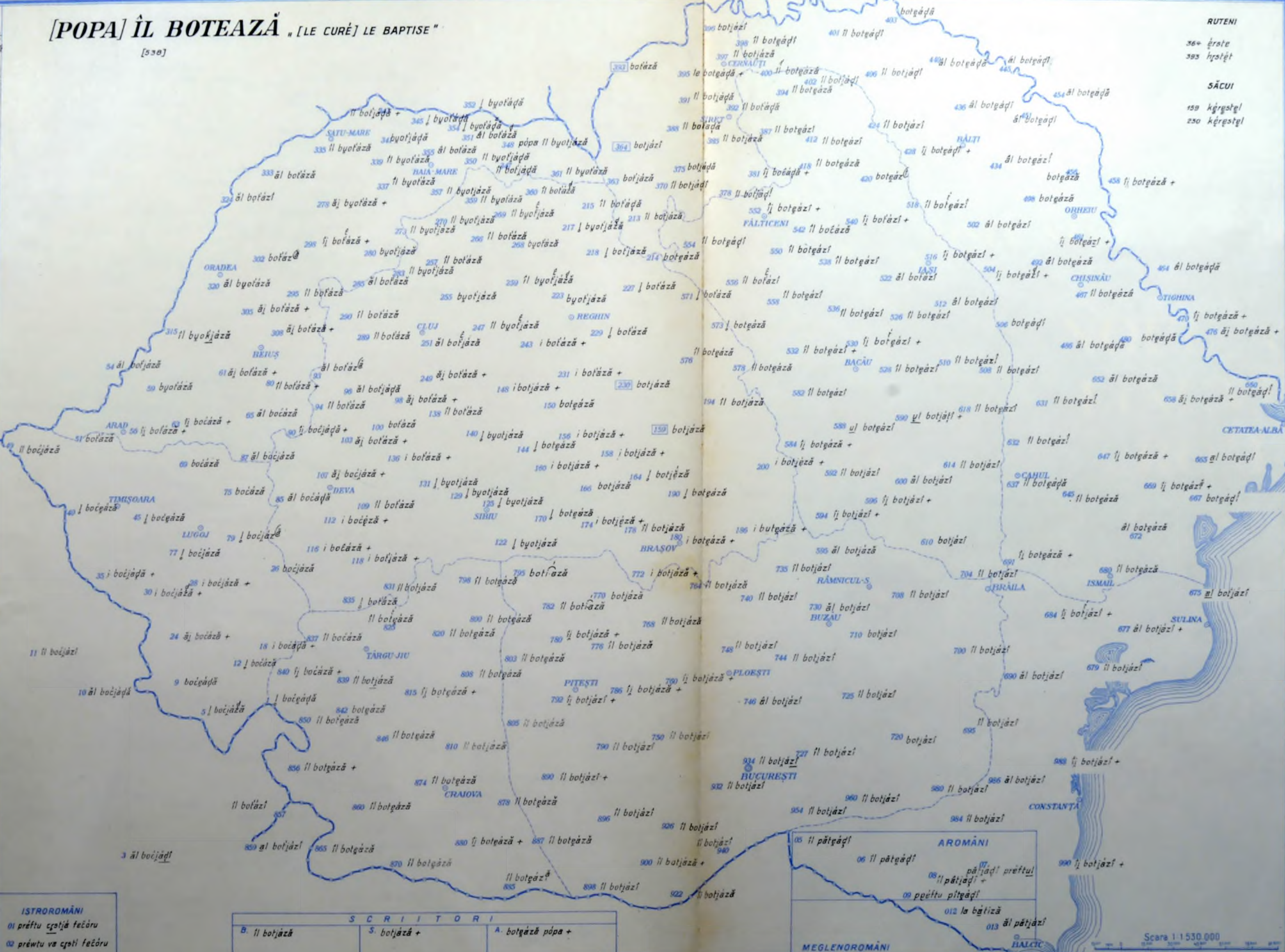
[POPA] ÎL BOTEAZĂ „[LE CURÉ] LE BAPTISE“

[530]

I. Întrebare indirectă, pusă soției: Ce face popa cu copilul mic, după ce s-a născut?

- II. a. i se referă la plural [pe ei]. 24. ai se referă la plural [pe ei]. 29. i se referă la plural [pe ei]. 30. i se referă la plural [pe ei]. 35. i se referă la plural [pe ei]. 36. i se referă la plural [pe ei]. 61. ai se referă la plural [pe ei]. 62. i se referă la plural [pe ei]. 60. Are să-ți botezâ.

- 90. i se referă la plural [pe ei]. 95. ai se referă la plural [pe ei]. 103. ai se referă la plural [pe ei]. 107. ai se referă la plural [pe ei]. 112. i se referă la plural [pe ei]. 115. i se referă la plural [pe ei]. 116. i se referă la plural [pe ei]. 136. i se referă la plural [pe ei]. 146. i se referă la plural [pe ei]. 156. i se referă la plural [pe ei]. 158. i se referă la plural [pe ei]. 160. i se referă la plural [pe ei]. 174. i se referă la plural [pe ei]. 180. i se referă la plural [pe ei]. 186. i se referă la plural [pe ei]. 200. i se referă la plural [pe ei]. 231. i se referă la plural [pe ei]. 243. i se referă la plural [pe ei]. 249. ai se referă la plural [pe ei]. 278. ai se referă la plural [pe ei]. 298. i se referă la plural [pe ei]. 299. i se referă la plural [pe ei]. 308. ai se referă la plural [pe ei]. 315. i se referă la plural [pe ei]. 316. i se referă la plural [pe ei]. 305. ai se referă la plural [pe ei]. 308. ai se referă la plural [pe ei]. 343. i pune nume. 361. i se referă la plural [pe ei]. 395. le se referă la plural [pe ei]. 428. i se referă la plural [pe ei]. 438. i se referă la plural [pe ei]. 461. i se referă la plural [pe ei]. 470. i se referă la plural [pe ei]. 476. ai se referă la plural [pe ei]. 504. i se referă la plural [pe ei]. 516. i se referă la plural [pe ei]. 520. i se referă la plural [pe ei]. 532. „apoi țâși cumătrii, chemând rudele“. 540. i se referă la plural [pe ei]. 552. i se referă la plural [pe ei]. 584. i se referă la plural [pe ei]. 590. To botează. 594. i se referă la plural [pe ei]. 596. i se referă la plural [pe ei]. 647. i se referă la plural [pe ei]. 658. i se referă la plural [pe ei]. 677. Se zice și: botezâ copilul. 684. i se referă la plural [pe ei]. 691. i se referă la plural [pe ei]. 760. i se referă la plural [pe ei]. 772. i se referă la plural [pe ei]. Se zice și: i creștingază [pe ei]. 786. i se referă la plural [pe ei]. 792. i se referă la plural [pe ei]. 815. i se referă la plural [pe ei]. Se zice și: i băgă apă. 840. i se referă la plural [pe ei]. 856. Se zice și: i biseriță. 880. i se referă la plural [pe ei]. 880. Se zice și: i făcă apă. 900. Se zice și: i creștingăte, adică „li pune lumelă nașului“. 908. i se referă la plural [pe ei]. 990. i se referă la plural [pe ei].

III. Am reproduș toate răspunsurile. Mai mulți informatori, cum se vede din note, când au dat răspunsuri...

rile s-au gândit la mai mulți copii. 780. 786. 792. 845. 840. 880. 900 și 990. Formulele pronumelui personal în plural în următoarele comune: din această hartă să se confrunte cu cele din harta colorată 200 (volumul I).

SCRITORI

B. il botjază	S. botjază +	A. botgăzâ popa +

AROMÂNII
MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

CREȘTIN „CHRÉTIEN”

[339]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel:*
 După ce-l botează popa pe copil,
 ce este el? Pentru ca să pot
 primi mai ușor răspunsul, am a-
 dăugat: doar nu-i păgân.

Pluralul l-am întrebat astfel:
 La doi, cum le ziceți?

II. *re. i botezat = e botezat?*

26. *l-i botează?*
 80. *Și: lăpădată di satana. Ră-*
spuns dat de o femeie.

85. *ăi = este?*

112. *leziă creștinjască = religia*
creștină?

122. *l-i creștineste.*

156. *l-i creștinjază.*

160. *l-o creștinat.*

170. *„creștine!” se zice către cine-*
va, dacă vrei să vorbești cu el-

200. *l-i creștinaj? „sânt ...”*

251. *botează?*

266. *copil botezat.*

270. *l-o creștinat?*

305. *l-i = este?*

385. *l-i creștinat.*

391. *Se zice „rar?”*

397. *l-i dat la leze, l-i creștinat.*

436. *Apa să numără = se numește?*

454. *l-am dat la cruce, l-am dat la*
leze.

461. *l-i creștinjază.*

510. *Și: ortodocs, ortodoca.*

542. *Și: l-o creștinat.*

588. *l-i creștinat?*

645. *l-i creștinat.*

647. *l-i creștinjază.*

677. *l-a creștinat.*

720. *l-i creștineste.*

744. *l-i creștinjază.*

760. *l-i creștineste.*

764. *Sau: romin; romini.*

760. *l-i creștineste.*

803. *l-i creștinjază.*

820. *l-a creștinat.*

846. *l-i creștineste.*

870. *l-am creștinat.*

874. *l-i creștinjază.*

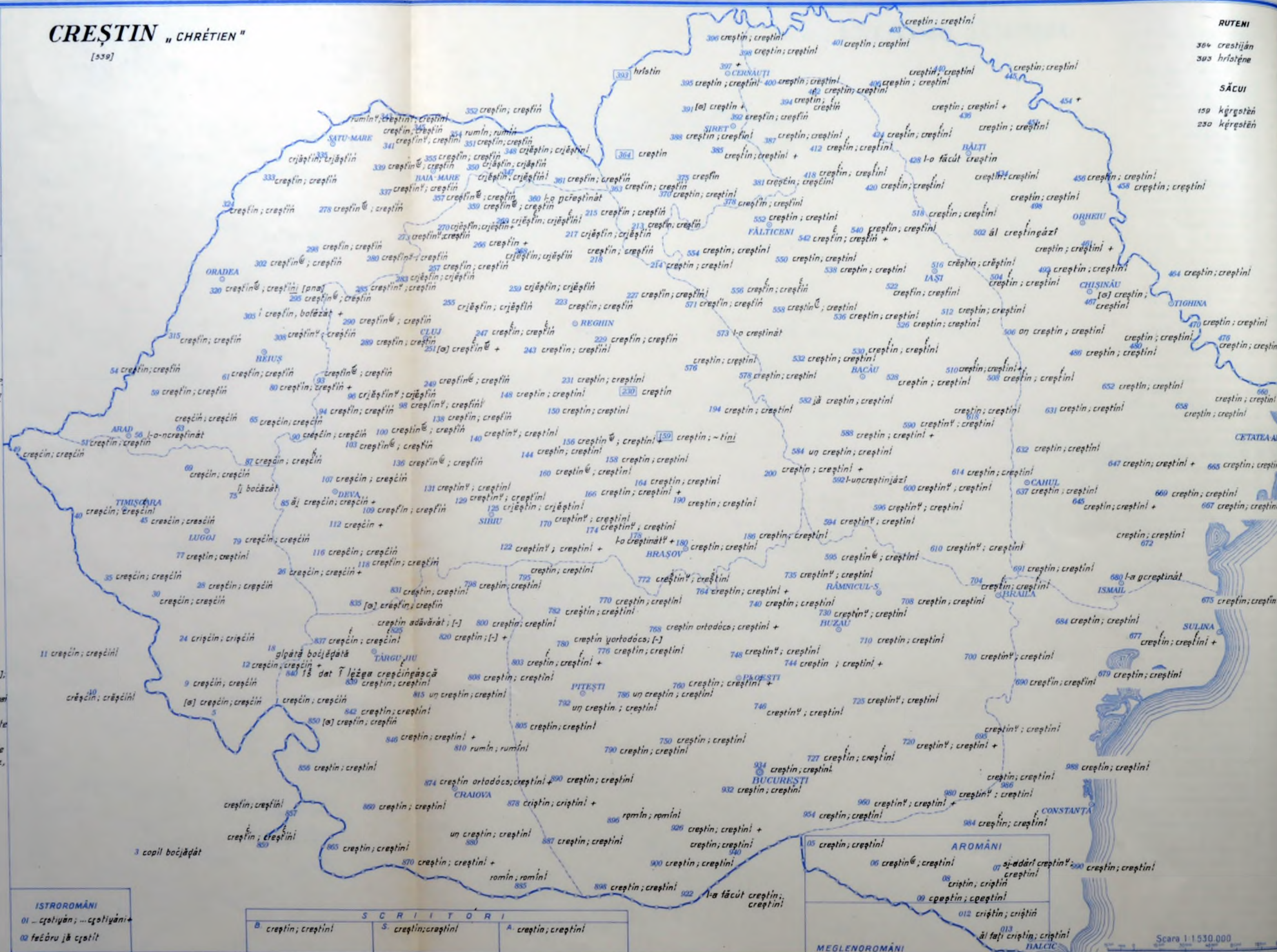
926. *l-i creștineste.*

960. *s-a creștinat?*

01. *măca e fečoru creștinj [a],*
noj omo creștinj [a].

III. *Pluralul nu l-am întrebat în mai*
multe comune. Pe hartă n'am
menționat decât foarte rar aceste
cazuri.

Sânt interesante răspunsurile
cu ROMÂN = creștin?, DAT ÎN LEZE,
etc.

ISTROROMÂNII
 01 - *creștinj; ... creștinj;*
 02 - *fečoru jă creștinj*

S C R I I T O R I		
B	S	A
creștin; creștinj	creștin; creștinj	creștin; creștinj

AROMÂNII
 05 - *creștin; creștinj*
 06 - *creștin; creștinj*
 07 - *ș-adări creștinj; creștinj*
 08 - *criștin; criștinj*
 09 - *creștin; creștinj*
 012 - *criștin; criștinj*
 013 - *ăl falj creștin; criștinj*
 HAI-CUC

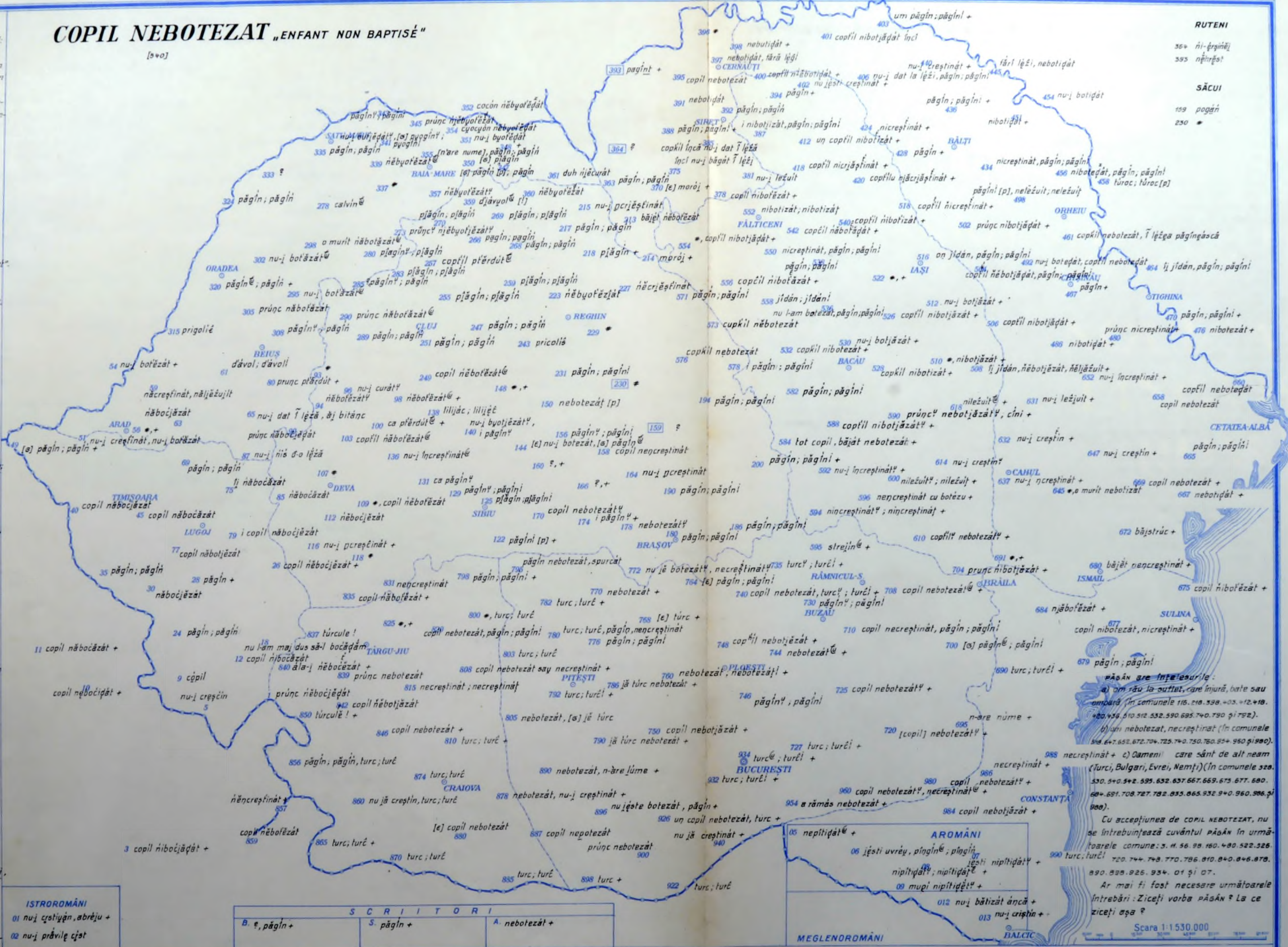
Scara 1:1.530.000

COPIL NEBOTEZAT „ENFANT NON BAPTISÉ”

[540]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la copilul mic, până nu-l botează popa? Pluralul: Cum îl întrebați astfel: La mai mulți, cum le-ați zice? În mai multe comune am întrebat dacă zic PĂȘAN și când întrebuințază acest cuvânt.

- II. a. n-are nume. 26. „păgin se zice la Evrei”. 28. i se zice și „celui de altă lege”. 29. „i se zice omului care e nebotezat”. 31. „păgin; păgin se zice la Po-căji”. 32. „La cel pierdut de muiere, când nu e născut cu vreme”. 33. „Celui care moare nebotezat”. Se zice și: ca păgin. 34. „Se zice, în alte țări, la oa-menii care nu știu de Dumnezeu”. 35. „păgin i se zice celui de altă religie”. 36. „păgin se zice la Evrei”. 37. „Nare nume”. 38. „Când moare nebotezat”. 39. „Când moare nebotezat”. „pă-gin i se zice celui fără de nici o religie”. 40. „i se zice la Ungur”. 41. „Dacă moare”. 42. „păgin; păgin se zice la jidăni”. 43. „Dacă moare nebotezat”. „păgin, păgin, când nu fine de nici a lege”. 44. „păgin i se zice celui care nu e creștin”. „moroi zic femeile la copii pe care li nasc morți”. 45. „Celui care nu crede în nimic, vrea să-ți taie capul, vrea să te omoare”. 46. „ca jidănu”. 47. „Nu se poate să fie nebote-zat”. „păgin se zice de demult la Turci”. 48. „iași un păgin, zici când ai supărare pe cineva”. 49. „litti păgini [p] se zice la Huni, la Tătari”. 50. „Damenii răi, care nu cred în Dumnezeu”. 51. „Celui răutăcios, i se zice: păgin la inimă luj”. 52. „Celui nebotezat, când te superi pe el”. 53. „păgin, la cei care nu-s în legea noastră și la dușmani”. 54. „păgini se zice la tâlhari”. 55. „Când te mânia pe unul din mahala, zici: măi păgînule!”. 56. „Zic, când se supără unul cu altul”. 57. „păgin se zice la Jidan”. 58. „păgin se zice la Turc”. 59. „păgin se zice la Jidan”. 60. „Când te superi, zici: păgînule, niș la biserică nu ti dă”. 61. „Când nu te înțelegi cu el, li zici: iași păgin!”. 62. a intrat păgini-n țări. 63. „păgin, unui om mare și ne-botezat”. 64. „păgin i se zice celui care nu ză”. 65. „păgin se zice acu la cel venit din altă țară”. 66. „păgin se zice la cel care bate rău pe altul”. 67. „păgin [unui] om cinos”. 68. „păgin se zice rar la unul nebotezat, căci li botează la două, trei luni”. 69. „păgin se zice la alt litti”. 70. „[e] păgin i se zice când a rămas nebotezat”. 71. „păgin se zice la cei care nu sint lezuit”. 72. „păgin se zice mai ales celui care mână de dulce și celui care nu e de nația noastră”. 73. „PĂȘAN nu se zice, da [este] ca cin ar fi păgin”. 74. „[e] turc și: [e] turc”. Se întrebuințază când „se glumește”. 75. „Când au venit Nemții, li se zicea păgin”. 76. E vorba mujerjască. „PĂȘAN care mână de dulce și celui care nu e de nația noastră”. 77. „Se zice rar la cel care nu e botezat”. 78. „Când vedem lupul, zicem: ū-te mă păginu”. 79. „La cel care vrea să facă rău, i se zice păgin dă yom”. 80. „Înainte vreme se zicea turc”. 81. „păgin se zice la dușmani”. 82. „păgin [p] se zice la dușmani. zice: pără-i potcâj”. 83. „Când îl mângâie, li zic turcu-turcu”. 84. „a murit ca turci, se zice când moare nebotezat”. 85. „Când naște femeia, se zice: păziți ca veniți turci”. 86. „Când face un țaran pe boierul și nu-și botează copilul, se zice și la o nație spurcată”. 87. „La cel care nu e creștin, i se zice păgin, litti spurcat”. 88. „La Turci li se zice: păgin, litti réle”. 89. „La cel care nu e creștin”. 90. „Unui copil: a murit necreștinat”. 91. „Se zice și unui om rău la suflet”. 92. „păgin i se zice celui care nu e creștin”. 93. „Se zice și: om păgin, păgin de amarnic”. 94. „puturôș [p] se zice la cei care notele înregistrate. nu cred în Dumnezeu”. 95. „La Turci și Evrei li se zice căfût; căfût [p]”. 96. Am reprodus toate răspunsurile primite. Se pare că informatorii au e-vitat cuvântul PĂȘAN, acesta având și alte înțelesuri, precum strată și alte înțelesuri, precum strată și alte înțelesuri.

ISTROROMANI
01 nu-i creștin, abreju +
02 nu-i pravileș cjet

SCRITORI

B. e, păgin +	S. păgin +	A. nebotezat +

- 610. „păgin se zice la alt litti”. 611. „[e] păgin i se zice când a rămas nebotezat”. 612. „păgin se zice la cei care nu sint lezuit”. 613. „păgin se zice mai ales celui care mână de dulce și celui care nu e de nația noastră”. 614. „PĂȘAN nu se zice, da [este] ca cin ar fi păgin”. 615. „[e] turc și: [e] turc”. Se întrebuințază când „se glumește”. 616. „Când au venit Nemții, li se zicea păgin”. 617. E vorba mujerjască. „PĂȘAN care mână de dulce și celui care nu e de nația noastră”. 618. „Se zice rar la cel care nu e botezat”. 619. „Când vedem lupul, zicem: ū-te mă păginu”. 620. „La cel care vrea să facă rău, i se zice păgin dă yom”. 621. „Înainte vreme se zicea turc”. 622. „păgin se zice la dușmani”. 623. „păgin [p] se zice la dușmani. zice: pără-i potcâj”. 624. „Când îl mângâie, li zic turcu-turcu”. 625. „a murit ca turci, se zice când moare nebotezat”. 626. „Când naște femeia, se zice: păziți ca veniți turci”. 627. „Când face un țaran pe boierul și nu-și botează copilul, se zice și la o nație spurcată”. 628. „La cel care nu e creștin, i se zice păgin, litti spurcat”. 629. „La Turci li se zice: păgin, litti réle”. 630. „La cel care nu e creștin”. 631. „Unui copil: a murit necreștinat”. 632. „Se zice și unui om rău la suflet”. 633. „păgin i se zice celui care nu e creștin”. 634. „Se zice și: om păgin, păgin de amarnic”. 635. „puturôș [p] se zice la cei care notele înregistrate. nu cred în Dumnezeu”. 636. „La Turci și Evrei li se zice căfût; căfût [p]”. 637. Am reprodus toate răspunsurile primite. Se pare că informatorii au e-vitat cuvântul PĂȘAN, acesta având și alte înțelesuri, precum strată și alte înțelesuri.

Scara 1:1.530.000

NAȘ (LA BOTEZ) „PARRAIN” (AU BAPTÊME)

[1942]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi zici la omul care te-a botezat?
Pluralul: am întrebat astfel: Dacă ar fi vorba de mai mulți, cum le-ai zice?

II. Loc. Părinții copilului îi zic cumătru mare.

230. „Nașul mieu”.
273. *nașăgule* [voc].
285. *cumătru șăl mare*, pentru tatăl copilului botezat.
294. Pentru „tată” copilului botezat e *cumătru mare*.

406. „Lumea îi zice cumătru mări”.
418. Părinții copilului îi zic *cumătru mări*.

450. Se zice și *nănaș de rînd*.
510. Părinții copilului îi zic *cumătru șăl mări*.

516. Părinții copilului îi zic *cumătru șăl mări*.

580. Părinții copilului îi zic *cumătru mări*.

637. „Îi spune cel botezat, atât cât este copil”.
645. „Dacă tot aceea persoană îl și însoară, îi spune *nășule!*”
Părinții îi zic *cumătru șăl mare*.

706. *năș-i-so*.
822. „Cât e la botez i se zice *nune mare*” [voc].

840. *nășule* [voc].

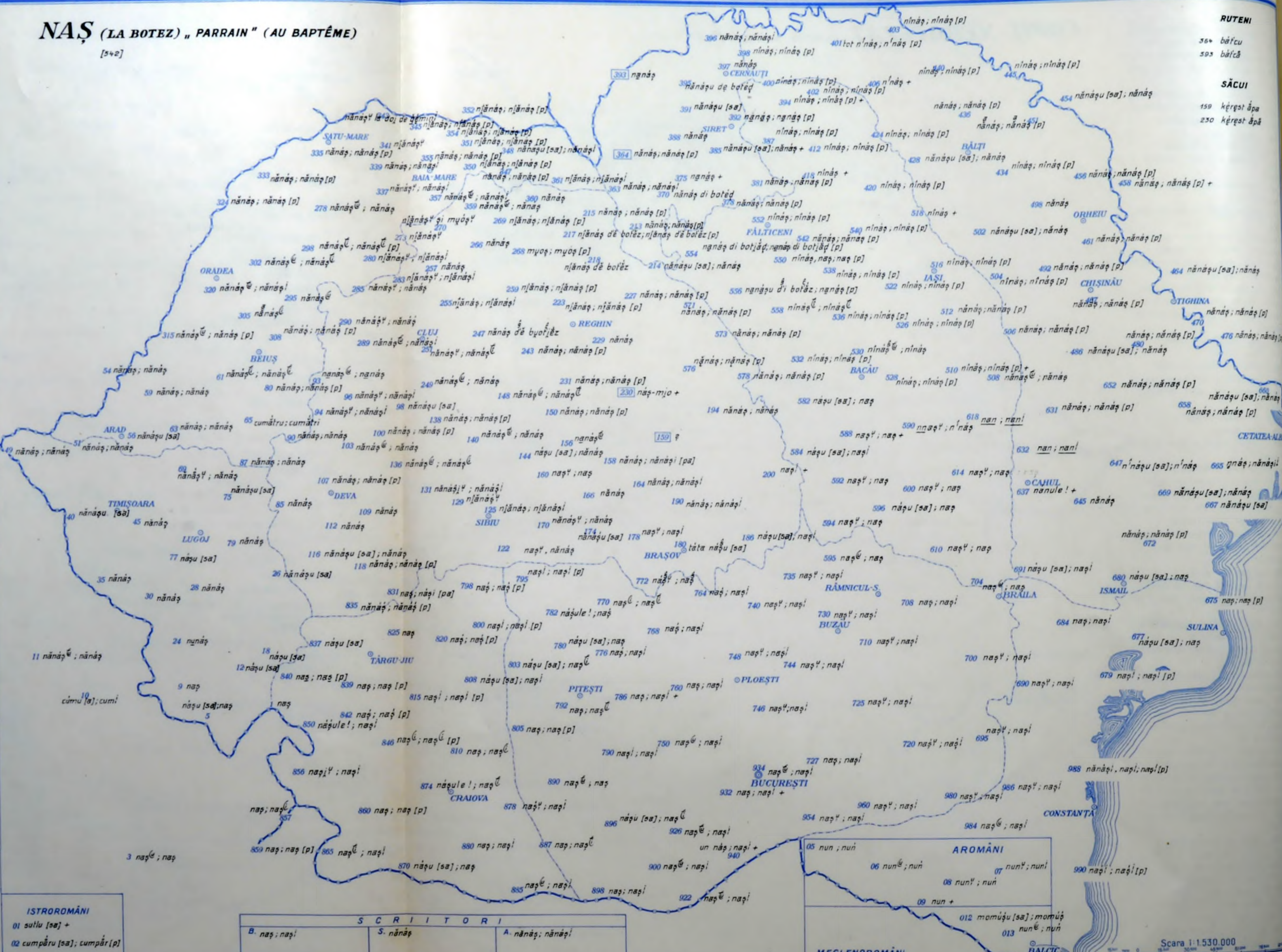
841. *omul va fîrgea din cărat, cumătru*.

842. „Rămâne tot cel de la cununie”.

III. Nam întrebat pluralul în toate comunele studiate.

Răspunsurile reproduse încep întotdeauna cu singularul; pluralul începează după punct și virgulă.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 299 (NAȘ LA BOTEZ).

ISTROROMÂNI

01	sulu [sa] +
02	cumpăru [sa]; cumpăr [p]

SCRITORI

B.	naș; nași
S.	nănaș
A.	nănaș; nănași

AROMÂNI

05	nun; nun
06	nun; nun
07	nun; nun
08	nun; nun
09	nun +
012	momúșu [sa]; momúșu
013	nun; nun

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

RUTENI
58+ băf'cu
593 băf'cu

SĂCUI
159 kéřest' ápa
250 kéřest' ápa

I. Cur
Plu
fi
zi
II. as
e
z
:

NAȘĂ (LA BOTEZ) „MARRAINE” (AU BAPTÊME)

[9+3]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi ziceți la femeia care vă botează?
Pluralul l-am întrebat astfel: Dacă ar
fi vorba de mai multe, cum le-ați
zice ?

II. 65. „nașă” i se zice femeii care
aduce mâncare și haine copilului.
273. „Se numește și cea care cunună”
394. „Mama copilului botezat îi zice
cumătră mare”.

419. „Mama îi zice cumătră mare”.
459. Au același înțeles.

510. „Mama îi zice cumătră de mări”.
516. „Mama îi zice cumătră de mări”.

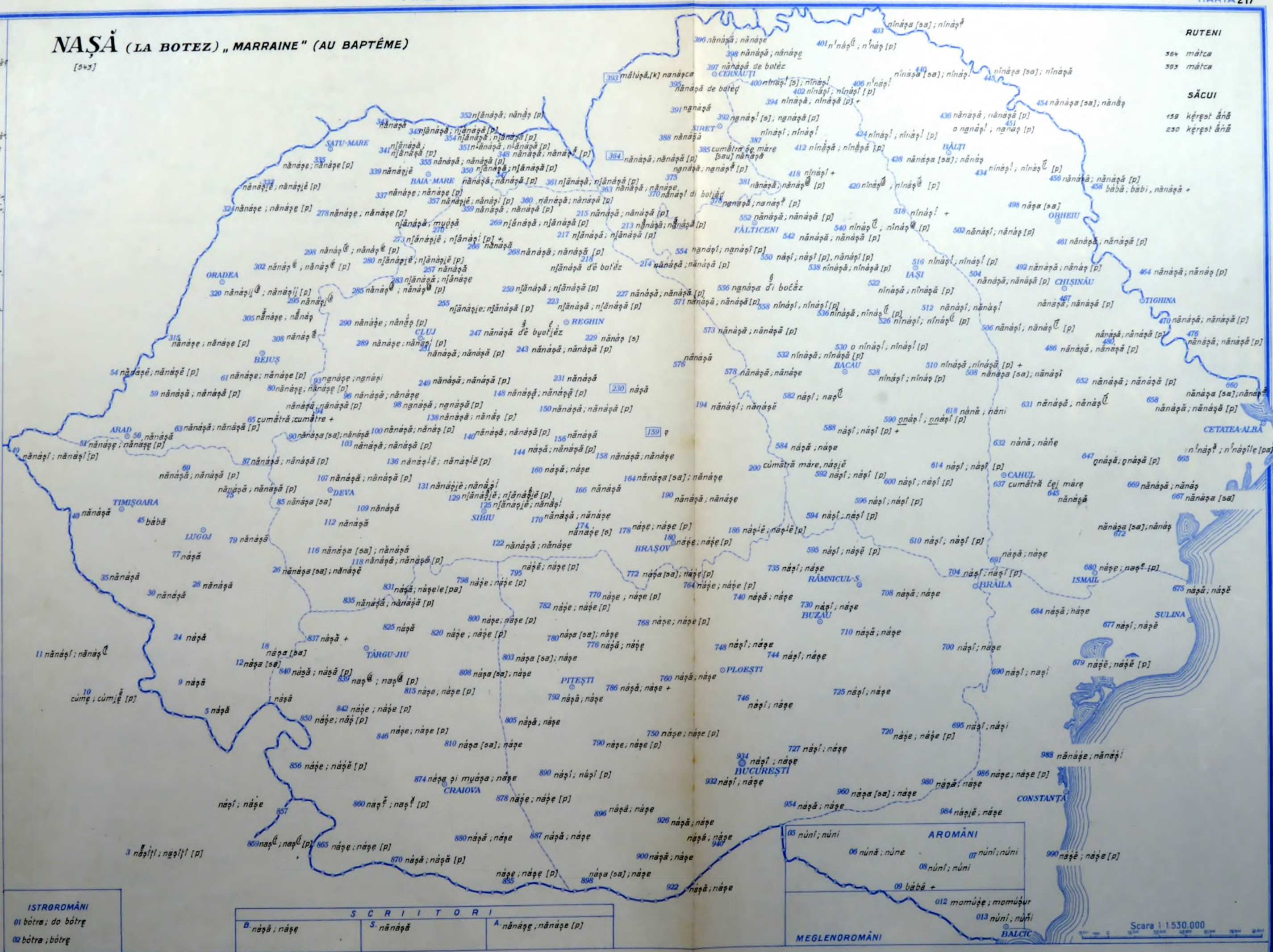
568. „Mama îi zice cumătră mări”.
706. nași-sa.

837. nașă-sa cu myșă-sa.

98. „numi” este cea de la cununie,
însă ea duce numai apa la biserică.”

III. La reproducerea răspunsurilor,
singularul ocupă întâiul loc după
numărul cartografic, pluralul urmează
după punct și virgulă.

Cu materialul acestei hărți am
redactat harta colorată 300 (NAȘĂ
LA BOTEZ).

ISTROROMÂNII
01 bôtra; do bôtre
02 bôtra; bôtre

S C R I T O R I		
B. nașă; nașe	S. nășă	A. nășă; nășă [p]

MEGLENOROMÂNII
05 nuni; nuni
06 nună; nune
07 nuni; nuni
08 nuni; nuni
09 băbă +
012 momúșe; momúșur
013 nuni; nuni

Scara 1:1.530.000

FIN „FILLEUL”

[544]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la băiatul pe care l-ați botezat? Pluralul l-am întrebat astfel: La mai mulți, cum le spuneți?*
 II. *Ass. „Vănașa îi zice și șinul”.*

- 270. *Și: năpôt.*
- 273. *hînjîle [voc].*
- 280. *„La tata pruncului i se zice cumjêtre” [voc].*
- 335. *hînjîle [voc].*
- 360. *„Este copilul botezat”... La tatal copilului i se zice șin; șin”.*
- 370. *șin [voc].*
- 372. *șinule [voc].*
- 382. *hîni [voc].*
- 390. *finule [voc].*
- 394. *hîni [voc].*
- 395. *hîne [voc].*
- 396. *„Tot așa se zice și la cununie”.*
- 397. *Și: fin?*
- 720. *Vocativul este: fine sau finule.*
- 727. *fine [voc].*
- 730. *hîne [voc].*
- 744. *hîne [voc].*
- 760. *fine [voc].*
- 764. *fine [voc].*
- 770. *fine [voc].*
- 792. *fine [voc].*
- 805. *fine [voc].*
- 857. *finê [voc].*
- 898. *fine [voc].*
- 932. *fine [voc].*
- 940. *fine [voc].*

02. *tu aj mire firut na cjet tu la mijê sultla.*

08. *În Băiasa se zice hîin; hîinîp.*
În Samarina se zice cumbâr?

013. *cume [voc].*

III. *Am primit răspunsurile cu mulțime ușurință.*
În note am reprodus forme de vocativ.
Cu materialul acestei hărți am redactat următoarele hărți colorate: SUNETUL Ț ÎN ȚIN (harta 302); Ț ÎN FINAL ÎN ȚIN (harta 303); Ț ÎN SUNETUL Ț ÎN ȚIN (harta 304).

ISTROROMÂNI
 01 *ura tivôta; do tivôțe*
 02 *...tu la mijê sultla; doysultle +*

S C R I T O R I		
B. fin; finî	S. fin; finî	A. tin; tinî

AROMÂNI
 05 *hîin; hîin*
 06 *cumbâr?; cumbârî*
 07 *hîin?; hîinî*
 08 *cumbâr?; cumbârî +*
 09 *hîin?; hîinî*
 012 *criștinic; criștinî?*
 013 *cum & do; cun? +*

MEGLENOROMÂNI
 BALCIC

Scara 1:1.530.000

RUTENI

364 fin
393 fin

SĂCUI

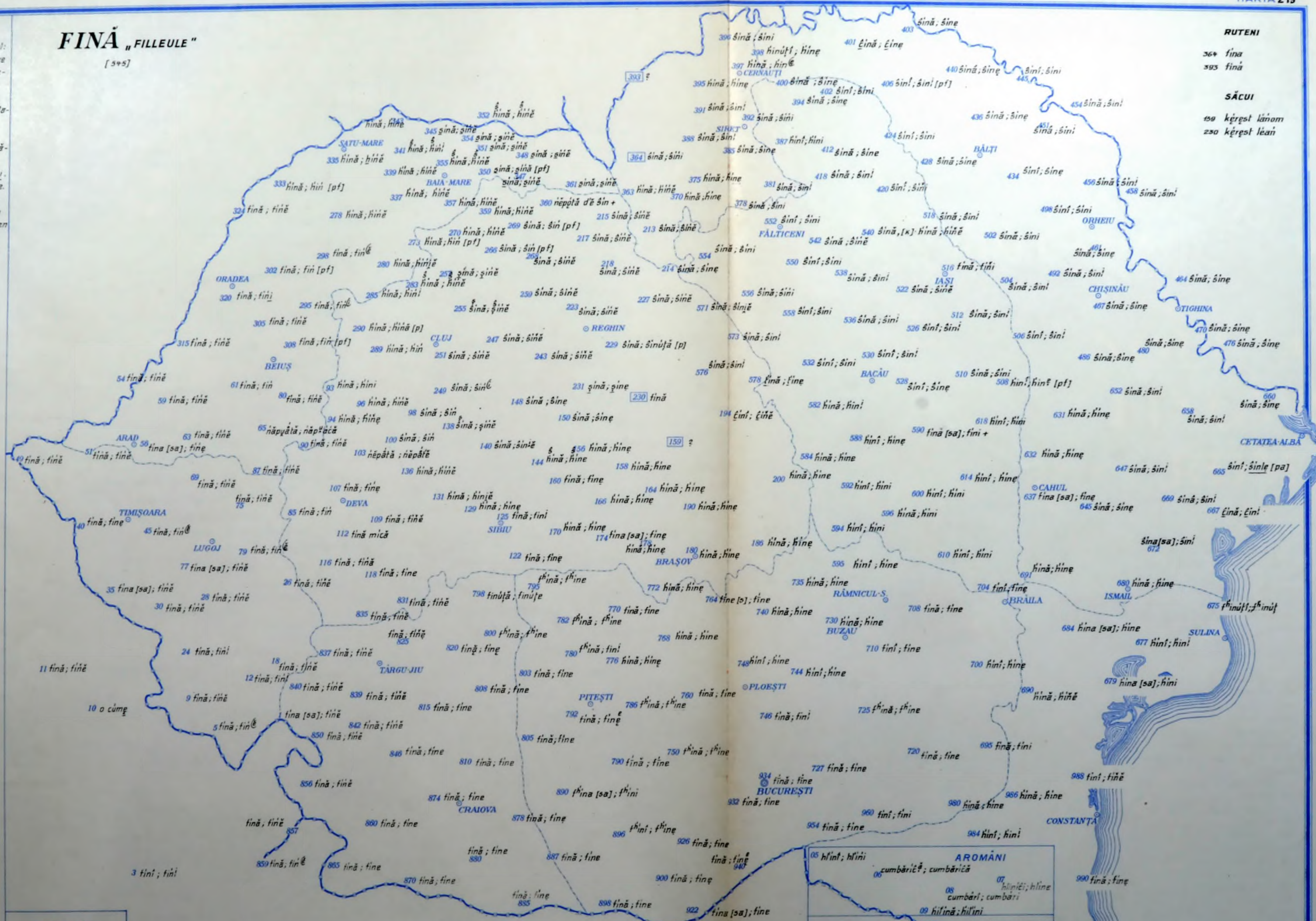
159 kęřet fiām
230 kęřet fiām

I. Cum
aj
bat
epu
II. sec
mei
să
5.
să
6.
III.
ra
ace
din
ha
fin

FINĂ „FILLEULE”

[395]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la fata (fetița) pe care ați botezat-o? Pluralul? Am întrebat astfel: La mai multe, cum le spuneți?*
 II. *„Se zice la cea botezată... Mama-i se zice șină; șină”.*
 ssc. și: hini.
 S. „Se zice și la cea care se căsătorește”.
 oe. În Bălțasa se zice: hfină; hfini.
 III. *Am reprodus toate răspunsurile. Pentru a putea face o comparație între palatalizarea lui r din această hartă cu aceleași fenomen din harta 218 (FIN), am redactat harta colorată 304 (SUNETUL r în FINĂ).*

RUTENI
 364 fină
 393 fină

SĂCUI
 199 kęřest lánom
 230 kęřest lėan

ISTROROMÂNII
 01 ur fiyôto; doj fiyôti
 02 toj sùtle

S C R I T O R I		
B. fină; fine	S. fină; tine +	A. fină; fine

AROMÂNII
 05 hlinț; hlinți
 06 cumbărič; cumbăričă
 07 hlinți; hline
 08 cumbări; cumbări
 09 hifină; hifini
 012 criștinică; criștiniją
 013 cùmă; cùmii

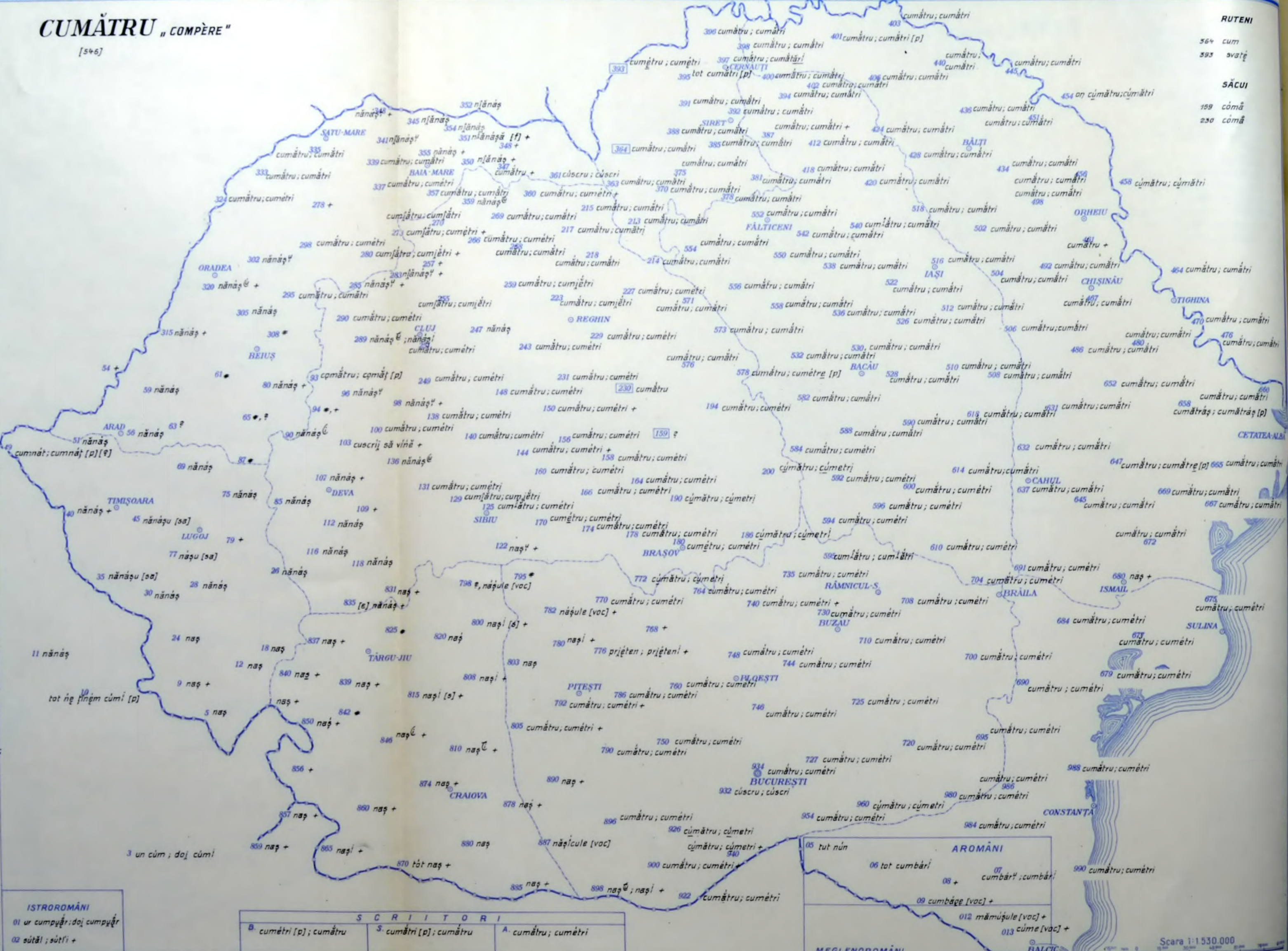
MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1530.000

CUMĂTRU „COMPÈRE”

[546]

- I. Întrebare indirectă, pusă aotfel:**
Când ji-a născut nevasta, cum ji zici la omul care lji botează copilul?
Pluralul l-am întrebastfel:
Amândoi, ce neam sântei unul cu celălalt?
- II. r. „finu năşului” se zice la copil:**
r. „Aşa îl numeşte şi copilul pe cel care l-a botezat.”
40. „Cumătru nu se zice, fiindcă şi Sârbii zic cum”.
54. „Se zice tât fin”.
78. S'a răspuns cu: fin [p]; fin.
80. „Şi pruncul şi tata zic şa”.
84. „Cumătru nu se zice şi nu se întrebuiţază pentru nimic”.
88. „cumătru; cumătri se zice la cel care e frate cu tata”.
103. „Nu se zice CUMĂTRĂ”.
107. „cumătru mare se zice la nun-tă”.
109. S'a răspuns cu fin.
112. rez. „cumjătri [p] se zice în comuna Veşteş”.
144. cumètre [voc].
150. „Dacă a botezat numai pe copil, fără să fi cununat pe părin-ţii lui”.
257. „gîna [a] se zice din partea nănaşului”. Informatorul n'a fost atent la întrebare.
273. „I se zice celui care a cununat pe pruncul meu”.
278. S'a răspuns cu hin, hină [f].
280. „Se zice de naş şi de moaşă părinţilor pruncului botezat”.
285. „cumjătru i se zice unei rude îndepărtate sau unui om bun”.
285. şi hin?
315. „El este şi nănaşul de nun-tă al tatălui”. Dacă a murit, se alege altul. Acest nou nănaş e cum-năt.
320. „Căci acela l-a şi cununat”.
343. „I se zice părintelui copilului de botezat”. hin? Ji zice nănaşul părintelui copilului de botezat?
347. „Cu acest cuvânt se poate adresa cuiva, caşi cu cuvântul unchieş” cumă-tri [p].
348. „Azi tare rar se zice CUMĂTRU; sânt mai mult PRIETENI unul cu altul”.
350. Are valoarea lui CUMĂTRU din che-stiunea noastră.
351. nănaşă [voc], nănaşu [voc].
355. „Numai dacă l-a şi cununat”.
Când nu l-a cununat, se zice cumătru; cumătri.
360. „Zic nănaşii la tata finului lor”.
387. cumătre [voc].
461. „Se zice cumătre şi frate, dacă sântem fraţi”.
600. S'a răspuns şi cu hin.
740. „Când nu l-a cununat”.
760. S'a răspuns cu hin; hină.
776. „Nu se zice CUMĂTRU”.
780. S'a răspuns şi cu fin.
782. hîne [voc].
792. „Părinţii nevastei mele zic naşului de la nun-tă sau de la botez cumătre” [voc].
800. S'a răspuns şi cu hîin, hîină.
805. „Acum nu se întrebuiţază cuvântul”.
808. S'a răspuns şi cu fin.
810. „Primul răspuns a fost: to cum fin”.
815. S'a răspuns şi cu fin.
831. S'a răspuns şi cu fin.
835. S'a răspuns şi cu fin.
837. S'a răspuns şi cu tot fin.
839. S'a răspuns şi cu fin.

ISTROROMÂNII
01 ur cumpjătri; doi cumpjătri
02 sûtăi; sûtăi +

S C R I I T O R I		
B.	<u>cumătri</u> [p]; <u>cumătru</u>	
S.	<u>cumătri</u> [p]; <u>cumătru</u>	
A.	<u>cumătru</u> ; <u>cumătri</u>	

AROMÂNII
05 tut nún
06 tot cumbári
07 cumbári; cumbári
08 +
09 cumbáge [voc] +
012 mămúşule [voc] +
013 cúme [voc] +

840. Întrul răspuns a fost tât fin.
846. S'a răspuns şi cu fin.
850. S'a răspuns şi cu fin.
856. „Zic finu al bătrîn, căci pe el l-am cununat”.
857. S'a răspuns şi cu fin.
859. Pe copilul botezat îl numeşte şi fin.
860. S'a răspuns şi cu fin.
865. S'a răspuns şi cu fin.
870. S'a răspuns şi cu fin.
874. S'a răspuns şi cu fin.
878. „Se zice [tatălui] finu al bătrîn, [iar copilului], finu al tinăr”.
885. S'a răspuns şi fin. „Se zice şi strînă şi ngăm”.
890. năşule [voc]. Să jine rang dă naş.
898. „cumătru se zice la nuna de la nun-tă”.
900. mă cat cumătru; cumătri.
940. „Se zice aotfel, dacă nu oin-tem naş dă băştină dînainte”.
945. miş şă şă a lev sûtăi.
948. „Botezul este legat de cel care cunună”.
949. „Părinţii copilului botezat zic nun celui care a botezat”.
950. „Şi tătu fidorilor zişă mă-muşule [voc].
951. „Zice naşul la tatăl copilului” care fin are valoarea semantică a lui CUMĂTRU.
952. Această hartă să se confrunte cu harta mare nr. 221 (CUMĂTRĂ). („S'a răspuns şi cu fin”) s'au gândit

- RUTENI**
564 cum
593 avăţ
- SĂCUI**
189 cómă
250 cómă
- MEGLENOROMÂNII**
0988 cumătru; cumătri
990 cumătru; cumătri

CUMĂTRĂ „COMMÈRE”

[547]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum li zice mama femeii care se duce la popa și li botează copilul?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le ziceți?

II. 1. fina năși i se zice la fetița bolnavă.

- 10. „Ele se țin cumișe”.
- 20. „Se zice și fină”.
- 90. „Nu se zice CUMĂTRĂ”.
- 90. „Se zice la ora latii ori a mamei”.
- 107. „La nuntă i se zice cumătră mare”.

112. „Fină li zice fetiței bolnavă”.

156. „Dacă numai mi-a botezat copilul”.

229. Se zice și cumătră [o].

257. „li zice nănașă”.

265. „CUMĂTRĂ i se zice unei rude îndepărtate”.

265. Și: *fină*.

315. ori *cumnătă*.

339. Și: *cumătră* [p].

341. *apă oșă gicē aiē*.

350. Are exact valoarea semantică a cuvântului *CUMĂTRĂ* din chestiunea noastră.

351. *njănășă*: [voc].

355. „nănășă i se zice, când li și cumună”.

360. „Așa zice nănașă la mama finei”.

390. „Mama pruncului e cumătră mică”.

776. „surătă li zice când sânt de o seamă”.

782. Și: *fină*.

805. „Cuvântul se întrebuișă înainte vreme”.

885. „fină i se zice până la al nouălea neam”.

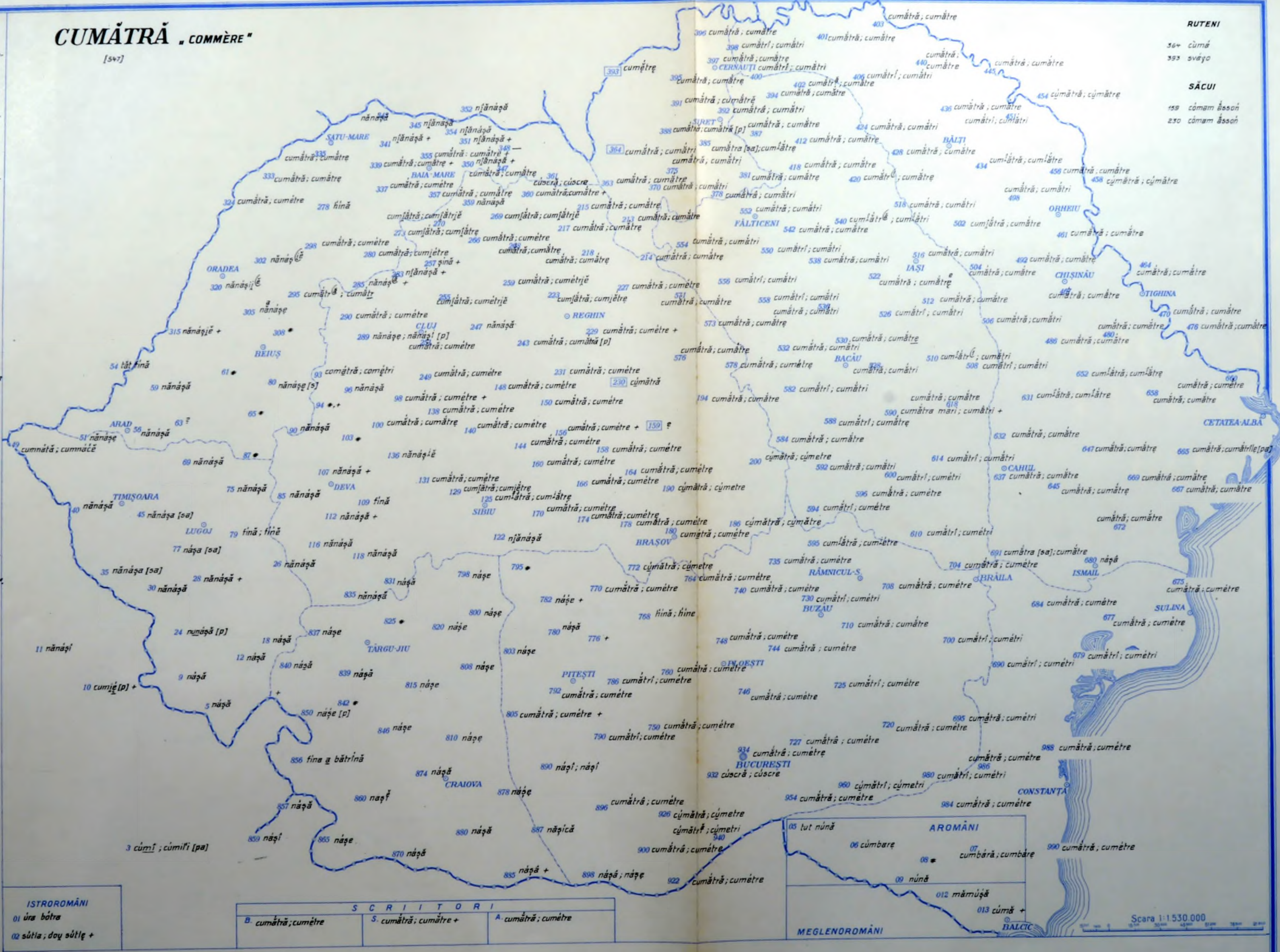
5. „cumătră [p] se zice în Moldova”.

02. *măia me jă țijē sūlla*.

03. *cūmo* [voc].

III. Această hartă o să se confrunte cu harta 220 (CUMĂTRU).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată nr. 306 (CUMĂTRĂ).

ISTROROMÂNI
01 *ura bōtra*
02 *sūtia; dou sūtle +*

S C R I T O R I		
B	S	A
<i>cumătră; cumătre</i>	<i>cumătră; cumătre +</i>	<i>cumătră; cumătre</i>

AROMÂNI
05 *tut nună*
06 *cumbare*
07 *cumbără; cumbare*
08
09 *nună*
012 *mămúșă*
013 *cumă +*

MEGLENOROMÂNI

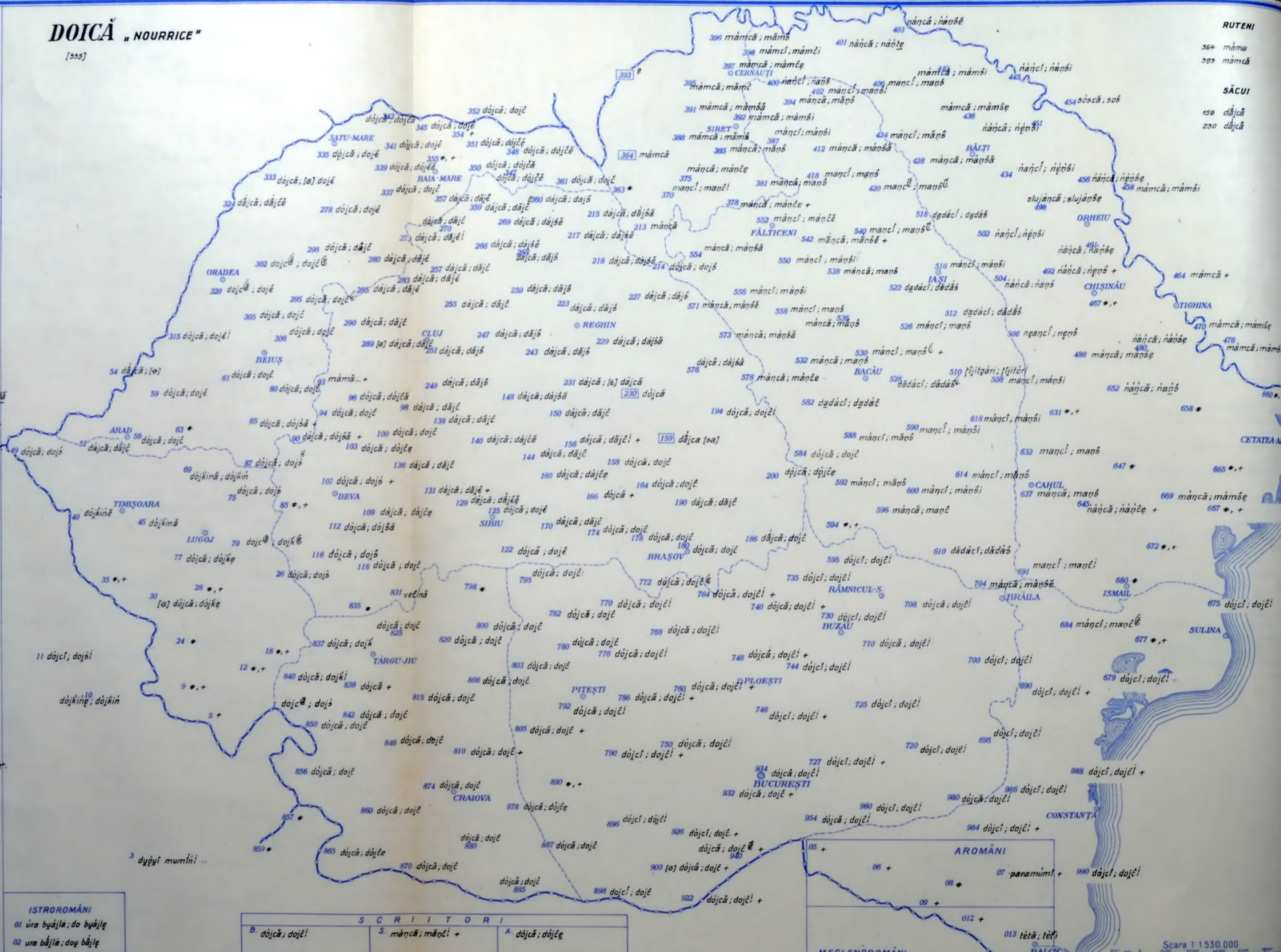
Scara 1:1.530.000

DOICĂ "NOURRICE"

[355]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Când mama nare țâță, cum li ziceți la femeia pe care o plătiți, ca să-i dea țâță copilului mic?*
 Pluralul l-am întregat astfel: La mai multe, cum le-ați zice?

II. *5. Se zice că i aplăcăt la dăltă mujere.*
 9. Nu se obișnuște a se angaja o femeie cu plată.
 12. Se pune, *visina*, dacă are țâță.
 18. Nare nume. Se zice: vină dă cîta țîță.
 28. Nu se bagă. La domni se zice *dăică*.
 35. Nu se bagă.
 65. Se zice rar.
 85. Se pune o vecină.
 90. Nu se angajează.
 93. Mămă la prunc să criăcă prunci.
 107. La noi nu se întâmplă.
 131. La noi nu se întâmplă.
 156. Se numește așă, numai dacă se bagă la domni.
 166. Nu sânt la noi, dar ătiu de ele și ai noștri.
 354. Se dă la o vecină sau *syomsidă* "vecină".
 355. Se zice că merge în vecini. *dăică* au numai doamnele.
 378. Sânt pe la domni, noi nu punem.
 46. Nu prea e obiceiul să facă.
 467. Se zice că are mămă copilul.
 492. Numai la țâguri i se zice așă.
 530. Sânt la boieri, nu la noi.
 542. Nu se obișnuște.
 59. Se zăi număr di vâli, adică pe la Focșani.
 631. La noi nu este obiceiul.
 645. La noi nu este obiceiul.
 660. I se zice *fimejă nănită*. La noi se întâmplă rar.
 665. Nu este la noi.
 667. Nu s'a întâmplat la noi.
 672. La noi nu se obișnuște. La orașe se zice: *măncă li nănește*.
 677. Nu se obișnuște.
 690. I-a dat la alți *fimeji* și *sugi*.
 727. Nu se obișnuște.
 740. Nu este obiceiul, căci li dă alt lapte.
 746. Nu este obiceiul acesta.
 748. La noi nu se angajează.
 760. La noi nu prea se obișnuște.
 764. Nu se obișnuște.
 766. Numai la boieri se obișnuște.
 790. Nu se obișnuște.
 805. La noi nu există.
 810. Aici nu există.
 838. Există numai la oraș.
 890. *cutare, pă lume, vin dă dăi țîță și copilul mijă, [că] nu m-ă țîță!*
 900. Se zice și *servitpăre*.
 922. Numai la oraș este.
 926. Nu se obișnuște.
 932. La noi nu sânt.
 940. La noi nu există.
 988. Există numai la oraș.
 988. Există numai *pă la oraș*.
 5. Se zice în Moldova.
 03. *tătă, apăică fićórlu că nu lam lăpti!*
 06. *ș lya duș la unt m'eri oi-l' da lăpti.*
 07. are paramânt de dă țîță o fićórlu.
 08. u-ntric, ul apăică dă-a-lúpea că nu la oinili lăpti.
 012. i-aplăcăt la lăntă mujeri

ISTROROMÂNÎ
 01 ursa byăila; do byăile
 02 ursa băjila; do: băjile

S C R I T O R Î		
B. dăică; dăic!	S. măncă; mănc!	A. dăică; dăic

AROMÂNÎ
 05 +
 06 +
 07 paramum! +
 08 +
 09 +
 012 +
 013 tătă; tăt!

MEGLENOROMÂNÎ

fićóru.
 III. Am reprodus toate răspunsurile primite.
 Din notele precedente se poate constata că în foarte multe comune nu există obiceiul de a se angaja o femeie anume, ci copilul este alăptat de o vecină sau o rudă, care are în același timp un copil mic.
 Cu toate că nu există o adevărată *doică*, *măncă*, etc., cuvântul adecvat este cunoscut aproape în toate comunele studiate, demonstrându-se legătura dintre sat și oraș.
 Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată nr. 307.

Scara 1:1 530 000

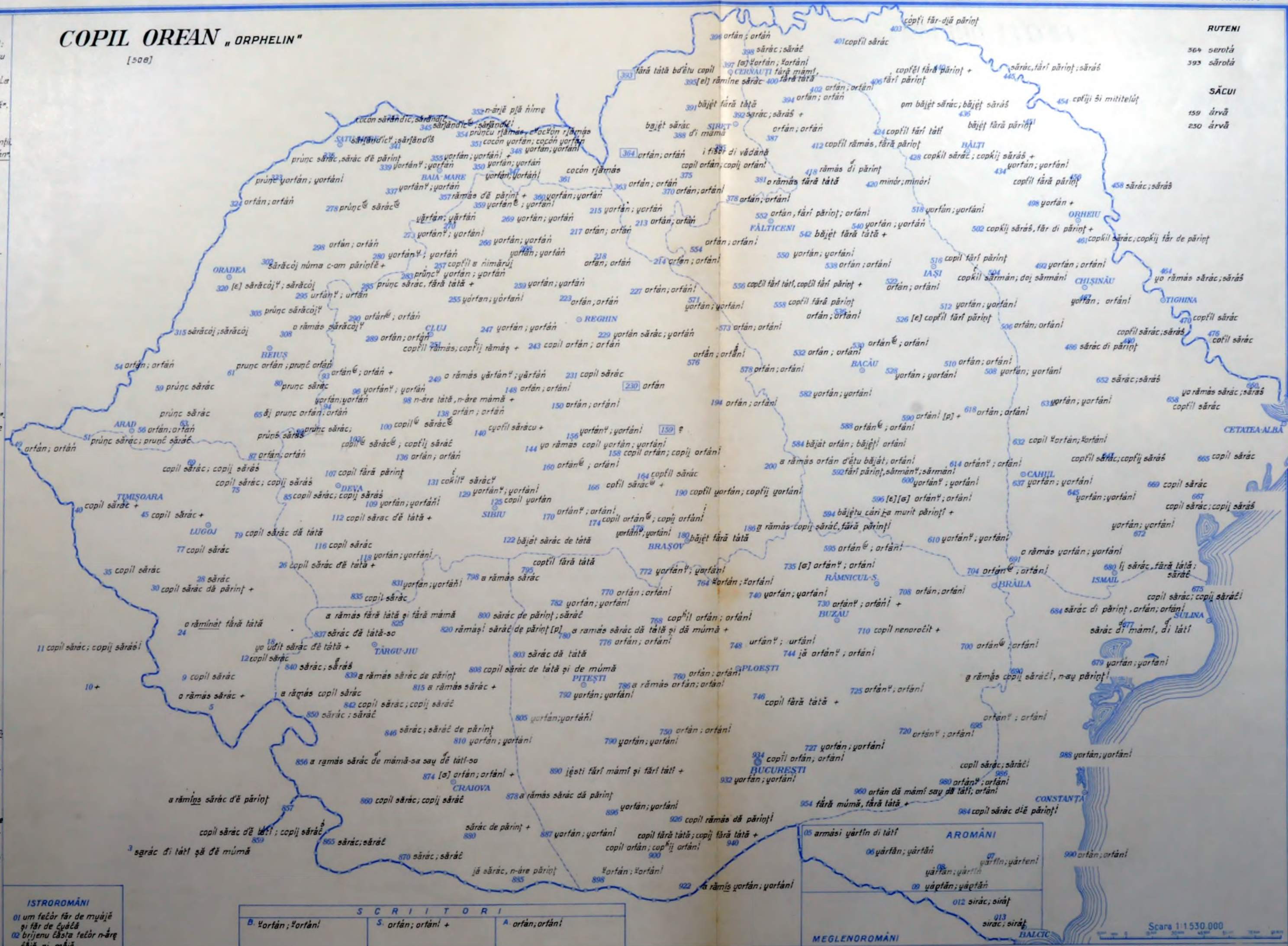
RUTENI
 364 mămă
 393 mămăcă

SĂCUI
 159 dăică
 230 dăic

COPIL ORFAN „ORPHELIN”

[508]

- I. Intrebare indirectă, pusă astfel: Cum li ziceți la copilul căruia i-au murit părinții? Pluralul l-am întrebat astfel: La mai mulți, cum le ziceți?
- II. s. „Când n-are mamă, nici tată”.
 - 10. n-are mamă ori părinte.
 - 19. yo udit „a rămas”.
 - 26. „Când n-are pe amândoi părinți e sărac dă părinte”. Se zice și: orfan.
 - 30. Și: yorfân; yorfân.
 - 40. Se zice și: i sărac.
 - 45. „Când e fără tată”.
 - 53. Și: n-ari parint.
 - 98. Și: orfan; orfan.
 - 112. Și: copil sărac dă mamă.
 - 140. Și: yorfân.
 - 166. „Așa zic cei bătrâni, noi zicem orfan; orfan”.
 - 251. Și: yorfân; yorfân.
 - 265. [e] yorfân; yorfân.
 - 302. Și: sărac; n-are nic-om părinte.
 - 355. „Între domni se zice kîș-curu [E cuvânt unguresc].
 - 357. [e] yorfân; yorfân.
 - 392. Informatorul l-a venit în minte răspunsul mai târziu.
 - 420. „Dacă le-a murit și tata și mama, li se zice copili fără părinte”.
 - 440. „Înainte vreme se zicea șiroță”.
 - 498. „Se zice acum”. „Înainte vreme se zicea copili fără părinte”.
 - 502. „Azi se zice orfan; orfan”.
 - 542. Sau fără mamă. [w] yorfân; yorfân.
 - 556. Și: yorfân; yorfân.
 - 590. orfanu săle.
 - 594. Azi se zice orfan; orfan.
 - 710. orfan di război, li se zice celor ai căror părinți au murit în războiu.
 - 730. „Sau rămas di tati sau di mamă”.
 - 746. „Orfan se zice de la războiu încoace”.
 - 780. Și: orfan; orfan.
 - 815. Și: copil sărac de părinte.
 - 874. „Dacă i-au murit amândoi părinții”.
 - 880. Și: orfan; orfan.
 - 890. [e] yorfân; yorfân.
 - 910. Și: orfan dă război.
 - 934. „Orfan, orfan, când i-au murit amândoi părinții”.
 - S. „Cuvântul vechiu a fost sarmân, sarmân, devenit sarmân, cu altă accepțiune”.
- III. Răspunsurile înregistrate demonstrează cum pătrunde tot mai mult cuvântul ORFAN, în detrimentul vechilor termeni sau expresii. Aceste răspunsuri să se compare cu cele din harta 224 (PETIȚĂ ORFANĂ).
- Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată nr. 308.

RUTENI
564 serotă
393 sărotă

SĂCUI
159 arvă
230 arvă

ISTROROMÂNII
01 um felôr fâr de mujiê
și fâr de cuță
02 brijenu cășta felôr n-are
câșă ni mâjiê

SCRITORII

B. yorfân; yorfân	S. orfan; orfan +	A. orfan; orfan

AROMÂNII
05 armăsi yarfîn di tati
06 yarfân; yarfân
07 yarfîn; yarfîn
00 yâpfân; yâpfân
012 sirac; sirâf
013 sirac; sirâf

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

FETIȚĂ ORFANĂ „ORPHELINE”

[509]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi ziceți la fetița careia i-au murit părinții?

Pluralul l-am întrebat astfel:
La mai multe, cum le spuneți?

II. 79. *yo udît* „a rămas”.

90. *și: orfană; orfană*.

250. *yo sîrăcă fătă a nimăruj*
rămăsă de părinț.

352. *șola locpînă n-are nîs tătă*
nîs mămă.

305. „e fată de văduvă”. Informa-
torul a greșit răspunsul.

40. „Ori e băiat, ori fată”. Se zice
și: *copilj rămăs di părinț, copilj*
sărăs.

44. „Cînd e fără tătă și fără ma-
mă”.

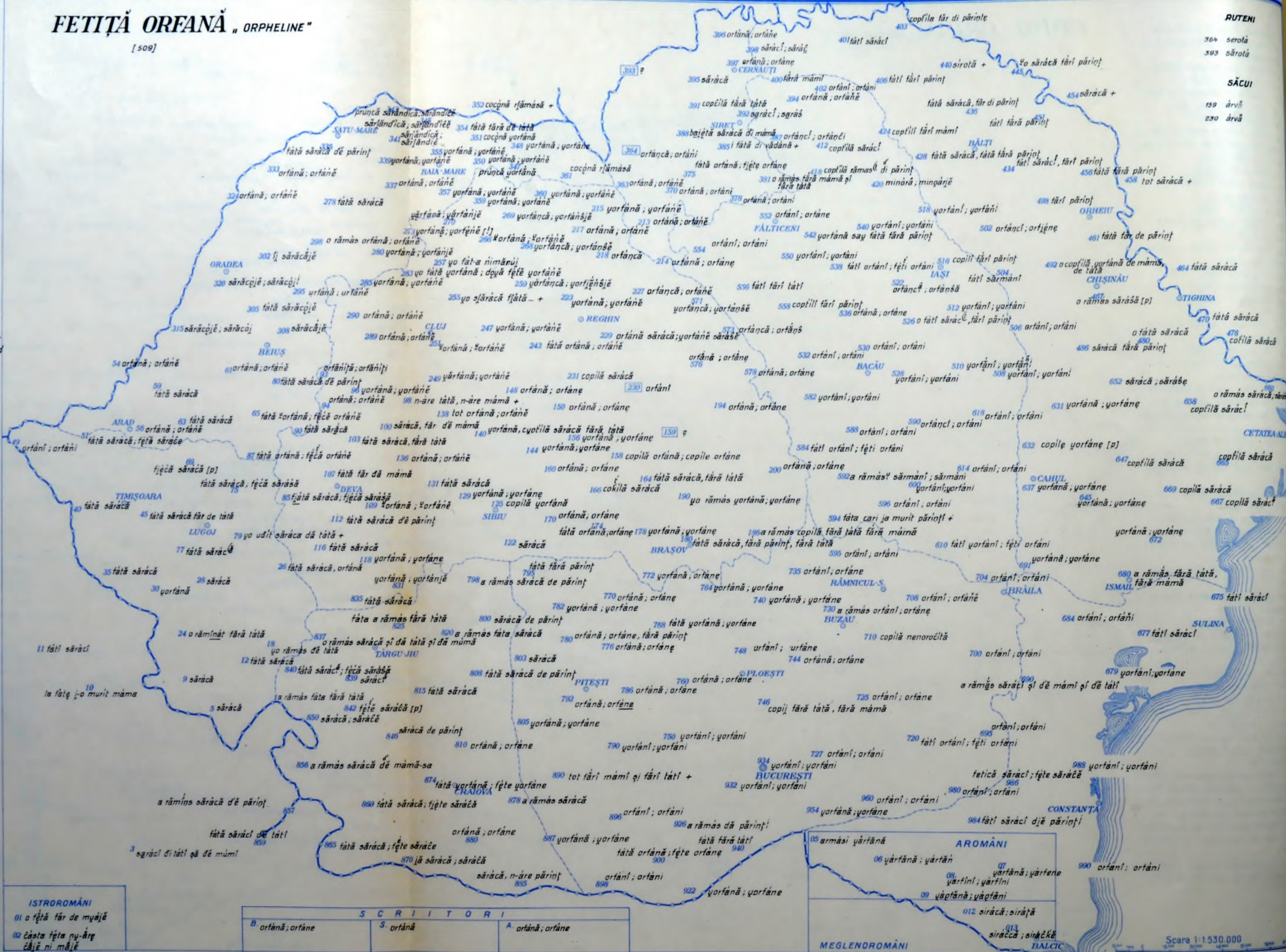
48. *yo rămăs fătă fără tătă fără*
mămă.

59. „Dacă i-au murit amândoi”.

90. [e] *yorfanî; yorfane*.

III. Varietatea răspunsurilor nu mi-a
permis să fac o hartă colorată.

Cercetătorul poate face interesan-
te constatări lingvistice confruntînd
acest material cu cel din harta 223
(*COPIL ORFAN*).

RUTENI
364 serolă
393 sârată

SĂCUI
159 arvă
230 arvă

ISTROROMÂNII
01 o fătă fără de mușăj
02 cătă fătă n-are căjă ni mămă

SCRITURI
B orfană; orfană S orfană A orfană; orfană

MEGLENOROMÂNII
05 armăsi yarfănă
06 yarfănă; yarfăn
07 yarfănă; yarfane
08 yarfînî; yarfîni
09 yăptănă; yăptăni
012 sîrăcă; sîrătă
013 sîrăcă; sîrăc_kă

DALCI

Scara 1:1.530.000

FEMEIE STEARPĂ „FEMME STÉRILE”

[557]

I. Întrebare indirectă, pușă astfel:
Cum li ziceți la femeia care nu face
de loc copii ? Pluralul l-am întrebat
astfel: La mai multe, cum le-ați
spune ?

II. Se zice și despre vite
re. Se mai zice: s-o strică, nu-i
bună.

54. și: nu face prunc.
65. aj pscăcă „ai păcate”.
93. n-o putut năști.
100. și: ai stricăta d'ei copii.
103. și: nu face copii.

251. Când provocă sterilitatea,
se zice: s-o boscorodit d'ei nu făse.
255. În prima zi informatorul a ră-
spuns cu stărpă; stărpă, a doua
zi revenit, spunând că acest termen
se întrebuințează numai la vite;
unei femei i se zice știră.

273. Se mai zice și: i bețegă
d'ei făcărjă.

298. „O batjocuresc stărpăcūnă”.
320. Informatorul declară că n-are
nume. „O batjocuresc ăiră”.

347. I se zice celeia care n-o
făcūt de feli.

348. [a] știră, celeia care nu face
șohăn „niciodată”.

393. nu face copii de vêt.
401. nu plodiești copii, fumėjii
păcătyăsi.

450. n-are plod di yom.
461. Informatorul completează: s-o
dej la moscăli și faci de mincat.

467. nu rodește.
502. și: stărpături [p].

580. și: o stărpături.
590. Informatoarea completează:
li plătiești bărbăt-su di zăba la
umășt.

632. „Tot astfel se zice la scroafă
și vacă”.

652. „Tot astfel se zice și la iarpă”.

690. și: stărpăni; stărpăni [p].
790. Bătrânii zic știr; știre.

790. [a] știră; știre, despre vite.
800. de „dacă” nu face neam.

803. Se zice [în batjocură] călu
drăcului stărp.

890. „La vită se zice știră.”

5. „Este forma moldovenească”.

„Forma muntenească e stărpă”.

01. Se zice și „despre animale”.

02. Se zice și despre vacă.

07. ny-amintă „nu rodește”.

09. Despre ovie se zice bigonă.

III. Bogăția răspunsurilor arată ne-
cașitate a acestei chestiuni.

Pluralul nu l-am întrebat în toa-
te comunele.

Răspunsurile sânt precedate
în multe cazuri de ESTE, notat sub
formele: (în 10. 20. 170. 106. 200. 270.
489. 560. 561. 395. 397. 506. 522 și
536), (în 10), aj (în 65. 302 și 308)
și jă (în 00).

Cu materialul acestei hărți am
redactat harta colorată 309.

ISTROROMÂNII
01 o jénaca știrca; [a] +
02 știrca jă jénaca că ny-are
fecăr +

SCRITORII

B. stărpă; stărpe	S. stărpă +	A. stărpă; stărpe

AROMÂNII
05 stărpă; stărpe
06 stărpă; stărpe
07 știră; stărpe +
08 știră; stărpe
09 stărpă +
012 stărpă; stărpe
013 stărpă; stărpe

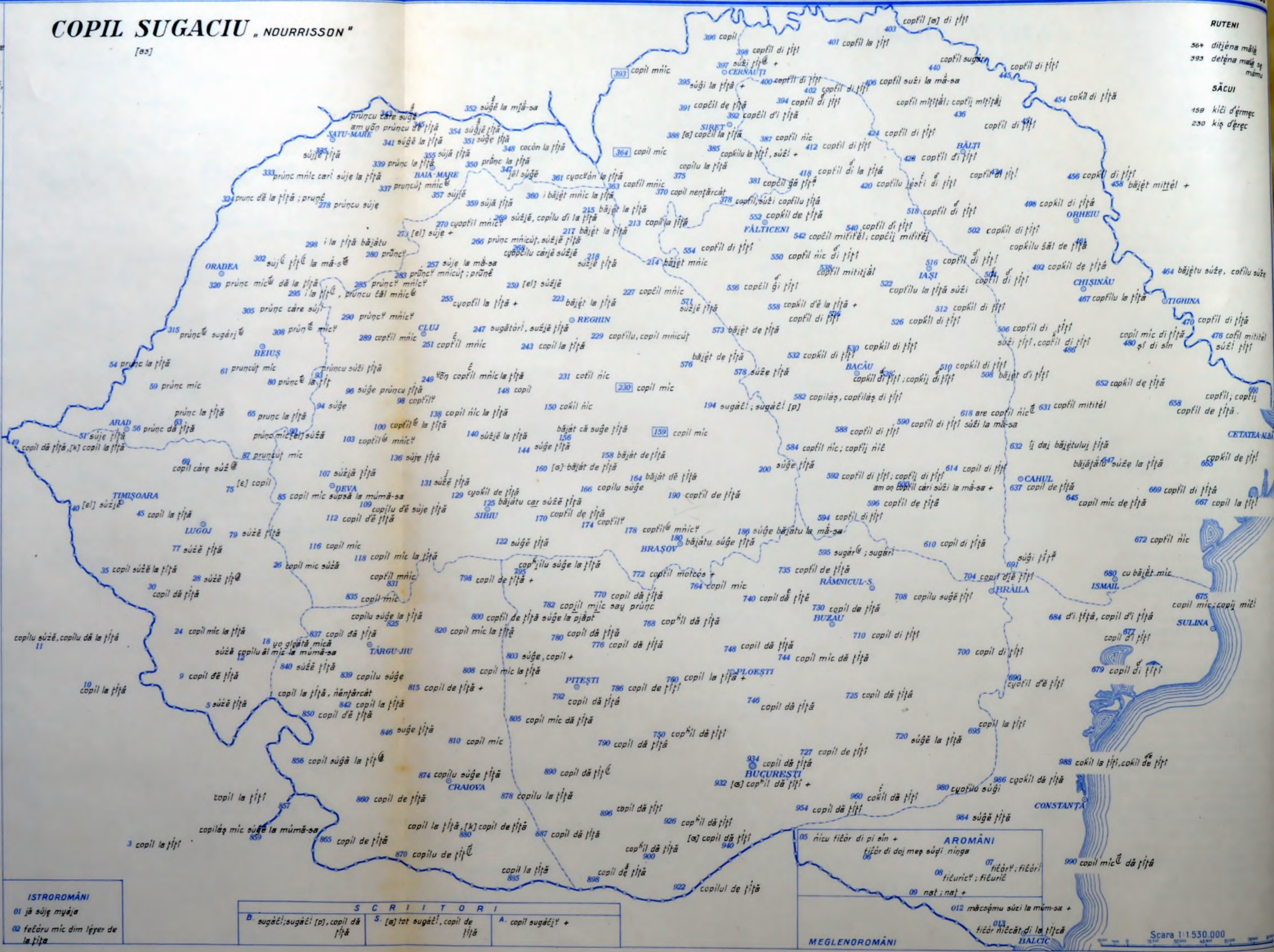
MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1530.000

COPIL SUGACIU „NDURRISSON”

[es]

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum li ziceți la copilul mic, care sugă la mamă?
- II. Informatorul a mai dat următoarele răspunsuri: *Țișăgîn, Țișăgîe, [e] sugăci.*
273. *Suge cel care nu-i Țișărcăci.*
305. [*] *băieț di țîță.*
395. *Și: are copkil mic.*
397. *Și: copil mic di țîț.*
438. *Se spune când ăi kăm pi dinivă.*
558. [*] *copkil nic, copkil di țîț.*
600. [e] *copkil di țîț.*
760. *În general se zice copil di țîță.*
772. *Sau mătcôs, când „plânge”.*
798. *Și: copkil de țîță.*
803. [e] *copil di țîță.*
815. *Și: sugă la țîță.*
932. *sugă la mă-sa.*
- A. *„În comuna natală se zice copil de țîță.”*
05. *fičôru lu-aplecă mă-sa.*
09. *Ășă li zic bătrânii. „Când începe să umble i se zice Țilimăni; Țilimăni”.*
012. *„Până la vârsta de doi ani.”*
- III. Am reprodus toate răspunsurile primite. Din examinarea lor rezultă că sugaciu este foarte puțin întrebuițat.

RUTENI
364 *dițena măie*
393 *dețena măie*
mămă

SĂCUI
159 *kici d'ermeç*
230 *kiç d'erç*

ISTROROMÂNI
01 *ă sugă mămă*
02 *fečôru mic dim lăyer de la țîță*

S C R I T O R I		
B. <i>sugăci; sugăci [p], copil di țîță</i>	S. <i>[e] tot sugăci, copil de țîță</i>	A. <i>copil sugăci +</i>

AROMÂNI
05 *nîcu fičôr di pi sin + țîțôr di doj meș sugă ningă*
07 *nîčôr; fičôr*
08 *fičuric; fičuric*
09 *nat; nat +*
012 *măcômu sūzi la măm-sa + fičôr nîccăt di la țîță*

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

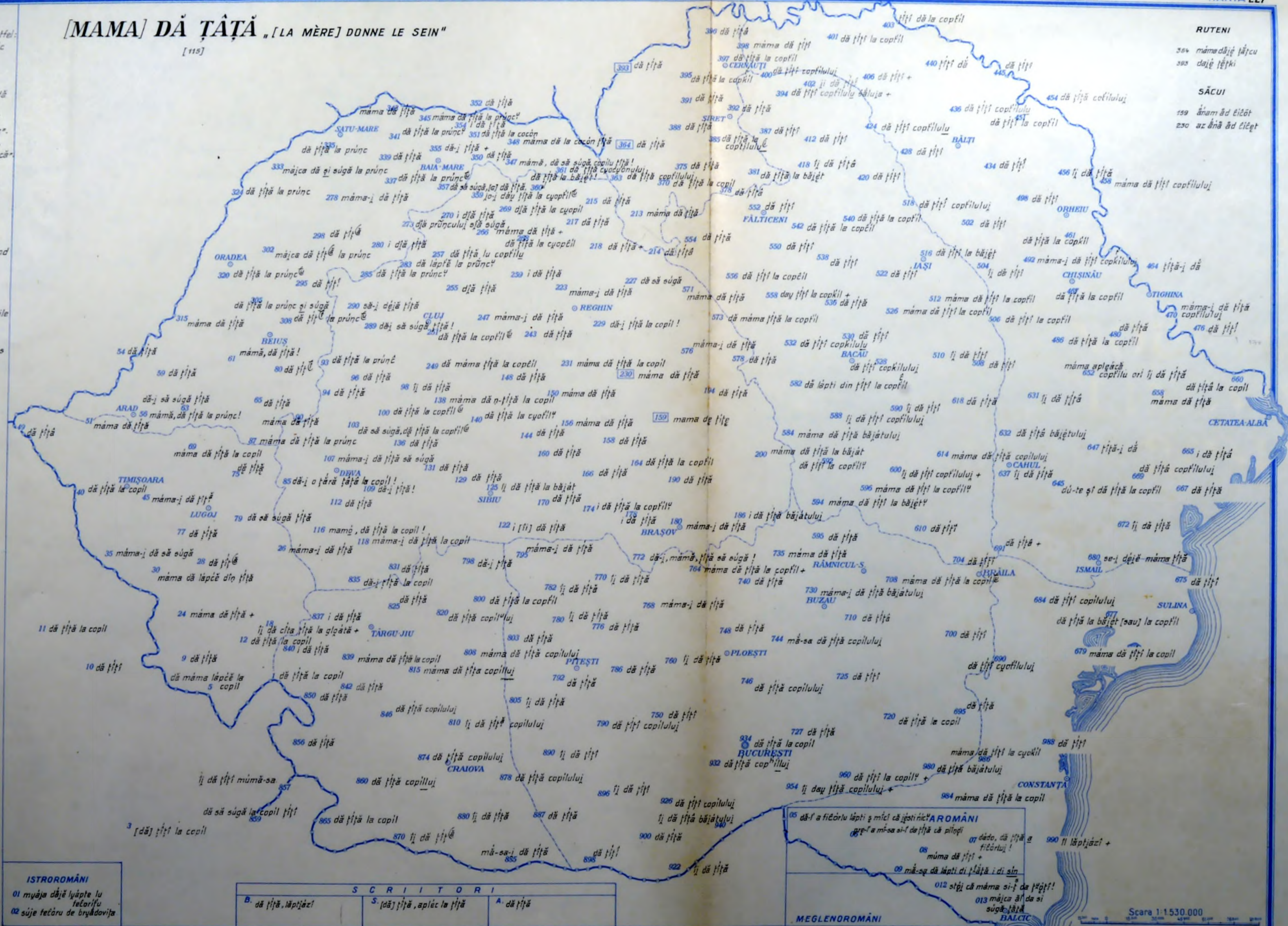
[MAMA] DĂ ȚĂȚĂ „[LA MÈRE] DONNE LE SEIN“

[119]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Ce face mama când copilul mic plânge, că -e foame ?

II. a. gîțăță = copil ?
2a. Se zice și muma [m].
21a. „Despre vacă se zice că dă lapte”.
22a. La început li dă clii, apoi punci și după acestea vine țăța”.
23a. Se zice și i aplîță [a] țăța.
24a. „Lapte se zice numai la vacă - vea. lapți vaca dă.”
25a. [m] dau țăță copilului.
26a. I-o pus țăța-o gîrlă dă-cău trebuși s-o mîlînăși.
27a. „Vacă are lapte”.
28a. „Înainte vreme se zicea măică”.
29a. „Se zice că li lăptîțăzi, când li dă cu biberonul”.
30a. Se zice și copîlîț.
31a. [a] li dă țăță.
32a. Și: muma dă țăță.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.
La interpretarea hărții să se țină seamă de felul cum am pus întrebarea.

EU ÎNFĂȘ [COPILUL] „J'EMMAILLOTE LE BÉBÉ”

[55f]

I. Întrebare indirectă, formulată astfel: Când mama leagă pe copilul mic în scutece, punându-i drept mâinile și picioarele, ce zice că face?

Pentru ca să obțin răspunsurile în persoana întâi din indicativul prezent, am început fraza de ACUM eu în ..., lăsând pe informator sau informatoare să o completeze.

- II. 3. I-am îmfașșat.
- 11. I-am îmfașșiat.
- 49. I-am îmfașșat.
- 54. I-am îmfașșurat.
- 126. [ea] l-umfașșie.
- 249. [ea] ăi-umfașșă.
- 255. Se zice și: îmfașșui.
- 273. [ea] lu îmfașșie.
- 315. I-aș îmfașșie.
- 324. Când se face „în perină”. Se zice și I-am legat în fașșii.
- 335. Și: îl îmfașșie.
- 361. [ea] îl îmfașșie.
- 363. I-am îmfașșiat.
- 396. I-am îmfașșat.
- 412. I-am îmfașșat.
- 461. I-aș îmfașșie-l.
- 596. I-am îmfașșat.
- 600. I-am umfașșat.
- 675. I-am îmfașșiat, [x] îmfașșat.
- 770. I-am îmfașșiat [cu] scutece.
- 776. I-am îmfașșat cu ulapumă. Fașșile cu care se leagă se numesc bête [p].
- 808. [ea] îl îmfașșie.
- 840. îl îmfașșă, I-am îmfașșiat.
- 857. I-am îmfașșiat.
- 858. I-am umfașșat.
- 920. I-am umfașșat.
- 990. I-am îmfașșat.

- B. Legătura o numește fașșă, feșșe.
- 06. [ea] l-umfașșe.
- 07. vaj îmfașșem fișșorlu că plinșii.
- 08. l-umfașșie.
- 013. ăi îmfașșie.

III. Procedând în felul arătat în cap. I al acestor note, am putut obține răspunsurile cu multă ușurință.

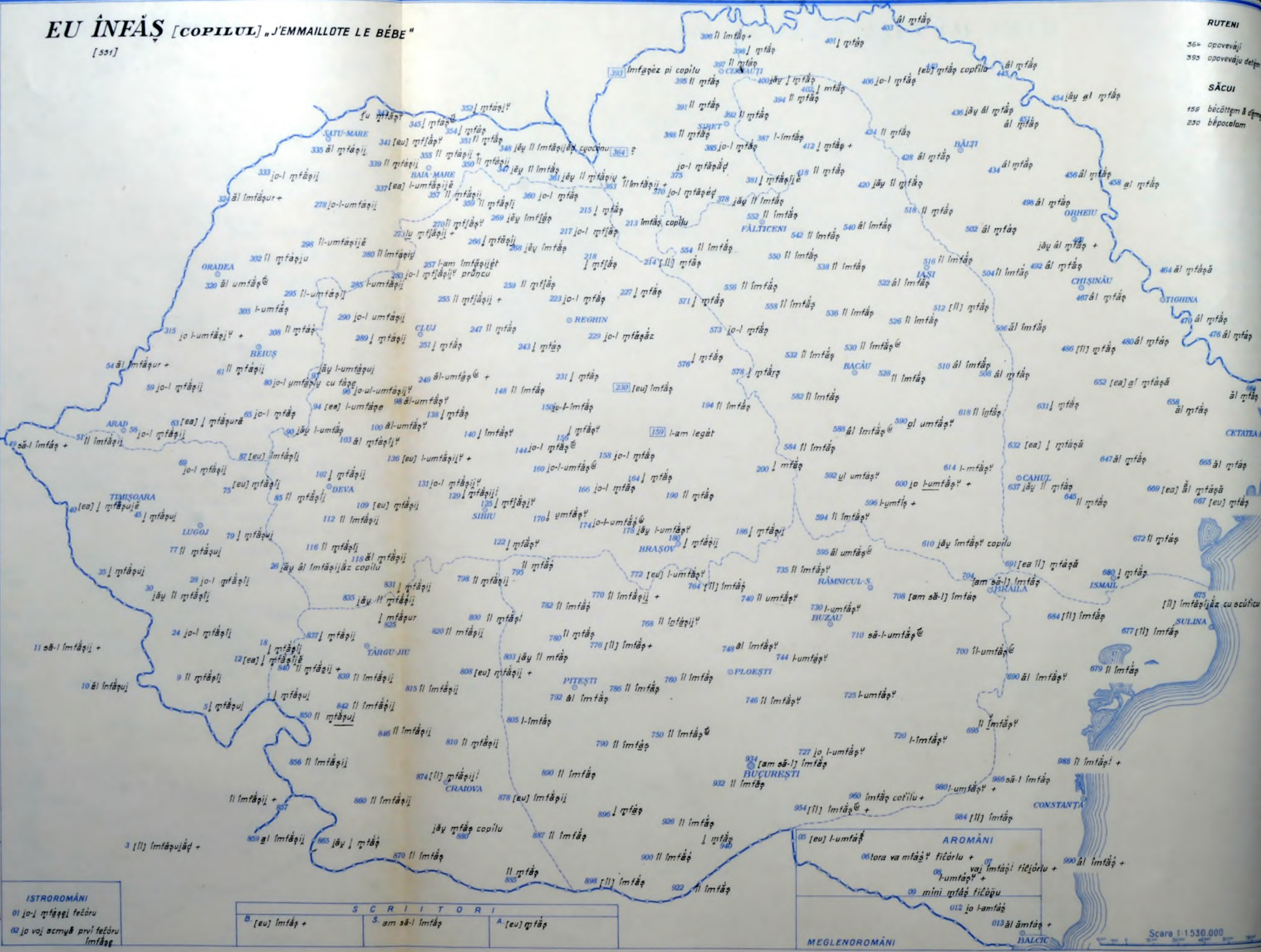
În mai multe cazuri, pentru a recunoaște mai ușor persoana verbală în care e răspunsul, am trecut în paranteză colțuroasă un pronume personal.

În manuscris, pronumele personal fiind scris împreună cu verbul, — deoarece astfel a fost rostit de informatori —, când am reproduș materialul de limbă pe această hartă, pentru a ușura pe cititori, l-am separat printr-o linioară (de ex. l-umfașșe, etc.). Această separare, în mod firesc, este subiectivă.

Formele pronumelui personal în sânt deosebit de interesante. Ele ne indică, se pare, felul cum s'au născut formele cu y (umfașșe) și, în parte, cele cu ț. Rolul lui y final pentru alte cazuri asemănătoare (umplu-implu, intru-untru, etc.) din limba noastră apare în deplină lumină în formele reproduse în această hartă.

În note am crezut util să menționez câteva dintre cele mai interesante forme ale perfectului compus, notate cu prilejul cheșionării.

Pentru a da o orientare rapidă asupra formelor din indicativul prezent, persoana întâi, am redactat harta colorată nr. 310.

ISTROROMÂNII
01 [o-l] îmfașșii feșșoru
02 [o] vaj acmăș privi feșșoru îmfașș

SCRITORI
B. [eu] îmfașș + S. am să-l îmfașș A. [eu] îmfașș

AROMÂNII
06 tora va mfașș' fișșorlu +
07 vaj îmfașșii fișșorlu +
08 l-umfașș' +
09 mini mfașș' fișșorlu
012 [o] l-umfașș
013 ăi îmfașș +

Scara 1:1.530.000

[MAMA] ÎNȚARCĂ PE COPIL „ [LA MÈRE] SÈVRE LE BÉBÉ ”

[552]

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 Ce face mama cu copilul mic, când nu-i mai dă să sugă țâță ?
- II. Ea și: i-am luyăt țîțe.
289. / aplăcăt, adică, li bagă țâțe în gură.
370. Pentru ca să-l poată înțarcă ungi țîța cu usturoi.
429. al țîțarc [r].
434. nu-i dă țîțe.
590. al unțîrc [r].
592. jo l-unțîrc [r].
600. // unțîrc [r].
679. l-am înțîrcăt.
684. [l-am] înțîrcăt.
695. l-am înțîrcăt.
708. Am să-l înțîrc.
710. Am să-l înțîrc.
720. jo-l înțîrc [r].
730. să-l unțîrc.
735. să-l înțîrc.
740. l-unțîrc [r].
744. // înțîrc [r].
768. // înțîrc [r].
857. mîmă-sa o să-l înțîrc.
922. Se zice: l-am pús la țîrc.
954. // înțîrc [r].
960. l-a-nțîrcăt sau l-a odrít.
960. l-unțîrc [r].
965. l-am înțîrcăt.
915. utbițîrc [r].

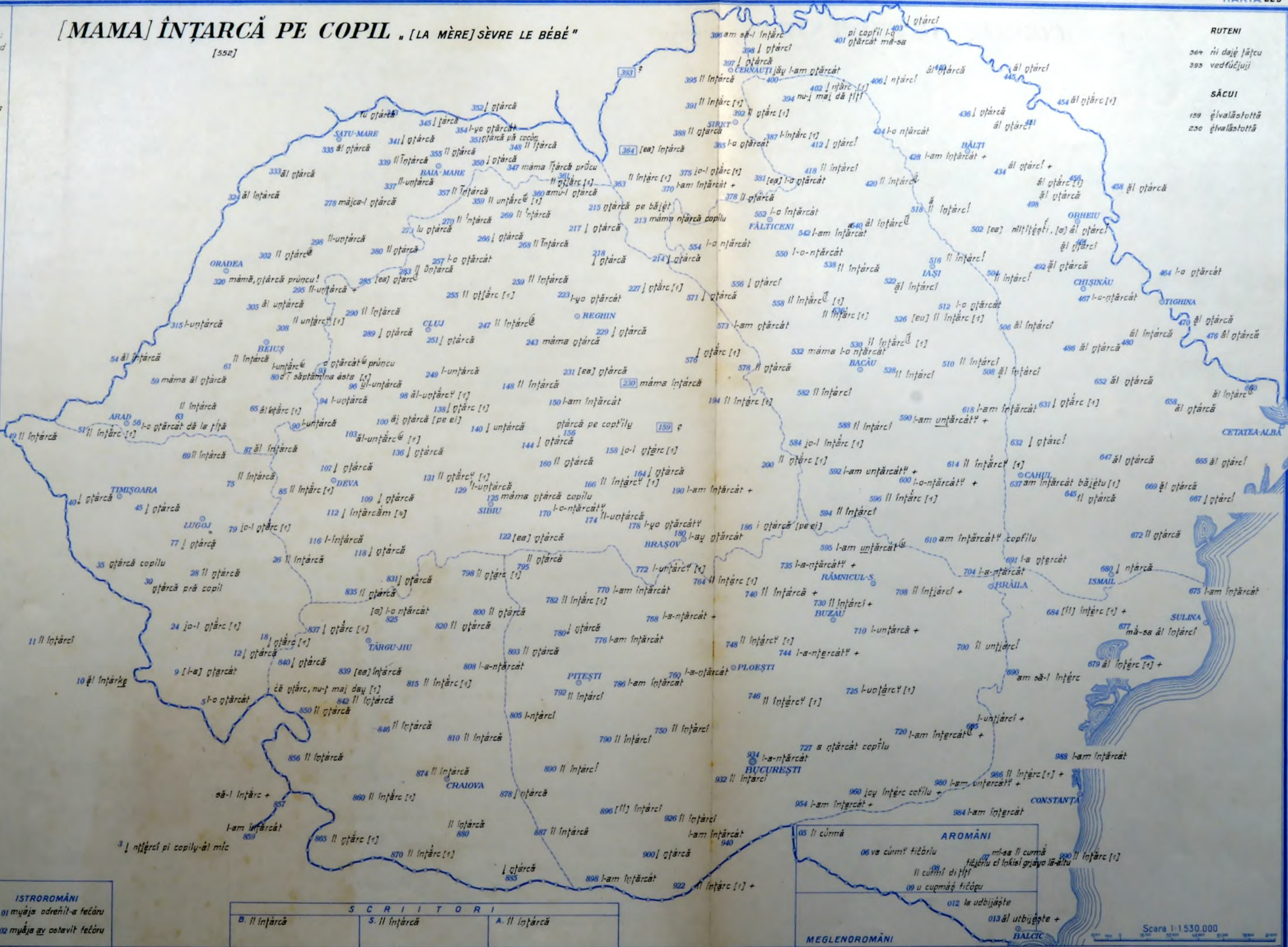
III. Informatorii și informatoarele au răspuns în multe cazuri cu perfectul compus sau cu persoana întâi din prezentul indicativului. În cele din urmă cazuri, printr-o cifră în paranteză, am indicat persoana la care se referă răspunsul.

Formele pronumelui personal în prezintă deosebit de interesante particularități fonetice.

Separarea pronumelui personal de verb am făcut-o printr-o linie-oră.

În notele precedente am trecut câteva din răspunsurile suplimentare mai interesante, notate cu prilejul anchetei.

ISTROROMÂNII
 01 myja odrenit-a fecăru
 02 myja av ostavit fecăru

S C R I T O R I

B. // înțîrcă	S. // înțîrcă	A. // înțîrcă

AROMÂNII
 06 va cûmă țîcărîlu
 07 mî-sa // cûmă țîcărîlu
 08 // cûmă di țîț
 09 u cûmă țîcărîlu
 012 la utbițîțe

MEGLENOROMÂNII
 013 al utbițîțe +

Scara 1:1530.000

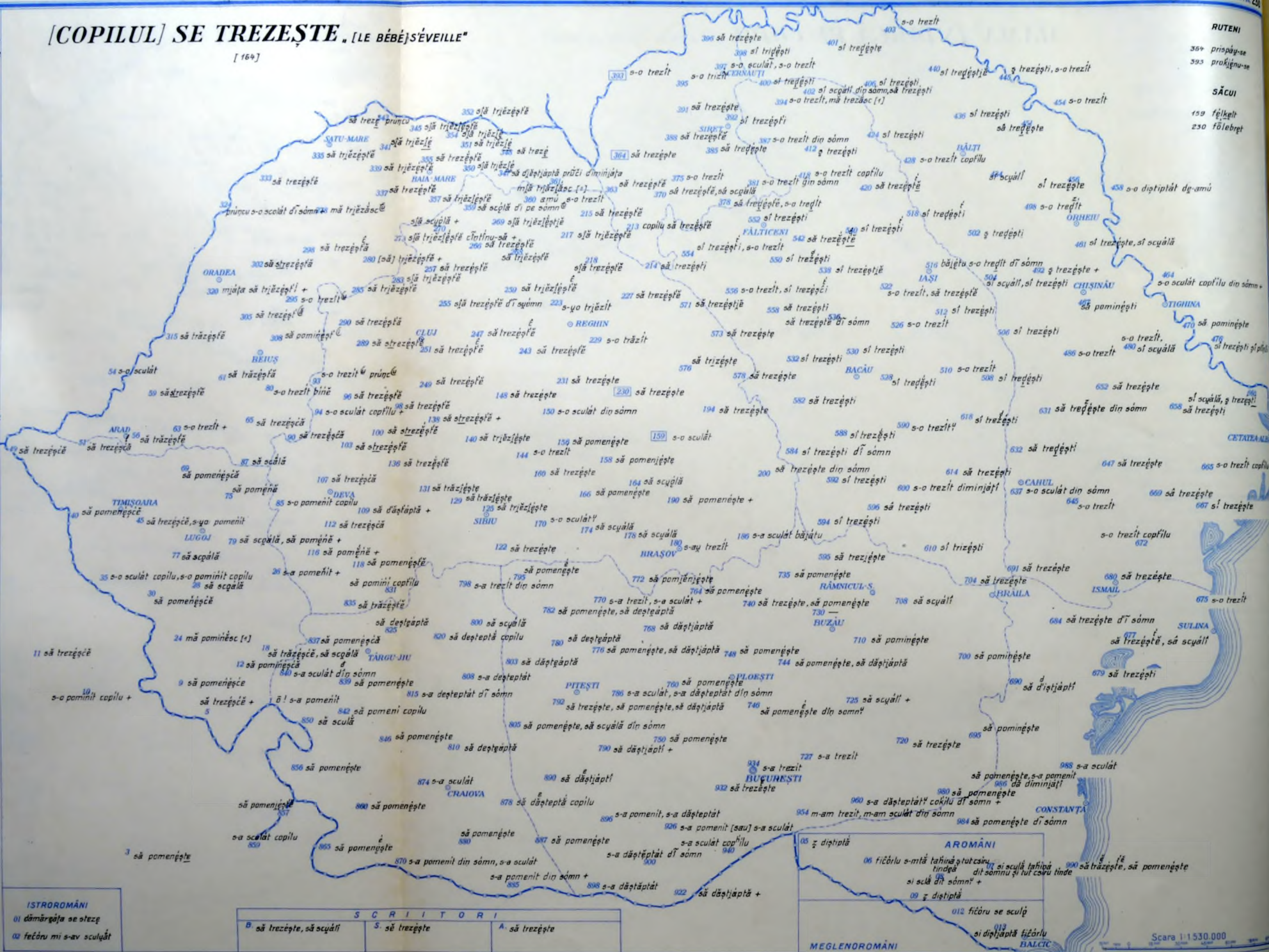
RUTENII
 264 ni daję țâțcu
 295 vedfúćujj

SĂCUII
 159 ęivalăstottă
 250 ęivalăstottă

[COPILUL] SE TREZEȘTE „[LE BÉBÉ] S'ÉVEILLE”

[164]

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Ce face copilul dimineața, când se scoală din somn?
- II. s. Se zice și pomenit.
10. am să-l pomenesc.
 26. El să pomenă.
 62. să mă trezesc „se întinde”, ca să crească.
 78. pomeni copilul! „pomeniște pe copil”. trezit! se zice celui care a fost beat.
 94. du-te scula!
 109. [e] să trezească.
 116. s-o trezesc din somn.
 128. s-o trezesc.
 190. m-am pomenit.
 270. s-vo trezesc să sculă copilul.
 273. „s-a trezit plângând”.
 280. să nu să sculă copilul.
 282. „dimineața se trezește”.
 284. și: s-o trezesc.
 404. sculă-l yori trezești-l din somn!
 408. s-o trezesc copilul.
 725. Așa e „mai lezne” de zis, adică mai ușor.
 770. [e] s-a dășteptat.
 780. Se întrebuițează mai des. Se zice și să pomeniște.
 885. să pomeni dî somn plîngînd.
 922. să pomeniște, când se scoală noaptea.
 950. „În Moldova se zice se trezește”.
 98. și: și sculă di la somnu.
- III. Am reprodus întreg materialul cules.
- Informații și informațiile au răspuns cu multă ușurință. Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată s.r.

RUTENI
384 prispaý-se
393 prôkînu-se

SĂCUI
159 fêlhel
230 fôlebrê

ISTROROMÂNII
01 dămărgăja se stez
02 feçoru mi s-av sculă

S C R I I T O R I		
B	S	A
o să trezește, să sculă	să trezește	să trezește

AROMÂNII
06 fiçoru s-mă tahină tut casu tîndea
si sculă dî somnu și tut casu tîndea

MEGLENOROMÂNII
012 fiçoru se sculă
si dîștiaptă fiçoru

Scara 1:1.530.000

[COPILUL MIC] PLÂNGE „[LE BÉBÉ] PLEURE”

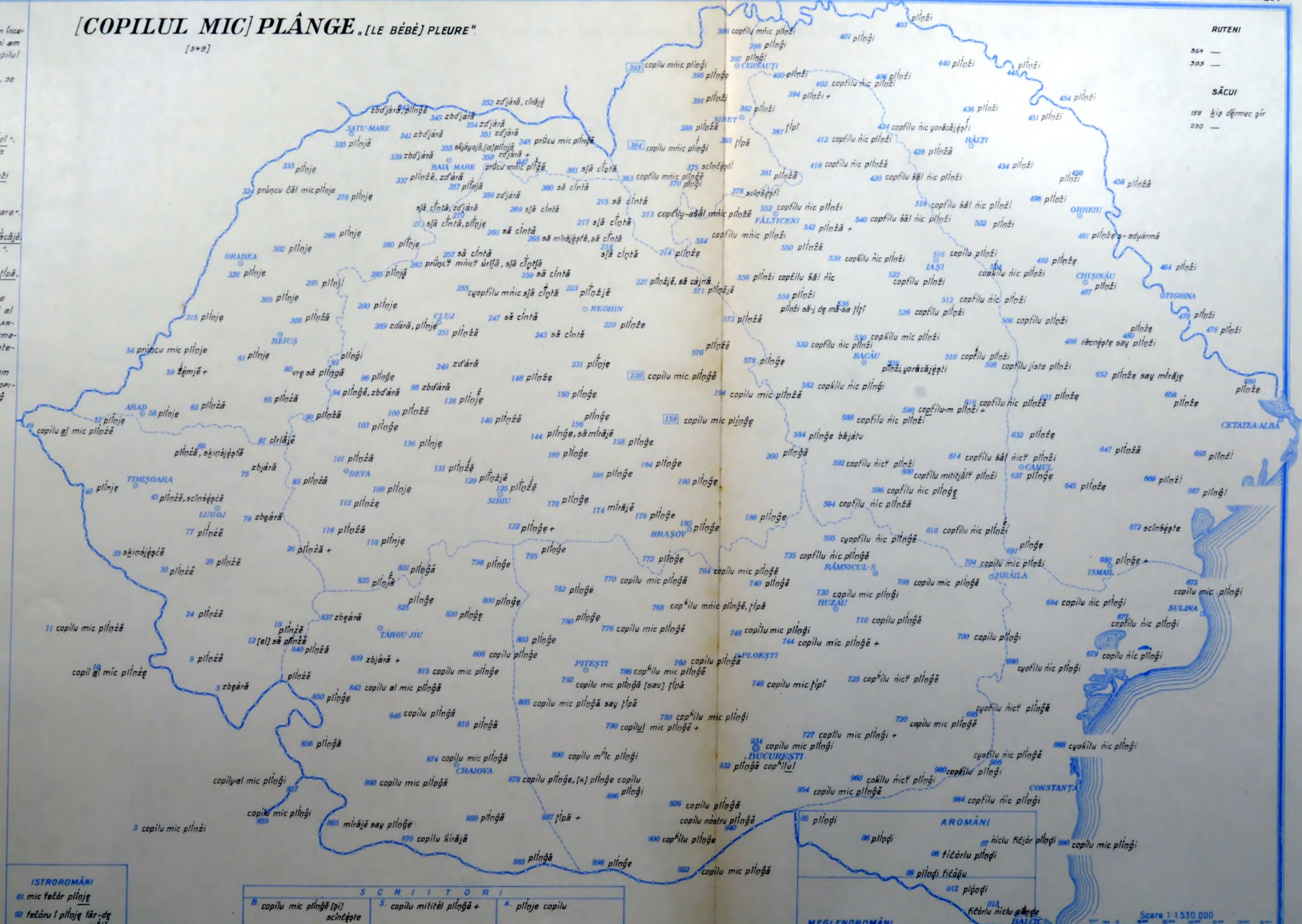
[349]

I. Întrebare însoțită de gest. Am început să scâncesc ca un copil mic și am întrebat: Cum ziceți când copilul mic face aya?

- 126. Când începe să plângă, se zice: să scrimă-a plînză.
59. Când vine să plîngă.
122. „Când plînge tare”.
350. „Nu se zice să cîntă”.
394. „Când face mai tare, el țipi”.
542. „scîncăște, când începe a plînge”.
590. copilul-m plînză, um plînză plîdu nu pot ca al les al vîj.
620. ouăkină de plîno.
727. țipi, când plînge mai tare.
744. și: bîzji.
790. Se mai zice și: țipi, orăcășie.
839. „Se zice în loc de PLÂNȘĂ”.
887. „Când plînge tare”.
5. „Când are lacrimi”. Se zice țipă, când zbură.

II. Materialul acestei hărți să se completeze de cercetător cu cel al hărții sumare 89 (MATERIALUL NECARTOGRAFAT), în care am adunat termeni pentru SCÂNCESC. Acest material îl voi publica mai târziu.

Pe baza acestor răspunsuri, am redactat hărțile colorate 316 (COPILUL MIC PLÂNȘĂ) și 313 (SUNETUL ÎN EL PLÂNȘĂ).

RUTENI

364 —
385 —

SĂCUI

159 kip dîrmec gir
230 —

ISTROROMÂNI
81 mic fetăr plînj
82 fetăru i plînjă făr-de mîjă

SCRITORII

B. copilul mic plîngă [și] scîncăște	S. copilul mic plîngă +	A. plînje copilul

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

PE COPILUL MIC ÎL DOARE BURTA „L'ENFANT A MAL AU VENTRE”

I. Întrebare însoțită de gest. După ce am pus chestiunile 100 (PÂNTECE, VEZI HARTA nr. din VOL. I) și 101 (VINTRE, VEZI HARTA nr. din VOL. I), arătând tot burta mea, am zis: Cum ziceți când îl doare pe copil aici și merge repede afară?

- 100. Se zice „merge pîntecûtu” [a].
- 101. Informatorul rade, fiind cuvîntul un fel de „mădăreală”.
- 102. strînsărje „diaree”.
- 103. „Înflăt la vîntre, u-tă să joludă” „umflături” are, ca niște globulele”.
- 104. „Decă-l mădărești, îi zici pîntecûț”.
- 105. „Când l-ai mădărit”.
- 106. „Țic mamele la cuconi”, adică la copii.
- 107. Și: i răy la pînticûț.
- 108. [*] pîntisile [a].
- 109. „Așa se zice în limba mamemă, femeiască”.
- 110. Il petrețe „are diaree”.
- 111. Se zice „pînticûț, când îl desmiardă”.
- 112. „Când îl căvește „desmiardă” mă-sa, îi zice pîntisălu” [a].
- 113. „pîntisile” se zice când vorbim rar”.
- 114. [*] pîntole [a] [AL], pîntisili [a] [L].
- 115. say la pîntisă.
- 116. Și: Il dyări la pîntă say il dyări la jînimă.
- 117. „Mai des se zice burta” [a].
- 118. „Când desmiardă pe o fetiță, zice pîntecûța [a]; când desmiardă un copil, zice pîntisălu” [a].
- 119. „Când îl desmiardă”.
- 120. „Când îl desmiardă, mama zice burticûța” [a].
- 121. „Nu-l alegi, că e mic ori mare”.
- 122. Și: Il dyare la burță.
- 123. Și: fyăle.

III. Am trecut această întrebare în chestionar pentru a ilustra termenii care se întrebunțează când e vorba de copii.

Răspunsurile arată că adesea e vorba de creații individuale. Cu toate acestea, aria lexicală a unor cuvinte se menține aproape în același fel ca și în vorba mare nr. 100 (PÂNTECE), cu care cercetătorul poate face foarte interesante studii comparative.

Formele articulate ale subfanzivelor din răspunsuri ne arată că informatorii s-au mulțumit să completeze verbele ÎL DOARE din întrebarea pusă.

Pentru a ilustra bogăția răspunsurilor și răspândirea unor diminutive, am redactat harta colorată nr. 1 (ÎL DOARE BURTA).

ISTROROMÂNII
 01 fečorîțu dore trbuhu
 02 fečorîțu mic [fire krija] 1^a și alupe de la jă

S C R I T O R I		
B. burțica [a]	S. pîntecûtu [a]	A. fyălele [a]

AROMÂNII
 06 fičôrîțu dyare pînteca
 07 fičôrîțu dyare pîntica
 08 il dyări pînticûța
 09 fi dyări pîntica
 012 la dyare linguțu
 013 fi dyare pîntica

MEGLENOROMÂNII
 05 il dyare bariču
 090 [a] burticûța [a]

Scara 1:1.530.000

COPILUL TRESARE DIN SOMN „L'ENFANT A UN SUSAUT EN DORMANT”

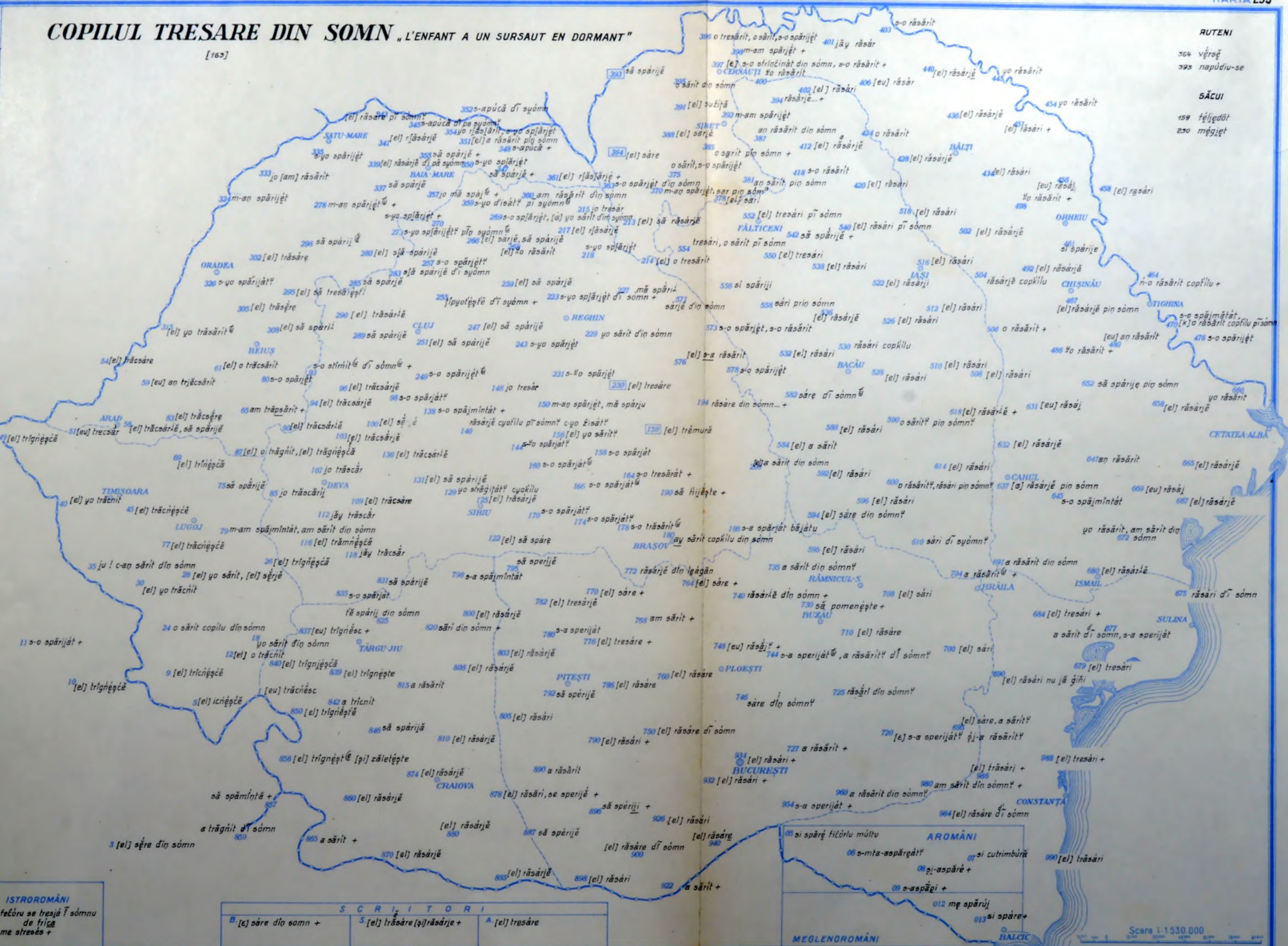
[163]

I. Întrebare însoțită de gest. Am închis ochii, prefăcându-mă că dorm, apoi am tresărit, întrebând: Când un copil mic doarme și deodată face cum am făcut eu, cum ziceți? Pentru a putea avea mai ușor răspunsurile, am adăugat că se întâmplă și prin somn.

- II. n. ori că o trignit.
63. jo trăsădr.
93. jo slîmăscă.
150. o răsărit, așa zicem noi.
164. jăy mă tresăr.
190. Eu m-am hujit c'm'am speriat.
194. răsăre din somn i să năzăręște țarecăvă.
223. yo sărit.
255. ți: yo sărit.
270. ți: yo sărit din somn.
278. „Maica zice: pițu! cōda mițu”.
347. El să trizeț zățerid. ți: yo răsărit di pā somn.
348. ți: [el] țpurț.
355. [Mie] mni s-vo spărijēt [copilul].
357. Tu țē spōj.
361. [el] yo răsărit.
365. [s] o sărit din somn.
394. „cā-i spărit de cu zi de un căne”.
397. [el] să răsăre.
398. [o] o sărit [copilul] din somn.
451. o răsărit piț somn.
464. sūngurā av răsărit.
486. [el] răsărijē.
498. [eu] răsăr.
506. jăy răsăr.
512. s-o spărijēt.
610. [eu] răsăr.
644. a tresăr dī somn.
704. [el] răsăre.
707. [el] să răsări.
730. „Când se desțeaptă din beție se dice: să tresăste.
740. ți: a sărit din somn.
748. am răsărit.
764. [el] a sărit.
768. [e] am răsărit.
776. [el] a sărit.
776. [el] a tresărit.
790. [el] a răsărit.
800. [el] tresări din somn.
837. [eu] trignit.
857. s-a spămintāt.
865. sări copilu din somn.
878. mă sperijēt.
898. [o] răsăre, când se sperie.
922. nu ț-lē sare din somn copilu.
932. [eu] am răsărit.
934. [eu] răsăr dī somn.
954. „Se zice și despre copil și despre om”.
960. „Copilul a sărit ori răsărije meręy din somn”.
966. a tresărit din somn”.
988. [el] a tresărit.

B. ți: tresăre. „Eu aș scrie săr, tresăr”.
S. „Țăranii zic trăsăre”. Din punct de vedere semantic, nu este nici o deosebire între cele două verbe.
92. [Copilul] se stresă și dī țeyār se xvrlę.

98. mi aspăr, mi aspărij, mi țitvosec.
99. i z-țigăgă.
993. înainte vreme se zicea si spăre.
994. La reproducerea celor mai multe răspunsuri am crezut necesar să trec în paranteză colțuroasă un pronume personal, urmând astfel recunoașterea persoanei la care se referă forma verbală înregistrată.
Intenționi au răspuns uneori cu verbe la persoana întâi, nu în persoana a treia, cum ar fi trebuit, după

ISTROROMÂNII
01 fečoru se tresă ț somnu de țrica
02 me stresă +

SCRITORI
B. [e] sare din somn +
S. [el] trăsăre (ȝi) răsărije +
A. [el] tresăre

AROMÂNII
05 si spăre țicōrlu mūltu
06 s-mta-aspărijēt
07 si cutrimbūră
08 ȝi-aspăre +
09 s-aspări +
102 mę spărūj
103 si spăre +

Scara 1:1530.000

Intrebarea pusă. Aceste răspunsuri au fost determinate poate de gestul făcut de mine.

[PE COPIL ÎL PORT] ÎN BRAȚE „JE PORTE L'ENFANT DANS MES BRAS”

[159]

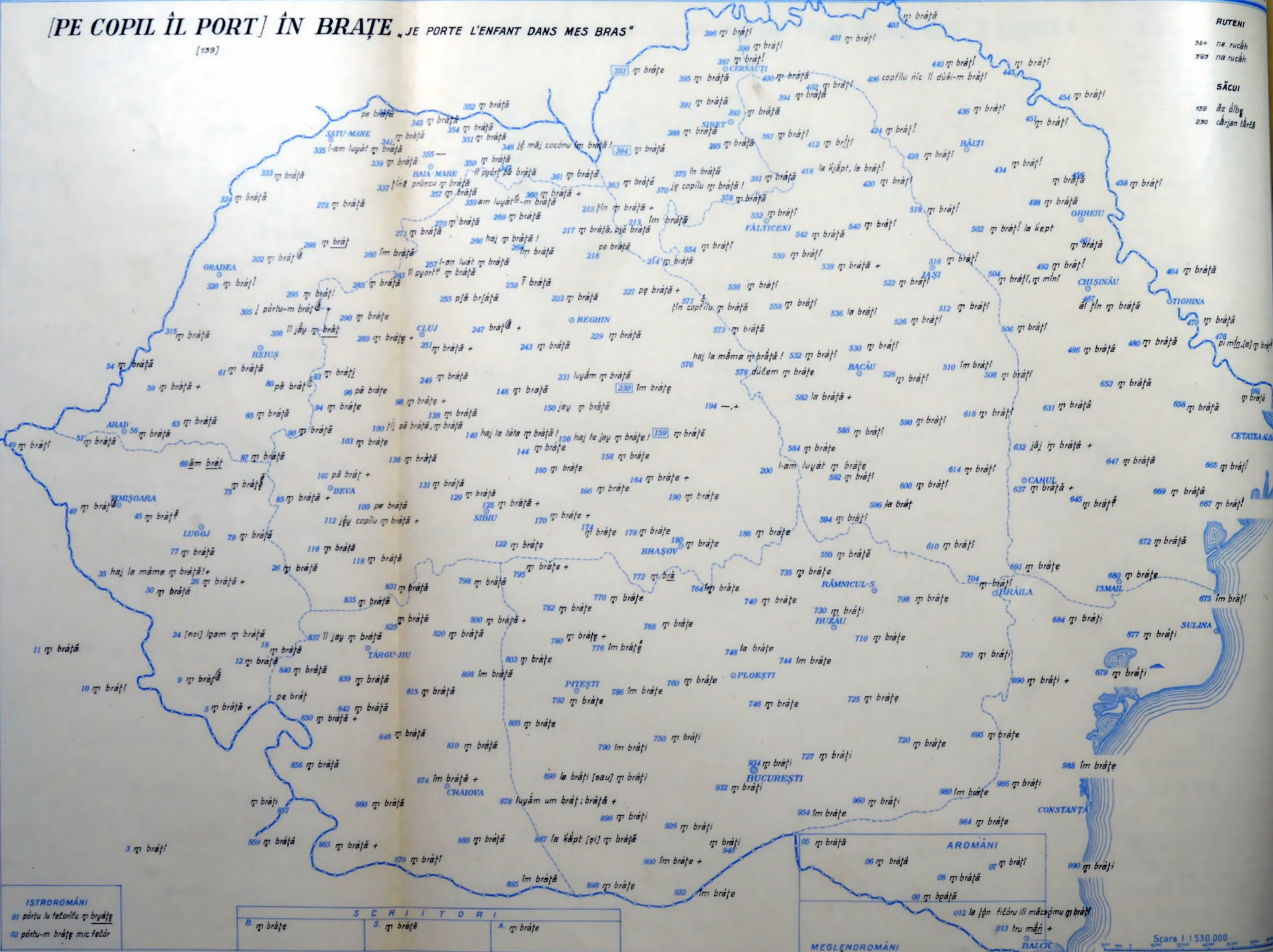
I. Întrebare înscăpă de gest. Am apropiat mâinile, ca și când aș fi avut ceva în brațe, și am întrebă: Unde purtați pe copilul mic?

- II s. string în brațe.
- 20. țe-î în brațe!
- 39. și: pe mână.
- 59. [eu] jey în brațe!
- 65. Copilul mic se poartă în țigăcă.
- 66. duc în lămnă în brațe.
- 107. hăida la măma în brațe!
- 112. strîc o lăcă în brațe!
- 120. prîm în brațe!
- 164. lămă în copil în brațe!
- 170. am luat om braț [de lemne].
- 194. um braț de lămnă.
- 215. duc lămnă în brațe!
- 227. duc în brațe!
- 247. Se zice hai în brațe!
- 251. [eu] prindu-m brațe!
- 269. Sau pe brațe.
- 305. Îl ținem pe brațe!
- 360. am luat săva în brațe!
- 530. Într-om braț, în dyayă brațe!
- 562. „brațe se numesc amândouă mâinile întinse”.
- 632. „apucă la brați pe o domnișoră”.
- 637. I-am luat în mână [sau] în brațe!
- 690. ăi duc în brațe!
- 790. Sau pe brațe!
- 795. „pe brațe se zice când sânt amândouă împreunate”.
- 800. Sau în mână!
- 850. um braț; dyayă brațe.
- 865. „um braț de lemne, de fân”.
- 874. „Prin braț se înțeleg mâinile amândouă”.
- 876. „De lemne”, etc.
- 900. „Când îl țin cu amândouă mâinile”. Îl țin în brațul drept.
- 913. I-am gușnit I-am îmbrățișat?

III. Informații sau răspuns cu multă ușurință.

Această hartă demonstrează existența lat. BRACHIUM, păstrat îndeosebi în această expresie (cf. harta 49, MÂNĂ).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 315 (Sunetul 5 în BRAȚE).

ISTROROMĂNI
01 portu lu fecorîtu în brațe
02 portu-m brațe mic fecor

SCRITORII		
B. în brațe	S. în brațe	A. în brațe

MEGLENOROMĂNI
05 în brațe
06 în brațe
07 în brațe
08 în brațe
09 în brațe
012 la țin țicoru îli măcășmu în brațe!
013 tru mână +

Scara 1:1530.000

MÂNGĂIU (PE OBRAZ), JE CARESSE (LA JOUE) "

[365]

I. Întrebare însoțită de gest. Cu mâna dreaptă (adesea chiar cu amândouă mâinile) am început să-mi mângâi obrazul mie, întrebând: Cum ziceți când îi faceți așa unui copil mic și îi spuneți DRAGUL MAMEI, SCUMPUȚUL TĂȚII ?

- II. 1. [a] că baj frumôș pe obraz.
2. I-am mîngăiat.
3. Ii mîngăie.
4. I-am băiat pră obraz.
5. Ii băie.
6. I-am mîngăiat.
7. Ii băie, când mă joc cu el.
8. Ii: I-dăzminii, când e mînios.
9. Când i-e drag de el. Se zice și: dragă mî mină.
10. Când face cu mâna pe obraz.
11. I-am trăs pe obraz.
12. I-am netipit pi făță.
13. I-am netezesc pe obraz.
14. I-am netezesc.
15. I-am ninărit.
16. I-am ninărit.
17. [e] Ii netezesc.
18. Netezesc nu se zice.
19. Mai rar se zice mîngăi, I-am mîngăiat.
20. Ii: I-am mîngăiat.
21. I-am mîngăiat.
22. I-am netezesc.
23. I-am netezesc.
24. I-am mîngăiat.
25. I-am mîngăiat.
26. I-am mîngăiat.
27. I-am mîngăiat.
28. I-am mîngăiat.
29. I-am netezesc.
30. I-am netezesc.
31. I-am netezesc.
32. I-am netezesc.
33. I-am netezesc.
34. I-am netezesc.
35. I-am netezesc.
36. I-am netezesc.
37. I-am netezesc.
38. I-am netezesc.
39. I-am netezesc.
40. I-am netezesc.
41. I-am netezesc.
42. I-am netezesc.
43. I-am netezesc.
44. I-am netezesc.
45. I-am netezesc.
46. I-am netezesc.
47. I-am netezesc.
48. I-am netezesc.
49. I-am netezesc.
50. I-am netezesc.
51. I-am netezesc.
52. I-am netezesc.
53. I-am netezesc.
54. I-am netezesc.
55. I-am netezesc.
56. I-am netezesc.
57. I-am netezesc.
58. I-am netezesc.
59. I-am netezesc.
60. I-am netezesc.
61. I-am netezesc.
62. I-am netezesc.
63. I-am netezesc.
64. I-am netezesc.
65. I-am netezesc.
66. I-am netezesc.
67. I-am netezesc.
68. I-am netezesc.
69. I-am netezesc.
70. I-am netezesc.
71. I-am netezesc.
72. I-am netezesc.
73. I-am netezesc.
74. I-am netezesc.
75. I-am netezesc.
76. I-am netezesc.
77. I-am netezesc.
78. I-am netezesc.
79. I-am netezesc.
80. I-am netezesc.
81. I-am netezesc.
82. I-am netezesc.
83. I-am netezesc.
84. I-am netezesc.
85. I-am netezesc.
86. I-am netezesc.
87. I-am netezesc.
88. I-am netezesc.
89. I-am netezesc.
90. I-am netezesc.
91. I-am netezesc.
92. I-am netezesc.
93. I-am netezesc.
94. I-am netezesc.
95. I-am netezesc.
96. I-am netezesc.
97. I-am netezesc.
98. I-am netezesc.
99. I-am netezesc.
100. I-am netezesc.

III. Răspunsurile bogate primite la această întrebare arată necesitatea ei într-un chestionar lingvistic.

Verbul a băia ar putea fi în legătură cu cuvântul băiat. Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 316 (MÂNGĂIU PE OBRAZ).

ISTROROMÂNII
01. ... gladé
02. jo voj fečôru mic poylad

Table with 3 columns: S, A, J. Row 1: B. Ii mîngăi. Row 2: S. a mîngăi +. Row 3: A. I netezesc.

AROMÂNII
05. ai hirsescu pi făță
06. jo-l hirsescu cu mîna
07. hirsescu fičôrlu
08. ai hirsescu
09. ul vîșpșești
MEGLENOROMÂNII
012. la-melujăș fičôru
013. ai gâlăș

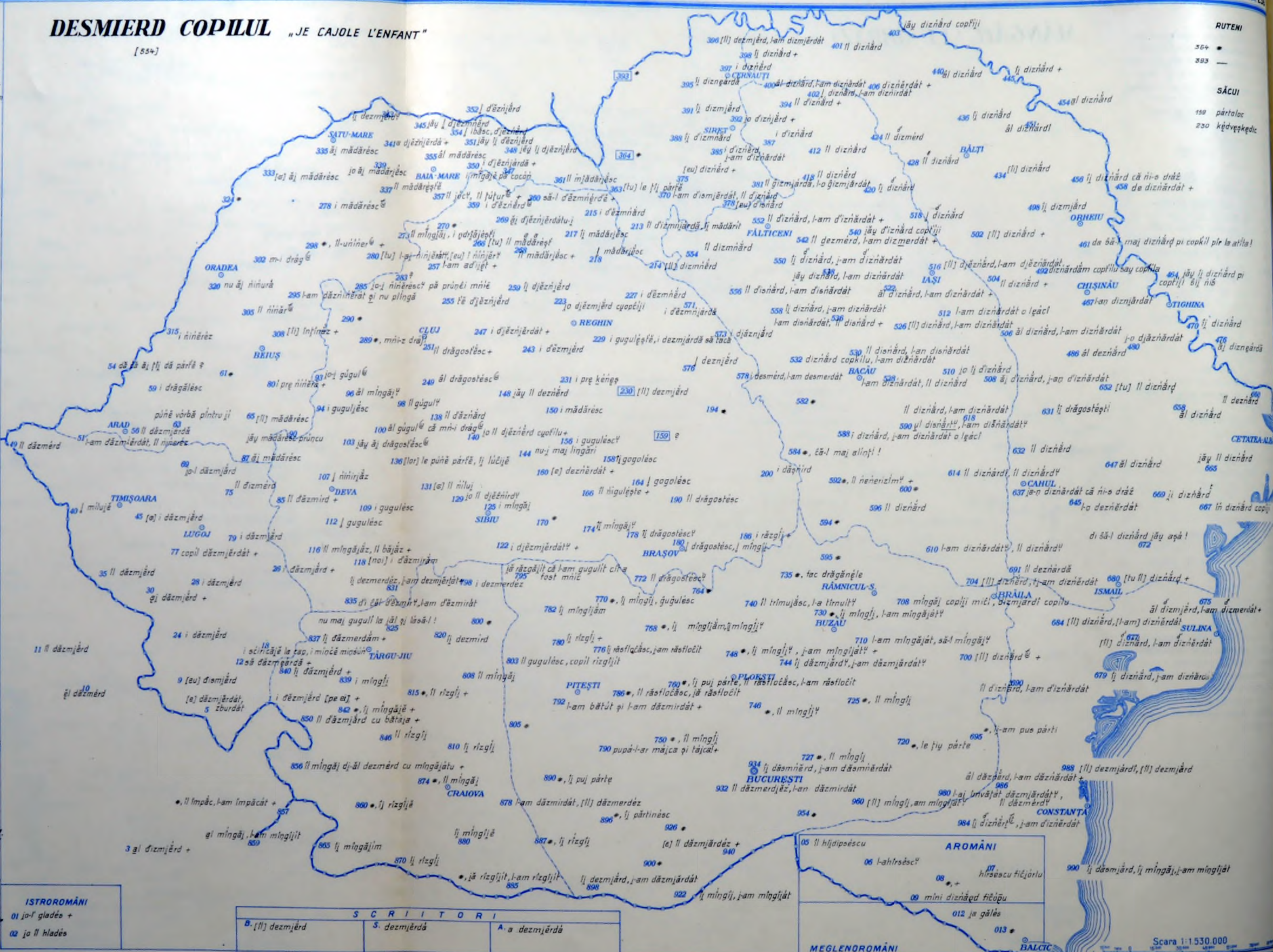
Scara 1:1.530.000

RUTENII
364. hlăd'jet
365. hlăde po f'jetu
SĂCUII
199. șimogătoc
250. șimogătoc

DESMIERD COPILUL „JE CAJOLE L'ENFANT”

[554]

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum se cheamă atunci când înseși porți la copii și le faceți pe voie?
În mai multe comune am întrebat dacă cunosc vorba DESMIERD. Acolo unde informatori au răspuns că nu cunosc, am trecut pe lângă semnul (nu se zice).
- II. a. „Îl cheamă d'ezmîrd, adică îi prea dau voie”.
- 3. I-am dîzmerdat dî mikîjiâ.
- 12. „Se zice numai când la mai mărît” = „mai mari”. Se zice că să d'ezmîrdă q' ipale „haine”, q' bucăci „mîncare”, q' avêre.
- 26. „Cînd îi spu vorbe frumoase, îl iei în brațe, te joci cu el”.
- 30. Cînd i cîntă i dîscîntă.
- 77. „Unui copil căutat, îngrijit bine”.
- 80. Ei sînt nîrîrîj.
- 85. „Îl dîuli, cînd îl huțu în brațe”.
- 116. „Jîșt mîldîrîșt se zice despre un copil mic, cînd se joacă”.
- 122. „Despre cel care nu face voia părinților”.
- 140. Și: i gîjucîț.
- 160. „Se zice celui care e neastîmpărat și mîscultă bine”.
- 166. Nu-l mai nîguî atîta.
- 186. Nu-l rîzgîjî.
- 247. Verbul nu se întrebunțescă.
- 251. „Se zice la d'ezmîrdat”, a-tunci cînd li schimbă numele, de ex. din Ștefan face Ștefănuț”.
- 257. „Pe față”.
- 258. Și: îl gogoleșc, adică „Îl iei în brațe, îl cuprinzi”.
- 296. I-am nîrîrîșc.
- 308. Nu-i înfînă că-i vedî că-i păfi cu jî.
- 341. Și: mîdârî.
- 350. Jîy d'ezmîrd.
- 357. „Îl fac să tacă”.
- 360. „Îl prea iubește, ceea ce nu e bine pentru băiat”.
- 375. [l] „gogolește, cînd nu-l pune la treabă”.
- 392. „Îl ia în brațe, îl pupă”.
- 396. Să jîcu „săracul”?
- 398. Cînd tîy drîgi pi dîngu și-l dîznîrd.
- 406. „Despre cel alintat, la care nu-i intri în voie”.
- 445. „Cînd îl ia în brațe, li schimbă numele, spunîndu-i jonî, jonîc”.
- 458. „Cînd din vasele face vasîlîș, din nîp, filpîș”.
- 502. I-am dîznîrdat di mîltîș pîmîș, alîntîț.
- 504. Și: îl nîrîrîșc.
- 522. vînt gîcîșî la tîrîșica!
- 536. pîrîrîșc hîj dîznîrdat, i-a-i alîntîț.
- 542. [e] d'ezmîrd.
- 552. „Cînd s'a supărat, i-am mîngîjîț”.
- 552. „Cînd îl luăm în brațe, îl alîntăm”.
- 575. „Are să-l dîznîrdîșc”.
- 590. Cîl mai dîznîrd că nu-i căci șor.
- 700. „Atunci cînd e de un an, de doi și îl strigi pe nume, măj cutîrîc”.
- 703. „desmierd nu se zice”.
- 780. Și: îl lîș q' bîni lîy. Îl mîngîjî „îl desmierd”.
- 790. Nu se zice desmierd.
- 792. I-am dîznîrdat, atunci cînd „îl brîștuț, îl pișc, îl învîț minte”.
- 815. „Dacă nu-l bat, nu-l trîntesc”.
- 831. „Le-am făcut tot voia lor”.
- 837. Jî pîș d'ezmîrdat.
- 840. „Cînd îl gogoleșc”.
- 842. „Cu palma”. Cînd le ține parte.

ISTROROMÂNÎ

01	jo-f gladê +
02	jo îl hladê

S C R I T O R I

B	[l] dezmiêrd
S	dezmiêrdă
A	a dezmiêrdă

AROMÂNÎ

05	îl hîdîpîescu
06	l-ahîrîșc
07	hîrîșcu fișîrîlu
08	+
09	mini dîznîrd fișîpî
012	ja gîlê
013	+

MEGLENOROMÂNÎ

se zice că li rîzgîjî.

850. I-am d'ezmîrdat cu bătaja, cu palma, cu boata = „băta”.

856. I-a-i pîș rîzgîjîț.

857. „Cînd li dai ceva”.

860. Cînd îl sîduț să facă triabă mai bine.

860. Cînd îl ia în brațe.

862. „Cu palma”. Cînd le ține parte.

88. În alte comune se zice [e]-dîznîrdî șîlîy.

89. Am reproduc întreg materialul din [e]-dîznîrdî șîlîy.

90. Am reproduc întreg materialul din [e]-dîznîrdî șîlîy, precum și cu materialul necartografiat care va fi grupat sub nr. 90.

Harta colorată 317 (AUNT PE COPIL) arată expansiunea verbului A AUNTA. Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 316, arătînd

rîșpîndirea celor mai importante verbe primite la această întrebare.

Scara 1:1530.000

IMPAC PE COPIL (CÂND PLÂNGE), „JE CONSOLE L'ENFANT (QUI PLEURE)“

[2199]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Când copilul mic plânge tare, ce faceți?
K. re. [ogôj] „îl omor“. Cînd c-ogôj nu mai scrij, s-o ogôj di pe lîmpe „a mui“
30. „îl băjesc, cînd îl mîngăi cu gura“.

- 65. [a] îl alinăm.
- 79. „Taci cu tala, fii cuminte“.
- 138. [a], abuyă-fê cu mîma!, zice ma-ma cînd îl pune jos și îl dă țîță“.
- 200. „Mai des se zice „mpăc““.
- 225. „abuyă-abuyă copilu cî vine mamat“
- 231. „îl năstesc“ îl operiu“.
- 251. „Dacă e mai mic“, „Cînd e mai mare, se zice tîș cu mîma!“.
- 278. „culcă-te și nu plînge“.
- 289. [tu] îl mîngăi.
- 302. Se zice și: abuyă-fê cu mîma!
- 333. Am auzit în comună zicîndu-se și: abuyă-fê!
- 337. abuyă-fê cu tîta!, s-abuyă cu tîta, hai lîlu lîlu!
- 341. [a] îl alinăm.
- 350. zîdără prîncu du-fă femjîș și dî-î țîță dîr a mai țîță cî zîdără!
- 304. „Cu mpăcă mî-sa“ „îl dă țîță“.
- 336. „Cu cuvîntul sau cu mîncare“.
- 382. „îl cîntă țîș dîr gîrî“.
- 390. du de l-umpăc!
- 447. Îl jî cu hîrba.
- 772. mîl „port“ țîgănu [a].
- 790. „Mai des se zice „mpăcă““.
- 810. „Îl dă mîmă-sa țîță și-l mpăcă“.
- 857. „mpăc“. Cînd plînge tare, se zice cî kirăjîș“.
- 870. kirăjîș „zbiară“?
- 900. îl pune la pîșt și-l astîmpără.
- 922. sî-l împăcîș.

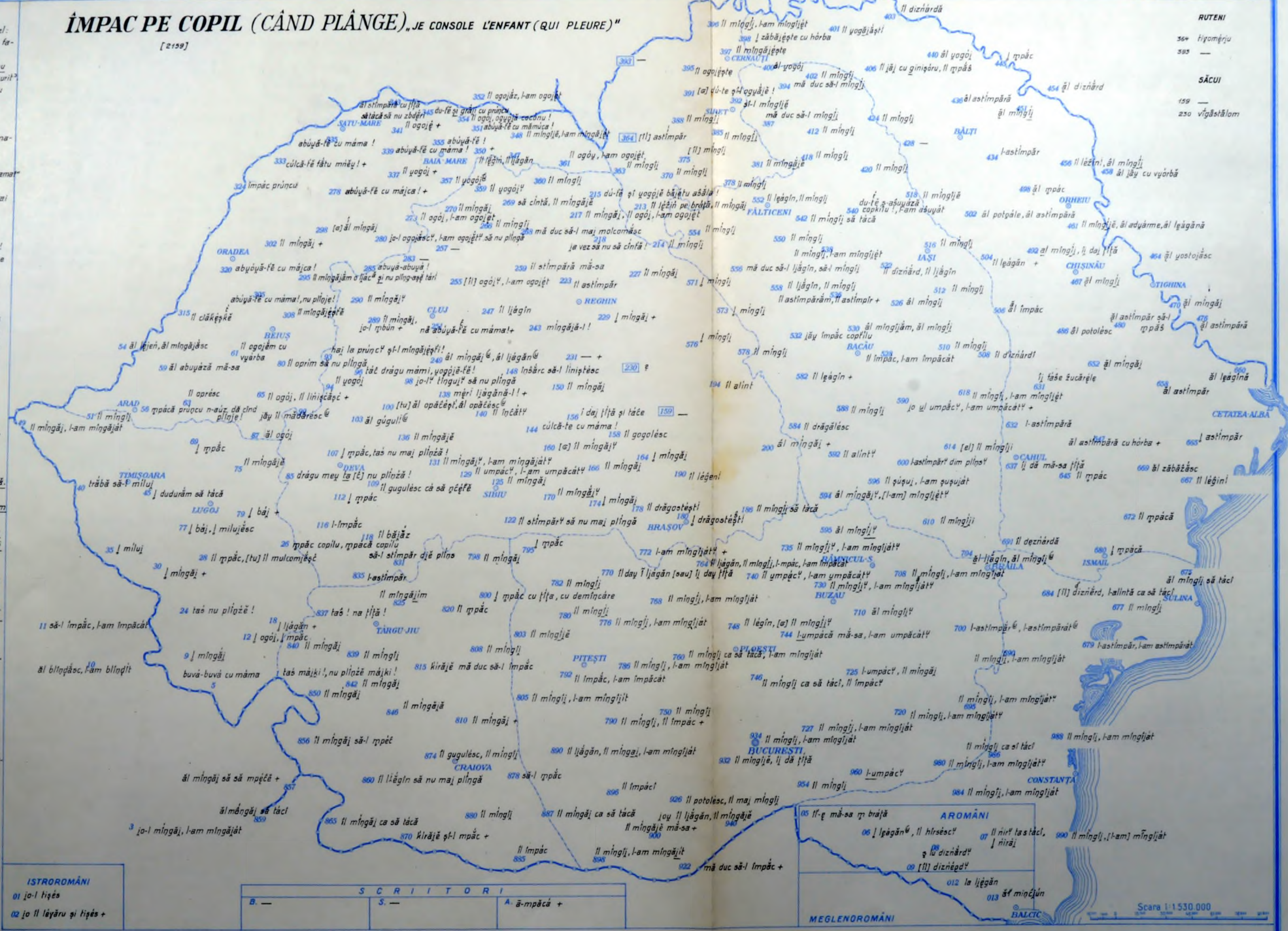
A. du-te și-l mpăcă copile, n-ăuz cum zbiară!

02. cînd-l plînjîș țecîru jo îl lîyăru și țîș și neca țîță și dăvu îl sîje și noi bur tot ură rînfă î plînje nu țîl-țîș țîș bîje.

B. Bogata floră lexicală înregistrată demonstrează utilitatea și importanța acestei întrebări din chestionarul meu. Feul cum am pus întrebarea a permis informatorilor și informatoarelor să răspundă cu cea mai deplină libertate, arătînd, în mod firesc, creațiuni și preferințe individuale pentru anumite expresii.

Răspunsurile din această hartă pot fi comparate și confruntate cu hărțile 235 și 236 din acest volum, obținîndu-se interesante constatări de ordin lingvistic.

Varietatea răspunsurilor nu-mi permite redactarea unei hărți colorate pe formatul fixat.

ISTROROMÂNI
01 jo-l țîșes
02 jo îl lîyăru și țîșes +

S C R I T O R I		
B. —	S. —	A. a-mpăcă +

AROMĂNI
05 lî-ș mî-sa țîță
06 țîgănu, îl hîșesc
07 îl nîr țîș și țîc, îl nîr
08 țîș dîzîrd
09 [l] dîzîrd
012 la țîgănu
013 țîș mîngîș

MEGLENOROMĂNI

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 țîșomjîș
385 —

SĂCUI
159 —
230 vîgăștîlom

LEAGĂN „BERCEAU”

[1960 a]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: În ce culcați pe copilul mic? După ce mi se răspundea, întrebam: Cum este făcut?

Procedând în felul acesta, adesea discutăm cu informatorii asupra diferitelor feluri de leagăn.

II. 1. „E din coajă de teiu”, postăvă, când e de lemn de teiu, ca o troacă.

2. „I-o găle-lă dușă cîn să dușă la loc de câmp”. El stă ca blăna „scândura” zăd.

3. „scrinșob, când e sus, la grindă”.

4. „E făcut din blăni” „scânduri” sau este cu picioare.

10. [a] „leagăn, când e prins la grindă”.

11. „E legat la grindă, pentru copiii mai mari”.

12. „scrinșob, când e sus, la grindă”.

13. „E ca vâleul „ghebiul din care beau apă vitele”, dar mai lată”.

14. „E din nulele, se atarnă la grindă și se numește lujcă; lujcl”.

15. „E legat la grindă, pe picioare”.

16. „De la o vreme s-a mai moderat lumina, este și leagăn, leagăne”.

17. „Mai nou există leagăn, leagăne”.

18. „Cel care au bani fac leagăn, leagăne”.

19. „Așa era din bătrâni”. Aștăzi fac leagăn; leagăne, pe picioare”.

20. „Mai nou, pe picioare, există leagăn; leagăne”.

21. „Cel pe picioare e mai vechiu”.

22. „Leagăn; leagăne”.

23. „Leagăn; leagăne”.

24. „E pe picioare și la grindă”.

25. „Cel pe picioare e mai vechiu”.

26. „Leagăn; leagăne”.

27. „Leagăn; leagăne”.

28. „Leagăn; leagăne”.

29. „Leagăn; leagăne”.

30. „Leagăn; leagăne”.

31. „Leagăn; leagăne”.

32. „Leagăn; leagăne”.

33. „Leagăn; leagăne”.

34. „Leagăn; leagăne”.

35. „Leagăn; leagăne”.

36. „Leagăn; leagăne”.

37. „Leagăn; leagăne”.

38. „Leagăn; leagăne”.

39. „Leagăn; leagăne”.

40. „Leagăn; leagăne”.

41. „Leagăn; leagăne”.

42. „Leagăn; leagăne”.

Urmare la cap. II.

250. „E în postăvă”.

251. „Leagăn; leagăne, e mai nou, ca o cutie”.

252. „Acu au reșit leagăne”.

253. „E o postăvă de la rudari”. Leagăn e cel cu picioare, cine-l are”.

254. „Leagăn de copil și cel atarnat cu frânghii la grindă”.

255. „Leagăne e numai la boieri”.

256. „Leagăn; leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

257. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

258. „Leagăne e numai la boieri”.

259. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

260. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

261. „Leagăne e numai la boieri”.

262. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

263. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

264. „Leagăne e numai la boieri”.

265. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

266. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

267. „Leagăne e numai la boieri”.

268. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

269. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

270. „Leagăne e numai la boieri”.

271. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

272. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

273. „Leagăne e numai la boieri”.

274. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

275. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

276. „Leagăne e numai la boieri”.

277. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

278. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

279. „Leagăne e numai la boieri”.

280. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

281. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

282. „Leagăne e numai la boieri”.

283. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

284. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

285. „Leagăne e numai la boieri”.

286. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

287. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

288. „Leagăne e numai la boieri”.

289. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

290. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

291. „Leagăne e numai la boieri”.

292. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

293. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

294. „Leagăne e numai la boieri”.

295. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

296. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

297. „Leagăne e numai la boieri”.

298. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

299. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

300. „Leagăne e numai la boieri”.

301. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

302. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

303. „Leagăne e numai la boieri”.

304. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

305. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

306. „Leagăne e numai la boieri”.

307. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

308. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

309. „Leagăne e numai la boieri”.

310. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

311. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

312. „Leagăne e numai la boieri”.

313. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

314. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

315. „Leagăne e numai la boieri”.

316. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

317. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

318. „Leagăne e numai la boieri”.

319. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

320. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

321. „Leagăne e numai la boieri”.

322. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

323. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

324. „Leagăne e numai la boieri”.

325. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

326. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

327. „Leagăne e numai la boieri”.

328. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

329. „E o copajă, o albijă mai micășă”.

330. „Leagăne e numai la boieri”.

331. „Leagăne, e cel cu picioare și la cărlig”.

31. Am reprodus întreg materialul

culas.

Adăugând a doua întrebare (cf. cap. I

din aceste note), informatorii au dat deosebit

de interesante informații referitor la tipurile de

LEAGĂN. Aceste informații se află în notele precedente.

Pentru a oferi cercetătorului o idee generală (lipisli de

amănunțe) am redactat următoarele hărți colorate:

219 (LEAGĂN, hărți lexicale), 220 (SINGULARUL CUVĂNTULUI LEAGĂN), 221 (PLURALUL

CUVĂNTULUI LEAGĂN), 222 (DIFTONGUL ea ÎN LEAGĂN),

223 (UNDE EXISTĂ LEAGĂN ATĂRNAT LA GRINDĂ) și 224

(UNDE EXISTĂ LEAGĂN PE PICIOARE (PE TĂLPI, ÎN CĂRLIGE, ETC.).

Cercetătorul poate consulta cu mult folos tipurile

mai principale ale LEA-

GĂNULUI ÎN ANEXA 1 a acestui

volum, în care, dispunând de spațiu, am dat informații suplimentare.

Această hărți să se confrunte cu harta 229, precum și cu hărțile colorate

325 (EU LEAGĂN), 326 (DIFTONGUL ea ÎN EU LEAGĂN) și

327 (SUNETUL h ÎN EU LEAGĂN).

328 (SUNETUL h ÎN EU LEAGĂN).

329 (SUNETUL h ÎN EU LEAGĂN).

330 (SUNETUL h ÎN EU LEAGĂN).

331 (SUNETUL h ÎN EU LEAGĂN).

332 (SUNETUL h ÎN EU LEAGĂN).

333 (SUNETUL h ÎN EU LEAGĂN).

334 (SUNETUL h ÎN EU LEAGĂN).

335 (SUNETUL h ÎN EU LEAGĂN).

336 (SUNETUL h ÎN EU LEAGĂN).

337 (SUNETUL h ÎN EU LEAGĂN).

338 (SUNETUL h ÎN EU LEAGĂN).

scriitorii

B. leagăn

S. leagăn

A. leagăn, leagăne (și) leagăne

ISTOROROMĂNI

01 leagăru, ur leagăr

02 ț lăyer, doj lăyere

și: leagăn; leagăne, care e pe

picioare.

250. „Azi există și leagăne; leagăne,

care e pe tălpi”.

252. Se pune și în tryăcl, tryăci.

254. „Înainte vreme se punea în

covăț; covăț”.

255. „Azi există leagăn, leagăne,

care e pe picioare”.

339. „La cei bătrâni e făcut din două

lemnuri și pânză de câneșă dedesupt;

el se agăță la podul casei”.

332. „E făcut din mișcă” „salcie”.

330. „Leagăni și leagăne, pe tălpi”.

331. „Înainte vreme a fost numai

leagăni [p], care sânt pe tălpi”.

333. „Leagănel este dintr-un fol, cu

frânghie, spânzurat la grindă”.

334. „Leagănel este dintr-un fol, cu

frânghie, spânzurat la grindă”.

335. „E din mișcă” „salcie subțire”.

336. „Și: aligij”.

337. „La cei bătrâni e făcut din două

lemnuri și pânză de câneșă dedesupt;

el se agăță la podul casei”.

338. „E făcut din mișcă” „salcie”.

339. „Leagăni și leagăne, pe tălpi”.

340. „Leagănel este dintr-un fol, cu

frânghie, spânzurat la grindă”.

341. „Leagănel este dintr-un fol, cu

frânghie, spânzurat la grindă”.

342. „E din mișcă” „salcie subțire”.

343. „Și: aligij”.

344. „La cei bătrâni e făcut din două

lemnuri și pânză de câneșă dedesupt;

el se agăță la podul casei”.

345. „E făcut din mișcă” „salcie”.

346. „Leagăni și leagăne, pe tălpi”.

347. „Leagănel este dintr-un fol, cu

frânghie, spânzurat la grindă”.

348. „Leagănel este dintr-un fol, cu

frânghie, spânzurat la grindă”.

349. „E din mișcă” „salcie subțire”.

350. „Și: aligij”.

351. „La cei bătrâni e făcut din două

lemnuri și pânză de câneșă dedesupt;

el se agăță la podul casei”.

352. „E făcut din mișcă” „salcie”.

353. „Leagăni și leagăne, pe tălpi”.

354. „Leagănel este dintr-un fol, cu

frânghie, spânzurat la grindă”.

355. „Leagănel este dintr-un fol, cu

frânghie, spânzurat la grindă”.

356. „E din mișcă” „salcie subțire”.

357. „Și: aligij”.

358. „La cei bătrâni e făcut din două

lemnuri și pânză de câneșă dedesupt;

el se agăță la podul casei”.

359. „E făcut din mișcă” „salcie”.

360. „Leagăni și leagăne, pe tălpi”.

361. „Leagănel este dintr-un fol, cu

frânghie, spânzurat la grindă”.

362. „Leagănel este dintr-un fol, cu

frânghie, spânzurat la grindă”.

363. „E din mișcă” „salcie subțire”.

364. „Și: aligij”.

365. „La cei bătrâni e făcut din două

lemnuri și pânză de câneșă dedesupt;

el se agăță la podul casei”.

366. „E făcut din mișcă” „salcie”.

367. „Leagăni și leagăne, pe tălpi”.

368. „Leagănel este dintr-un fol, cu

frânghie, spânzurat la grindă”.

369. „Leagănel este dintr-un fol, cu

frânghie, spânzurat la grindă”.

370. „E din mișcă” „salcie subțire”.

371. „Și: aligij”.

372. „La cei bătrâni e făcut din două

lemnuri și pânză de câneșă dedesupt;

el se agăță la podul casei”.

373. „E făcut din mișcă” „salcie”.

EU LEAGĂN PE COPIL, JÉ BERCE L'ENFANT *

[550]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Când faceți huja-huja pe copilul mic
ca să adoarmă, cum ziceți?
În dese cazuri am mișcat mâna
draplă, imitând mișcarea leagănu-
lui.

Pentru ca să primesc răspunsu-
rile în persoana întâi din singular
din prezentul indicativului, când a
fost nevoie, am început răspunsul:
ACUM EU --, lăsând pe informatori să
continue.

II. sa. I-am leagănat pruncu țâi mic.
sa. „Îi leagăni, atunci când e vorba
de cel atârnat la grinda casei”. „Îi
leagăni, când îl leagăni în cel tăcut
pe lăpti”.

118. „Îi lăpti”, când îl leagăni pe
picioru”.

126. „Îi țigăi”, când îl leagăni în mână”.

148. „Îi lăpti”, când îl leagăni pe
brațe”.

166. [tu] lăgăni. / Să țigăi.

175. „Când îl dau în leagăni”. „Îi
lăpti”, când îl dau în frânghii”. [te]
lăgăni.

190. [noi] lăptam, adingăm.

208. „În brațe sau în belciuc”. leagăni
mic”.

224. I-am leagănat.

257. [tu] lăgăni.

263. I-am leagănat.

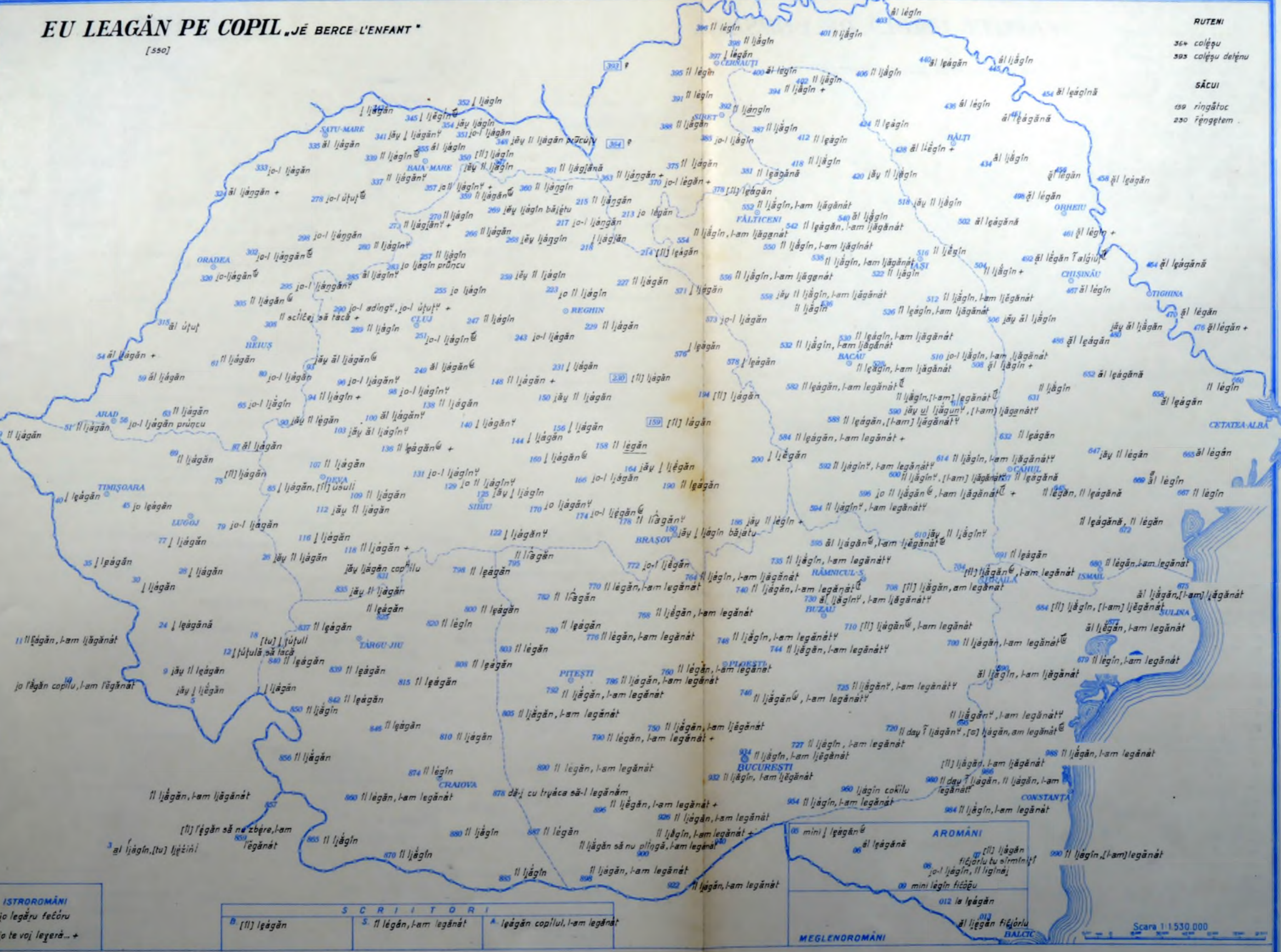
270. [el] lăgăni.

294. tu-lăgăni.

328. I-am leagănat.

346. [tu] lăgăni.

354. I-am leagănat.

RUTENI
364 colășu
393 colășu deșenu

SĂCUI
199 ringătuc
230 rîngățem

ISTROROMÂNII
01 jo legănu fecôru
02 jo te voj leyeră... +

SCRITORII
B [l] leagăni
S. lăgăni, I-am legănat
A leagăni copilul, I-am legănat

AROMÂNII
07 [l] leagăni
08 jo-l leagăni, lăgăni
09 mini lăgăni
012 la leagăni
013 lăgăni fișorlu

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

COPILUL UMBLĂ DE-A-BUȘILEA

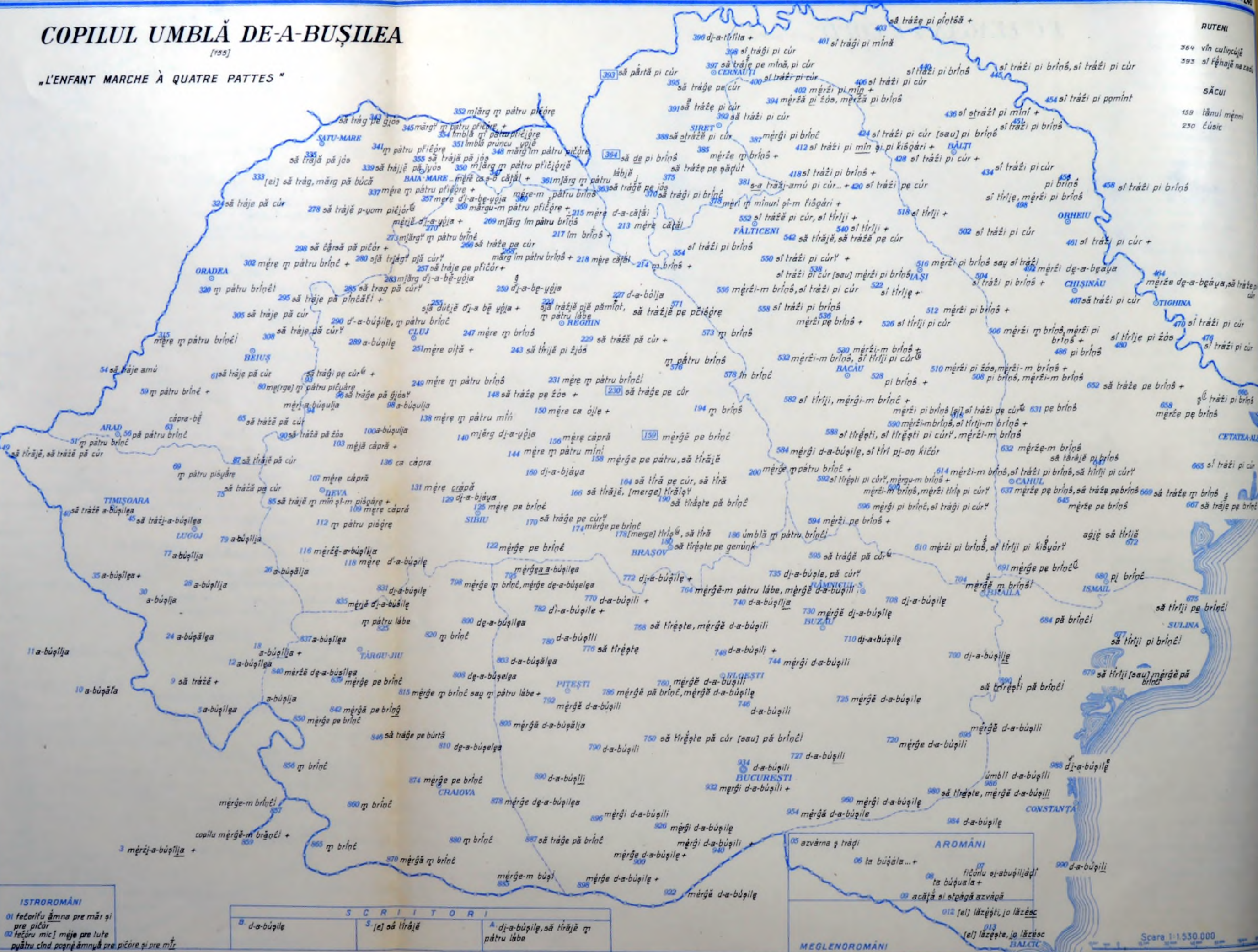
[1955]

„L'ENFANT MARCHE À QUATRE PATTES”

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Când copilul mic învață să meargă, cum ziceți dacă se țărăie (umbilă) pe mâni și picioare?

II. s. învârlă să mărgăi măjunță!

- 9. [a] „Rar se zice a-bușăle”. „Așa ziceau părinții noștri”.
- 10. pljac-a-bușăle.
- 15. să trăzi-a-bușăle.
- 59. să trăzi.
- 65. trăje “trage”.
- 93. să țini pă lingă lăji.
- 103. Când merge în mâni și în picioare. Se zice și: mără p-o bucă.
- 140. și: să țirji.
- 150. și: să trăze pe cūr.
- 200. și: să tră “țărăie”.
- 214. și: să trăzi pe brinș, când se țărăie în amândouă mânăle. să trăzi pi cūr, când se țărăie într-o mână și într-un picior.
- 217. și: să trăzi pe cūr.
- 219. și: d-a-bușă, când merge ca mier.
- 251. Când merge în mâni și picioare. și: să trăzi pe bucă.
- 255. și: mără [g] și patru brinș, să țirji.
- 257. și: să trăze pe cūr, să învârlă umbilă.
- 260. și: mără d-a-be-șă.
- 270. [m] mără d-a-be-șă.
- 295. și: să trăze pe picior.
- 298. să țărăie “se trage”, se țărăie.
- [a] și patru brinș.
- 302. și: să trăze pe cūr.
- 337. și: să trăzi pe-șă bucă.
- 345. [E] mără și patru picior.
- 347. ni! cocônu că mără ca șă cățăl.
- 359. și: să trăze pe cūr.
- 370. și: mără pi brinș.
- 381. s-a trăzi-amu pi cūr până s-a-umbilă și picior.
- 385. [m] mără d-a-cășă, adică pe șezut și picioare.
- 396. „Sau pi cūr, să mă țerțai”.
- 402. forma min e în plural.
- 403. și: să trăzi pi-șă șold.
- 412. și: mără și patru lăbi.
- 418. și: să trăzi pi cūr.
- 420. și: să țirji pi cūr.
- 426. „Mai întâi șădi pi cūr, apoi să trăzi pi min”.
- 461. „Mai des se zice mără d-a-bușă”.
- 504. „E rușine să zici să țirji pi cūr”.
- 506. „Rar se zice să trăzi pi cūr”.
- 510. și: să trăzi pi cūr.
- 512. și: să trăzi pi cūr, să țirji.
- 510. și: să trăzi pi min, pe amândouă”.
- 522. și: să trăzi pi min [p], să trăzi pe cūr, să trăzi pe lăgi.
- 520. și: să țirji pi cūr.
- 530. și: să trăzi pi cūr.
- 530. și: să trăzi pe brinș, să țirji pi cūr.
- 540. și: să trăzi pi cūr, mără și patru ș-apoi mără kișorâji.
- 550. Se zice și: mără copășă, să copășă!
- 552. și: mără-m brinș.
- 562. și: să trăzi pe cūr
- 590. [a] și țirji pi cūr, când merge pe un șold.
- 592. „mără-m brinș, când merge în patru labe, ca câni”. „și ocuâli pușă”, când se ridică în picioare.
- 594. și: să ridici. Când merge pe o bucă, se zice mără pi cūr.
- 632. Informatorul evită forma pe cūr.

ISTROROMÂNİ
 01 țecoritu ămna pre mări și pre picior
 00 țecoru mic] mără pre tute pușăru cind poșne ămnyă pre picior și pre mără

S C R I I T O R I		
B. d-a-bușăle	S. [a] să trăzi	A. d-a-bușăle, să țirji și patru labe

MEGLENOROMÂNİ
 05 azvârna și trădi
 06 ta bușala...
 07 fișoru și-abușăle
 08 ta bușala...
 09 acășă și șăpășă azvârna
 012 [el] lăzșăti, io lăzșoc
 013 [el] lăzșăte, io lăzșoc

- 615. și: să trăze pe cūr.
- 659. să învârlă să mărgăi-m pișă-
- 690. Când merge și în mâni și în picioare.
- 770. [a] să țirje.
- 772. „bușă se numesc mânăle copilului mic”.
- 792. [m] d-a-bușăle.
- 815. și: să trăze pe cūr.
- 859. să învârlă să mărgăi-m pișă-
- 890. Când merge și în mâni și în picioare.
- 900. pă urmă în țepe să să ridici în picior.
- 932. „La doi ani mără copășă”.
- 940. să ocuâli copășă, când se ridică în picioare.
- os. ta bușala nu și-mă pi șăre “nu și ridicat pe picioare”.
- os. și-mbușăle și fișoru. În Bă-lasa se zice să trăzi azvârna, și-mbușăle și pri șări. În Samarina, ta bușala.
- III. Informatorii au răspuns cu multă ușurință.
- Se pare că expresia SE TRAZE PE CÜR este mai răspândită, decât a- am redactat harta colorată și se pare în răspunsuri. Informatorii și informatoarele au căutat să evite această expresie, fiind stăpâniți de multă pudicitate, mai ales față de un străin.
- Răspunsurile bogate demonstrează utilitatea acestei întrebări.

Scara 1:1.530.000

URSITORI „LES FÉES”

[556]

- I.** Intrebare indirectă, pusă astfel: Cum le ziceți la femeile despre care se spune că vin a treia noaptea, după ce s-a născut copilul, și îi spun înainte tot ce are să pătimească în viață?
- În unele comune am adăugat că ele sânt așteptate cu o masă bogată.*
- Felul cum se pune masa lam notat în textele dialectale pe care le vou publică într'un volum separat.*
- 10.** să îți urască la copil.
95. „Erau înainte, sălazi nu sânt.”
96. vine tri ursitori și le urășcă că să pălă „pălăescă”.
107. „Erau mai demult.”
112. „Rar se vorbește despre ele.”
118. Ea urășcă.
148. „Nu prea se crede în ele. Informatorul ghe numai din auzite.”
150. „Acum nu mai vin.”
158. „Se zice astfel ori e una, ori mai multe.”
215. „Erau mai demult.”
217. „Sânt numai în povești.”
231. Informatorul rade.
234. „byoscyođitře i se spune la femeia din sat.”
270. vine ę hida hučjanā, vin strigājīlė.
275. [*] strigājīlė [p].
276. „Mai zic femeile bătrâne.”
296. [a] ursitori [p]; ursitäre.
302. strigājīlė-s'äla.
308. Nu știu cum sânt.
324. „Nu se face mâncare și nu cred în ele.”
339. „Nu cred în ele.”
343. ı urșăpă că ę să pălăescă.
347. „Sânt numai în povești. Nimeni nu le-a văzut și nu le-a auzit.”
357. Informatoarea rade.
378. Așa e vorba bătrână.”
385. „Sânt ori bărbați ori femei.”
387. Ea urșăđl.
389. am ęisat c-o vinit o ursitgäre ı jası ngăpłe.
395. vini și-l počępăscă pi copil.”
418. „Nu văzut-o nimeni.”
422. Nu ghe căte sânt.
424. ęisăcüt di ursit.
428. ı-o făcüt di ursit. „Dacă nu se poate mărita, se zice: să-ı ęisăcüt ursit.”
436. pribulujăsc „socot” că mușäre di ursit.”
440. „ursita se arată, prin farmece, la cei care sânt căsătoriji.”
441. vini ursit [sma].
446. [s] ursit [sma].
471. vintu söl räy di ursitl.
476. vine ursit.
484. „Nu se aruncă scăldușca trei, patru zile.”
488. „Vin la trei zile. Femeile nu cred în ele.”
498. năzdrāvāncē say năzdrāvān nita cel [ceș] cse prevestește.
501. „Când la o femeie i-a murit băiețutul, se zice: meı am ę ursitör, băiețutul mai am un bărbat.” „Ca să se mărite, se ı făđi pi ursitl, la o babă care ghe descänta de ursät.”
502. „Se șalt ursitörile a treia, a c-a să moară läuza, ca bărbatul să la pe alta.”
576. „Se zicea mai demult.”
582. „Vin trei fete și ı urșęđi la fergăsträ.” „Nu se pune masă.”
588. vini ursitörle și-l urșęđi. „Se pregătește masă. Inșă nu se poate face masă și o lasă peste noaptea.”

III. Am întrebat mai ales pluralul. Singularul este notat în mai puține cazuri.

Prin semnul *, pus în locul răspunsului, am arătat cazurile când informatorul nău auzit vorbindu-se despre aceste femei.

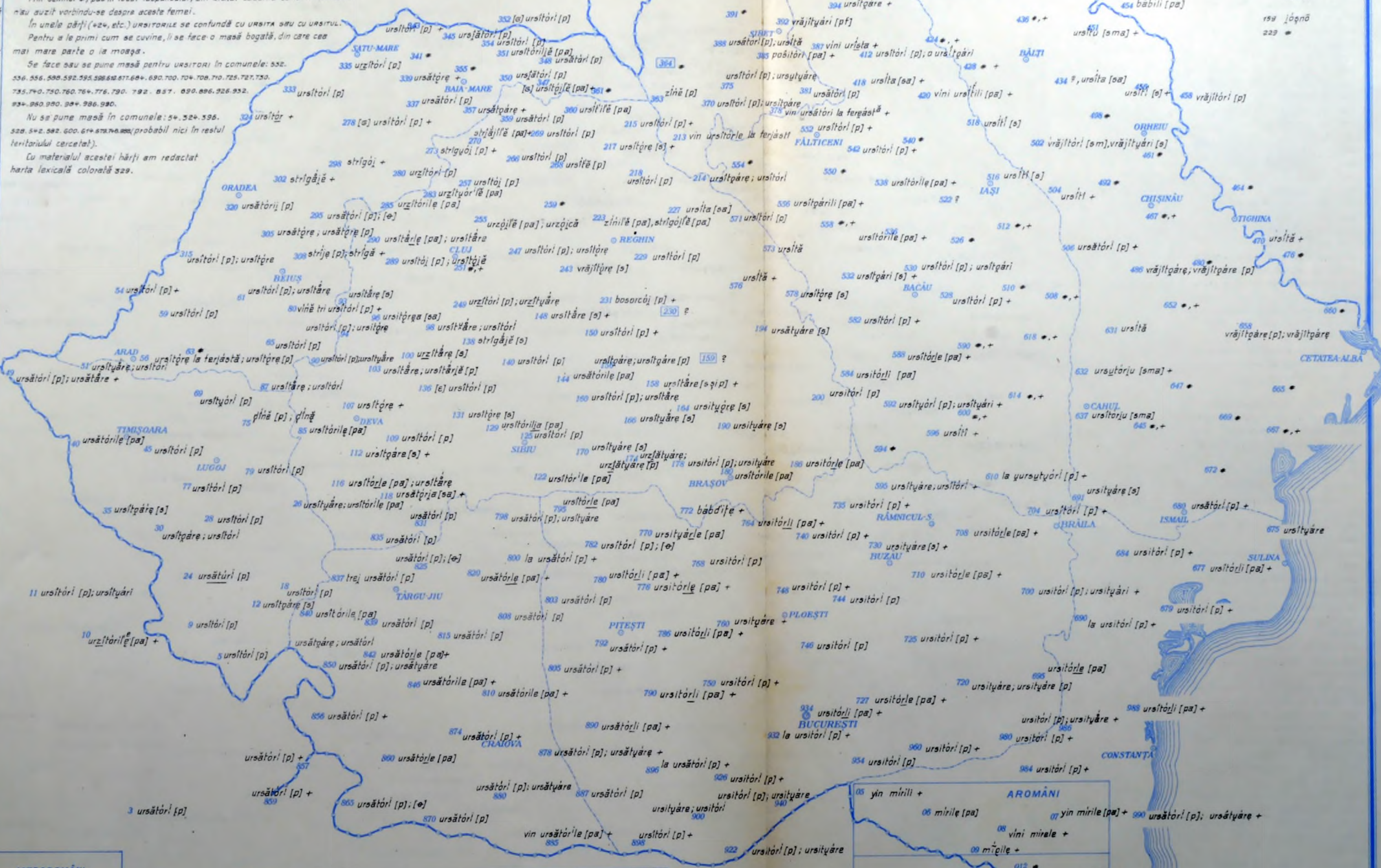
În unele părți (+z, etc.) URSITORILE se confundă cu URSITA sau cu URSIVUL.

Pentru a le primi cum se cuvine, li se face o masă bogată, din care cea mai mare parte o ia moșea.

Se face sau se pune masă pentru URSITORI în comunele: 552. 556, 556, 590, 592, 595, 598, 604, 617, 644, 690, 700, 704, 708, 710, 725, 727, 750, 735, 740, 750, 760, 764, 776, 790, 792, 857, 890, 896, 926, 952, 934, 960, 980, 984, 986, 990.

Nu se pune masă în comunele: 54, 524, 536, 528, 542, 582, 600, 614, 616, 618, 620, 622, 624, 626, 628, 630, 632, 634, 636, 638, 640, 642, 644, 646, 648, 650, 652, 654, 656, 658, 660, 662, 664, 666, 668, 670, 672, 674, 676, 678, 680, 682, 684, 686, 688, 690, 692, 694, 696, 698, 700, 702, 704, 706, 708, 710, 712, 714, 716, 718, 720, 722, 724, 726, 728, 730, 732, 734, 736, 738, 740, 742, 744, 746, 748, 750, 752, 754, 756, 758, 760, 762, 764, 766, 768, 770, 772, 774, 776, 778, 780, 782, 784, 786, 788, 790, 792, 794, 796, 798, 800, 802, 804, 806, 808, 810, 812, 814, 816, 818, 820, 822, 824, 826, 828, 830, 832, 834, 836, 838, 840, 842, 844, 846, 848, 850, 852, 854, 856, 858, 860, 862, 864, 866, 868, 870, 872, 874, 876, 878, 880, 882, 884, 886, 888, 890, 892, 894, 896, 898, 900, 902, 904, 906, 908, 910, 912, 914, 916, 918, 920, 922, 924, 926, 928, 930, 932, 934, 936, 938, 940, 942, 944, 946, 948, 950, 952, 954, 956, 958, 960, 962, 964, 966, 968, 970, 972, 974, 976, 978, 980, 982, 984, 986, 988, 990, 992, 994, 996, 998, 1000.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată 329.

S C R I T O R I		
B. ursityäre; ursätör	S. ursityärele [pa]; o ursityäre	A. —

- 558.** „fäđi pi ursitl femeile, pentru ca să moară läuza, ca bărbatul să la pe alta.”
576. „Se zicea mai demult.”
582. „Vin trei fete și ı urșęđi la fergăsträ.” „Nu se pune masă.”
588. vini ursitörle și-l urșęđi. „Se pregătește masă. Inșă nu se poate face masă și o lasă peste noaptea.”
590. äri ursitl ı stöđi frigärli.
592. ı urșęđi ori ğini ori räy.
596. „ı-a pus pi ursitl, ı-a făcüt di ursit copilului, când pune de tot felul, câte puțin, pe masă.”
600. „s-audi di ursityäri, zic femeile; pentru ınsuät și pentru mänit.”
608. „Nu se zice la copil mic.”
609. „ursitä e un vânt care dä pe-fäđi di ursitl fiacäului sau futei și se arată pe cine la în căsătorie.”
612. „E bărbat.”
613. „ursityäre e femeie și se zice în Moldova.”
614. „ı-a făcüt de ursitä, să moară, să oia altul.” Eu „n-am deursit, și pentru ınsuät și pentru mänit.”
615. „Când ıese femeia afară ja čevä häř [in mânä].
616. ı püne ursitörli, ı urșäzä.”
617. ı püne ursitörli a treia sari.
618. ı urșäzä.
619. Se zice că femeie läuzä „ä scyälä după ursätör, când se scoală după ce a pus masa pentru moșea.”
620. „Sânt trei și urșäzä.”
621. Numai în expresia „ı-am pus ursitörle, adică, la trei zile, când se pune mâncare pe masă și o mänăcä copii.”
622. vini ursätörle și-l urșäzä. Așa se numește și mâncarea.”
623. Ja trei zile ı püne ursätörile, să scyälä dupi ursätörle.”
624. „Cred în ursitori.”
625. vini tri ursätöri ca să-l urșäzä.”
626. „ę-l urșęđi.”
627. urșäzä pe acël care se năște.
628. Una micä, äta mare și äta mijlöđi.
629. Ele urș că să trăjăscă.”
630. „Când läuza se ridicä, se zice: să scyälä dupi ursätörle.”
631. „Cred în ursitori.”
632. „Când face masă, se zice că püne la ursitörle.”
633. „ı-am pus ursitörili, se zice când pune masă.” Femeile ghe mai bine.
634. „Masă o ia moșea.”
635. säm născüt dizgrađiđit.
636. ı-şasün la fęör Nita.
637. Tu tręjele säri.
638. Și vini mira.
639. Vin a țipja pä.
640. äł ämpărăž zälili la fičör.

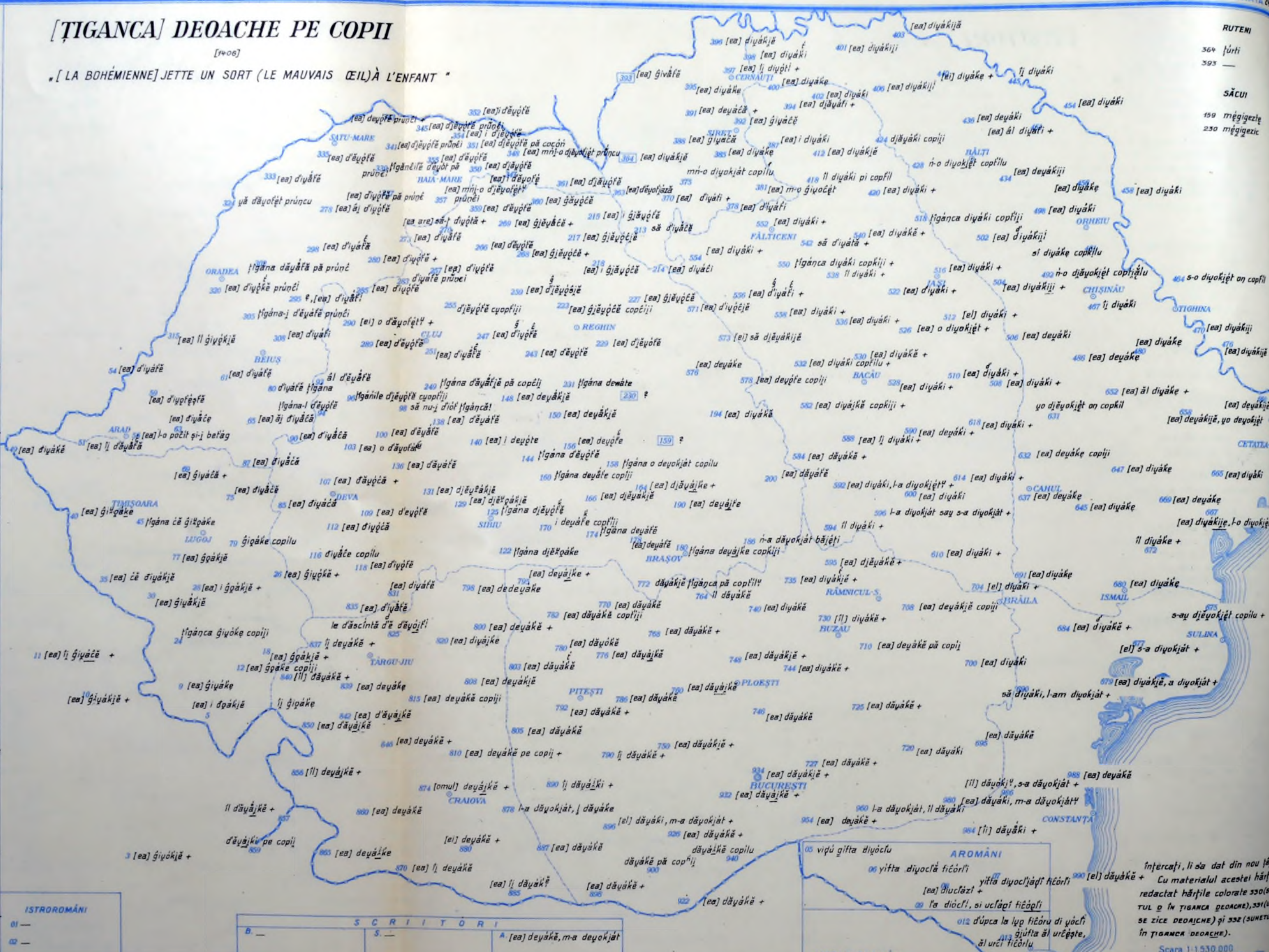
Scara 1:530.000

[ȚIGANCA] DEOACHE PE COPII

[1906]

„[LA BOHÉMIENNE] JETTE UN SORT (LE MAUVAIS ŒIL) À L'ENFANT ”

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Ce face țigancă, cu ochi răi, care se uită la copii, de li se face rău? Am adăugat adesea că e obiceiul să scuipe pe copii, ca să nu fie deochiați și că deoache și femeia sau bărbatul cu ochi răi.
- II. 3. m-o gîyočkîăt.
- 10. m-o gîyočkîăt.
- 11. i-o gîyočkîăt.
- 18. să gîyočkîăt glîočkîle.
- 26. Se deoache un bou, o fată.
- 28. El i gîyočkîăt.
- 29. o gîyočkîăt copilu meu o țigancă.
- 107. Ea m-o dăyočkîăt.
- 164. Tu dăyočkîăt.
- 268. l-o gîyočkîăt.
- 269. m-vo gîyočkîăt.
- 270. lu dăyočkîăt.
- 280. l-vo dăyočkîăt.
- 290. „Fac oamenii răi la ochi”.
- 343. Căci i ră la yot.
- 370. Ea l-o dăyočkîăt.
- 391. Ea m-o dăyočkîăt.
- 394. „Deoache omul (sau femeia), care e întors de la țără (adică acela care, după ce a fost întors, iar a primit țără)”.
397. o prinsă pî deyočkîăt. „Deoache acela care a fost întors de la țără” (cf. nota 394).
- 420. „Țigancă descântă, deoache femeia sau omul rău la ochi”.
- 440. „Cei care-o răi la yot”.
- 451. Ea l-o dăyočkîăt.
- 504. „Deoache țigancă, cel care e rău la ochi și cel întors de la țără”.
- 508. „Țigancă sau femeia”.
- 510. „și omul, când să hără miră di dîno”.
- 512. așăi căre-i întors di la țără.
- 516. „și femeia și țigancă”.
- 522. „Deoache țigancă și românul cu ochi răi”.
- 526. „Deoache și cei întorși de la țără”.
- 528. „Țigancă sau cel întors de la țără”.
- 530. „Deoache bărbatul sau femeia, întorși de la țără”.
- 532. „și omul cu ochii răi”.
- 536. „Țigancă și cel care e întors de la țără”.
- 538. „Omul întors de la țără”.
- 540. „Orice deoache cel care e întors de la țără”.
- 542. „să dăyočkîăt o vită, un om, de cel care e rău de ochi”.
- 550. „Omul întors de la țără deoache vite și oameni”.
- 552. „o diyočkîăt oricare are ochi răi sau e întors de la țără”.
- 554. „și omul rău la ochi și cel întors de la țără”.
- 556. „Țigancă și omul cu ochii răi”.
- 558. „și omul cu ochii răi”.
- 562. „și omul întors de la țără”.
- 564. „și țigancă și cel întors de la țără”.
- 568. „Omul întors de la țără și deoache mai rău”.
- 590. „o diyočkîăt și omul întors de la oăn”.
- 592. „Dacă o țigancă li dă țără la un copil de român, atunci acela nu mai este deochiat”.
- 594. „Țigancă și omul întors de la țără”.
- 598. „și omul cu ochii răi”.
- 596. „Deoache și oamenii”.
- 610. „Țigancă și omul întors de la țără”.

- 614. „și țigancă și oamenii întorși de la țără”.
- 616. „și alți oameni, care-o întorși de la țără”.
- 622. „Copilul și diyočkîăt”.
- 672. „și tot ea și dăyočkîăt”.
- 678. „Țigancă yomu, femeia întorsă de la țără”.
- 677. „diyočkîăt orice, omul ori femeia”.
- 679. „Țigancă sau o femeie rea care au ochi răi”.
- 684. „și omul cu ochii răi, întors de la țără”.
- 690. „Deoache omul sau femeia care să uită aravni, ca și când n'ar mai fi văzut”.
- 704. „Omul cu ochii răi”.
- 725. „și omul cu ochii răi”.
- 727. m-ă dăyočkîăt copilu. Femeia deoache orice”.
- 730. „Omul cu ochii răi”.
- 735. „și omul cu ochii răi”.
- 744. „Ea e diyočkîăt”.
- 748. „Țigancă și femeia, yari și elin-ar hi”.
- 750. „și femeia”.
- 768. „Țigancă și omul cu ochii răi”.
- 790. „și omul, care li făcūt cu trece”.
- 800. „Țigancă ori românul”.
- 810. „Deoache și oamenii cu ochii verzi”.
- 837. „Țigancă le descântă”.
- 846. „Nu toate țigancile deoache”.
- 856. „Deoache femeile cu linima re”.
- 870. „Țigancă le dă țără să nu să deyočkîăt”.
- 887. „Femeie ori orice om cu ochii răi”.
- 894. „Țigancă descântă”.
- 898. „Țigancă și omul”.
- 899. „Cel care e strigoi”.
- 898. „Un strigoi și țigancă”.
- 898. „Nu deoache toate țigancile”.
- 922. „o dăyočkîăt”.
- 926. „Deoache și oamenii”.
- 932. „Deoache țigancă și românce”.
- 934. „Deoache și omul cu ochii răi”.
- 954. „Deoache și omul”.
- 984. „Deoache omul cu ochii răi”.
- 986. „Cel cu ochii răi”.
- 990. „Omul cu ochii verzi”.
- 998. „mi diuclă ațel cu oclu slăb”.
- 998. „Deoache și oamenii”.
- III. Am reproduc toate răspunsurile omul sau femeia cu ochii răi sau cei care au fost întorși de la țără. Prin aceștia din urmă se înțelege copiii cărora, după ce au fost

ISTROROMĂNI

SCRITĂTORI

MEGLENOROMĂNI

BALCIC

Scara 1:1530.000

DEOCHIU „MAUVAIS ŒIL”

[1907]

- I. Întrebare indirectă, pusă soțel:
Ce poartă la mână copiii mici, ca să nu fie deochiași?
- II. r. „Sau un ban, de la mănăstire, ori o cruce”. Se poartă la gât.
m. „Se cumpără”. Se poartă la mână.
z. „Seu am felii de boabă, care e ca un ciucure de la steag, pentru ca să se uite la acela, nu la el”.
s. „Și mărijăva vintului, care se face pe pom de salcâ; ea e mică, goală în mijloc”.
es. „E un fir negru”.
oo. „Se cumpără”. Nu știe din ce e făcut.
or. „Un fel de lemn găurit la mijloc și înșirat pe ață”.
re. „E de os, din cap de șirpe”.
ro. „E o pargă de la ceteră”.
ru. „Lăgăț în frânză”. „E o panglică mică, de mătase”.
ra. „Nare nume, se pune și la viteză”.
rb. „Se face și cruce în frunte, cu cărbune”.
rc. „Părtă copilele mărăgele”.
rd. „P călă, pe cap, poartă fir de păr de mătase”.
re. „Poartă la mână”.
rf. „Li se face și semn pe frunte, cu cărbune”.
rg. „Nu știu cum li zice”.
rh. „E ca oul”.
ri. „E din melc, legat cu bumbac sau cu lanț de aramă”.
rj. „E tortă de lână”.
rk. „Purtau mai înainte”.
rl. „I deocintă de diuol și poartă semn roșu”.
rm. „E melc”. „Le pune ducătușă în ban” sau în aramă”.
rn. „E din broască; se cumpără din țarg”.
ro. „Sămânță de usturoiu”. Și: de d'eyoc”.
rp. „Ca să să d'ezmînă”.
rq. „Acum nu mai pun”.
rs. „Se poartă rar”.
rt. „Se ia de pe apă”.
ru. „E lână”.
rv. „Strămătura firele de la o țesătură”.
rw. „De lână roșie; se poartă la mână”.
rx. „E din lână”.
ry. „Zmaleria cumpărată din țarg”.
rz. „Se poartă la mână”.
sa. „Năluca e de plumb”.
sb. „Se poartă la mână”.
sc. „E din mărțică; lână”, ca ață”.
sd. „Se poartă la gât”.
se. „Se poartă la mână”.
sf. „Se poartă la mână”.
sg. „Se poartă la mână”.
sh. „Se poartă la mână”.
si. „Se poartă la mână”.
sj. „Se poartă la mână”.
sk. „Se poartă la mână”.
sl. „Se poartă la mână”.
sm. „Se poartă la mână”.
sn. „Se poartă la mână”.
so. „Se poartă la mână”.
sp. „Se poartă la mână”.
sq. „Se poartă la mână”.
sr. „Se poartă la mână”.
ss. „Se poartă la mână”.
st. „Se poartă la mână”.
su. „Se poartă la mână”.
sv. „Se poartă la mână”.
sw. „Se poartă la mână”.
sx. „Se poartă la mână”.
sy. „Se poartă la mână”.
sz. „Se poartă la mână”.

ISTROROMÂNI

- 81 șapaliru +
- 82 porța / ață un cuișt de scoică +

giyosăi, care sânt ca culbeciul "melcul", pe câmp; ele se înșiră două pe ață.
800. "E din ban; se poartă legat la gât sau la mână".
810. "un fir roșu și unu alb, răsucit".
814. "La mână". "Până la un an i se face un bēnkiș, cu cărbune sau

cu noroiu de la tocul ghetei".
817. "nu-ș-e-e nu știu ce e" acolo, scică în el.
818. "Le pune și mărăică care [se] găsește pe drum".
819. "Se leagă la gât".
820. "Adică lână împletită". "La cap i se leagă o cordică panglică".
821. "Și: giyoșăi" scoici din mare".

SCRITĂTORI

822. "E o petică, făcută în trei colțuri, cu lucruri băbești, legată la gât cu ață roșie, într-un loc care nu se vede". Se pune și călă de usturoi.
823. "Se găsește la mare și pe malurile apelor". Se pune și un fel de băiștră la deocintătyăre.
824. "Din orice metal".
825. "Sau, la gât ori cap, o cordică".

826. "E o petică, făcută în trei colțuri, cu lucruri băbești, legată la gât cu ață roșie, într-un loc care nu se vede". Se pune și călă de usturoi.
827. "Se găsește la mare și pe malurile apelor". Se pune și un fel de băiștră la deocintătyăre.
828. "Din orice metal".
829. "Sau, la gât ori cap, o cordică".

830. "Se pune înainte vreme". Astăzi, un canăkiș roșu la tikijă.
831. "La vite se pune fir roșu sau căbure în țyada vâci".
832. "Și: li dă cu pământ în frunte".
833. "Cum să nu deauche pe cineva, li ocușă pe la buric".
834. "Mici, Inchipuite numai". Sânt din fier și se leagă de țyăre.

835. "E obiceiul, dar nu prea poartă".
836. "E o lână împletită, cu măciucă la vârf". Se poartă la gât, ca o cruciuliță.
837. "Dacă e bogat, o brăță cumpărată".
838. "Ca să-ș aduci aminti de dăyătyă".
839. "Li tac tot țigăncile".

840. "Li puț un năluca, la mână, la frunte, să nu să dăyătyă".
841. "E panglică roșie".
842. "Se pune la mână sau tikijă".
843. "Se pune la tikijă, cu melcișor".
844. "E un stânt, cu ceară".
845. "Pârte ț ață un cuișt de svițe blagoslovit se nu-ș pôte naudă se nu-ș pôte duclă".

846. "E arșuș-ș-ș-ș".
847. "Se poartă la gușă" "gât".
848. "Este cruce de os, fixată în argint".
849. "E din tort roșu cu alb".

850. Amulețul care se poartă se cumpără de la țigănci (în comunele 10, 77 și 370). El este făcut din porțelan (în comunele 51, 80, 87, 247)

851. "Seu din os (51, 69, 73, 103, 138, 249, 375, 381, 588, 484, 476, 488 și 498).
852. Notele precedente arată însemnate obiceiuri, care ar merita să fie urmărite din punct de vedere folcloric și etnografic.

Scara 1:1.530.000

DOR „DÉSIR”

[1549]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Când ești departe de casă, de nevastă, de copii, - ca mine acum -, ce te cuprinde atunci?*
 Pluralul l-am întregat astfel: *Le mai multe, cum le-ai zice?*

II. *a. Se zice și: luyăt.*
 109. [a] dor.
 112. „Dor de tată, de mâncare, de băutura”.

217. *măi-o vînit dor.*
 223. *„Măi dor de o drăguță”.*
 225. *Și: mîjă gîndîjje pînă sîntîjjet.*
 229. *„De drăguță”.*
 268. *că țî-apucă șjjeva jîjje ca să vîjze pe șîjjeva.*

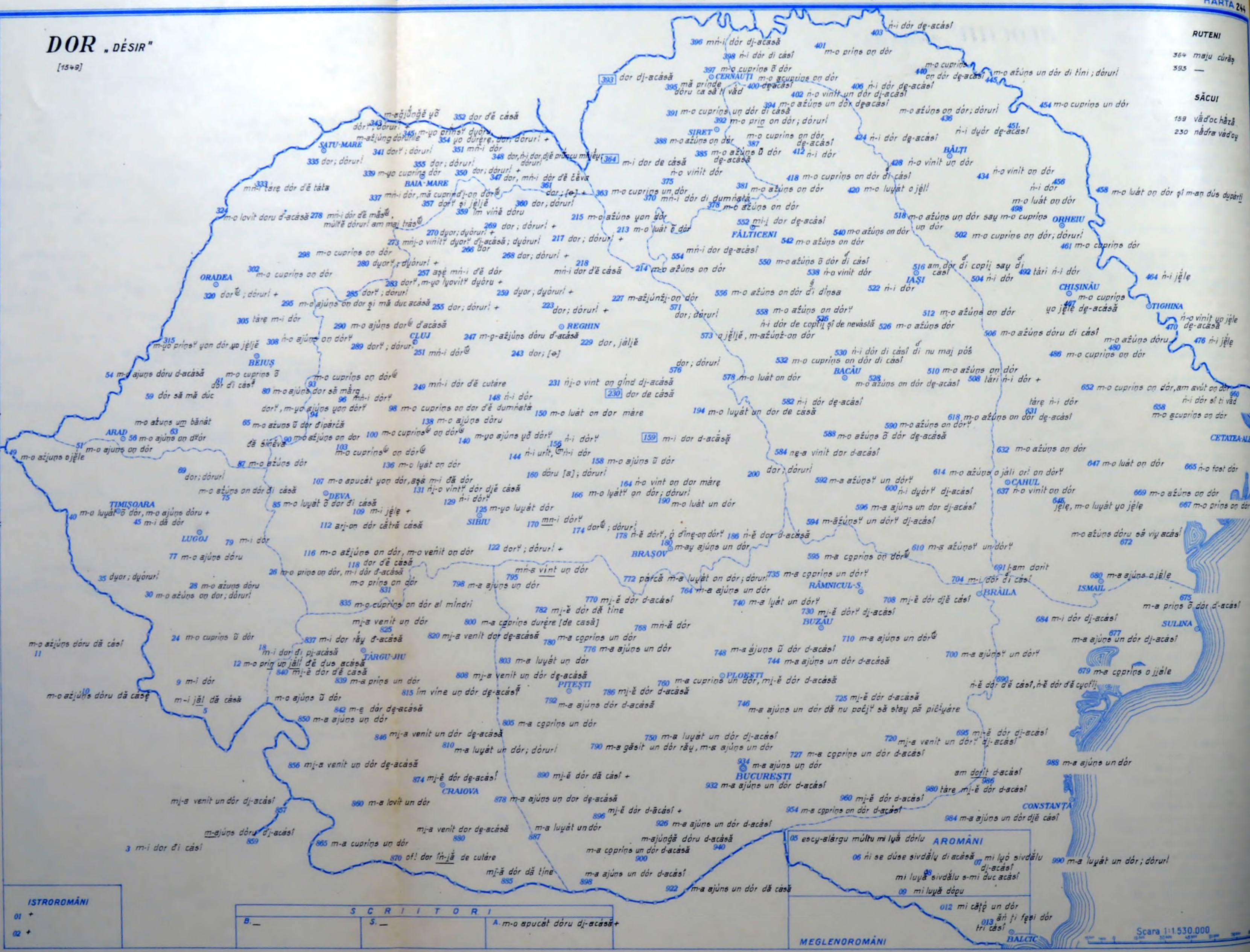
269. *yo pîjftă, m-aș dușjje acolo unjje mî-i dyor șjje mîjă duc.*
 270. *am vîjje, lipsă șjje mîjă duc.*
 280. *mî-i dyorj d’ê êinjjevă.*
 283. *d-acasă, d’ôn frătjje.*
 320. *„Pe la inimă”.*
 343. *jîjje dj-acasă.*

350. *„De familie, de soție”.*
 354. *mî-i dor d’ê femjjejă, d-acasă.*
 361. *dor d’ê fimjjejă, cucujjoni.*
 508. *și dor n-o mai vînit.*
 890. *m-a luyăt un dor, atunci când sînt bolnav.”*

896. *Și: m-a luyăt un dor d’ê căp, d’ê jîjnimî.*
 A. *„Simțirea care te atrage spre un loc sau spre o persoană iubită”.*
 01. *jo sem luyăgu de cucujje, rașjje de veri.*
 02. *jo sîm depărte de la a me căsa lîm rîd mulăra neca vîj la jî ke frîjje svo pîre, - așjje se zîcă.*

III. *Întrebările prin care se urmăresc noțiuni abstracte nu oferă întotdeauna o bogată recoltă pentru cercetător. Răspunsurile pe care le-am primit permit totuși să se facă interesante constatări lingvistice.*

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 333 (200).

RUTENI
 364 maju curăp
 593 —
 SĂCUI
 198 văd'oc hăță
 230 nădra văd'oc

ISTROROMÂNII
 01 +
 02 +

SCRITORII
 B. —
 S. —
 A. m-a apucăt d'oru dj-acasă +

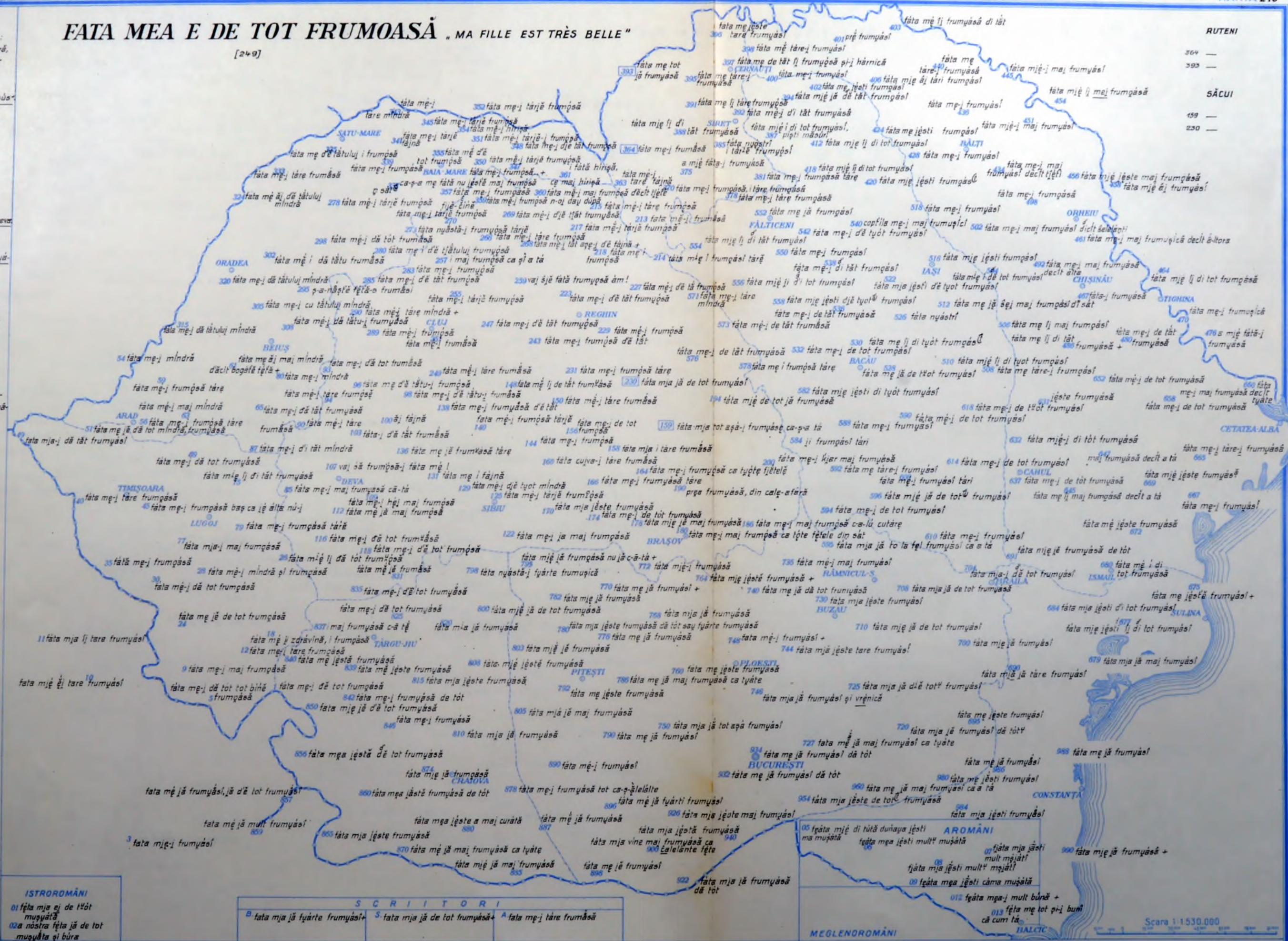
AROMÂNII
 05 escu-alărgu mîltu mi luyă d'oru
 06 ni se dușe sîvdălu dj-acasă
 mi luyă sîvdălu s-mi duc-acasă
 09 mi luyă d'oru
 012 mi cățjje un dor
 013 aș jî fegjje dor
 tri căsî
 MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

FATA MEA E DE TOT FRUMOASĂ „MA FILLE EST TRÈS BELLE”

[249]

- I. **Întrebare directă, pusă astfel:**
Cum ziceți, pe limba dumneavoastră, vorbele acestea: FATA MEA E DE TOT FRUMOASĂ ?
- II. ex. bogăție „destule”.
266. „frumoașă e cuvînt mai păsus”
290. mă ai [L] „a mea e”.
397. fata mē-j frumoașă, femē-jă mai frumoașă decât în pîcîcî să șii.
406. și-i țări frumoașă.
675. și: țări frumoașă.
708. Sau eja mai frumoașă!
764. și: a mai frumoașă.
170. și: jă mai frumoașă!
785. dacă mpildăști „cești” pe cineva
890. Sau țiarie frumoașă.
- B. say dă tot frumoașă!
- S. fata mja jă țyot așă de frumoașă că-ș-a tă.
012. țgata mja ai [L].
- III. **Răspunsurile primite la această întrebare directă** - care este propriu zis o traducere în graiul local -, demonstrează că informatorii nu s-au lăsat influențați de felul cum am pronunțat și alcătuit noi această propozițiune.
- Materialul adunat servește în largă măsură la lămurirea unor probleme de morfologie și sintaxă românească.

RUTENI
364 —
393 —

SĂCUI
159 —
230 —

ISTROROMÂNII
01 țgata mja ej de t'ot mușuță
02 a noastră țgata jă de tot mușuță și bura

SCRITORII
B. fata mja jă țuarie frumoașă + S. fata mja jă de tot frumoașă + A. fata mē-j țare frumoașă

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1530.000

IMI PLACE FATA ACEASTA „CETTE FILLE ME PLAÎT”

[262]

I. *Întrebare directă, pusă astfel:*
Cum ziceți, pe limba d-voastră,
vorbelor acestea: IMI PLACE FATA ACEASTA ?

II. 65. Se zice și: *ajăsta*.
359. Se zice și: *fata asta-m plăcē*.
516. [m] *fata jăsta*.
900. [n] *ăsta*.
01. și: *fiță*.

III. Cercetătorul are posibilitatea să constate, dacă examinează aceste răspunsuri, în ce măsură sânt influențați informatorii de fraze rostite literar.

Cu materialul acesta am redactat hărțile colorate 334 (Pronumele *imi* în *IMI PLACE FATA ACEASTA*), 335 (Expresia *IMI PLACE*), 336 (Pronumele *aceasta*) și 337 (Topica în fraza *IMI PLACE FATA ACEASTA*). Această din urmă hartă este întâia din seria celor care urmăresc probleme de sintaxă.

RUTENI
564 —
393 —

SĂCUI
159 —
230 —

ISTROROMÂNII
01 me piiajē žăsta fētā +
02 mîrē dopodē žyžăta fjetā

S C R I T O R I		
B. im plăcē fat-ăsta	S. m plăcē fat-ăsta	A. fat-ăsta-m plăcē

AROMÂNII
05 mûlty-o voj fęăta ăstă
06 mî-arisępti mûlty fęăta ăsta
07 o voj mûlty ăstă fjetā
08 mî-arisępti fjetā ăstă
09 n-arisępti ăstă fjetā
012 vo voj fęăta fęăta mûlty m arisi fjetā ăsti

Scara 1:1.530.000

FATĂ MARE „VIERGE”

[501]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel:*

Cum îi ziceți la fata care nu a avut încă cu nimeni până ova măritat?

II. ss. *fă* "tot".

65. *fă* "a".

69. „Cine o știe” dacă e fată mare.

75. „Cine o știe” dacă e fată mare.

94. „fată mare” i se zice când a început a bătrâni.

129. „Ori trăiește ori nu trăiește cu cineva”.

140. *fată cum să căde*. „Astăzi i se zice și *virgină*”.

247. „Se mai ține curățenia trupescă”.

259. „Dacă se culcă cu cineva, e blâstămată”.

270. *și: fată de yominijă, fată curată*.

273. *și: fată hărănică, [a] fată fișă, yo avut yominijă bună*.

349. „I se zice așa până nu e fată mare”.

352. „Nu pot a ști cum i se zice”, poate *fată curată*.

375. *șine le cunșăte*.

492. „*fălcă; fălă* i se zice la cea care trăiește cu alții, înainte de căsătorie”.

502. *sint* „trăz-nu-a stricâti”.

542. [*] *fată mare*.

596. [a], *fișă; fișă; la cele nemăritate*.

614. „Se zice rar”.

727. „Fetele țin la cinstea lor”.

815. „Cele necurate, i se zice că e fată la cap ncol nevastă”.

898. „Dacă nu este curată”.

954. „Se zice rar”.

990. [σ] *fă feșă*.

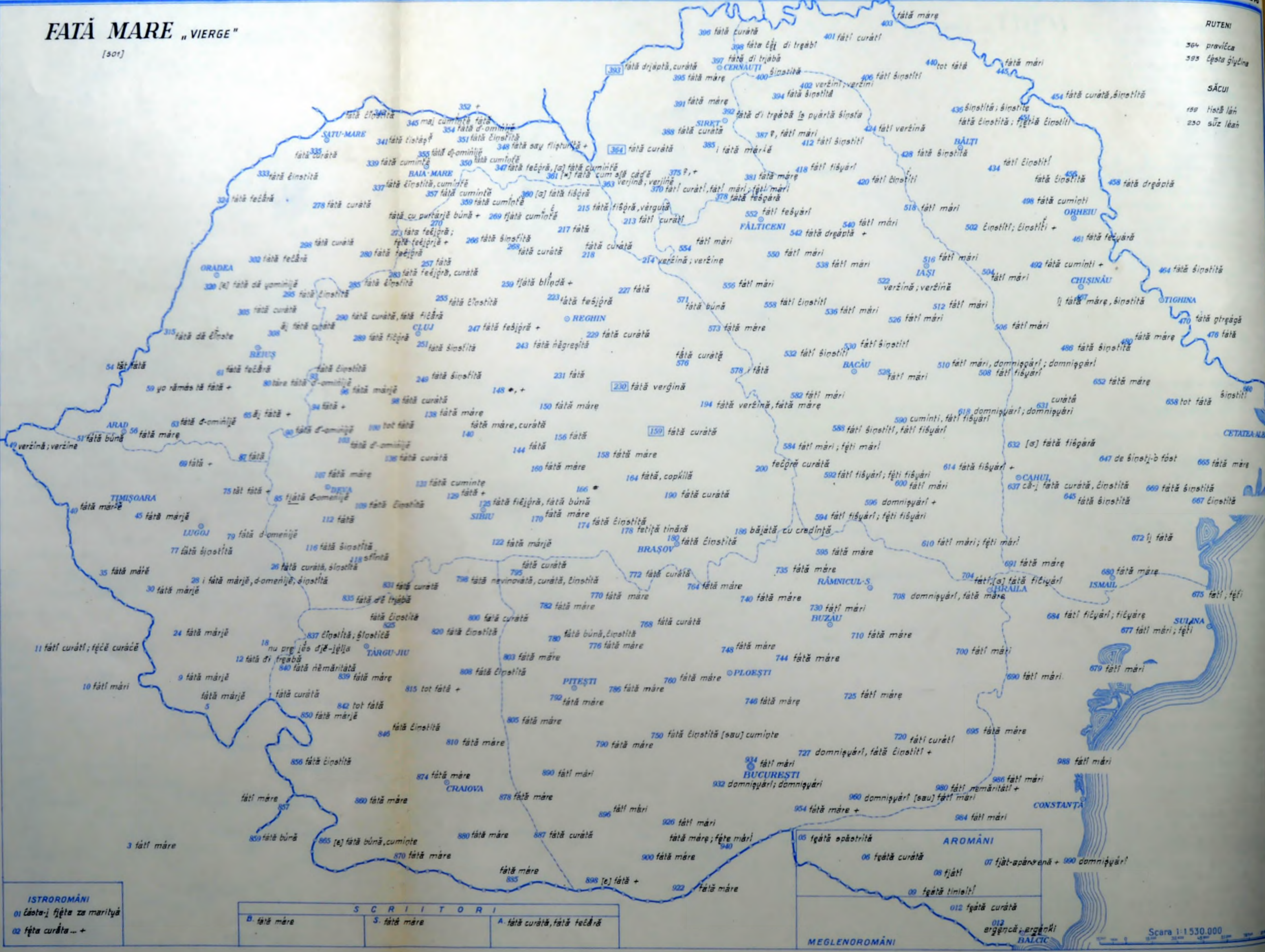
02. *feta curată pîr la nû cu niçûr dorme*.

07. *și: fișă curată*.

III. Am reprodus întreg materialul de limbă cules.

În unele cazuri MARE ar putea să aibă valoare de „în vârstă” (cf. harta 60 din A L R I, vol I).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 339 (FATĂ MARE).

ISTROROMÂNI
 01 *fată-i fișă za maritâ*
 02 *feta curată... +*

S C R I T O R I		
B. fată mare	S. fată mare	A. fată curată, fată fecădă

AROMÂNI
 05 *fată apărită*
 06 *fată curată*
 07 *fiat-apărenă + 900 domnișări*
 08 *fiat*
 09 *fată timolt*
 012 *fată curată*
 013 *ergăncă; ergăncă*

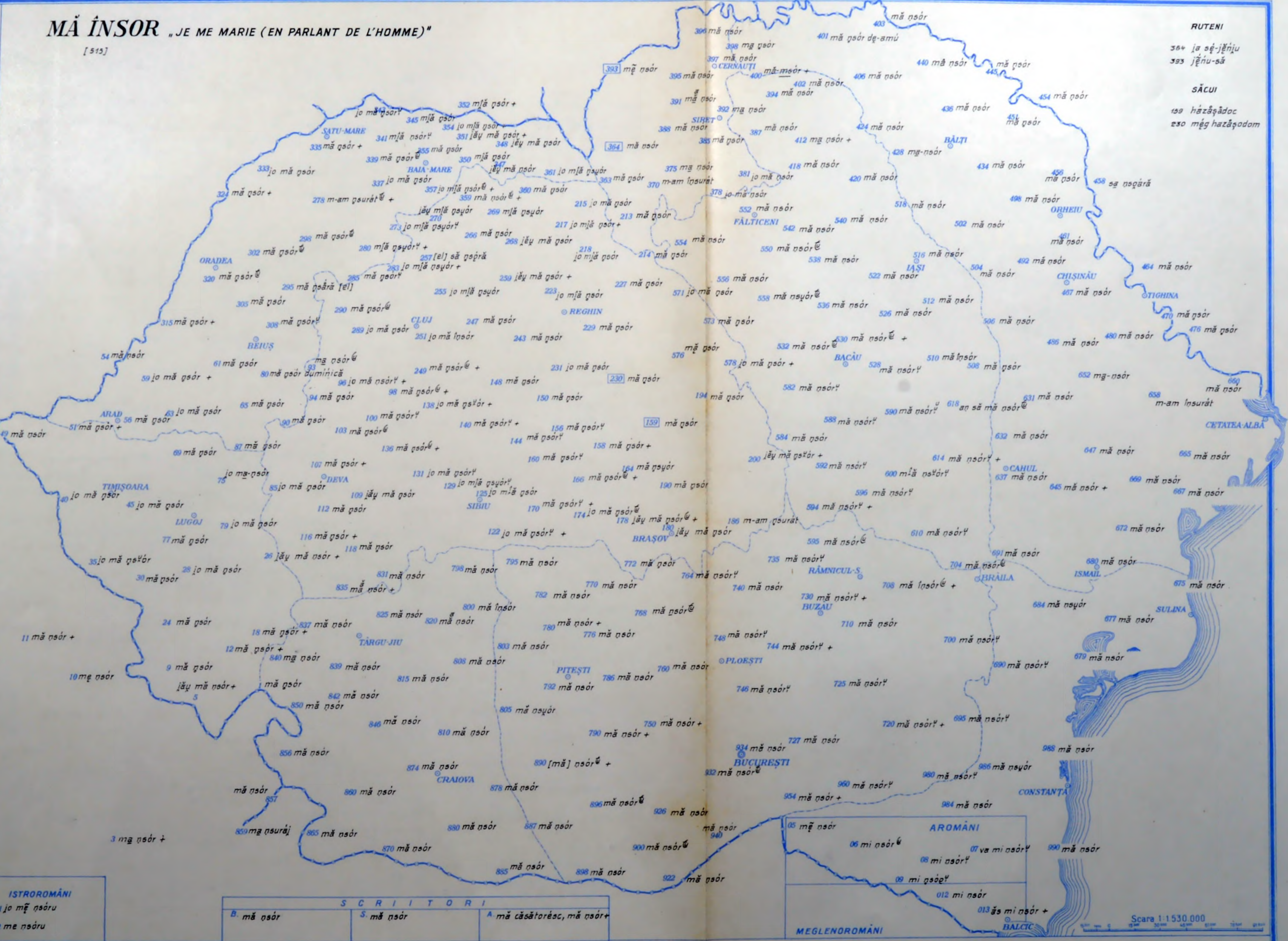
MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

MĂ ÎNSOR „JE ME MARIE (EN PARLANT DE L'HOMME)”

[515]

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Ce zici că face fiicăul când, după
logodnă (credințare), se duce cu
fata la primărie și apoi la biserică?
Pentru ca să primesc răspunsul
în persoana întâi, îi începeam
cu pronumele acestei persoane (eu...),
lăsând pe informator să continue.
- II. 5. m-am însurat.
6. cînd m-am nupreunăt cu j[e].
7. m-am însurat.
8. „Cînd are 17, 18 ani și a aflat
o fată”.
9. am socotit să mă nsor.
10. am găsit-o sau am căpărit-o.
11. „Ziceau bătrînii”. „Aolăzi se zic
și: m[ă] căsătoresc”.
12. „Cînd își găsește nevastă”.
13. „Cînd se duce la nolar”.
14. „Cînd mi-am căpătat uieura”.
15. „Cînd umbliă să-și capete
nevastă”.
16. „Se zice mai des” decât m[ă]
căsătoresc.
17. și: ia mujere.
18. „Cînd mi-e vremea de însurat”.
19. m-am însurat.
20. „Cînd îmi iau uieura”.
21. „Cînd o cauți”.
22. „Cînd te cununii”.
23. „Cînd vreau să o caut”.
24. „Cînd merge să se învoiască”.
25. „După ce s-a logodit”.
26. „Cînd își caută femeie”.
27. vreau să mă nsor.
28. Are același înțeles ca și m[ă] căsă-
toresc.
29. „Cînd se duce la biserică”.
30. „Cînd o iau, fac țarg cu ea”.
31. „Zice bărbatul”. „jo m[ă] m[ă]rli,
zice fata”.
32. „Cînd își caută nevastă”.
33. m-oj însurăt.
34. „Cînd a făcut încredințarea”
„logodna”.
35. „Cînd merge a peji”.
36. cîn m[ă]re-ă peji.
37. cîn vreau a m[ă] nsur[ă] d[ic] c[î]tă
tata vo c[î]tă m[ă]ma: jo m[ă] nsor.
38. „Cînd se cunună”.
39. „Cînd bagă cărțile la c[ă]n[ă]-
larie”.
40. m-am nsurăt.
41. m-am însurăt.
42. m-am nsurăt.
43. „Cînd o cauți”.
44. m-am nsurăt.
45. s-o nsurăt[ă] cutări.
46. m-am nsurăt.
47. m-am nsurăt.
48. m-am nsurăt.
49. m-am nsurăt.
50. m-am nsurăt.
51. say m[ă] căsătoresc.
52. m-am nsurăt, m[ă] nsur[ă]j.
53. „Se zice des înainte vreme”.
„Aolăzi se zice și: m[ă] căsătoresc”.
54. m-am nsurăt.
55. m-am nsurăt.
56. A. Nu este deosebire semantică
între cei doi termeni.
57. mi nsur[ă]j.
58. Informatorii au răspuns cu multă
uşurinţă.
59. Această hartă să se confrunte
cu harta 250 (MĂ MĂRIT).
60. Cu materialul acestei hărți am
redactat harta colorată 243 (y final
în MĂ ÎNSOR).

I S C R I T O R I		
B. mă nsor	S. mă nsor	A. mă căsătoresc, mă nsor +

ISTROROMÂNI
01 jo m[ă] nsoru
02 me nsoru

MEGLENOROMÂNI

AROMÂNI

Scara 1:1.530.000

FLĂCĂII TREBUE SĂ SE ÎNSOARE

[532]

„ LES JEUNES GENS DOIVENT SE MARIER ”

I. Întrebare directă: Cum ziceți pe limba dumneavoastră vorbele acestea: FLĂCĂII TREBUE SĂ SE ÎNSOARE?

II. 273. [w] fecljoni trêbe ojlã ojlã noçpîrjã. +06. trêbi gaurât, trêbi ca si sã ducã nîre.

294. Iz bunî dâ-nourât, le-a venit timpu oã ne curãtim de joi.

299. Flăcãji dac-ò flăcũji amãlîi trêbi oã si-noçpãri.

298. Se zice çi: si si cãsãtorjãscî.

275. çi: flăcãji trêbujî însurãji.

205. Se zice çi: bãjjeji.

215. mã duc oã mã noãr.

240. Se zice çi: bãjjeji.

5. çi: sã sã-noçpãre.

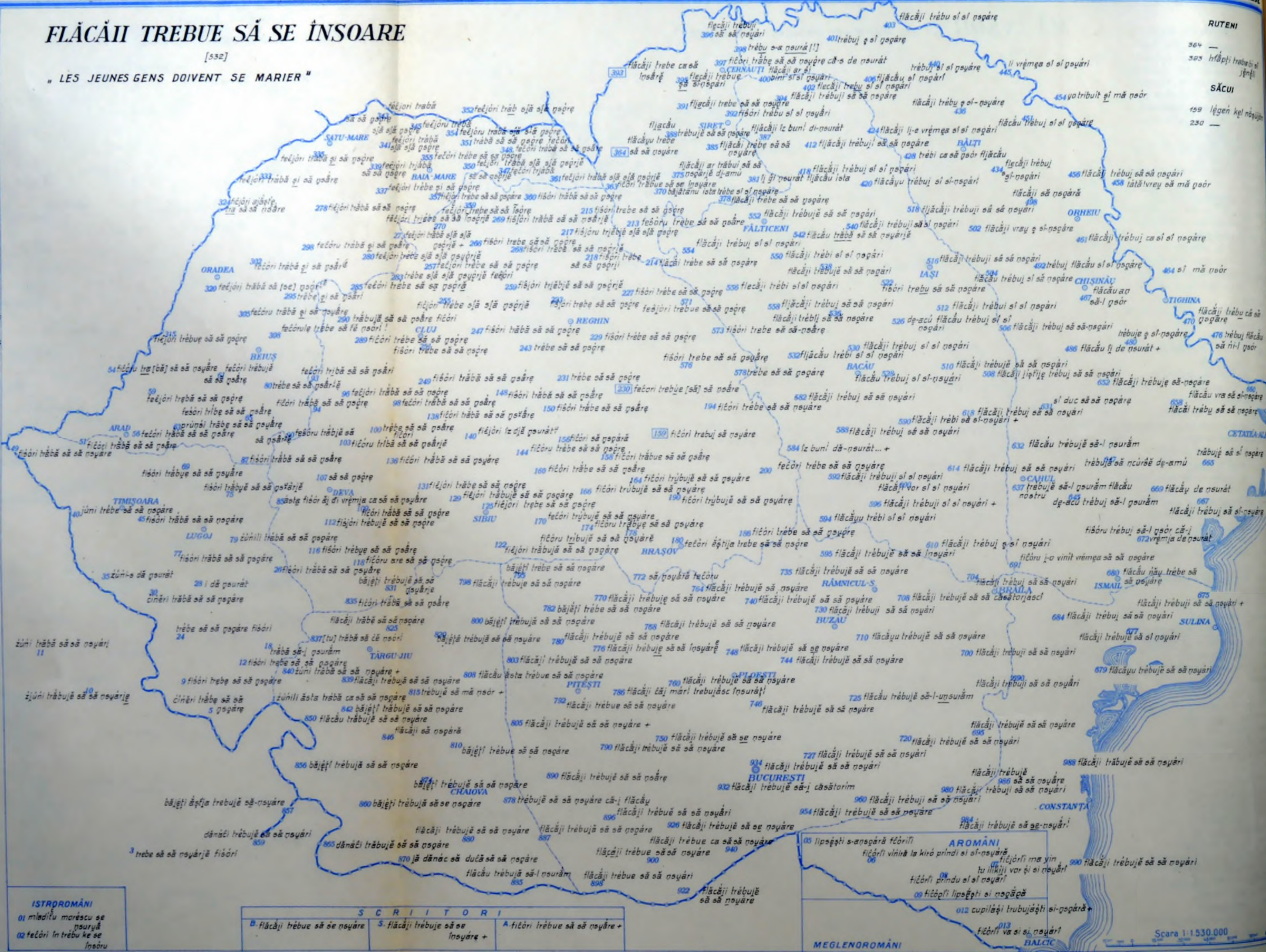
A. fiãor bun de noçpãrãt.

02. „CUPILĂŞ” se numeşte flăcãul liber, nelogodit.”

III. Materialul de limbã cules cu această întrebare directă, - în realitate o trãducere în graiul local -, ne aratã în ce mãsurã au fost influençaji informativii de fraze rostiã în limba comunã.

Rãspunsurile din această hartã sã se confrunte cu hãrçile 107 (FEÇORI), 100 (JUNE) çi 231 (MÃ ÎNSOR).

Cu materialul acestei hãrçi am redactat hãrçile colorate 344 (FLĂCĂII), 345 (SI TREBUE) çi 346 (SĂ SE).

ISTROROMÂNII
01 mladîlu morêscu se noçpãrjã
02 fecljoni in trêbu ke se însoru

S C R I T O R I
B. Flăcãji trêbue sã se noçpãre
S. Flăcãji trêbue oã se însurã +
A. fiãori trêbue sã se noçpãre +

AROMÂNII
05 lipocçji s-noçpãrã fecljoni
fiãorî vînîrã la kirò prîndu ei si-noçpãrã
fiãorî mã yin tu likjji vor çi ei noçpãrã
fiãorî prîndu ei si noçpãrã
08 fiãorî lipocçji si noçpãrã
012 cupilãşji trêbujjeji si-noçpãrã +
013 fiãorî va si si noçpãrã

Scara 1:1.530.000

CUNUNIE „MARIAGE”

[513]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Când flăcăul și fata logodiți se duc cu părinții și nașii la biserică, unde ziceți că merg?*

Pluralul l-am întrebat astfel: Dacă se fac două înbotozi, cum le ziceți?

II. 26. *Se zice mă cunun.*

28. *m-aj cununăt.*

29. *„In comuna Lăpuș se zice cunună”.*

100. *„Mă cunună, noi n-ă cununăm”.*

270. *„Ițiuț” = cununat, nu-i ițiuț = nu e cununat?”.*

290. *Ei să cunună.*

337. *amú-s în cunună. amú m-oj cunună.*

401. *s-o cununăt.*

492. *a dolița s-o cununăt.*

590. *Ei ai cunună.*

660. *m-aj cununăt.*

772. *să să cunună.*

790. *„a pus cunună se zice când se cunună” și „le pune cunună pe cap, când le pune popa cunună pe cap”.*

792. *„Se zice am pus cunună, când mă căsătoresc la biserică”.*

890. *mă duc la biserică să mă căsătoresc.*

890. *„Noi ni-aj cununăt.”*

01. *m-aj m baserica cu velu pe cap = cu velul pe...”.*

06. *mi ngrun cu feata al yani = mă cunun...”.*

07. *nă ncrunam cu-ajta fiati, va mi ncrun?*

012. *mi duc s-mi ajcun.*

III. *Informatorii și informatoarele au răspuns cu multă ușurință.*

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 3+7 (CUNUNIE), 3+8 (Sunetul *n* în CUNUNIE) și 3+9 (Diftongul *je* în CUNUNIE).

01. *m-aj m baserica +*

02. *m-aj m baserica +*

03. *m-aj m baserica +*

04. *m-aj m baserica +*

05. *m-aj m baserica +*

06. *m-aj m baserica +*

07. *m-aj m baserica +*

08. *m-aj m baserica +*

09. *m-aj m baserica +*

10. *m-aj m baserica +*

11. *m-aj m baserica +*

12. *m-aj m baserica +*

13. *m-aj m baserica +*

14. *m-aj m baserica +*

15. *m-aj m baserica +*

16. *m-aj m baserica +*

17. *m-aj m baserica +*

18. *m-aj m baserica +*

19. *m-aj m baserica +*

20. *m-aj m baserica +*

21. *m-aj m baserica +*

22. *m-aj m baserica +*

23. *m-aj m baserica +*

24. *m-aj m baserica +*

25. *m-aj m baserica +*

26. *m-aj m baserica +*

27. *m-aj m baserica +*

28. *m-aj m baserica +*

29. *m-aj m baserica +*

30. *m-aj m baserica +*

31. *m-aj m baserica +*

32. *m-aj m baserica +*

33. *m-aj m baserica +*

34. *m-aj m baserica +*

35. *m-aj m baserica +*

36. *m-aj m baserica +*

37. *m-aj m baserica +*

38. *m-aj m baserica +*

39. *m-aj m baserica +*

40. *m-aj m baserica +*

41. *m-aj m baserica +*

42. *m-aj m baserica +*

43. *m-aj m baserica +*

44. *m-aj m baserica +*

45. *m-aj m baserica +*

46. *m-aj m baserica +*

47. *m-aj m baserica +*

48. *m-aj m baserica +*

49. *m-aj m baserica +*

50. *m-aj m baserica +*

51. *m-aj m baserica +*

52. *m-aj m baserica +*

53. *m-aj m baserica +*

54. *m-aj m baserica +*

55. *m-aj m baserica +*

56. *m-aj m baserica +*

57. *m-aj m baserica +*

58. *m-aj m baserica +*

59. *m-aj m baserica +*

60. *m-aj m baserica +*

61. *m-aj m baserica +*

62. *m-aj m baserica +*

63. *m-aj m baserica +*

64. *m-aj m baserica +*

65. *m-aj m baserica +*

66. *m-aj m baserica +*

67. *m-aj m baserica +*

68. *m-aj m baserica +*

69. *m-aj m baserica +*

70. *m-aj m baserica +*

71. *m-aj m baserica +*

72. *m-aj m baserica +*

73. *m-aj m baserica +*

74. *m-aj m baserica +*

75. *m-aj m baserica +*

76. *m-aj m baserica +*

77. *m-aj m baserica +*

78. *m-aj m baserica +*

79. *m-aj m baserica +*

80. *m-aj m baserica +*

81. *m-aj m baserica +*

82. *m-aj m baserica +*

83. *m-aj m baserica +*

84. *m-aj m baserica +*

85. *m-aj m baserica +*

86. *m-aj m baserica +*

87. *m-aj m baserica +*

88. *m-aj m baserica +*

89. *m-aj m baserica +*

90. *m-aj m baserica +*

91. *m-aj m baserica +*

92. *m-aj m baserica +*

93. *m-aj m baserica +*

94. *m-aj m baserica +*

95. *m-aj m baserica +*

96. *m-aj m baserica +*

97. *m-aj m baserica +*

98. *m-aj m baserica +*

99. *m-aj m baserica +*

100. *m-aj m baserica +*

101. *m-aj m baserica +*

102. *m-aj m baserica +*

103. *m-aj m baserica +*

104. *m-aj m baserica +*

105. *m-aj m baserica +*

106. *m-aj m baserica +*

107. *m-aj m baserica +*

108. *m-aj m baserica +*

109. *m-aj m baserica +*

110. *m-aj m baserica +*

111. *m-aj m baserica +*

112. *m-aj m baserica +*

113. *m-aj m baserica +*

114. *m-aj m baserica +*

115. *m-aj m baserica +*

116. *m-aj m baserica +*

117. *m-aj m baserica +*

118. *m-aj m baserica +*

119. *m-aj m baserica +*

120. *m-aj m baserica +*

121. *m-aj m baserica +*

122. *m-aj m baserica +*

123. *m-aj m baserica +*

124. *m-aj m baserica +*

125. *m-aj m baserica +*

126. *m-aj m baserica +*

127. *m-aj m baserica +*

128. *m-aj m baserica +*

129. *m-aj m baserica +*

130. *m-aj m baserica +*

131. *m-aj m baserica +*

132. *m-aj m baserica +*

133. *m-aj m baserica +*

134. *m-aj m baserica +*

135. *m-aj m baserica +*

136. *m-aj m baserica +*

137. *m-aj m baserica +*

138. *m-aj m baserica +*

139. *m-aj m baserica +*

140. *m-aj m baserica +*

141. *m-aj m baserica +*

142. *m-aj m baserica +*

143. *m-aj m baserica +*

144. *m-aj m baserica +*

145. *m-aj m baserica +*

146. *m-aj m baserica +*

147. *m-aj m baserica +*

148. *m-aj m baserica +*

149. *m-aj m baserica +*

150. *m-aj m baserica +*

151. *m-aj m baserica +*

152. *m-aj m baserica +*

153. *m-aj m baserica +*

154. *m-aj m baserica +*

155. *m-aj m baserica +*

156. *m-aj m baserica +*

157. *m-aj m baserica +*

158. *m-aj m baserica +*

159. *m-aj m baserica +*

160. *m-aj m baserica +*

161. *m-aj m baserica +*

162. *m-aj m baserica +*

163. *m-aj m baserica +*

164. *m-aj m baserica +*

165. *m-aj m baserica +*

166. *m-aj m baserica +*

167. *m-aj m baserica +*

168. *m-aj m baserica +*

169. *m-aj m baserica +*

170. *m-aj m baserica +*

171. *m-aj m baserica +*

172. *m-aj m baserica +*

173. *m-aj m baserica +*

174. *m-aj m baserica +*

175. *m-aj m baserica +*

176. *m-aj m baserica +*

177. *m-aj m baserica +*

178. *m-aj m baserica +*

179. *m-aj m baserica +*

180. *m-aj m baserica +*

181. *m-aj m baserica +*

182. *m-aj m baserica +*

183. *m-aj m baserica +*

184. *m-aj m baserica +*

185. *m-aj m baserica +*

186. *m-aj m baserica +*

187. *m-aj m baserica +*

188. *m-aj m baserica +*

189. *m-aj m baserica +*

190. *m-aj m baserica +*

191. *m-aj m baserica +*

192. *m-aj m baserica +*

193. *m-aj m baserica +*

194. *m-aj m baserica +*

195. *m-aj m baserica +*

196. *m-aj m baserica +*

197. *m-aj m baserica +*

198. *m-aj m baserica +*

199. *m-aj m baserica +*

200. *m-aj m baserica +*

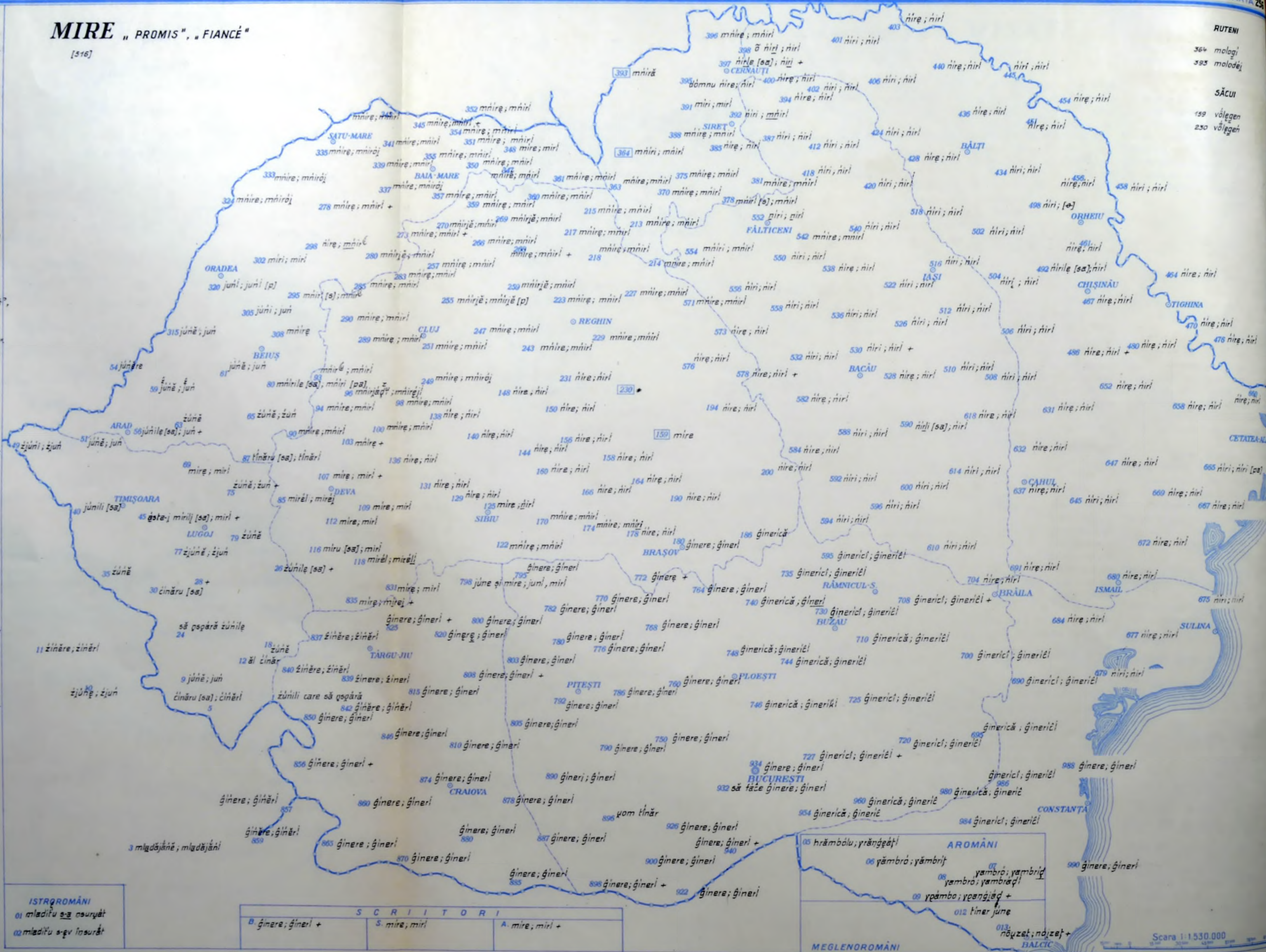
201. *m-aj m baserica +*

202. <

MIRE „PROMIS”, „FIANCÉ”

[516]

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Le plăcău logodit și gata de însurat,
cum îi ziceți?
- Pluralul ham întrebă astfel: La
mai mulți, cum le-ați spune?
- II. es. „î se zice astfel numai în ziua
însurării”.
28. „S'a răspuns cu le vyorbîi”.
45. „Cuvântul nu se întrebuițează
pres des”.
56. jûnile lu mișăsa.
75. „î se zice în ziua când se în-
soară”.
103. „mîirî” se numesc feciorul cu
fata, împreună”.
107. „În ziua când se cunună”.
268. și: mîirefîi [p]. „Dacă vrei să-
l mădărești, îi zici însurătîi”.
275. [m] mîirjî; mîirjî [p].
276. și: mîirjî [p].
345. „î se zice timp de trei zile”.
357. „î se zice de la vestire” logodnă”,
până la cununie”.
406. „î se zice cât timp nu e cunu-
nat”. „Dacă se însoară, î se zice mîirjî”.
530. „La nunta î se zice cocpăni niri”.
578. și: mîirjî.
708. și: mîre, mîrjî.
727. „î se zice în ziua nunții”.
772. „După ce s'a logodit”.
800. „î se zice în ziua nunții”.
825. „î se zice douăzeci și patru de
ore, cât timp se căsătorește”.
835. „mîirjî li se zice la doi, când fi
vezi pe drum”.
856. „î se zice o lună, două după
însurătoare”.
858. „Așa î se zice pă vechime”.
860. „î se zice astfel cît o gîineri
jăi, cam dă cînd întră n vorbă pînă
face nînta”.
- B. „mîre se zice rar”.
- A. „î se zice pînă la cununie”.
09. „Cînd se îmbracă în haine de
mîre”.
013. irgîn = flăcău”.
- III. Informatorii și informatoarele au
răspuns cu multă ușurință.
- Această hartă s'a se confruntă cu
hartă 257 (MIREASĂ).
- Tu materialul acestei hărți am
redactat hărțile colorate 358 (MIRE),
357 (Sunetul m în mîre) și 358 (Sunet-
ul g în mîre).

ISTROROMÂNI
01 mîadîtu s-g nsurăt
02 mîadîtu s-gv însurăt

S C R I T O R I		
B. gîinere; gîineri +	S. mîre; mîrjî	A. mîre; mîrjî +

AROMÂNI
05 hrămbolu; yrăngăgăt
06 yămbro; yămbriț
07 yămbro; yămbriț
08 yămbro; yămbriț
09 yămbro; yrăngăgăt +
012 tiner june
013 năuzet; năuzet +

Scara 1:1530.000

MIREASĂ „PROMISE”, „FIANCÉE”

[517]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La fata logodită, gata de măritat, cum li spuneți?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați spune?

II. r. „Când e la biserică și se cunună”.

a. S-a răspuns cu: fămîjia asta oă mărită.

ze. “e logodită”, propriu zis “arvunită”.

65. „În ziua când se cunună”.

90. „Dacă se cunună”.

96. „fînăra [sa] se zice unei fete”.

530. „La nunta i se zice cucyânî nîrgăsi”.

77. „i se zice după logodnă”.

90v. și: nîrgăsi [s].

91z. va s-facă nîrgăsiță.

III. Confrunțindu-se această hartă cu harta 256 (MIRE) se poate ușor recunoaște deosebirea care există între aria lui MIRE și MIREASĂ.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 359 (MIREASĂ), 360 (Sunetul M în MIREASĂ), 361 (Diftongul oa în MIREASĂ) și 362 (Sunetul E în MIRESE).

RUTENI
36+ molodă
303 mofodă

SĂCUI
199 năd'lan
230 mēnăsoon

ISTROROMÂNI
01 o fēta se marita
02 fēta s-ev meritat

S C R I I T O R I		
B. mirjāsă; mirēse	S. mirjāsă; mirēșă	A. mirjāsă; mirēșe

AROMÂNI
05 mveasătă năyă; mvești
06 mveasătă; mveasote
07 fătî
08 mvjāsoti; mvjāsoti
09 +
012 nîrgăsiță +
013 nōvā nîvjāsotă [sau] lînerî nîvjāsotă

MEGLENOROMÂNI
BALCIC

Scara 1:1530.000

MIRI « LES FIANCÉS »

[518]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:

La mire și la mireasă, la amândoi, cum le ziceți cu o singură vorbă?

II. 3. o mîlădăjănă ș-o gîve.

20. „Le zice popa în ziua nunții și le zic și oamenii în acea zi”.

25. „Acum e lîmînă lor” („lumea lor”).

34. „După ce s-au însurat”.

36. Se întreabă: a) văzută pe tînări și 25. u) „uite”.

160. „Așa ceva” li se zice.

255. Adică mîlădăjănă cu mîlădăjăne.

270. vor nuntalăi.

348. sau tînări [pa].

355. și: mîlădăjăni.

370. și: doji tînari.

434. amîndoi niri [pa].

456. și: tînari [pa].

458. și: cucunu niri, cucyana nireasă.

464. „Dacă se cunună”.

538. doji tînari.

554. ori tînari.

576. și: zuplînj-ajestîș.

584. „Dacă sînt în nuntă”.

590. jûti niri năptri, jûti tînari [pa].

595. „Cînd l-am văzut pe amîndoi”.

637. și: niri amîndoi.

665. „După ce se cunună”.

669. „Cît fac nuntă”.

684. „doji tînari, după ce fac nuntă”.

708. „După ce fac nuntă”.

725. „După nuntă”, „Pînă la nuntă, li se zice: mireasă și gînerica”.

750. „Zicem noi tînari”. „Bătrînii zic: gînerle cu mireasă”.

772. „Cînd merg, după nuntă, la biserică”.

780. tînari [pa].

790. și: tînari [pa].

795. „Li se zice la amândoi, o săp-lămăna două, după nuntă”.

800. „Li se zice în ziua nunții, care se face întotdeauna duminică, arar joia”.

839. să trăieacă tînari [pa].

890. [a] tînari [p].

906. Sau gînerle cu mireasă.

A. miri merg la cununie.

013. „Cînd vorbesc despre amândoi”.

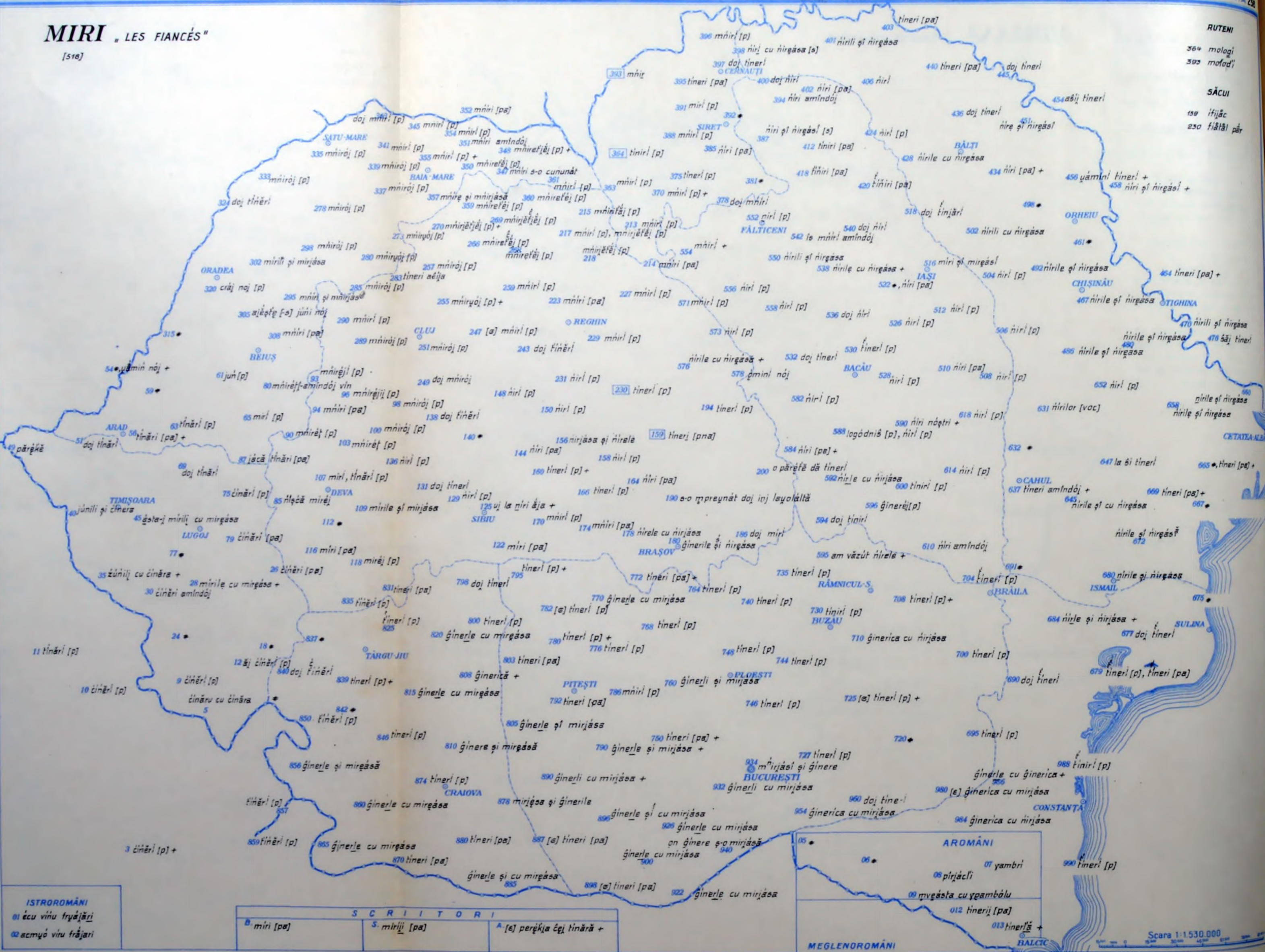
III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

Am introdus în chestionar această întrebare, deoarece în regiunea mea natală (jud. Năsăud) există termenul mirei [p], cu care se numește mirele și mireasa, imediat după nuntă.

Prin abreviație, în paranteză, am indicat toate cazurile cînd cuvîntul din răspuns este la plural.

„Această hartă s-a comparat cu hărțile 256 (MIRE) și 257 (MIREASĂ), putîndu-se obține foarte interesante constatări lingvistice.”

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 363 (MIRI).

ISTROROMÂNI
 01 écu vînu frăjări
 02 acmýó viru frăjari

S C R I I T O R I		
B. miri [pa]	S. mirii [pa]	A. [e] perékja éji tînără +

AROMÂNI
 05
 07 yambri
 08 pîrjăclî
 09 mveșta cu vrbabálu
 012 tînari [pa]
 013 tînari [pa] +

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

GINERE „ GENDRE ”

[520]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Dacă ai o fată măritată, ce te dăduse flăcăul care a luat-o în căsătorie?

Pluralul lam întrebă astfel: La doi sau la mai mulți, cum le-ai spune?

I.90. *ziner-no.*

790. *zineri-mj0.*

792. *zineri-mno.*

890. *zineri-mj0.*

900. „Până face nunta și după nuntă”.

922. *zineri-mj0.*

940. *zineri-mj0.*

990. *zineri-mj0.*

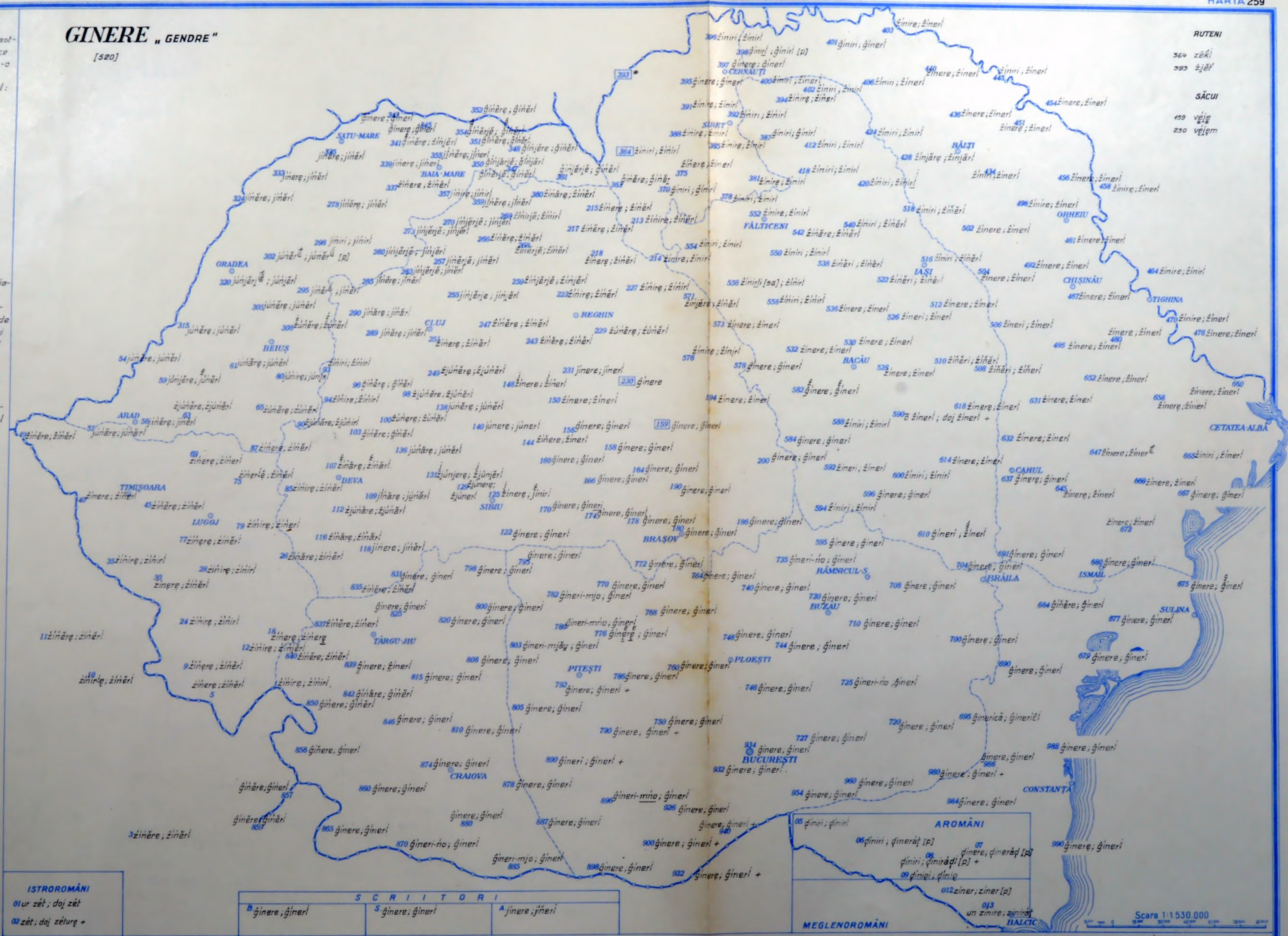
08. (*) *ziner; zinerăc.*

02. *zâta jă a ndoștu zăt.*

II. Termenul *GINERE* se întâlnește aproape în întreg domeniul limbii române, deosebindu-se numai dialectul istroromân.

Asemenea cuvinte, cu expansiune generală și obținute fără de nicio intervenție din partea celui care a studiat graiurile, oferă cel mai interesant material pentru redactarea hărților fonetice.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate fonetice 364 (Sunetul *g* în *GINERE*), 365 (Sunetul *i* în *GINERE*) și 366 (Sunetul *y* în *GINERE*).

RUTENI

364 zăki
395 zjef

SĂCUI

459 vjij
250 vjijem

ISTROROMÂNII
01ur zăt; doj zăt
02 zăt; doj zetură +

S C R I T O R I		
B	S	A
ziner; zineri	ziner; zineri	ziner; zineri

AROMÂNII
05 zineri; zineri
06 zineri; zinerăc [p]
07 ziner; zinerăc [p]
08 zineri; zinerăc [p]
09 zineri; zineri
012 ziner; ziner [p]
013 un ziner; zinerăc

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

SOCRU "BEAU-PÈRE"

[522]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi zice ginerele la tata miresei, adică ce rudă (neam) e cu el?*

Pluralul l-am întrebat astfel: La doi, cum le ziceți?

II. 1. *mis sócru.*

2. *și: [ə] sócru; sócri.*

225. *"Nu se zice sócru."*

229. *și: sócru; sócri.*

225. *Informația e afirmată la început că nu se zice sócru, adăugând mai târziu că "sócru zice feciorul la tatăl miresei".*

254. *Pluralul nu se întrebuințează.*

252. *Fata zice tătă."*

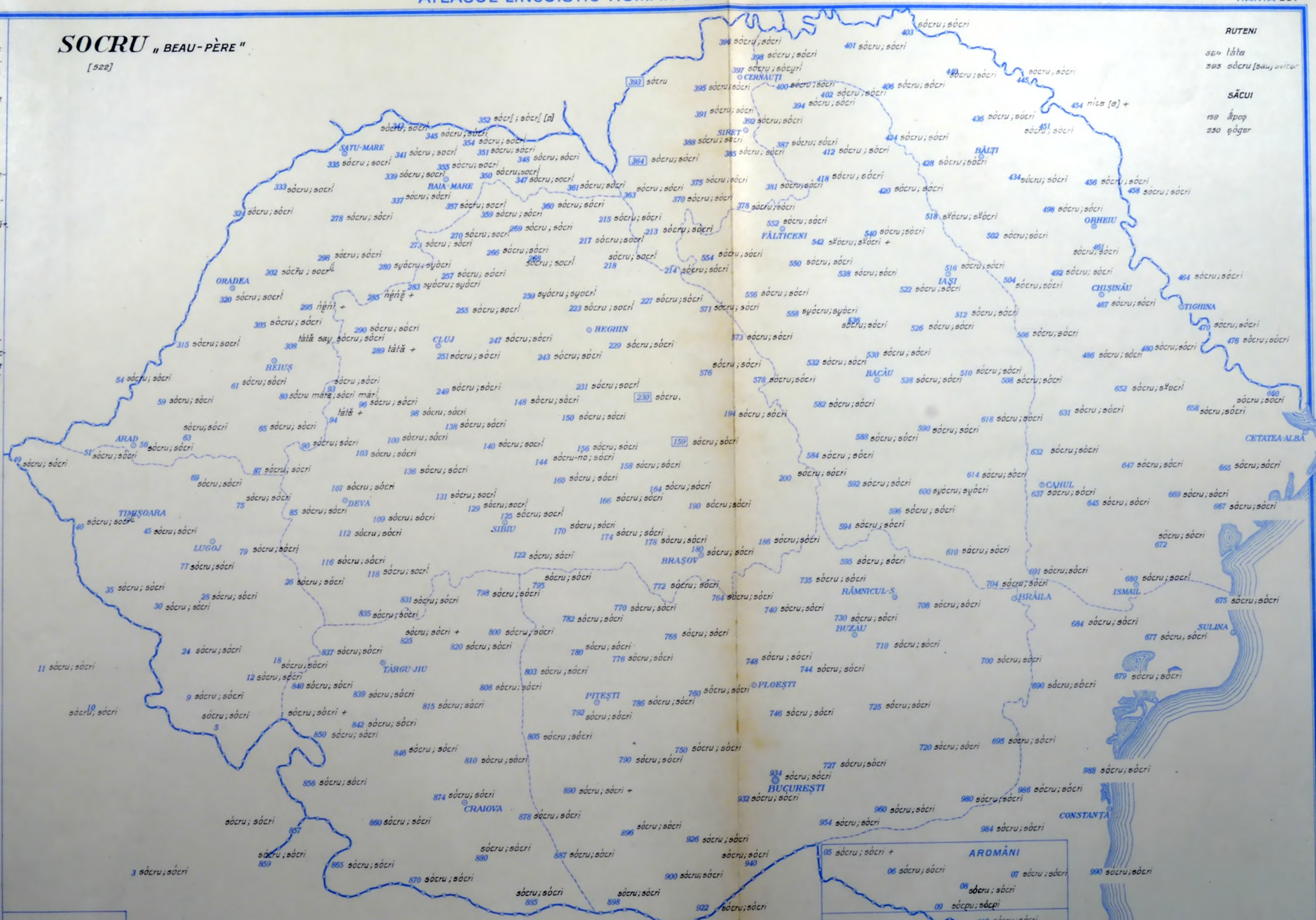
225. *Î se adresează cu termenul tătă."*

220. *sócri-mjō.*

25. *și: afendi; findať.*

III. *Materiialul acestei hărți demonstrează o unitate aproape completă în întreg domeniul limbii române.*

Hărțile asemănătoare dovedesc coeziunea care s'a menținut între fracțiunile de Români, rezultată în urma împrejurărilor politice, economice și sociale.

ISTROROMÂNI
01 ur sócru; doi sócri
02 a mev sócru; doi sócrurē

S C R I I T O R I		
B. sócru; sócri	S. sócru; sócri	A. sócru; sócri

AROMÂNI
05 sócru; sócri +
06 sócru; sócri
07 sócru; sócri
08 sócru; sócri
09 sócru; sócri
012 sócru; sócri
013 sócru; sócri

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1530.000

SOACRĂ „BELLE-MÈRE”

[223]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi zice ginerele la mama miresei, adică ce rudă (neam) e cu ea?

Pluralul l-am întrebat astfel: La două, cum le ziceți?

II. Ce zice și: mamă sau soacră?

225. „Nu se zice soacră”.

226. Și: soacră; soacre.

227. „Îi zice mirelei”.

228. Mireasa îi zice mamă; mamă.

229. Soacră zice feciorul la marea nevastă.

230. „Nu se zice soacră”.

231. Te-ajută și an-șo vârstă tot

ajută soară și amară.

232. „Soacră mică e mama miresei,

iar soacră mare e mama ginereului”.

233. Îi se adresează mică.

III. Constatările făcute în capitoul III

din notele hărții ser (soacru) sânt va-

labile și aici.

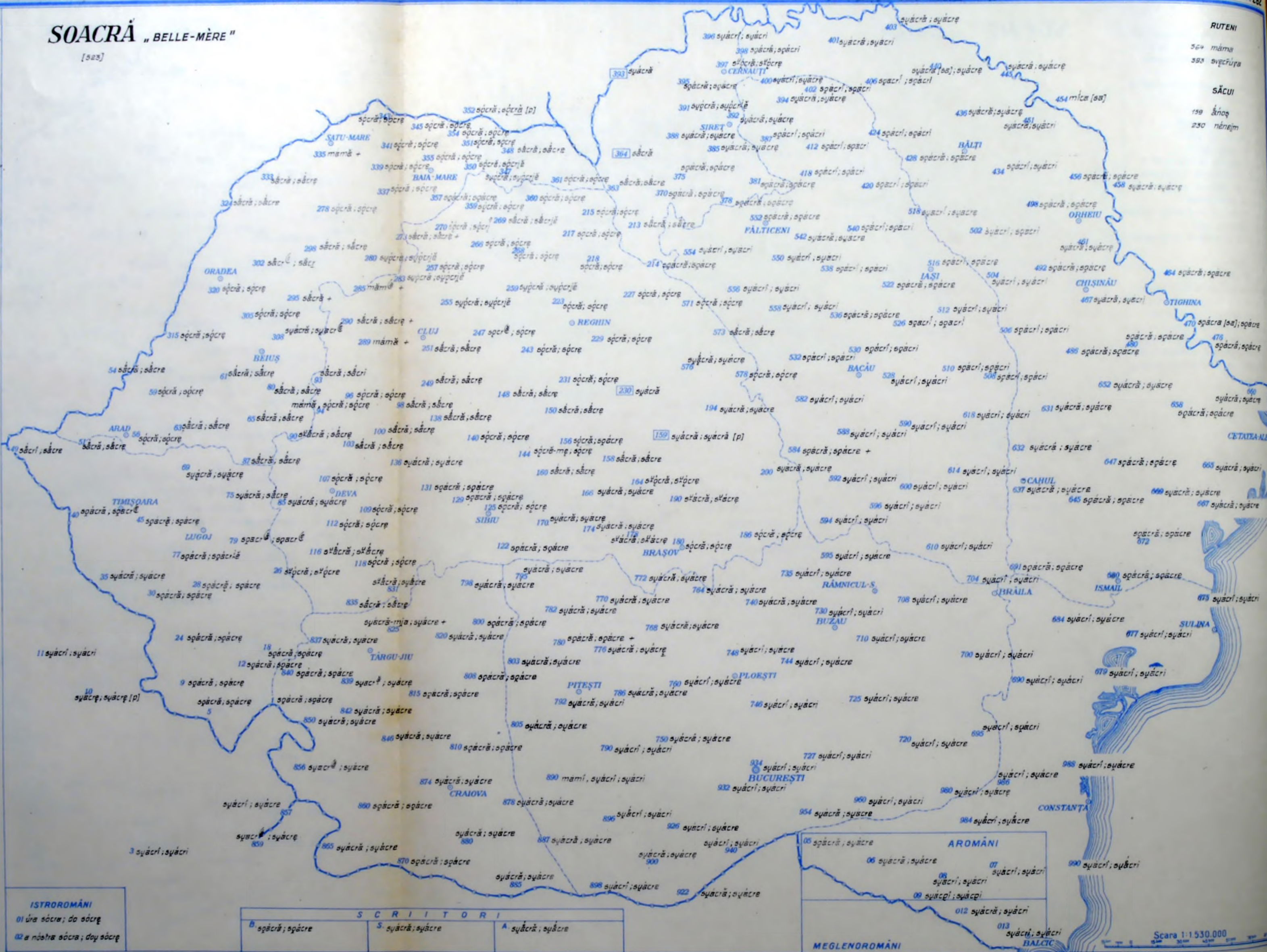
Cu materialul acestei hărți am

redactat hărțile colorate 369 (Dif-

tongul ga în soacră), 370 (Sunetul

ă în soacră) și 371 (Sunetul e

în soacră).

S C R I I T O R I		
B. soacră; soacre	S. soacră; soacră	A. soacră; soacră

Scara 1:1.530.000

CUMNAT "BEAU-FRÈRE"

[cunə]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Ce fel de rudă (neam) e flăcăul în-
surat cu fratele nevastăii?

Pluralul l-am întrebat astfel:
La doi, cum le ziceți?

II. a. „CUMNAT se zice lui”.

b. „El îmi zice mie cumnatu-meu”.

c. „Măică îi zic, când e mai bătrân
decât mine”.

d. „Și: [s] cumnăt; cumnăt”.

e. „Și: cumnăt, fratele mamei”.

f. „[s] cumnăt e fratele mamei
mele”.

g. „[s], cumnăt e fratele bărbă-
tului meu” (răspunde o informa-
toare).

h. „Mai de mult se zices șogor,
cuvânt ungurească”.

i. „Nu se zice CUMNAT”.

j. „Vorba e luată de la Sârbi”.

k. „[s], cumnăt; cumnăt, la fratele
mamei mele”.

l. „[s], cumnăt e fratele mamei
mele”.

m. „E frate-so la nevasta mie”.

n. „șogore [voc]”.

o. „E vorbă ungurească”.

p. „cumnate [voc]”.

q. „cumnate [voc]”.

r. „cumnăt și fete i se zice la
fratele mamei”.

s. „Și: [s] cumnăt; cumnăt”.

t. „Rare se zice cumnăt; cumnăt”.

u. „cumnăt zice femeia la fratele
bărbatului”.

v. „[*] cumnăt [m], cumnătă [f]”.

w. „Se numesc cei care au luat
două surori”.

x. „cumnăt; cumnăt, zic
femeia în raport cu bărbatul”.

y. „CUMNAT nu se zice”.

z. „Și: cumnăt; cumnăt”.

aa. „Zice feciorul copilului meu
însurat altui copil de al meu ne-
însurat”.

ab. „cumnăt se zice de la
si doilea neam”.

ac. „cumnăt zice femeia mea
la fratele meu”.

ad. „[s] cumnăt; cumnăt”.

ae. „Nu se zice CUMNAT”.

af. „Așați se zice cumnăt”.

ag. „cumnate [voc]”.

ah. „E bărbat și sori mele”.

ai. „Sora mea are cumnăt [p] pe
fratele meu”.

aj. „cumnăt; cumnăt e fratele
nevastăii, iar diniri di sori e bărbă-
tul surorii”.

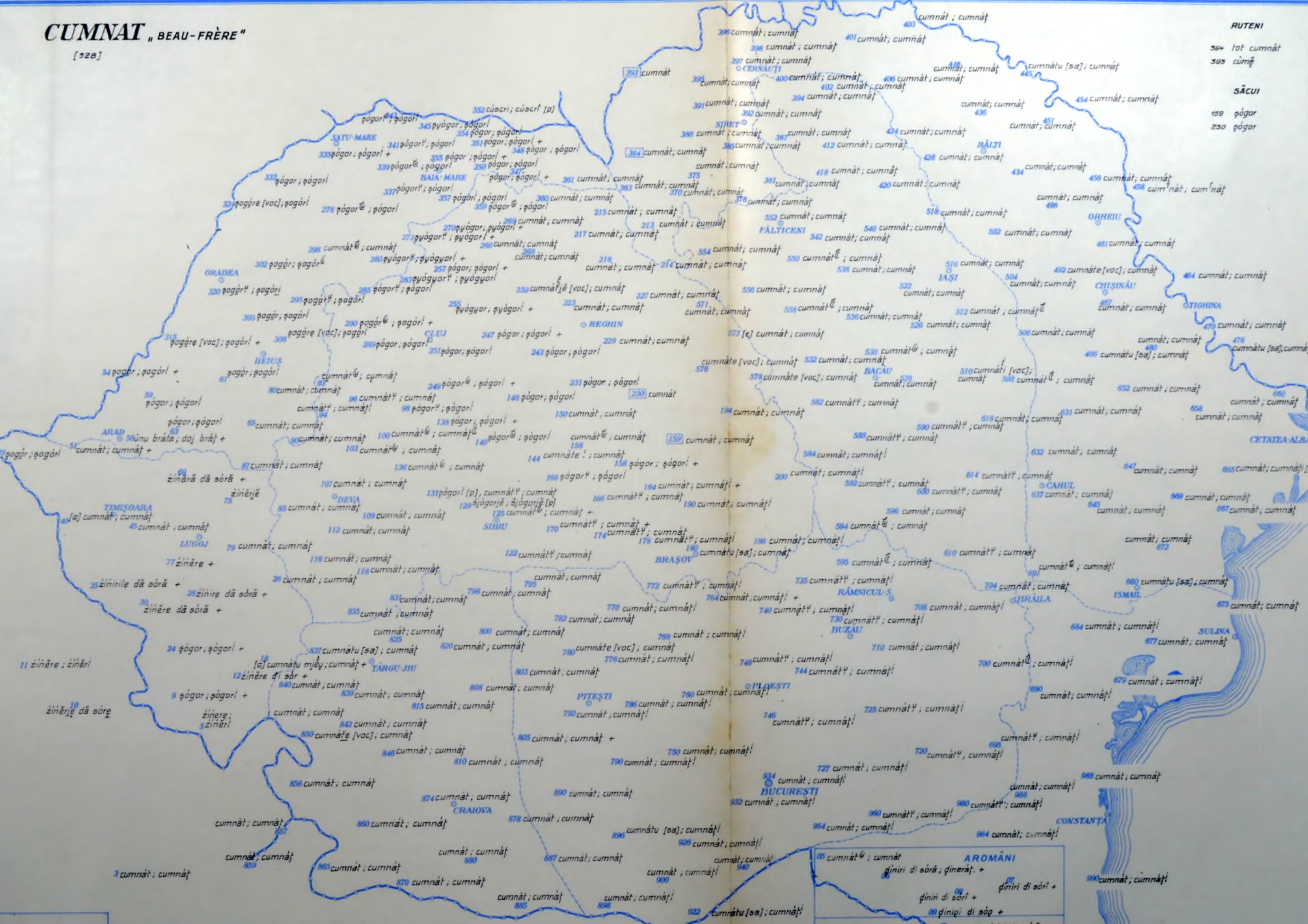
ak. „Și: diniri di cusurini”.

al. „Se zice și: diniri di nipuță,
diniri di hilă, diniri di prut-cusurină”.

am. „cumnăt; cumnăt zice femeia
la fratele meu”.

an. „Acestă hartă să se confrunte cu
hartă 264 (CUMNATĂ). Să se examineze
cu atenție notele și răspunsurile,
fiindcă în unele regiuni se face de-
osebire între termenul întrebuințat
de mireasă pentru fratele mirelui,
față de cel întrebuințat de mire
pentru fratele miresei.”

ao. „Cu materialul acestei hărți am
redactat harta colorată lexicală nr. 2”.

ISTROROMÂNI
01 ur cunyădo; doj cunyădo
02 ur cunădo; doj cunăz

S C R I I T O R I		
B. cumnăt; cumnăt	S. cumnăt; cumnăt	A. cumnăt; cumnăt

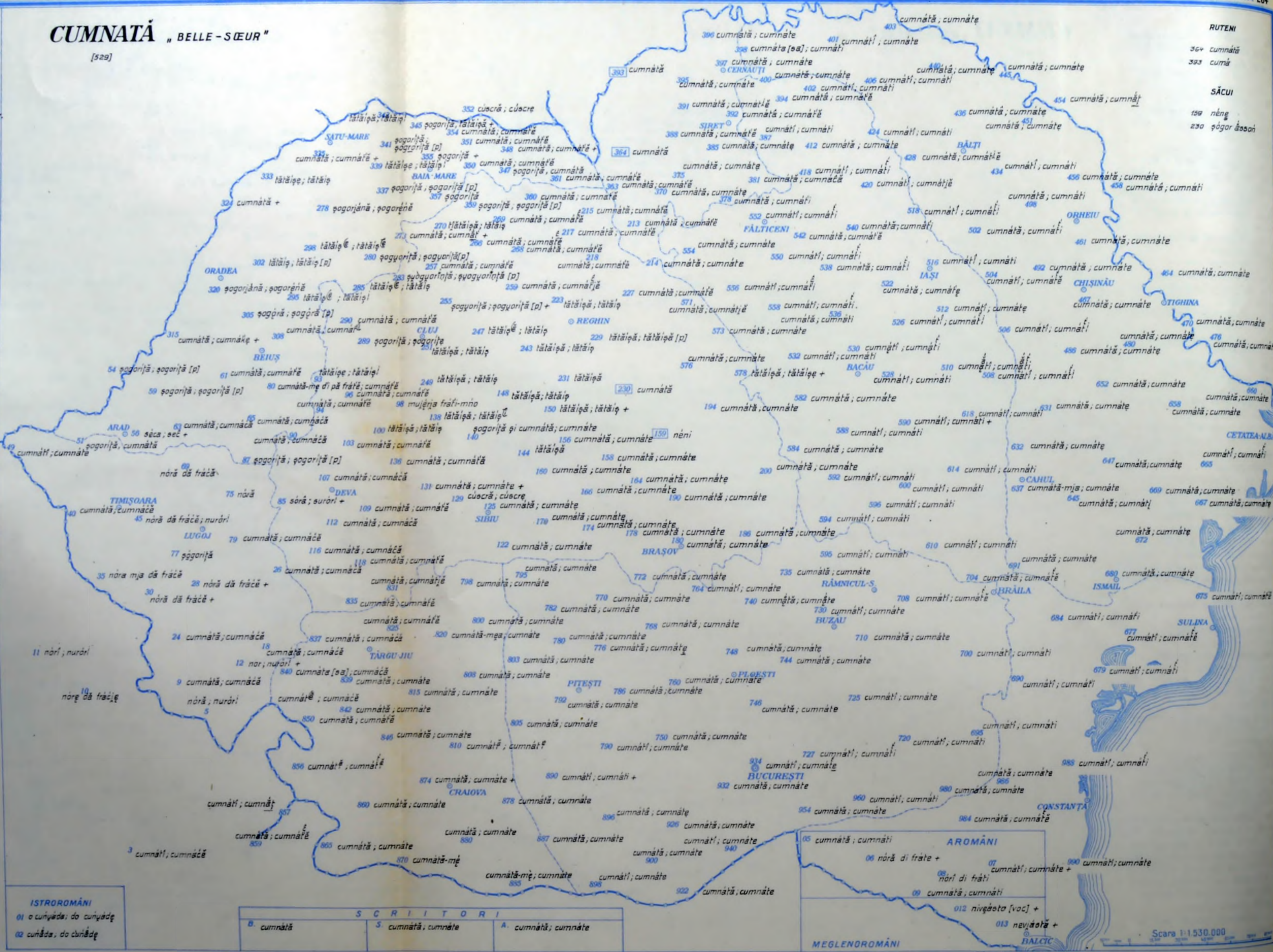
AROMÂNI
05 cumnăt; cumnăt
diniri di sora; dinerat. +
06 diniri di sori +
07 diniri di sori +
08 diniri di sori +
09 diniri di sori +
10 zinire, ziniră +
11 zinire +
12 zinire +
13 zinire +

Scara 1:1.530.000

CUMNATĂ „BELLE-SŒUR”

[529]

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel:**
Ce fel de rudă (naam) e sora nevastei cu fiicăul însurat?
Pluralul l-am întrebât astfel: La două, cum le ziceți?
- II. ex.** „Ea îmi zice mie frăcă; frăț”.
28. „cumnată este sora muierei mele”.
 30. „cumnată e sora muierei mele”.
 36. „i se zice la muierea fratelui mai mare”.
 35. „El mi-e mie frate”.
 37. „tătăișe i se zice dacă e mai bătrână”.
 38. și: cumnătă.
 39. „Se zice rar cumnătă; cumnăț”.
 42. „Îi zic la sora femeii mele”. și: șogorjiță; șogorjiță [p].
 43. „Zic copiii fetei mele măritate copiilor miei”.
 44. „[x] șogorjișă; șogorjișă”.
 45. „Muierea se grădesc astfel”.
 46. „Cumnată nu se zice”.
 47. „Zic numai femeile unele către altele”.
 48. „Românește (ca în Regatul Vechiu) se zice cumnătă”.
 49. „[a] cumnătă”.
 50. cumnăț-mja.
 51. „Când e mai mică; lălișă, dacă e mai mare”.
 52. și: lălișă.
 53. „cumnate [p] sânt surorile nevastei mele”.
 54. „Este sora muierei mele” - nóri di frăț este pentru mine nevasta fratelui”.
 55. „Zic bărbaii”. „Femeile zic reciproc la frații lor sinifos” [p].
 56. „Ea îmi zice însă cumnăț”.
 57. „șjuriș; șjuriș [p] zice fratele meu la nevastă-me”.
- III. Materialul acestei hărți se confruntă cu al hărții 263 (CUMNAT).**
Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată lexicală 373 (CUMNATĂ).

ISTROROMÂNİ
01 o cunțăde; do cunțăde
02 cunțăde; do cunțăde

S C R I T O R I		
6	cumnătă	
5	cumnătă; cumnate	
A	cumnătă; cumnate	

AROMÂNİ
05 cumnătă; cumnate
06 nora di frate +
07 cumnăț; cumnate +
08 nóri di frăț
09 cumnăț; cumnate
012 nivăoto [voc] +
013 nevăoto +

MEGLENDROMÂNİ

Scara 1:1530.000

CUSCRU " PARENT PAR ALLIANCE "

[524]

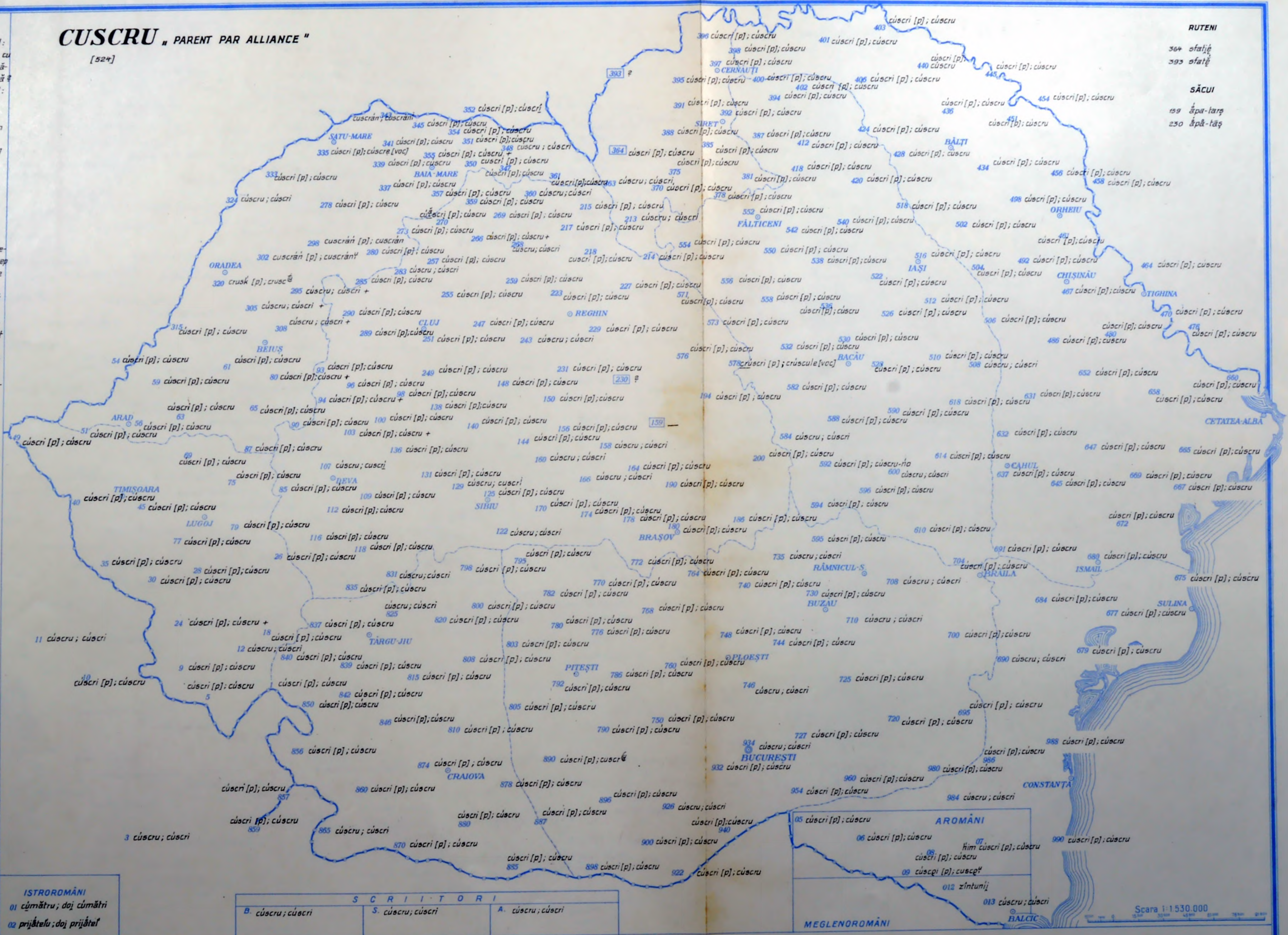
I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Părinții fiicului care se însoară și cu părinții fetei pe care o ia el în căsătorie, ce rudă (neam) sânt laolaltă?
Singularul l-am întrebat astfel: La unul cum i-ai spune?

- II. 24. nis cúscri.
- 80. cúscri nē petrēcem "ne trăim vieaja".
- 94. sînfēm cuscrij "înrudiți" [sau] puscrajî.
- 103. cuscrij "cuscrenie".
- 266. și-s cúscri.
- 295. cuscrañi li se zice la tuji.
- 305. cuscrij "cuscrenie".
- 308. cuscrij "cuscrenie".
- 335. cuscrañ [p] "cuscreni".

III. Potrivit felului cum am pus întrebarea, cele mai multe răspunsuri încep cu pluralul. Pentru a evidenția aceste cazuri, am indicat, printr-o abreviație în paranteză, că forma reprodușă este în plural ([p]).

Pentru cazurile când răspunsul începe cu singularul, n'am făcut nicio mențiune.

Această hartă să se confrunte cu hărțile 216 (MAȘ, la botez), 220 (CUMĂTRU, la botez) și cu 266 (CUSCRĂ).

RUTENI

364 ofatiș
393 ofatiș

SĂCUI

159 ăpa-larș
230 ăpă-lăș

ISTROROMÂNII
01 cômătru; doj cômătri
02 prijătelu; doj prijătel

S C R I T O R I		
B. cúsclu; cúsclri	S. cúsclu; cúsclri	A. cúsclu; cúsclri

MEGLENOROMÂNII

AROMÂNII
05 cúsclri [p]; cúsclu
06 cúsclri [p]; cúsclu
07 him cúsclri [p]; cúsclu
08 cúsclri [p]; cúsclu
09 cúsclri [p]; cúsclri
012 zîntumij
013 cúsclu; cúsclri

Scara 1:1.530.000

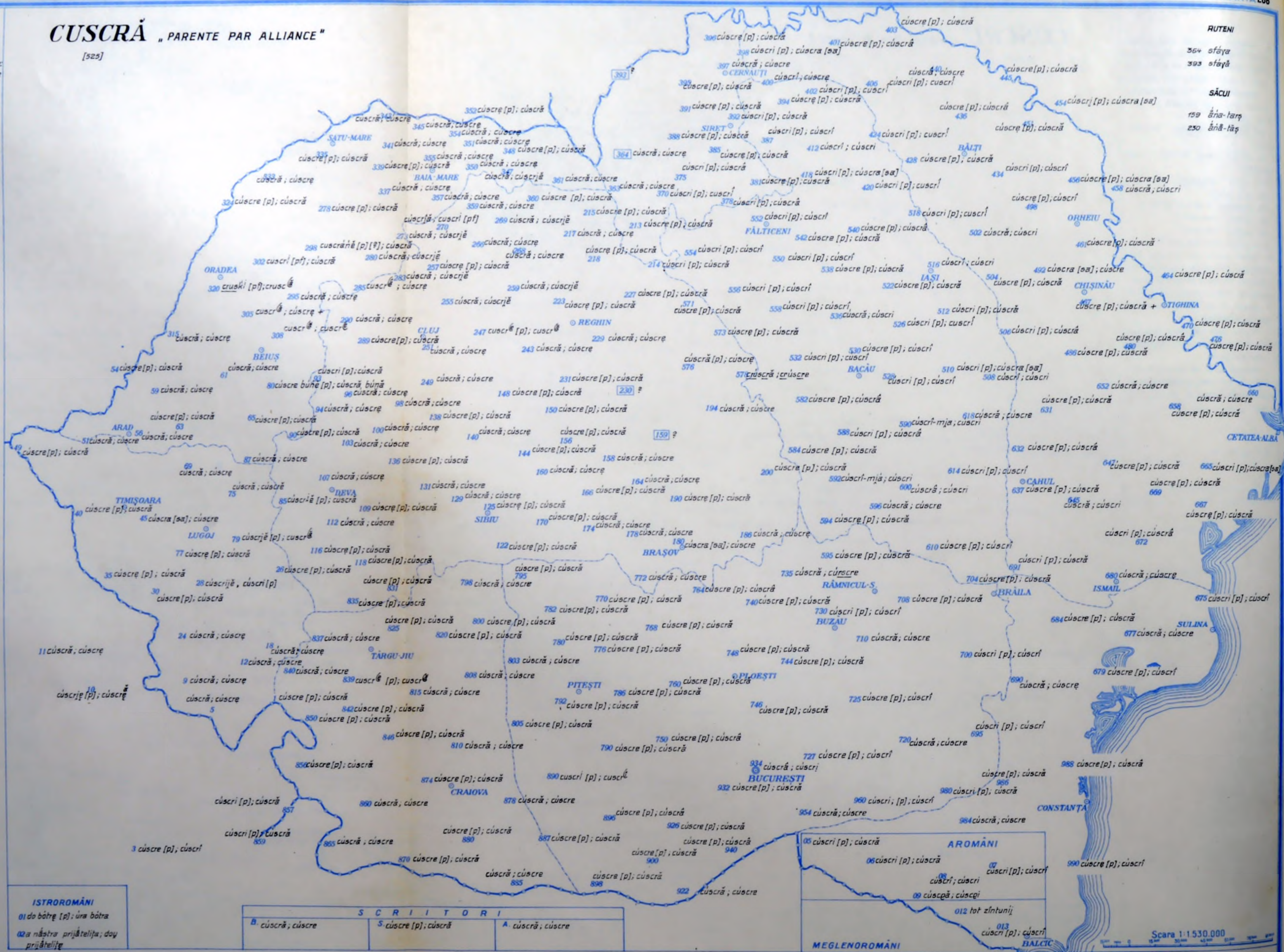
CUSCRĂ „PARENTE PAR ALLIANCE”

[525]

I. Această chestiune urmând după cuscreu (vezi harta 265), am întrebat astfel pe informatori și informate: Da' mamele lor, ce sânt cu alta? Singularul l-am întrebat astfel: La una, cum i-ați spune?

II. *cuscră* / *cuscre* / *st. în *cuscre*.

III. Observațiile din cap. III ale hărții 265 sânt valabile și pentru această hartă.

ISTROROMÂNI
01 do bôtrę [p]; ăra bôtra
02 a năstra prijătelița; doș prijătelițe

S C R I I T O R I		
B	cúscără; cúscure	A
S	cúscure [p]; cúscără	

AROMÂNI
05 cúscuri [p]; cúscără
06 cúscuri [p]; cúscără
07 cúscuri [p]; cúscără
08 cúscuri; cúscuri
09 cúscără; cúscări
012 tot zîntunij
013 cúscuri [p]; cúscără

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1530,000

TÂNĂR ÎNSURAT „JEUNE MARIÉ”

[519]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: După ce s'a însurat, cum li ziceți la Hăcșu?

Pluralul tam întrebă astfel: La mai mulți, cum le spuneți?

II. „I se zice după căsătorie”.

19. „E bărbat”.

25. „E om”.

45. „Sau pe nume”.

60. „Până ce trec șase săptămâni de la căsătorie”.

67. „Până ce trece nunta i se zice tînăr”.

66. „Nu i se zice nicicum”.

213. „Când e mai bătrîn i se zice gospodări” [a].

219. „Imediat după căsătorie i se zice gaurăță; gaurățăj”.

251. [e] bărbăt

257. „Când îl vezi prin curte li zici: ja bărbātu că-j atără!”

270. nu mai țesț hylolțj, n-aj pîndj, jêrjê sâ jêj la joc ȳ fatâ.

308. „Cum îl chiamă”.

351. „In batjocură i se zice meș”.

370. „După ce se însoară i se zice ȳ: bărbăt”.

385. „La amândoi li se zice tîneri [a]”.

391. ȳ: bărbăt; bărbăt”.

394. „Data s'a isprăvit nunta, mirele a rămas bărbatul femeii”.

396. „Anului în care se însoară i se zice ȳnu pădăkilor”.

461. s-o gospodării, s-o căsătorit”.

512. „Apoi i se zice gospodări” [a].

542. ȳ: însurătj; însurătj”.

578. „Femeia li zice bărbātu măy”.

588. tînăra cutări; tîneri [f].

594. s-a nsurat”.

614. „După nununie”.

632. un-țj-j meșneȳu e întrebj pe o femeie”.

695. dăc-a pūs cununjja dăc-a s'a cununat”.

708. „Nevoita li zice astfel cam până la 40, 50 de ani”.

750. „I se zice cāt timp mai joacă în horă”.

776. „I se zice tot timpul, după ce a trecut de copilărie”.

786. ȳ: dășja tîneri [a].

805. „Dacă țesți de o vârotă”, în alte cazuri i se zice nene”.

805. ȳ: tînăr; tîneri”.

810. „Zice mireasa”.

839. „Nu i se zice bărbat”.

856. „Unul altuia țj zic: soțja meș, soțu meș”.

865. „Nu se oupără”.

890. „Le două, trei zile după nuntă i se zice [e] rumîn; rumîn”.

896. „I se zice astfel fun c'reun? an dă zîle”.

926. „Nu se oupără”.

932. „I se zice de cum se însoară, până îmbătrânește”.

986. om tînăr cu femejă tînăra”.

B. ȳsta-j mujêrja luj gjôrjje”.

S. „Li se zice la amândoi”.

05. „Mirele li zice miresei după nuntă: ole mevșotâ!”

09. sâpă c'rând”.

013. „bărbăt este ȳ când e nînsurat”.

III. Nam întrebă pluralul în toate comunele cercetate.

Răspunsurile primite arată necesitatea acestei întrebări pe care am trecut-o în chestionarul meu.

La interpretarea acestei hărți să se examineze și răspunsurile hărți 204 (BĂRBĂT).

ISTROROMĂNI
01 omu nsurăt
02 omu jâ nsurăt

SCRITORII		
B. bărbăt; bărbătj +	S. însurătj, însurătj +	A. [e] bărbătj tîneri [p], jîneri

Scala 1:530.000

NEVASTĂ „ÉPOUSE”, „FEMME”

[493]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: La fata tânără, de curând căsătorită, cum îi ziceți?*

Pluralul I-am întrebat astfel: La mai multe, cum le ziceți?

În cele mai multe comune am mai întrebat: Cum de la câți până la câți ani le ziceți așa? Răspunsurile primite le acceasă din urmă întrebare le-am reproduis în capitolul următor sau în al treilea din aceste note.

II. *„Nevastă” i se zice numai în glumă.*

24. „La noi se mărită fetele între 16 și 17 ani”.

59. „I se zice până îmbătrânește”.

83. „I se zice după măritat încă patru, cinci ani”.

79. „Nu se zice nevastă”.

89. „Mujerje” i se zice până la 50 de ani

96. „Până face doi, trei copii”.

100. „Cam șase, șapte ani după căsătorie”.

103. „Până la un an de la căsătorie”.

107. „I se zice vreo lună”.

118. „Cam trei, patru ani după căsătorie”.

129. „I se zice până are un copil”.

140. „Nevastă nu îi poți zice la MUIEREA ta”.

144. „Cam vreo zece ani de la căsătorie”.

156. „I se zice trei, patru ani după căsătorie”.

164. „Până la douăzeci de ani de la măritat”.

170. „I zic cât vreau”.

174. „Cam zece ani după căsătorie”.

180. „I se zice trei, patru ani, cât timp e mai tânără”. După aceea li spun *mujere-mea*”.

190. „Până începe a îmbătrâni”.

200. „Până la un an după căsătorie”.

218. „Când e tânără”.

227. „Până la o jumătate de an de la căsătorie”.

229. „Până la zece, cincisprezece ani de la căsătorie”.

234. „Până la un an sau doi după căsătorie”.

251. „Până la cinci, șase ani de la măritat”.

255. „Până la unoprezece ani de la căsătorie”.

259. „Cât timp e tânără, cam zece ani de la căsătorie”.

268. „Când sănt hineri”.

269. „Când e tânără”.

289. „Până când sănt de zece ani laolaltă”.

302. „Când are copiii nu mai este NEVASTĂ”.

337. „Când e tânără”.

344. „Până bătrânește”.

347. „Cât timp e tânără”.

352. „Nu este limită de vârstă”.

359. „Cam doi, trei ani după căsătorie”.

361. *pînă ță bîătrînjă [ște]*.

363. „Până la douăzeci și cinci de ani, apoi năvălă; năvălăse”.

375. „Până are nepoți”.

387. „Vreo trei ani de la căsătorie”.

395. „Tre, patru ani de la însuțătoare”.

396. „Până ce n'are copii”, di pi ăă are copii e fimjeji”.

404. „Până la țăăăă aj”.

403. „Până la trei, patru ani”.

Urmare la cap. II.
B. „Diar dacă nu e căsătorită, deău pare mai în vârstă”.

5. „Deău ești delicat și zici și până la șasezeci de ani”.

06. „Până cam la cincisprezece ani de la căsătorie”.

09. „Așa zice femeia”.

III. *Limita de vârstă de informatori pare a avea caracter obiectiv.*

Pe lângă notele precedente, tot în legătură cu vârstă, mai adăugăm următoarele:

I se zice NEVASTĂ, etc. până la 10 ani după căsătorie

(în 90, 515, 464, 522, 526, 691, 859, 878), până la 20 de ani

(în 24, 438, 558, 740, 898), până la vârstă de 25 de ani

(în 61, 135, 518, 632, 05), până la vârstă de 30 de ani

(în 9, 10, 26, 28, 65, 69, 77, 93, 94, 116, 122, 140, 150, 178, 213, 215, 247, 249, 266, 270, 285, 298,

308, 324, 335, 339, 391, 392, 598, 400, 420, 440, 502, 504, 532, 596, 631, 652, 665, 760, 815, 831,

835, 865, 887), până la vârsta de 35 de ani

(în 55, 110, 166, 278, 345, 431, 476, 492, 768, 840), până la vârsta de 40 de ani

(în 15, 41, 49, 59, 98, 109, 112, 138, 158, 194, 214,

217, 225, 257, 280, 320, 333, 347, 348, 354,

370, 378, 381, 385, 389, 402, 434, 492, 768,

456, 508, 510, 518, 540, 552, 558,

582, 618, 645, 667, 669,

704, 710, 735, 776, 808, 825,

880, 926, 932, 934, 934,

960, 988, 990), până la vârsta de 45

de ani

(în 884), până la vâr-

sta de 50 de ani (în 30, 40,

131, 557, 594,

458, 470, 512, 528,

536, 677, 708, 805,

810, 922, 984), până

la vârsta de 60 de ani

(în 578, 820).

În următoarele comune s'a

răspuns astfel: până la 10-15

ani de la căsătorie (în 400, 637,

730, 795), până la 15-20 de ani

(în 285), cam până la 25-30 de ani

(în 05), până la 25-27 de ani

(în 12), până la vârstă de 30-35 de ani

(în 150, 243, 550, 588, 890, 746,

829), până la 35-40 de ani

(în 351, 420, 700, 013), până la

40-45 de ani (în 900), până la 40-50 de ani

(în 498, 782, 850, 896,

900, 986), până la 45-50 (în 675), până la 50-60 de ani

(în 125, 695, 744, 792).

Cu materialul acestei hărți am redactat

harta colorată 378 (Sunetul e în NEVESTE).

378 nevastă; neveste +

379 nevastă; neveste +

380 nevastă; neveste +

381 nevastă; neveste +

382 nevastă; neveste +

383 nevastă; neveste +

384 nevastă; neveste +

385 nevastă; neveste +

386 nevastă; neveste +

387 nevastă; neveste +

388 nevastă; neveste +

389 nevastă; neveste +

390 nevastă; neveste +

391 nevastă; neveste +

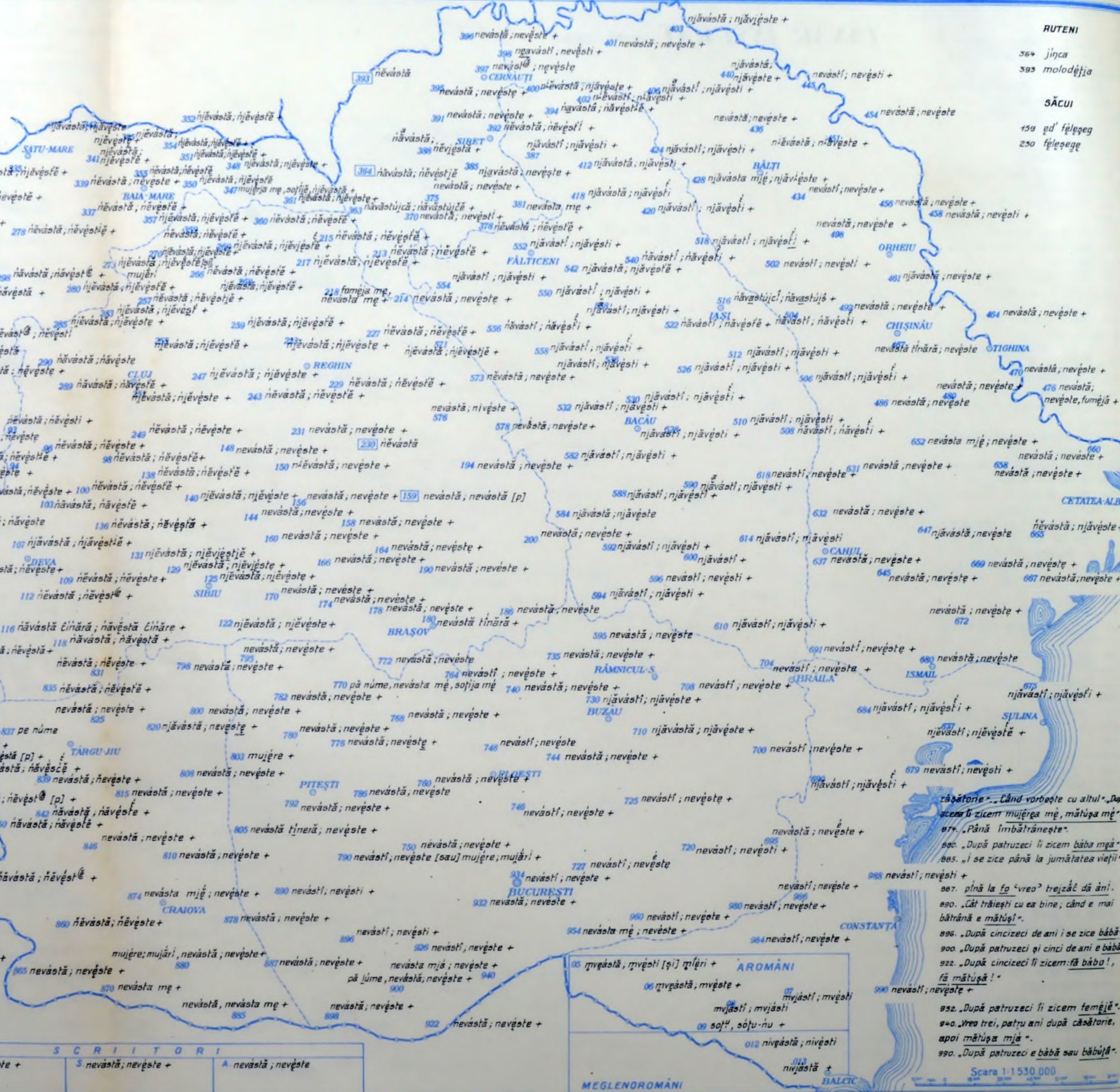
392 nevastă; neveste +

393 nevastă; neveste +

394 nevastă; neveste +

395 nevastă; neveste +

396 nevastă; neveste +

ISTROROMÂNII	
01 căsăt-; mje mulerje	
02 mulerje	

SCRITORI		
B. nevastă; neveste +	S. nevastă; neveste +	A. nevastă; neveste

AROMÂNII	
05 nevastă; neveste +	
06 nevastă; neveste +	
07 nevastă; neveste +	
08 nevastă; neveste +	
09 nevastă; neveste +	
10 nevastă; neveste +	
11 nevastă; neveste +	
12 nevastă; neveste +	
13 nevastă; neveste +	
14 nevastă; neveste +	
15 nevastă; neveste +	
16 nevastă; neveste +	
17 nevastă; neveste +	
18 nevastă; neveste +	
19 nevastă; neveste +	
20 nevastă; neveste +	
21 nevastă; neveste +	
22 nevastă; neveste +	
23 nevastă; neveste +	
24 nevastă; neveste +	
25 nevastă; neveste +	
26 nevastă; neveste +	
27 nevastă; neveste +	
28 nevastă; neveste +	
29 nevastă; neveste +	
30 nevastă; neveste +	
31 nevastă; neveste +	
32 nevastă; neveste +	
33 nevastă; neveste +	
34 nevastă; neveste +	
35 nevastă; neveste +	
36 nevastă; neveste +	
37 nevastă; neveste +	
38 nevastă; neveste +	
39 nevastă; neveste +	
40 nevastă; neveste +	
41 nevastă; neveste +	
42 nevastă; neveste +	
43 nevastă; neveste +	
44 nevastă; neveste +	
45 nevastă; neveste +	
46 nevastă; neveste +	
47 nevastă; neveste +	
48 nevastă; neveste +	
49 nevastă; neveste +	
50 nevastă; neveste +	
51 nevastă; neveste +	
52 nevastă; neveste +	
53 nevastă; neveste +	
54 nevastă; neveste +	
55 nevastă; neveste +	
56 nevastă; neveste +	
57 nevastă; neveste +	
58 nevastă; neveste +	
59 nevastă; neveste +	
60 nevastă; neveste +	
61 nevastă; neveste +	
62 nevastă; neveste +	
63 nevastă; neveste +	
64 nevastă; neveste +	
65 nevastă; neveste +	
66 nevastă; neveste +	
67 nevastă; neveste +	
68 nevastă; neveste +	
69 nevastă; neveste +	
70 nevastă; neveste +	
71 nevastă; neveste +	
72 nevastă; neveste +	
73 nevastă; neveste +	
74 nevastă; neveste +	
75 nevastă; neveste +	
76 nevastă; neveste +	
77 nevastă; neveste +	
78 nevastă; neveste +	
79 nevastă; neveste +	
80 nevastă; neveste +	
81 nevastă; neveste +	
82 nevastă; neveste +	
83 nevastă; neveste +	
84 nevastă; neveste +	
85 nevastă; neveste +	
86 nevastă; neveste +	
87 nevastă; neveste +	
88 nevastă; neveste +	
89 nevastă; neveste +	
90 nevastă; neveste +	
91 nevastă; neveste +	
92 nevastă; neveste +	
93 nevastă; neveste +	
94 nevastă; neveste +	
95 nevastă; neveste +	
96 nevastă; neveste +	
97 nevastă; neveste +	
98 nevastă; neveste +	
99 nevastă; neveste +	
100 nevastă; neveste +	

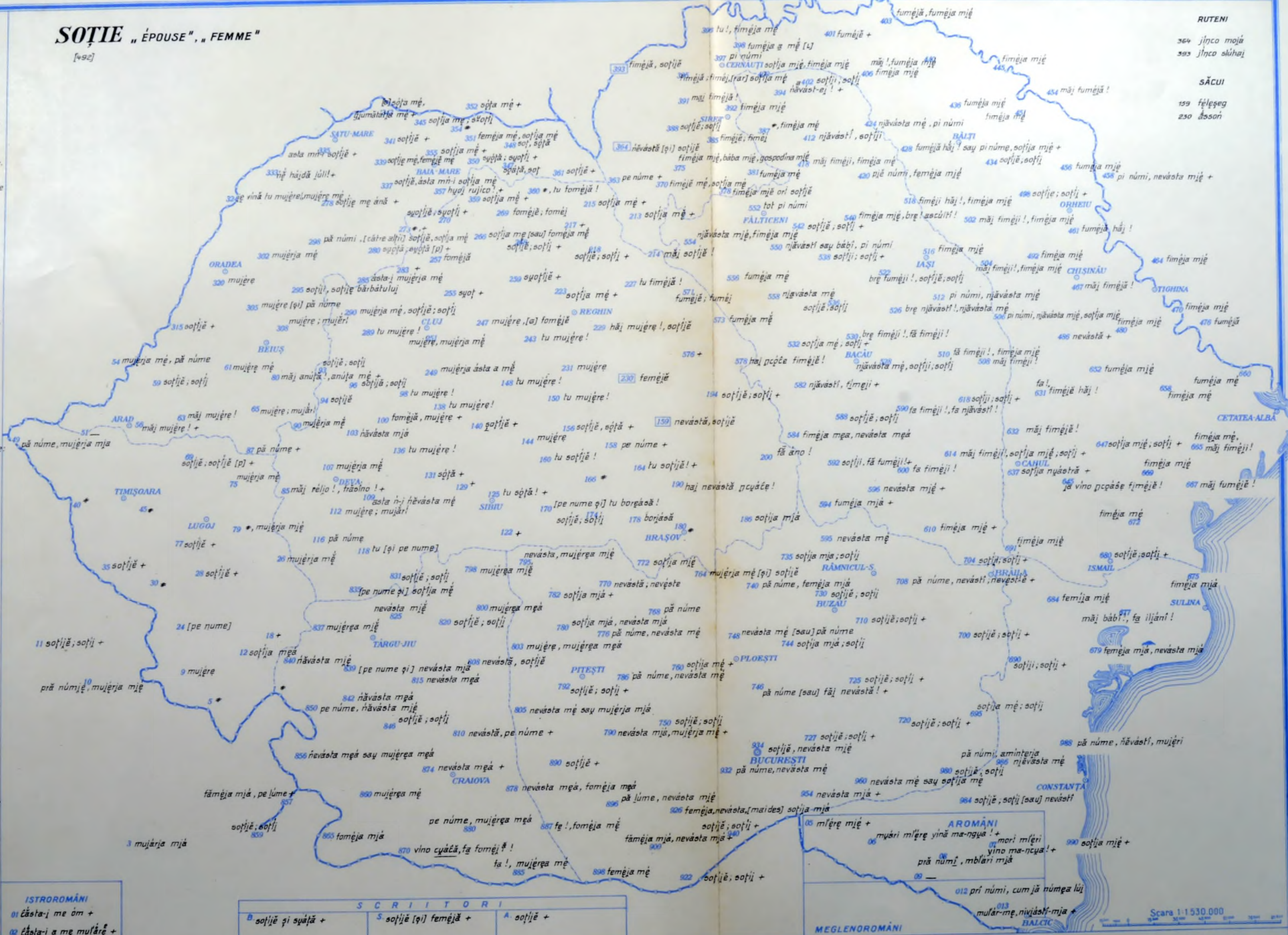
- 375. „Până face copii”.
- 376. „I se zice toată vieața”.
- 377. „Pînă oț māj invēkēpti trjāba”.
- 378. „Pir la zēāi ani di piști căsătoriji”.
- 379. „După treizeci și cinci, i se zice fumjeji”.
- 380. „Până la trei ani de la căsătorie”.
- 381. „Cât e tânără, vreo cățva ani”.
- 382. „Până la șapte, opt ani de la căsătorie”.
- 383. „Până face doi, trei copii”.
- 384. „Un an de la căsătorie”.
- 385. „Până la trei ani de la căsătorie”.
- 386. „Până face un copil”.
- 387. „Până numai are copii mici”.
- 388. „De când se căsătorește, până moare”.
- 389. „Cît jă drăgoșija māj tojijăbintiljā. mătūșā!”
- 390. „După cincisprezece ani i se zice bābā!”.
- 391. „Se zice rar *mujere*”.
- 392. „După douăzeci de ani i se zice *fā bābā!*”
- 393. „Bătrānii zic *mujere*, iar hinerii *femjeji*”.
- 394. „După treizeci de ani li zici *fā mătūșā!*”
- 395. „I se zice tot *merju*”.
- 396. „După treizeci și cinci e *bābā*”.
- 397. „După patruzece de ani i se zice *mătūșā*”.
- 398. „Cam în glumă i se zice *māj unjijāq!*, *fā mătūșā!*”.
- 399. „Când e mai bătrānă i se zice *mătūșā*”.
- 400. „De la șasezeci înainte i se zice *bābā; bābe*”.
- 401. „Când a mai îmbātrānit, i se zice *mujere, mujeri*”.
- 402. „Până la cinci, șase ani de la căsătorie”.
- 403. „După cincizeci de ani e *bābā*”.
- 404. „Nu se zice NEVASTĂ, căci e *rițgjaljā*”.
- 405. „După patruzece de ani e *mătūșā*”.
- 406. „După treizeci de ani e *mătūșā*”.
- 407. „După patruzece i se zice *mujere*”.
- 408. „După treizeci și cinci e *bābā*”.
- 409. „După patruzece de ani e *bābā*”.
- 410. „Până la trei, patru ani”.

Scara 1:1530.000

SOTIE „ÉPOUSE”, „FEMME”

[492]

- I. Întrebare directă, pușă astfel: La nevasta dumneatale îi zici sotie (SOTIA MEA)?
- Pluralul l-am întregat, mai rar, astfel: La mai multe cum le spunem?
- II. „I se zice nevastei”.
 - 30. Informatorul a răspuns: ăsta-i bărbatu mîjey.
 - 32. „Dacă sînt cununat cu ea”.
 - 35. „Ii zice bărbatul la muieră lui”.
 - 36. „Dacă e mai bătrînă”.
 - 37. „Cînd vorbesc cu cineva despre ea”.
 - 38. Este nume propriu.
 - 39. Sînt nume proprii
 - 40. „Cînd vorbesc despre ea îi zic năvasta mîjă”.
 - 41. „Cum îi vine în minte”
 - 42. „măi sôjule [voc] se zice la cel cu care ai călănit”.
 - 43. „Ea zice măi sôjule!”
 - 44. „sotî zice nevasta cînd vorbește despre bărbatul care i-a murit”.
 - 45. „Ii zice servitorul la nevasta-sa, dacă și ea e servitoare la același stăpîn”.
 - 46. „sotî îi zice la bărbat, cînd îl bocește”.
 - 47. „Dacă ești cununat cu ea”.
 - 48. „borjasa mîjă, cînd vorbesc despre ea”.
 - 49. „Se zice rar”. Bărbatul îi zice pe nume sau tu a năvâ.
 - 50. Și: tu nevastă!, Cînd vorbesc cu altul zic femeja mîjă”.
 - 51. „Cînd vorbește cu altul”, „Ea îi zice sôjtu mîjăy”.
 - 52. „Dacă mă întrebă cineva, zic ăsta mî-i sôjă”.
 - 53. „I se zice femeii, dacă e mai tînără”.
 - 54. luli < lullia >.
 - 55. Ea zice ăvasta mî-i sôjtu [s].
 - 56. I se zice la găzdôjje; ea zice sôjule [voc].
 - 57. Și: sôjijje. Ea zice sôjtu mîjăy.
 - 58. E nume propriu.
 - 59. „I se zice ori e bărbat ori e femeie și mai ales la bărbat, cînd mergi cu el la lucru”.
 - 60. Femeia zice sôjule [voc].
 - 61. „Cînd nu e de față, se zice fimejje”.
 - 62. „Cînd e mai bătrînă, bătî hăj!”
 - 63. Se zice „sotija-i dăoă la biserică”.
 - 64. „Cînd o strig, îi spun pi nûmi”.
 - 65. „Zic sotija mîjă, cînd vorbesc cu cineva”.
 - 66. „Dacă e mai bătrînă i se zice ăoă”.
 - 67. „sotijă, cînd e mai trecută”
 - 68. „mai bătrînă”, iar la cea și mai trecută i se zice măi bătă”.
 - 69. „Cînd vorbesc cu altii, fimeji”.
 - 70. „Am avut două sotii”.
 - 71. „Cînd vorbesc cu ea: tu, tu fumjje!”
 - 72. Și: jan ascultî brj!
 - 73. Sotiji sînt doi înși, cînd sînt împreună.
 - 74. „sotijje, cînd cumpăr un bou, să-i fac pereche celui alt”.
 - 75. „Rar se zice sotija mîjă”.
 - 76. „năvâz brj? vino ncăci!”

ISTROROMÂNII
 01 ăsta-i me om +
 02 ăsta-i a me mulăre +

SCRITORII		
B. sotijje și sôjă +	S. sotijje [și] femejă +	A. sotijje +

- 614. „Boierii zic, mai des, năvasta mîjă”.
- 615. în a dăoă sotijje „Cât e tînără, i se zice fa”.
- 616. Și: cum o kegămă, pe lîme” < nume >.
- 617. am ajuns la două sotii”.
- 618. „Cînd e mai tînără”.
- 619. „Se zice cînd vorbesc despre ea”.
- 620. Vine rar vorba de sotijje”.
- 621. tăi sotijje!
- 622. de că te legî dă sotija mîjă?”
- 623. sotija mîjă jê bûnă”.
- 624. „sotijje și sotî sînt mai pe boierește”.
- 625. „Cînd e mai tînără”.
- 626. „Cînd vorbesc cu altul”
- 627. „Se zice după cum înmîieresc”.
- 628. „muierje și mătîje se zice rar”.
- 629. brj vino ncăci!
- 630. „Se zice rar sotijje”.
- 631. m-am însoțit cu jă jăy”.
- 632. „Cînd o strig îi zic pe lîme”.
- 633. Și: fă nevastă!, Cînd sînt lîngă cineva și îi zic pe lîme că mi-e rușine” [să-i zic fă nevastă].
- 634. du-te la sotijje!
- 635. „Se zice rar sotija mîjă”.
- 636. „Cînd vorbesc cu cineva mai strîn”.
- 637. „Are și înțelesul de tovărăș de drum”.
- 638. „În cronicari se spune: s-ay dús cu sotijile sale”.
- 639. „Tot în cronicari, sotijje se spune și bărbatului”.
- 640. „sot se zice în căsătorie și la drum sau tovarășului la o turmă de oi”.
- 641. Răspunsurile le-a dat o femeie.
- 642. Femeia spune: ăsta-i a me v spunsuri.
- 643. „Din răspunsurile reproduce se constată că cuvîntul sotie, cu acest înțeles, este puțin întrebunțat. În unele regiuni se confundă cu sotie, primit informația că nevasta îi
- 644. him doj yămenî him sot.
- 645. „mulăr-me se zice mai des”.
- 646. Informatorii, cînd nu cunoșteau termenul sotie, au dat alte răspunsuri.
- 647. Din răspunsurile reproduce se constată că cuvîntul sotie, cu acest înțeles, este puțin întrebunțat. În unele regiuni se confundă cu sotie, primit informația că nevasta îi
- 648. cu aensul de tovarăș de drum?
- 649. Majoritatea răspunsurilor au fost date cu termenii MUIERE, FEMEIE, etc.
- 650. 200. 205. 250. 252. 255. 256. 276. 610. 637. 727. 792. 06 și la scriitorii B și S).
- 651. Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 279 (SOTIE).

Scara 1:1530.000

FEMEIA LUI ÎNSAȘI MI-A POVESTIT

[289]

"LA FEMME ELLE-MÊME M'A RACONTÉ"

- I. **Întrebare directă, pusă astfel:**
Cum ziceți pe limba D-voastră, dacă ar veni vorba, ceea ce spun eu: FEMEIA LUI ÎNSAȘI MI-A POVESTIT ?
- II. **ex. „Așa zic aici”**
215. [∗] femeia lui cu gura i mî-o povestit.
270. [∗] mî-o spus.
298. nișe yo spus, în vorbires LENTO.
278. și: vorgit sau vorbit.
282. și: n-a vorgit.
280. Sau m-a povestit.
290. [∗] n-a spus.
215. Sau m-i povestit.

III. **Acasă în hartă, în care reproduc propriu zis traducerea în graiul local a expresiei FEMEIA LUI ÎNSAȘI MI-A POVESTIT, ilustrată măsura în care au putut fi influențați informatorii de o pronunțare în limba literară.**

Răspunsurile arată că pronumele însași nu este de loc popular; el nu fost înregistrat în nicio comună.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 300 (FEMEIE, hartă lexicală), 301 (FORMELE CUVÎNTULUI FEMEIE), 302 (Auxiliarul [EA MI-A POVESTIT] din forma EA MI-A POVESTIT) și 303 (Sunetul m în pronumele personal mi).

ISTROROMÂNII
01 voștra mușter em mî-a zis
02 a tyă mușter av zis înas

SCRITORII
B. femeia însași mî-a povestit
S. kjar femeia lui mî-a povestit
A. kjar mușterja lui mî-a povestit

MEGLENOROMÂNII
05 mîșterja lui n-aspusî oingură
06 mîșterja a lui n-aspusî lucrul aștel
07 mîșterja a lui ni spusi aștel lucrul
08 mîșterja lui oingurî n-aspusî
09 mușterja oingură epusî
012 mușterja lui oingură ja dî epusî
013 mușterja aștel lui oingurî ja n-aspusî

Scara 1:1.530.000

DACĂ N'AR FI FOST DÂNSA... „SI CE N'ETAIT PAS ELLE...”

[292]

I. **Întrebare directă, pusă astfel:** Cum ați spune, pe limba dumneavoastră, vorbele astea: DACĂ N'AR FI FOST DÂNSA, AR FI FOST VAI DE CAPUL MIEU ?
 În această hartă, cum se vede din titlu, reproduc numai prima parte a frazei.

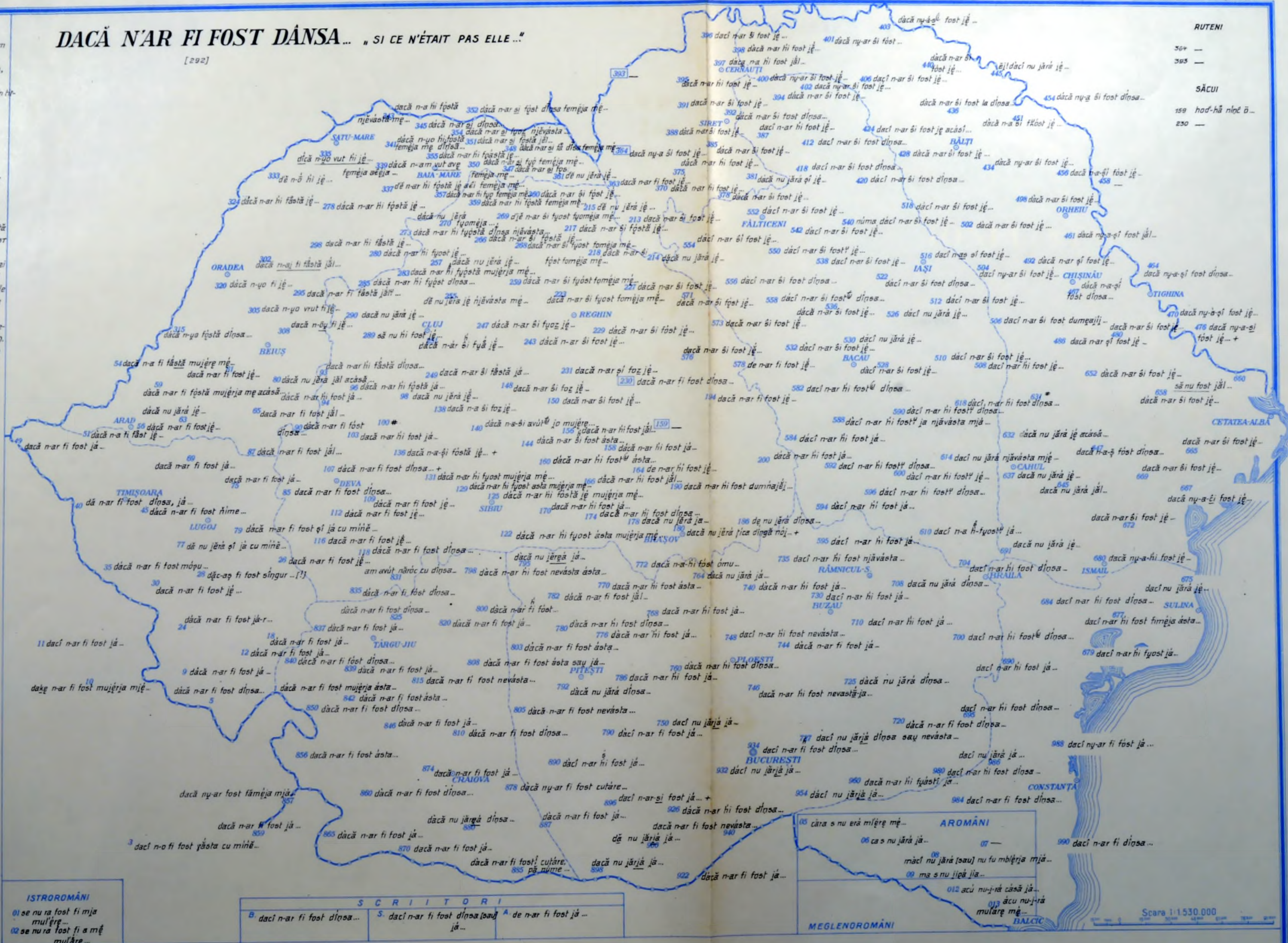
II. **„Ori dumiiți!”**
 136. și: dacă n-ar fi fostă.
 140. [ica este nume propriu.
 178. [k] n'ar-și fost.
 186. și: n-ar fi fost, [u] dacă n-ar fi fost jă.

III. Informațiile au fost puțin influențate de felul cum am pus întrebarea. Punctele de la fiecare răspuns arată că el continuă în harta 274 (... AR FI FOST VAI DE CAPUL MIEU).

Am făcut această împărțire a frazei pentru a oferi cercetătorilor hărți mai ușor de urmărit. Pe o hartă, în regiunile cu puncte dese, nu s-a putut reproduce întregul material cules.

Cu materialul acestei hărți am re-dactat harta colorată 304 (N'AR FI FOST).

Această hartă să se confrunte cu harta 274 (... AR FI FOST VAI DE CAPUL MIEU).

ISTROROMĂNI
 01 se nu ra fost fi mja mul'ere...
 02 se nu ra fost fi a mje mul'are...

S C R I I T O R I		
B. dacă n-ar fi fost dinșa...	S. dacă n-ar fi fost dinșa [sau]	A. de n-ar fi fost jă...
		jă...

AROMĂNI
 06 ca s nu jără jă...
 07 —
 08 măci nu jără [sau] nu fu mbljēja mja...
 09 ma s nu jără jia...
 012 acu nu jără căsă jă...
 013 acu nu jără mul'are mje...
MEGLENOROMĂNI
 990 dacă n-ar fi dinșa...

...AR FI FOST VAI DE CAPUL MIEU ... J'ÉTAIS PERDU

[292]

I. Să se vadă felul cum am pus întrebarea în cap. I al hărții 273.

În această hartă reproduc numai partea a doua a frazei dacă VAR FI FOST DÂNȘA, AR FI FOST VAI DE CAPUL MIEU, după cum se vede din titlul hărții.

II. Ori ca vaj de căpu-mîșu.

III. fiind vorba de reproducerea părții finale a frazei pomenite în cap. I al acestei legende, fiecare răspuns este precedat de trei puncte.

Această hartă să se confrunte cu harta 273 (DACĂ VAR FI FOST DÂNȘA...)

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 385 (AR FI FOST...

ISTROROMÂNII
 01 - ra foot fi oljâbu zya mē
 02 - de mirera foot fi dōsta kimo

SCRITORII
 B - ar fi fost vaj dă căpu mîșu
 S - ar fi fost vaj de căpu mîșu
 A - ar fi fost vaj de căpu mîșu

AROMÂNII
 06 - ca vaj di jō țe vrei păt
 07 - drăcu vrja nă lă +
 09 - ipăm ca vaj di mîni
 012 - ca vaj di căpu luj
 013 - că vaj di mîni

Scara 1:1.530.000

BURLAC "GARÇON (QUI N'EST PAS MARIÉ)"

[53*]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:

Cum îi ziceți la flăcăul care nu se însoră niciodată?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai mulți, cum le-ați spune?

II. 1. "este?"

10. "e este?"

26. "I se zice astfel în batjocură, căci Neamțul se însoră pe la 30, 40 de ani?"

35. "dota-j" "acesta e"? "d-aj" "de cei?"

63. "lă" "ești?"

80. "nu s-o nșurat pîn-o bătrînî?"

121. "I se zice astfel în batjocură?"

257. "I se zice celui care nu se însoră?"

289. "I pîrge nîmîle" "I pieri numele?"

341. "I se zice după vîrstă?"

340. "I-o fișor" "I-a fermecat", nu j-o șoalt țesu?"

354. "nu s-o vîr gsură?"

387. "Nare nume?"

467. "I" "este?"

480. "I" "este?"

506. "pîr mîrîri di bătrîn?"

540. "In batjocură I se zice băbălic; băbălic?"

542. "[*] burlac; burlăș."

571. "burlac I se zice de la treizeci de ani înainte?"

610. "burlac I se zice celui căruia i-a murit nevastă?"

643. "N'a fost însurat niciodată?"

672. "I" "este?"

690. "Mocanii îi zic burlac?"

746. "I-aj ujtăt și burujîniele."

764. "Ciobanul neînsurat e burlac; burlăci?"

790. "I se zice în glumă? și: a mbătrînîit flăcău. burlac este un puștean mai mare de doisprezece ani?"

798. "tot așa, înseamnă că pentru burlac și FATĂ BĂTRÂNĂ subiectul înheburîncează același termen [cf. haria 176]."

805. "Nare nume?"

878. "neșurat" "lă" "neînsurat zice?"

890. "șade flăcău neșurat, necășătorit. burlac nu se zice?"

898. "a râmăș dî rîndu băjîților luj, dî lăturje luj?"

92. "E vorba de un flăcău?"

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

Pluralul l-am întrebat în puține comune.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 366 (BURLAC).

ISTOROMĂNI
 01 strîfu; doj strîf
 02 nu-j feșorina lșurat +

S C R I I T O R I		
B. holtj	S. râmîne holtj [p]
flăcău unșur	A. holtj, fișor bătrîn

AROMĂNI
 06 armăși neșurat
 07 armăși neșurat
 08 fișor neșurat
 09 apîmăși nîșupăt
 012 tot râmăș
 013 fișor armăș

Scara 1:1.530.000

FATĂ BĂTRÂNĂ „VIEILLE FILLE”

[555]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:

Cum îi ziceți la fată care nu se mărită niciodată?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați spune?

II. 10. *fi* "este".

79. *i* "este".

122. *i* se zice în batjocură.

273. *ay râmăso* "nemăritată".

341. *dac-af-juo-je la așeja vristă*.

343. *În batjocură i se zice fată cădută*.

346. *stăpă, dacă nu umbliă cu bărbat*.

yo râmăso despre oină sau de oină, când nu luă-o nimeri. I se zice și: *băbă*.

părăsită.

354. *În batjocură se zice că yo râmăso*.

d-ē părăsită.

378. *i* "este".

402. *N-are nume*.

466. *Vine cam de rău*.

672. *mai nu rămâne nemăritată niț ună*.

746. *Cam de la 25, 26 de ani înainte*.

770. *[e] fată bătrână*.

776. *i* se zice până moare.

890. *Și n-are urăștyare, nu-i mai zice nimenea oă se mărite*.

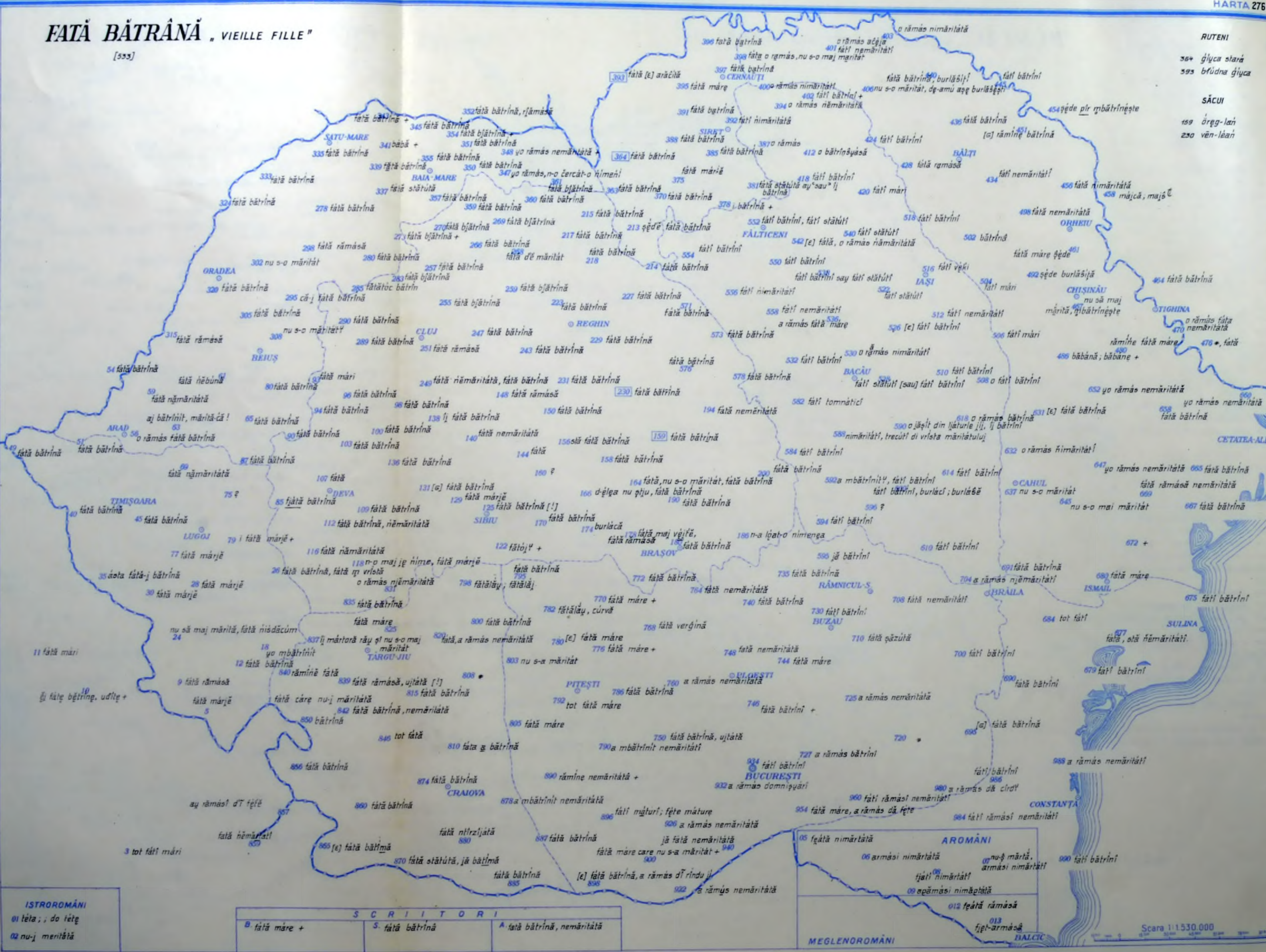
900. *a mbătrânit fată mare*.

B. *fată bătrână, când e îmbătrânită*.

III. Informatorii și informatoarele au răspuns cu mare ușurință.

Se pare că în multe regiuni nu există un termen specific pentru a numi pe fată care nu se căsătorește.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată ser (fată bătrână).

ISTROROMÂNII
01 totă; , do țete
02 nu-j meriță

S C R I T O R I I		
B. fată mare +	S. fată bătrână	A. fată bătrână, nemăritată

AROMÂNII
05 feată nimăritată
06 armăsoi nimăritată
07 nu-ș mărită, armăsoi nimăritată
08 tjați nimăritată
09 apămăsoi nimăritată
012 feată râmăsoă
013 fipt-armăsoă

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1530,000

CONCUBINĂ „CONCUBINE”

[1594]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum li ziceți la femeia cu care trăește cineva, fără să fie cununat (nici la biserică, nici la primărie)?
Pluralul ham întrebat astfel:
La două sau la mai multe, cum le-ați spune?

II. „Cîrvă” i se zice la aceea la care merg mai mulți.

26. „Li zic străinii”.

25. „Celeia cu care nu-s cununat”.

96. „Cînd nu-i de față, se zice: li cîrva eșluja”.

107. „Cîrvă li zic străinii”.

122. „Nu i se zice în față”.

450. „Cîrvă i se zice la cea pe care o găsești cu bărbatul altuia”.

170. „Ibôjnică i se zice cînd el e fecior și ea fată”.

215. „În dos i se zice cîrvă”.

218. „Dacă nu trăesc și alții cu ea, nu i se zice astfel”.

227. „Li zice lumea”.

251. „Cîrvă este cea la care umbli lumea”.

27. „Cînd nu e de față, i se zice cîrvă”.

251. „I se zice mai mult la aceea care are bărbat și să cuprîndă cu aliu”.

290. „Dacă e pe de-ascuns”.

351. „În față nu i se zice”.

391. [e] cîrvă”.

440. „Cuvîntul e rusesc”.

552. „Ca slugă”.

614. „Aud pe boieri zicînd: trăjești în combină cu dîosa”.

677. „Timerii zic: concubină, care e vorbi delicatî di pi carti”.

679. „Dacă trăește cu toți, i se zice cîrvă”.

684. „Li plătești sau nu”.

750. „Bătrânii ziceau ca vaj dă lume”.

752. „Trăesc necununatî ca cîini”.

750. „În merindu vămenilor, în merindu lîmi”.

810. E cazul informatorului meu.

825. „Ca o servitoare”.

850. trăjește necununatî”.

852. „Nu are drept să dea pomă-nă din mîna ei, căci orice ar da nu merge”.

„Fîityare este cea pe care o plătești cu luna, cu anul și are condicută”.

895. „I se zice tot femeia lu cutăre”.

„La oraș se zice că și-a băgat fîityari”.

852. „Nu se zice cîrvă”.

900. „Cînd trăește cu mai mulți e cîrvă”.

915. „Noi n'am văzut femeie necununată”.

III. La interpretarea acestei hărți să se țină seama de faptul că majoritatea celor care au răspuns au fost bărbați.

Răspunsurile primite arată că nu există un termen propriu. Informatorii manifestau chiar dispreț față de cei care trăesc necununatî.

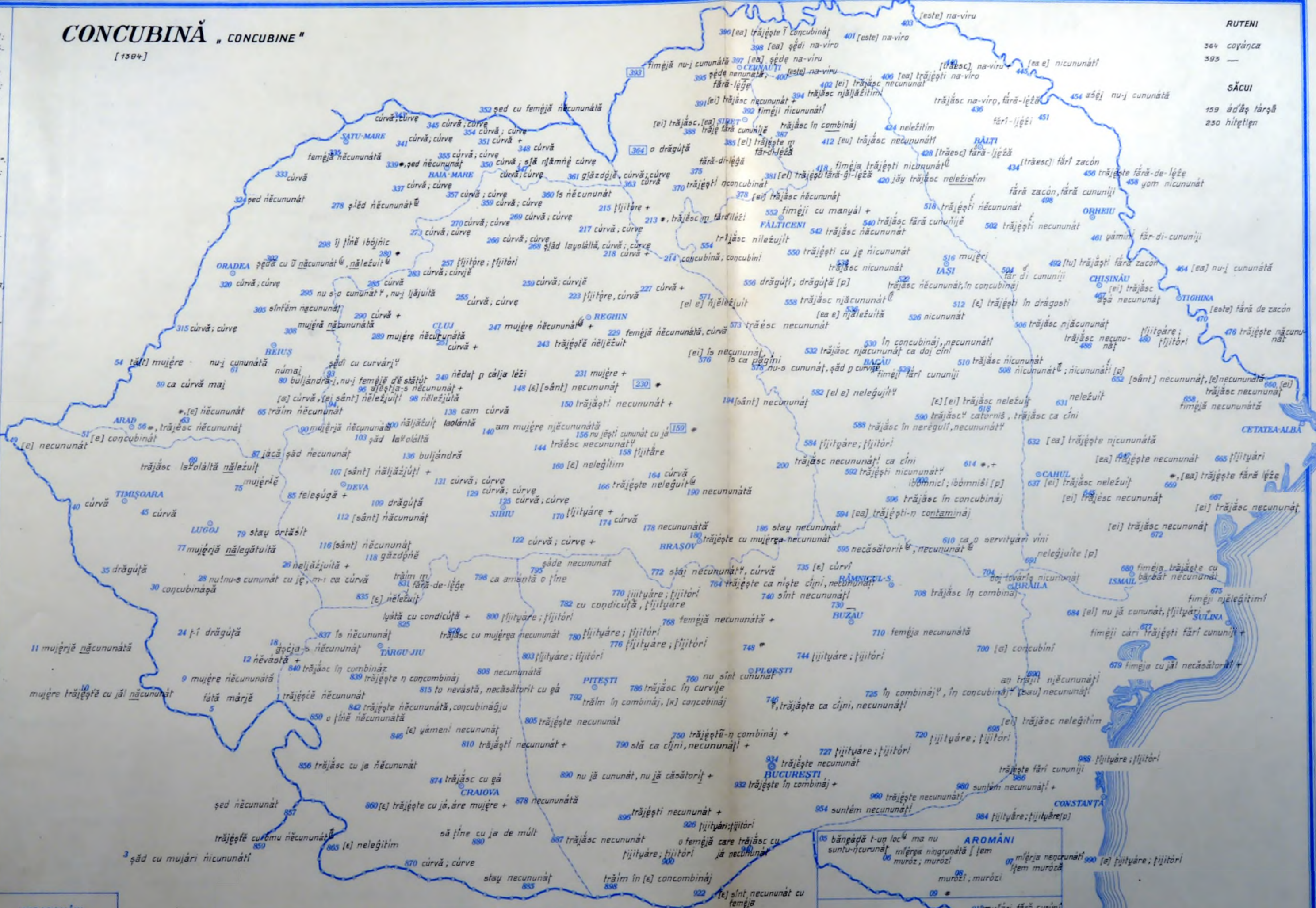
Răspunsurile primite arată că nu există un termen propriu. Informatorii manifestau chiar dispreț față de cei care trăesc necununatî.

Răspunsurile primite arată că nu există un termen propriu. Informatorii manifestau chiar dispreț față de cei care trăesc necununatî.

Răspunsurile primite arată că nu există un termen propriu. Informatorii manifestau chiar dispreț față de cei care trăesc necununatî.

Răspunsurile primite arată că nu există un termen propriu. Informatorii manifestau chiar dispreț față de cei care trăesc necununatî.

Răspunsurile primite arată că nu există un termen propriu. Informatorii manifestau chiar dispreț față de cei care trăesc necununatî.

ISTROROMÂNII
01 țeli doj stăyu scupa
02 țeli doj se vor pplubi, vor ji ur pre văt

S C R I I T O R I		
B. —	S. —	A. [e] trăește nelejuită cu cutăre

AROMÂNII
05 băneșdă l-un loc ma nu suntu-ricununatî
06 mîrșya nîngrunată [fem] mîrșya necununatî
07 mîrșya necununatî [fem] mîrșya
08 mîrșzi, mîrșzi
09 +
012 mufări fără curuni
013 +

Scara 1:1530.000

RUTENI
364 covașca
393 —

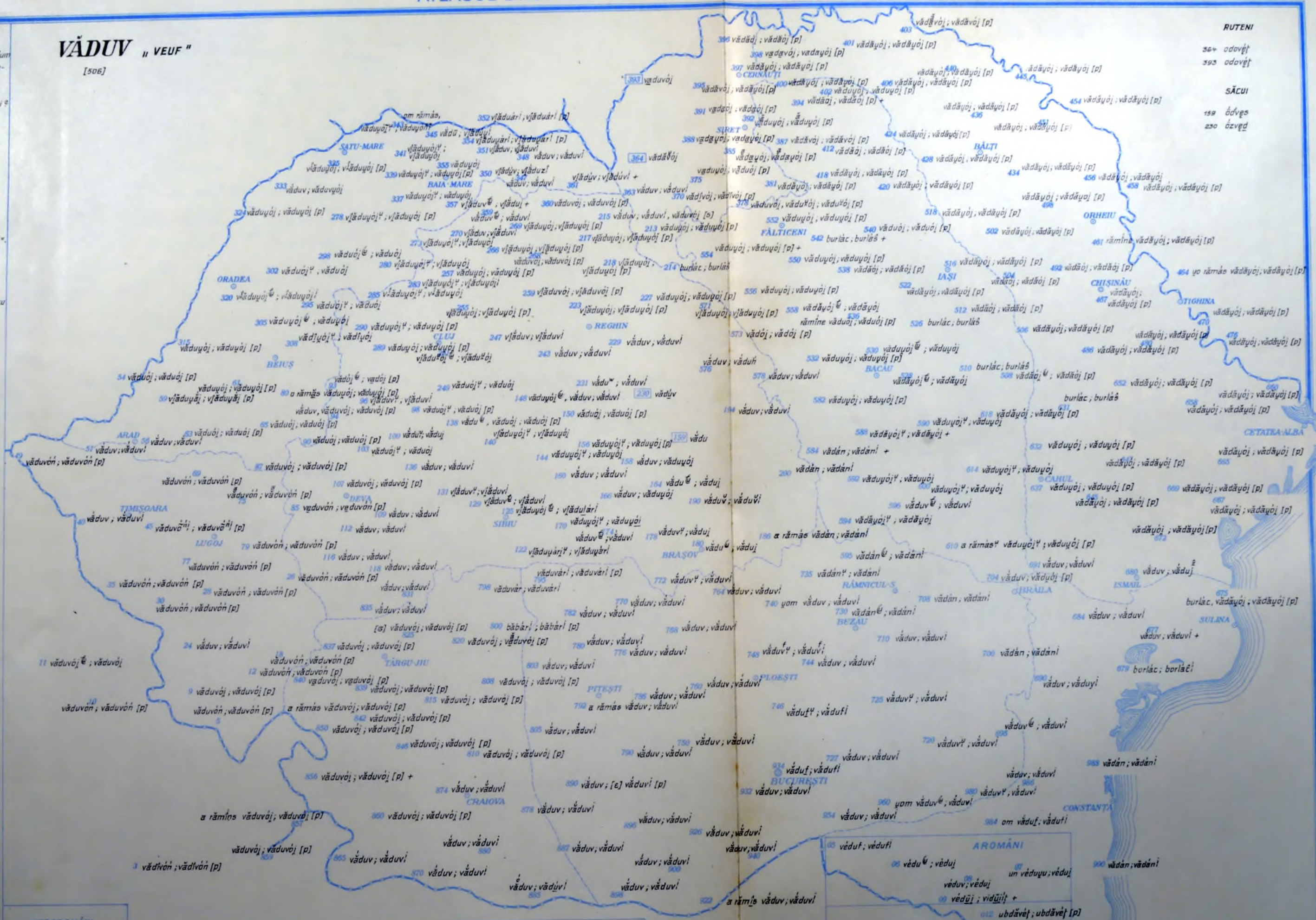
SĂCUI
159 adăș țarșă
250 hîțhîș

VĂDUV "VEUF"

[506]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la acela căruia i-a murit nevasta și nu s'a mai căsătorit?
Pluralul kam întrebai astfel: La mai mulți sau la doi, cum le spuneți?
II. 557 și: rămăs^u.
561. și: rămășișoșii.
594. și: o rămăs burlac.
592. [*] vădăyoș; vădăyoș [p].
595. Sau burlac; burlăc.
596. „Li se zice bărbăților”.
598. say burlac; burlăc.
600. Sau burlac; burlăc.
601. say vădăyoș; vădăyoș.
602. „Dacă e mai tânăr, e vădăyoș”.
603. „Când e mai bătrân, e vădăyoș”.
604. Cuvântul are un sens cam ironic.
605. viduș^u = tu văduș^u.
III. Informații și informațiile au răspuns cu multă ușurință.
Această hartă să se confrunte cu harta zao (văduv).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată lexicală 506 (văduv).

ISTROROMÂNII

- 01 ur odovă; doi odovți
- 02 ur udovă; doi udovți

SCRITORII

B	văduv; văduvi +	S	văduv +	A	văduv; văduvi

AROMÂNII

- 05 veduf; vedufi
- 06 vedu; veduj
- 07 vedu; veduj
- 08 vedu; veduj
- 09 vedu; veduj +
- 10 udov; udovți [p]

MEGLEROROMÂNII

Scara 1:1.530.000

VĂDUVĂ „VEUVE”

[507]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum fi ziceți la femeia căreia i-a murit bărbatul și nu s'a mai căsătorit?

Pluralul l-am întrebat astfel:
La două sau la mai multe, cum le-ați spune?

II.2a. Și: văduvănă.

14a. Și: văduvă [p].

215. „vădăncă” i se zice la fata care are 99 ani, adică copil din flori.

298. Și: văduve [p].

350. [*] râmăsă.

375. Și: văduvă; văduvă [p].

376. [a] vădăncă.

677. ori vădăni; vădăne.

708. Și: vădăne.

725. Și: vădăne.

770. Sau văduve [p].

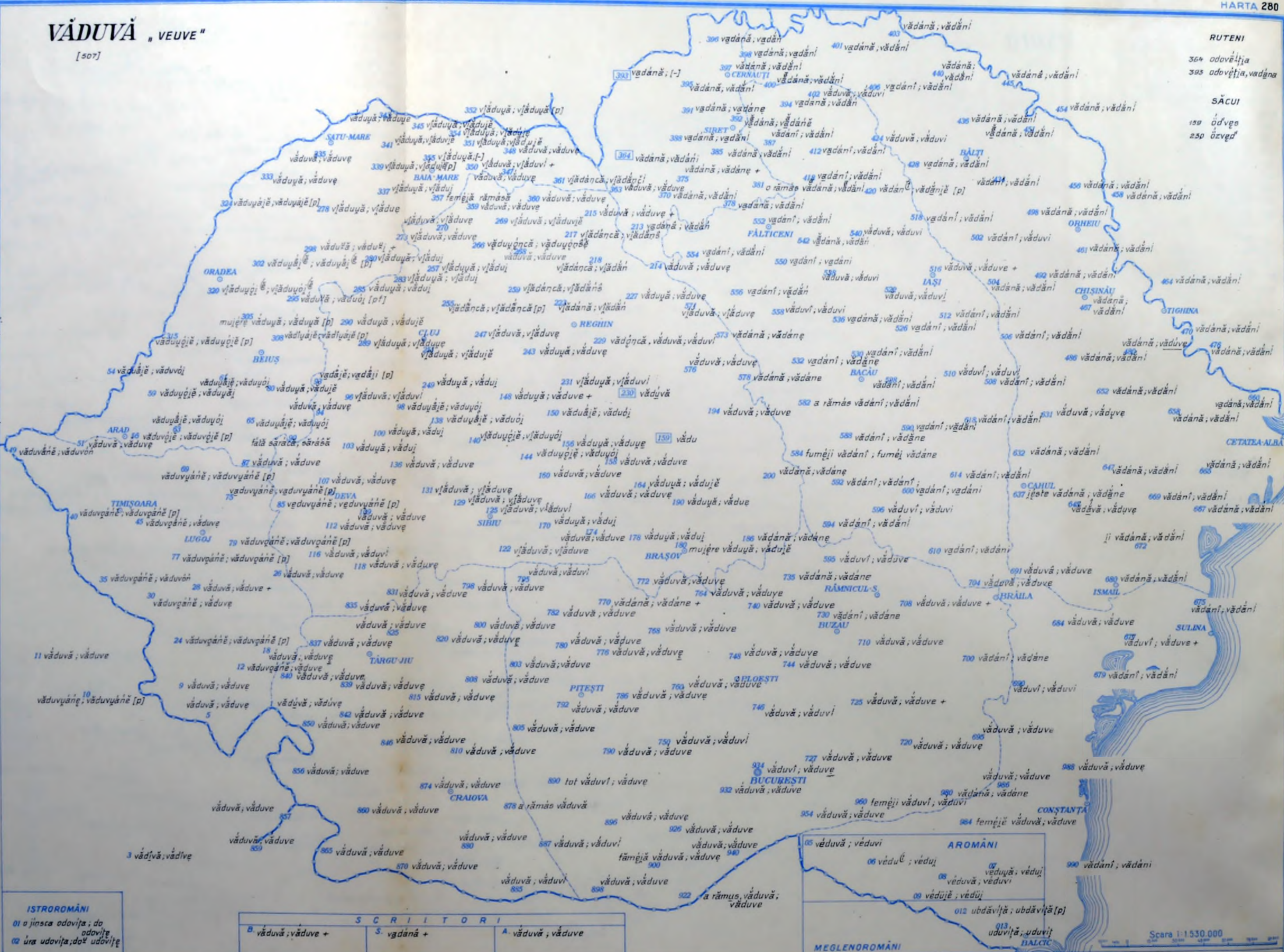
B. „vădăncă” i se zice uneia mai tinere.

S. „Celeia care nu se maimăntă, „văduvă” i se zice uneia mai tinere, care se mai poate mărita.”

III. Informații și informațiile au răspuns cu multă ușurință.

Această hartă să se confrunte cu harta 279 (VĂDUV).

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 389 (Singularul cuvântului VĂDUVĂ) și 390 (Pluralul VĂDUVE).

ISTROROMÂNI
01 o jinscă odovița; do odovițe
02 ăra udovița; do ăra udovițe

S C R I T O R I		
B	văduvă; văduve +	
S	vădăncă +	
A	văduvă; văduve	

AROMÂNI
05 veduvă; veduvi
06 vedu; vedu
07 vedușă; veduș
08 vedușă; veduș
09 vedușă; veduș
102 ubdăviță; ubdăviță [p]
103 udoviță; udoviț

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

AM LUAT NEVASTĂ DE-AL DOILEA „J'AI PRIS UNE SECONDE FEMME”

[233]

I. Întrebare directă, pusă oral:
Cum ziceți, pe limba dumneavoastră,
vorbele acestea: AM LUAT NEVASTĂ DE-AL
DOILEA ?

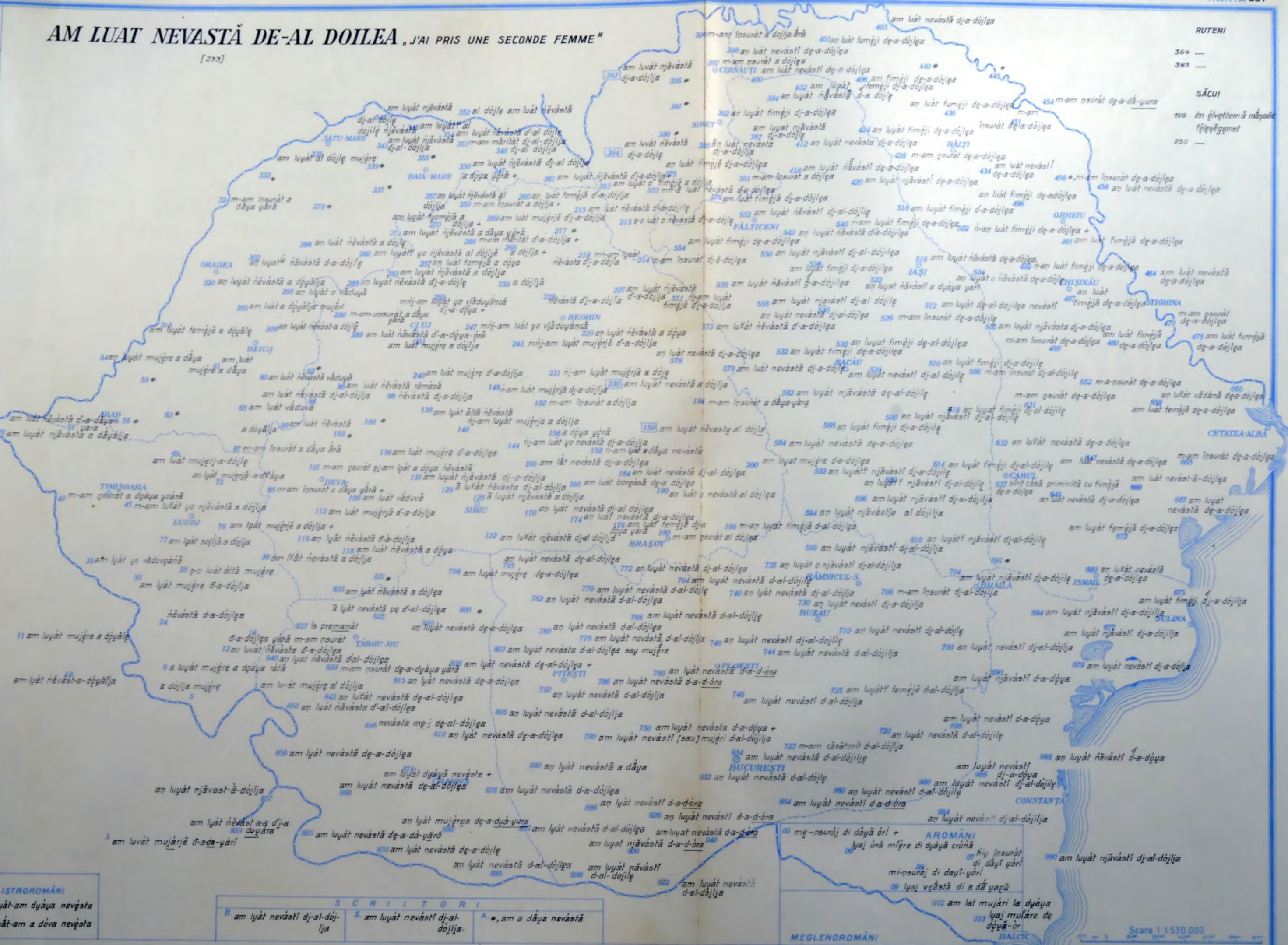
Am adăugat, pentru lămuriri mai
bine pe informatori, următoarele. Se
înțeleg pe cei la care le-a murit
nevasta și se căsătoră încă odată.

- 179. Ți: [e] a dăyă.
- 185. Ți: m-am prisănit cu mujere.
- 235. [e] d-ai-dôjlia.
- 256. Ți: m-am adăyă cu bărbătu.
- Răspunsul l-a dat o femeie.
- 268. n-ăvastă d-a-dăyă yără.
- 270. Ți: al-dôjlia [e] m-am prisănit
a dăyă yără.
- 297. [e] a dăyă [e] d-ai-dôjlia.
- 358. m-am prisănit cu dăyă yără,
zice femeie.
- 367. Ți: am luat femejă d-ai-dôj-
lie.
- 502. Ți: m-am prisănit cu nevastă
d-a-dôjlie.
- 750. Sau d-ai-dôjlia.
- 808. say m-am prisănit d-ai-dôjlie.
- 874. Ți: am prisănit dăyă nevăste.
- os. luajă micuțină di dăyă-ori.

III. Această Întrebare am trecut-o în
cheshonar pentru următoarele const-
derente: pentru cunoașterea expan-
siunii acestei expresii; 2. ca să se
vadă prin ce termeni se înlocuiește
cuvântul NEVASTĂ; 3. pentru a afla
formele numerului ordinal AL DOILEA.

Răspunsurile permit cercetătoru-
lui interesante constatări lingvistice.
Pentru formele lui DE-AL DOILEA
să se confrunte această hartă cu
hartă nr 177 (VĂR AL DOILEA) și cu hărțile
colorate 249 (Articolul poseziv AL
în VĂR AL DOILEA) și 250 (Grupul
LEA în VĂR AL DOILEA)

Răspunsurile permit cercetătoru-
lui interesante constatări lingvistice.
Pentru formele lui DE-AL DOILEA
să se confrunte această hartă cu
hartă nr 177 (VĂR AL DOILEA) și cu hărțile
colorate 249 (Articolul poseziv AL
în VĂR AL DOILEA) și 250 (Grupul
LEA în VĂR AL DOILEA)

ISTROROMÂNII
01 luat-am dăyă nevăste
02 luat-am a dăyă nevăste

SCRITORII
B am luat nevastă d-ai-dôj-
lia
S am luat nevastă d-ai-dôj-
lie
A •, am a dăyă nevăste

AROMÂNII
01 m-ă prisănit di dăyă yără
02 m-ă prisănit di dăyă yără
03 luajă vâștă di a dă yără
04 m-ă prisănit di dăyă yără
05 m-ă prisănit di dăyă yără
06 m-ă prisănit di dăyă yără
07 m-ă prisănit di dăyă yără
08 m-ă prisănit di dăyă yără
09 m-ă prisănit di dăyă yără
10 m-ă prisănit di dăyă yără

Scala 1:1530.000

VIU „VIVANT”

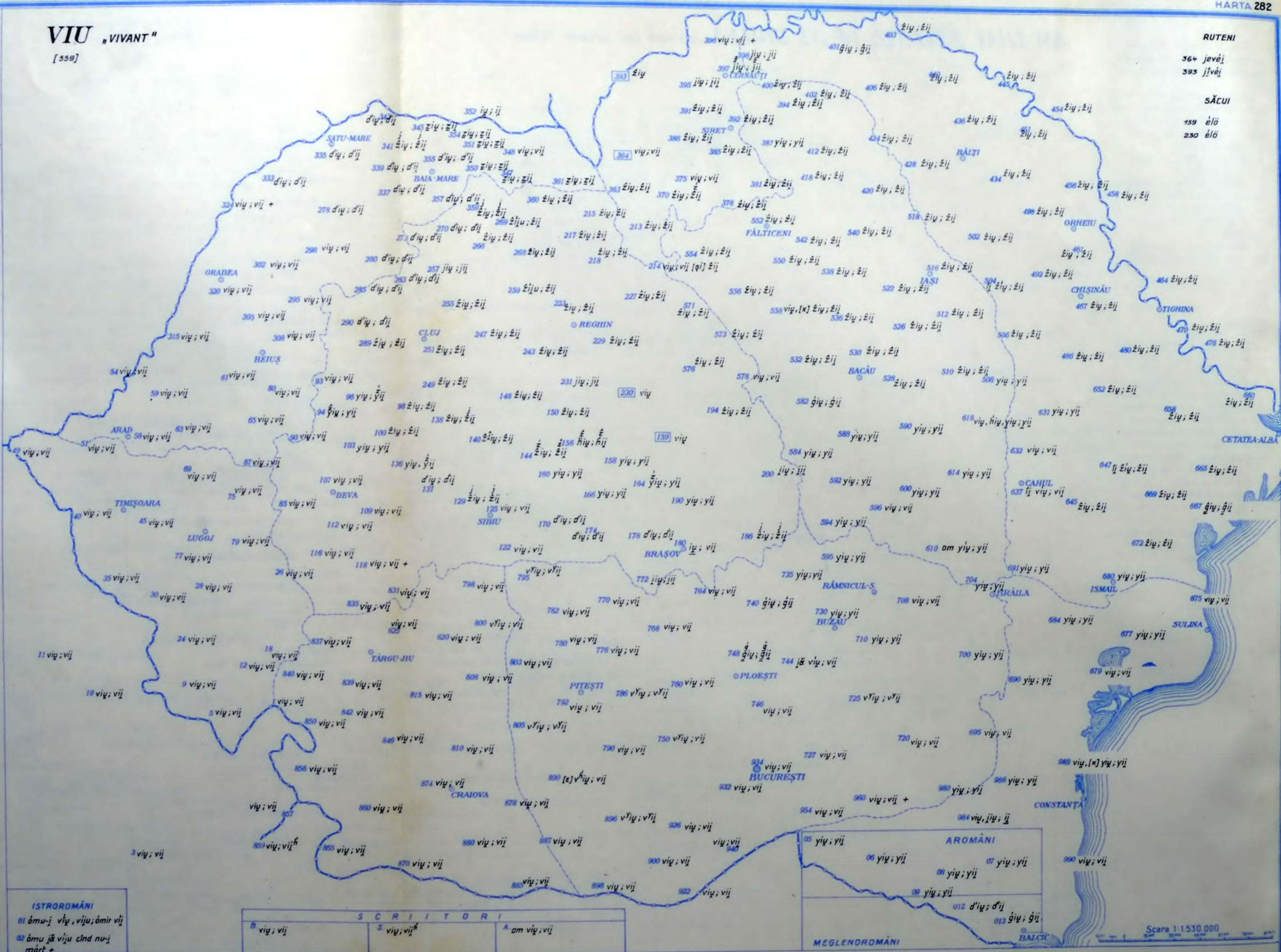
[559]

I. *Intrebare indirectă, pusă astfel:*
 Cum este omul care nu-i mort?
 Pluralul l-am întrebat astfel:
 La mai mulți, cum le spuneți?

II. *ca. și: în vișăișă.*
 224. și: în vișăișă.
 296. [k] și; și.
 96a. Sau în vișăișă.
 02. omir-ăs vișă cînd nu-s mîrș.

III. Am fixat intenționat întrebarea în felul arătat în capitolul I al acestor note, deoarece țineam să văd expansiunea acestui cuvânt, interesant și din punct de vedere fonetic.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 581 (Sunetul y în viu).

RUTENI
 364 jevéj
 393 jivéj

SĂCUI
 159 élő
 230 élő

ISTROROMÂNII
 01 omu-ș vișă, vișă; omir vișă
 02 omu jă vișă cînd nu-ș mîrș +

SCRITORII		
B vișă; vișă	S vișă; vișă ^h	A om vișă; vișă

AROMÂNII
 05 vișă; vișă
 06 vișă; vișă
 07 vișă; vișă
 08 vișă; vișă
 09 vișă; vișă
 012 d'vișă; d'vișă
 013 și; și

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1530.000

MI S'A URIT CU VIEAȚA „JE SUIS DÉGÔTÉ DE LA VIE”

[2126]

I. Întrebare directă, pusă astfel: Cum ziceți pe limba dumneavoastră vorbele acestea: mi s'a urit cu vieța?

Când era necesar, am adăugat ASTA O ZICE OMUL CÂND E TARE AMĂRIT.

II. 26. Sau cu lucru

215. „Sau m'am hrănit de tine”.
266. m-am urit dă vijăța asta la sătul plină grumăz.

269. Adică, m'am obosit de lucru.
335. Informatorul completează: „când omul e ostenit de lucru” [Probabil un calc după ung. unni, utálni, etc.].

337. „Când a lucrat mult și s'a obosit”.

339. „Când s'au obosit”.

351. „Când nu lucrez, șezând”.

355. „Despre copil, după ce s'a jucat, se zice că s'a urit, se culcă”.

357. m'n-i urit d'eu nu ibăsc d'eu să-l văd”.

360. „S'au obosit, s'au trudit”.

370. m-an hrănit de vijăța asta”.

376. și: m'n-i s'a urit vijăța.

385. și: mi s'a urit cu vijăța.

390. și: vijăța.

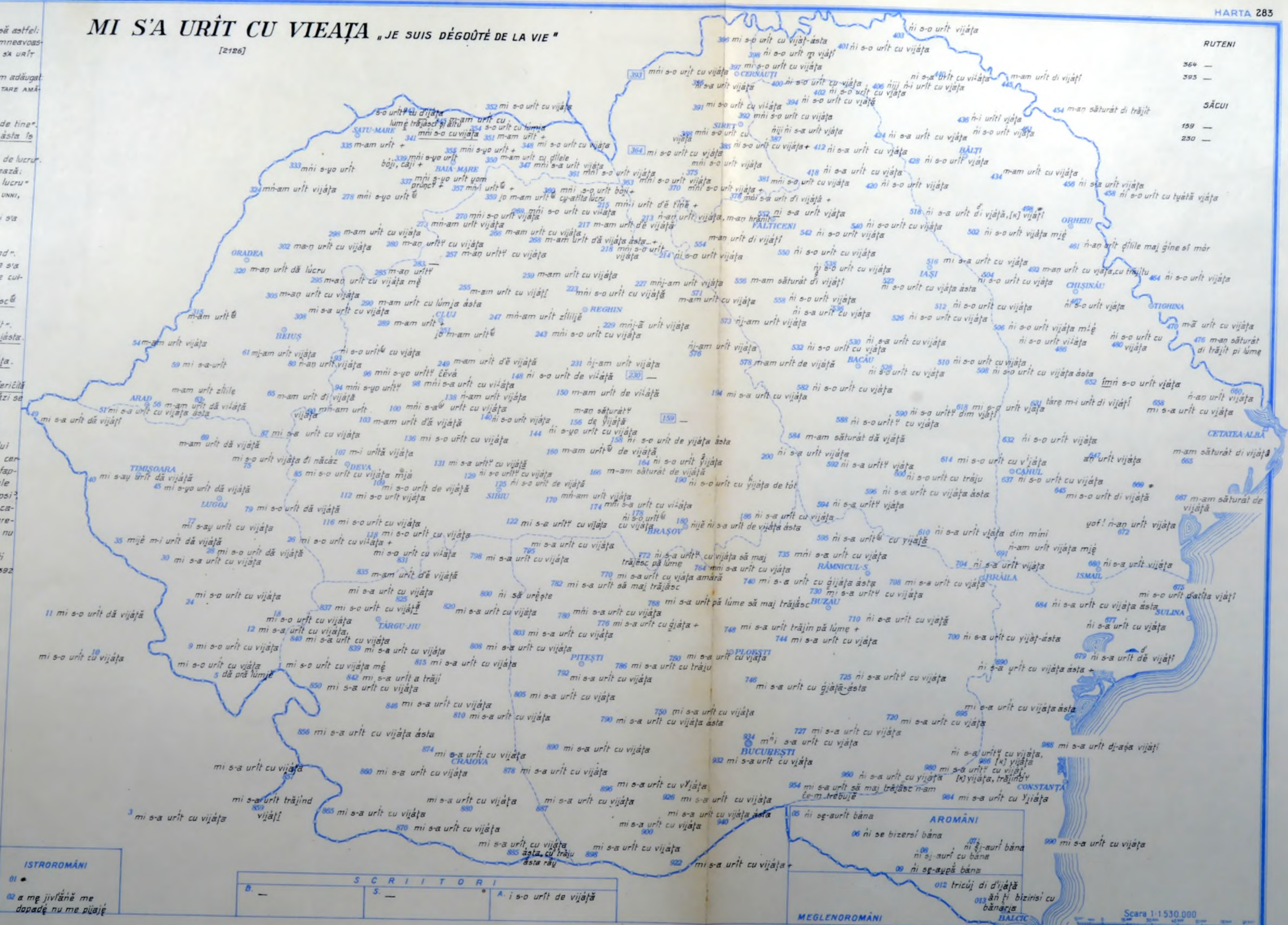
74. și: am avut o vijăța fericiată

116. „Așa zic bătrânii”. „Astăzi se zice vijăța”.

922. „Se zice mai repede cu necăzu”.

III. La examinarea materialului de limbă din această hartă cer celătorul să țină seama de faptul că verbul urit are, în unele regiuni, înțelesul de „a se obosi”, „a fi obosit” (cf. notele din capitoul II), precum și de împrejurarea că această locuțiune nu este generală.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 302 (formele cuvântului VIEAȚĂ).

ISTROROMĂNI
01 •
02 a me jivlănă me dopadē nu me piujă

S C R I T O R I		
B. —	S. —	A. i s-o urit de vijăța

MEGLENOROMĂNI
012 tricuj di d'ijăța
013 an fi bizirisi cu bânarja

Scara 1:1.530.000

MĂ GRIJESC „JE ME PRÉPARE À LA MORT (SPIRITUELLEMENT)”

[562]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Ce face omul, când se simte slăbit, crede că are să moară și cheamă pe popa?

Pentru ca să obțin răspunsul în persoana întâi din singular indicativ, începeam răspunsul cu vorbele: eu mă, lăsând pe informator sau pe informatoare să completeze cu verbul pe care-l întrebuițeză.

II. s. am fâlit „am greșit”.

45. fără cuminecătura „numai cuminecătura”.

156. „mă cuminec”.

213. „mă gătesc”.

209. „l-a cihit popa, ori moare ori se vindecă”.

298. „mă culg dî țâfi țâfi se zice înainte de a mă spovedi”.

303. „Ca popa”.

308. Informatorul explică pe sîmbie prin „trupul meu”.

324. „Cînd li dă vin și natură”.

337. „mă duc după popă și dîjă să mă spovedăscă”.

352. „măslă i țeti dacă e bolnav greu”.

370. și: m-am făcut măolu cu doi, trei, cinci, șapte preoți, cînd te ungi cu untdelemn”.

383. l-o pristuit.

394. să-l împărtășescă.

403. „Cu țeta, cu frații mă jart”.

456. „mă duc la popa să mă jart”.

450. „să împărtășește” „și făci stînili măsele apoi și pristujęști”.

502. „Tu li împărtășești”.

542. o murit năgrijit „neîmpărtășit”.

502. „E tot una”.

665. „La popa”. „Cu oamenii mă jart”.

673. „Cînd spun păcatele”, iar „mă grijesc, cînd ț dă grijă”.

720. grijăniți „cuminecătura”.

790. „E tot una”.

803. „E tot una”.

837. „După spovedanie”.

890. „Înainte de moarte”.

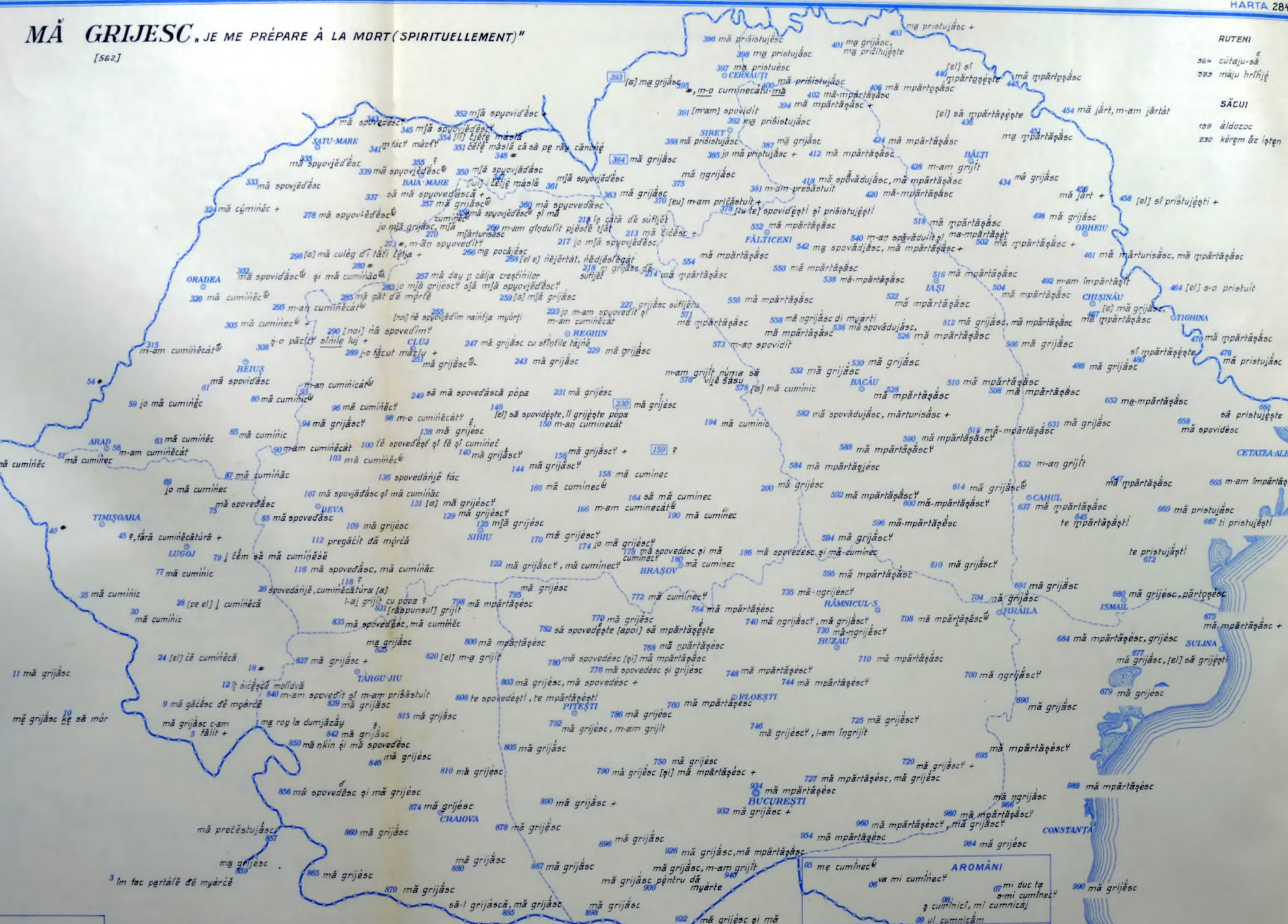
932. „După spovedit”.

A. „E termen general”. „Altfel se zice s-o spovedit și s-o cuminecăt”.

III. felul cum am pus întrebarea a permis informatorilor să răspundă în multemoduri. Unii s-au gândit la spovedit, alții la cuminecăt, iar cîțiva la IERTAREA care o cere cel grav bolnav de la rudele cele mai apropiate.

Din felul cum au răspuns informatorii rezultă că întrebarea ar fi trebuit să fie formulată altfel.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 333 (MĂ BRUJESC).

ISTROROMÂNI
01 moręji o-mę prepravji la morte
02 jo me voj parifeji cîtra morte

S C R I T O R I		
B. mă grijesc	S. mă grijesc	A. mă grijesc +

AROMÂNI
05 me cuminec
06 va mi cuminec
07 mi duc ț s-mi cuminec
08 cumineci, mi cuminec
09 ul cuminecăm
012 me cuminec
013 mi cuminec

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

EU MOR „JE MEURS”

[560]

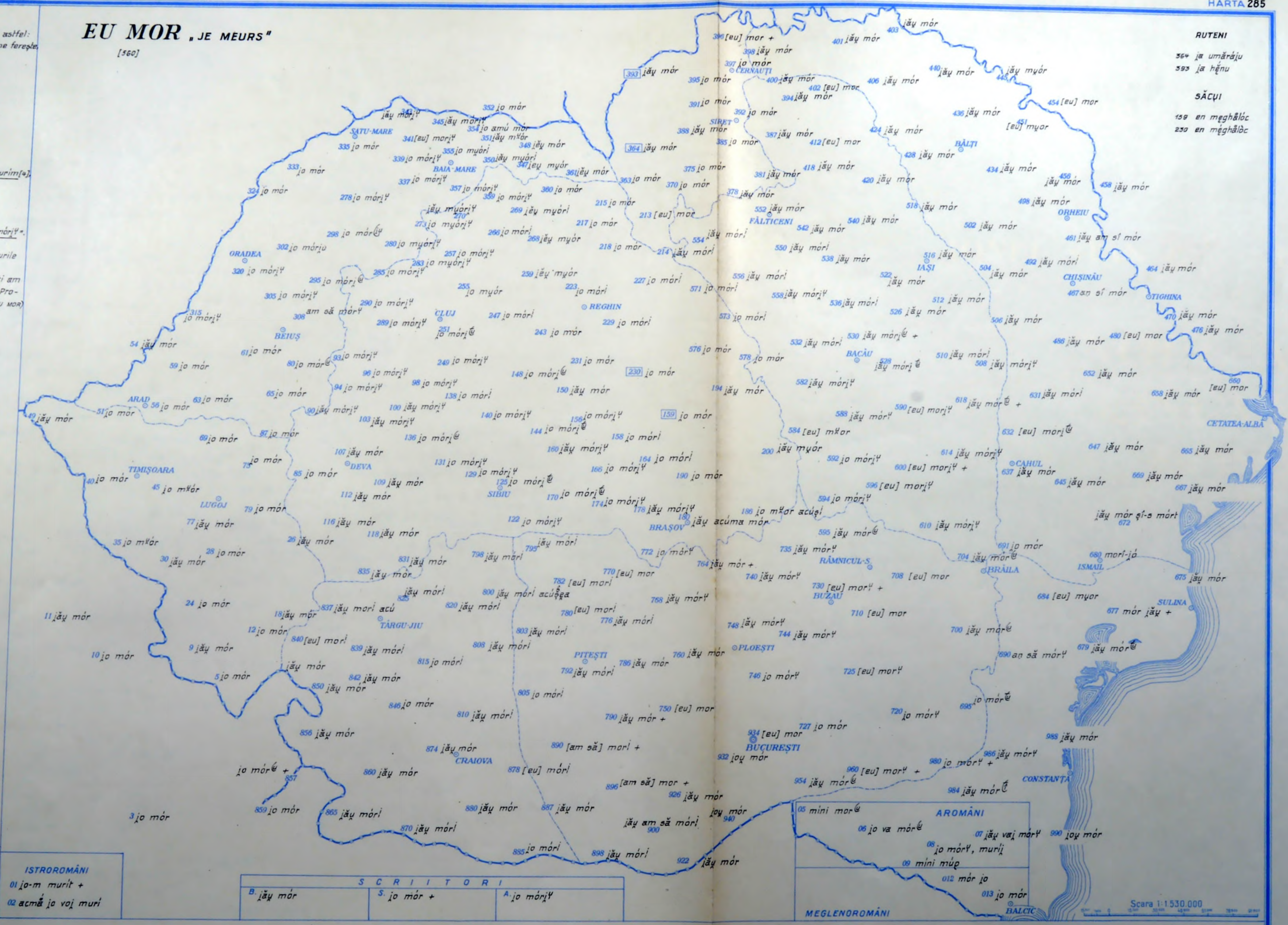
I. *Întrebare directă, pusă astfel:*
Dacă ar veni vorba, Doamne ferește,
cum ați zice: eu mor?

- II. 298. am murit.
- 530. am murit.
- 600. am murit.
- 618. am să mor.
- 677. nu mă lăsați că mor.
- 730. am murit.
- 764. am murit.
- 790. am murit.
- 857. am să mor.
- 890. tu mori, myări [3]; murim[4]; murit [s], mor [e].
- 896. am murit.
- 900. am murit.
- 900. am murit.

5. „Spun eu, poporul zice mori”.
01. murit-am de să mor.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 294 (Pro-numele eu în eu mor), 295 (eu mor) și 296 (Sunetul g în eu mor).

RUTENI
364 ja umărăju
393 ja hēnu

SĂCUI
159 en meghăloc
250 en meghăloc

ISTROROMÂNI
01 io-m murit +
02 acmă io voj muri

S C R I T O R I		
B. iăy mór	S. io mór +	A. io mórîy

AROMÂNI
05 mini moré
06 io va móré
07 iăy vai mórîy
08 io mórîy, murîi
09 mini múp
012 mór io
013 io mór

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

EU PIER, TU PIERI, EL PIERE „JE MEURS, TU MEURS, IL MEURT”

[2107]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ziceți pe limba dumneavoastră
EU PIER ?

Persoane a doua și a treia din
singular am obținut-o spontan,
informații fiind obținute de mine
cu conjugarea. În unele cazuri am
scris numai pronumele (tu..., el...).

Persoanele -- o le reproduc pe
harta următoare (207), pentru a
avea o prezentare lipsită de a-
glomerare de text, care îngreuează
cititul.

II. a. „Nu se zice o PERIT”.

290 „pfări, de neaz”.

364 „șu jo mór”.

434 „Se zice numai despre vite”.

770 „Se zice rar”. Și: p^herit.

790. am p^herit.

803. și: eu, mori.

805. n-a p^herit um pui dă la cloță.

A. „Eu p^herit de durere de cap”.

III. Informații au răspuns cu u-
șurință, deoarece până la chesti-
unea 2107 ei au mai avut ocazia
să conjughe verbe.

În această hartă reproduc
persoana întâi, a doua și a treia
din singular.

Formele verbale sânt separate
unele de altele printr-o virgulă.

Atragem atenția cercetătorilor
asupra faptului că PIER se între-
buințează mai ales când e vorba de
vite.

Această hartă să se confrunte
cu harta 209 (EU OMOR).

Cu materialul acestei hărți am
redactat următoarele hărți co-
lorate: 397 (EU PIER), 398 (TU PIERI)
și 399 (EL PIERE).

ISTROROMÂNI
01 jo mór
02 jo f mór, tu f mór,
jă i móre

SCRITORI		
B. —	S. —	A. jo pîei +

AROMÂNI
05 vz ó kër, kerl, kâră
06 —
07 —
08 kâr, kârî, kârî
09 kerp, kerp, kerp
012 jo pîr, tu pîr, pîri
013 kâr, kâr, kîre

Scara 1:1530.000

NOI PERIM, VOI PERIȚI, EI PIER

[2107]

„NOUS MOURONS, VOUS MOUREZ, ILS MEURENT”

I. Să se vadă felul cum am pus întrebarea în capitolul I al hărții 286.

Această hartă continuă formele din plural (Prezentul indicativului) ale verbului *PIER*.

II. *s. *vor perit* este formă de perfect compus.

392. *or peri* este formă de viitor.

394. *kerim di fuami* [e].

401. În plural informatorul a răspuns cu următoarele forme de viitor: *om peri, it peri, or peri*.

41. *o perit* e formă de perfect compus.

522. Informatorul a răspuns cu forme de la alte timpuri.

536. *kjări cred că e formă din subjonctiv*.

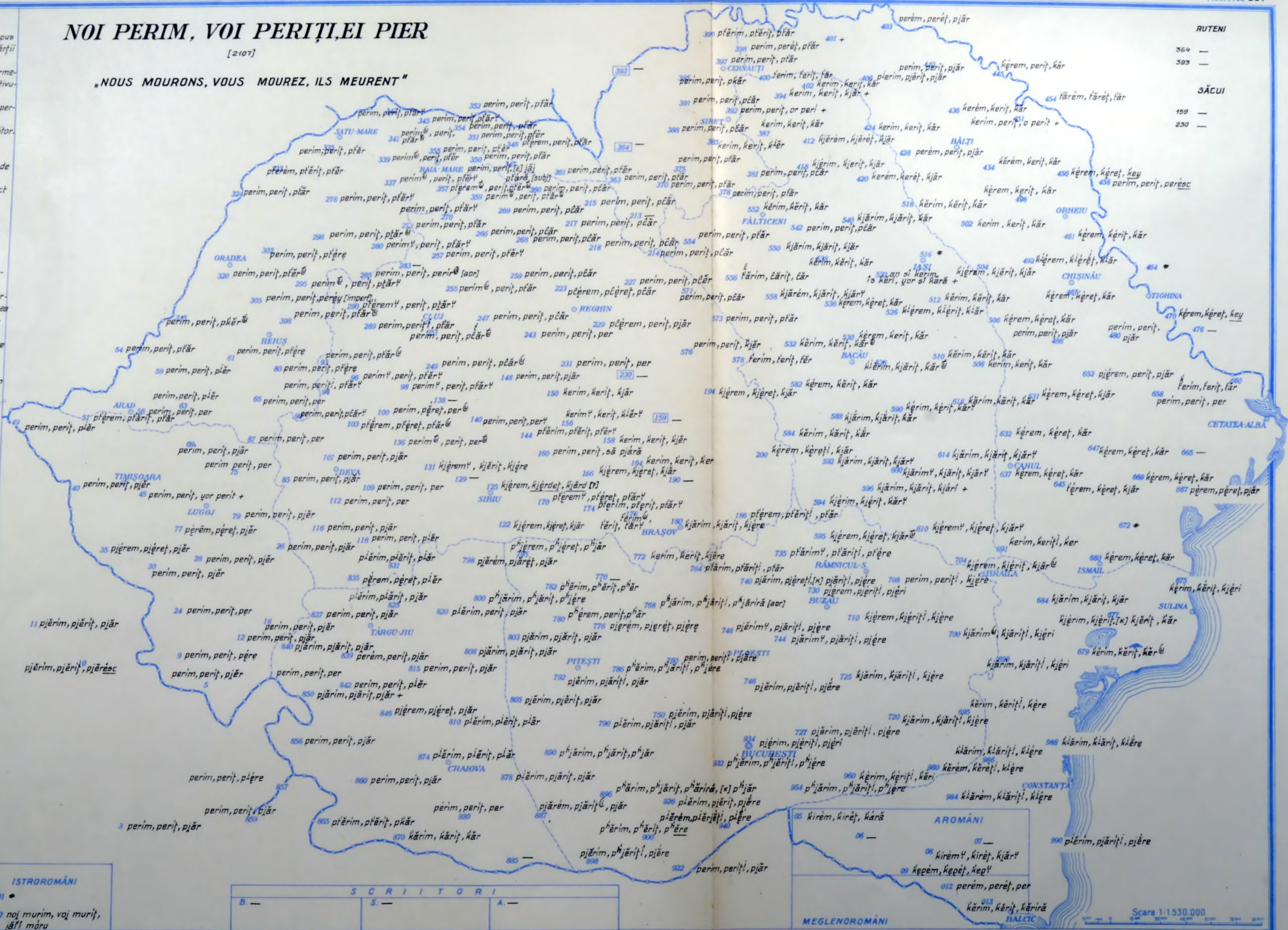
550. *să pjără*.

III. Să se vadă cele spuse în capitolul III al hărții 286.

În această hartă reproduc persoana a patra, a cincia și a șasea (deci cele trei din plural) din prezentul indicativului.

Această hartă să se confrunte cu hărțile 286 (EU PIER, TU PIERI, EI PIERE) și 289 (EU OMOR, EI).

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate fonetice 400 (NOI PERIM), 401 (VOI PERIȚI) și 402 (EI PIER).

RUTENI
364 —
393 —

SĂCUI
159 —
230 —

ISTROROMÂNII
01 —
02 noi murim, voi murit, iăit mōru

SCRITORI
B — S — A —

AROMÂNII
05 kirēm, kirēt, kāră
06 —
07 —
08 kirēm, kirēt, kjār, kjār
09 kerpēm, kerpēt, kerp
012 perēm, perēt, per

MEGLENOROMÂNII
013 kērim, kēriț, kāriră

Scara 1:1.530.000

EU MĂ SPÂNZUR „ JE ME PENDS ”

[1314]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ați zice, Doamne ferește, eu mă spânzur?

Când ajungem la această chestiune, prevenim pe informatori că e o întrebare „cam proastă” și-i rugăm să mă ierte că le-o pun.

II. s. m-am spânzurat.

11. s-o spânzurat.

93. Informatorul refuză să spună verbul la persoana întâi. Cuvântul este considerat TABU. Se zice, despre altul: s-o spânzurat oț om!

106. El s-agăț.

324. s-o spânzurat.

339. s-yo spânzurat.

375. Tot una vine. m-am aninat.

400. Zice cînd ari yomu dosad!

“supărare”

*12. mē spânzur dim vîrnu sovîr-vulu dîjta pîngînanulu în nijîocu Cîmpulu.

454. s-o spânzurat.

456. Informatorul declară că „nu întrebuițează niciodată cuvântul”.

516. El sî spîndur!

584. spînzură-te!

672. yof dyâmne! în vine să mă spîndur di šudă.

675. El are să se spînzure.

690. h-a vînit să mă spînzur.

695. m-am spînzurat!

708. jîl s-a spînzurat!

720. El s-a spînzurat!

764. m-am spînzurat.

770. m-am spînzurat.

790. m-am spînzurat.

792. El s-a spînzurat.

815. El s-a spînzurat.

890. m-am spînzurat.

896. m-am spînzurat.

934. m-am spînzurat.

954. s-a spînzurat.

960. de cî se te spînzur!

980. m-am spînzurat!

986. m-am spînzurat!

988. m-am spînzurat!

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

În unele regiuni această frază a fost evitată de informatori.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 403 (Sunetul s în MĂ SPÂNZUR) și 404 (Pro-numele MĂ în MĂ SPÂNZUR).

RUTENI
364 ja vîşju-să
393 —

SĂCUI
199 țenăcâstom mă-gâmăt
250 țelăkâstom mă-gâmot

ISTOROMĂNI
01 jo voi mē obisi
02 jo mey mē obisi ke nu pcc jivi

S C R I I T O R I		
B. —	S. —	A. —

AROMĂNI
06 jo mi aspîndur^u singur^u
07 jo mi spîndur^y singur^y
08 mj-aspîndur^y
09 mini mi spîndur^u
012 mi spîndur^u
103 mj spînzur^u ili mi ubiseș

Scara 1:1.530.000

EU OMOR, TU OMORI, EL OMOARĂ

„JE TUE, TU TUES, IL TUE”

[2127]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ziceți pe limba dumneavoastră
eu omor?

După ce notăm persoana întâi,
adăugăm: Dar tu...?

Pronumele personal îl spunem
numai în cazurile când credem
necesar să conduc în felul acesta
paradigma prezentului din indicativ
al acestui verb.

II. „omor ceva, un porc, un câine”.

251. omor un purece.

394. jăy omor un porc.

494. OMOR nu se zice.

476. I-am uși.

504. eu și fi omor.

510. „Îl omor în băltaie” - jăy ușid,
adică bat pe cineva.

522. Omul nu poate zice că o-
mor, tâlharul da.

645. Se zice când îl bate pe
cineva.

639. „Zic mai des femeile” - ucide
se zice rar.

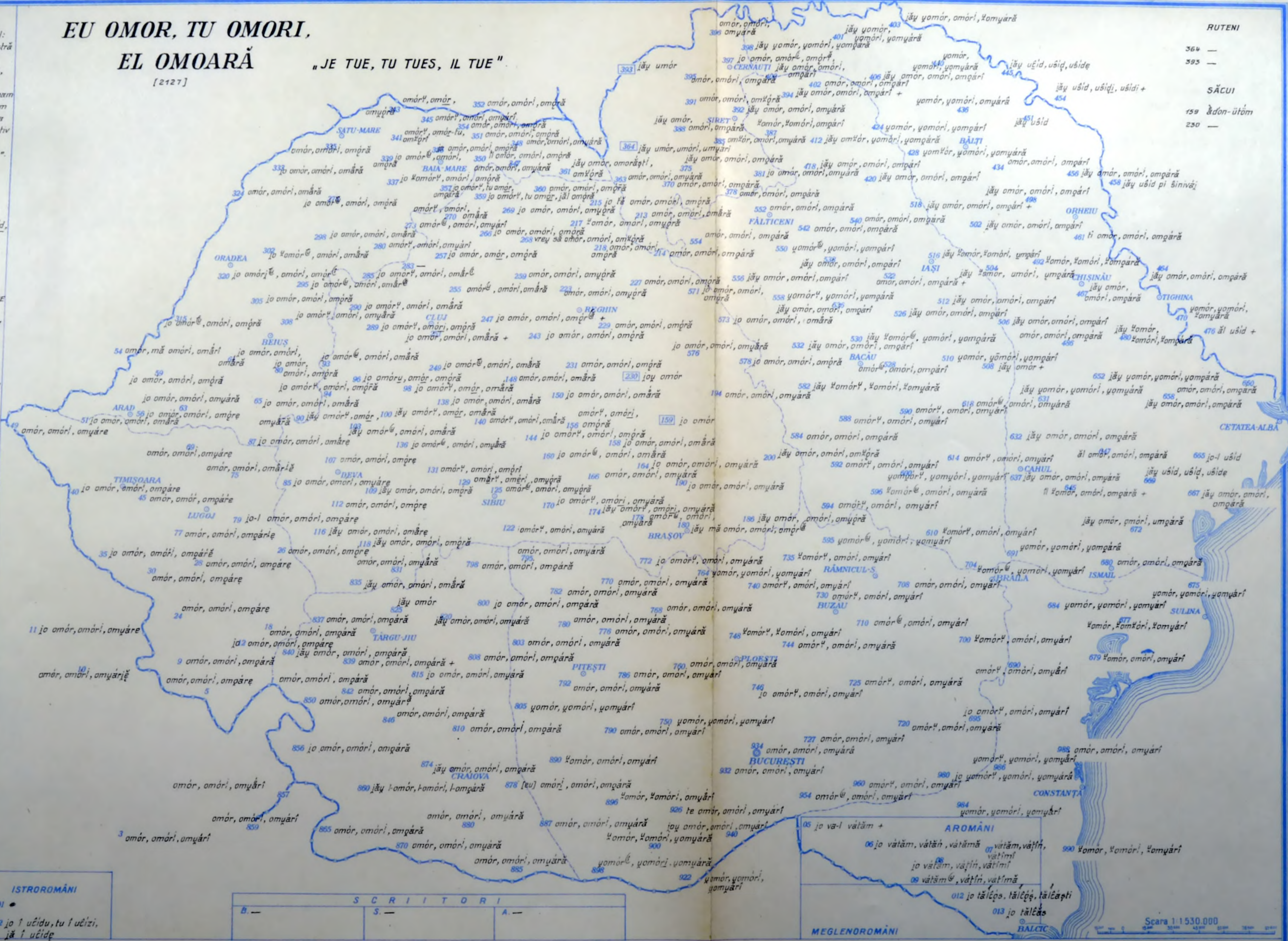
65. ol-amin și-al vătăm e trage
un foc și-l omor.

III. În această hartă am reprodus
persoana întâi, a doua și a treia
din singular (Prezentul indica-
tivului). În harta următoare vom
reproduce formele din plural.

Există câteva cazuri, - fără
nicio mențiune specială pe
hartă - în care n'am întreat
toate persoanele verbale ale a-
cestui timp.

Această hartă să se confrun-
te cu harta 290 (NOI OMORĂM.)
și 291 (EU UCID).

Cu materialul acestei hărți
am redactat hărțile colorate
405 (Diftongul oa în EL OMOARĂ)
și 406 (EL OMOARĂ).

ISTROROMÂNI
01
02 jo t ușidu, tu t ușizi,
jă t ușide

S C R I I T O R I		
B. —	S. —	A. —

AROMÂNI
05 jo va-l vătăm +
06 jo vătăm, vătăm, vătămă
07 vătăm, vătăm,
vătămi
jo vătăm, vătăm, vătămi
08 vătăm, vătăm, vătămă
09 vătăm, vătăm, vătămă
102 jo tălășo, tălășo, tălășo
013 jo tălășo

MEGLENOROMÂNI
013 jo tălășo

Scara 1:1530.000

RUTENI
364 —
593 —

SĂCUI
159 ădon-ătôm
230 —

NOI OMORÎM, VOI OMORÎȚI,

EI OMOARĂ „NOUS TUONS, VOUS TUEZ, ILS TUENT”

[2127]

I. Să se vadă cum am pus întrebarea în capitolul I al hărții 289.

Această hartă continuă formele din plural (Prezentul indicativului) ale verbului OMOR.

II. *[Ei] omorî* este formă de imperfect indicativ.

III. În această hartă reproduc persoana a patra, a cincea și a șasea (deci cele trei din plural) din prezentul indicativului.

Această hartă să se confrunte cu harta 289 (EU OMOR, TU OMORI, EL OMOARĂ) și 291 (EU UCID, TU UCIDI).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată „OT (SI OMOARĂ)”.
Scara 1:1.530.000

ISTROROMÂNII
01 —
02 noi ucidem, voi uciideți, își ucidu

SCRITORI		
B —	S —	A —

AROMÂNII
05 vătămăm, vătămăți, vătămă
06 vătămăm, vătămăți, vătămă
07 vătămăm, vătămăți, vătămă
08 vătămăm, vătămăți, vătămă
09
102 tăicem, tăiceti, tăicops
103
MEGLENOROMÂNII
DALCI

Scara 1:1.530.000

EU UCID „JE TUE”

[1995]

I. Întrebare directă, pusă astfel: Ziceți eu ucio? Dacă informatorul cunoștea cu-vântul, după ce-l notam, întrebăm: Când ziceți așa?

II. „Păduchele din cap”. Și locuția: l-am ucis de vâsă „l-am bătut”.

3. „Să-l ucid” [tu], adică să-l bați până l se învinețește carnea.

5. l-am ucis „l-am bătut”, l-am zdrobit.

12. Il ucis de vâsă „l bat”.

24. „Dau cu o piatră sau cu altceva și se învinețește carnea”.

26. „m-o ucis vâca” „mi-au bătut-o rău”.

28. „l-o ucis de vâsă, așa l-a bătut”.

30. „Bat o marvă” „vită”, „yo ucig”.

35. „Așa mis de vâsă, adică zdrobiți, obosită”.

45. „Dacă vreau să dau într-o oaie pasăre”, zic: „ju că te ucig”.

63. „Așa se înfrică pruncii, că li omoară”.

75. „Când nu te-am bătut bine, ci te-am chilăvit puțin”.

77. „Nu se zice ucio”.

79. „m-o ucis cu lemn [a]” „m-a bătut”.

90. ucig nu zicem numai te omor.

95. „Când bat pe un om care îmi face rău; dau cu băta pe el”.

99. „Zic bătrânii către pruncii”.

98. „ucid zic jăranii” „cei de la țes, noi zicem omorim porcul”.

107. ucig-că crucea!

112. „Când te bat bătaie de moarte”.

116. „Dau în ceva, să-l doară”.

118. „Când l-ai bate să-l omori”.

120. „Numai la Crăciun, porcii”.

200. „l bate, zic numai femeile cele mai bătrâne”.

215. „Te bat, ziceau bătrânii”.

Continuare la cap. III. 449. 451. 454. 456. 458. 461. 464. 470. 476. 488. 502. 504. 506. 508. 510. 516. 518. 520. 530. 532. 536. 538. 571. 573. 576. 584. 590. 592. 596. 600. 610. 616. 631. 632. 637. 660. 665. 667. 669. 672. 677. 679. 680. 690. 727. 744. 760. 790. 825. 839. 856. 865. 896. 900. 932. 954. 960. 984. 986 și 91.

b) un animal (o vită, o fiară, etc.), în comunele: 375. 464. 607. 669. 691 și 748. c) un porc, în comunele: 118. 136. 138. 144. 146. 156. 163. 184. 190. 243. 249. 251. 259. 266. 273. 280. 289. 290. 351. 358. 357. 359. 360 și 542. d) un pui, o găină, în comunele: 45. 231. 243. 321. l-am omorât e) un porceac, un garpe, un fluture, un vierme, în comunele: 395. 400. 552 și 591. f) un purece, un păduche, în comunele: 1. 140. 156. 375. 385. 392. 746. 808. 837 și 830. g) bat (rău) pe cineva, în comunele: 1. 3. 5. 11. 12. 16. 24. 26. 75. 79. 85. 112. 150. 166. 200. 217. 308. 340. 352. 361. 370. 387. 388. 391. 392. 394. 396. 397. 402. 403. 406. 412. 424. 428. 436. 440. 492. 522. 526. 536. 540. 554. 645. 647. 759. 740. 772. 780. 795. 820. 837. 859. 870. 890 și 926. h) un dobitoc, o vită, în comunele: 26. 30. 652. 831. 835 și 840. i) zdrobit de oboșală, în 35.

În 35. j) ucio se întrebuințează în expresii de amenințare pentru copii, în comunele: 63 și 94. Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate „eu ucio” și „omor” (Înțelesurile verbului ucio).

1) ucio se întrebuințează în expresii de amenințare pentru copii, în comunele: 63 și 94.

395. „Un garpe ori altceva”. l-am ucis „l-am omorât”. 396. „l omor se zice când li iei viețea”. 397. „Pe lângă înțelesul de omor”, are și pe cel de „bat”. 400. „Omor un vierme, un fluture”. 402. bat pi șinăvă. 404. an să-i trag un șomâg să-l

Table with columns labeled B, S, and A, containing linguistic data points.

399. „Un garpe ori altceva”. l-am ucis „l-am omorât”. 400. „Omor un vierme, un fluture”. 402. bat pi șinăvă. 404. an să-i trag un șomâg să-l ucig. 440. „l bat rău, de moarte”. 492. „Când i-an dai vo-clivăj pumîn”. Se zice: ucid de mârte. 504. „l pălesc și moare”. 522. am să fi ucig în bătaji, când făc o pârții. 526. l-am ucis în bătaji. 536. „Când mi-e ciudă, l bat, nu-l omor”. 540. „l bați oemenea cu moartea”. 550. „Nu se zice ucio”. 554. am să fi ucid în bătaji. 584. „Zici am să fi ucig, dar nu faci”. 600. am ucis gini cu pușca. 610. „La șudă se zice an să fi ucid”. 652. „Pe un câne, o vită, dacă s-au-pârnat, l las aproape de moarte”. 650. „Numai zici, dar nu-l omor”. 690. „măi te ucid astimpără-tă! an să te ucid de bătaie”. 730. „E tot una”. 746. „ucio zic cei cu carte”. „Noi zicem la pureci, păduchi”. 748. „Numai când dai cu pușca într-o-fară se zice: lrag cu pușca să-l ucig”. Despre om se zice bat pe ținevă. 760. l-am ucis cu bătaie. 772. „Cu pumnul pe cineva”. 793. „l-am ucis se zice rar, pentru când l bat”. 798. omor păduchi. 805. „Femeia zice an să te bat”. 831. „Lovec rău un dobitoc, el în-tepe să țusească, nu mai e sănătos”. 835. „ucid de vâsă” „bate vâsă”. 837. „Omor orice în cap: păduchi, pureci, omul cu muchea săcurii”. 840. „cutăre m-ja ucio un dobitoc, adică a dat în el de ra otricit carnea”. Se zice „numai despre vite”. 850. „Numai femeile, când se caută omor”. 854. „ucio se zice în Moldova”. 860. „Când ești supărat, zici: am să te ucig”. 860. „E tot una”. III. Prin această hartă am reușit să înfățișez aria actuală a verbului ucio. Înțelesurile lui se pot cunoaște din notele precedente și din statistica pe care o publicăm. Pentru a putea cunoaște mai bine aria lui ucio și sensurile, ar fi trebuit să trec în chestionar și unele locuțiuni (de exemplu: L-A BĂ-TUT DE L-A UCIS, AM UCIS UN PURECE, etc.). Prin semnul *, pus înaintea unui răspuns, am arătat cazurile când verbul ucio nu este întrebuințat în localitate. Verbul ucio are următoarele în-țelesuri: a) omor un om (prin bătaie sau prin alte mijloace), în comunele: 100. 107. 109. 118. 122. 227. 229. 247. 299. 285. 375. 391. 397. 398. 401. 418. 420. 434. Scara 1:1.530.000

EU SUGRUM "J'ÉTRANGLE"

[1945]

I. Întrebare însoțită de gest, pusă astfel: Mam prins cu mâna stângă de gât și am zis: Când îl prinzi pe cineva de gât și-l strângi până moare, ce faci?

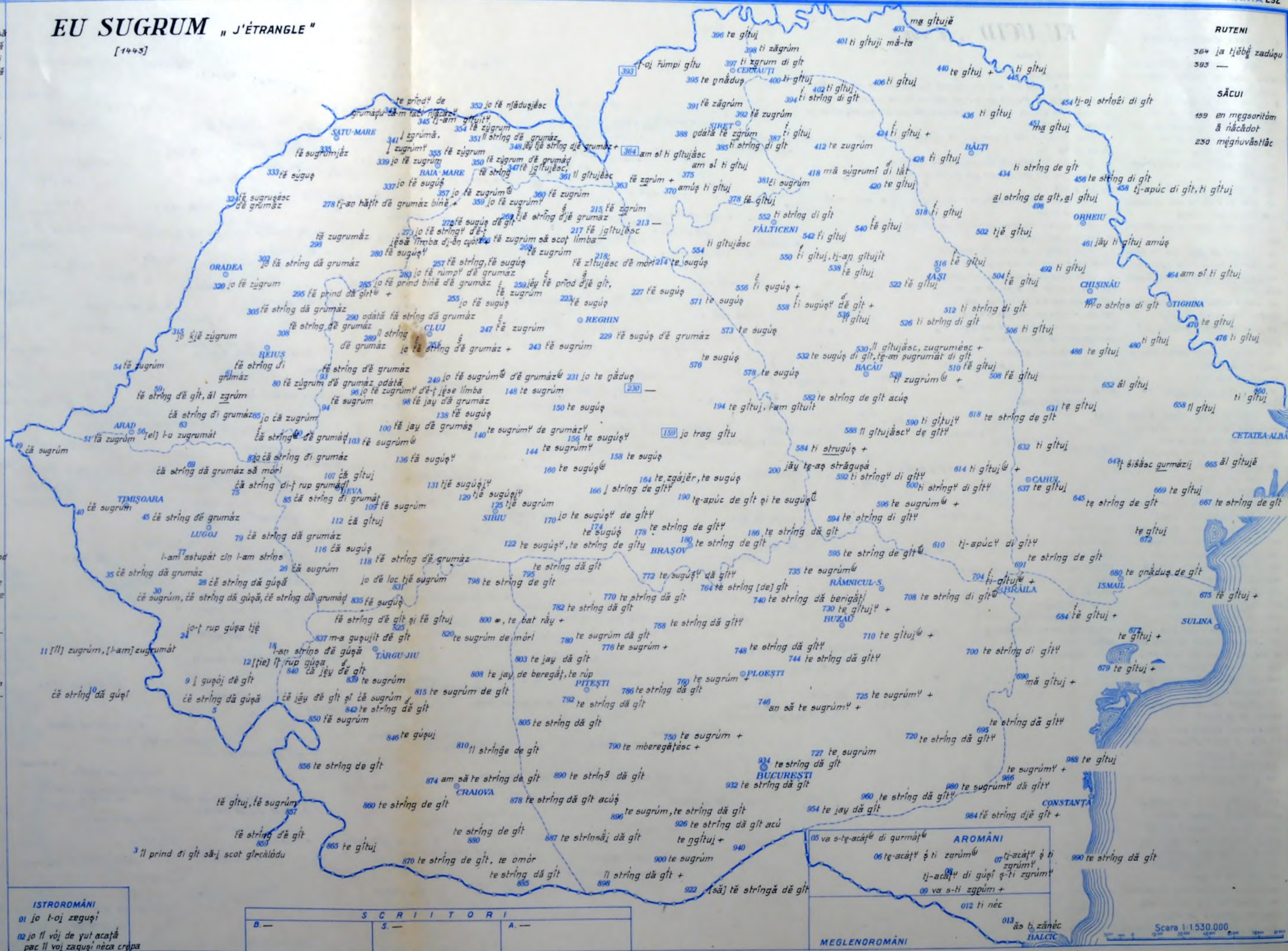
II. 251. O vită s-o sugușat.

- 273. Și: fê suguș.
- 274. Și: fê suguș.
- 295. fê string eşe d-acăle pîrj.
- 344. [e] fê zugrum.
- 363. fî-am zgrumăt.
- 424. fî string di gît.
- 440. mă gîtuje de gît.
- 528. fê-am zgrumăt.
- 530. fî-am zgrumăt di grumăz.
- 556. fî-am sugușet.
- 558. fî-am sugușat.
- 584. fê-am strugușat.
- 596. fî-am sugrumăt.
- 614. fî-am gîtuje.
- 675. fî-am gîtuje.
- 677. fî-am gîtuje.
- 679. fî-am gîtuje.
- 684. fî-am gîtuje. "Tiganii zic sugrum".
- 690. fî-am gîtuje.
- 704. fî-am gîtuje.
- 710. fî-am gîtuje.
- 725. fî-am sugrumăt.
- 730. fî-am gîtuje.
- 746. an să te string dă gît.
- 750. fî-am sugrumăt.
- 760. fî-am sugrumăt.
- 776. fî-am sugrumăt.
- 790. te mberegătesc dă daj yoki pîste cap.
- 800. "Nu-l prindem de gât".
- 898. Și: te răzbesc, f-am supus.
- 940. fî-am îngîtuje.
- 984. fê gîtuje.
- 996. fî-am sugrumăt.

III. Gestul făcut și ușurat mult pe informatori în răspunsurile pe care le-au dat.

Pentru a stabili originea verbelor și mai ales pentru comparația arilor, această hartă să se confrunte cu hărțile 35 (SĂR) și 36 (GRUMĂZ).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 410 (EU SUGRUM).

ISTROROMÂNII
01 jo f-aj zeguși
02 jo fî vîj de yut acăfă
pac il voj zaguși nêca crapa

S C R I I T O R I		
B. —	S. —	A. —

AROMÂNII
05 va s-te-acăf di gurmăt
06 te-acăf și ti zorum
07 fî-acăf și ti zgrum
08 di gupă și-ti zgrum
09 va s-ti zgrum +
012 ti nec
013 aș ti zănec
BALCII

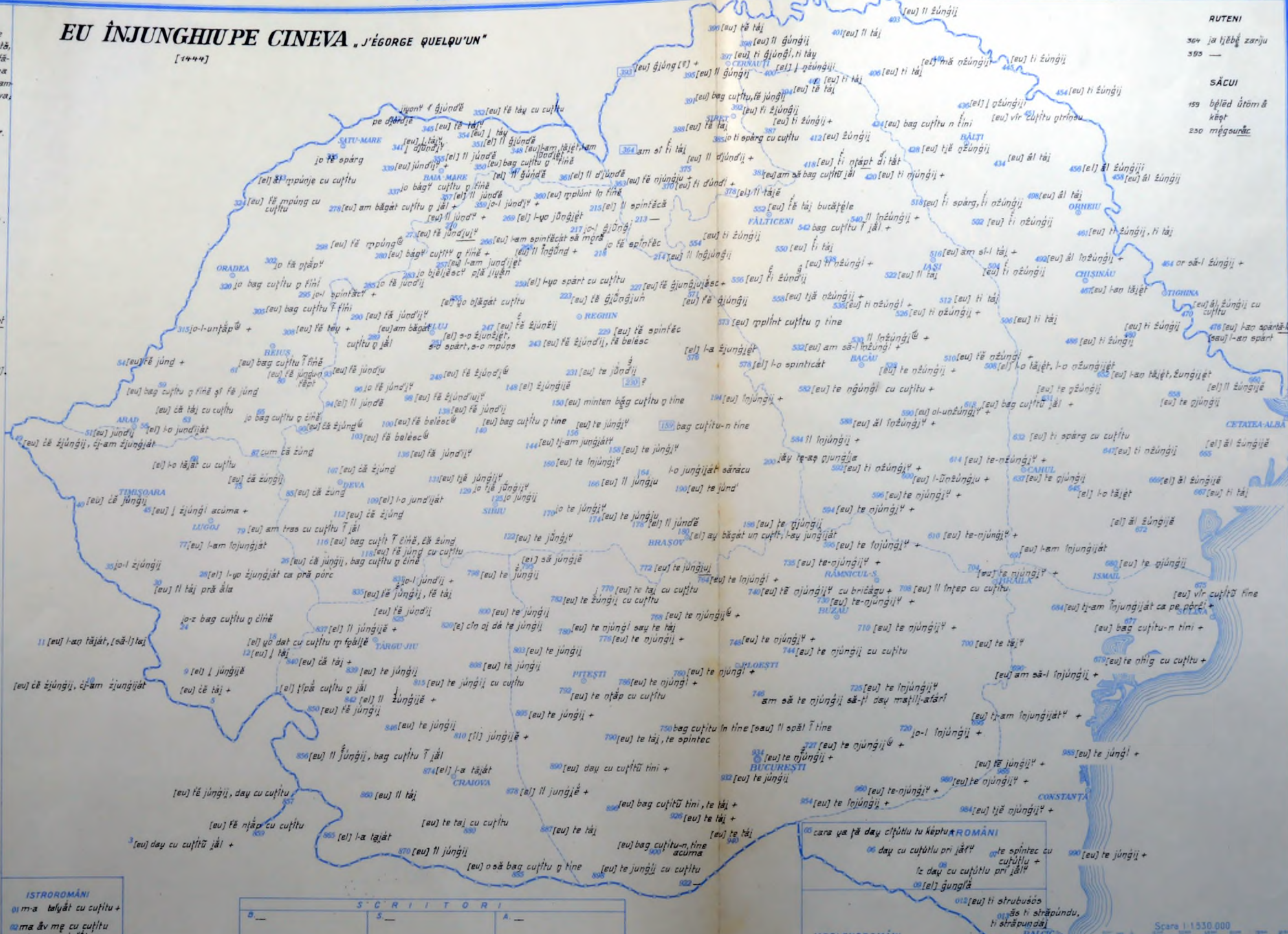
Scale 1:1.530.000

EU ÎNJUNGHUPE CINEVA „J'ÉGORGE QUELQU'UN”

[1444]

I. Întrebare indirectă, însoțită de gest, pusă astfel: Cu mâna dreaptă, în care aveam creionul, m'am prefăcut că lovesc (ca și când aş avea un pumnal) și am zis: Când, Doamne ferește, dai cu cuțitul în cineva, ca să-l omori, cum zici?

1. mpung, l-am împuns.
 5. ce zungie la gușă și mori.
 +5. l-am zungiat.
 54. l-am jundiat.
 194. l-am lojungiat.
 227. și te zungiu.
 268. yo gâjuogăt [și] gîjuogăt.
 270. El l-jo jundiat.
 278. minteasă ce ymor cu cuțitu.
 280. Eu fê mpung, fê wêg.
 293. l-ao spinfăcăt.
 304. te tâu.
 315. l-vo gâpăt.
 339. l-a jundiat.
 359. yo jundiat.
 363. l-am lojungiat.
 370. amûş lohiq cuțtu, am lohipt cuțtu.
 375. l-am dundiat.
 387. Cu cuțitul.
 393. am gîjuncăt cum să căoşă [v].
 +20. l-am lojungiat.
 +41. Când li pune în piept cuțitul.
 +92. l-o zungiu.
 510. l-am lozungiat.
 518. [el] am să-l zungiu.
 526. te-am lozungiat.
 528. l-am lozungiat.
 530. l-am lozungiat.
 532. l-am lozungiat.
 536. te-am lozungiat.
 538. te-am lozungiat.
 540. l-am lozungiat.
 542. l-o zungiu, l-am gungiu.
 558. l-am lojungiat.
 582. te-am lozungiat.
 584. l-am lojungiat.
 588. l-am lozungiat.
 590. l-am lozungiat.
 592. l-am lozungiat.
 594. l-am lozungiat.
 596. l-am lozungiat.
 600. l-am lozungiat.
 610. l-am lozungiat.
 614. l-am lozungiat.
 618. te zungiu, l-am lojungiat.
 679. Eu te jungiu ca pe porc!
 684. să te lojungiu.
 690. l-am lojungiat.
 695. te lojungiu.
 704. l-am lojungiat.
 710. l-am lojungiat.
 720. l-a njungiat.
 727. l-am lojungiat.
 730. l-am lojungiat.
 735. l-am lojungiat.
 740. l-am lojungiat.
 748. l-am lojungiat.
 760. l-am lojungiat.
 764. l-am lojungiat.
 766. l-am lojungiat.
 776. l-am lojungiat.
 786. l-am lojungiat.
 805. l-am lojungiat.
 810. „La gît” „l'înțepă, când bagă cuțitul” [v]. l-a spinfăcăt. l-a tăiat, când li bagă mai adânc. l-o jundiat.
 837. „Dacă li bagă la gât”.
 840. păzê-că ce fê tăi!
 842. Când li țieie la gât”. Altfel ne zice l-a tăiat cu cuțtu.

ISTROROMÂNI
 01 m-a taluât cu cuțtu +
 02 ma âv me cu cuțtu
 mj-av me talât

S C R I T O R I		
B	S	A

870. l' tăie la beregătă.
 890. te spinfec cu cuțtu, e vor-bă numai.
 896. te sfășji cu cuțitul. mă făci dă spăl cuțtu tini.
 926. junghiu nu se zice.
 934. l-am lojungiat.
 934. l-am lojungiat.
 960. l-am lojungiat.

- III. Pentru a recunoaște mai ușor persoana la care se rapoartă răspunsul, am adăugat adeseori, în paranteză, un pronume personal.
 Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 411 (eu înjunghiu) și 412 (Formele verbului înjunghiu).
01. m-a duât o cortelușă, m-a rănit.
 05. me nu va z-baș l-ê.
 07. te day cu cuțtu una.

RUTENI
 364 ja l'êbê zarju
 393 —

SĂCUI
 159 bēlēd ūtōm & kēqt
 230 mēgsurăc

Scara 1:530 000

EU PLÂNG DUPĂ MORT „JE PLEURE LE MORT”

[1982]

I. Cum ziceți când moare tata, mama sau un neam tare aproape, îți pare rău și-ți ies lacrimi din ochi?

Pentru a primi răspunsurile în persoana întâi din singular, spunem informatorilor pronumele eu..., lăsându-i să completeze singuri răspunsul.

II.2a Numai femeile să cîntă.

30. „mă cînt cu vorbe”.

35. „mă cînt cu vorbe, plînză fără vorbe”.

36. s-o cîntă după tătă-so.

96. „Mai rar se zice plîng”.

107. „Cu gura, dar plîng cu lacrimi”.

109. „mă cînt zic numai muierile”.

148. „Neamurile se cîntă și plîng”.

166. să cîntă după jăl.

194. „Nu se zice MĂ CÂNT”.

259. „Se zice mai des”.

270. E tăt om feliy, adică au același înțeles.

275. „Tinerii zic plîng”. Bătrânii, când plînge un copil, zic: să cîntă băjătu călia.

276. Despre mort se zice: jo cîntăt pi-ō am mōrtu.

334. „Mai des se zice boșăsc”.

554. jo scribdit c-o murit.

588. și: mă văjăt di pi jăl.

637. să bûbûmă hîlă muierii c-plîng.

642. „Cînd îl duce la groapă”.

„Ea plîngă, cînd se duce mai tîrziu pe la el”.

659. „Zic numai muierile, oamenii, adică bărbaii, plîng”.

654. „Alții zic jălăste”.

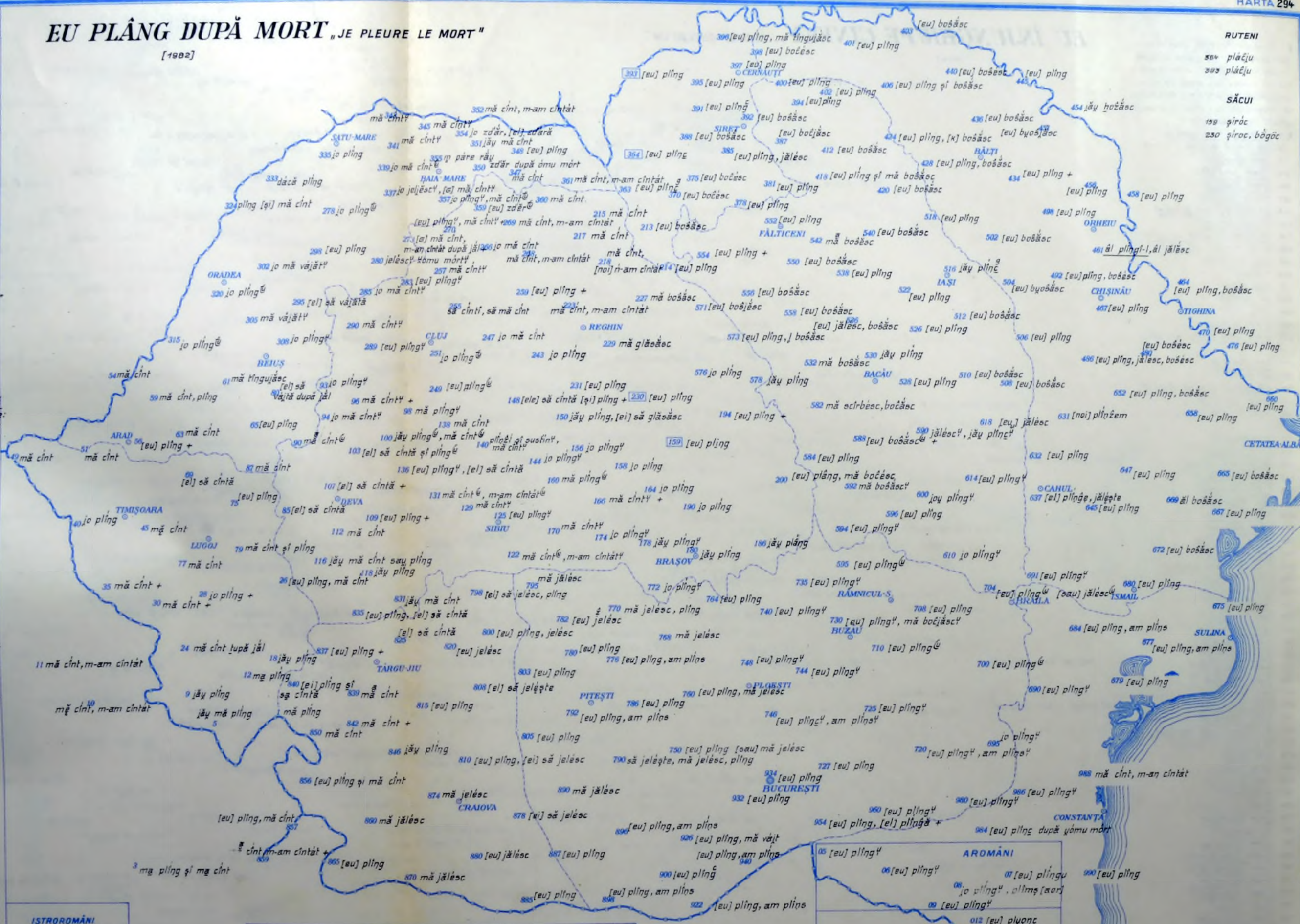
A. „să cîntă femeile”.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

Cînd răspunsurile erau cu siguranță în persoana întâi din prezentul indicativului, n-am făcut nicio mențiune cu ocazia reproducerii materialului.

Pentru ascănta cu senul de-a plînge? să se vadă harta 251 (COPIUL MIC PLÂNGE).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 215 (EU PLÂNG DUPĂ MORT).

ISTROROMÂNII
 01 dăcșna, ômu murit
 jo-m plîno
 02 jo yndeo dupa ômu a
 mav mōrt și tătj plînjert

S C R I I T O R I		
B. —	S. —	A. [ela] să cîntă +

MEGLENOROMÂNII
 05 [eu] plîngy
 06 [eu] plîngy
 07 [eu] plîngy
 08 jo plîngy, am plîng
 09 [eu] plîngy
 012 [eu] plîngy
 013 [eu] plîngy
BALȚII

Scara 1:1.530.000

PRIVEGHIU „VEILLE (DU MORT)”

[564]

I. Întrebare indirectă, pusă estfel:
Cum îi ziceți la adunătura de oameni care stau noaptea în casă cu mortul, până îl îngropă? Pluralul l-am întrebast estfel: La mai multe, cum le spuneți?

Pentru ca să obțin mai ușor răspunsul, în unele cazuri am adăugat: dumneata, dacă te duci la această adunătură, unde zici că mergi?

II. s. „soriode numănara” = lumânarea
cîn myari. „focul mare, care se face în Postul Mare, se numește priveghi; priveguri”.

48. Un joc de la priveghiu: „făcșă țip”. Se pun douăzeci de oameni și împletesc o brăcire “cingătoare” și se bat. Cel pus pe scaun e lovit cu brăcirea, până ce o prinde, când urmează cel care e dat”.

49. Il prevedim nyapfe.

49. Acolo prevedăsc.

49. Merg la prevedeniye.

49. Il priveghiu, când îl supraveghiară înainte de moarte.

49. Noi îl prevedem.

49. Noi îl privefim, ei îl privefesc.

49. Noi privefim.

49. Il priveghiesc.

49. Il priveghiesc.

49. Jo privegez.

49. Noi îl priveghiem.

49. Noi priveghem.

49. Mă duc să prevedem mortu.

49. Neamurile il priveghe cu popi. Se dau cornuri, vin.

49. Jo priveghiesc până la ziua.

49. Mă sărăcuscă, adică ține popa slujbă.

49. Eu priveghiesc.

49. Mă duc să stău străje la mortu ajesta să minim acolo.

49. Nu se face priveghiu. „strajă [p] se numesc oamenii care păzesc, în casa satului, pe un mort străin”.

49. Stau cu mortul numai cei ai casei.

49. Dar zici nu este obiceiul.

49. La prevediye se zice la mijlocul Postului Mare, când merg la biserică.

49. Mă duc după dijaci și făcă prevediu, adică să citească pe carte.

49. Merg pe la în preoarea îngropării și face rugăciuni.

49. Se face la cel gazdă, adică la cel bogat.

49. Il priveghiesc.

49. Și: mă duc la mort.

49. Mă duc să mă jart cu dnoșu.

49. Flăcă și fete merg acolo, fac maoș și cinoșec un pahar de vin.

49. Iau priveghiesc.

49. Il priveghiam.

49. Noi ul păzim.

49. Vin neamurile și îl străjăsc.

49. Vin și străinii și se joacă de-a înelusul.

49. Se joacă de-a înelusul și țigănușul.

49. Merg oameni, femei și fete și se joacă.

49. Se joacă când mortul e flăcău sau fată mare.

49. Acolo stau smeriți, căci sânt mihniți. Numai în Moldova se joacă.

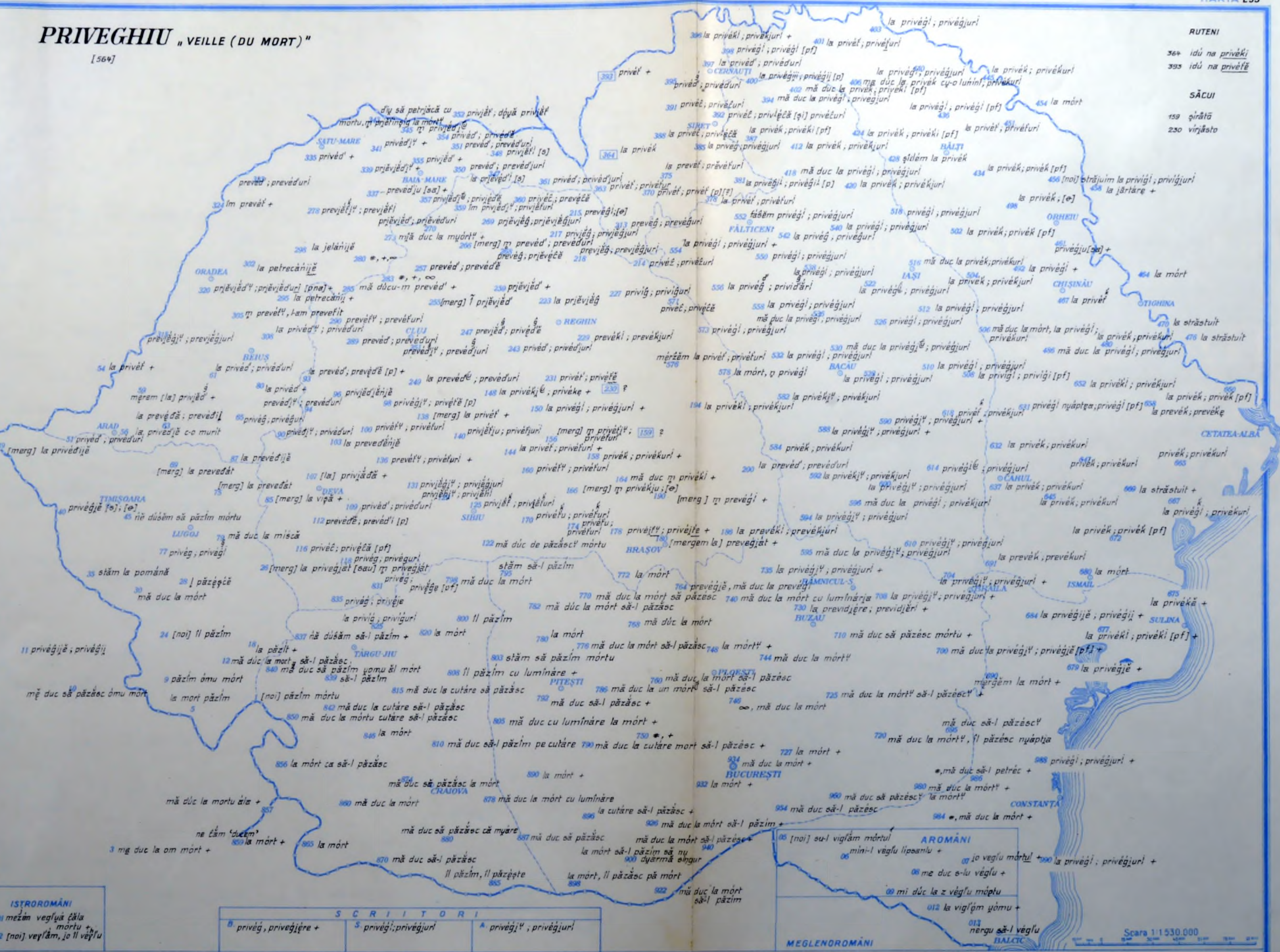
49. Nu se joacă.

49. Se merge cu lumânare, tinerii joacă.

49. Flăcăii nu vin.

49. Nu se joacă.

49. Merg numai rudel.

ISTROROMÂNII
01 mežam vegľu čila mortu +
02 [noi] vegľam, jo il vegľu

SCRITORII		
B. priveg, priveghe +	S. privegi; priveguri	A. priveghi; priveguri

MEGLENOROMÂNII
00 [noi] su-1 viglam mortul
01 mini-1 vegľu liposan +
02 me duc 6-lu vegľu +
03 mi duc la z vegľu mortu
012 la viglam yomu +
013 nergu să-1 vegľu

735. „Se joacă de-a inelusul.”
740. „Nu se joacă.”
750. „Vin și străini și stau de vorbă.”
760. „Nu se joacă.”
770. „Se merge cu lumânare, tinerii joacă.”
780. „Flăcăii nu vin.”
790. „Nu se joacă.”
795. „Merg numai rudel.”
801. „Se joacă de-a inelusul.”
802. „Nu se joacă.”
803. „Vin și străini și stau de vorbă.”
804. „Nu se joacă.”
805. „Se merge cu lumânare, tinerii joacă.”
806. „Flăcăii nu vin.”
807. „Nu se joacă.”
808. „Merg numai rudel.”
809. „Acolo stau de vorbă.”
810. „Acolo stau de vorbă.”
811. „Acolo stau de vorbă.”
812. „Acolo stau de vorbă.”
813. „Acolo stau de vorbă.”
814. „Acolo stau de vorbă.”
815. „Acolo stau de vorbă.”
816. „Acolo stau de vorbă.”
817. „Acolo stau de vorbă.”
818. „Acolo stau de vorbă.”
819. „Acolo stau de vorbă.”
820. „Acolo stau de vorbă.”
821. „Acolo stau de vorbă.”
822. „Acolo stau de vorbă.”
823. „Acolo stau de vorbă.”
824. „Acolo stau de vorbă.”
825. „Acolo stau de vorbă.”
826. „Acolo stau de vorbă.”
827. „Acolo stau de vorbă.”
828. „Acolo stau de vorbă.”
829. „Acolo stau de vorbă.”
830. „Acolo stau de vorbă.”
831. „Acolo stau de vorbă.”
832. „Acolo stau de vorbă.”
833. „Acolo stau de vorbă.”
834. „Acolo stau de vorbă.”
835. „Acolo stau de vorbă.”
836. „Acolo stau de vorbă.”
837. „Acolo stau de vorbă.”
838. „Acolo stau de vorbă.”
839. „Acolo stau de vorbă.”
840. „Acolo stau de vorbă.”
841. „Acolo stau de vorbă.”
842. „Acolo stau de vorbă.”
843. „Acolo stau de vorbă.”
844. „Acolo stau de vorbă.”
845. „Acolo stau de vorbă.”
846. „Acolo stau de vorbă.”
847. „Acolo stau de vorbă.”
848. „Acolo stau de vorbă.”
849. „Acolo stau de vorbă.”
850. „Acolo stau de vorbă.”
851. „Acolo stau de vorbă.”
852. „Acolo stau de vorbă.”
853. „Acolo stau de vorbă.”
854. „Acolo stau de vorbă.”
855. „Acolo stau de vorbă.”
856. „Acolo stau de vorbă.”
857. „Acolo stau de vorbă.”
858. „Acolo stau de vorbă.”
859. „Acolo stau de vorbă.”
860. „Acolo stau de vorbă.”
861. „Acolo stau de vorbă.”
862. „Acolo stau de vorbă.”
863. „Acolo stau de vorbă.”
864. „Acolo stau de vorbă.”
865. „Acolo stau de vorbă.”
866. „Acolo stau de vorbă.”
867. „Acolo stau de vorbă.”
868. „Acolo stau de vorbă.”
869. „Acolo stau de vorbă.”
870. „Acolo stau de vorbă.”
871. „Acolo stau de vorbă.”
872. „Acolo stau de vorbă.”
873. „Acolo stau de vorbă.”
874. „Acolo stau de vorbă.”
875. „Acolo stau de vorbă.”
876. „Acolo stau de vorbă.”
877. „Acolo stau de vorbă.”
878. „Acolo stau de vorbă.”
879. „Acolo stau de vorbă.”
880. „Acolo stau de vorbă.”
881. „Acolo stau de vorbă.”
882. „Acolo stau de vorbă.”
883. „Acolo stau de vorbă.”
884. „Acolo stau de vorbă.”
885. „Acolo stau de vorbă.”
886. „Acolo stau de vorbă.”
887. „Acolo stau de vorbă.”
888. „Acolo stau de vorbă.”
889. „Acolo stau de vorbă.”
890. „Acolo stau de vorbă.”
891. „Acolo stau de vorbă.”
892. „Acolo stau de vorbă.”
893. „Acolo stau de vorbă.”
894. „Acolo stau de vorbă.”
895. „Acolo stau de vorbă.”
896. „Acolo stau de vorbă.”
897. „Acolo stau de vorbă.”
898. „Acolo stau de vorbă.”
899. „Acolo stau de vorbă.”
900. „Acolo stau de vorbă.”

PÂNZA DE PE FAȚA MORTULUI "LINCEUL"

[562]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi ziceți la țeștura cu care
acoperiți fața omului mort?

II. 26. „Rar se pune burușuc ‘borangic’
dă fălă”.

28. „Se cumpără din Reșița, de la
prăvălie”.

75. „E din pânză”.

79. „Se cumpără din oraș; cea
țeșută de noi e pînză”.

200. „Pe unguștea se zice sântfedel”.

215. Și: pînjoră.

227. „Este făfol din prăvălie”. Se
zice și: pînză.

229. „făfol este cel cumpărat de la
prăvălie”.

249. „făfol este cel cumpărat de la
prăvălie”.

266. „E ca pânza” - „făfol[ul] e mai
măndru” - „frumos”.

289. „Alții zic făfol”.

339. „urzică[ul] este pânza care iese
din cosciug”.

347. „pînjora e mai subțire și se
cumpără”.

381. „Îi avem de casă”.

395. „I-am cumpărat căpă”.

397. „Se pune pe lacră” - „cosciug”.

400. „Se cumpără din prăvălie”.

Și: ploșca di pi yobrazu mortului.

440. „o pocrivă[le] e o pânză din
banic, care reprezintă pe Ieșu Cri-
stos și moartea”.

536. „E din pânză”.

558. „Cea de casă; cea de la pră-
vălie e obrăzari”.

652. „O la din țarg; numele l-a
uitat”.

700. „Acopere fața”.

727. „urăr este cel făcut în casă, care
se pune pe fața mortului”.

735. „Se face de casă”.

786. „Am împințit”.

790. „Orănu e o cusătură care se
pune pe frunte, ca un guler de fe-
meie”.

792. „Îl împințesc, urări e o bete-
lioară pe frunte”.

795. „Îl pinzuiim”.

805. „Nu se cumpără”. „I-am pinzuit”.

808. „E o pânză de la cap până la
picior”.

835. „am cumpărat o răsă de la
boltă”.

837. „I-astruia cu pînză la ôk”.

856. „Îl pinzuijă”.

857. „I-am pinzuit”.

870. „Se cumpără”. „să-l pinzuiim”.

890. „Îl pinzuijă, I-am pinzuit”.

„urări se cumpără; e în formă de
cruce și se pune peste pânză”.

896. „Se cumpără”. „Pe frunte,
cusut de femei, se pune urări”.

898. Nu există substantiv.

932. „I-am pinzuit pe mort cu
pînză”. „Se cumpără și se pune
și de casă”.

940. „Îl făcă dă pînză dă la jă”.

954. „I-am împințit di-asupra
ôkiloré”.

986. „Cea de pe ochi e pyod”.

01. „Cea dedesubt e pînză za
cu jivôt”.

02. „Îi mrije”.

III. Răspunsurile bogate pe care
le-am înregistrat dovedesc că a-
ceastă pânză are un însemnat
rol în viața patriarhală a satelor
noastre.

Cu materialul acestei hărți am
redactat harta lexicală colorată
418 (PÂNZA DE PE FAȚA MORTULUI).

ISTROROMÂNÎ
01 vèlu pri fyãtje +
02 ploza voj pripravi de mire oyrni de môt +

S C R I T O R I		
B [e] gîlîgîju [ona]	S [a] gîlîgîi	A pînză

AROMÂNÎ
05 pînză, [x] sãvãn
06 sãvãn
07 sãvãn de murtu
08 sãvãnlu [sã]
09 sãvãn
1013 sãvãn; sãvãni

MEGLENOROMÂNÎ

BALCIC

Scara 1:1.530.000

COSCIUG "CERCUEIL"

[367]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi spunefi la cutia de lemn în care băgați pe omul mort și-l îngropați apoi?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați spune?

- 30. săcrin vine pe ungurime", adică ungurește.
- 35. [s] copirșăy.
- 39. dōqēā "scânduri" dă la lădă.
- 42. "Mai înainte se zicea sicriu".
- 44. "Este cutia în care se bagă". "copirșăy este capacul cu care se acopere".
- 213. "Este cel făcut din patru scânduri". "Cel cumpărat se numește copirșăy; copirșăyă".
- 217. Și: oălăq; oălăquri.
- 218. Și: oălăq; oălăquri.
- 223. Și: oălăq; oălăquri.
- 227. "Înainte vreme se zicea copirșăy".

- 270. Și: cyopirșăy; cyopirșăyă.
- 273. [x] oălăq; oălăquri.

391. "Mai înainte se zicea lemn" [sa].
402. "I se zice celui care e făcut ca o lădă". "Când are capacul ca un copirș, se numește răclă; răclă".

424. "Are numai o formă".
428. "Când e mai bine făcut, se numește răclă; răclă".

542. Și: săcrij; săcrijē.

618. "săcrij se zice mai des".
677. "Sau coșcūg".

684. Și: secrij; secriuri.

795. "Boierii zic sicriu".

808. Și: lemn, coșcūg.

890. "La carte se zice coșcūg".

900. "coșcūg zic boierii".

960. say lemn; lemn.

A. "Popular se zice copirșăy".

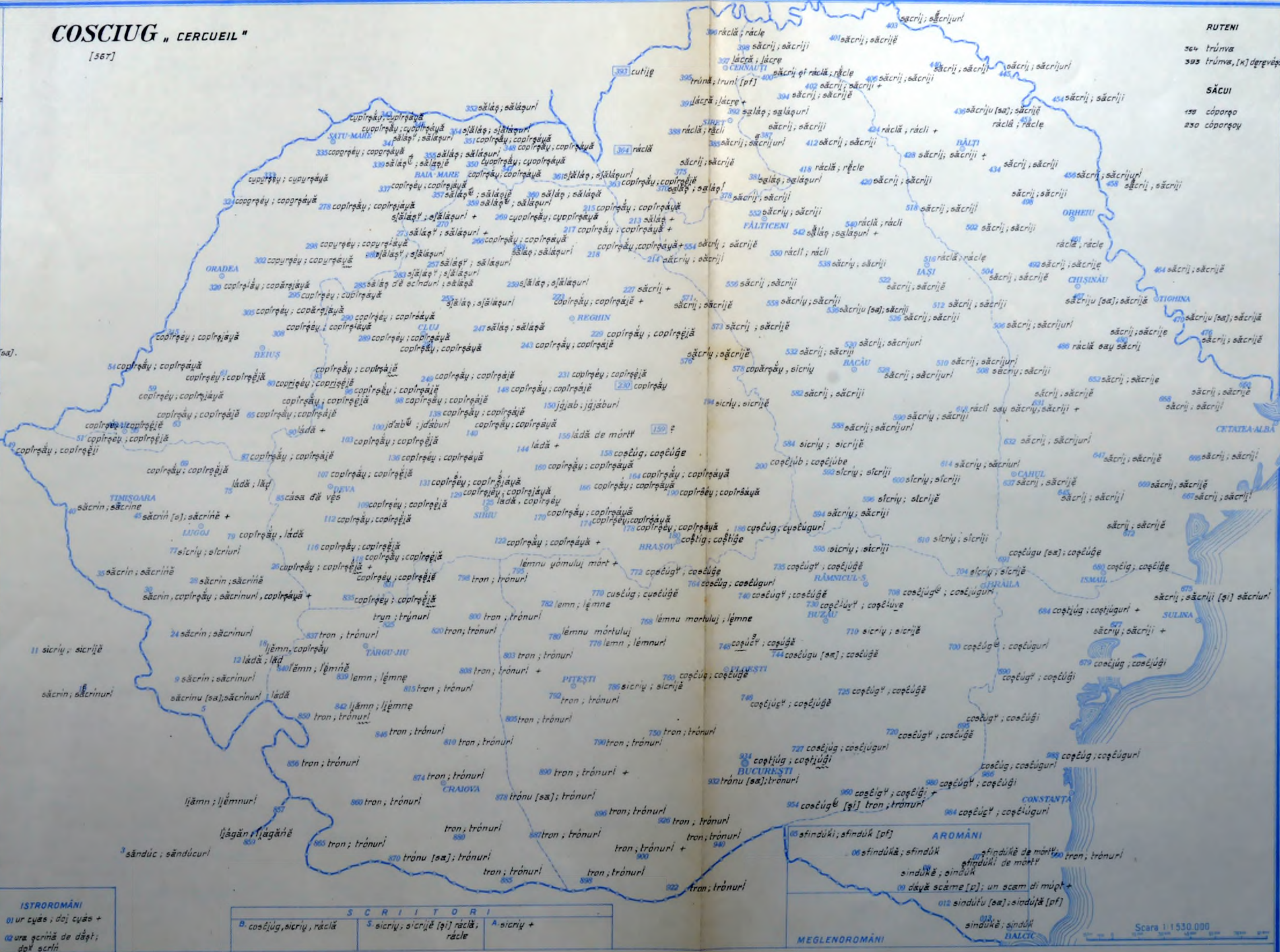
01. cyăsu [sa].

09. Și: sfindūā a mōptuj.

III. La interpretarea acestei hărți să se țină seamă de răspunsurile înregistrate și de notele precedente. Acestea arată termeni mai vechi (LEMN, CASĂ, etc.), existenți înainte de pătrunderea elementelor străine (COPĂRȘU, TRON, etc.).

În mai multe comune n'am întrebat pluralul.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată 416 (COSCIUG).

ISTROROMÂNII
01 ur cyăsu; doi cyăsu +
02 ura qerînă de dăqt;
doi qerîn

S C R I I T O R I		
^B coșcūg; sicriu; răclă	^S sicriu; sicrijē [ʃi] răclă;	^A sicriu + răclă

MEGLENOROMÂNII

AROMÂNII
05 sfindūkă; sfindūk
06 sfindūkă de mōpt; sfindūkă de mōpt
07 sfindūk; sfindūk
08 dăyă scāme [p]; un scām di mōpt +
09 sfindūkă; sfindūk
012 sfindūkă; sfindūk

Scara 1:1530.000

ÎNMORMÂNTARE "ENTERREMENT"

[566]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Când duce popa pe un om mort la groapă, dacă-l însoțiri și D-voastră, la ce ziceți că vă duceți?

Câteodată, pentru ca să primesc mai ușor răspunsul, am adăugat: „doar nu vă duceți la nunta”

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le spuneți?

II. so. mējām 'mergem'.

11a. „După îngropăciune, merg la pomână”.

11b. „la groapă se zice atunci când îi face groapă”.

11c. [e] mormintărie, грывонтъ.

11d. „După îngropăciune, merg la prăznic”.

11e. „ca să pîrșă mōrtu cu prōtu la grōpă”.

11f. „la pîrșărea mōrtulu la mōrt”.

11g. Te duci de-î pîrșă de-î pîrșăci”.

11h. mă duc să-î pîrșă.

11i. ca să-l jălăsc.

11j. Răspunsurile sînt „tot una”, adică au aceeași valoare semantică.

11k. Înainte merg la prohōd; prohōdi.

11l. la mormintă 'la cimitir'.

11m. mējēm la mormintărie.

11n. [e] înmormintărie; mormintărie.

11o. și: cu mōrtu la grōpă.

11p. „Se merge cu lumânarea în mână”.

11q. după vōmu mōrt să-î pîrșă, să-î jălăsc.

11r. Sau la myārțea cutăruija. „Se merge cu lumînare, flori, tămîie, iar iarna, cu flori uscate”.

11s. „La mōrt se merge cu lumânare”. „A treia zi după înmormintărie, se pun lumînări la răspântii și se merge la tāmăiat. Femeile pun lumînări pe marginea străzii, de la casa mōrtulu, până la cimitir”. Acest obicei l-am văzut și în orașelul Alexandria.

11t. mă duc la mōrt să-î îngropăm.

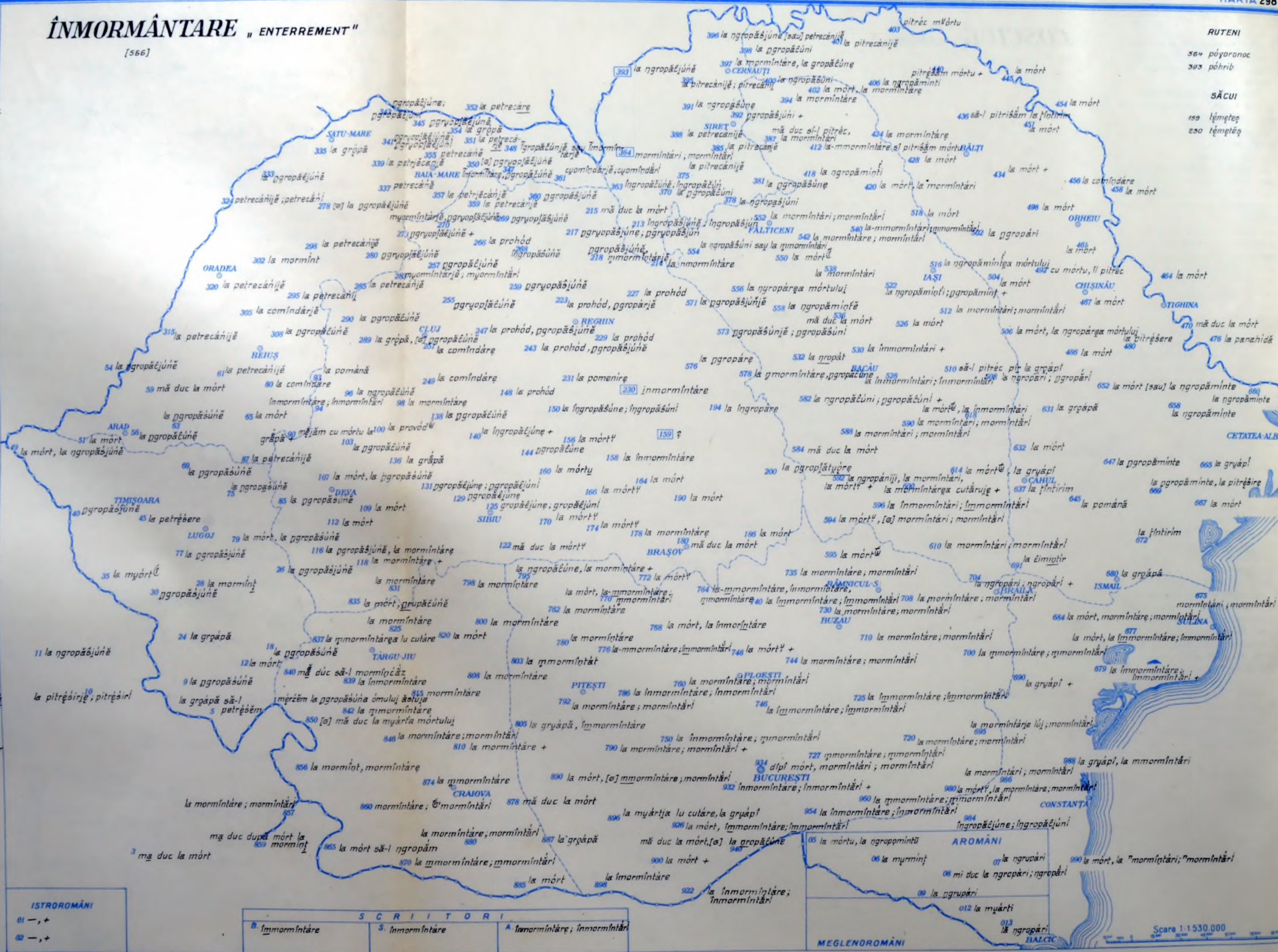
11u. cyārs ūna vor zacopēi.

11v. cînd jă doy ūre dupa podnē zacopēi-ām-II.

III. Pluralul nu l-am întrebat în toate comunele studiate.

La interpretarea răspunsurilor sã se țină seamă de felul cum am pus întrebarea.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală nr 1 (ÎNMORMÂNTARE).

ISTROROMÂNII
01 —, +
02 —, +

SCRITORII
B. Înmormintărie
S. Înmormintărie
A. Înmormintărie; înmormintărie

MEGLENOROMÂNII

Scale 1:1.530.000

MORMÂNT „TOMBEAU”

[560]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la pământul acela ridicat, unde a fost îngropat un om mort?*

Pluralul l-am întrebât astfel: La mai multe, cum le-ați spune?

II. a. *„După ce e acoperit”.*

12. *„grăpă” este locul neastupat încă.*

24. *„Când e astrucăt odată.”*

26. *dîlma [de] prăstă mîrt.*

30. *mormînt „cimitir”.*

107. *„După ce e astupat.”*

140. *„Când e gata, făcut.”*

266. *„Se numește dîmbul ce se ridică deasupra gropii.”*

273. *și: [w] mormîntă [p].*

289. *Informatorul nu cunoaște cuvîntul MORMÂNT.*

324. *„Măierle zic: la temetey, la mormintu omului; morminturi.”*

436. *„Iărna se numește pămîntul.”*

461. *Trăz iărna deasupra.*

554. *„Mulți zic morminturi” [p].*

776. *„Ăl dă deasupra gropii.”*

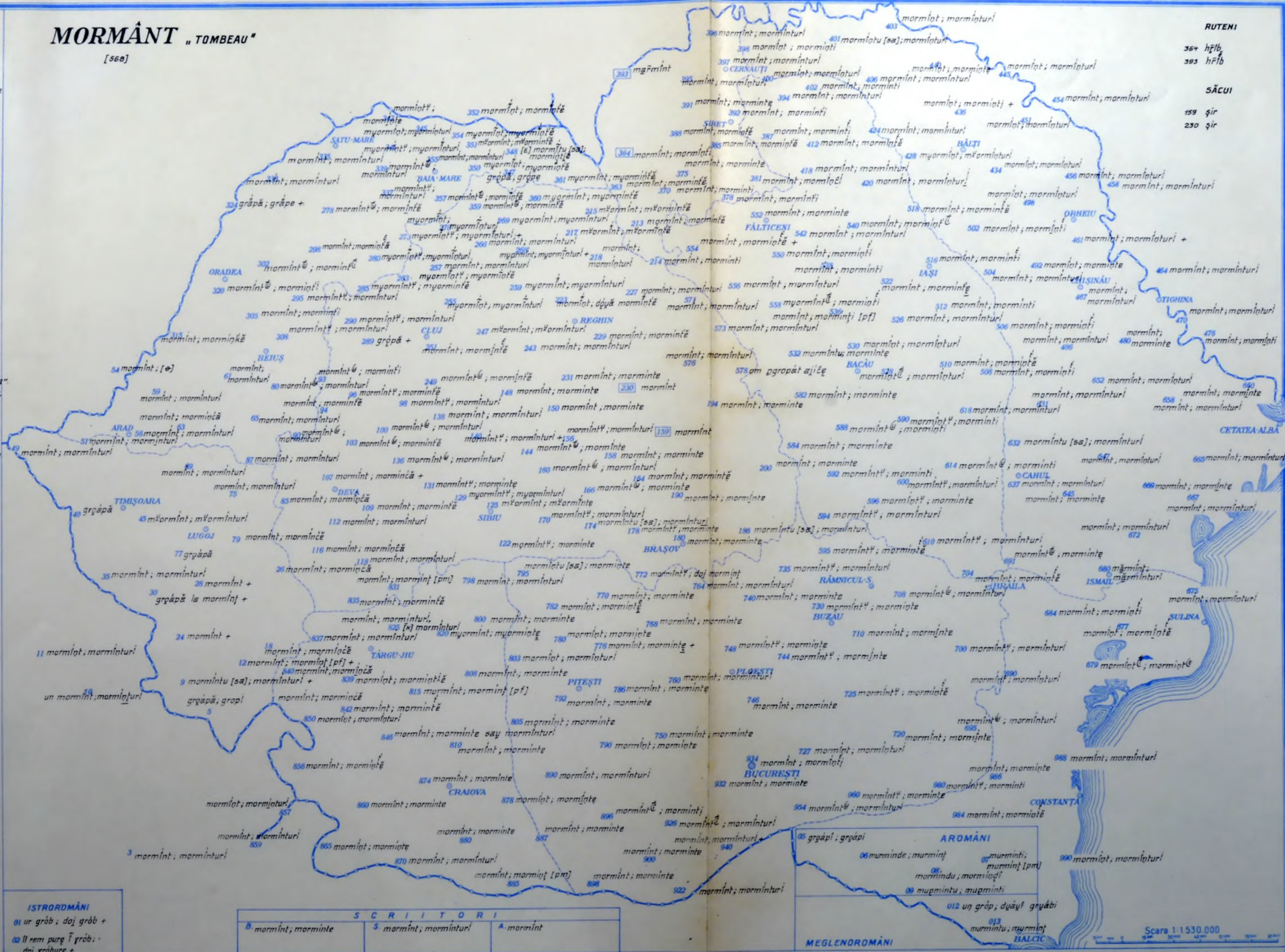
940. *„În comună nu e gropar, groapa o fac rudele.”*

01. *„Tot astfel se numește și groapa.”*

02. *„Tot astfel se numește și groapa.”*

III. *Am reprodus toate răspunsurile primite.*

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 418 (MORMÂNT, hartă lexicală) și 419 (Pluralul MORMINTE, hartă morfologică).

ISTROROMÂNII
01 ur grób; doj grób +
02 ll rem puré ĩ grób; doj gróbure +

S C R I T O R I		
B	mormînt; morminte	A mormînt
S	mormînt; morminturi	

AROMÂNII
06 morminde; morminj
07 morminti; morminj [pm]
08 mormindu; mormindj
09 mormintu; morminti
012 un gróp; dăyĩ grăbji
013 mormintu; morminj

Scara 1:1.530.000

CRUCE PE MORMÂNT „CROIX FUNÉRAIRE”

[569]

I. Întrebare indirectă, însoțită de gest. Am făcut cruce cu degetele arătătoare și am zis: La asta, de pe mormânt, cum li spuneți?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați spune?

II. **545.** E cu brățără „cu brațe”.

526. Și: *crucă de la capu mormântului.*

590. „Dar se zice făcu *crucă*”.

514. „Este însă în formă de cruce”.

618. „Se pune pe mormânt și e ca un fel de cruce”.

700. „La mormânt se pune o cruce mai mică”. *crucă* mai mare se pune la drumul mare, ca să se închine oamenii. „*troiță* este atunci când e mai frumoasă”.

790. Și: *crucă [sa]*.

815. „Stălpul se pune numai până li poate face cruce”. Alții fac stălpul în formă de cruce, alții nu. Se zice și: *crucă; cruc*.

860. „Stălpul este de forma această +, iar *crucă*, de forma +”.

„Crucea se pune la șase săptămâni după moarte”.

870. „Stălpul e numai semn unde a murit”. Alături cu stălpul se pune și *crucă*. *crucă-j* mare de kătră, lemn.

874. „Stălpul se pune până la patruzeci de zile”. *crucă* i se zice când e mai mare. „Crucea se pune la patruzeci de zile după moarte, după ce i s'a făcut pomână. Pluralul e *cruc*”.

885. „Stălpul se pune imediat după moarte”. Când se face pomână mare, — la șapte săptămâni — atunci se pune *crucă*, care e din piatră sau din lemn. „Stălpul are forma această +, iar *crucă* forma +”.

887. „Stălp; stălp” i se zice celui care stă până la șase săptămâni. „El e făcut tot ca și *crucă*”.

890. „Stălpul e făcut ca o cruce”. *crucile* sânt cele acoperite cu pînă și vopsele; pe aici nu prea sânt”.

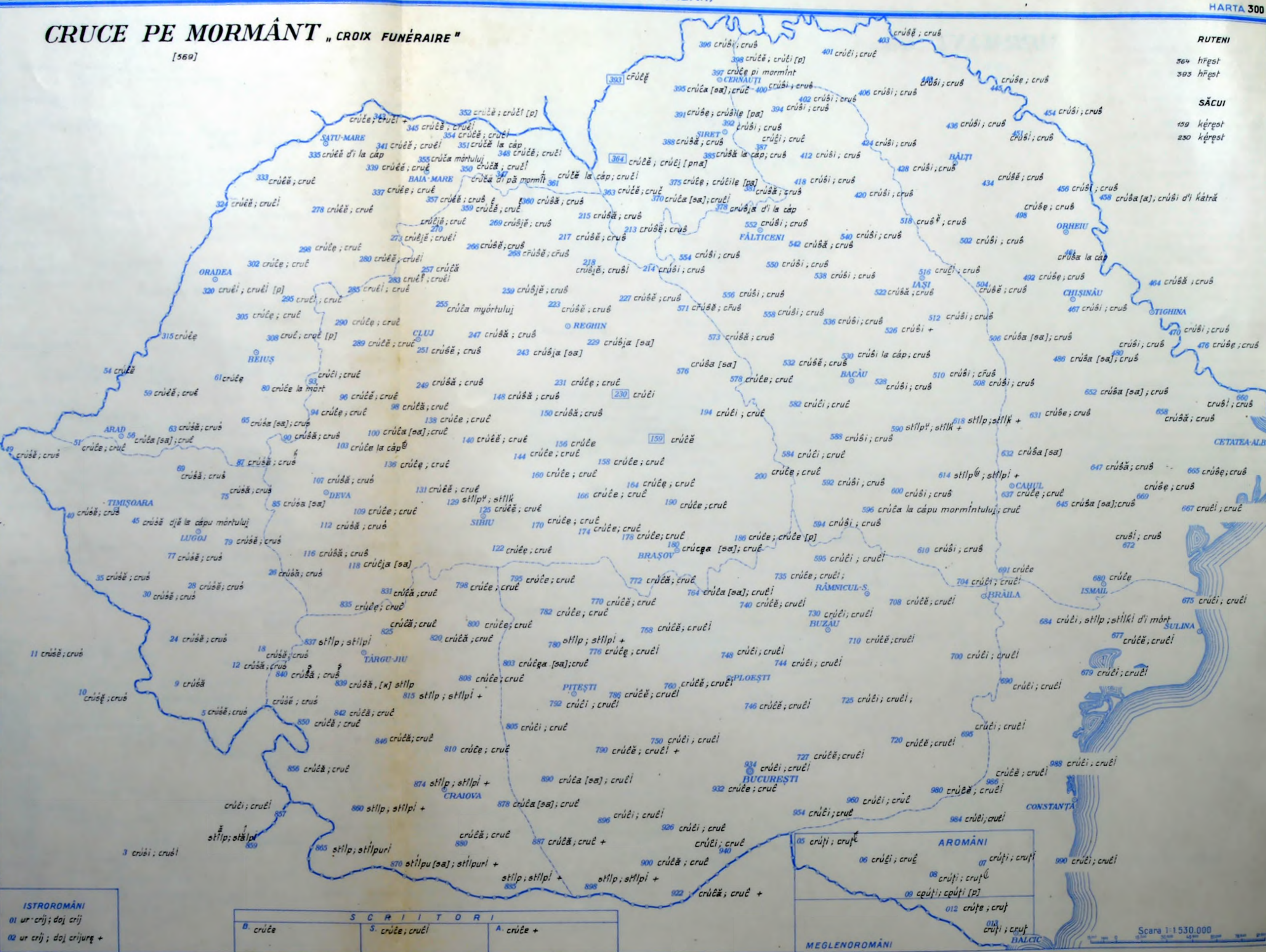
922. „Crucea se pune când se înmormântează”. Mai târziu se pune stălp de piatră. „Cu această ocazie se face iar olujbă acolo”.

A. *crucă* se pune la femei, iar stălp la bărbați.

oz. li se făcă de lémân.

III. Nam întrebat pluralul în toate comunele studiate. Pentru aceste cazuri n'am făcut pe hartă nicio mențiune.

Notele precedente explică în-deajuns cazurile în care cuvântul *crucă* a fost înlocuit prin STĂLP. După materialul de limbă al acestei hărți am redactat hărțile colorate w20 (Sunetul ă în *crucă*), w21 (Sunetul ă în *crucă*) și w22 (Pluralul *cruci*).

ISTROROMÂNI
01 ur' cruj; doj cruj
02 ur' cruj; doj crujure +

S C R I T O R I		
B. <i>crucă</i>	S. <i>crucă; cruci</i>	A. <i>crucă +</i>

AROMÂNI
05 *cruci; cruci*
06 *cruci; cruci*
07 *cruci; cruci*
08 *cruci; cruci*
09 *cruci; cruci [p]*
010 *cruci; cruci*

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

CIMITIR „CIMETIÈRE”

[570]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum li ziceți la locul acela unde se îngroapă oamenii morți?
Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați spune?

III. 26. „Așa zic numai bărbaii”. „Femeile zic că merg la progădă”.
100. Se zice și: *fîntîrîmb*; *fîntîrîmburi*.
268. „Pe domnie se zice *fîntîrîm*”.
270. *vorî fîntîrîm; fîntîrîmuri*.
330. „I se zice celui care e lângă biserică”. „Când cimitirul e într-un loc deosebit, el se numește *fîmjiță fîjă; fîmjițăyă*”.
331. „Se numește cel care e mai departe de biserică”. „Cel de lângă biserică se numește *fîntîrîm*”.
370. „Astăzi se zice și: *șimitir*”.
402. Și: *fîntîrîm; fîntîrîmuri*.
510. *say șimitiri [s]; șimitiri*.
560. „Dacă nu este anume CIMITIR, atunci se numește *uogrăda bișeși*”.
577. „Astăzi se zice și: *șimitir*”.
709. Sau *șimitiri; șimitiruri*.
760. „Se înmormăntează în curtea bisericii, fiindcă nu există CIMITIR deosebit”.
835. „Se zice acum *șimitiri*”.
860. Și: *grăbiște; grăbiști*.
909. „Astăzi se zice și: *șimitir*”.
5. „Pluralul ar putea fi *fîntîrîmuri*”.
A. „Popular se zice *progădișe*”.
01. Și: *șimitero*.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.
În cazul formelor cu aspect de plural (de ex. *MORMINȚ*), am pus în paranteză indicația obișnuită, adică [p].
Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată 23 (CIMITIR).

ISTROROMÂNII
01 ur *fîntîrîm; doi fîntîrîmuri*
02 *fîntîreri; doi fîntîreri*

SCRISITORI		
B. <i>șimitir; șimitire</i>	S. <i>fîntîrîm +</i>	A. <i>șimitir; șimitire +</i>

AROMÂNII
05 la *mormișă* [p]
06 *mormișă* [p]
07 la *mormișă* [p]
08 *șimitiri; șimitiri*
09 *șimitiri*
10 *șimitiri*
11 *șimitiri*
12 *șimitiri*
13 la *mormișă*

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

AȘA MI-A FOST SOARTA „TEL FUT MON SORT”

[1986]

- I. **Întrebare directă, pusă astfel:**
Cum ziceți, pe limba dumneavoastră, vorbele acestea: AȘA MI-A FOST SOARTA?
- II. **15.** Și: apă m-o fost dată.
56. Informatorul adaugă: dăta-i cum o făc.
107. Și: apă m-o fyos spârcia.
217. Și: apă mîj-o fyost sorocit.
229. Și: apă mîj-o fost ursita.
231. Și: apă nî-o fost rînduită.
268. Și: apă mîj-o fyost împârfit, rînduit.
270. Și: apă mîj-o fyost spîrta.
289. „sau norocu”.
370. Și: apă am fost sorocit.
396. sau apă mîj-o fost poșit.
461. Și: apă nî-o fost spârta să trag năpăstea asta.
552. Se zice și: nî-o, alături de mîj-o.
604. Se zice și: nî-a, alături de mîj-a.
700. Și: apă mîj-a fost norocu, apă mîj-e zis dă dumnezey.
800. Și: apă iă pã lume.
887. Adică apă mîj-o ursat ia mijă.

III. **Felul cum au răspuns informatorii la această chestiune permite să se constate gradul de influență al întrebărilor directe asupra răspunsurilor.**

Cu materialul acestei hărți am arătat rostirea persoanei a treia din singular a auxiliarului, precedat de pronumele mi (mîj-o fost), în harta colorată +24.

Am terminat redacția acestui volum în Noaptea Paștilor, Cluj, 27 Aprilie, 1940. *Sava Pop*

RUTENI
564 lac búfo gúeștîe moș
593 —

SĂCUI
159 úd' vgt' ă gôrșom
230 lă' vôt' ă gôrșom

ISTROROMÂNI
01 șă-j me orițe
02 lă jă a me orițe

SCRITORII
B. — S. — A. —

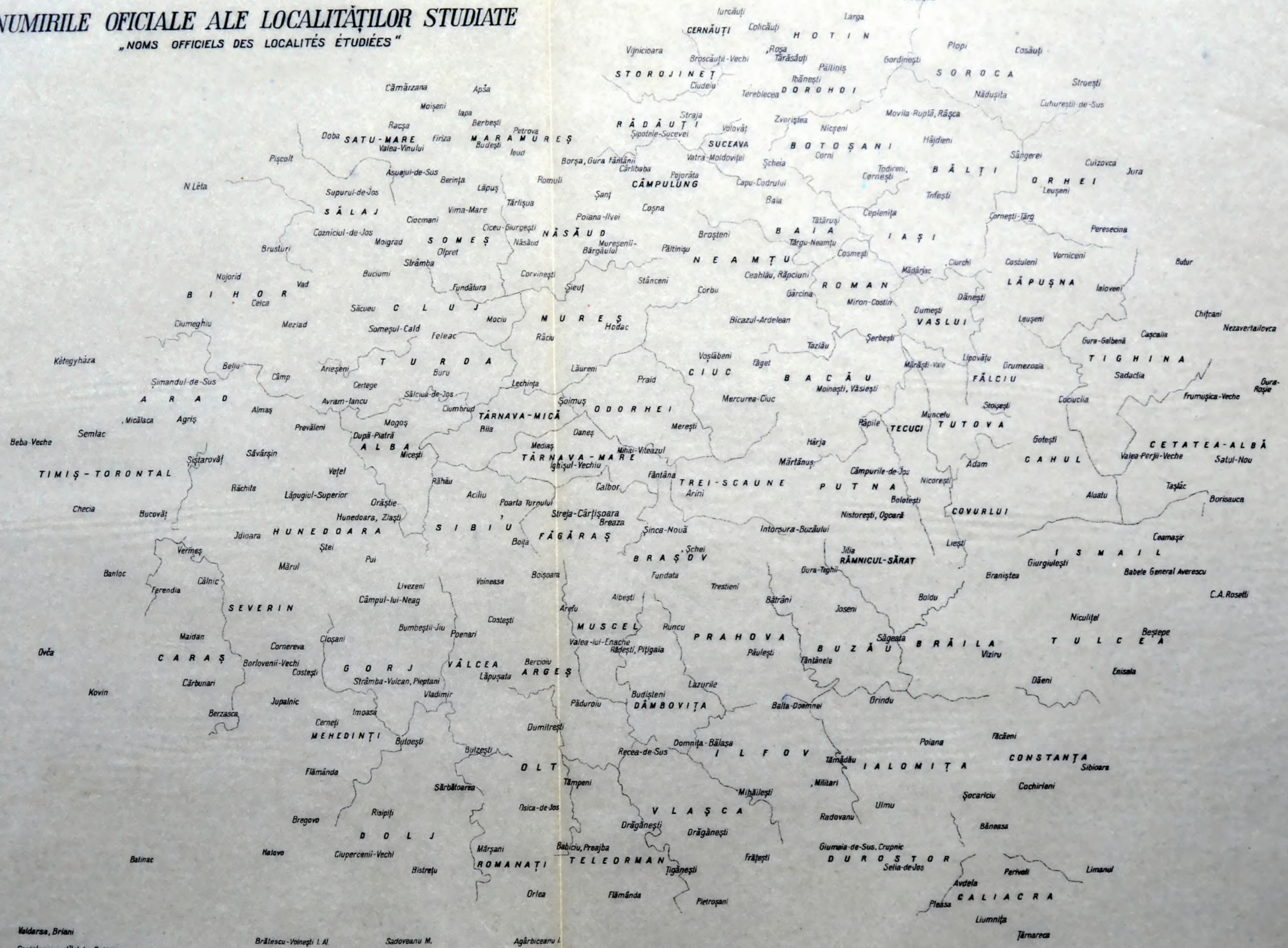
AROMÂNI
05 ahtare nã fu tîhșe
06 acși în fú tîhșe a meș
07 acși în fú tîhșe mijă
08 acși fú tîhșe a mijă
09 apă nî-șă nîj' comelșe
012 șe ăń nã căomelșu
013 gi n-ěj nã căomelșu

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1530.000

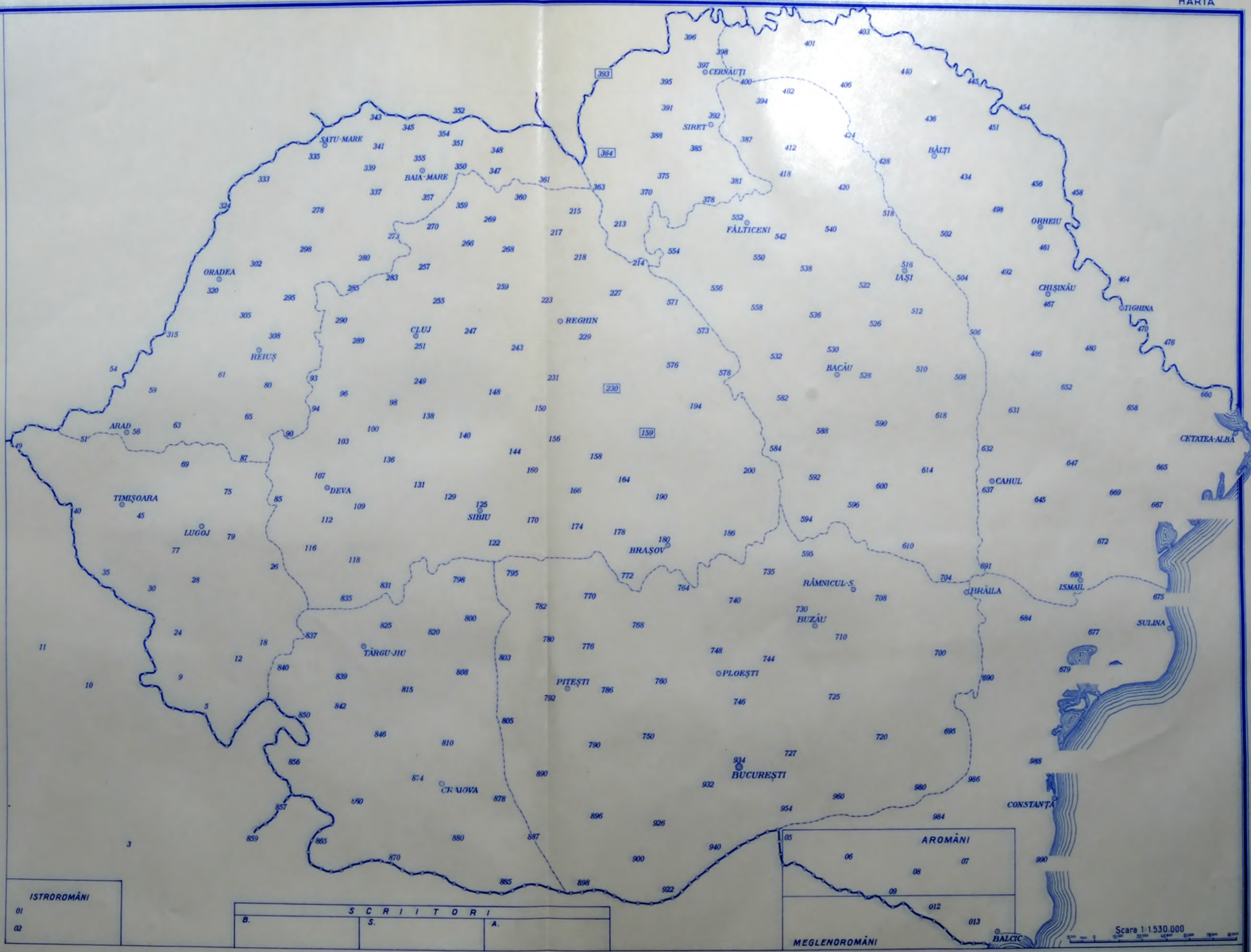
NUMIRILE OFICIALE ALE LOCALITĂȚILOR STUDIAȚE

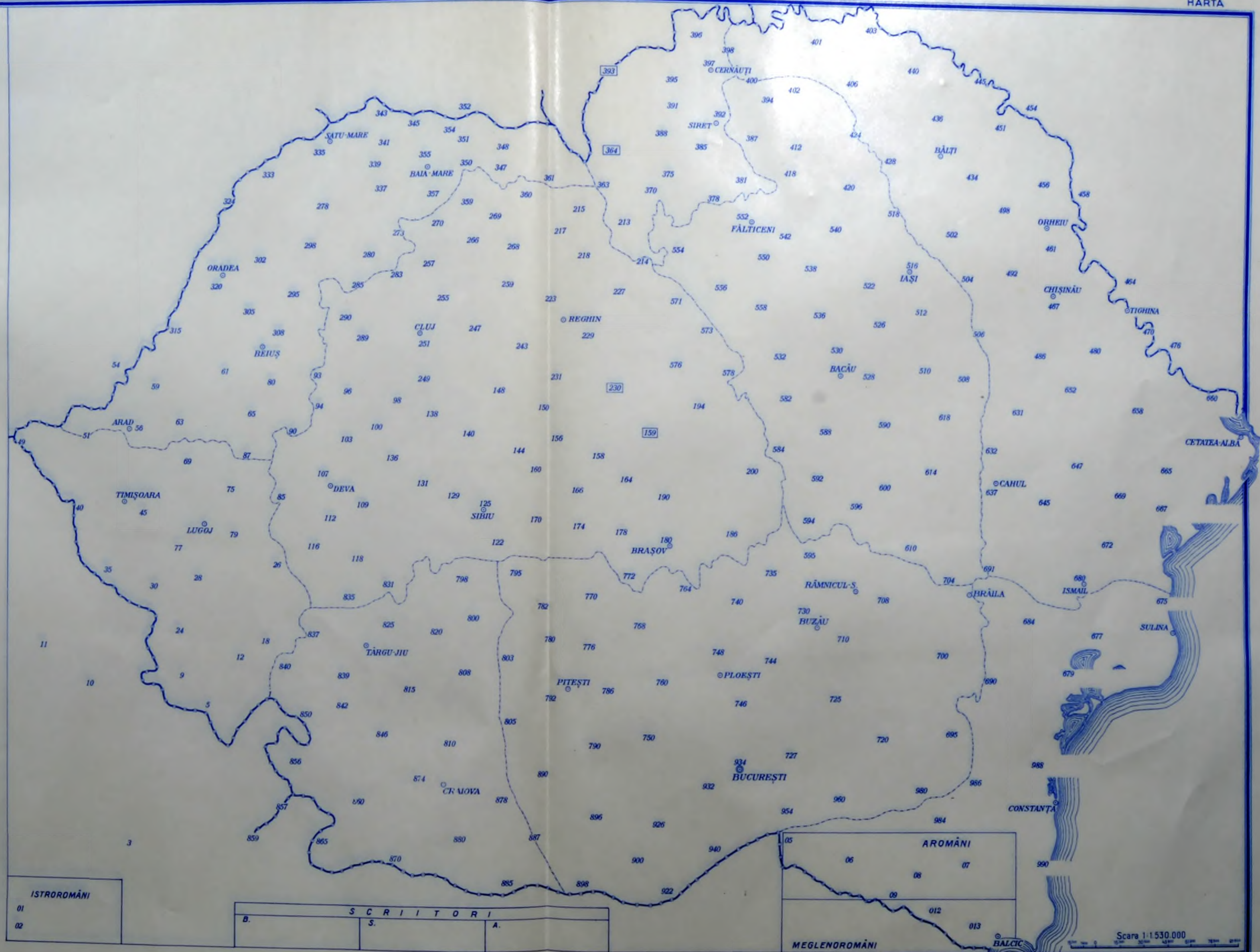
„NOMS OFFICIELS DES LOCALITÉS ÉTUDIÉES”

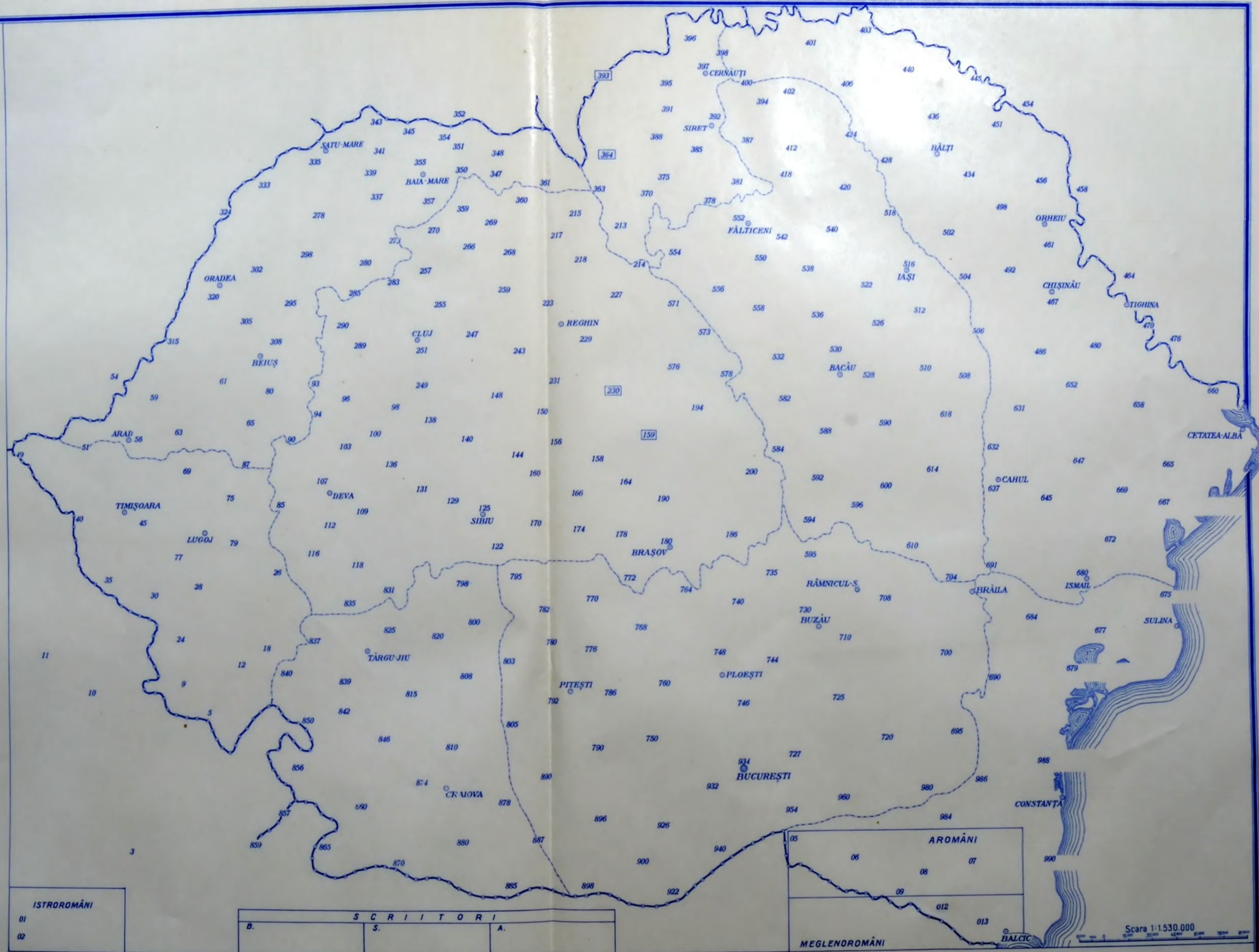

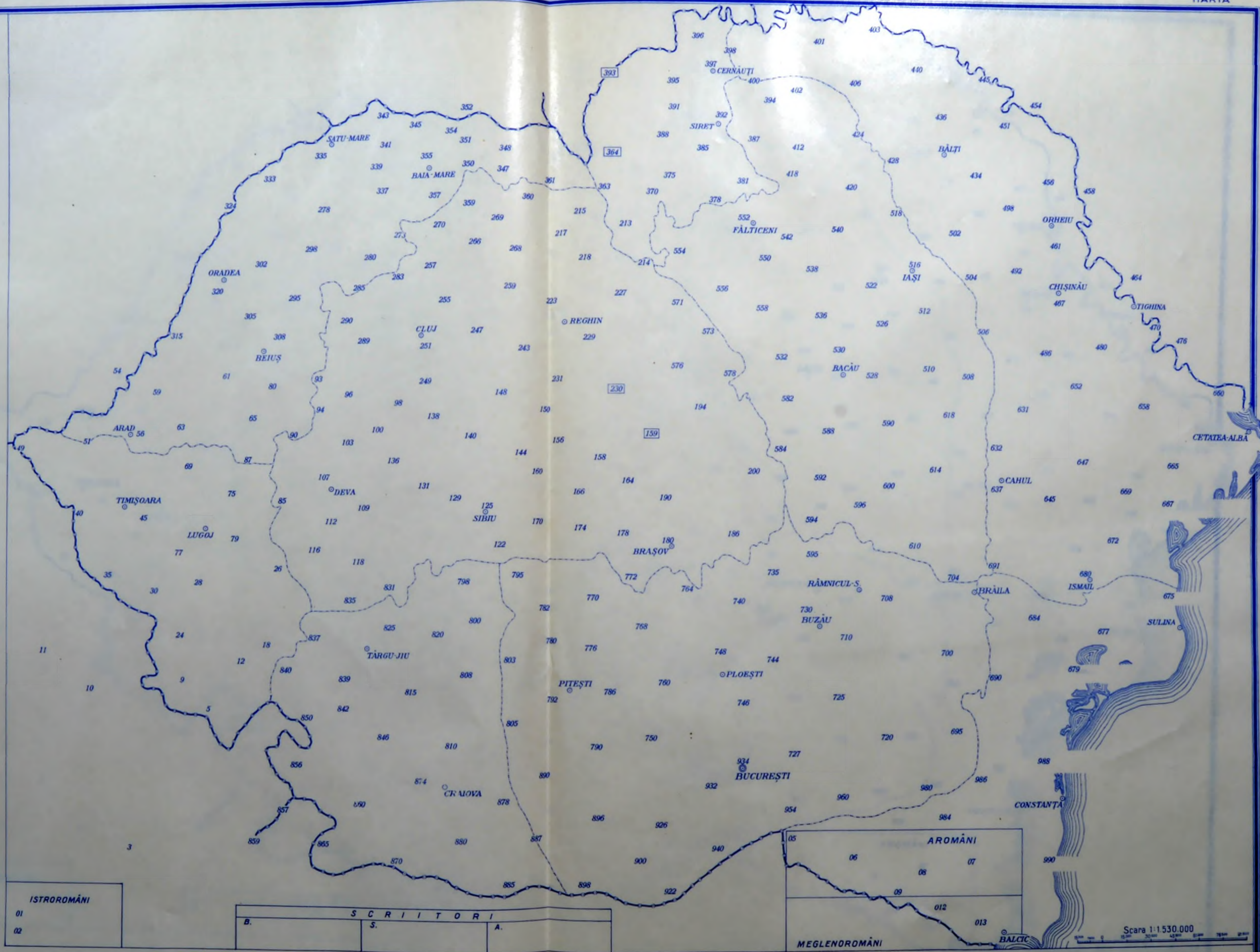
Valdarsa, Briani
Castelnuovo d'Istria, Seiane

Brătescu-Voinești I. Al. Sadoveanu M. Agârbiceanu I.

ISTROROMÂNII
01
02

S C R I T O R I
B. S. A.

AROMÂNII
05
06
07
08
09
012
013
MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

